

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ – ΕΣΠΑ

ΣΥΜΦΩΝΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ 2014-2020

**(Εταιρικό Σύμφωνο για το
Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ
2014-2020)**

ΑΘΗΝΑ

ΜΑΪΟΣ 2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1 ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΜΕ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ «ΕΥΡΩΠΗ 2020» ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ 6

1.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ, ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ 6

1.1.1 Προσδιορισμός των κύριων αναπτυξιακών αναγκών..... 6

1.1.1.1 ΘΣ 1: Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας 9

1.1.1.2 ΘΣ 2: Βελτίωση της πρόσβασης σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), της χρήσης και της ποιότητάς τους..... 12

1.1.1.3 ΘΣ 3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ) 13

1.1.1.4 ΘΣ 4: Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς 15

1.1.1.5 ΘΣ 5: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων 17

1.1.1.6 ΘΣ 6: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων 19

1.1.1.7 ΘΣ 7: Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων .. 22

1.1.1.8 ΘΣ 8: Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων 26

1.1.1.9 ΘΣ 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης ... 28

1.1.1.10 ΘΣ 10: Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση..... 29

1.1.1.11 ΘΣ 11: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών και των φορέων, καθώς και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης 30

1.1.1.12 Βασικές διαπιστώσεις από τη μέχρι σήμερα εμπειρία εφαρμογής..... 33

1.1.2 Ανάλυση περιφερειακών ανισοτήτων, αναπτυξιακών αναγκών και εμποδίων (bottlenecks) για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής Ε2020 36

1.1.3 Ειδικές χωρικές αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών, παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών (γαλάζια οικονομία), καθώς και των περιοχών που πλήττονται από τη φτώχεια, ή/και κατοικούνται από Ευπαθείς-Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες 38

1.1.4 Ιδιαίτερες προκλήσεις νησιωτικών, ορεινών και διασυνοριακών περιοχών..... 41

1.1.5 Διατομεακές, ή διασυνοριακές προκλήσεις συντονισμού 43

1.1.6 Χρήση πόρων από άλλες κατηγορίες Περιφερειών 43

1.2 ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020 44

1.2.1 Αξιολόγηση της κοινωνικοοικονομικής ανάλυσης και των προσδιορισθεισών αναγκών 44

1.2.2 Αξιολόγηση της συνέπειας της Στρατηγικής (εσωτερική συνάφεια) 45

1.2.3 Εξέταση της συνεκτικότητας της Στρατηγικής με τις εθνικές και τις Ευρωπαϊκές πολιτικές (εξωτερική συνάφεια) 47

1.2.4 Αξιολόγηση των Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων..... 49

1.2.5 Διοικητική ικανότητα και διαδικασίες εφαρμογής 49

1.2.6 Αξιολόγηση των μέτρων προώθησης των οριζόντιων αρχών και της χωρικής ανάπτυξης 50

1.2.7 Αξιολόγηση των ρυθμίσεων για την αποτελεσματική υλοποίηση (εκ των προτέρων αιρεσιμότητες, πλαίσιο επίδοσης, συντονισμός των Ταμείων και εργαλείων της Ε.Ε.). 50

1.2.8 Συστάσεις της αξιολόγησης..... 51

1.3 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2020 51

1.3.1 Αναπτυξιακό Όραμα 51

1.3.2 Κύριες Προτεραιότητες Χρηματοδότησης..... 55

1.3.2.1 Η εστίαση των στρατηγικών επιλογών 63

1.3.2.2 Η συμβολή στο πρόγραμμα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων..... 65

1.3.2.3 Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης..... 65

1.3.3 Ανάλυση Θεματικών Στόχων 71

1.3.3.1 ΘΣ1: Ενίσχυσης της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας 71

1.3.3.2 ΘΣ 2: Βελτίωση της πρόσβασης σε ΤΠΕ, της χρήσης και της ποιότητάς τους..... 77

1.3.3.3	ΘΣ 3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)	80
1.3.3.4	ΘΣ 4: Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	83
1.3.3.5	ΘΣ 5: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων	86
1.3.3.6	ΘΣ 6: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων	87
1.3.3.7	ΘΣ 7: Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων ..	92
1.3.3.8	ΘΣ 8: Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	97
1.3.3.9	ΘΣ 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης ..	102
1.3.3.10	ΘΣ 10: Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση	107
1.3.3.11	ΘΣ 11: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών και των φορέων, καθώς και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης	110
1.3.4	Αρχιτεκτονική των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020	114
1.4	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	122
1.4.1	Πίνακας: Ενδεικτική κατανομή της Ενωσιακής ενίσχυσης ανά Θεματικό Στόχο σε εθνικό επίπεδο για κάθε Ταμείο [ΕΥΡΩ]	122
1.4.2	Πίνακας: Πόροι της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) που έχει προγραμματισθεί στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 8 «Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων»	124
1.4.3	Πίνακας: Μερίδιο του ΕΚΤ στα Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ)	124
1.4.4	Πίνακας: Κατανομή Τεχνικής Βοήθειας ανά Ταμείο και Κατηγορία Περιφέρειας (μετά τις μεταφορές πόρων μεταξύ κατηγοριών περιφέρειας)	125
1.4.5	Συνολικό ενδεικτικό ποσό της Ενωσιακής ενίσχυσης που παρέχεται για την υποστήριξη των στόχων για την κλιματική αλλαγή, περιλαμβανομένου του αποθεματικού επίδοσης [ΕΥΡΩ]	125
1.5	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	127
1.5.1	Εταιρικότητα	127
1.5.2	Ισότητα των Φύλων, Μη-Διάκριση, Προσβασιμότητα	132
1.5.3	Βιώσιμη Ανάπτυξη	133
1.5.4	Στόχοι Οριζόντιων Πολιτικών	137
1.6	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	138
1.7	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΠΟΡΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ	140
1.8	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΠΟΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΟΧΟ Ε.Ε.Σ. ΣΤΟ ΣΤΟΧΟ Ε.Α.Α. ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	140
1.9	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΠΟΡΩΝ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	140
1.10	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΑΝΑ ΕΔΕΤ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	141
2	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ	142
2.1	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΔΕΤ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΤΕΠ	142
2.2	ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	147
2.3	ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΙΡΕΣΙΜΟΤΗΤΕΣ	147
2.4	ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ	150
2.5	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	153
2.5.1	Δομές και Διαδικασίες Διαχείρισης και Ελέγχου των Προγραμμάτων	154
2.5.1.1	Οι δομές	155
2.5.1.2	Οι διαδικασίες	156
2.5.1.3	Ο ρόλος του ανθρώπινου δυναμικού	158
2.5.2	Δικαιούχοι Έργων / Δράσεων	159
2.6	ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ	160
3	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	163
3.1	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	164
3.1.1	Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ)	165
3.1.2	Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)	167
3.1.3	Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη	169

3.1.4	Κύριες Περιοχές Προτεραιότητας για Συνεργασία	171
3.1.5	Περιοχές που πλήττονται από τη Φτώχεια, ή/και κατοικούνται από Ευπαθείς-Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες	176
3.1.6	Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε περιοχές με δημογραφικές προκλήσεις ή ιδιαίτερα γεωγραφικά χαρακτηριστικά	177
4	ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020 ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	179
4.1	ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΟΠΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ.....	179
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΚΟΙΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ (CPR).....		182
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ		188
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΙΡΕΣΙΜΟΤΗΤΩΝ		191

ENOTHTA 1A

1 ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΜΕ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ «ΕΥΡΩΠΗ 2020» ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

1.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ, ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

1.1.1 Προσδιορισμός των κύριων αναπτυξιακών αναγκών

Η ελληνική οικονομία αναπτυσσόταν γρήγορα από την αρχή της δεκαετίας του '90 μέχρι το 2009 που άρχισε η κρίση. Το γεγονός αυτό αντανakλούσε μια άνθηση της εγχώριας ζήτησης, ιδίως της κατανάλωσης και των επενδύσεων σε κατοικίες, ενώ οι ξένες επενδύσεις παρέμειναν πολύ χαμηλές. Ο συνδυασμός της υψηλής αύξησης της εγχώριας ζήτησης και της επιδείνωσης της εξωτερικής ανταγωνιστικότητας επέφερε ταχεία επιδείνωση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών.

Τα «δίδυμα» ελλείμματα, δηλ εσωτερικό και εξωτερικό έλλειμμα, οδήγησαν σε μεγάλη αύξηση των επιπέδων του δημόσιου χρέους, και τελικά στην οικονομική και κοινωνική κρίση.

Το τραπεζικό σύστημα βγαίνει και αυτό λαβωμένο από την κρίση χρέους με αποτέλεσμα μεταξύ των άλλων τη δημιουργία οξύτατων προβλημάτων ρευστότητας στην οικονομία και δυσκολίες για τη συμμετοχή των τραπεζών στη χρηματοδότηση αναπτυξιακών έργων.

Το Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής που ακολουθεί τα τελευταία τρία χρόνια η Ελλάδα στηρίχτηκε σε μία σειρά μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής, με παρεμβάσεις τόσο στον τομέα των δαπανών όσο και των εσόδων.

Εκτός από τη δημοσιονομική εξυγίανση, το Πρόγραμμα Στήριξης που εφαρμόζεται για την αντιμετώπιση της κρίσης, προβλέπει συγκεκριμένες **διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις** με σκοπό τη μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Έχουν ήδη σημειωθεί σημαντικές τομές, όπως η μεταρρύθμιση στο συνταξιοδοτικό σύστημα, οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας με σκοπό τη μεγαλύτερη ευελιξία και οι αλλαγές στο σύστημα υγείας που οδήγησαν στον εξορθολογισμό της φαρμακευτικής δαπάνης. Παράλληλα συντελείται απελευθέρωση των κλειστών επαγγελματιών, ενίσχυση της δημοσιονομικής διαχείρισης, μεταρρύθμιση στο φορολογικό σύστημα, μεταρρύθμιση στο δικαστικό σύστημα για πιο γρήγορη απονομή της δικαιοσύνης, μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης με συνένωση μικρών διοικητικών μονάδων σε μεγαλύτερες, προώθηση ενός συνδυασμού μέτρων για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και των εξαγωγών και ένα ευρύ μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων. **Οι διαρθρωτικές όμως αλλαγές δεν θα έχουν όλες ολοκληρωθεί με τη λήξη της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2007-2013.**

Η κρίση όμως χρέους και το πρόγραμμα δημοσιονομικής πολιτικής έχει **βαριές συνέπειες** για την Ελληνική οικονομία και κοινωνία. Η Ελληνική οικονομία βρίσκεται σε ύφεση εδώ και έξι χρόνια και το ΑΕΠ της χώρας έχει συρρικνωθεί σωρευτικά κατά περίπου 25%. Η μείωση αυτή οφείλεται τόσο στην μείωση της κατανάλωσης όσο και των επενδύσεων.

Η ανεργία έχει φτάσει το 27% το 2013, ενώ το ποσοστό ανεργίας των νέων στην Ελλάδα είναι το υψηλότερο μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών και ξεπερνάει το 60%. Το ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού ανέρχεται στο 52,7%. Το α' τριμ. 2013 μόλις 3.595 χιλ. ήταν απασχολούμενοι σε συνολικό πληθυσμό της χώρας των 10.815 χιλ. κατοίκων (33% σε σχέση με 45% ΕΕ, 46% ΗΠΑ). Υπάρχει ανησυχία πως η υψηλή ανεργία που επιμένει στο χρόνο μπορεί να δοκιμάσει την κοινωνική συνοχή, να μειώσει το δυνητικό προϊόν της χώρας μέσω της απαξίωσης των ανθρώπινου κεφαλαίου και να οδηγήσει σε αυξημένο αριθμό μακροχρόνια ανέργων. Τέλος, με βάση τα τελευταία στατιστικά στοιχεία για το 2011, ο αριθμός των ανθρώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού αυξήθηκε από 3.007.000 (27,6% του συνολικού πληθυσμού) το 2009 σε 3.403.000 το 2010 (31% του συνολικού πληθυσμού). Για το προσεχές μέλλον προβλέπεται περαιτέρω αύξηση του ποσοστού της ανεργίας, προτού αρχίσει να υποχωρεί ως αποτέλεσμα των διαρθρωτικών αλλαγών στην αγορά εργασίας και τη μείωση του εργατικού

κόστους, αλλά θα παραμείνει σε υψηλά επίπεδα σηματοδοτώντας την **επιτακτικότητα ανάγκη για δημιουργία, αλλά και διατήρηση θέσεων εργασίας**.

Η σύνθεση του ΑΕΠ αλλά και η **διάρθρωση της απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής** αναδεικνύει τη σημαντική απόκλιση της ελληνικής οικονομίας από τον μέσο όρο της ΕΕ εξηγώντας εν πολλοίς και τα προβλήματα ανταγωνιστικότητας αλλά και τη διαρθρωτική μεταβολή σε όρους πραγματικής οικονομίας που επέφερε η υιοθέτηση του μοντέλου ανάπτυξης που βασίσθηκε στην τόνωση της εγχώριας ζήτησης χωρίς να επανεπενδύονται τα κεφάλαια σε παραγωγικές επενδύσεις.

Το 2012 ο πρωτογενής τομέας συνεισέφερε το 3,7% της συνολικής εγχώριας Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) (ΕΕ -27 1,7%) και απασχολούσε το 12,2% των εργαζομένων (ΕΕ 27 5,2%). Οι αντίστοιχοι δείκτες για τον δευτερογενή τομέα ήταν 16,4% (ΕΕ -27 25,3%) και 15,6% (ΕΕ -27 22,6%) και για τον τριτογενή 80,2% (ΕΕ -27 73%) και απασχολεί το 72,2% που είναι ταυτόσημο με το ποσοστό στην ΕΕ -27.

Η διάρθρωση του τριτογενούς τομέα επίσης αναδεικνύει τις διαρθρωτικές στρεβλώσεις της ελληνικής οικονομίας, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται και «υψηλό μερίδιο μεταπρατικών δραστηριοτήτων», σε σχέση και με τις άλλες χώρες της Νότιας Ευρώπης που επίσης επλήγησαν από την κρίση, όπως η υψηλή συμμετοχή του τομέα του εμπορίου στο ΑΕΠ της χώρας (Ελλάδα 18%, Νότιος Ευρώπη 11%) σε αντιδιαστολή με τις Επιχειρηματικές Υπηρεσίες (Ελλάδα 3%, Νότιος Ευρώπη 8%). Συνολικά οι εμπορεύσιμοι (tradable) τομείς (βιομηχανία-μεταποίηση, τουρισμός, επιχειρηματικές υπηρεσίες, γεωργία, ναυτιλία, ενέργεια, κλπ) συνεισέφεραν σε μικρότερο ποσοστό (3-4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ λιγότερο σε σχέση με τις άλλες χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου Πορτογαλία, Ισπανία, Ιταλία).

Τη μεγαλύτερη επίπτωση από τη συρρίκνωση της εγχώριας οικονομίας την υφίσταται ο δευτερογενής τομέας, ο οποίος μειώθηκε από 19,2% το 2008 σε 16,4% το 2012 και οφείλεται τόσο στην κατάρρευση του κατασκευαστικού κλάδου, όσο και στη συνεχή μείωση του όγκου και της αξίας της μεταποίησης λόγω της καθίζησης της εγχώριας ζήτησης και του προσανατολισμού των επιχειρήσεων στην εξυπηρέτηση πρωτίστως των αναγκών της εσωτερικής αγοράς και όχι στην εξωστρέφεια. Σημαντικότατο πρόβλημα σχεδόν παντού εμφανίζεται να είναι η αποβιομηχάνιση και η χαμηλή παραγωγικότητα και στο σύνολο της χώρας η μεταποίηση αναπτύσσεται ουσιαστικά σε 10 μόνο (από τους 53) Νομούς της χώρας.

Το **έλλειμμα παραγωγικότητας** στην Ελλάδα (29% σε σχέση με ΕΕ) οφείλεται κυρίως στην ελλειμματική παραγωγικότητα εντός κάθε κλάδου χωριστά, επηρεάζοντας το σύνολο της οικονομίας, παρά από ένα δυσμενές μίγμα κλάδων το οποίο επηρεάζει τη συνολική παραγωγή.

Τα ανωτέρω καταδεικνύουν πρωτίστως και πάνω απ' όλα την ανάγκη για μια σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας, η οποία δεν μπορεί πλέον να προέλθει από την αύξηση της παραγωγής σε μη εμπορεύσιμους τομείς, τροφοδοτούμενη από το χρέος και την κατανάλωση, αλλά από **στοχευμένες επενδύσεις και με μετατόπιση της παραγωγής και της απασχόλησης σε εμπορεύσιμους τομείς**.

Οι επιχειρήσεις της χώρας παρουσιάζουν χαμηλή ανταγωνιστικότητα η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο: (i) στο ιδιαίτερα **υψηλό ποσοστό πολύ μικρών και μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων** που είναι κυρίως οικογενειακού χαρακτήρα και **λειτουργούν με χαμηλή παραγωγικότητα**, (ii) στην εξειδίκευση σε **δραστηριότητες χαμηλής προστιθέμενης αξίας και την περιορισμένη χαμηλή εισαγωγή καινοτομιών**, (iii) στα **θεσμικά εμπόδια/αντικίνητρα** για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων, (iv) στην **έλλειψη καθετοποίησης εντός κλάδου ή όμορων/ομοειδών κλάδων** και την έλλειψη επαρκούς διασύνδεσης με συμπληρωματικούς κλάδους, (v) στη **μεταφορά παραγωγικής δραστηριότητας και επενδύσεων (αποβιομηχάνιση) σε γειτονικές χώρες** και λόγω χαμηλότερου κόστους εργασίας, (vi) στην **έλλειψη κουλτούρας επιχειρηματικής συνεργασίας** μεταξύ των βασικών φορέων των παραγωγικών συστημάτων, (vii) στο μη φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον και τη **γραφειοκρατία**, (viii) στην **έλλειψη κινητικότητας των εργαζομένων**, (ix) στο δύσκαμπτο και **αναποτελεσματικό νομοθετικό πλαίσιο**, (x) στην **έλλειψη χρηματοδότησης**, (xi) και το υψηλό ενεργειακό κόστος.

Όλοι οι δείκτες που σχετίζονται με τις επιδόσεις των επιχειρήσεων σε έρευνα και καινοτομία συστηματικά παραμένουν κατώτεροι του μέσου όρου της ΕΕ αντανακλώντας τις

δομικές αδυναμίες της Ελληνικής οικονομίας. Ο συνδυασμός των δομικών προβλημάτων, θεσμικών και γραφειοκρατικών αγκυλώσεων και της ρευστότητας στο επίπεδο της πολιτικής, οδήγησαν τις επιχειρήσεις να επενδύουν είτε σε δραστηριότητες με υψηλές βραχυπρόθεσμες αποδόσεις είτε σε δραστηριότητες χαμηλού ρίσκου και μειωμένης έκθεσης στο διεθνή ανταγωνισμό. Σταδιακά η επιχειρηματική δραστηριότητα οδηγήθηκε σε μεγάλο βαθμό σε δραστηριότητες μειωμένης έντασης γνώσης και προστιθέμενης αξίας που στοχεύουν κυρίως στην εσωτερική αγορά και κατανάλωση (δημόσια ή ιδιωτική).

Η σημαντική οικονομική μεγέθυνση που παρατηρήθηκε την τελευταία εικοσαετία δεν βασίστηκε στην αύξηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας, η οποία παρουσίασε επιδείνωση, αλλά στην αύξηση της εσωτερικής κατανάλωσης βασισμένη στην επέκταση του ιδιωτικού και δημόσιου, κυρίως, δανεισμού.

Πέραν των ανωτέρω, σημαντικά ζητήματα που ευθύνονται για τις χαμηλές επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας και για την παρεμπόδιση της αναπτυξιακής της προοπτικής εντοπίζονται στην περιορισμένη **διοικητική ικανότητα** του δημόσιου τομέα, και στην ανεπάρκεια **βασικών υποδομών** για την προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης.

Η παρουσίαση κατωτέρω της εικόνας της χώρας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» που συνδέεται άμεσα με τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) καταδεικνύει τις προσπάθειες που πρέπει να καταβληθούν και την απόσταση που πρέπει να καλυφθεί μέχρι το 2020.

Πίνακας 1.1.1. Π1: Στόχοι της Ελλάδας σε σχέση με τη Στρατηγική E2020

Στρατηγική «Ευρώπη 2020»	Στόχοι «Ευρώπη 2020»	Υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα	Στόχοι της χώρας για το 2020
Επενδύσεις σε Ε&Α (% του ΑΕΠ)	3%	0,57% (2007) 0,67% (2011)	1,2% *
Ποσοστό απασχόλησης (ηλικίες 20-64)	75%	64% (2010) 59,9% (2011) 55,3% (2012)	70%
Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου (%)	κάτω από 10%	13,7% (2010) 13,1% (2011) 11,4% (2012)	9,7%
Ολοκλήρωση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (%)	Τουλάχιστον 40% των νέων ηλικίας 30-34 ετών	28,4% (2010) 28,9% (2011) 30,9% (2012)	32%
Μείωση αριθμού ατόμων σε κατάσταση ή σε κίνδυνο φτώχειας ή αποκλεισμού	20 εκατομμύρια	3.046.000 (2008) 3.031.000 (2010) 3.403.000 (2011) 3.795.100 (2012) (Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ 29.11.2013)	Μείωση κατά 450.000
Ενεργειακή απόδοση – μείωση κατανάλωσης ενέργειας σε Mtoe	Αύξηση ενεργειακής απόδοσης κατά 20%, που αντιστοιχεί στη μείωση της	29,79 Mtoe (2009) 27,61 Mtoe (2010) 27,03 Mtoe (2011)	Μείωση της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας κατά 2,85 Mtoe το 2020

Στρατηγική «Ευρώπη 2020»	Στόχοι «Ευρώπη 2020»	Υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα		Στόχοι της χώρας για το 2020
	πρωτογενούς ενεργειακής κατανάλωσης κατά 368 Mtoe			
Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ποσοστιαία ως προς το 1990	-20%, (ή -30% εάν οι συνθήκες το επιτρέψουν)	Σύνολο Εκπομπών (MtCO ₂ - eq): 104,67 (1990) 135,11(2005) 117,57 (2010) 114,42 (2011) 110,67 (2012)	Εκπομπές εκτός ΣΕΔΕ (MtCO ₂ - eq): 63,84 (2005) 57,64 (2010) 59,96 (2011) 44,83 (2012)	Εκπομπές για τομείς εκτός ΣΕΔΕ -4% (σε σχέση με τις τιμές του 2005, Απόφαση 406/2009/ΕΚ)
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ως % επί της μικτής τελικής κατανάλωσης ενέργειας)	20%	8,43% (2009) 9,73% (2010) 11,03% (2011) 13,83% (2012)		20% με βάση το N. 3851/2010

* Ο στόχος αυτός προέκυψε ύστερα από πρόταση της ελληνικής πλευράς στο πλαίσιο του νέου αναθεωρημένου ΕΠΜ. Η επίτευξη του στόχου στηρίζεται σε συγκεκριμένες βασικές παραδοχές και υποθέσεις που αφορούν τόσο στους πόρους των ΕΔΕΤ 2014-2020 που θα δαπανηθούν κατά το 2020 σε σχέση με αυτούς που δαπανήθηκαν το έτος βάσης, όσο και στη σημαντική αύξηση των ιδιωτικών και των δημοσίων δαπανών Ε&Τ το 2020. Επίσης, σημειώνεται ότι ο στόχος αφορά στη συνολική εθνική προσπάθεια (όπως άλλωστε ισχύει και για τους άλλους στόχους του πίνακα). Ειδικότερα, οι πόροι των ΕΔΕΤ θα συμβάλουν στην επίτευξη αυτού του στόχου, σε ποσοστό που αντιστοιχεί στο 15% περίπου των συνολικών προβλεπόμενων για Ε&Τ το 2020 .

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, National Inventory Report 2014-Greece, 2^ο Σχέδιο Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης, Έκθεση Προόδου για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις ΑΠΕ. Τα στοιχεία του 2012 είναι προσωρινά.

Οι κύριες αναπτυξιακές ανάγκες που καλείται να καλύψει η Ελλάδα κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 και μέσω του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2014-2020, από τούδε και στο εξής αναφερόμενο ως «Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ), καθώς και οι δυνατότητες που της παρουσιάζονται, αναπτύσσονται συνοπτικά στη συνέχεια ανά Θεματικό Στόχο.

1.1.1.1 ΘΣ 1: Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας

Η Ελλάδα υστερεί στην ανάπτυξη καινοτομίας, καταλαμβάνοντας τη 19η θέση μεταξύ των 27 κρατών μελών στη σχετική κατάταξη, αποκλίνοντας σημαντικά από το μέσο όρο της Ε.Ε. (Πηγή: Innovation Union Scoreboard 2013). Ωστόσο, το ελληνικό σύστημα Έρευνας & Καινοτομίας (Ε&Κ) έχει να επιδείξει ισχυρά σημεία όπως: καλές επιδόσεις στα συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ Προγράμματα-Πλαίσια, σημαντική ελληνική εκπροσώπηση σε διεθνή ερευνητικά δίκτυα και έργα του Ευρωπαϊκού Οδικού Χάρτη Ερευνητικών Υποδομών, ύπαρξη ισχυρής ελληνικής ερευνητικής κοινότητας στο εξωτερικό, έμπυχο δυναμικό υψηλής ποιότητας και νησίδες αριστείας σε δημόσιους ερευνητικούς φορείς και στον ιδιωτικό τομέα, ελληνική παρουσία στο χώρο των επιστημονικών δημοσιεύσεων (άνω του μ.ο. της ΕΕ). Τα πλεονεκτήματα αυτά όμως δεν έχουν αξιοποιηθεί

σε τέτοιο βαθμό, ώστε να ξεπεραστούν διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας και να ενσωματωθεί η ερευνητική δραστηριότητα στις παραγωγικές διαδικασίες βελτιώνοντας τη συνολική εικόνα, σε σύγκριση με τις επιδόσεις των άλλων χωρών της ΕΕ.

Αυτό οφείλεται κυρίως σε δύο λόγους:

- Ο προσανατολισμός της έρευνας σε πεδία που συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με τα ενδιαφέροντα των ερευνητικών ομάδων και τις ευκαιρίες χρηματοδότησης που παρέχουν τα σχετικά προγράμματα και λιγότερο σε πεδία που αφορούν τις ανάγκες της οικονομίας. Επιπρόσθετα, εντοπίζεται έλλειψη καλλιέργειας επιχειρηματικού πνεύματος στην ελληνική ερευνητική και ακαδημαϊκή κοινότητα που θα είχε στόχο την εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης. Η ζήτηση από τις επιχειρήσεις, για νέα γνώση που προκύπτει μέσα από την έρευνα, είναι περιορισμένη ακόμα και σε κλάδους με υψηλή καινοτομική δραστηριότητα (π.χ. υπηρεσίες).
- Η διάρθρωση του παραγωγικού ιστού της χώρας, ο οποίος στο μεγαλύτερο μέρος του αποτελείται από επιχειρήσεις μικρού μεγέθους με δραστηριότητες χαμηλής έντασης γνώσης, με αποτέλεσμα την υποτονική ζήτηση υπηρεσιών Ε&Κ, και τις χαμηλές επενδύσεις στην έρευνα από τις επιχειρήσεις.

Η έλλειψη ειδικευμένων επενδυτικών κεφαλαίων και η έλλειψη μηχανισμών μεταφοράς τεχνολογίας αποτελούν πρόσθετους ανασταλτικούς παράγοντες για την καινοτομικότητα των επιχειρήσεων και την καινοτομία συνολικά.

Συνέπεια των ανωτέρω και της οικονομικής κρίσης είναι η μετανάστευση επιστημόνων, κυρίως νέων ("brain drain").

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται επιδόσεις της Ελλάδας σε σχέση με τον μέσο όρο της Ε.Ε. των 27 σε επιλεγμένους δείκτες από το σύνολο των δεικτών που συνθέτουν το European Innovation Scoreboard και για τη βελτίωση των οποίων εντοπίζεται ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη νέα προγραμματική περίοδο:

Πίνακας 1.1.1.1. Π1: Σύγκριση επιδόσεων Ελλάδας και ΕΕ27 στον τομέα της καινοτομίας

Δείκτης	Ελλάδα	Ε.Ε. 27
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ανά δισεκατομμύριο ΑΕΠ (σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, ευρώ)	0,42	3,90
Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capital) (ως ποσοστό του ΑΕΠ)	0,004%	0,094%
Συμβολή στις εξαγωγών των προϊόντων μέσης και υψηλής τεχνολογίας στο εμπορικό ισοζύγιο	-5,69%	1,28%
Εξαγωγές υπηρεσιών έντασης γνώσης (ως ποσοστό των συνολικών εξαγωγών):	5,38%	45,14%
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης (ως ποσοστό της συνολικής απασχόλησης):	11,3%	13,60%

Πηγή: Innovation Union Scoreboard 2013

Σε ό,τι αφορά στην αγροτική ανάπτυξη παρατηρείται σημαντική ερευνητική προσπάθεια κυρίως στους τομείς των τροφίμων, της βιοτεχνολογίας και των υδάτων, αλλά και της γεωργίας, των δασών, της κτηνοτροφίας. Ωστόσο, οι πολύ μικρές αγροτικές εκμεταλλεύσεις, η έλλειψη εξειδικευμένης εκπαίδευσης των απασχολούμενων, η έλλειψη ισχυρής διασύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, καθώς και η έλλειψη δεσμών μεταξύ της έρευνας, των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των ΜΜΕ στις αγροτικές περιοχές, εμποδίζουν την ενσωμάτωση των καινοτόμων δράσεων στην παραγωγική διαδικασία.

Διαπιστώνεται η ανάγκη ενσωμάτωσης καινοτόμων τεχνολογιών, μεθόδων, πρακτικών και συστημάτων στη διαχείριση εισροών, στην παραγωγή, διακίνηση, μεταποίηση, πιστοποίηση και έλεγχο ποιοτικών αγροτικών και δασικών προϊόντων, στις εφοδιαστικές αλυσίδες

αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, στη διαχείριση φυσικών πόρων (νερό, έδαφος, ενέργεια, βιοποικιλότητα), στο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτή, αφενός για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα και αφετέρου για την προστασία του περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή. Τα παραπάνω θα έχουν πολλαπλασιαστικά οφέλη με τη δημιουργία κατάλληλων συμβουλευτικών υπηρεσιών (π.χ. γεωργικοί σύμβουλοι με εστίαση στην καινοτομία) και υποστηρικτικών μηχανισμών μεταφοράς τεχνολογίας (δίκτυα καινοτομίας, ψηφιακές πλατφόρμες κλπ.) στις διάφορες παραγωγικές κατευθύνσεις και δραστηριότητες καθώς και με την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού στον αγροτικό χώρο (βασική κατάρτιση, επιδεικτικά αγροκτήματα, επισκέψεις κλπ.).

Επίσης, είναι ανάγκη α) να αναπτυχθούν τα κατάλληλα εργαλεία και θεσμοί για την αξιοποίηση της έρευνας και της τεχνολογίας στον αγροδιατροφικό τομέα (ανάπτυξη θερμοκοιτίδων και τεχνοβλαστών, venture capital, δίκτυα εργαστηρίων και ανθρώπινου δυναμικού, πιλοτικά έργα, έργα ανάπτυξης νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών, συμπράξεις καινοτομίας, clusters, κλπ), β) να αναβαθμιστούν οι υφιστάμενες ή/και να δημιουργηθούν νέες υποδομές έρευνας, τεχνολογίας, καινοτομιών και συμβουλευτικών υπηρεσιών πλαισιωμένες με το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό και δ) να χρησιμοποιηθεί με τον αποτελεσματικότερο τρόπο η δημιουργία επιχειρησιακών ομάδων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας με στόχο την διασύνδεση της έρευνας και της γεωργικής εφαρμογής καθώς και την προώθηση της μεταφοράς καινοτόμων λύσεων στην πράξη για την πρωτογενή παραγωγή, τη διαχείριση των πόρων, την εφοδιαστική αλυσίδα, την ποιότητα και ασφάλεια των τροφίμων, τη βιοοικονομία κλπ.

Η νέα στρατηγική για την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας και της επίτευξης των εθνικών στόχων στην πορεία προς το 2020, η οποία παρουσιάζεται στην Ενότητα 1.3.3.1 θα βασιστεί **σε μια σειρά θεσμικών μεταρρυθμίσεων** που στοχεύουν στην αναδιάρθρωση του συστήματος διακυβέρνησης και στην ενεργοποίηση των βασικών συντελεστών του εθνικού συστήματος καινοτομίας.

Οι βασικές συνιστώσες των μεταρρυθμίσεων είναι:

- Το νέο δίπολο πολιτικής Έρευνας-Καινοτομίας, το οποίο διαπερνά οριζόντια το σύνολο των πολιτικών και συντονίζεται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας (ΓΓΕΤΚ), η οποία αποτελεί μετεξέλιξη της ΓΓΕΤ.
- Δημιουργία Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας και Σχέδιο Δράσης που θα εγκρίνεται από το Κοινοβούλιο
- Δημιουργία Περιφερειακών Επιστημονικών Συμβουλίων (ενίσχυση ρόλου περιφερειών) ως συμβουλευτικών οργάνων προς τη ΓΓΕΤΚ που θα προωθούν και θα συντονίζουν περιφερειακές πρωτοβουλίες για την Ε&Τ&Κ.
- Συστηματική αποτίμηση της Έρευνας και Καινοτομίας σε συμφωνία με τους δείκτες της Ένωσης Καινοτομίας.
- Επίσης καθιερώνονται:
 - Κίνητρα για την ενθάρρυνση της κινητικότητας μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων
 - Μέτρα για τον επαναπατρισμό των Ελλήνων επιστημόνων της διασποράς
 - Κίνητρα για τη δημιουργία «Σκάλας που οδηγεί στην αριστεία» (Stairway to Excellence) (επιχορηγήσεις, βραβεία)
 - Μέτρα για την υποστήριξη από τη ΓΓΕΤΚ των προσπαθειών εμπορευματοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων που παράγονται στα ΕΚ και ΑΕΙ/ΤΕΙ
 - “Fast Track” διαδικασίες για την υποστήριξη επενδύσεων Ε&Τ&Κ άνω του 1εκ. €
 - Απλούστευση διαδικασιών χρηματοδότησης και παρακολούθησης της υλοποίησης των προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας.

Οι ανωτέρω μεταρρυθμίσεις διευκολύνουν, μεταξύ άλλων, τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε δραστηριότητες έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας. Η συμμετοχή

αυτή υποστηρίζεται άμεσα από σειρά μέτρων, τα οποία παρουσιάζονται στην Ενότητα 1.3.3.1.

1.1.1.2 ΘΣ 2: Βελτίωση της πρόσβασης σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), της χρήσης και της ποιότητάς τους

Η έκταση και ένταση της οικονομικής κρίσης έχει επιβραδύνει την εμφάνιση του αναμενόμενου αντίκτυπου των ήδη δρομολογημένων επενδύσεων, συντελώντας έτσι σε μια σημαντική υστέρηση (Digital Scoreboard 2013¹) σε κρίσιμους δείκτες που αφορούν σε ΤΠΕ και ειδικότερα: **α) ευρυζωνική κάλυψη**, με 22% διαθεσιμότητα δικτύων υψηλών ταχυτήτων (>30 MBps) και χαμηλή ανταπόκριση για τέτοιες συνδέσεις (0,1% του συνόλου των συνδέσεων), ενώ δεν έχει αρχίσει ακόμη η διάθεση συνδέσεων υπερ-υψηλών ταχυτήτων (>100Mbps), και χαμηλό ποσοστό των νοικοκυριών/επιχειρήσεων που έχουν σταθερή ευρυζωνική πρόσβαση, ωστόσο καλή κάλυψη των δικτύων κινητής τηλεφωνίας 4^{ης} γενιάς, **β) τακτική ή καθημερινή χρήση Διαδικτύου**, σε ποσοστά μικρότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ, ιδίως από μεγαλύτερους σε ηλικία πολίτες, ενώ υψηλό παραμένει το ποσοστό των ανθρώπων που δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ το διαδίκτυο (42%), **γ) Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση**, με χαμηλό ποσοστό των βασικών ηλεκτρονικών δημόσιων υπηρεσιών προς τους πολίτες/επιχειρήσεις και με επίπεδο απόδοσης της δημόσιας διοίκησης και ποιότητας των δημόσιων υπηρεσιών αρκετά κάτω του μέσου όρου της ΕΕ (0.52 σε σχέση με την ΕΕ 1.18), **δ) Ηλεκτρονική Ενσωμάτωση**, με την Ελλάδα να κατατάσσεται κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου σε ό,τι αφορά τον αριθμό Η/Υ ανά μαθητή/σπουδαστή, **ε) Ψηφιακές Δεξιότητες**, με ποσοστό 49% των πολιτών να εμφανίζει δεξιότητες στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, αρκετά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ, **στ) Ψηφιακή Επιχειρηματικότητα** – Ηλεκτρονικό Εμπόριο, όπου το 2013 μόλις 25% των Ελλήνων πραγματοποίησαν αγορές μέσω Διαδικτύου, ενώ μόνο το 15% των μεγάλων Ελληνικών επιχειρήσεων και το 8% των ΜΜΕ δραστηριοποιούνται στο χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Παρά τα ανωτέρω έχουν λάβει χώρα ή είναι σε εξέλιξη επενδύσεις σε υποδομές ΤΠΕ σε κρίσιμες λειτουργίες του Κράτους, οι σημαντικότερες των οποίων αφορούν την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών για τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης (Διαλειτουργικότητα πληροφοριακών συστημάτων (eGov Now)), τη λειτουργία της κεντρικής διαδικτυακής πύλης (ΕΡΜΗΣ), τη λειτουργία συστήματος παροχής υπηρεσιών CRM, τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής υποδομής διαχείρισης Ανθρώπινου Κεφαλαίου (HRMS), την εφαρμογή του Προγράμματος «Διαύγεια» για την προαγωγή της διαφάνειας, την αύξηση της αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης (ΕΛΕΝΧΙΣ), την επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης (Εθνικό Ποινικό Μητρώο, ψηφιακή καταγραφή, αποθήκευση και διάθεση πρακτικών συνεδριάσεων δικαστηρίων, ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων για την Ποινική Πολιτική και Διοικητική διαδικασία), τη διαφάνεια και αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς (Εθνικό Σύστημα Δημοσίων Προμηθειών), τον εξορθολογισμό των υπηρεσιών Υγείας (Ηλεκτρονική συνταγογράφηση), την ποιοτική αναβάθμιση της Παιδείας (Ψηφιακό Σχολείο), την ανοικτή και διαλειτουργούσα Δημόσια Διοίκηση (Εθνικό Ληξιαρχείο), την ορθολογική χρήση και διαχείριση των πόρων του Ελληνικού Δημοσίου (ERP) και την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών για τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης, στη βάση βασικών υποδομών (critical infrastructures) που δημιουργούν σημαντικές οικονομίες κλίμακας (Government Cloud, Σύζευξις II). Επίσης εκπονείται το Κτηματολόγιο το οποίο αποτελεί ένα από τα βασικότερα μητρώα της Δημόσιας Διοίκησης, αυτό των ακινήτων, καθώς και το έργο της αποτύπωσης των δασικών χαρτών. Παράλληλα σε εξέλιξη βρίσκεται η δημιουργία ενός εκτεταμένου δικτύου σημείων ελεύθερης ασύρματης ευρυζωνικής πρόσβασης (wi-fi), ενισχύσεις για τα Ελληνικά Ταχυδρομεία, σημαντικά έργα για τις έξυπνες μεταφορές καθώς και το έργο της επέκτασης της ευρυζωνικής πρόσβασης σε λευκές περιοχές (RURAL). Αρκετές από αυτές τις παρεμβάσεις θα ολοκληρωθούν και με πόρους του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020.

¹ Βλ. <http://ec.europa.eu/digital-agenda/progress-country>

Σημειώνεται ότι έχει εγκριθεί από το Κυβερνητικό Συμβούλιο Μεταρρυθμίσεων η Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014 – 2020 ενώ εκπονείται το επταετές σχέδιο δράσης παρεμβάσεων το οποίο αξιολογείται και αναθεωρείται τουλάχιστον σε ετήσια βάση. Βρίσκεται σε διαβούλευση η Στρατηγική για την Ψηφιακή Ανάπτυξη 2014 - 2020 ενώ εκπονείται το Εθνικό Πλάνο Ευρυζωνικότητας.

Στα θετικά στοιχεία καταγράφονται, οι αναγνωρισμένες δυνατότητες της χώρας στο εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό (επιστημονικό και τεχνικό), η ύπαρξη αξιόλογου αριθμού νέων επιχειρήσεων με αντικείμενο την ανάπτυξη εφαρμογών ΤΠΕ, οι ανταγωνιστικές και συνεχώς βελτιούμενες τηλεπικοινωνιακές υποδομές και υπηρεσίες μέσα σε μια ανοιχτή τηλεπικοινωνιακή αγορά και η δυναμική προσαρμογή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ειδικότητες που αφορούν σε ΤΠΕ.

Ως αδυναμίες σημειώνονται η έλλειψη συντονισμού σε κεντρικό επίπεδο για το σχεδιασμό και την προώθηση των μεγάλων έργων ΤΠΕ, η μεγάλη δυσκολία στην ωρίμανση των έργων λόγω και της έλλειψης εμπειρίας του προσωπικού σε μεγάλο αριθμό δικαιούχων, αλλά και η μη ύπαρξη καταλλήλου θεσμικού πλαισίου για τη μελέτη, αξιολόγηση, κοστολόγηση παρακολούθηση και υλοποίηση των έργων ΤΠΕ, καθώς και το χαμηλό ποσοστό ισοτόπων και υπηρεσιών προσβάσιμων σε άτομα με αναπηρίες.

1.1.1.3 ΘΣ 3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)

Η συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων εντάσσεται στην κατηγορία των πολύ μικρών επιχειρήσεων (0-9 εργαζόμενοι). Χαρακτηριστικά αναφέρεται ο τομέας της βιομηχανίας όπου στην Ελλάδα το 30% των απασχολούμενων εργάζεται σε πολύ μικρές επιχειρήσεις, όταν στην Γερμανία το αντίστοιχο ποσοστό είναι 5% και στην Πορτογαλία 20%.

Τα προβλήματα ανταγωνιστικότητας των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων πηγάζουν από παράγοντες, όπως η έλλειψη ρευστότητας και πρόσβασης σε κεφάλαια, η απουσία μερικών μεγάλων επιχειρήσεων με προσβάσεις στην παγκόσμια αγορά, οι περιορισμένες προσπάθειες και δυνατότητες διεθνοποίησής τους, η σημαντική υστέρηση στη χρήση βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής (key enabling technologies), η αγορά στόχος που σε μεγάλο βαθμό συγκροτείται από το τελικό στάδιο κατανάλωσης, οι ανεπαρκείς δομές υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, κάτι που έχει αντίκτυπο κυρίως στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, η ελλιπής, αποσπασματική ή συχνά ανύπαρκτη δικτύωσή τους. Κομβική αδυναμία αποτελεί η μη αξιοποίηση των ερευνητικών δομών και αποτελεσμάτων, η ελλιπής προώθηση της τεχνολογικής καινοτομίας, η ελλιπής χρήση συστημάτων βελτίωσης παραγωγικότητας, η χαμηλή εξωστρέφεια, και η μη συστηματική υποστήριξη νεοφυών επιχειρήσεων. Παράλληλα, υπάρχει σημαντικότερη ανάγκη απλοποίησης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε όλους τους τομείς, όπως εξαγωγές, αδειοδοτήσεις, κλπ.

Ειδικά ο **αγροτικός** τομέας, είναι διαπιστωμένο ότι δύναται να συμβάλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Σημαντική είναι η συμβολή του στις εξαγωγές. Η αξία των εξαγόμενων αγροτικών προϊόντων αυξάνει συνεχώς (σε τρέχουσες τιμές) φτάνοντας στο 2012 τα 3,6 δις ευρώ. Παράλληλα, ο αγροτικός τομέας είναι ο κύριος τροφοδότης της μεταποίησης τροφίμων, που είναι σήμερα ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της ελληνικής μεταποιητικής βιομηχανίας και περιλαμβάνεται στους πέντε κλάδους με τον υψηλότερο πολλαπλασιαστή στην ελληνική οικονομία. Επίσης η γεωργική εκροή συνδέεται στενά με τους κλάδους των μεταφορών, του χονδρεμπορίου και του λιανικού εμπορίου. Από πλευράς εισροών, η γεωργία υποστηρίζει την εγχώρια χημική βιομηχανία λιπασμάτων και φυτο-προστατευτικών σκευασμάτων, παραγωγή σπόρων και εργαλειομηχανών. Αν και η συμμετοχή του αγροτικού τομέα στο σύνολο της τής απασχόλησης υποδιπλασιάσθηκε, αποτελεί μια σημαντική πηγή εργασίας στην περιφέρεια (2ος μεγαλύτερος εργοδότης μετά από το λιανεμπόριο και χονδρεμπόριο), καθώς και μια σημαντική πηγή μερικής απασχόλησης (λόγω πολλών μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων). Η ανταγωνιστικότητα του πρωτογενούς τομέα εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό κι από τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, όπως το φυσικό και οικονομικό μέγεθος

των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (μέσο φυσικό μέγεθος στην Ελλάδα 4,8 εκτάρια ανά γεωργική εκμετάλλευση έναντι 14,3 εκτάρια στην ΕΕ-27 και μέσο οικονομικό μέγεθος ανά γεωργική εκμετάλλευση 9.266,8 €, ΕΕ-27 25.450,2 €), που καθιστά αναγκαία την αναδιάρθρωση των εκμεταλλεύσεων και την προώθηση μορφών συνεργασίας τους. Οι αγρότες είναι αναγκαίο να στραφούν στην επιχειρηματικότητα, μέσω της αύξησης των επενδύσεων για τον τεχνολογικό και εμπορικό εκσυγχρονισμό, την υιοθέτηση της χρήσης των ΤΠΕ, την υιοθέτηση των ΑΠΕ συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας αποβλήτων και παραπροϊόντων, την αύξηση του βαθμού τυποποίησης και συσκευασίας των προϊόντων, τη στροφή στην παραγωγή ποιοτικών πιστοποιημένων γεωργικών προϊόντων (ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικά, κ.α.). Άλλωστε, η βιομηχανία τροφίμων ποτών και καπνού αποτελεί ήδη τον σημαντικότερο κλάδο του δευτερογενούς τομέα (20,4% της συνολικής ΑΠΑ) και παρουσιάζει σημαντικότητα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης εάν στραφεί σε νέες αγορές και αξιοποιήσει περαιτέρω τα ελληνικά πιστοποιημένα προϊόντα. Για το λόγο αυτό, αποτελεί επιτακτική ανάγκη η στροφή προς ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης του αγροδιατροφικού συστήματος, που θα βασίζεται κυρίως στην ανταμοιβή των συντελεστών παραγωγής από την αγορά.

Ο τομέας της **αλιείας** θεωρείται σημαντικός για την ευρωπαϊκή και εθνική οικονομία κυρίως επειδή συμβάλλει στη διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής μεγάλων παράκτιων & νησιωτικών περιοχών, αλλά επιπλέον επειδή συμβάλλει ουσιαστικά στην εξασφάλιση ζωικών πρωτεϊνών υψηλής βιολογικής αξίας, αξιοποιεί τοπικούς πλουτοπαραγωγικούς πόρους, εξασφαλίζει θέσεις εργασίας και απασχολεί σημαντικό αριθμό ατόμων παράκτιων περιοχών. Ο αλιευτικός στόλος της χώρας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα (πολλά και μικρά σκάφη, με χαμηλή ιπποδύναμη, μεγάλης ηλικίας, κλπ), στοιχείο που ενδυναμώνει την απαίτηση ενίσχυσης δράσεων που εξασφαλίζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων του κλάδου.

Ο κλάδος της **υδατοκαλλιέργειας** αποτελεί έναν από τους πλέον αναπτυσσόμενους τομείς της ελληνικής οικονομίας (ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια 3% και με 80% εξαγωγές), για τον οποίο υπάρχουν περαιτέρω δυνατότητες ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς του, αφ' ενός με διαφοροποίηση προς νέα είδη και παραγωγή ειδών με καλές προοπτικές εμπορίας, αφετέρου με βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων, πιστοποίησης και σήμανσής τους. Στο πλαίσιο ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, ανάπτυξης βιώσιμων επιχειρήσεων και αξιοποίησης των αλιευτικών προϊόντων, διαπιστώνονται ανάγκες για τον εκσυγχρονισμό των μονάδων παραγωγής/μεταποίησης, πιστοποίησης και σήμανσης αλιευτικών προϊόντων, καθώς και ενεργειών-εκστρατειών προώθησης. Επίσης απαιτούνται παρεμβάσεις για τη δημιουργία νέου χωροταξικού σχεδίου για την ιχθυοκαλλιέργεια σε συνδυασμό με Ε&Κ καθώς και επιτάχυνση αδειοδοτήσεων.

Για το σύνολο του **αγρο-διατροφικού** τομέα εμφανίζονται σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης ως προς: α) τη βελτίωση της εξαγωγικής δραστηριότητάς του και τη μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου, β) την αύξηση της παραγωγικότητάς του τόσο σε σχέση με την ορθολογικότερη χρήση των συντελεστών παραγωγής καθώς και την εισαγωγή καινοτομίας και αποτελεσμάτων εφαρμοσμένης έρευνας, όσο και με τη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού, γ) τη δημιουργία αλλά και διατήρηση θέσεων εργασίας στις αγροτικές και αλιευτικές / παράκτιες περιοχές δίνοντας έμφαση αφενός στη δημιουργία θέσεων αυτοαπασχόλησης για τους νέους στον αγροδιατροφικό τομέα και αφετέρου ενισχύοντας τις δυναμικές ΜΜΕ των αγροτικών περιοχών, ειδικότερα εφόσον συνδυαστεί με στοχευμένες ενέργειες συνέργειας με τον τομέα του τουρισμού, δ) τη διαφοροποίηση, καθετοποίηση, ανάπτυξη οριζοντίων συνεργασιών, λοιπών ενεργειών για αύξηση της πρόσβασης στην αγορά και τους καταναλωτές και ενίσχυση της διαπραγματευτικής τους θέσης και του επαγγελματισμού τους, και ε) την παραγωγή ποιοτικότερων-ασφαλέστερων προϊόντων και προϊόντων με συγκριτικό πλεονέκτημα, με παράλληλη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, το μετριασμό των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή και την προσαρμογή του σε αυτή.

Στον τομέα του **τουρισμού**, η εικόνα του τυποποιημένου χαμηλής προστιθέμενης αξίας εποχικού τουριστικού προϊόντος, η έλλειψη ποιοτικά ολοκληρωμένων τουριστικών υπηρεσιών, ο κατακερματισμός της προσφοράς, η δύσκολη αντιμετώπιση της διαπραγματευτικής δύναμης των διεθνών οργανωτών ταξιδιών (tour operators) από τους εγχώριους συντελεστές παραγωγής, αποτελούν μερικά από τα προβλήματα που θα πρέπει

να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά. Οι κύριες αναπτυξιακές ανάγκες αφορούν στην αναβάθμιση και διαφοροποίηση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος (με ανάπτυξη, πλέον του κλασσικού προϊόντος «ήλιος & θάλασσα», ανάδειξη και εδραίωση κατά προτεραιότητα, νέων μορφών θεματικού τουρισμού, όπως οι ιατρικός, οικολογικός, πολιτιστικός, κλπ.) σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των φυσικών πόρων τόσο της χώρας στο σύνολό της όσο και της κάθε Περιφέρειας, στην ενίσχυση, των συμπλεγμάτων που αναδεικνύονται (τουρισμός – πολιτισμός, τουρισμός – αγροδιατροφή, τουρισμός – περιβάλλον) και με την συνδρομή της Ε&Κ, και ειδικότερα της αξιοποίησης ΤΠΕ, στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και της οργάνωσης των επιχειρήσεων, με τελικό στόχο την επέκταση σε νέες αγορές (νέες χώρες προέλευσης επισκεπτών και νέες ομάδες κοινού), στην επέκταση της τουριστικής περιόδου και την αύξηση της δαπάνης ανά επισκέπτη.

Ο τομέας του **πολιτισμού** παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (οι οποίες πρέπει να ενισχυθούν και με τη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών), αλλά και συνεργιών με τον τομέα του τουρισμού, επενδύοντας για το σκοπό αυτό κυρίως στη νέα τεχνολογία. Ειδικά στον «κλάδο» του σύγχρονου πολιτισμού, αλλά και της πολιτιστικής κληρονομιάς, υπάρχουν πολύ σημαντικά περιθώρια και δυνατότητες δημιουργίας συνεργιών και συμπληρωματικότητας με τον τουρισμό.

1.1.1.4 ΘΣ 4: Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

Η λήξη της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 συμπίπτει με την καταληκτική προθεσμία εκπλήρωσης των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η χώρα στο πλαίσιο των προσπαθειών της Ε.Ε. για αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μέχρι το 2020 (20-20-20). Η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων καθίσταται ζωτικής σημασίας για τη χώρα, συμβάλλοντας τόσο στην επίτευξη των στόχων 20-20-20, όσο και στην αναζωογόνηση της ελληνικής οικονομίας με τη δημιουργία επενδυτικών ευκαιριών και την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των τομέων της γεωργίας και της δασοπονίας.

Οι στόχοι 20-20-20 θα επιτευχθούν μέσω ενός μίγματος πολιτικών που αξιοποιούν τους μηχανισμούς της αγοράς και περιλαμβάνουν χρηματοδοτικά εργαλεία και κανονιστικά μέτρα. Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι η πρόοδος που έχει επιτευχθεί βρίσκεται σε συμφωνία με τους εθνικούς ενδιάμεσους στόχους.

Σε ότι αφορά στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), η Ελλάδα εμφανίζει ένα υψηλό δυναμικό για αξιοποίηση των τεχνολογιών ΑΠΕ σε όλους τους τομείς τελικής κατανάλωσης, καθώς και στην ηλεκτροπαραγωγή. Η περιφερειακή κατανομή του δυναμικού αυτού καταδεικνύει ότι, τα νησιά του Αιγαίου διαθέτουν σημαντικό δυναμικό ηλιακής, αιολικής και γεωθερμικής ενέργειας, η Ήπειρος και η Στερεά Ελλάδα παρουσιάζουν το υψηλότερο δυναμικό για μικρά υδροηλεκτρικά έργα ενώ η Μακεδονία και η Θράκη παρουσιάζουν δυνατότητες αξιοποίησης της βιομάζας και της γεωθερμικής ενέργειας. Τα τελευταία χρόνια γίνεται μια συνεχής προσπάθεια αξιοποίησης αυτού του δυναμικού, με σκοπό την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και τη διασφάλιση ενεργειακού εφοδιασμού αλλά και την ικανοποίηση των δεσμεύσεων της χώρας για την υψηλότερη διείσδυση των ΑΠΕ στο ελληνικό ενεργειακό σύστημα. Για την υποστήριξη αυτής της προσπάθειας έχουν τεθεί σε ισχύ μια σειρά μέτρων, τα οποία αφορούν σε αλλαγή του θεσμικού πλαισίου αδειοδότησης σταθμών ΑΠΕ και παράλληλα της χρήσης των απαραίτητων χρηματοδοτικών εργαλείων. Ειδικότερα για αποκεντρωμένες μονάδες μικρής ισχύος (π.χ. φωτοβολταϊκά έως 1 MW), που αποτελούν την πλειοψηφία των εγκατεστημένων έργων, υπάρχουν ευνοϊκές διαδικασίες αδειοδότησης. Η αξιοποίηση αυτού του δυναμικού προϋποθέτει μεταξύ άλλων και την ενίσχυση των δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας όπου διαπιστώνεται σχετική ανεπάρκεια καθώς και την ύπαρξη ενός βιώσιμου και αποτελεσματικού συστήματος πληρωμής των παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ. Παράλληλα εξετάζονται εναλλακτικοί μηχανισμοί στήριξης των ΑΠΕ (μοντέλο της εγγυημένης διαφορικής τιμής-Feed in premium, διμερή συμβόλαια κλπ.) έναντι του μοντέλου της εγγυημένης τιμής (Feed in tariff) που εφαρμόζεται σήμερα.

Συνολικά, το δυναμικό για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ εκτιμάται ότι είναι πάνω από 20GW (εφικτό τόσο από τεχνική όσο και από οικονομική άποψη) για τις

τεχνολογίες ΑΠΕ εκτός φωτοβολταϊκών, ενώ για τα τελευταία το αναπτυξιακό δυναμικό είναι πολύ υψηλό, με βάση το διαθέσιμο δυναμικό της ηλιακής ενέργειας στη χώρα. Το ποσοστό συνεισφοράς των ΑΠΕ στην τελική ακαθάριστη κατανάλωση ενέργειας (ΑΤΚΕ), σύμφωνα με τους υπολογισμούς στο πλαίσιο εκπόνησης της Έκθεσης Προόδου για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις ΑΠΕ ανήλθε το 2011 σε 11,03% και το 2012 σε 13,83%.

Η τελική κατανάλωση ενέργειας από το 2000 έως και το 2007 παρουσίασε μια συνεχή ανοδική τάση, ακολουθώντας την αντίστοιχη οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Στη συνέχεια, η συνολική τελική κατανάλωση ενέργειας στην Ελλάδα έχει επιδείξει σημαντική και συνεχή πτώση, η οποία οφείλεται, πέρα από τις επιπτώσεις της ύφεσης και στις δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας. Την περίοδο 2007-2011 η τελική κατανάλωση ενέργειας μειώθηκε κατά 14%. Ωστόσο, παρατηρούνται **περαιτέρω δυνατότητες για σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας και αύξησης της ενεργειακής αποδοτικότητας**, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του 1^{ου} και 2^{ου} Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ενεργειακή Απόδοση (ΣΔΕΑ). Με βάση τα προτεινόμενα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας για το 2016, ο τομέας των μεταφορών αναγνωρίστηκε ως εκείνος με το μεγαλύτερο δυναμικό για εξοικονόμηση ενέργειας, συνεισφέροντας κατά 36% στην επίτευξη του στόχου, ακολουθούμενος από τον τριτογενή και τον οικιακό τομέα με 30% και 29%, αντίστοιχα. Στον τελευταίο, παρατηρείται σημαντικό δυναμικό βελτίωσης καθώς η πλειονότητα των υφιστάμενων κτιρίων είναι χαμηλής ενεργειακής απόδοσης.

Το υψηλό μερίδιο συμμετοχής του τομέα των μεταφορών στην κατανάλωση ενέργειας και το γεγονός ότι αυτός παρουσιάζει το μεγαλύτερο δυναμικό για εξοικονόμηση ενέργειας καθιστούν αναγκαία την πραγματοποίηση συντονισμένων και ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για τη βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα με την επέκταση των αστικών μέσων σταθερής τροχιάς, (ΜΕΤΡΟ-ΤΡΑΜ) την χρήση περιβαλλοντικά φιλικών Μέσων Μεταφοράς και την ενίσχυση ήπιων μέσων Μεταφοράς.

Οι παρεμβάσεις των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων στον τομέα αυτό αφορούσαν επενδύσεις στο δίκτυο αστικών συγκοινωνιών σε σύγχρονες υποδομές μέσων σταθερής τροχιάς. Εκτιμάται ότι ως και το τέλος της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 (επιλεξιμότητα έως 31-12-2015) θα έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή και αποπεράτωση 92 χιλιομέτρων γραμμής μαζικών μέσων σταθερής τροχιάς (ΗΣΑΠ, ΤΡΑΜ, Προαστιακός) και 42 χιλιομέτρων ΜΕΤΡΟ.

Η παράλληλη με το μητροπολιτικό σιδηρόδρομο ανάπτυξη του τροchioδρομικού δικτύου συνεισφέρει σημαντικά στο στόχο της ενίσχυσης του μεριδίου των δημόσιων συγκοινωνιών στο σύνολο των αστικών μετακινήσεων της μητροπολιτικής Αθήνας. Σε συνδυασμό με την ολοκλήρωση της γραμμής μετρό από το Αιγάλεω μέχρι τον Πειραιά, καθώς και με τα υφιστάμενα λοιπά συγκοινωνιακά δίκτυα, όπως η γραμμή 1 του ΗΣΑΠ και το προαστιακό σιδηροδρομικό δίκτυο, εξασφαλίζονται πολλαπλές συνέργειες των δημόσιων μέσων σταθερής τροχιάς και διαμορφώνονται οι προϋποθέσεις για ουσιαστική μεγέθυνση του μεριδίου της δημόσιας συγκοινωνίας στο σύνολο των μετακινήσεων προς, από και εντός της κεντρικής περιοχής του Πειραιά με πρόδηλη την λειτουργική και περιβαλλοντική αναβάθμιση της.

Η προγραμματισμένη ανάπτυξη του μετρό Θεσσαλονίκης διατρέχει κατά την διαμήκη έννοια την γραμμικής διάταξης κεντρική περιοχή της πόλης επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα με την βελτιωμένη προσβασιμότητα της ως προς τις ανατολικές και δυτικές συνοικίες, την σημαντική αποφόρτιση των διαμήκων κεντρικών αρτηριών της πόλης και την ενίσχυση του μεριδίου των δημόσιων συγκοινωνιών στο σύνολο των αστικών μετακινήσεων. Η παράλληλη ανάπτυξη δυο κλάδων στην οικιστική ζώνη νότια και ανατολικά της κεντρικής περιοχής της πόλης εξασφαλίζει την «κρίσιμη μάζα» που είναι αναγκαία για την συνδυαστική λειτουργία του μητροπολιτικού σιδηρόδρομου με το υπόλοιπο σύστημα της αστικής συγκοινωνίας με λεωφορεία, με βάση την οποία μπορεί να δομηθεί ένα σύστημα δημόσιας συγκοινωνίας αρκούντως ελκυστικό και αποτελεσματικό ως εναλλακτικό μέσο απέναντι στα ιδιωτικά μεταφορικά μέσα, με προφανές λειτουργικό και περιβαλλοντικό όφελος για την πόλη.

Σημειώνεται ιδιαιτέρως ότι οι μεταποιητικές επιχειρήσεις έχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης της ενεργειακής τους απόδοσης και κατ' επέκταση της ανταγωνιστικότητάς τους.

Επίσης, οι τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και δασοπονίας και αλιείας παρουσιάζουν δυνατότητες παραγωγής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές, καθώς και δυνατότητες

εξοικονόμησης ενέργειας. Μείζον θέμα, με σημαντική επιρροή στο ισοζύγιο του άνθρακα των δασών αποτελεί η καταστροφή τους κυρίως από πυρκαγιές, καθώς και από ασθένειες αλλά και άλλες φυσικές καταστροφές. Τα φαινόμενα αυτά επηρεάζουν αυξητικά τις εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου, έχοντας άμεσο αρνητικό αντίκτυπο στο φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής. Η γεωργία με τις δραστηριότητες που εκτελούνται σε αυτή, αποτελεί σημαντική πηγή αερίων του θερμοκηπίου και είναι επιτακτική η ανάγκη μείωσή τους από αυτή. Επίσης διαπιστώνεται ότι τα αλιευτικά σκάφη έχουν υψηλές καταναλώσεις ενέργειας με υψηλές εκπομπές ρύπων ή αερίων του θερμοκηπίου. Υψηλές καταναλώσεις και ανορθολογική χρήση ενέργειας έχουν και οι επιχειρήσεις του κλάδου των υδατοκαλλιεργειών και της συναφούς μεταποίησης.

Σε συγκεκριμένους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας όπου οι ενεργειακές ανάγκες είναι υψηλές και το ενεργειακό κόστος μεγάλο, η **Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Αποδοτικότητας (ΣΗΘΥΑ)** αποτελεί μία σημαντική επενδυτική ευκαιρία.

Επίσης, δράσεις όπως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, οι ολοκληρωμένες αστικές αναπλάσεις καθώς και η μείωση της ταφής βιοαποβλήτων από αστικές περιοχές με κατάλληλη συλλογή και επεξεργασία τους, συμβάλλουν στη μείωση εκπομπών CO₂.

Στις σύγχρονες απελευθερωμένες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας διαπιστώνεται η ανάγκη για αποτελεσματικότερη διαχείριση της παραγόμενης ενέργειας (που συνεπάγεται ασφαλέστερα δίκτυα και χαμηλότερο κόστος λειτουργίας) καθώς και για βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους ενεργειακούς καταναλωτές. Η ανάγκη αυτή δημιουργεί την απαίτηση για **ανάπτυξη και εφαρμογή των έξυπνων ηλεκτρικών δικτύων**, η οποία, επιπλέον, είναι δυνατό να συμβάλει ουσιαστικά στην αξιοποίηση των (διάσπαρτων) ανανεώσιμων ενεργειακών πόρων. Σημειώνεται ότι μόλις το 2% περίπου των ευρωπαϊκών έργων ευφυών δικτύων έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα και αφορούν κυρίως ερευνητικά έργα ή μικρής κλίμακας πιλοτικές εφαρμογές. Επομένως τα περιθώρια ανάπτυξης των ευφυών ενεργειακών δικτύων είναι μεγάλα.

1.1.1.5 ΘΣ 5: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων

Η πρόληψη και η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή είναι ιδιαίτερα σημαντική και για τη μεσο-μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της οικονομίας της χώρας δεδομένου ότι επηρεάζει όλους τους παραγωγικούς τομείς.

Η προσαρμογή και ο μετριασμός των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή αποτελεί, εκτός από σημαντική ανάγκη, υποχρέωση της χώρας που πηγάζει από το διεθνές περιβαλλοντικό δίκαιο και την ευρωπαϊκή κοινοτική νομοθεσία. Ταυτόχρονα η ολοκληρωμένη πρόληψη και αντιμετώπιση των φυσικών και ανθρωπογενών κινδύνων, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, αναμένεται να επιφέρει σημαντικά οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη.

Η μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδας που ολοκληρώθηκε το 2011, συνοψίζει με ιδιαίτερη πληρότητα τις επιπτώσεις, τις οποίες, οι διάφοροι τομείς του περιβάλλοντος και της οικονομίας θα επωμιστούν εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής και παρουσιάζει, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, εκτιμήσεις για το κόστος της αδράνειας και το κόστος της προσαρμογής της χώρας. Σε επίπεδο Περιφερειών, έχει αναγνωρίσει τις περισσότερο ευαίσθητες περιοχές, στις οποίες θα απαιτηθούν άμεσες και σημαντικές δράσεις προκειμένου να ενισχυθεί η προσαρμοστικότητά τους.

Στην Ελλάδα δεν έχει ολοκληρωθεί η Εθνική Στρατηγική για την προσαρμογή των επιπτώσεων στην κλιματική αλλαγή στους διάφορους τομείς όπως: η γεωργία και τα δάση, οι παράκτιες δραστηριότητες, η αλιεία και οι υδατοκαλλιεργείες, τα χερσαία και θαλάσσια οικοσυστήματα. Άμεση προτεραιότητα για το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής είναι η ανάπτυξη του Εθνικού Σχεδίου Προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, το οποίο ήδη υλοποιείται με χρηματοδότηση από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» 2007-2013 και το οποίο αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2015. Σχετικά με την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών, έχει ενταχθεί το έργο Εθνικό Σχέδιο Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών και Εθνικός Χάρτης Περιοχών

Επικινδυνότητας, στο Ε.Π Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013. Από το Πράσινο Ταμείο, για την περίοδο 2012 -2013, χρηματοδοτήθηκε ερευνητικό έργο με τίτλο «Συμβολή στην πρόληψη των δασικών πυρκαγιών με τη μεθοδολογία INCA», στόχος του οποίου είναι η πιλοτική εφαρμογή της μεθοδολογίας INCA στην Αττική για τη βελτίωση της πρόληψης των δασικών πυρκαγιών. Επίσης είναι σε εξέλιξη ερευνητικό πρόγραμμα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με τίτλο «Δημιουργία Εθνικού Παρατηρητηρίου Δασικών Πυρκαγιών (ΕΠΑΔΑΠ) - Ανάπτυξη δεικτών, προϊόντων και υπηρεσιών σχετικών με την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών, καθώς και την εκτίμηση των επιπτώσεων αυτών», που χρηματοδοτείται από το Πράσινο Ταμείο. Πραγματοποιήθηκε, ήδη, η προκαταρκτική αξιολόγηση των κινδύνων πλημμύρας των περιοχών λεκανών απορροής ποταμών της χώρας και υποβλήθηκαν τα αποτελέσματα στην ΕΕ.

Σε ό,τι αφορά την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων έχει θεσπιστεί ο θεσμός της πολιτικής προστασίας, ενώ πρόσφατα υποβλήθηκε στην Ε.Ε. και το προβλεπόμενο από την Ένωση για κάθε χώρα National Risk Assessment. Στους παραπάνω κινδύνους στο πεδίο της πρόληψης εντάσσονται τα τεχνολογικά/ βιομηχανικά ατυχήματα καθώς και όλοι οι φυσικοί κίνδυνοι, όπως πχ οι σεισμοί.

Η κλιματική αλλαγή αναμένεται να επιδράσει αρνητικά στον τομέα των υδατικών πόρων σε περιοχές της Ελλάδος όπου υπάρχει υδατικό έλλειμμα, το οποίο γίνεται εντονότερο και εξαιτίας ακραίων κλιματικών καταστάσεων, τομέας που αλληλεπιδρά με το ΘΣ6.

Οι τομείς της γεωργίας και των δασών αναμένεται να υποστούν έντονες επιπτώσεις, που εκτιμάται ότι θα επηρεάσουν την απόδοση και την ανάπτυξη των καλλιεργειών και του φυτικού κεφαλαίου και τη διαθεσιμότητα του νερού. Σε ορισμένες περιοχές, ενδεχομένως να απαιτηθεί η ανακατανομή των καλλιεργειών και κατάλληλη επιλογή αυτών στα νέα κλιματικά δεδομένα. Η διάβρωση των εδαφών θα ενταθεί, με αρνητικές συνέπειες στην παραγωγικότητα των καλλιεργήσιμων και δασικών εκτάσεων. Επομένως διαπιστώνεται η ανάγκη μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στους τομείς αυτούς και μέσα από πρακτικές που στοχεύουν στην προστασία της βιοποικιλότητας, την προστασία του εδάφους από την διάβρωση, τη βελτίωση και αύξησης του δυναμικού και τη διατήρηση των υδατικών πόρων. Στο πλαίσιο αυτό οι **δασικές πυρκαγιές** αποτελούν πολύ σημαντικό πρόβλημα για την Ελλάδα σε επίπεδο ΕΕ. Έτσι η ολοκλήρωση του δασικού κτηματολογίου και η σύνδεση του με το Εθνικό κτηματολόγιο θα συμβάλλει θετικά στην προστασία του δάσους και την αειφόρο διαχείρισή του.

Η προσαρμογή και μετριασμός των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στον τομέα της βιοποικιλότητας, με πρακτικές διαχείρισης των οικοτόπων του δικτύου Natura 2000 και η προώθηση των πράσινων υποδομών, που θα συμβάλλουν στην επανασύνδεση φυσικών περιοχών διασφαλίζοντας την οικολογική συνοχή του δικτύου Natura 2000, κρίνονται σημαντικές. Οι ανάγκες οι οποίες σχετίζονται κυρίως με τον τομέα της βιοποικιλότητας και την αύξηση της αποδοτικότητας του ύδατος αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 6 για τον αγροτικό τομέα.

Η αλλαγή του κλίματος επίσης, ασκεί πιέσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα και την αλιεία τροποποιώντας τις δυνατότητες αλιευτικής δραστηριότητας (μείωση στην παραγωγικότητα, αλλαγή στην κατανομή ειδών και ιχθυοπληθυσμών), προκαλώντας ζημιές στις εγκαταστάσεις υδατοκαλλιέργειας λόγω ακραίων καιρικών φαινομένων και ανάπτυξης ιών και παθογόνων μικροοργανισμών και οδηγώντας σε αυξημένη ευπάθεια των παράκτιων κοινωνιών στις πλημμύρες και την άνοδο της θάλασσας².

Αναγκαία κρίνεται, επίσης, η αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και η προσαρμογή στις νέες ξηροθερμικές συνθήκες και τα ενδεχόμενα ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως οι πλημμύρες, καθώς και η αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών και της διάβρωσης των ακτών και μέσω έργων υποδομής.

² Μελέτη Τράπεζας της Ελλάδος: Οικονομική Αποτίμηση των Επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής στην Αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες και Μέτρα Προσαρμογής, Ιούνιος 2011

1.1.1.6 ΘΣ 6: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων

Οι ανάγκες σε περιβαλλοντικές υποδομές και δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος εξακολουθούν να είναι σημαντικές και αφορούν κυρίως τους τομείς της ολοκληρωμένης διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και των υδατικών πόρων. Ως σημαντική ανάγκη αναδεικνύεται επίσης η υλοποίηση έργων υψηλής περιβαλλοντικής σημασίας που δεν θα ολοκληρωθούν εντός της προγραμματικής περιόδου 2007-2013.

Βασική προτεραιότητα στο πλαίσιο της προγραμματικής 2014-2020 είναι η υλοποίηση έργων και δράσεων προς συστηματική εφαρμογή της οδηγίας-πλαίσιο 2008/98/ΕΚ που ενσωματώθηκε με το ν.4042/2012, στη βάση επικαιροποιημένων σχεδίων διαχείρισης. Στο πλαίσιο αυτό ολοκληρώνεται το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Παραγωγής Αποβλήτων καθώς και η αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), το οποίο αφορά στο σύνολο των ρευμάτων αποβλήτων και καλύπτει πλήρως τις απαιτήσεις της οδηγίας 2008/98/ΕΚ για την προώθηση εργασιών διαχείρισης που στοχεύουν στην προώθηση της ιεραρχίας αποβλήτων, με ανάκτηση πόρων κοντά στην παραγωγή των αποβλήτων. Σε συμφωνία με το Εθνικό θα προχωρήσουν οι επικαιροποιήσεις των Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ).

Η διαχείριση των αστικών αποβλήτων στην Ελλάδα βασίζεται σε μεγάλο ποσοστό (82%) στην εδαφική διάθεση, με την ανακύκλωση και κομποστοποίηση να περιορίζονται στο 18% των παραγόμενων ποσοτήτων αστικών αποβλήτων. Η απεξάρτηση από την εδαφική διάθεση και η ολοκλήρωση επαρκούς και κατάλληλου δικτύου υποδομών επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης και ανάκτησης αστικών αποβλήτων αποτελεί βασική προτεραιότητα, προκειμένου να επιτευχθούν στόχοι και υποχρεώσεις σε εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου, και να προαχθεί η αποδοτική διαχείριση των αποβλήτων ως πόρων. Αναγκαιότητα επίσης υπάρχει για τη συμπλήρωση υποδομών διαχείρισης για ρεύματα αποβλήτων από παραγωγικές δραστηριότητες, καθώς και για την αξιοποίηση της υλούς από την επεξεργασία των αστικών λυμάτων.

Με βάση τις βασικές κατευθύνσεις πολιτικής της Οδηγίας και των νέων Σχεδιασμών, καθώς και τις εκκρεμότητες που παραμένουν ως ανελαστικές υποχρεώσεις και ως συνάρτηση της προόδου υλοποίησης των δράσεων της περιόδου 2007-2013, ο προγραμματισμός διάθεσης των σχετικών πόρων της περιόδου 2014-2020, θα στραφεί κατά προτεραιότητα προς την εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης της παραγωγής αποβλήτων, την υλοποίηση δράσεων για προώθηση της επαναχρησιμοποίησης, της χωριστής συλλογής ρευμάτων, συμπεριλαμβανομένων των βιοαποβλήτων, προς επίτευξη ανακύκλωσης υψηλής ποιότητας, την ολοκλήρωση δικτύου εγκαταστάσεων ανάκτησης και διάθεσης αστικών αποβλήτων, την προώθηση της επεξεργασίας υλούς αστικών λυμάτων, την ενίσχυση της ορθολογικής διαχείρισης αδρανών, υγειονομικών, βιομηχανικών, επικινδύνων και μη, αποβλήτων καθώς και την εφαρμογή προγράμματος αποκατάστασης ρυπασμένων χώρων, και την ενδυνάμωση της αγοράς των δευτερογενών προϊόντων από την ανάκτηση αποβλήτων.

Αναγκαίες συνθήκες για την υποστήριξη των ανωτέρω είναι η προώθηση της ευαισθητοποίησης του κοινού στην ορθολογική και φιλική προς το περιβάλλον διαχείριση των στερεών αποβλήτων με πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία και ανάπτυξη μηχανισμών επίτευξης κοινωνικών συναινέσεων, καθώς και η ενίσχυση θεσμών, διοικητικών μηχανισμών, η κατάρτιση στελεχιακού δυναμικού και η προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων.

Αναφορικά με τους υδατικούς πόρους διαπιστώνεται έλλειψη αποδοτικότητας στη χρήση του νερού που οδηγεί σε αυξανόμενη ανεπάρκεια και αναποτελεσματική χρήση στη γεωργία, ειδικότερα στις μεθόδους άρδευσης, καθώς και έλλειψη συμβουλευτικής υποστήριξης στους χρήστες με δεδομένο ότι η γεωργία καταναλώνει το 86% του νερού στην Ελλάδα και συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με το πρόβλημα της νιτρορρύπανσης, που παρουσιάζεται σε ορισμένες χωρικά εντοπισμένες περιοχές της χώρας. Όσον αφορά τα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών (σύμφωνα με την οδηγία πλαίσιο της ΕΕ για τα ύδατα), δεν έχουν ακόμη εγκριθεί στο σύνολό τους αλλά θα έχουν ολοκληρωθεί στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 καθώς και η εφαρμογή των απαιτούμενων μέτρων για τη βελτίωση της ποιότητας των επιφανειακών νερών (ποταμών, λιμνών, εκβολών και παράκτιων νερών), την εξασφάλιση της επάρκειας και τη βελτίωση της ποιότητας των

υπόγειων νερών, την προστασία των χερσαίων οικοσυστημάτων και βιοτόπων, σε ότι αφορά στις ανάγκες τους σε νερό. Έχει ολοκληρωθεί το Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης της ποσοτικής και ποιοτικής κατάστασης των επιφανειακών και υπογείων υδάτων με 2000 σημεία δειγματοληψίας σε 1500 υδάτινα σώματα, το οποίο έχει τεθεί σε σταδιακή λειτουργία από το Μάρτιο του 2012.

Πρωθείται η προστασία ευαίσθητων υδατικών συστημάτων με την ανάδειξη των απαιτούμενων προγραμμάτων-μέτρων σε επίπεδο χώρας, με πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση προβλημάτων σε συγκεκριμένες προστατευόμενες περιοχές, με ευαίσθητα υδατικά συστήματα, που προορίζονται για την πρόσληψη ύδατος και για ανθρώπινη κατανάλωση ή την προστασία υδρόβιων ειδών με οικονομική σημασία, ύδατα κολύμβησης, λίμνες και παράκτιες περιοχές ευαίσθητες στην παρουσία θρεπτικών ουσιών, τόποι του προγράμματος «Φύση 2000».

Ολοκληρώθηκε το Μητρώο Ταυτοτήτων υδάτων κολύμβησης της Ελλάδας (περίπου 1400 ακτές) και συνεχίζεται η παρακολούθηση της ποιότητάς τους.

Υλοποιούνται έργα ύδρευσης και ελέγχου διαρροών των δικτύων με σκοπό τη βελτίωση της αποδοτικότητας της χρήσης και της ποιότητας του πόσιμου νερού, αντικαταστάσεις δικτύων ύδρευσης, αφαλατώσεις, διυλιστήρια, φιλτράρισμα νερού, κ.α, κατασκευή υδραγωγείων, δεξαμενών, αντλιοστασίων, γεωτρήσεις και φράγματα (μικρός αριθμός έργων), έργα ελέγχου και μείωσης διαρροών, προμήθειες συστημάτων παρακολούθησης, τηλεελέγχου και τηλεχειρισμού.

Πραγματοποιήθηκε, ήδη, η Προκαταρκτική Αξιολόγηση των Κινδύνων Πλημμύρας των Περιοχών Λεκανών Απορροής Ποταμών της χώρας και υποβλήθηκαν τα αποτελέσματα στην ευρωπαϊκή βάση δεδομένων EIONET, στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Π.Ε.Κ.Α <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=252&language=el-GR> και στην ειδική ιστοσελίδα που έχει αναπτύξει η Ειδική Γραμματεία Υδάτων (Ε.Γ.Υ) για την εφαρμογή της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ, <http://floods.opengov.gr/>

Για κάθε Υδατικό Διαμέρισμα ορίστηκαν οι Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας συνδυάζοντας τα αποτελέσματα από τον προσδιορισμό των περιοχών όπου είναι πιθανόν να σημειωθεί πλημμύρα και των περιοχών, με δυνητικά σημαντικές συνέπειες από μελλοντικές πλημμύρες λαμβάνοντας επίσης υπόψη και τις σημαντικές ιστορικές πλημμύρες. Στις περιοχές αυτές περιλαμβάνονται πόλεις και οικισμοί, βιομηχανικές και εμπορικές ζώνες, γεωργικές εκτάσεις με σημαντική οικονομική αξία, παραγωγικές μονάδες που ενδέχεται να προκαλέσουν ρύπανση, Προστατευόμενες περιοχές, Υποδομές (οδικό, σιδηροδρομικό δίκτυο, λιμάνια, αεροδρόμια, νοσοκομεία, μεγάλα φράγματα), Εδάφη με μειωμένη φυσική ικανότητα όσον αφορά την κατακράτηση των υδάτων, καθώς και περιοχές με υψηλή τρωτότητα στην επίδραση της κλιματικής αλλαγής]

Για τις Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας θα καταρτιστούν σε εφαρμογή της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ οι Χάρτες Κινδύνου και οι Χάρτες Επικινδυνότητας Πλημμύρας καθώς και τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνου Πλημμύρας τα οποία καλύπτουν όλες τις πτυχές της διαχείρισης του κινδύνου πλημμύρας όπως η πρόγνωση πλημμυρών, τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης με έμφαση στην πρόληψη, την προστασία και την ετοιμότητα. Τα Σχέδια Διαχείρισης των Κινδύνων Πλημμύρας μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν την προώθηση βιώσιμων πρακτικών χρήσης γης, τη κατασκευή ή και βελτίωση υποδομών αντιπλημμυρικής προστασίας, που είναι απαραίτητες για την προστασία της ζωής και των περιουσιών των πολιτών, καθώς και για την προσέλκυση επενδύσεων τις δράσεις οριοθέτησης ρεμάτων για την προστασία οικισμών, οικονομικών δραστηριοτήτων και περιβάλλοντος, καθώς επίσης και θέματα ενημέρωσης κοινού για τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας. Αναγκαία κρίνεται, επίσης, η αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην εκδήλωση των ακραίων πλημμυρικών φαινομένων.

Σε ό,τι αφορά στα αστικά λύματα, υλοποιείται μεγάλος αριθμός έργων δικτύων αποχέτευσης και εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων κυρίως σε οικισμούς Γ' προτεραιότητας. Στο πλαίσιο των απαιτήσεων της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ και για την άμεση παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής της, ολοκληρώθηκε και λειτουργεί η Εθνική Βάση Δεδομένων των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων.

Οι ελλείψεις όμως για την κάλυψη του περιβαλλοντικού κεκτημένου στον τομέα αυτόν παραμένουν σημαντικές. Ειδικότερα οι ελλείψεις ομαδοποιούνται σε τρεις κατηγορίες. Στις λίγες εκείνες Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ), από αυτές που προορίζονται για πληθυσμούς άνω των 15000 κατοίκων, που δεν έχουν ακόμα κατασκευαστεί και αποτελούν προτεραιότητα για την περίοδο 2014-2020. Στην αύξηση των κατασκευασμένων δικτύων και ΕΕΛ για οικισμούς 2000-15000 κατοίκων και στην εφαρμογή αποτελεσματικών συστημάτων επεξεργασίας. Σημειώνεται ότι ή μη ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών για την κάλυψη των οικισμών Β προτεραιότητας κατά την περίοδο 2007-2013 οφείλεται σε λόγους μη κοινωνικής αποδοχής που οδήγησε σε χρονοβόρες διαδικασίες δικαστικών προσφυγών, οι οποίες όμως στην παρούσα φάση έχουν βρει επίλυση. Παράλληλα, οι χρηματοδοτικοί πόροι κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο αλλά και η κατάσταση της ωριμότητας αντίστοιχων πράξεων δεν βοήθησαν στο κλείσιμο των υποχρεώσεων της χώρας σχετικά με την κάλυψη των οικισμών Γ' προτεραιότητας. Σε κάθε περίπτωση η υλοποίηση, κατά ένα μεγάλο ποσοστό υποδομών αποχέτευσης και ΕΕΛ κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 κρίνεται μη επισφαλής λόγω της ωριμότητας, πλέον, των αντίστοιχων έργων.

Έχει ολοκληρωθεί η πρώτη φάση της εφαρμογής της Οδηγίας –Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική, 2008/56/ΕΚ, και περιλαμβάνει (α) την προκαταρκτική αξιολόγηση της περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλασσίων υδάτων, (β) τον καθορισμό των ποιοτικών προτύπων της Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης και (γ) τον καθορισμό περιβαλλοντικών στόχων - δεικτών προσανατολισμού προς την επίτευξη της Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης, οι οποίοι και έχουν εγκριθεί με Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 2939 Β/2.11.2012). Επίσης, στο πλαίσιο ενταγμένης στο Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. πράξης, δρομολογείται η υλοποίηση της εφαρμογής μέρους των υπολειπόμενων απαιτήσεων της Οδηγίας.

Η προστασία και διατήρηση του **φυσικού κεφαλαίου** και της **πολιτιστικής κληρονομιάς**, συνεχίζει να αποτελεί σημείο αναφοράς για την Ελλάδα τόσο ως ανάγκη όσο και ως δυνατότητα εκμετάλλευσης ευκαιριών βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης (με επίκεντρο τον σημαντικό τομέα του τουρισμού) και συνεπώς χρήζει, προστασίας, ανάδειξης, προβολής και αξιοποίησης με την καίρια συνδρομή της έρευνας και καινοτομίας. Με δεδομένο ότι το φυσικό κεφάλαιο περιλαμβάνει οικοσυστήματα χερσαία και θαλάσσια, ανθρωπογενή και φυσικά που παρέχουν βασικά αγαθά και υπηρεσίες είναι απαραίτητη η δημιουργία ενός συνεκτικού, οργανωμένου και λειτουργικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών σε εθνικό επίπεδο.

Χρειάζεται να ολοκληρωθεί το δίκτυο Natura 2000 και να χαρακτηρισθούν επαρκείς Ζώνες Ειδικής Προστασίας και Τόποι Κοινοτικής Σημασίας στον θαλάσσιο χώρο. Για μεγάλο τμήμα της χώρας έχει ξεκινήσει η διαδικασία ένταξης σε εθνικό καθεστώς προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, απαιτείται ακόμη προσπάθεια για την ολοκλήρωση του Δικτύου, την προστασία και αποτελεσματική διαχείριση των τύπων οικοτόπων και των ενδιαιτημάτων των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος και την αποκατάσταση των οικοτόπων που έχουν υποβαθμισθεί. Κατά τη διαδικασία αυτή, αναδείχθηκε η ανάγκη μεγαλύτερης εξειδίκευσης των διαχειριστικών σχεδίων για τον αγροτικό τομέα εξαιτίας της αλληλεπίδρασης των φυσικών οικοτόπων στις περιοχές του Δικτύου με τις αγροτικές εκτάσεις που υπάρχουν μέσα ή περιμετρικά αυτών.

Επιπλέον έχει συνταχθεί σχέδιο Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα που έχει ενσωματώσει τους στόχους της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής καθώς και σχετικό Σχέδιο Δράσης για την πρώτη πενταετία εφαρμογής της Στρατηγικής. Η εφαρμογή του σχεδίου δράσης αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των πιέσεων στη βιοποικιλότητα μέσα από έναν ενιαίο, συγκροτημένο και ολοκληρωμένο σχεδιασμό που αφορά και τη διοίκηση/διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών.

Στο σημείο αυτό αναφέρεται ότι στον τομέα του φυσικού περιβάλλοντος θα ορισθούν προτεραιότητες σε σχέση με την εκπόνηση νέων μελετών και σχεδίων διαχείρισης. Απαιτούμενες μελέτες και σχέδια θα εκπονούνται αφού πρώτα έχουν αξιοποιηθεί οι εγκεκριμένες, ορθολογικά διαχειρίσιμες και εφαρμοσμένες μελέτες που είχαν εκπονηθεί στο παρελθόν για τα επιμέρους θέματα.

Η συμβολή των δραστηριοτήτων αλιείας & υδατοκαλλιέργειας στη δημιουργία μακροπρόθεσμων βιώσιμων περιβαλλοντικών & κοινωνικοοικονομικών συνθηκών και στη διαθεσιμότητα του επισιτιστικού εφοδιασμού αποτελεί στόχο στο πλαίσιο εφαρμογής της

νέας ΚΑΛΠ και απαιτεί δράσεις που αποσκοπούν στη μείωση των επιπτώσεων της αλιείας & υδατοκαλλιέργειας στο θαλάσσιο περιβάλλον, στη σταδιακή εξάλειψη των απορρίψεων και στην εκμετάλλευση των αλιευόμενων ειδών σε επίπεδα που εξασφαλίζουν τη Μέγιστη Βιώσιμη Απόδοση.

Ο πολιτισμός αποτελεί και ιδίως για μια χώρα σαν την Ελλάδα, αναπόσπαστο τμήμα του περιβάλλοντος. Υφίσταται τεράστιο αναξιοποίητο δυναμικό που χρήζει, προστασίας, ανάδειξης, προβολής και ενσωμάτωσης στο κοινωνικό και οικονομικό γίνεσθαι και μέσα από την έρευνα και την καινοτομική προσέγγιση.

Αναγκαία προϋπόθεση για τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη δημιουργία φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος και για την υλοποίηση της περιφερειακής πολιτικής αποτελεί ο Χωροταξικός και Πολεοδομικός Σχεδιασμός και ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός που θα σχετίζεται με τις θαλάσσιες δραστηριότητες, καθώς και με την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών.

Τα σημερινά εργαλεία χωροταξικού σχεδιασμού όπως προβλέπονται από τον Ν2742/99 και τα οποία βρίσκονται σήμερα σε ισχύ σε Εθνικό Επίπεδο είναι το α) Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που αποτελεί τη βάση αναφοράς για το συντονισμό και την εναρμόνιση των επιμέρους πολιτικών, προγραμμάτων και επενδυτικών σχεδίων του κράτους, των δημοσίων νομικών προσώπων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη συνοχή και ανάπτυξη του εθνικού χώρου και β) τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού της Βιομηχανίας, του Τουρισμού, των ΑΠΕ, των Υδατοκαλλιεργειών και των καταστημάτων Κράτησης τα οποία εξειδικεύουν τις τομεακές πολιτικές που προβλέπονται στο Γενικό Πλαίσιο. Διευκρινίζεται ότι στο επίπεδο αυτό του σχεδιασμού υπάρχουν ήδη προβλέψεις-κατευθύνσεις τόσο για το θαλάσσιο όσο και για τον παράκτιο χώρο.

Αντίστοιχα σε Περιφερειακό Επίπεδο υπάρχουν τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού σχεδιασμού για όλες της Περιφέρειες, τα οποία θεσμοθετήθηκαν το 2003-2004 και σήμερα βρίσκονται σε φάση αξιολόγησης και αναθεώρησης (όπως προβλέπει ο Ν. 2742/99). Η αναθεώρηση των Περιφερειακών Πλαισίων λαμβάνει υπόψη την ενδοπεριφερειακή και διαπεριφερειακή συνέργεια του χωρικού σχεδιασμού, λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων, τα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής των υδατικών διαμερισμάτων, τα σχέδια διαχείρισης πλημμυρών, τον θαλάσσιο χώρο και την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης.

Παράλληλα, η στρατηγική του ΥΠΕΚΑ στον τομέα της Ατμόσφαιρας εστιάζεται στην εφαρμογή των Οδηγιών 2008/50/ΕΚ, 2001/81/ΕΚ και 2004/107/ΕΚ σχετικά με την ποιότητα του περιβάλλοντα αέρα και την ατμοσφαιρική ρύπανση, ακολουθώντας τις νέες τάσεις και δεδομένα που πηγάζουν από τις προβλεπόμενες αναθεωρήσεις των παραπάνω Οδηγιών, αξιοποιώντας την εμπειρία από την μέχρι τώρα εφαρμογή τους.

Η διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2002/49/ΕΚ είναι ένας επίσης σημαντικός τομέας για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων πολεοδομικών συγκροτημάτων, όπου είναι απαραίτητη η υλοποίηση των σχεδίων δράσης μείωσης του θορύβου.

1.1.1.7 ΘΣ 7: Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων

Α. Οι παρεμβάσεις των προηγούμενων περιόδων αφορούσαν κυρίως σε έργα για την ολοκλήρωση και την επέκταση των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών (ΔΔΜ) πρωτίστως στα υποσυστήματα των οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών και δευτερευόντως στα υποσυστήματα των θαλάσσιων (υποδομές σε σημαντικά λιμάνια της χώρας) και αεροπορικών (υποδομές σε σημαντικά αεροδρόμια) Μεταφορών.

Εκτιμάται ότι, ως το τέλος της προγραμματικής περιόδου 2007-13 (31/12/2015), θα έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή και αποπεράτωση:

- 604 χιλιομέτρων διπλής σιδηροδρομικής γραμμής (εκ των οποίων 533 χιλιόμετρα με ηλεκτροκίνηση και 71,5 χλμ χωρίς) και 146 χιλιομέτρων μονής σιδηροδρομικής γραμμής (εκ των οποίων 57 χλμ με ηλεκτροκίνηση και 89 χλμ χωρίς) εντός TEN-T

- 2.465 χιλιομέτρων αυτοκινητοδρόμων διπλού κλάδου και δρόμων ταχείας κυκλοφορίας εντός TEN-T.

Πιο συγκεκριμένα:

Σε σχέση με τις σιδηροδρομικές μεταφορές θα έχει ολοκληρωθεί περίπου το 80% του μήκους του κύριου σιδηροδρομικού άξονα Πάτρα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Ειδομένη/Προμαχώνας (ΠΑΘΕ/Π) του βασικού (core) Διευρωπαϊκού Δικτύου της χώρας σε υποδομές και επιδομή έως το τέλος της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, και θα υπολείπεται να ολοκληρωθεί το υπόλοιπο (20%) αυτού, το οποίο θα παρουσιάζει ελλείποντες συνδέσμους και σε επιμέρους τμήματα θα παραμένει είτε εκτός λειτουργίας (Κιάτο – Πάτρα) ή με χαμηλά γεωμετρικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά (Πολύκαστρο-Ειδομένη και Θεσσαλονίκη-Προμαχώνας). Επίσης θα υπάρχουν ανεπάρκειες σε τεχνολογία συστημάτων ελέγχου και διαχείρισης της κυκλοφορίας.

Σε ότι αφορά το υφιστάμενο βασικό (core) σιδηροδρομικό δίκτυο κατά μήκος του άξονα Ανατολή – Δύση (Θεσσαλονίκη- Αλεξανδρούπολη – Ελληνοβουλγαρικά σύνορα) πρόκειται για μονή γραμμή με φτωχά γεωμετρικά χαρακτηριστικά μήκους 619 χιλιομέτρων .

Σε σχέση και με τα ανωτέρω, ως βασική ανάγκη συνδεδεμένη με την ανταγωνιστικότητα της χώρας, παραμένει η ολοκλήρωση του εκσυγχρονισμού του κύριου σιδηροδρομικού άξονα Πάτρα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Ειδομένη/Προμαχώνας (ΠΑΘΕ/Π) του βασικού (core) σιδηροδρομικού δικτύου ΔΔΜ και η διασύνδεσή του με λιμάνια του βασικού ΔΔΜ της χώρας (Θριάσιο/Πειραιάς, Θεσσαλονίκη, Πάτρα) με στόχο τη δημιουργία ενός συστήματος πολυτροπικών μεταφορών. Βασικές ανάγκες του τομέα είναι η κατασκευή/αναβάθμιση της υποδομής και επιδομής τμημάτων του σιδηροδρομικού ΠΑΘΕ/Π που δεν έχουν ολοκληρωθεί, καθώς και παρεμβάσεις σηματοδότησης, τηλεδιοίκησης και τηλεπικοινωνιών για τον εκσυγχρονισμό του συνόλου του άξονα.

Λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη σιδηροδρομικών προσβάσεων του σιδηροδρομικού ΠΑΘΕ/Π σε σημαντικά κέντρα διακίνησης φορτίων, όπως επιλεγμένα λιμάνια του αναλυτικού Διευρωπαϊκού Δικτύου, εμπορευματικά κέντρα και ΒΙΠΕ, θεωρούνται υψηλής προτεραιότητας οι σιδηροδρομικές συνδέσεις με αυτά.

Τέλος, σε ότι αφορά το βασικό (core) σιδηροδρομικό δίκτυο στην κατεύθυνση Ανατολή – Δύση (Θεσσαλονίκη – Αλεξανδρούπολη – Ελληνοβουλγαρικά σύνορα) έχει αναγνωριστεί η ανάγκη για τοπικές αναβαθμίσεις (αύξηση λειτουργικής ταχύτητας) και εκσυγχρονισμό (ηλεκτροκίνηση-σηματοδότηση) της γραμμής.

Σε σχέση με τις οδικές μεταφορές, από το σύνολο του βασικού (core) διευρωπαϊκού δικτύου οδικών υποδομών της χώρας, μήκους 1.835 χλμ. θα έχουν ολοκληρωθεί ως αυτοκινητόδρομος έως το τέλος της Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013 τα 1.767 χλμ. (δηλαδή το 96%), με την εξαίρεση του διασυνοριακού άξονα σύνδεσης της Εγνατίας Οδού με την Αλβανία, μήκους περίπου 68 χλμ.

Επίσης, έως το τέλος της Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013, θα έχουν ολοκληρωθεί με προδιαγραφές αυτοκινητόδρομου (motorway) ή δρόμου ταχείας κυκλοφορίας (express road) σημαντικά τμήματα του αναλυτικού οδικού δικτύου, μήκους 698 χλμ., εκ των οποίων:

(α) το 40% περίπου είναι τέσσερις (4) κάθετοι άξονες της Εγνατίας οδού, επιπλέον των τριών διασυνοριακών συνδέσεων του βασικού (core) δικτύου, (δηλαδή οι: Σιάτιστα - Ιεροπηγή – Κρυσταλλοπηγή, Κοζάνη-Φλώρινα-Νίκη, Κομοτηνή-Νυμφαία-Ελληνο-Βουλγαρικά Σύνορα, Αρδάνιο – Ορμένιο) και αποτελούν πρόσθετες διασυνοριακές συνδέσεις του βασικού (core) οδικό δίκτυο με τα προς βορρά όμορα κράτη (Αλβανία, FYROM, Βουλγαρία) για βελτίωση της συνδεσιμότητας των διασυνοριακών περιοχών – περιφερειών.

(β) το 52% περίπου αποτελούν σημαντικές διασυνδέσεις του βασικού (core) οδικού δικτύου με διάφορες περιοχές της ηπειρωτικής χώρας (αυτοκινητόδρομος Κόρινθος – Τρίπολη – Καλαμάτα/Σπάρτη, κεντρικό τμήμα του αυτοκινητόδρομου Ε65, οδικός άξονας σύνδεσης του Ακτίου με την Ιόνια Οδό) με στόχο τη σταδιακή βελτίωση της συνδεσιμότητας όλων των περιφερειών της ηπειρωτικής χώρας και προοπτική μελλοντικής αναβάθμισης όλων των κρίσιμων αξόνων και συνδέσεων του αναλυτικού δικτύου με το βασικό δίκτυο.

(γ) το 8% περίπου αποτελούν τμήματα του αναλυτικού ΔΟΔ της νησιωτικής Περιφέρειας Κρήτης (κυρίως παρακάμψεις μεγάλων πόλεων και επιμέρους τμήματα του Βόρειου Οδικού

Άξονα Κρήτης και του Νότιου Οδικού Άξονα Κρήτης) με προοπτική μελλοντικής αναβάθμισης του υπόλοιπου αναλυτικού δικτύου της Κρήτης.

Στο λοιπό αναλυτικό ΔΟΔ που δεν έχει μέχρι σήμερα αναβαθμιστεί σε οδό ταχείας κυκλοφορίας (express road) ή αυτοκινητόδρομο (motorway) περιλαμβάνονται τμήματα με φτωχά γεωμετρικά χαρακτηριστικά ή/και μειωμένη ασφάλεια τα οποία χρήζουν τοπικών βελτιώσεων και εστιασμένων παρεμβάσεων βελτίωσης της οδικής ασφάλειας.

Με βάση τα παραπάνω διαπιστώνεται η ανάγκη για την κατά προτεραιότητα ολοκλήρωση επιλεγμένων τμημάτων του αναλυτικού οδικού δικτύου Διευρωπαϊκών Μεταφορών, που συμπληρώνουν τον υπό υλοποίηση σχεδιασμό της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 και τα οποία εξυπηρετούν τη διασύνδεση των περιοχών της ηπειρωτικής χώρας με το βασικό (core) οδικό δίκτυο και τους κύριους αναπτυξιακούς/συγκοινωνιακούς κόμβους του αναλυτικού δικτύου (πρωτεύουσες νομών, διοικητικά κέντρα περιφερειών, λιμάνια, κλπ.), καθώς και τη συμπλήρωση του κύριου οδικού δικτύου μεγάλων νησιωτικών περιφερειών.

Εξίσου σημαντική ανάγκη του συστήματος μεταφορών της χώρας είναι η βελτίωση κρίσιμων συνδέσμων για ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας με έμφαση σε πρωτεύουσες νομών και περιφερειακά κέντρα που δεν εξυπηρετούνται άμεσα από τα ΔΟΔ, καθώς και η βελτίωση της συνδεσιμότητας των απομακρυσμένων, των νησιωτικών και των ορεινών περιοχών της χώρας.

Τέλος, είναι απαραίτητες οι εστιασμένες παρεμβάσεις βελτίωσης της οδικής ασφάλειας σε επικίνδυνα τμήματα του εθνικού δικτύου (αναλυτικό ΔΟΔ που δεν έχει αναβαθμισθεί) και του περιφερειακού/επαρχιακού δικτύου (εκτός ΔΟΔ), καθώς και παρεμβάσεις ενίσχυσης της αποτελεσματικής πρόληψης και αντιμετώπισης/διαχείρισης των ατυχημάτων και των επιπτώσεών τους σε όλη τη χώρα.

Σε σχέση με τις θαλάσσιες μεταφορές έως το τέλος της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 θα έχουν γίνει παρεμβάσεις βελτίωσης υποδομής και λειτουργικότητας σε λιμάνια του βασικού (core) (Πειραιάς - Ικόνιο, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηγουμενίτσα) και του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ (π.χ. Καβάλα, Βόλος, Λαύριο, Ραφήνα, Μύκονος, Ρόδος, Μυτιλήνη, Πυθαγόρειο, Κέρκυρα, Σούδα, Καλαμάτα), καθώς και σε λοιπά λιμάνια (π.χ. Αλεξανδρούπολη, Ναύπλιο, Χάλκη, Μεστά Χίου και άλλα περιφερειακού και νησιωτικού χαρακτήρα). Κύριοι στόχοι των παρεμβάσεων είναι κυρίως η αύξηση της δυναμικότητας διακίνησης επιβατών και εμπορευμάτων, η αναδιάρθρωση και η αναβάθμιση της ακτοπλοΐας, η περιφερειακή ανάπτυξη και η ενίσχυση της τουριστικής ανάπτυξης. Εντούτοις, δεν θα έχουν ολοκληρωθεί οι συνολικές παρεμβάσεις που προβλέπονται στα master plan των λιμένων. Επίσης, δεν υπάρχει δυνατότητα πλήρους διασφάλισης όλων των ενδεικνυόμενων διασυνδέσεων (σιδηροδρομικών και οδικών) επιλεγμένων ηπειρωτικών λιμένων με τα χερσαία δίκτυα των ΔΕΔ-Μ.

Η μέχρι πρότινος νομική βάση ανάπτυξης της κρουαζιέρας επέτρεπε μόνο την χρησιμοποίηση των ελληνικών λιμένων κυρίως ως ενδιάμεσων σταθμών για τα κρουαζιερόπλοια. Υποδομές ανάλογες αυτών των απαιτήσεων διαθέτουν αρκετοί ελληνικοί λιμένες (π.χ. Πειραιάς, Ηράκλειο, Κέρκυρα, Κατάκολο). Η προσαρμογή του νομικού πλαισίου δίνει πλέον τη δυνατότητα λειτουργίας home-porting, γεγονός που σε συνδυασμό με την συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση και των παραδοσιακών υπηρεσιών κρουαζιέρας, θα πρέπει να οδηγήσει στις αντίστοιχες επενδύσεις σε υποδομές και ανωδομές.

Σε σχέση με την ασφάλεια ναυσιπλοΐας θα έχουν γίνει εστιασμένες παρεμβάσεις που καλύπτουν την εγκατάσταση συστήματος ελέγχου της θαλάσσιας κυκλοφορίας (VTMIS) στη θαλάσσια περιοχή Σαρωνικού, Ελευσίνας, Ν. Ευβοϊκού, Πατραϊκού και τμήματος του Ιονίου πελάγους, την υλοποίηση σταθμών πρόληψης/καταπολέμησης της θαλάσσιας ρύπανσης, την προμήθεια αεροσκαφών και πυροσβεστικών σκαφών έρευνας και διάσωσης καθώς και υποδομών υποστήριξης. Δεν θα έχουν γίνει όλες οι απαραίτητες παρεμβάσεις για την ενίσχυση της ασφάλειας της ναυσιπλοΐας και της ασφάλειας των λιμένων.

Παραμένει συνεπώς ως βασική ανάγκη του τομέα η συνέχιση της ανάπτυξης του δικτύου των λιμένων της χώρας και η διασύνδεσή τους με τα λοιπά Διευρωπαϊκά Δίκτυα (σιδηροδρομικές και οδικές συνδέσεις), με σκοπό την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών μετακίνησης προσώπων και μεταφοράς προϊόντων, την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τη διασφάλιση των κρίσιμων για τον

τουρισμό υποδομών που είναι απαραίτητες για την ομαλή λειτουργία της αγοράς σε περιόδους αιχμής (Πύλες εισόδου, κλπ.). Η ανάπτυξη των λιμενικών υποδομών είναι απαραίτητο να πλαισιώνεται από οριζόντιες παρεμβάσεις για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης με όλους τους διεθνείς κανόνες ασφάλειας για τους λιμένες και τις λιμενικές εγκαταστάσεις (ISPS, Οδηγία 2005/65/ΕΚ κλπ) και η συνεχής βελτίωση εγκαταστάσεων, συστημάτων και μέσων, καθώς και παρεμβάσεις για τη βελτίωση του επιπέδου της ασφάλειας της ναυσυπλοΐας (συστήματα VTΜIS), συμπληρωματικές των όσων έχουν μέχρι σήμερα υλοποιηθεί.

Σε σχέση με τις αεροπορικές μεταφορές έως το τέλος της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 θα έχουν γίνει παρεμβάσεις σε Α/Δ του βασικού (core) ΔΕΔ-Μ (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο), και σε Α/Δ του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ που εξυπηρετούν κυρίως την συνδεσιμότητα νησιωτικών περιφερειών (π.χ. Χανιά, Σητεία, Ρόδος, Κάρπαθος, Σάμος, Ικαρία, Σκιάθος, Ζάκυνθος), καθώς και σε άλλα επιλεγμένα Α/Δ του εθνικού συστήματος αερομεταφορών στην ηπειρωτική χώρα (Ν. Αγχίαλος, Καστοριά, Άκτιο). Θα είναι σε εξέλιξη οι παρεμβάσεις αναβάθμισης/επέκτασης στα Α/Δ Θεσσαλονίκης και Χανίων και θα υπάρχουν ανάγκες για παρεμβάσεις κυρίως σε νησιωτικά Α/Δ (π.χ. Ρόδος, Κέρκυρα, Κως, Μυτιλήνη, Σαντορίνη, Μύκονος κλπ).

Σε σχέση με την ασφάλεια αεροναυτιλίας έχουν γίνει εστιασμένες παρεμβάσεις προμήθειας μετεωρολογικού ραντάρ στο Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, προμήθειας αεροσκάφους ελέγχου ραδιοναυτιλιακών βοηθημάτων, ακτινοσκοπικών συσκευών ελέγχου αποσκευών σε 23 Α/Δ του ΔΕΔ-Μ και λογισμικού εισαγωγής στοιχείων.

Για τις αεροπορικές υποδομές είναι αναγκαία η βελτίωση της περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας με την αναβάθμιση μικρών/περιφερειακών αεροδρομίων (εκτός συμβάσεων παραχώρησης) και η προώθηση παρεμβάσεων που συνδέονται με τη μείωση των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων των αεροδρομίων, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης του επιπέδου ασφάλειας των αερομεταφορών. Είναι απαραίτητες οριζόντιες παρεμβάσεις βελτίωσης της ασφάλειας της αεροναυτιλίας μέσω της προμήθειας και εγκατάστασης σύγχρονων συστημάτων διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας στο πλαίσιο της ικανοποίησης των απαιτήσεων του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού, καθώς και παρεμβάσεις βελτίωσης της ασφάλειας των εγκαταστάσεων επιλεγμένων νησιωτικών Α/Δ του ΔΕΔ-Μ, π.χ. μέσω εγκατάστασης ακτινοσκοπικών μηχανημάτων, ενίσχυσης της περίφραξης και του εξοπλισμού φωτισμού και φωτοσήμανσης πιστών και εμποδίων.

Η χρήση των ευρωπαϊκών πόρων για την ανάπτυξη των υποδομών, προϋποθέτει την ενεργό στήριξη του κράτους και των αρχών, προκειμένου να διευκολυνθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις από νεοεισερχομένους να χρησιμοποιήσουν το δίκτυο του διαχειριστή της υποδομής ΟΣΕ. Οι αρχές θα αναλάβουν (σύμφωνα με το εθνικό και ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο) να μειώσουν τα εμπόδια εισόδου στην αγορά όσον αφορά τις αδειοδοτήσεις, τις εγκρίσεις ασφάλειας και τις εγκρίσεις οχημάτων ώστε να δημιουργήσουν τις συνθήκες αγοράς ανοικτής υπηρεσίας.

Ενισχύοντας την συνεργασία της στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών δικτύων σιδηροδρομικών εμπορευματικών μεταφορών, η Ελλάδα θα εφαρμόσει τα επενδυτικά σχέδια που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του σχετικού διαδρόμου. Για την κινητοποίηση των ιδιωτικών επενδύσεων στο βιομηχανικό κομμάτι, η Ελλάδα θα αναπτύξει τις γραμμές διασύνδεσης με τον διάδρομο ΠΑΘΕΠ επιτρέποντας στις εμπορευματικές αμαξοστοιχίες να εξυπηρετήσουν αυτές τις περιοχές (π.χ. σύνδεση με τις βιομηχανικές ζώνες του Βόλου και της Αλεξανδρούπολης). Ένα τέτοιο ρόλο παίζει και ο σιδηροδρομικός άξονας Στρυμόνας - Αλεξανδρούπολη, ο οποίος συνδέει διάφορες βιομηχανικές ζώνες της Μακεδονίας/ Θράκης στον ΠΑΘΕ/ Π.

Η Πολιτική Μεταφορών, αξιοποιώντας την προηγούμενη εμπειρία συνεργασιών και τις μελλοντικές στρατηγικές στο διασυνοριακό και διακρατικό πεδίο (μακροπεριφέρεια Αδριατικής- Ιονίου) είναι αναγκαίο να αντιμετωπίσει κατά το δυνατόν και στα όρια των διαθέσιμων πόρων την αναπτυξιακή πρόκληση της ολοκλήρωσης των διευρωπαϊκών μεταφορικών διαδρόμων και την άρση των εμποδίων στις διασυνδέσεις με τις γειτονικές χώρες, την ανάπτυξη των θαλάσσιων διαδρόμων και τη θαλάσσια συνεργασία.

Παράλληλα με τα προαναφερόμενα, αναγκαία κρίνεται η προσαρμογή του τομέα των Μεταφορών στις απαιτήσεις των νέων Ευρωπαϊκών Κανονισμών για τα δικαιώματα των επιβατών με αναπηρίες και με μειωμένη κινητικότητα για την προσβασιμότητα.

Β. Το **εθνικό ηλεκτρικό σύστημα** αποτελείται από το διασυνδεδεμένο σύστημα της ηπειρωτικής χώρας και τα αυτόνομα συστήματα των νησιών όπου το κόστος της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας είναι πολύ υψηλό. Καθίσταται έτσι αναγκαία η κατά το δυνατόν ολοκλήρωση της διασύνδεσης των νησιών με το διασυνδεδεμένο ηπειρωτικό σύστημα (π.χ. διασύνδεση Κυκλάδων και Κρήτης), προκειμένου να μειωθεί το κόστος παραγωγής ενέργειας, να εξισορροπηθούν τα φορτία ηλεκτρικής ενέργειας ανάλογα με την εποχιακή ζήτηση, και να αξιοποιηθεί το δυναμικό των ΑΠΕ.

Καθώς το μεγαλύτερο μέρος των σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της χώρας, ενώ τα μεγαλύτερα κέντρα κατανάλωσης βρίσκονται στο κεντρικό και νότιο τμήμα αυτής, η κατασκευή νέων γραμμών μεταφοράς, κέντρων υπερυψηλής τάσης, υποσταθμών και λοιπών έργων ενίσχυσης του συστήματος μεταφοράς αποτελούν αναγκαίες παρεμβάσεις, προκειμένου να μειωθούν οι απώλειες κατά τη μεταφορά ενέργειας.

Η ελληνική αγορά **φυσικού αερίου** είναι σχετικά νέα αγορά και ως εκ τούτου, απαιτούνται ενέργειες για την επέκταση του υφιστάμενου δικτύου και τη διεύρυνση του φυσικού αερίου σε περισσότερες περιφέρειες της χώρας, καθώς και για την αύξηση της δυναμικότητας αποθήκευσης και της μεταφορικής ικανότητας του εθνικού συστήματος φυσικού αερίου.

Η διασφάλιση τέλος, της ενεργειακής επάρκειας είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη διεύρυνση των πηγών προέλευσης των ενεργειακών πόρων και στο πλαίσιο αυτό, είναι αναγκαίο να προωθηθούν οι διασυνοριακές διασυνδέσεις με γειτονικές χώρες.

1.1.1.8 ΘΣ 8: Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

Οι δυσμενείς εξελίξεις στην οικονομία λόγω της κρίσης επηρέασαν αρνητικά τα μεγέθη της απασχόλησης και της ανεργίας με αποτέλεσμα η Ελλάδα να έχει σήμερα το υψηλότερο ποσοστό στη συνολική ανεργία και την ανεργία των νέων στην ΕΕ : Το ποσοστό ανεργίας έφτασε στο 27,1% το β' τρίμηνο του 2013, **με τα υψηλότερα ποσοστά να παρατηρούνται στους νέους, στις γυναίκες, στους μακροχρόνια άνεργους και στα άτομα με χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο.**

Ειδικότερα, το ποσοστό ανεργίας των νέων 15- 24 ετών εκτινάχτηκε στο 59% το β' τρίμηνο του 2013, ενώ υψηλά ποσοστά ανεργίας παρατηρούνται, επίσης, και στους νέους ηλικίας 25-29 ετών (44,7% δ' τρίμηνο 2013). Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών έχει φτάσει στο 31,1%, ο αριθμός των μακροχρόνια άνεργων στο σύνολο των άνεργων έχει ανέλθει στο 66,8% και το ποσοστό ατόμων ηλικίας 18-59 ετών που ζουν σε νοικοκυριά χωρίς κανένα εργαζόμενο αυξήθηκε στο 13,7% το 2011.

Το ιδιαίτερα σοβαρό πλήγμα που έχουν υποστεί οι νέοι στη χώρα μας αποτυπώνει επίσης ο δείκτης NEET (Not in Education, Employment or Training), ο οποίος αναφέρεται σε άτομα εκτός δομών απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης ως ποσοστό της ίδιας ηλικιακής ομάδας. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕ το κόστος παραμονής των νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης ανέρχεται σε 1,5% του ΑΕΠ. Για τη χώρα μας, βάσει των στοιχείων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (β' τρίμηνο 2013), ο δείκτης NEETs 15-24 ετών ανήλθε στο 22,48% έναντι 11,7% το αντίστοιχο διάστημα 2008, παρουσιάζοντας αύξηση περίπου 11 ποσοστιαίων μονάδων. Ειδικότερα και με δεδομένο ότι η ηλικιακή ομάδα 15-29 ετών μπορεί να αναλυθεί σε τρεις διακριτές ηλικιακές υποομάδες με διαφορετικά χαρακτηριστικά (15-19, 20-24 και 25-29 ετών), με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής για το β' τρίμηνο του 2013, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- οι νέοι NEETs ηλικίας 15-24 ετών υπολογίζονται σε 240.000 περίπου άτομα [εκ των οποίων 66.500 περίπου, 15-19 ετών (28%) και 173.500 περίπου, 20-24 ετών (72%)
- εάν ληφθούν υπόψη και τα άτομα ηλικίας 25-29 ετών, ο αριθμός των NEETs ανέρχεται σε περίπου 530.000 άτομα (ποσοστό των NEETs στην ηλικιακή ομάδα 25- 29: 43,41%).
- από το σύνολο των νέων NEETs 15-24 ετών, ποσοστό 64% είναι άνεργοι και 36% οικονομικά μη ενεργοί (αντίστοιχα ποσοστά για τους νέους 15-19 ετών: 36% άνεργοι

και 64% οικονομικά μη ενεργοί, 20-24 ετών: 76% άνεργοι και 24% οικονομικά μη ενεργοί)

- στην ηλικιακή ομάδα 25-29 ετών, ποσοστό 82% είναι άνεργοι και 18% οικονομικά μη ενεργοί.

Αντίστοιχα, παρατηρήθηκε σημαντική υποχώρηση της απασχόλησης η οποία κατά την περίοδο 2008-2012 μειώθηκε κατά 900.000 άτομα. Αποτέλεσμα των εξελίξεων αυτών ήταν η συρρίκνωση του ποσοστού απασχόλησης των ατόμων της ηλικιακής ομάδας 20-64 ετών στο 55,3% (έτος 2012) έναντι **70% που είναι ο αντίστοιχος στόχος του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων**, δυσχεραίνοντας ακόμα περισσότερο την επίτευξή του.

Η μείωση της απασχόλησης, που οφείλεται κατά 80% στον ιδιωτικό τομέα και κατά 20% στον δημόσιο, χαρακτήρισε το σύνολο των Περιφερειών της χώρας με μοναδική εξαίρεση τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων όπου η απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα παρέμεινε σταθερή. Οι απώλειες είναι μεγαλύτερες στις περιφέρειες Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας, Κρήτης, Στερεάς Ελλάδας και Αττικής, ενώ υπολείπονται του εθνικού μέσου όρου στις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Πελοποννήσου, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Νοτίου Αιγαίου και Ηπείρου. Η μείωση της απασχόλησης αφορά σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, με ελάχιστες εξαιρέσεις, ωστόσο μεγαλύτερες μειώσεις, σε απόλυτα μεγέθη, καταγράφονται στις ηλικιακές ομάδες 30-44 και 45-64.

Οι αγροτικές περιοχές αν και αποδειχτήκαν λιγότερο ευάλωτες στην κρίση, πλήττονται από την ανεργία, ειδικά των νέων (η ανεργία ανάμεσα στους νέους 15-24 ετών, υπερέβη το 55% το 2012, καθιστώντας την Ελλάδα την χώρα με την απολύτως υψηλότερη ανεργία στην ΕΕ-27, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat), ενώ διαπιστώνεται έλλειμμα κατάρτισης (Η Ελλάδα έχει ένα συντριπτικό ποσοστό αγροτών, σχεδόν 97%, χωρίς τυπική κατάρτιση) ή ευρύτερων εφοδίων για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας εμφανίζουν οι περιφέρειες με ισχυρό αγροτικό τομέα. Η απασχόληση στον αγροτικό τομέα αν και βαίνει μειούμενη, διατηρεί σημαντικό ποσοστό (12%), όμως θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν εξασφαλίζει ένα ικανοποιητικό επίπεδο εισοδήματος για όλο τον αγροτικό πληθυσμό. Δεδομένης της οικονομικής κρίσης, της αύξησης της ανεργίας και της μη ύπαρξης διεξόδου στην αγορά εργασίας καθώς επίσης και του υψηλού κόστους ζωής στα αστικά κέντρα, παρατηρείται τάση επιστροφής στην ύπαιθρο, ανθρώπινου δυναμικού νέας ηλικίας και υψηλής κατάρτισης. Η «ελκυστικότητα» των αγροτικών περιοχών, είτε για τον υφιστάμενο πληθυσμό είτε για τους πρόσφατα – εγκατεστημένους, καθίσταται αναγκαίο να συνδυαστεί με τα κατάλληλα «κίνητρα και την υποστήριξη εγκατάστασης» στις αγροτικές περιοχές όσον αφορά στη διατήρηση και δημιουργία νέων ΜΜΕ και θέσεων απασχόλησης αλλά και την παροχή των απαραίτητων προς αυτούς, υπηρεσιών.

Αν και οι πηγές της αύξησης της ανεργίας είναι κυκλικές από τη φύση τους, υπάρχουν ενδείξεις, σύμφωνα με τις οποίες διαρθρωτικοί παράγοντες έχουν αρχίσει να παίζουν μεγαλύτερο ρόλο από ό,τι στο παρελθόν. Παρατηρείται δηλ. ότι, ενώ ο αριθμός των κενών θέσεων εργασίας τείνει να σταθεροποιηθεί (σε σαφώς χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με την περίοδο πριν την κρίση), ο αριθμός των ανέργων εξακολουθεί να αυξάνει. **Διαφαίνεται, επομένως, ο κίνδυνος, όταν η συνολική ζήτηση τελικά αυξηθεί, οι ονομαζόμενοι διαρθρωτικοί παράγοντες και συγκεκριμένα η αναντιστοιχία προσφοράς - ζήτησης εργασίας και η σταδιακή απαξίωση των δεξιοτήτων των μακροχρόνια ανέργων, να συνεχίσουν να «κρατούν την ανεργία» σε υψηλά επίπεδα.**

Η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει δύο μείζονες προκλήσεις. Η πρώτη αφορά στην επίτευξη οικονομικής ανάκαμψης, προκειμένου να αυξηθεί η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η δεύτερη πρόκληση αφορά στην ανάγκη για υλοποίηση πολιτικών που αντιμετωπίζουν τα διαρθρωτικά προβλήματα της αγοράς εργασίας, ώστε να αποφευχθεί η μετατροπή της ανεργίας από κυκλική σε διαρθρωτική, δηλ. μόνιμη.

Η καταπολέμηση της ανεργίας και η δημιουργία θέσεων απασχόλησης, αποτελούν τις περισσότερο / πλέον επείγουσες / κύριες προτεραιότητες της Χώρας για την ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης, καθώς και την άμβλυνση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης. Επίσης εκτός από την ανάσχεση της διαρκώς αυξανόμενης ανεργίας, πρόκληση για τη Χώρα αποτελεί και η προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων στις /

επικρατούσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Με βάση τα παραπάνω απαιτείται ένα μίγμα πολιτικών με:

- συνέργιες και προγράμματα απασχόλησης με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, τα οποία επιδιώκουν καλύτερη ισορροπία ανάμεσα στα αντικυκλικά και στα διαρθρωτικά μέτρα στο πλαίσιο της επανεκκίνησης της ελληνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων παρεμβάσεων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας ως «οχήματος» για την έξοδο από την κρίση και την αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας της χώρας
- επείγουσες, βραχυπρόθεσμες στοχευμένες παρεμβάσεις για την ανάσχεση της αύξησης της ανεργίας, την άμεση καταπολέμηση των συνεπειών της κρίσης και τη στήριξη της κοινωνικής συνοχής, κατά την έναρξη της νέας Προγραμματικής Περιόδου

καθώς και συνολικό ανασχεδιασμό των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης στη βάση των αρχών της αποδοτικότητας, αποτελεσματικότητας και διαφάνειας προς την κατεύθυνση διαμόρφωσης βιώσιμων θέσεων εργασίας για το ανθρώπινο δυναμικό. Ειδικότερα, για τους νέους, οι επιδιωκόμενες βελτιωμένες και καινοτόμες πολιτικές απασχόλησης θα υποστηριχθούν και από τους πόρους της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (Youth Employment Initiative-YEI).

Έμφαση είναι ανάγκη να δοθεί στις ομάδες του πληθυσμού που παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα εισόδου και παραμονής στην αγορά εργασίας, όπως οι νέοι, ιδιαίτερα οι ΝΕΕΤ, οι μακροχρόνια άνεργοι και οι άνεργοι με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, οι γυναίκες, τα νοικοκυριά χωρίς κανένα εργαζόμενο και οι λοιπές ηλικιακές ομάδες ανέργων που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη συγκέντρωση.

1.1.1.9 ΘΣ 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης

Η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού βρίσκεται στο επίκεντρο της οικονομικής και κοινωνικής ατζέντας, αλλά και των προτεραιοτήτων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Συγκριτικά με τις άλλες χώρες της ΕΕ, και με βάση τα στοιχεία για το 2012 (περίοδος αναφοράς εισοδήματος 2011, Δελτίου Τύπου ΕΛΣΤΑΤ 29.11.2013), το ποσοστό φτώχειας στην Ελλάδα είναι το υψηλότερο στην ΕΕ. Αντίστοιχα το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας, ή κοινωνικό αποκλεισμό στην Ελλάδα είναι το τέταρτο μεγαλύτερο στην ΕΕ, μετά τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη Λετονία.

Καθώς η οικονομική ύφεση παρατείνεται, οι περικοπές που επιβλήθηκαν από την ανάγκη χρηματοδότησης του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής και ο δραστικός περιορισμός των δημοσίων δαπανών, επηρέασαν σημαντικά την εξέλιξη του σχετικού δείκτη για τον πληθυσμό που είναι σε κίνδυνο της φτώχειας, ο οποίος αυξήθηκε από 19,7% το 2009 σε 23,1 το 2012. Αντίστοιχα ο δείκτης πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας, ή κοινωνικού αποκλεισμού έφτασε το 34,6%, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 3.795.100 άτομα από 3.031.000 που ήταν το 2010. Ο κίνδυνος φτώχειας για τα παιδιά έως 17 ετών ανέρχεται σε 26,9%, για τα μονογονεϊκά νοικοκυριά με τουλάχιστον ένα εξαρτώμενο παιδί 66%, ενώ τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας εκτιμώνται σε 914.873. Επίσης ιδιαίτερα υψηλό είναι το ποσοστό κινδύνου φτώχειας για τους εργαζόμενους με μερική απασχόληση (27,3%). Ειδικότερα στις αγροτικές περιοχές διαπιστώνεται αναπτυξιακό έλλειμμα σε όρους φτώχειας, ύπαρξης βασικών υποδομών και απομόνωσης.

Η υποστήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας αποτελεί μία από τις βασικές αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας. Με στόχο την επίτευξη αποτελεσματικότερης και αποδοτικότερης κοινωνικής στήριξης είναι ανάγκη να επιδιωχθεί η ανάπτυξη της κοινωνικής καινοτομίας μέσα από την αξιοποίηση καλών πρακτικών άλλων Κ-Μ, με βασικές παραμέτρους:

- την ανάπτυξη μηχανισμού συντονισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης σε κεντρικό επίπεδο, καθώς και την εκπόνηση εργαλείων για την στήριξη της εφαρμογής, της παρακολούθησης και αξιολόγησης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, την ανάπτυξη μηχανισμών ενίσχυσης των εταιρικών

σχέσεων, ενεργοποίησης και ευαισθητοποίησης σε εθνικό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών και τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα σε τοπικό επίπεδο προβλέπεται η ανάπτυξη κοινωνικών συμπράξεων, οι οποίες θα υποστηρίζονται από βάσεις δεδομένων με σκοπό τη χαρτογράφηση των δράσεων και των μειονεκτούντων ατόμων.

- την ενίσχυση πλαισίου κοινωνικού διαλόγου και προώθηση της ενεργού συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας.
- στοχευμένα μέτρα ενίσχυσης της διαχειριστικής ικανότητας των εμπλεκόμενων φορέων με έμφαση στους φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

Σε ό,τι αφορά στον **τομέα της υγείας** η συνολική δαπάνη για την υγεία ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) παρουσίασε μείωση. Κρίσιμοι τομείς όπου εμφανίζονται οξυμένα προβλήματα αναδεικνύονται οι εξής: α) η διασφάλιση της βιωσιμότητας του συστήματος υγείας, β) η υγεία ως επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο, γ) η μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας. Ειδικότερα ζητήματα που κρίνεται ότι έχουν καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη των ανωτέρω είναι: Η διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας και βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας, η αποτελεσματική λειτουργία του ΕΟΠΠΥ, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του πρωτοβάθμιου συστήματος υγείας, η επένδυση στους ανθρώπινους πόρους του συστήματος υγείας, η ολοκλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το Μνημόνιο Συνεργασίας που υπεγράφη μεταξύ του Επιτρόπου Απασχόλησης και του Υπουργού Υγείας για τα έτη 2014 και 2015, η καθολική δυνατότητα πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας από οικονομικά ασθενείς πολίτες, από πολίτες απομακρυσμένων περιοχών, πολίτες ευάλωτων και ειδικών κοινωνικών ομάδων, καθώς και ανασφάλιστους πολίτες. Το σύστημα υγείας καλείται να αντιμετωπίσει τα νέα δεδομένα δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην υιοθέτηση νέων μοντέλων παροχής υπηρεσιών και καινοτόμων μεθόδων διάγνωσης και θεραπείας που αξιοποιούν στο έπακρο τις νέες τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών.

1.1.1.10 ΘΣ 10: Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση

Η Ελλάδα αποδίδει καλύτερα από το μέσο όρο της ΕΕ, σχετικά με τη μείωση της **πρώρης εγκατάλειψης του σχολείου** (μειώθηκε από 15,5% το 2006 σε 13,1% το 2011). Παρόλα αυτά, το ποσοστό αυτό απέχει κατά πολύ από τον εθνικό στόχο για το 2020 που είναι 9,7%. Επιπλέον, ο εθνικός μέσος όρος κρύβει σημαντικές διαφορές μεταξύ των διαφόρων γεωγραφικών περιοχών, των τύπων των σχολείων και των κοινωνικών ομάδων. Το φαινόμενο της πρώρης σχολικής εγκατάλειψης εντοπίζεται κυρίως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ιδιαίτερα στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση.

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση στη χώρα εξακολουθεί –όχι στην ίδια ένταση με το παρελθόν– να χρειάζεται υποστήριξη αναφορικά με τον εκσυγχρονισμό του σχολικού δικτύου, την ανάπτυξη και αποδοτικότερη αξιοποίηση του εκπαιδευτικού δυναμικού, την εμπέδωση συμπεριφορών δημιουργικότητας, πρωτοβουλίας και συλλογικής εργασίας, καθώς και την αποτελεσματικότερη διοίκηση και διαχείριση του εκπαιδευτικού συστήματος. Από την άλλη, ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ιδιαίτερα της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με στόχο την εξυπηρέτηση της παραγωγικής και επιχειρηματικής βάσης, την ανάπτυξη επιχειρηματικού πνεύματος και η εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες και τα νέα οικονομικά φαινόμενα παρουσιάζουν σημαντική καθυστέρηση και θα πρέπει προς τούτο να δοθεί ιδιαίτερη σημασία και έμφαση.

Παρά τις συντονισμένες προσπάθειες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια για την οργάνωση του συστήματος της **δια βίου μάθησης**, το ποσοστό συμμετοχής των ατόμων ηλικίας 25-64 σε προγράμματα δια βίου μάθησης στην Ελλάδα παραμένει σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Συγκεκριμένα, το 2012 δεν ξεπέρασε το 3%, κατατάσσοντας τη χώρα στις τελευταίες θέσεις της ΕΕ 27 (στόχος της ευρωπαϊκής στρατηγικής το 15% το 2020, με μ.ο. ΕΕ 9,0% το 2012). Σημαντικό χαρακτηριστικό της δια βίου μάθησης στην Ελλάδα είναι η μικρή

συμμετοχή ατόμων με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, υποδηλώνοντας την ύπαρξη σημαντικών ανισοτήτων πρόσβασης στην εκπαίδευση ενηλίκων στη χώρα.

Πέρα από το χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στη δια βίου μάθηση, ένα άλλο σημαντικό ζήτημα αποτελεί η σύνδεση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας και τις ανάγκες της σε δεξιότητες, η ενίσχυση της απασχολησιμότητας των ατόμων και η διπλάσια συμμετοχή των κατοίκων αστικών περιοχών έναντι των κατοίκων ημιαστικών και αγροτικών- αλιευτικών περιοχών. Ειδικά στον πρωτογενή τομέα, παρουσιάζονται πολύ μικρά ποσοστά τυπικής κατάρτισης και αυξημένα ποσοστά εμπειρικής. Για να αναπτυχθεί ένα ισχυρό και βιώσιμο αγρο-διατροφικό σύστημα, βασική αναπτυξιακή ανάγκη είναι και η βελτίωση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού που το απαρτίζει.

Όσον αφορά στην κατάρτιση στον πρωτογενή τομέα, με βάση το Farm Structure Survey του 2010, από τους 50.130 γεωργούς κάτω των 35 ετών που διαθέτει η Ελλάδα, μόλις οι 530 έχουν πλήρη αγροτική εκπαίδευση και οι 8.000 αγρότες διαθέτουν βασική γεωργική κατάρτιση. Έτσι, το ποσοστό των καταρτισμένων νέων γεωργών ανέρχεται σε 17% και είναι ένα από τα χαμηλότερα στην ΕΕ-27. Για το λόγο αυτό, διαπιστώνεται η ανάγκη προσέγγισης του ευρωπαϊκού μέσου όρου των 31,5% των καταρτισμένων αγροτών καθώς υπάρχουν εμφανή ελλείμματα στην εκπαίδευση του πληθυσμού, που ασχολείται με τον αγροτικό τομέα, με έμφαση στους νέους, λαμβάνοντας υπόψιν ότι αυτοί είναι πιο ευέλικτοι και δεκτικοί στη χρήση νέων τεχνολογιών, στην εισαγωγή καινοτομίας και στη ανάληψη επιχειρηματικού ρίσκου.

Σύμφωνα με δείκτες του 2012 για τη συμμετοχή, ολοκλήρωση και πρόσβαση στην **τριτοβάθμια εκπαίδευση**, το 25% της ηλικιακής κατηγορίας 25-64 στην Ελλάδα κατέχει τίτλο σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, (μ.ο. χώρες ΟΟΣΑ 31%, 25η θέση ανάμεσα σε 41 χώρες). Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα είχε διαμορφωθεί στο τέλος του 2011 στο 28,9% **(16% χαμηλότερο του μέσου όρου της ΕΕ27)**. Ο στόχος του ΕΠΜ ορίστηκε στο 32% για το 2020. Όσον αφορά στο λόγο διδακτορικών διατριβών ανά 1000 κατοίκους η Ελλάδα εμφανίζει επίδοση 1,2 έναντι 1,5 του μέσου όρου της ΕΕ27.

Ως αδύναμα σημεία του συστήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αναδεικνύονται ακόμα, η δομή και λειτουργία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η αδυναμία σύνδεσης των δεξιοτήτων των εργαζομένων με τις απαιτήσεις των θέσεων, η απουσία συνεργασιών των πανεπιστημίων με τις επιχειρήσεις και τους φορείς αξιοποίησης τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των ερευνητικών υπηρεσιών και η έλλειψη υποστήριξης της έρευνας. Η σύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας αποτελεί κατεπείγουσα ανάγκη που θα πρέπει να αντιμετωπισθεί με στόχο την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας.

1.1.1.11 ΘΣ 11: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών και των φορέων, καθώς και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Η δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα σήμερα λειτουργεί μέσα σε ένα ρευστό περιβάλλον λόγω κρίσης εμπιστοσύνης και αμφισβήτησης των θεσμών από πλευράς πολιτών. Το γεγονός αυτό καθιστά δυσχερέστερη την εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών.

Η λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης δεν αφορά βεβαίως μόνο στην ίδια τη Δημόσια Διοίκηση, καθώς έχει επιπτώσεις και συνέπειες συνολικά στην ανάπτυξη της χώρας. Η σωστή της λειτουργία αποτελεί προϋπόθεση δημιουργίας ευνοϊκού περιβάλλοντος ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων του τόπου, παρέχοντας την ευκαιρία να αξιοποιήσουν στο μέγιστο βαθμό τις δυνατότητές τους στο πλαίσιο της προσπάθειας εξόδου της Ελλάδας από την οικονομική κρίση. Η επανέναρξη της αναπτυξιακής διαδικασίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ικανότητα προσαρμογής της δημόσιας διοίκησης στα νέα δεδομένα και με την ανάγκη πλήρους ανταπόκρισής της στις ανάγκες των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Η ριζική μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης έχει αρχίσει, αλλά έχει ακόμη σημαντικό δρόμο να διανύσει για να αντιμετωπίσει τις σημαντικές προκλήσεις στον τομέα. Αποτελεί

προτεραιότητα η ανάγκη δημιουργίας ενός ισχυρού και επιτελικού κεντρικού κράτους, με αποκεντρωμένες εκτελεστικές διοικήσεις, με σύγχρονες δημόσιες υπηρεσίες προσβάσιμες σε όλους τους πολίτες και προσανατολισμένες στα αποτελέσματα, στην εξυπηρέτηση πολιτών και επιχειρήσεων, στη διαχείριση διαδικασιών, στην ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και στην κοινωνική ευθύνη. Προκειμένου να δημιουργηθούν συνθήκες σταθερότητας που θα επιτρέψουν τη βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να εφαρμοστούν γενναίες διοικητικές μεταρρυθμίσεις οι οποίες να απαντούν στις νέες προκλήσεις της διοίκησης σήμερα. Οι προκλήσεις αυτές εμφανίζονται σε τέσσερα βασικά επίπεδα, το επίπεδο αποκατάστασης της εμπιστοσύνης έναντι των θεσμών διακυβέρνησης, την υποστήριξη της επιχειρηματικής δράσης, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την αναβάθμιση του επιπέδου εξυπηρέτησης των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Η Ελληνική δημόσια διοίκηση εμφανίζει πολύ χαμηλούς δείκτες απόδοσης σε σχέση με τους αντίστοιχους δείκτες του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς πάσχει από: ανεπαρκή οργάνωση και διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, κατάτμηση των διοικητικών δομών με αλληλεπικαλυπτόμενες αρμοδιότητες, ανεπαρκή επικοινωνία και συντονισμό εντός και μεταξύ των υπουργείων, πολύπλοκο νομικό πλαίσιο με διοικητικές διαδικασίες υπερβολικά τυπολατρικές και εστιασμένο στις διαδικασίες μάλλον παρά στα αποτελέσματα, έλλειψη συστηματικής συλλογής και διαχείρισης δεδομένων απαραίτητων για την εφαρμογή τεκμηριωμένων μεταρρυθμίσεων, μηχανισμούς που παρουσιάζουν προβλήματα στον έλεγχο και στην επίβλεψη διοικητικών μονάδων με συνακόλουθα προβλήματα διαφθοράς. Ενδεικτικά, στην πρόσφατη έκθεση της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς η πλειοψηφία των ερωτηθέντων στην Ελλάδα πιστεύει ότι η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένη στη χώρα, γεγονός που υπονομεύει την εμπιστοσύνη στους δημοκρατικούς θεσμούς και πλήττει τη σχέση πολίτη – κράτους. Η αποτελεσματική λειτουργία της δημόσιας διοίκησης περιλαμβανομένης της τοπικής αυτοδιοίκησης α' & β' βαθμού, ειδικότερα όσον αφορά στην εφαρμογή των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά & Επενδυτικά Ταμεία, είναι κρίσιμης σημασίας, με δεδομένο ότι για τα επόμενα χρόνια οι πόροι των Ταμείων αποτελούν τα κύρια, αν όχι τα αποκλειστικά, μέσα για την αντιμετώπιση της κρίσης και την επαναφορά της χώρας σε τροχιά ανάπτυξης. Για την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης σε όλους τους τομείς της οικονομίας και κυρίως σε αυτούς που έχουν την μεγαλύτερη συνάφεια με την ανταγωνιστικότητα της χώρας, επιτακτική ανάγκη αποτελεί η αναμόρφωση του θεσμικού και διοικητικού πλαισίου της χώρας και η βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της δημόσιας διοίκησης.

Κατά την τρέχουσα περίοδο έγιναν σημαντικές παρεμβάσεις για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας στο πλαίσιο των προβλεπομένων και από το πρόγραμμα στήριξης μεταρρυθμίσεων, απομένουν όμως αρκετά και σημαντικά να γίνουν κατά τη νέα περίοδο. Το 2012, το Κοινοβούλιο εισήγαγε τις αρχές του ΟΟΣΑ για την καλύτερη νομοθέτηση, με σκοπό τη μείωση των διοικητικών βαρών και της πολυπλοκότητας των συνήθως δυσνόητων κανονιστικών κειμένων και ρυθμίσεων. Έχει ξεκινήσει ένα σχέδιο για τη μείωση κατά 20% των διοικητικών βαρών που απορρέουν από τους ισχύοντες κανονισμούς σε 13 σημαντικούς τομείς της οικονομίας, όπως η ενέργεια, οι δημόσιες συμβάσεις, το εταιρικό δίκαιο, ο ΦΠΑ και το περιβάλλον καθώς και ορισμένες ακόμα διαρθρωτικές αλλαγές που έχουν σχεδιαστεί ή βρίσκονται σε φάση υλοποίησης (περιγράμματα θέσης, αξιολόγηση & αναδιοργάνωση δομών, αναμόρφωση του δημοσιονομικού συστήματος, βελτίωση των χρόνων απονομής δικαιοσύνης κ.ά.), ωστόσο δεν έχουν ακόμα αποκτήσει την κρίσιμη μάζα που απαιτείται για να μετασχηματίσουν τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης καθιστώντας την πιο αποτελεσματική, ανοικτή και ευέλικτη.

Επισημαίνεται η έγκριση από το Κυβερνητικό Συμβούλιο Μεταρρύθμισης της «Εθνικής στρατηγικής για τη διοικητική μεταρρύθμιση, 2014-2015», η οποία δομείται σε 4 πυλώνες ενίσχυσης της θεσμικής ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης: α) αναδιοργάνωση των διοικητικών δομών, β) βέλτιστη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, γ) εξορθολογισμός βασικών διοικητικών λειτουργιών και δ) ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας. Το στρατηγικό σχέδιο για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση αναπτύσσεται σε δύο διαδοχικές φάσεις προγραμματισμού και υλοποίησης, επιλέγοντας τη σταδιακή μετάβαση προς την επίτευξη του στρατηγικού στόχου με μεσοπρόθεσμες (ορίζοντας υλοποίησης 24 μήνες) και μακροπρόθεσμες (ορίζοντας υλοποίησης 2-7 έτη) παρεμβάσεις.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Διοικητική Μεταρρύθμιση (ΕΠ ΔΜ) 2007-2013 δεν κατόρθωσε να ολοκληρώσει το αρχικό του όραμα που συνοψιζόταν στη "δημιουργία μιας πολιτο-κεντρικής, αποτελεσματικής, ανοιχτής και ευέλικτης διακυβέρνησης", με στόχο την μετάβαση "από τη διαχείριση αρμοδιοτήτων και διαδικασιών στην διοίκηση πολιτικών, αποτελεσμάτων και υπηρεσιών". Χρηματοδοτήθηκαν συστημικές δράσεις εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης και ανάπτυξης υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, βελτίωσης της ποιότητας των νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων, βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης και της διοικητικής ανασυγκρότησης για την Ολοκλήρωση του Νέου Αυτοδιοικητικού Χάρτη της Χώρας, των οποίων όμως η έναρξη εφαρμογής καθυστέρησε.

Κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 διαπιστώθηκαν ορισμένες αδυναμίες στην υλοποίηση μεταρρυθμίσεων διοικητικής μεταρρύθμισης, όπως η αδυναμία προσήλωσης στους στόχους της εθνικής στρατηγικής (που αποτυπωνόταν στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και άλλα έγγραφα), ο ελλιπής επιχειρησιακός συντονισμός, ο σχεδιασμός μεταρρυθμίσεων χωρίς παράλληλη μέριμνα εφαρμογής δράσεων αναβάθμισης της επιχειρησιακής λειτουργίας των αρμόδιων επιχειρησιακών μονάδων, των φορέων άσκησης πολιτικής και του ανθρώπινου δυναμικού τους και η έλλειψη κεντρικού πολιτικού συντονισμού για την εφαρμογή των απαιτούμενων αλλαγών στη δημόσια διοίκηση. Επίσης σημαντικός λόγος καθυστέρησης στην εφαρμογή του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η μη έγκαιρη ωρίμανση του τρόπου υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων με αποτέλεσμα να υστερούν διαχρονικά σε απορρόφηση και σταδιακά να απολέσουν πόρους - κατά τις αναθεωρήσεις του Προγράμματος - προς όφελος άλλων παρεμβάσεων (πχ ισότητα φύλων, κατάρτιση δημοσίων υπαλλήλων).

Για την επόμενη προγραμματική περίοδο έχουν εκπονηθεί από το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Στρατηγικά Κείμενα τόσο για τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις στη Δημόσια Διοίκηση όσο και για τις απαιτούμενες οριζόντιες δράσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης που συνοδεύονται από σχέδιο δράσης με ώριμα έργα. Σε αυτή την κατεύθυνση η συνύπαρξη 2 Θεματικών Στόχων του 2 και του 11, σε ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κατά την επόμενη περίοδο, θα βελτιώσει τη συνέργια και την αποτελεσματικότητα μεταξύ δράσεων των δύο διαρθρωτικών ταμείων (ΕΚΤ και ΕΤΠΑ).

Για την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης περιλαμβανομένης της τοπικής αυτοδιοίκησης αναδεικνύονται δύο σημαντικοί τομείς παρέμβασης: **οριζόντιες** δράσεις που διατρέχουν το σύνολο της δημόσιας διοίκησης περιλαμβανομένης της τοπικής και αυτοδιοίκησης και αφορούν στη δημιουργία ενός ισχυρού επιτελικού κέντρου διακυβέρνησης με αποκεντρωμένες περιφερειακές διοικήσεις, περιφέρειες και δήμους, με βελτιωμένες δομές, διαδικασίες και λειτουργίες, που θα εφαρμόζονται από ενδυναμωμένο και εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό, καθώς επίσης και επιμέρους **τομεακές** δράσεις με έμφαση στην υποστήριξη μεταρρυθμίσεων εστιασμένων σε τομείς κοινωνικής και οικονομικής αξίας όπως: επιχειρηματικό περιβάλλον, φορολογική και δημοσιονομική μεταρρύθμιση, δικαστική μεταρρύθμιση (βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των διαδικασιών της αστικής δικαιοσύνης), υγεία, (οργανωτική και λειτουργική αναμόρφωση του υγειονομικού χάρτη της χώρας), και κοινωνική ασφάλιση (βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς ασφαλισμένους).

Στο πλαίσιο της δημιουργίας περιβάλλοντος φιλικού προς τις επιχειρήσεις καθώς και της μετατροπής της δημόσιας διοίκησης, περιλαμβανομένης της τοπικής αυτοδιοίκησης σε παράγοντα στήριξης της ανάπτυξης, βασική ανάγκη που πρέπει να καλυφθεί κατά προτεραιότητα αποτελεί η ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

Οι οριζόντιες δράσεις ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών προσβάσιμων σε όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις καθώς και οι ανάγκες δράσεων ΤΠΕ για την υποστήριξη της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων, θα χρηματοδοτηθούν ως προς τους πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 2.

Τέλος, άρρηκτα συνυφασμένη με την επιτυχή υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιόδου 2014-2020 αποτελεί η **ανάγκη βελτίωσης και απλοποίησης του συστήματος διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020**, αλλά και της επάρκειας των δικαιούχων των πράξεων που συγχρηματοδοτούνται από τα ΕΔΕΤ, με

ταυτόχρονη άρση όλων των εμποδίων που εξακολουθούν να υφίστανται στο σύστημα παραγωγής των δημοσίων έργων.

1.1.1.12 Βασικές διαπιστώσεις από τη μέχρι σήμερα εμπειρία εφαρμογής

Σημαντικά διδάγματα από την εφαρμογή κυρίως του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 μπορούν να εξαχθούν αναφορικά με τον σχεδιασμό, την υλοποίηση, τη διαχείριση και την παρακολούθησή του και τα οποία αποτελούν τον οδηγό για τη λήψη διορθωτικών μέτρων. Θα ήταν όμως λάθος να θεωρηθεί ότι αυτά αποτελούν τον μείζονα λόγο για τα μεγάλα προβλήματα που ανέκυψαν, καθώς κάτι τέτοιο θα υποτιμούσε τη σημαντικότερη αιτία, που είναι η πλήρης αλλαγή του εξωτερικού περιβάλλοντος που συντίθεται από τις μακροοικονομικές εξελίξεις σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και χώρας και την κατάρρευση του αναπτυξιακού μοντέλου αυτής.

Η οικονομική κρίση του 2008-2009 άλλαξε τα δεδομένα και από το 2010, υπό συνθήκες ύφεσης της ελληνικής οικονομίας, η αρχικά σχεδιασθείσα εξειδίκευση των Προγραμμάτων άρχισε να αναπροσαρμόζεται και να κατευθύνεται σε παρεμβάσεις που αντιμετώπιζαν τις νέες προσκλήσεις.

Ως κύρια κρίσιμα σημεία που επηρέασαν την αποτελεσματικότητα της υλοποίησης των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007-2013 εντοπίζονται τα εξής:

- Η ισχυρή τρωτότητα απέναντι σε εξωτερικούς παράγοντες (κρίση ρευστότητας, δημοσιονομική κρίση): Παρά τη σημαντική στήριξη που δόθηκε από την ΕΕ στο σύνολο της Ευρωζώνης για την σταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ουσιαστικά διέκοψαν την παροχή δανείων προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις με αποτέλεσμα την έλλειψη ρευστότητας.
- Η κατά το ίδιο διάστημα εφαρμογή της διοικητικής μεταρρύθμισης στο αυτοδιοικητικό επίπεδο (Πρόγραμμα Καλλικράτης): Οι σημαντικότερες δυσκολίες οφείλονται στην αναδιάρθρωση των υπηρεσιών, την ανακατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπηρεσιών του Α' και Β' βαθμού της Αυτοδιοίκησης, όπως για παράδειγμα η κατάργηση των Νομαρχιών και η μεταφορά των Διευθύνσεων Τεχνικών Υπηρεσιών των Νομαρχιών στην αιρετή Περιφέρεια, οι συγχωνεύσεις Δήμων, η κατάργηση/ συγχώνευση των Δημοτικών Επιχειρήσεων, η μετατροπή των συλλογικών φορέων της αυτοδιοίκησης με κρίσιμες αρμοδιότητες όπως ο ΕΣΔΚΝΑ (διαχείριση στερών αποβλήτων) που οδήγησε σε σημαντικές καθυστερήσεις. Ιδιαίτερα των περιβαλλοντικών παρεμβάσεων (διαχείριση υδάτων, υγρών αποβλήτων, στερεών αποβλήτων).
- Οι ιδιαιτερότητες μίας αρχιτεκτονικής προγραμμάτων που χαρακτηρίστηκε από μία μετάβαση καθεστώτος αμιγούς Στόχου 1 για όλες τις περιφέρειες (Γ' ΚΠΣ) σε καθεστώς μεταβατικής στήριξης για 5 περιφέρειες (με λιγότερα Προγράμματα αλλά εκτεταμένη προσφυγή στον προβληματικό όπως αποδείχθηκε μηχανισμό των εκχωρήσεων και κυρίως των διπλών εκχωρήσεων σε Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης).
- Η περιορισμένη δυνατότητα για συνδυασμένη αντιμετώπιση των αναγκών και για ανάσχεση της κρίσης και την ανάκαμψη και για την αρχικά στοχευμένη ανάπτυξη.
- Η ανεπαρκής στελέχωση και οργάνωση πολλών ενδιάμεσων φορέων σχεδιασμού και εφαρμογής μέτρων πολιτικής, ιδιαίτερα σε τομείς που αποβλέπουν στην αναδόμηση της οικονομίας και της Δημόσιας Διοίκησης.
- Η σημαντική καθυστέρηση που δημιουργήθηκε λόγω της σημειωθείσας αλλαγής σε ευρωπαϊκό επίπεδο στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων που διέπουν πλέον και τα έργα υποδομής αλλά και της απουσίας σχετικής τεχνογνωσίας σχεδόν στο σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων (φορείς υλοποίησης, διαχειριστικές αρχές).
- Τα εμπόδια που αντιμετώπισαν τα χρηματοδοτικά εργαλεία στην εφαρμογή τους συνοψίζονται σε: ασταθές οικονομικό περιβάλλον, κατάσταση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, «απαξίωση» κλάδων της οικονομίας υψηλού ρίσκου (ICT, E&K εν γένει), απροθυμία για επενδύσεις και ανάγκη για κάλυψη παλαιότερων δανειακών αναγκών, καθυστέρηση στο βαθμό απόκρισης της Ε.Ε. και μειωμένη ευελιξία (όπως μακροσκελής διαδικασία για αποδοχή επιλεξιμότητας κεφαλαίου κίνησης, αδυναμία απεμπλοκής

γεωγραφικών κατανομών κλπ), καθώς και μη ύπαρξη εις βάθος ανάλυσης από τους διαχειριστές των Ταμείων.

Τα ανωτέρω προβλήματα που έχουν προκύψει στην εφαρμογή των χρηματοοικονομικών εργαλείων, παρακολουθούνται σε συστηματική βάση από όλους του εμπλεκόμενους φορείς (Υπ. Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Task Force, Τράπεζες) με στόχο την κατάλληλη αντιμετώπισή τους.

Προκειμένου τα χρηματοδοτικά εργαλεία να καταστούν πιο ελκυστικά την επόμενη προγραμματική περίοδο, θα πρέπει βάσει των συστάσεων που αποτυπώνονται στην έκθεση «Πρόσβαση σε χρηματοδότηση των ΜΜΕ στην Ελλάδα» (Report of High Level Meeting of Representatives, Ιούλιος 2013), καθώς και των συμπερασμάτων που έχουν προκύψει από την επιτροπή καθοδήγησης για τα Μέσα Χρηματοοικονομικής Τεχνικής (ΜΧΤ) να ληφθεί μέριμνα σχετικά με :

- ο δυνατότητα εύκολου και αποτελεσματικού συνδυασμού των χρηματοδοτικών εργαλείων με επιχορηγήσεις
- ο δυνατότητα χορήγησης κεφαλαίου κίνησης με εύκολους όρους και μεγαλύτερη ευελιξία καθώς και με διευκόλυνση των διαδικασιών διαχείρισης
- ο λιγότερη γραφειοκρατία από πλευράς διαχειριστών των ταμείων
- ο ελάφρυνση των στοιχείων που απαιτούνται για reporting προκειμένου να μειωθεί το κόστος διαχείρισης και η γραφειοκρατία.

Σε κάθε περίπτωση, η στρατηγική προσέγγιση της χώρας απέναντι στα χρηματοδοτικά εργαλεία, θα προκύψει από την ex-ante αξιολόγηση που θα εκπονηθεί, όπως προβλέπεται στον Κανονισμό περί καθορισμού Κοινών Διατάξεων.

- Η απουσία ώριμων έργων, λόγω της αδυναμίας έγκαιρης μελετητικής προετοιμασίας των έργων αλλά και της ελληνικής ιδιαιτερότητας του θεσμικού πλαισίου μελέτης των δημοσίων έργων που απαιτεί μεγάλο χρονικό διάστημα για την πλήρη μελετητική ωρίμανση ενός έργου χωρίς να συνυπολογίζονται οι νεκροί χρόνοι που μπορεί να προκύψουν από τις ενστάσεις κατά τις διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων.
- Οι πολύ μεγάλες καθυστερήσεις στις αδειοδοτήσεις για την εκτέλεση δημόσιων έργων, π.χ. από Δασικές Υπηρεσίες, Περιβαλλοντικές Υπηρεσίες, Πολεοδομίες, Λιμενικές Υπηρεσίες, Αρχαιολογική Υπηρεσία (οι οποίες όμως με κατάλληλες θεσμικού χαρακτήρα παρεμβάσεις μειώθηκαν σημαντικά) κλπ.
- Το σύστημα που διέπει τις απαλλοτριώσεις και η έλλειψη εθνικών πόρων για την κάλυψη αυτών.

Κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, παρατηρήθηκε σε ορισμένες περιπτώσεις χαλαρή σύνδεση της υλοποίησης με τα αναμενόμενα αναπτυξιακά αποτελέσματα και την προστιθέμενη αξία των επιλεγόμενων δράσεων. Η νέα περίοδος ακολουθώντας την έμφαση που δίνουν οι κανονισμοί στην επίτευξη αποτελεσμάτων θέτει σαφείς προτεραιότητες και παράλληλα επιδιώκεται η ελαχιστοποίηση επιλογών με λιγότερο ορατά αναπτυξιακά αποτελέσματα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 κατά κανόνα δεν θα επιλέγονται βιολογικοί καθαρισμοί που εντάσσονται σε κατώτερη της Γ κατηγορίας, έργα αποκατάστασης ΧΑΔΑ, μικρή τοπική οδοποιία κλπ. Εξαιρέση μπορεί να αποτελέσει η χρηματοδότηση τέτοιων παρεμβάσεων (π.χ. βιολογικοί καθαρισμοί Δ κατηγορίας, μεταβατικοί ΧΑΔΑ, τοπικές συνδέσεις, κλπ.) μόνον όταν αυτές αποτελούν μέρος μιας χωρικής παρέμβασης με συγκεκριμένο αναμενόμενο αποτέλεσμα για την επίτευξη του οποίου τα έργα αυτά αποδεικνύεται ότι είναι απαραίτητα.

Εκτός των εμπειριών και διδαγμάτων που προέκυψαν από την εφαρμογή του ΕΣΠΑ 2007-13, οι ομάδες σχεδιασμού των νέων επιχειρησιακών προγραμμάτων συνέλεξαν, κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων με κοινωνικο-οικονομικούς φορείς και με εμπειρογνώμονες, μια σειρά από παρατηρήσεις που αφορούν στις δυσλειτουργίες του «διοικητικού οικοσυστήματος» εφαρμογής των προγραμμάτων αυτών. Οι δυσλειτουργίες αυτές είτε παρεμποδίζουν τον ορθολογικό σχεδιασμό των προγραμμάτων είτε ακυρώνουν τις επιδιωκόμενες επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων στην οικονομία και τις επιχειρήσεις.

Στην πρώτη κατηγορία (ανεπαρκής σχεδιασμός) περιλαμβάνονται: (α) η έλλειψη υπηρεσιών που συγκεντρώνουν συστηματικά και διαχρονικά στοιχεία για την πορεία διαφόρων μεγεθών σε μικρο- και μεσο-οικονομικό επίπεδο και έχουν την τεχνογνωσία να τα επεξεργάζονται με τρόπο που να υποστηρίζει τη λήψη αποφάσεων πολιτικής (β) η αδυναμία ανάληψης μελετών συγκριτικού σχεδιασμού (benchmarking) και προόρασης (foresight), ώστε οι προγραμματικές επιλογές (στόχοι και μέτρα) να αντιμετωπίζουν το διαρκώς μεταβαλλόμενο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον σε μεσο- και μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Στη δεύτερη κατηγορία, περιλαμβάνονται:

(α) Η ελλιπής εφαρμογή των αρχών και διαδικασιών της τυποποίησης και της πιστοποίησης για τα παραγόμενα προϊόντα στην ελληνική αγορά και τα προϊόντα που διακινούνται σε αυτή, η έλλειψη εθνικών τεχνικών προδιαγραφών και πιστοποίησης για νέα προϊόντα για τα οποία δεν υφίσταται εναρμονισμένη νομοθεσία της ΕΕ, η έλλειψη θεσμικού πλαισίου για την προώθηση καινοτόμων προϊόντων και την εισαγωγή τους στην οικονομία, καθώς και η περιορισμένη υποστήριξη για την μεταφορά νέων προϊόντων από το πειραματικό στάδιο στο πιλοτικό και από εκεί στο στάδιο της παραγωγής.

(β) Η καθυστέρηση στην εφαρμογή ευρωπαϊκών οδηγιών/κανονισμών (π.χ. ανάγκη υποχρεωτικής εφαρμογής των Ευρωκωδίκων)

(γ) Η ανεπαρκής εποπτεία της αγοράς για τα διάφορα υλικά και προϊόντα, καθώς και επίβλεψη των έργων και κατασκευών,

(δ) Το πολύπλοκο και αλληλεπικαλυπτόμενο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για την εκτέλεση κατασκευών, δημοσίων έργων.

Σε σχέση με τη διοικητική ικανότητα σχεδιασμού, υλοποίησης και παραγωγής έργων ΤΠΕ και ειδικότερα για την πρόληψη και αποφυγή σχετικών δυσκολιών στη νέα περίοδο είναι αναγκαίο να προωθηθεί η κατάρτιση ενός δεσμευτικού εθνικού επιχειρησιακού πλάνου για τη στρατηγική ανάπτυξης και αξιοποίησης των ΤΠΕ, που θα περιλαμβάνει την ενδεικτική κατανομή ενεργοποίησης του προγράμματος (προσκήσεις) σε φάσεις, με στενή παρακολούθηση της ωριμότητας των έργων και της απόδοσης της υλοποίησης. Επίσης, πρωτοβουλίες για τη διαρκή επικοινωνία / μέτρηση της επίτευξης των στόχων από όλους τους συντελεστές, τον κεντρικό συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων, την ενεργή στήριξη των ικανοτήτων για τον σχεδιασμό, παρακολούθηση, υλοποίηση και παραγωγική αξιοποίηση έργων ΤΠΕ από τη Δημόσια Διοίκηση, την επιτάχυνση προκήρυξης ενταγμένων έργων και την ολοκλήρωση των διαγωνισμών με την υπογραφή συμβάσεων, την επαρκή στελέχωση των δικαιούχων με εξειδικευμένο προσωπικό σε ΤΠΕ, τον περιορισμό των έργων με έμφαση σε έργα, διαχειριστικά λιτά, τη διασφάλιση συνέχειας της διοίκησης με ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στα αποτελέσματα των έργων και στην περαιτέρω απλοποίηση του ΣΔΕ, που να επιτρέπει στα έργα ΤΠΕ να μην αντιμετωπίζονται ως απλές εκτελέσεις συμβάσεων προμηθειών αλλά ως έργα με συγκεκριμένο επιχειρησιακό αποτέλεσμα.

Στον αγροτικό τομέα όσον αφορά στις Γεωργό-περιβαλλοντικές ενισχύσεις και άλλα μέτρα που σχετίζονται με την αγροτική δραστηριότητα και το φυσικό περιβάλλον η καθυστέρηση στην εφαρμογή τους οφείλεται σε προβλήματα υλοποίησης σχετικά με τις διαδικασίες, το βαρύ σύστημα μηχανοργάνωσης και την ενημέρωση των δικαιούχων.

Πολλά από τα εμπόδια και τις δυσχέρειες της περιόδου 2007-2013 που αναφέρθηκαν ανωτέρω έχουν άμεσο ή έμμεσο αντίκτυπο στον επιχειρησιακό σχεδιασμό της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο των στρατηγικών επιλογών της χώρας, ώστε αφενός να αντιμετωπιστούν εγκαίρως και ριζικά, αφετέρου η αντιμετώπισή τους να συμβάλλει στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων που τίθενται για το 2020.

Ειδικότερα, κάθε έργο (είτε ολόκληρο, είτε τμήμα αυτού) που εκτιμάται ότι θα μεταφερθεί από την περίοδο 2007-2013 στην περίοδο 2014-2020 λόγω αδυναμίας υλοποίησης-ολοκλήρωσης που αφορά είτε σε υπερδέσμευση των Ε.Π., είτε σε καθυστερήσεις, είτε σε άλλους λόγους που έχουν αναφερθεί ανωτέρω, θα εξετάζεται ως προς:

- Τη συνάφεια με τις προτεραιότητες χρηματοδότησης και την άμεση υποστήριξη της αναπτυξιακής στρατηγικής που καθορίζεται στο ΕΣΠΑ 2014-2020. Έργα που δεν

συνάδουν με τη νέα Στρατηγική δεν θα εντάσσονται στα προγράμματα ακόμα και αν είναι ενταγμένα στην περίοδο 2007-2013 και θα μετατίθεται η υλοποίησή τους σε επόμενη χρονική στιγμή ή θα χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους εφόσον η δημοσιονομική κατάσταση της χώρας θα το επιτρέπει.

- Την πλήρη συμβατότητα με το κανονιστικό πλαίσιο της περιόδου 2014-2020, όπως τα κριτήρια επιλεξιμότητας.
- Την τήρηση των ειδικών κανόνων των κατευθυντήριων γραμμών για το κλείσιμο της προγραμματικής περιόδου 2007-2013. Θα εξασφαλίζεται η εκπλήρωση όλων των προϋποθέσεων για την κατά φάσεις εκτέλεση μεγάλων/ μη-μεγάλων έργων σε δύο περιόδους προγραμματισμού (πχ το έργο θα έχει δύο σαφώς αναγνωρίσιμες φάσεις όσον αφορά τους φυσικούς και δημοσιονομικούς του στόχους, η πρώτη φάση του έργου είναι έτοιμη να χρησιμοποιηθεί για τον σκοπό της και/ή τη λειτουργία της, το συνολικό κόστος κάθε μη-μεγάλου έργου ανέρχεται σε τουλάχιστον πέντε εκατομμύρια ευρώ, κλπ).

Όλα τα παραπάνω «διδάγματα» λαμβάνονται υπόψη και αναμένεται να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά, τουλάχιστον εκείνα που εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της χώρας.

1.1.2 Ανάλυση περιφερειακών ανισοτήτων, αναπτυξιακών αναγκών και εμποδίων (bottlenecks) για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής E2020

Η επίτευξη των στόχων της «E2020» στην Ελλάδα εξαρτάται καθοριστικά από το σύνολο των περιφερειακών ανισοτήτων, αναγκών και εμποδίων: οι περιφερειακές ανισότητες αντανakλούν διαφορετικές κατά περιοχές δυνατότητες συμβολής κάθε περιοχής στην «E2020» αλλά και διαφορετική χρησιμότητα της «E2020» για την ανάπτυξη της. Κατά συνέπεια, η δημιουργία του αναγκαίου νέου αναπτυξιακού υποδείγματος για την ανάπτυξη του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας με αξιοποίηση των πόρων των ΕΔΕΤ, πρέπει να εδράζεται στην αναγνώριση και στην αντιμετώπιση των χωρικά διαφοροποιημένων προκλήσεων και δεν μπορεί να υπάγεται σε ενιαία (one size-fits all) προσέγγιση.

Η απόσταση του ελληνικού χώρου από τα κέντρα της ευρωπαϊκής οικονομικής δραστηριότητας και αγοράς³ και τα ιδιαίτερα γεωγραφικά του χαρακτηριστικά⁴ λειτουργούν εκ προοιμίου ως παράγοντες τελικής «ανεπάρκειας της αγοράς» (market failure), διότι: δημιουργούν εκ των πραγμάτων αυξημένες ανάγκες σε τεχνικές και κοινωνικές υποδομές, επιμηκύνουν την απόδοση των επενδύσεων σ' αυτές, επιβαρύνουν το ιδιωτικό επιχειρηματικό και επενδυτικό επιχειρηματικό κόστος, κατακερματίζουν τον οικονομικό χώρο και περιορίζουν την έκταση στην οποία μπορεί να διαχέεται το παραγόμενο αποτέλεσμα οποιωνδήποτε αναπτυξιακών παρεμβάσεων. Παράλληλα, η συγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριότητας στις πόλεις και η συνεχής επέκταση του αστικού ιστού όσο και του αντίστοιχου καταναλωτικού προτύπου συνεπάγονται ότι οι οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της κρίσης εκδηλώνονται εντονότερα σε αυτές ακριβώς τις περιοχές.

Οι εισοδηματικές ανισότητες στην Ελλάδα διευρύνονταν σημαντικά, ήδη από την περίοδο προ κρίσης, με διπλασιασμό πλέον του βαθμού διασποράς του ΑΕΠ στην Ελλάδα (η Αττική παρουσιάζει κατά κεφαλήν ΑΕΠ 120,1%, ενώ η Δυτική Ελλάδα μόλις 66,2% και η Ανατολική Μακεδονία - Θράκη 67,8%, του μέσου όρου της ΕΕ-27) αλλά και με παράλληλη υποχώρηση όλων των ελληνικών Περιφερειών (πλην Αττικής – σημαντικά και Ηπείρου - οριακά) ως προς τις δέκα πλέον ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές Περιφέρειες: μεταξύ 1996 και 2007, το κ.κ. ΑΕΠ των ελληνικών Περιφερειών μειώθηκε από το εύρος 35,5-67,6% του μ.ο. των 10 πλέον

³ Επαρκώς προβαλλόμενη στα επιμέρους ευρήματα των: ESPON Projects TIPTAP, ATTREG, LURA, EDORA, EUROISLANDS

⁴ Τα ορεινά και ημιορεινά Δημοτικά Διαμερίσματα καλύπτουν 71% της συνολικής έκτασης και 31% του πληθυσμού της χώρας. Η Ελλάδα διαθέτει 113 μ. ακτογραμμής ανά τ. χλμ. έκτασης και οι νησιωτικές της περιοχές συγκεντρώνουν 15% του συνολικού πληθυσμού.

ανεπτυγμένων Ευρωπαϊκών Περιφερειών, στο εύρος 30,8-47,6%⁵. Από τα διαθέσιμα στοιχεία για το 2011 συνάγεται ότι η διαφορά αυτή έχει αυξηθεί, αλλά ότι ταυτόχρονα οι δια-περιφερειακές ανισότητες στη χώρα τείνουν να μην επιδεινώνονται, καθώς η οικονομική κρίση επηρεάζει εντονότερα εκείνες τις περιοχές όπου έως τώρα συγκεντρώνονταν δραστηριότητα⁶ (κυρίως δια της εξωτερικής ενίσχυσης του εισοδήματος και της κυκλοφορίας του).

Βασικότερος παράγων που ενίσχυε τις χωρικές ανισότητες σε όλη την προηγούμενη τριακονταετία ήταν η παραγωγική υποχώρηση της οικονομίας και η αποδιάρθρωση των τοπικών παραγωγικών συστημάτων. Μολονότι υπήρξε για μεγάλο χρονικό διάστημα αύξηση των εισοδημάτων του συνόλου των Περιφερειών και σημαντικές βελτιώσεις σε τεχνικές και κοινωνικές υποδομές, η χώρα και οι Περιφέρειές της διέτρεχαν και προ κρίσης πολύ σημαντικούς μεσο-μακροπρόθεσμους κινδύνους περιθωριοποίησης: εμφανίζονταν εκτός των κύριων ροών και εκτός των κύριων περιοχών συγκέντρωσης της ευρωπαϊκής οικονομικής δραστηριότητας⁷, και χαρακτηρίζονταν υπό υψηλό έως πολύ υψηλό κίνδυνο βιομηχανικής παρακμής, αγροτικής περιθωριοποίησης και δημογραφικής γήρανσης και από υψηλή έκθεση σε κινδύνους από την κλιματική αλλαγή⁸.

Επιπλέον, η κύρια μορφή χωρικών ανισοτήτων δεν ήταν (και προ κρίσης) μεταξύ Περιφερειών ή μεταξύ αστικών και υπαίθριων περιοχών, αλλά εντός των Περιφερειών⁹. Από το 1981 δεν συντελείται ομαλή σύγκλιση των Νομών (NUTS-IV / LAU-1) με την κατά τεκμήριο «πλουσιότερη» περιοχή της χώρας: 33 Νομοί βλέπουν τη σχετική τους θέση ως προς αυτήν να επιδεινώνεται, ορισμένοι μάλιστα σημειώνουν «πτώση» κατά 25-43%. Περισσότεροι από τους μισούς Νομούς βλέπουν να επιδεινώνεται η ανεργία ως προς το μέσο όρο της χώρας: σε αυτούς η ανεργία συνιστά το 2007 (προ κρίσης) πρόβλημα κατά 5-275% σημαντικότερο από ό,τι το 1971. Ως το σημαντικότερο πρόβλημα εμφανίζεται σχεδόν παντού η αποβιομηχάνιση: μεταξύ 1994 και 2006, οι «βιομηχανικές» μονάδες (με >10 απασχολούμενους) της χώρας μειώθηκαν κατά 39% περίπου, μείωση που ξεπερνιέται σε όλους τους Νομούς πλην 3 και το 2006, 7 Νομοί της χώρας ΔΕΝ έχουν μεταποίηση, 5 έχουν λιγότερες από 5 βιομηχανίες, 10 λιγότερες από 10. Η σχετική βαρύτητα της μεταποίησης συνολικά (ανεξαρτήτως μεγέθους μονάδων) υποχώρησε δραματικά σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα σε 15 Νομούς (υποχώρηση σχετικής θέσης ως προς το μ.ο. της χώρας κατά 25-83%) και σημαντικά σε άλλους 10 (12-23%) και μόνο 15 Νομοί εμφανίζουν βελτίωση στην συμμετοχή της μεταποίησης στο ΑΕΠ. Σημαντικότερη ακόμη είναι η εικόνα όσον αφορά στην παραγωγικότητα στη βιομηχανία: μόνο 10 Νομοί το 2006 εμφανίζουν ΑΠΑ / απασχολούμενο υψηλότερη από το μ.ο. της χώρας, σε 5 ο δείκτης τους είναι κάτω από το 1/3 αυτού της χώρας, σε 21 κάτω του 1/2 και σε 27 κάτω των 3/4. Παράλληλα, η σχετική βαρύτητα του αγροτικού τομέα ενισχύεται σε όλους τους Νομούς της χώρας πλην 8, σε ορισμένους μάλιστα (8) τριπλασιάστηκε έως πενταπλασιάστηκε το 1995-2008 ή σε άλλους (10) διπλασιάστηκε έως τριπλασιάστηκε. Εντελώς αντίστροφη μακροπρόθεσμη εξέλιξη δείχνει ο τομέας των κατασκευών: είτε λόγω των έργων υποδομής είτε λόγω «έκρηξης» στην οικοδομική δραστηριότητα, η σχετική θέση όλων πλην 17 Νομών βελτιώνεται έως και «εκτοξεύεται» (με βελτίωση της θέσης τους ως προς το μ.ο. της χώρας π.χ. κατά 102-286%, σε 19 Νομούς). Παρόμοια εξέλιξη εντοπίζεται στη σχετική βαρύτητα του τουρισμού: σε όλους τους Νομούς πλην 15 βελτιώνεται το 1995-2008, σε ορισμένους μάλιστα εξαιρετικά (κατά 51-247% σε 9 Νομούς) ενώ παραδοσιακοί «τουριστικοί» Νομοί της χώρας φαίνονται να υποχωρούν σχετικά, ακριβώς λόγω της «έκρηξης» της δραστηριότητας σε άλλους Νομούς και της γενικευμένης επέκτασης του τομέα.

Ένα συνδυασμένο πόρισμα είναι ότι η αποδιάρθρωση του παραγωγικού ιστού αντισταθμίζεται με μια γενικευμένη σε όλη τη χώρα επέκταση των κατασκευών και του

⁵ Στοιχεία EUROSTAT, επεξεργασία: ΥΠΑΑΝ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας / BCS (2011) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ, Παραδοτέο 5ο (2)

⁶ Βλ. ΥΠΑΑΝ, Πάντειο Πανεπιστήμιο / Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης (2011), ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

⁷ Βλ. σχετικώς: ESPON (2007), Scenarios on the territorial future of Europe, ESPON Project 3.2

⁸ Βλ. σχετικώς: EC/REGIO (2009) REGIONAL CHALLENGES IN THE PERSPECTIVE OF 2020 - REGIONAL DISPARITIES AND FUTURE CHALLENGES"

⁹ Τα στοιχεία που ακολουθούν, από το: ΥΠΑΑΝ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας / BCS (2011)

τουρισμού και οι πλέον παραγωγικοί τομείς / κλάδοι υποκαθίστανται από τομείς / κλάδους αξιοποίησης του παραγόμενου ή εισαγόμενου ή δανειζόμενου εισοδήματος και της προκύπτουσας αύξησης της δυνατότητας κατανάλωσης. Η χωρική διαφοροποίηση¹⁰ του εισοδήματος εμφανίζει σχετικά ομοιόμορφη εικόνα με μέτρο σύγκρισης την «πλουσιότερη» περιοχή της χώρας, την Περιφέρεια Πρωτευούσης (μόνο 5 Νομοί εμφανίζουν υποχώρηση το 2007 ως προς το 2000), αντίστοιχη είναι η μακροπρόθεσμη εξέλιξη ως προς τις καταθέσεις και τέλος η χωρική διαφοροποίηση της ακίνητης περιουσίας δείχνει σχετικά ομοιόμορφη εικόνα. Η κατάσταση ως προς τις κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες έχει βελτιωθεί, κρίνοντας από τη γενικευμένη μείωση της τιμής του δείκτη «μαθητές β' βάθμιας εκπαίδευσης ανά 1000 κατοίκους μεταξύ 1991 και 2009, ή την ιδιαίτερα ταχεία αύξηση του πλήθους των ιατρών ανά 1000 κατοίκους (αν και με αντίστροφες τάσεις προσφάτως).

Κατά συνέπεια, τα κύρια χαρακτηριστικά των χωρικών ανισοτήτων σήμερα είναι: (α) η διατηρούμενη μονοκεντρικότητα στην Αττική (και σε περιορισμένη κλίμακα-στη Θεσσαλονίκη) που συμβάλει στη δημιουργία προβλημάτων και στενώσεων, (β) η αστική διάχυση, που πολλαπλασιάζει τις ανάγκες χρηματοδότησης υποδομών, (γ) η εκτεταμένη αποβιομηχάνιση και υποκατάσταση των παραγωγικών τομέων από τις κατασκευές και τον τουρισμό, που οδηγούν σε αποδιάρθρωση των τοπικών και περιφερειακών παραγωγικών συστημάτων, (δ) οι ενδο-περιφερειακές ανισότητες που οδηγούν σε έξαρση προβλημάτων και στενώσεων σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων, Δήμων & Δημοτικών Διαμερισμάτων και (ε) η επιμονή παραδοσιακών ανισοτήτων που σχετίζονται με τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά (νησιωτικές, ορεινές, απομακρυσμένες και αραιοκατοικημένες περιοχές) αλλά προσλαμβάνουν νέα χαρακτηριστικά εκεί όπου οι χωρικές ανισότητες συνδυάζονται με ειδικές προκλήσεις σε ειδικές ομάδες πληθυσμού.

Τα δεδομένα αυτά λαμβάνονται υπόψη και οδηγούν στο συμπέρασμα ότι είναι αναγκαία μια χωρικά στοχευμένη πολιτική με έντονη «place-based» και ιδιαίτερα «αστική» προσέγγιση, ολοκληρωμένου χαρακτήρα, και με ειδικότερη μέριμνα για τις περιοχές που πλήττονται από τη φτώχεια (που απαντώνται κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα – όπου η πρόσφατη οικονομική κρίση επιδείνωσε την συνολική οικονομική και κοινωνική τους ταυτότητα). Όσον αφορά στην αστικότητα, αυτή επιταχύνεται: τα 3/4 του ελληνικού πληθυσμού ζουν πλέον σε πόλεις άνω των 10.000 κατοίκων και σε 29 Νομούς ο αστικός πληθυσμός ξεπερνά το 50% του συνόλου. Οι ειδικές ανάγκες αυτών των περιοχών σκιαγραφούνται συνοπτικά, ως εξής: (α) η πρόσβαση στην απασχόληση και σε βασικά αγαθά ή υπηρεσίες, (β) η κοινωνική ένταξη (στέγαση, εκπαίδευση, απασχόληση, κλπ), (γ) η άρση της απομόνωσης σε όλες τις παραμέτρους (βελτίωση της προσβασιμότητας, πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, σε πολιτισμικά αγαθά, κλπ) και (δ) η αντιμετώπιση φαινομένων που δυσχεραίνουν ή αναπαράγουν τα φαινόμενα φτώχειας (όπως η έλλειψη αναπτυξιακών ευκαιριών), ή παραμονής στην κατηγορία των Ευπαθών Ομάδων.

1.1.3 Ειδικές χωρικές αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών, παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών (γαλάζια οικονομία), καθώς και των περιοχών που πλήττονται από τη φτώχεια, ή/και κατοικούνται από Ευπαθείς-Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες

Στο πλαίσιο των χωρικών ανισοτήτων, συγκεκριμένες κατηγορίες περιοχών παρουσιάζουν ειδικές ανάγκες και διαθέσιμο αναπτυξιακό δυναμικό και αυτές είναι οι αστικές περιοχές, οι περιοχές υπαίθρου και οι θαλάσσιες περιοχές.

Βασικός παράγων των χωρικών ανισοτήτων είναι η αστικοποίηση. Η διαμόρφωση αυτή δεν προκύπτει μόνο από τη συγκέντρωση στην Αττική (και δευτερευόντως στη Θεσσαλονίκη) αλλά και από την έντονη επέκταση του αστικού ιστού στους περισσότερους Νομούς της χώρας. Σε περίοδο κρίσης συνεπάγεται πολλαπλασιασμό των στενώσεων και των προβληματικών ζωνών στον αστικό και περι-αστικό χώρο, ενώ στην περίοδο της μεγέθυνσης είχε οδηγήσει σε πολλαπλασιασμό των χρηματοδοτικών αναγκών λόγω της κατά κύματα επέκτασης του αστικού ιστού.

¹⁰ Ibid.

Ιδιαίτερη προσοχή αποδίδεται στις περιοχές που πλήττονται από τη φτώχεια – και που απαντώνται κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα – όπου η πρόσφατη οικονομική κρίση επιδείνωσε την συνολική οικονομική και κοινωνική τους ταυτότητα. Οι ειδικές αναπτυξιακές ανάγκες τους σκιαγραφούνται συνοπτικά, ως εξής: **α)** η πρόσβαση στην απασχόληση και σε βασικά αγαθά ή υπηρεσίες, **β)** η κοινωνική ένταξη (στέγαση, εκπαίδευση, απασχόληση, κλπ), **γ)** η άρση της απομόνωσης σε όλες τις παραμέτρους (βελτίωση της προσβασιμότητας, πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, σε πολιτισμικά αγαθά, κλπ) και **δ)** η αντιμετώπιση φαινομένων που δυσχεραίνουν ή αναπαράγουν τα φαινόμενα φτώχειας (όπως η έλλειψη αναπτυξιακών ευκαιριών), ή παραμονής στην κατηγορία των Ευπαθών Ομάδων.

Ειδικότερα ανά κατηγορία περιοχών:

❖ Αστικές περιοχές

Σημαντικότερο πρόβλημα συνιστά η σταδιακή υποβάθμιση των παλαιών κεντρικών περιοχών, ως συνέπεια της μεταφοράς εμπορικών και άλλων κεντρικών χρήσεων και δραστηριοτήτων στην αστική περίμετρο. Η απογύμνωση των κεντρικών περιοχών από οικονομική δραστηριότητα και η δυνατότητα μετακίνησης των εύπορων πληθυσμιακών ομάδων προς τις νέες περιμετρικές ζώνες κατοικίας είχε ως συνέπεια αρχικά να αφεθούν οι κεντρικές περιοχές «μικτής χρήσης» στις λιγότερο εύπορες πληθυσμιακές ομάδες και, ακολούθως, να συγκεντρώνονται σε αυτές μειονεκτούσες ομάδες πληθυσμού. Η διαδικασία υποβάθμισης καταλήγει να γίνεται αυτοτροφοδοτούμενη και να απαιτούνται υπέρογκες επενδύσεις για την αναστροφή της.

Η οικονομική κρίση τα τελευταία χρόνια επιδείνωσε την υποβάθμιση των κεντρικών περιοχών, ωθώντας στη διαμόρφωση «περίκλειστων συνοικιών» (ghettos). Επιπλέον, ήδη προ κρίσης, η αποβιομηχάνιση είχε οδηγήσει σε διαμόρφωση εγκαταλελειμμένων βιοτεχνικών / επαγγελματικών / βιομηχανικών ζωνών (brownfields), συχνά σε άμεση γειτνίαση με υποβαθμιζόμενες περιοχές κατοικίας. Οι τάσεις αυτές δεν αντιμετωπίστηκαν εγκαίρως, είτε διότι δεν εντοπίστηκαν είτε διότι καθυστέρησαν υπερβολικά ο πολεοδομικός σχεδιασμός και οι αναγκαίες ρυθμίσεις.

Παρ' όλο που τα περισσότερα προβλήματα εμφανίζονται με οξύτητα στις μητροπολιτικές περιοχές, εντούτοις η αναπαραγωγή του προτύπου αστικής επέκτασης σε όλα τα αστικά κέντρα της χώρας καθώς και ειδικοί παράγοντες (όπως π.χ. η εκ των πραγμάτων λειτουργία της Πάτρας ως κόμβου στις μεταναστευτικές ροές) οδηγούν στην εμφάνιση παρόμοιων φαινομένων σε όλα εκείνα τα αστικά κέντρα όπου η ύφεση καταστρέφει τις παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες στο αστικό κέντρο ή στην εγγύς ύπαιθρο ή εντείνει την αποβιομηχάνιση στον περι-αστικό χώρο.

❖ Περιοχές της υπαίθρου

Η ένταση των αναπτυξιακών ανισοτήτων παρατηρείται μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Σύμφωνα με την ταξινόμηση που χρησιμοποιεί ο ΟΟΣΑ και έχει προσαρμόσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ελλάδα οι αγροτικές περιοχές καλύπτουν το 82,2% της συνολικής έκτασης της χώρας αλλά κατοικεί σε αυτές το 42,7% του πληθυσμού, οι ενδιάμεσες αγροτικές περιοχές καλύπτουν το 12,1% της έκτασης της χώρας και κατοικεί σε αυτές το 10,6% του πληθυσμού, ενώ οι αστικές περιοχές καλύπτουν το 5,7% της έκτασης της χώρας και κατοικεί σε αυτές το 46,7% του πληθυσμού.

Σημαντικότερο χαρακτηριστικό της ελληνικής υπαίθρου είναι ο πολυκερματισμός και η γεωγραφική πολυμορφία του που ενώ συνιστούν πρόβλημα υπό μια ενιαία, ομοιογενή πολιτική εγγυήσεων/ ενισχύσεων, αποτελούν ταυτόχρονα και ευκαιρία για μια πολιτική ολοκληρωμένης ανάπτυξης. Οι περιοχές της υπαίθρου, και κυρίως οι νησιωτικές, ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, είναι πιο ευάλωτες στην εγκατάλειψη και γήρανση του πληθυσμού, στον κίνδυνο φτώχειας, στην έλλειψη προσβασιμότητας (μεταφορές, ενέργεια, κοινωνικές υπηρεσίες και υποδομές, ψηφιακό αναλφαριθμητισμός, έλλειμμα σε καινοτομία & ειδικότερα στην αγροτική επιχειρηματικότητα). Επιπλέον χαρακτηριστικό αποτελεί η εποχικότητα αλλά και η διαφοροποίηση της εργασίας και των εισοδημάτων.

Το τελευταίο διάστημα, λόγω της οικονομικής κρίσης και της αύξησης της ανεργίας παρατηρείται τάση επιστροφής στην ύπαιθρο, κυρίως ανθρώπινου δυναμικού νέας ηλικίας και υψηλής κατάρτισης.

Ο αγροτικός τομέας επανακτά τη διαχρονική του σημασία σε συγκυρία κρίσης και είναι αυτός που μπορεί να αξιοποιήσει εν δυνάμει συγκριτικά και ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για να τροφοδοτήσει την ανάκαμψη και την ανάπτυξη. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων απαιτείται προσέγγιση χωρικά διαφοροποιημένη, συμπληρωματική προς τις παρεμβάσεις του πυλώνα Ι της ΚΑΠ, στοχευμένη σε κατηγορίες προϊόντων και επιχειρήσεων και ολοκληρωμένη, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών. Η αύξηση της προστιθέμενης αξίας, της βιωσιμότητας, της πολυλειτουργικότητας και της ανθεκτικότητας των αγροτικών περιοχών αναδεικνύει την ανάγκη για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, την προστασία των ευπαθών ομάδων (νέοι, γυναίκες, άτομα με αναπηρίες), την παραγωγή δημοσίων περιβαλλοντικών και πολιτιστικών αγαθών και τη διασύνδεση με τις αστικές περιοχές.

❖ Παράκτιες και θαλάσσιες περιοχές

Οι ιδιαίτερες ανάγκες αλλά και δυνατότητες, καθώς και η εξειδικευμένη αντιμετώπιση της ανάπτυξης των θαλάσσιων περιοχών έχει ιδιαίτερη σημασία για μια χώρα σαν την Ελλάδα, με τη μεγαλύτερη ακτογραμμή στην ΕΕ, με μεγάλο αριθμό νησιών, με μεγάλο μέρος του πληθυσμού της να κατοικεί σε νησιά και παράκτιες περιοχές, αλλά και με τεράστια παράδοση στα ναυτικά επαγγέλματα και δραστηριότητες. .

Η δυναμική και οι ευκαιρίες που απορρέουν από τις θαλάσσιες δραστηριότητες για τη συνολική οικονομία της Ελλάδας, έχει προφανή στρατηγική σημασία. Ειδικότερα, ο θαλάσσιος και παράκτιος τουρισμός, η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια, η αιολική ενέργεια, αποτελούν ήδη τομείς που συνεισφέρουν σημαντικά στην απασχόληση και την οικονομία της χώρας .

Παράλληλα, περαιτέρω δυνατότητες/ευκαιρίες, εντοπίζονται στην περαιτέρω ανάπτυξη της γαλάζιας ενέργειας (ενέργεια κυμάτων, θαλάσσιο θερμικό δυναμικό κλπ.), στην προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων με την ανάπτυξη και εφαρμογή στρατηγικών θαλάσσιων λεκανών, στην εδραίωση των υδατοκαλλιεργειών με πιστοποιημένα προϊόντα ποιότητας, στην επέκταση των υδατοκαλλιεργειών σε νέα είδη, στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας των παραγόμενων προϊόντων, στην ανάπτυξη καταφυγίων ψαριών και στην εγκατάσταση τεχνητών υφάλων, ώστε να αποκατασταθεί ο πληθυσμός των ψαριών και ταυτόχρονη αξιοποίηση των περιοχών αυτών για καταδυτικό τουρισμό, στην ανάδειξη του ναυτικού πολιτισμού και του φυσικού πλούτου της θάλασσας, στην ανάπτυξη του ιστιοπλοϊκού τουρισμού και αθλητισμού, του τουρισμού με κρουαζιερόπλοια, με αποφασιστική συμβολή στη διαφοροποίηση και στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, στην αξιοποίηση των θαλάσσιων ορυκτών πόρων και στην ανάπτυξη της γαλάζιας βιοτεχνολογίας (π.χ. παραγωγή φαρμάκων).

Οι κύριοι παράγοντες που πρέπει να αντιμετωπιστούν στις παράκτιες περιοχές, είναι ο κερματισμός διαθεσιμότητας πόρων και ποιότητας/κινδύνου περιβάλλοντος, η όξυνση του ανταγωνισμού για προσέλκυση επιχειρηματικής / αναπτυξιακής δραστηριότητας, η ύπαρξη θυλάκων δημογραφικού δυναμισμού που σε περίοδο ανάκαμψης αποτελούν δεξαμενές αξιοποιήσιμων ανθρώπινων πόρων αλλά σε περίοδο κρίσης συνιστούν θύλακες οξείας ανεργίας. Οι στόχοι που ιδιαιτέρως τις αφορούν είναι η απεξάρτηση του τουρισμού από τη διεθνή συγκυρία και η επικέντρωση του στην υψηλής ποιότητας ζήτηση, η διασύνδεση νέων μορφών τουρισμού με το κυρίαρχο πρότυπο, η άμβλυνση της εποχικότητας και η σύνδεση με πολιτισμό και περιβαλλοντικούς πόρους, η διασφάλιση της αποδοτικότητας στη χρήση των πόρων και η αποτροπή των κινδύνων από την κλιματική αλλαγή.

Για τη διαχείριση του αυξανόμενου αριθμού θαλάσσιων και παράκτιων δραστηριοτήτων, την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, την αρμονική συνύπαρξη δραστηριοτήτων και την αποφυγή προστριβών σε θέματα χρήσης, αναγκαία προϋπόθεση είναι η έναρξη υλοποίησης του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού και η ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών (ΟΔΠΖ).

Στα μέχρι σήμερα εγκεκριμένα Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης προβλέπονται συγκεκριμένες δραστηριότητες για το θαλάσσιο χώρο, όπως θαλάσσιες

μεταφορές, που πραγματοποιούνται μέσω των λιμένων, τα οποία θεωρούνται θαλάσσιες υποδομές και κύριες πύλες εισόδου επιβατών και εμπορευμάτων, θαλάσσιος τουρισμός που περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως ο καταδυτικός και αλιευτικός τουρισμός, αλιεία και εγκατάσταση υδατοκαλλιεργειών, ανάδειξη και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και γενικά των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων.

Σε πρώτη φάση, οι ευκαιρίες της γαλάζιας ανάπτυξης μπορούν να εντοπιστούν κυρίως σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο στο πλαίσιο ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, και σε τομείς που θα αναδειχθούν είτε από την εθνική ή/και περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης, είτε από τομεακές στρατηγικές.

1.1.4 Ιδιαίτερες προκλήσεις νησιωτικών, ορεινών και διασυννοριακών περιοχών

❖ Νησιωτικές περιοχές

Τα ελληνικά νησιά και στα δύο αρχιπελάγη, (εκτός της Κρήτης), γενικά χαρακτηρίζονται από μικρό μέγεθος, και περιορισμένους πόρους, σημαντική απόσταση από την ηπειρωτική ενδοχώρα και ενίοτε απομόνωση, μεγάλη ποικιλομορφία μεταξύ τους, πλούσιο αλλά ευάλωτο φυσικό περιβάλλον. Η νησιωτικότητα επιδρά αρνητικά σε όρους γενικής ελκυστικότητας όπως το κόστος παραγωγής και διαβίωσης και αποτρέπει από την εμφάνιση οικονομιών συγκέντρωσης και κλίμακας. Η ειδικότερη ελκυστικότητα τους μονίμως εξαρτάται από την προσπελασιμότητα και τη συνακόλουθη αδυναμία να παρασχεθούν δημόσιες υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και χαμηλού κόστους.

Οι οικονομίες των Ελληνικών νησιών (με σχετική εξαίρεση της Κρήτης λόγω μεγέθους εδαφοκλιματικής ποικιλομορφίας και ποικιλίας πόρων) είναι ευάλωτες τόσο σε γενικούς παράγοντες όπως η κλιματική αλλαγή, όσο και σε ειδικούς, όπως η δημογραφική αποδυνάμωση, η υψηλή ευαισθησία του φυσικού περιβάλλοντος, η μονο-δραστηριότητα στον τουρισμό (που βασίζεται ακριβώς στην αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος), η υψηλή εξάρτηση από τις δημόσιες επενδύσεις. Σε όρους διαθέσιμου εισοδήματος δεν εμφανίζεται ανισότητα εις βάρος των νησιωτικών περιοχών, ακριβώς λόγω της στροφής στη μονο-δραστηριότητα, η οποία μάλιστα επιβιώνει καλύτερα στη συγκυρία της κρίσης από ότι άλλοι χωρικοί τύποι. Παρά ταύτα, οι μακροπρόθεσμοι αρνητικοί παράγοντες είναι πάντοτε παρόντες στο βαθμό που τα θετικά αποτελέσματα από τη μονο-δραστηριότητα, είτε δεν τροφοδοτούν αναδιαρθρωτικές επενδύσεις, είτε δε συνεργούν με άλλους τομείς πχ. αγρο-διατροφικό τομέα και δεν αξιοποιούνται για τη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας.

Οι νησιωτικές οικονομίες έχουν συνεχώς ανάγκη της δημόσιας ενίσχυσης τόσο στον τομέα των επενδύσεων, όσο και για τη στήριξη της απασχόλησης. Επιπλέον, οι νησιωτικές περιοχές έχουν ανάγκη για εξειδικευμένες παρεμβάσεις των περισσότερων δημόσιων, εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών: μεταφορών, ενέργειας, προστασίας περιβάλλοντος, αγροτικής ανάπτυξης, κρατικών ενισχύσεων, παιδείας/ έρευνας/ καινοτομίας. Στα παράλια των νησιών έχει αναπτυχθεί τουριστική δραστηριότητα με αποτέλεσμα να υπάρχει μια μετακίνηση πληθυσμού από την ενδοχώρα και ένα σχετικά ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο των κατοίκων. Στο εσωτερικό όμως των νησιών, που δεν έχει αναπτυχθεί ο τουρισμός η κατάσταση του αγροτικού χώρου είναι εξαιρετικά προβληματική.

Στις περιοχές αυτές παράγεται μεγάλη ποικιλία τοπικών προϊόντων, συνήθως σε περιορισμένο όγκο παραγωγής αλλά συνήθως υψηλότερης ποιότητας, ενώ σε αρκετά νησιά είναι ανεπτυγμένη και η κτηνοτροφία νομαδικού κυρίως χαρακτήρα.

Δεδομένων των ανωτέρω η πολιτική για την αγροτική ανάπτυξη και την αλιεία στις νησιωτικές περιοχές θα πρέπει να έχει διττό ρόλο: αφενός να διατηρήσει ζωντανό τον αγροτικό τομέα στην ενδοχώρα, αφετέρου να συνδέσει το ποιοτικό, τοπικό προϊόν με τον τουρισμό, που ανθίζει στα περισσότερα ελληνικά νησιά, κυρίως στα παράλια. Η γενικότερη αναπτυξιακή πολιτική του νησιωτικού χώρου εντάσσεται μεν στην κεντρική στρατηγική με τις αναγκαίες διαφοροποιήσεις οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά ώστε να διαμορφώνουν μια σταθερή και οικονομικά βιώσιμη παραγωγική βάση στις περιοχές αυτές.

Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της γαλάζιας ανάπτυξης μπορεί να συμβάλει στην μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και στην αειφορική ανάπτυξη των νησιών ιδιαίτερα των μικρών.

❖ Ορεινές περιοχές

Στις ορεινές περιοχές παρατηρείται ένας δυϊσμός τάσεων όσον αφορά την ανάπτυξή τους. Η μια συνίσταται στην εγκατάλειψη μεγάλων περιοχών ακόμα και ως περιοχών βιώσιμης κατοίκησης και οικονομικής δραστηριότητας. Η δεύτερη τάση συνδέεται με την ήπια τουριστική ανάπτυξη, την αναδυόμενη βιολογική γεωργία, την αντοχή ορισμένων παραδοσιακών προτύπων, κ.λπ. Ωστόσο διαπιστώνονται κοινά προβλήματα αναπτυξιακής υστέρησης, προσβασιμότητας, δημογραφικής αποδυνάμωσης και κατακερματισμού των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η ενδυνάμωση της δραστηριότητας στον αγρο-διατροφικό τομέα (και των συμπληρωματικών μεταποιητικών δραστηριοτήτων σχετικής κλίμακας), η προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού (χειμερινός, φυσιολατρικός, θρησκευτικός) και η εν γένει διαφοροποίηση της τοπικής οικονομικής βάσης μπορούν να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη των περιοχών αυτών, στη διατήρηση της οικολογικής αξίας (όσον αφορά στα συστήματα παραγωγής, στη βιοποικιλότητα, στην παραγωγή τοπικών ποιοτικών προϊόντων), καθώς και στη συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού. Επίσης, επιτακτικής ανάγκης είναι οι χωρικές παρεμβάσεις ολοκληρωμένου χαρακτήρα που μπορούν να συντελέσουν στην μείωση των ανισοτήτων και να ενδυναμώσουν αποτελεσματικά την τοπική κοινωνική συνοχή, τη συνεργασία και τους κοινωνικούς δεσμούς τόσο εντός της κοινότητας, όσο και σε σχέση με τις γειτονικές περιοχές.

Οι ορεινές περιοχές συγκεντρώνουν πληθυσμό με συνήθως αρνητικούς (ως προς τον εθνικό μ.ο.) δείκτες εισοδήματος, εξέλιξης εισοδήματος, έκθεσης σε κίνδυνο φτώχειας, γήρανσης και αντικατάστασης. Οι κύριοι παράγοντες που πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι η επιρροή του γεωγραφικού ανάγλυφου και των δημογραφικών τάσεων που θέτουν φραγμούς στη διάχυση ανάπτυξης από τους πόλους, και η επιμονή της οικονομικής κρίσης. Οι στρατηγικοί στόχοι που ιδιαίτερως τις αφορούν είναι η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού πλεονεκτήματος, η ενίσχυση της τάσης επιστροφής στον αγροτικό τομέα και η αναδιάρθρωση του, η επικέντρωση του τουρισμού σε εμπλουτισμό και διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος.

Η γενικότερη αναπτυξιακή στρατηγική όσον αφορά στην αγροτική ανάπτυξη είναι κοινή για όλη την χώρα αφού τα προβλήματα του ορεινού χώρου είναι κοινά σε όλες τις περιφέρειες και αποσκοπεί στην ανασυγκρότηση των δραστηριοτήτων παραγωγής και κατοίκησης, οι οποίες παρουσιάζουν σημαντική εποχικότητα και υποχώρηση, κατά βιώσιμο οικονομικά και περιβαλλοντικά πρότυπο. Η αγροτική ανάπτυξη θα πρέπει να συνεχίσει να στοχεύει σε ένα πολυλειτουργικό μοντέλο με έμφαση στην παραγωγή ιδιότυπων προϊόντων (προϊόντα τοπικά, ειδικού τύπου και τεχνολογίας, υψηλής ποιότητας, κ.λπ.) στις ορεινές και λιγότερο ευνοημένες περιοχές ως μια δυνατότητα διαφοροποίησης με βάση τη «συμβολική αξία τους» και απόκτησης προστιθέμενης αξίας για τους κατοίκους των περιοχών αυτών.

❖ Διασυνοριακές περιοχές

Για την περίπτωση της Ελλάδας το σύνολο των νησιωτικών περιφερειών αποτελούν διασυνοριακές περιοχές, ενώ τέσσερις περιφέρειες (Ήπειρος, Δυτική Μακεδονία, Κεντρική Μακεδονία, Ανατολική Μακεδονία-Θράκη) έχουν χερσαία σύνορα με τέσσερις χώρες, εκ των οποίων οι τρεις (Αλβανία, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Τουρκία) δεν αποτελούν κράτη μέλη της ΕΕ. Σε ότι αφορά τις νησιωτικές διασυνοριακές περιφέρειες τα προβλήματα της διασυνοριακότητας εντοπίζονται κυρίως στην παράνομη μετανάστευση, ενώ τα άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζουν (μη διασύνδεση με τα ενεργειακά δίκτυα, έλλειψη υδάτινων πόρων, αυξημένους κινδύνους από την επίπτωση της κλιματικής αλλαγής, εξάρτηση από τον τουρισμό και τον πρωτογενή τομέα, μη διασύνδεση με τα Διευρωπαϊκά μεταφορικά δίκτυα, εντεινόμενα προβλήματα συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης και αυξημένο κόστος παροχής ΥΓΟΣ) απαιτούν την υιοθέτηση πολιτικών που θα διασφαλίζουν την μεγιστοποίηση της χρήσης των ΤΠΕ και δράσεις για την προστασία των φυσικών πόρων και των ευαίσθητων οικοσυστημάτων τους.

Σε ότι αφορά τις ηπειρωτικές διασυνοριακές περιοχές παρατηρείται πολύ μεγάλη διαφορά στο επίπεδο ανάπτυξης μεταξύ των διασυνοριακών περιοχών με την διαφορά του κατά

κεφαλής ΑΕΠ να διαμορφώνεται στο 50%. Η μη ολοκλήρωση των βασικών Διευρωπαϊκών Δικτύων από την πλευρά της Βουλγαρίας και της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας επιτείνει τα προβλήματα επικοινωνίας, ενώ ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της συνεργασίας συνιστά και η γεωμορφολογία της περιοχής που στο σύνολο της σχεδόν είναι ορεινή.

1.1.5 Διατομεακές, ή διασυνοριακές προκλήσεις συντονισμού

Η Ολοκληρωμένη Προσέγγιση στη Χωρική Ανάπτυξη καλείται να αντιμετωπίσει μια σειρά δια-τομεακών και δια-συνοριακών προκλήσεων.

Όσον αφορά στο διατομεακό επίπεδο παρατηρείται μια δυσκολία τόσο στο συνδυασμό παρεμβάσεων σε διαφορετικούς τομείς, όσο και στην επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων. Κύρια αίτια αυτού είναι αφενός ο σχεδιασμός και ο συνδυασμός των παρεμβάσεων αυτών σε ανώτατο διοικητικό επίπεδο και αφετέρου οι διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης τους. Επιπλέον, πέραν του σχεδιασμού, η συνεχής παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των παρεμβάσεων είναι απαραίτητη για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, τον επανασχεδιασμό και τη διόρθωση αυτών που δεν αποδίδουν τα αναμενόμενα, καθώς και για την εξασφάλιση συνεργιών στις τομεακές παρεμβάσεις.

Κοινές προκλήσεις με έντονα χωρικό χαρακτήρα σημειώνονται στους τομείς τουρισμού-περιβάλλοντος και καινοτομίας-βιομηχανίας-εκπαίδευσης-απασχόλησης.

Η χώρα μας, λαμβάνοντας υπόψη τη γεωγραφική της θέση στο Νοτιοανατολικό εξωτερικό σύνορο της Ευρώπης, το μεγάλο μήκος χερσαίων και θαλάσσιων συνόρων ως προς τη συνολική της έκταση, το μεγάλο μήκος ακτογραμμής και τον αριθμό των νησιών της, αλλά και τις ομαλές και αγαστές σχέσεις με τις γείτονες χώρες διαμορφώνει το σχεδιασμό και τον αναπτυξιακό προγραμματισμό της συνεκτιμώντας τις διασυνοριακές ευκαιρίες, προκλήσεις και προοπτικές. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση εφαρμόζεται ήδη σε μικρής κλίμακας έργα και κυρίως άυλων δράσεων, ωστόσο επέκταση αυτής της προσέγγισης είναι απαραίτητη και στο σχεδιασμό των Στρατηγικών έργων όπως πχ προστασία/ διαχείριση διασυνοριακών οικοσυστημάτων, διαχείριση διασυνοριακών επιχειρηματικών ζωνών, σχεδιασμός διασυνοριακών τουριστικών/ πολιτιστικών ζωνών και δικτύων, κοινή ασφάλεια, εκσυγχρονισμός τελωνείων, αξιοποίηση ενεργειακού δυναμικού.

Ως προς τις στρατηγικές για τις μακροπεριφέρειες και τις θαλάσσιες λεκάνες, η συσχέτιση με τις επιμέρους πολιτικές, σύμφωνα με τις αρχές της Ολοκληρωμένης Προσέγγισης είναι προφανής βάσει των αρχών σχεδιασμού των στρατηγικών αυτών που απαιτούν οι περιφέρειες που εμπλέκονται σε ένα τέτοιο χωρικό σχήμα συνεργασίας με γείτονες χώρες να λαμβάνουν υπόψη τους κατά το σχεδιασμό, τη χρηματοδότηση και την υλοποίηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων τους, το περιεχόμενο της στρατηγικής.

Η στρατηγική «Αδριατικής- Ιονίου» στην οποία θα συμμετάσχει η χώρα μας αποκτά σταδιακά συγκεκριμένο περιεχόμενο που ξεκινώντας από τοπικό- περιφερειακό επίπεδο λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες και δυνατότητες των επηρεαζόμενων Περιφερειών και των Κρατών-Μελών. Στον επιτυχή σχεδιασμό θα συμβάλει ουσιαστικά η εκτεταμένη διαβούλευση σε όλη την κλίμακα των εταίρων, μετά την υιοθέτηση της στρατηγικής και η αναπαραγωγή της αρχής της επικουρικότητας μεταξύ μακροπεριφερειακής στρατηγικής, στρατηγικών εδαφικής συνεργασίας και περιφερειακών στρατηγικών.

1.1.6 Χρήση πόρων από άλλες κατηγορίες Περιφερειών

Η χρήση των περιφερειακών στατιστικών στοιχείων 2007-2009 για την κατανομή των πόρων της Συνοχής δεν αντικατοπτρίζει το πραγματικό σημερινό εισόδημα των Περιφερειών της χώρας. Η ραγδαία ύφεση του εθνικού προϊόντος δημιούργησε δυσμενέστερες συνθήκες για όλες τις ελληνικές περιφέρειες ως προς το εισόδημα, την απασχόληση, τις υποδομές, την επιχειρηματικότητα και τις περιβαλλοντικές αδυναμίες.

Μολονότι δεν είναι διαθέσιμα περιφερειακά στοιχεία εισοδήματος των πρόσφατων ετών της κρίσης 2011-2013, οι αποκλίσεις των δεδομένων απασχόλησης είναι σημαντικές. Η ανεργία για παράδειγμα στην περιφέρεια Δ. Μακεδονίας είναι η υψηλότερη στη χώρα και

ανήλθε στο 29,9% το 2012 (ο Νομός Κοζάνης στο 32,5%) ενώ στη Στερεά Ελλάδα στο 27,8% (ο Νομός Ευβοίας στο 32,7%) (στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ).

Η επεξεργασία των διαθέσιμων στοιχείων και προβλέψεων καταδεικνύει ότι το σύνολο των Περιφερειών που κατατάσσονται στην κατηγορία «Μετάβασης» αντιμετωπίζουν εξαιρετικά υψηλή μείωση του ΑΕΠ τους, σε σημείο του να έχουν μεγέθη και χαρακτηριστικά «Περιφερειών λιγότερο ανεπτυγμένων».

Συνεπώς, καθίσταται αναγκαία η μεταφορά πόρων ύψους 3% από τους συνολικούς πόρους που έχουν κατανεμηθεί στις Περιφέρειες της κατηγορίας των «Λιγότερο Ανεπτυγμένων Περιφερειών» και 3% αυτής των «πλέον Ανεπτυγμένων Περιφερειών» στις Περιφέρειες «Μετάβασης». Παρέχεται με τον τρόπο αυτό η δυνατότητα να διαμορφωθούν Επιχειρησιακά Προγράμματα στις Περιφέρειες αυτές με προϋπολογισμό σχετικά επαρκούς μεγέθους για να ανταποκριθούν στα κρίσιμα ζητήματα που αντιμετωπίζουν και να τους δοθεί η απαραίτητη αναπτυξιακή ώθηση.

Οι πόροι που θα κατανεμηθούν την περίοδο 2014-2020 στις Περιφέρειες «Μετάβασης» μετά τη μεταφορά των παραπάνω ποσοστών θα είναι αυξημένοι κατά 119 €/κεφαλή ενίσχυση με μείωση κατά 49 €/κεφαλή στις «Λιγότερο Ανεπτυγμένες» Περιφέρειες και κατά 18 €/κεφαλή στις «Πλέον Ανεπτυγμένες Περιφέρειες».

1.2 ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020

Η Ελλάδα εκπονεί εκ των προτέρων αξιολόγηση του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014 – 2020, με την αξιοποίηση ανεξάρτητου / εξωτερικού Συμβούλου, βασιζόμενη στην αντίστοιχη θετική εμπειρία προηγούμενων προγραμματικών περιόδων, προκειμένου να υπάρξουν από τα αρχικά στάδια σχεδιασμού του ΕΣΠΑ, οι αναγκαίες επισημάνσεις και συστάσεις για τη βελτίωση της ποιότητας του. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση δεν μπορεί στην παρούσα φάση να προσεγγίσει πληρέστερα και ακριβέστερα τον προγραμματισμό, σε σχέση με τις ανάγκες και τα αναμενόμενα ποσοτικά αποτελέσματα, αφού η αντίστοιχη εξειδίκευση πρόκειται να συμπεριληφθεί στο επίπεδο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

1.2.1 Αξιολόγηση της κοινωνικοοικονομικής ανάλυσης και των προσδιορισθεισών αναγκών

Η διαχρονική -κατά τη διάρκεια των ετών προ και μετά της οικονομικής, δημοσιονομικής κρίσης και ύφεσης – παρουσίαση των μακροοικονομικών χαρακτηριστικών της Ελληνικής οικονομίας είναι συνεκτική και δομημένη με τεκμηρίωση των προβλημάτων και αδυναμιών της ελληνικής οικονομίας, οι οποίες κατά κύριο λόγο οφείλονται στην στρεβλή διάρθρωση της παραγωγικής και επιχειρηματικής δομής της και στην όχι καταλληλότερη επικέντρωση της προσπάθειας κατά τομείς σε προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, ιδιαίτερα κατά τη φάση της υλοποίησης όπου διαχρονικά παρατηρείται ενίσχυση των παραδοσιακών κατηγοριών παρεμβάσεων/έργων έναντι των πλέον «δύσκολων και απαιτητικών» (καινοτομία, έρευνα τεχνολογία, ψηφιακή σύγκλιση). Στο κείμενο του ΕΣΠΑ 2014-2020 αναφέρεται ότι η χαμηλή ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Χώρας οφείλεται σε πολλούς παράγοντες. Η άμβλυνση αυτών των παραγόντων μέσω της αναδιάρθρωσης της οικονομίας και η ενίσχυση των κλάδων υψηλής προστιθέμενης αξίας είναι μία μακροχρόνια διαδικασία, της οποίας τα αποτελέσματα στο σύνολό τους και στο μέγιστο βαθμό, ενδεχομένως θα φανούν πολύ αργότερα από τη λήξη της νέας προγραμματικής περιόδου.

Οι διαπεριφερειακές ανισότητες σε όρους βιοτικού επιπέδου δεν ήταν ιδιαίτερα έντονες κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, λόγω διάχυσης της μεγέθυνσης. Κύρια χαρακτηριστικά των χωρικών ανισοτήτων είναι η διατηρούμενη μονοκεντρικότητα, η μόνιμη επιρροή ειδικών γεωγραφικών χαρακτηριστικών (ισοδυναμεί με παράγοντα πρόκλησης market failures), και οι έντονες ενδο-περιφερειακές ανισότητες (ανιχνεύσιμες σε επίπεδο έως και LAU-2). Το θέμα των χωρικών ανισοτήτων αναδεικνύεται επαρκώς στο ΕΣΠΑ.

Οι κύριες αναπτυξιακές ανάγκες που καλείται να καλύψει η χώρα στην περίοδο 2014-2020 καθώς και οι δυνατότητες που της παρέχονται παρουσιάζονται σε επίπεδο Θεματικού Στόχου (ενώ υιοθετήθηκαν και οι συστάσεις της αξιολόγησης για την αναδιάταξη του κειμένου της ανάλυσης σε ορισμένους Θεματικούς Στόχους 1,2,6,9,11) με διαφορετικό βαθμό, είτε άμεσα και σαφώς, είτε έμμεσα, για τους περισσότερους Θεματικούς Στόχους. Σημαντική βελτίωση, (σε σχέση με προηγούμενη έκδοση του ΕΣΠΑ και στη βάση σχετικών κατευθύνσεων της αξιολόγησης), διαπιστώνεται σε ότι αφορά στην καλύτερη ιεράρχηση των αναγκών οι οποίες είναι ιδιαίτερα εμφανείς σε κάποιους θεματικούς στόχους, είτε ως ανειλημμένες υποχρεώσεις της Χώρας έναντι του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου, (πχ Ευρωπαϊκό Περιβαλλοντικό Κεκτημένο, ολοκλήρωση ΔΕΔ-Σιδηρόδρομοι), είτε ως αναγκαιότητα υλοποίησης των δεσμεύσεων της χώρας που απορρέουν από το Πρόγραμμα Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (e-governance, εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης), είτε ως άμεσες ανάγκες αντιμετώπισης των αρνητικών αποτελεσμάτων της οικονομικής κρίσης και ύφεσης που πλήττει τη Χώρα.

1.2.2 Αξιολόγηση της συνέπειας της Στρατηγικής (εσωτερική συνάφεια)

Ο προσδιορισμός της Στρατηγικής του ΕΣΠΑ 2014-2020, υπό την έννοια της συμβολής του, κατ' αναλογία της χρηματοδοτικής έντασης των ΕΔΕΤ, στην επίτευξη ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος της Χώρας, με κορμό τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στον παγκόσμιο χώρο και τη δημιουργία ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, απαντά στο κυρίαρχο διαχρονικό πρόβλημα της Ελλάδας, το οποίο ήταν η χαμηλή ανταγωνιστικότητα του επιχειρηματικού της ιστού και της οικονομίας της γενικότερα. Οι δε επιμέρους Στρατηγικές Επιλογές, όπως εκφράζονται και αποτυπώνονται, στις πέντε (5) Χρηματοδοτικές Προτεραιότητες, απαντούν στις προσδιορισθείσες ανάγκες, οι οποίες καθορίζονται ιδιαίτερα αναλυτικά, άμεσα ή / και έμμεσα στην πρώτη ενότητα του ΕΣΠΑ.

Με δεδομένες τις ιδιαίτερα έντονες αρνητικές επιπτώσεις της δημοσιονομικής, οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης που για μία πενταετία διέρχεται η χώρα, σημαντική παράμετρος της Στρατηγικής του ΕΣΠΑ 2014-2020, θα πρέπει να είναι η κατά τα πρώτα έτη των παρεμβάσεων όλων των ΕΔΕΤ, στόχευση για ανάσχεση της συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης με άμεσες ενέργειες στήριξης των επιχειρήσεων και του παραγωγικού ιστού εν γένει, καθώς και η άμεση αντιμετώπιση του φαινομένου της φτώχειας και της ανεργίας, όπως εξ' άλλου ρητά αναφέρεται, στα κείμενα του ΕΣΠΑ.

Παράλληλα, αναγκαία είναι η άμεση ανάσχεση των αρνητικών εξελίξεων, αναφορικά με τη συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης, καθώς και η ανάσχεση της αύξησης της ανεργίας. Παράλληλα και σταδιακά, οι παρεμβάσεις των ΕΔΕΤ κατά τα επόμενα χρόνια της περιόδου 2014-2020, μέχρι και το 2023, θα πρέπει να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις αλλαγής του παραγωγικού και κοινωνικοοικονομικού αναπτυξιακού προτύπου της Χώρας, με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της ελκυστικότητας για παραγωγικές επενδύσεις, εστιάζοντας στην καινοτομία, στην παραγωγικότητα της εργασίας, στην εξωστρέφεια και στην αιεφόρο/ βιώσιμη ανάπτυξη τα αποτελέσματα των οποίων όμως υπερβαίνουν την περίοδο επιλεξιμότητας του ΕΣΠΑ και δεν εξαρτώνται αποκλειστικά και μόνο από αυτό.

Για την αξιοποίηση των ΕΔΕΤ προς αυτές τις κατευθύνσεις είναι αναγκαία η προσέγγιση όλων των Θεματικών Στόχων, σε επίπεδο ΕΣΠΑ, με την κατάλληλη επιλογή των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων σε κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και την ορθολογική κατανομή των ανάλογων πόρων κάθε Ταμείου ανά επενδυτική προτεραιότητα και ανά έτος, για την επίτευξη των βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων αναμενόμενων αποτελεσμάτων. Σε γενικές γραμμές οι επί μέρους στόχοι κάθε χρηματοδοτικής προτεραιότητας του ΕΣΠΑ ανταποκρίνονται σε σημαντικό βαθμό στις καθορισμένες ανάγκες, ενώ διαπιστώνεται συνέργεια επί μέρους στόχων διαφορετικών Χρηματοδοτικών Προτεραιοτήτων, για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών.

Από την ανάλυση της πρώτης Χρηματοδοτικής Προτεραιότητας («Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων»), σε επιμέρους προτεραιότητες/στόχους, καλύπτονται σε σημαντικό βαθμό οι αντίστοιχες ανάγκες, με τη

συνέργεια και συμπληρωματικότητα των τριών πρώτων Θεματικών Στόχων των ΕΔΕΤ (1, 2 και 3), για την μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία.

Οι παραπάνω επισημάνσεις επί της επιχειρηματικότητας, καθιστούν ιδιαίτερα σημαντική τη δεύτερη Χρηματοδοτική Προτεραιότητα («Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – Ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση»), με την άμεση συμβολή και συνέργεια των Θεματικών Στόχων 8, 9 και 10, της οποίας οι επιμέρους προτεραιότητες/στόχοι αντιμετωπίζουν, στο μέτρο επίπτωσης του ΕΣΠΑ και των διατιθέμενων πόρων του, τις αντίστοιχες προσδιορισθείσες ανάγκες, ορισμένες εκ των οποίων είναι ιδιαίτερα αυξημένες και έντονα πιεστικές, όπως εκείνες της αγοράς εργασίας και της φτώχειας. Λαμβάνοντας δε υπόψη ότι οι ανάγκες για την αντιμετώπιση της ανεργίας είναι αποτέλεσμα της συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης και αιτία αλματώδους αύξησης της φτώχειας, πέραν από την ορθή στόχευση για άμεσες ενέργειες αντιμετώπισης της ανεργίας και της φτώχειας, θα πρέπει να στοχευθεί ιδιαίτερα και η διατήρηση των θέσεων απασχόλησης. Αυτό συνδέεται άμεσα με επιμέρους στόχους της πρώτης Χρηματοδοτικής Προτεραιότητας

Με βάση αυτές τις διαπιστώσεις, τόσο οι παρεμβάσεις του ΕΚΤ, όσο και οι παρεμβάσεις του ΕΤΠΑ, θα πρέπει να κατευθυνθούν άμεσα, από τα πρώτα χρόνια της περιόδου 2014 – 2020, στην προσαρμοστικότητα εργαζομένων και επιχειρήσεων. Αντίστοιχα εμπροσθοβαρείς, χρηματοδοτικά, θα πρέπει να είναι οι παρεμβάσεις για την καταπολέμηση της φτώχειας και για την καταπολέμηση της ανεργίας, καθώς και για τη διατήρηση θέσεων απασχόλησης, με δεδομένο ότι η προώθηση ανέργων στην απασχόληση προαπαιτεί δημιουργία νέων θέσεων και ανάκαμψη του επιχειρηματικού ιστού, διαδικασία η οποία είναι μεσομακροπρόθεσμης προοπτικής. Να σημειωθεί ότι η τάση αυτή αποτυπώνεται στο ενδεικτικό διάγραμμα της ετήσιας κατανομής των κονδυλίων του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 στο αντίστοιχο κεφάλαιο των Στρατηγικών Επιλογών, καθώς και στον πίνακα της ετήσιας κατανομής των πόρων των ΕΔΕΤ και αφορά σε όλα τα Ταμεία και ιδιαίτερα στο ΕΚΤ.

Όσον αφορά την τρίτη χρηματοδοτική προτεραιότητα («Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον»), με τη συμβολή των Θεματικών Στόχων 4, 5 και 6 κατά την ανάλυσή της σε επιμέρους προτεραιότητες / στόχους, παρατηρείται ιδιαίτερη εστίαση στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, ενώ τίθεται ως πρώτιστη προτεραιότητα – και χρονικά – η υλοποίηση έργων υψηλής περιβαλλοντικής σημασίας που άπτονται του κοινοτικού κεκτημένου στη διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων. Ιδιαίτερη αναφορά στο θέμα της διαχείρισης των υδάτων γίνεται κατά την ανάλυση της στρατηγικής του Θεματικού Στόχου 6, με ιδιαίτερα αναλυτική αναφορά των παρεμβάσεων του ΕΓΤΑΑ για τα νερά αφού η γεωργία αποτελεί τον σημαντικότερο χρήστη ύδατος (86%). Υιοθετώντας και τις συστάσεις της αξιολόγησης η Χ.Π έχει την απαιτούμενη περισσότερο ευδιάκριτη ιεράρχηση.

Σε ότι αφορά την τέταρτη Χρηματοδοτική Προτεραιότητα («Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη»), στην οποία συμβάλλει ο Θεματικός Στόχος 7, υπάρχει ιεράρχηση των στόχων και των αντίστοιχων παρεμβάσεων, που αναμένεται να γίνει περισσότερο λεπτομερής σε επίπεδο Ε.Π., λαμβάνοντας υπόψη τα αυστηρά κριτήρια επιλεξιμότητας για τις μεταφορικές υποδομές και τις ανάγκες και υποχρεώσεις της Χώρας στον τομέα της ενέργειας και στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Όσον αφορά στην πέμπτη (5η) Χρηματοδοτική Προτεραιότητα («Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης»), στην οποία άμεσα συμβάλλει ο Θεματικός Στόχος 11, αυτή συνδέεται και συνεργεί με όλες τις προηγούμενες και είναι καθοριστικής σημασίας η επίτευξη των επιμέρους στόχων της, για την κατά το δυνατό κάλυψη όλου του πλέγματος των αναγκών (υποχρεώσεων) στον τομέα της δημόσιας διοίκησης, όπως αναφέρονται και στο πρόγραμμα στήριξης. Θα πρέπει να σημειωθεί η σημαντική βελτίωση της συνεκτικότητας του κειμένου, που αποτελούσε σύσταση και της αξιολόγησης, και η ανάδειξη των τομέων προτεραιότητας σε συνδυασμό με τις παρεμβάσεις του ΘΣ 2 για την ευρεία εφαρμογή των ΤΠΕ σε κρίσιμους τομείς της Δημόσιας Διοίκησης.

Με δεδομένη την αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ 2014-2020 σε Επιχειρησιακά Προγράμματα και την κατανομή των πόρων ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και ανά Θεματικό Στόχο, ιδιαίτερη βαρύτητα για το βαθμό κάλυψης των αναγκών τόσο ανά Τομέα, όσο και ανά Περιφέρεια,

σε σχέση και με τις υποχρεώσεις της Χώρας, στο πλαίσιο της «Ε2020», έχουν κυρίως τα Τομεακά / εθνικής εμβέλειας Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Ως εκ τούτου απαιτείται, ιδιαίτερα σαφής και αυστηρός προγραμματισμός, με πολύ αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης και παρακολούθησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Αυτό, γίνεται περισσότερο αναγκαίο προκειμένου να επιτυγχάνεται κατά την εφαρμογή των Προγραμμάτων, η δεσμευτική από τους Κανονισμούς Θεματική Συγκέντρωση των πόρων του ΕΤΠΑ, σε επίπεδο χώρας και του ΕΚΤ σε επίπεδο Ε.Π.

Μία άλλη παράμετρος που επηρεάζει σημαντικά την υλοποίηση της Στρατηγικής του ΕΣΠΑ, ανά Χρηματοδοτική Προτεραιότητα για την κατά το δυνατόν κάλυψη των αναπτυξιακών αναγκών, είναι το μείγμα των δράσεων που προβλέπεται, σε σχέση με την ευκολία ή δυσκολία υλοποίησής τους. Είναι γεγονός ότι οι δράσεις για το μετασχηματισμό του αναπτυξιακού μοντέλου / υποδείγματος της Ελληνικής οικονομίας είναι κατά κύριο λόγο δύσκολες και με σχετική επισφάλεια στην ταχύτητα υλοποίησής τους. Με δεδομένη αυτή την προοπτική, ορθά στο ΕΣΠΑ προβλέπεται και ένα μέρος δράσεων περισσότερο «τυποποιημένων» («παραδοσιακών») στην υλοποίησή τους, εξυπηρετώντας διττό στόχο, ήτοι, αφ' ενός την άμεση παρέμβαση για αντιμετώπιση των προβλημάτων του κοινωνικοοικονομικού ιστού από την οικονομική κρίση, αφ' ετέρου τη διαχειριστική ανάγκη αποφυγής απώλειας πόρων από την εφαρμογή του κανόνα της αυτόματης αποδέσμευσης.

1.2.3 Εξέταση της συνεκτικότητας της Στρατηγικής με τις εθνικές και τις Ευρωπαϊκές πολιτικές (εξωτερική συνάφεια)

Η εξέταση της συνεκτικότητας της στρατηγικής γίνεται με βάση τη διαθέσιμη πληροφόρηση και το βαθμό εξειδίκευσης αυτών των πολιτικών (είτε εθνικών, είτε ευρωπαϊκών). Η εξέταση επικεντρώνεται στη δυνατότητα κάλυψης των ποσοτικών στόχων της Στρατηγικής Ευρώπη 2020 και την συμβολή του νέου ΕΣΠΑ στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων της χώρας που απορρέουν από την εφαρμογή του Προγράμματος Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων.

Αναφορικά με την επίτευξη του στόχου για το ποσοστό δαπανών για Ε&Τ στο ΑΕΠ (0,67%) αναμένεται ότι θα είναι εφικτή, με σημαντική την συμβολή του νέου ΕΣΠΑ στην επίτευξη του στόχου αυτού αφού παρατηρείται ουσιώδης μετατόπιση της πολιτικής για την Ε-Τ-Κ στη χώρα και η επικέντρωση της προσπάθειας στην κάλυψη των αναγκών της παραγωγής σε σχέση με το παρελθόν. Η επίτευξη του στόχου για 1,2% όπως προτάθηκε να συμπεριληφθεί στο νέο ΕΠΜ, είναι πολύ πιο φιλόδοξη και η επίτευξή του θα εξαρτηθεί από την ευρύτερη εθνική προσπάθεια στον τομέα και την επιβεβαίωση των υποθέσεων και παραδοχών που αφορούν στη συμβολή του ιδιωτικού τομέα. Η δυνατότητα επίτευξης του στόχου για το ποσοστό απασχόλησης στις ηλικίες 20-64 στο 70%, προϋποθέτει όχι μόνο την επανένταξη στην απασχόληση 1.400.000 ανέργων αλλά και τη δημιουργία περίπου 600.000 πρόσθετων θέσεων εργασίας. Σημειώνεται ότι ακόμα και την περίοδο 2000-2008 που κατεγράφησαν υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης το ποσοστό απασχόλησης δεν υπερέβη το 62% (υψηλότερη τιμή το 2008). Η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης αποτελεί βασικό στόχο του νέου ΕΣΠΑ αλλά η ένταση των προβλημάτων (εκτίναξη της ανεργίας) ως αποτέλεσμα της κρίσης, αλλά και οι διαχρονικές διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας στο να δημιουργεί θέσεις εργασίας, λειτουργούν ανασταλτικά και δημιουργούν επιφυλάξεις για την επίτευξη του στόχου. Η επίτευξη του στόχου για την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου (9,7%), αναμένεται ότι θα επιτευχθεί ως αποτέλεσμα και των παρεμβάσεων του ΕΣΠΑ και της εστίασης του στην αναβάθμιση της Δευτεροβάθμιας Τεχνικής Εκπαίδευσης όπου σημειώνεται και η μεγαλύτερη διαρροή. Ο στόχος το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 30-34 ετών που έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την τριτοβάθμια εκπαίδευση να ανέλθει στο 32% (28,9% το 2011) κρίνεται εφικτός και ως απόρροια των στόχων του νέου ΕΣΠΑ για την βελτίωση της ποιότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τη διασύνδεση της με την αγορά εργασίας και του ανοιχτού χαρακτήρα της. Ανασταλτικό παράγοντα για την επίτευξη του στόχου, αποτελεί η επίπτωση της κρίσης στο διαθέσιμο εισόδημα μεγάλου τμήματος του πληθυσμού. Τέλος, πολύ δύσκολη θα είναι η επίτευξη του στόχου για τη μείωση του αριθμού ατόμων σε κατάσταση ή σε κίνδυνο φτώχειας ή αποκλεισμού με δεδομένη τη διαχρονική αύξηση του ποσοστού αυτού που παρατηρείται

από το 2009 και μετά ως απόρροια της κρίσης και της υπέρμετρης αύξησης της ανεργίας και δη της μακροχρόνιας ανεργίας.

Σε ότι αφορά τους στόχους για την κλιματική αλλαγή (μείωση κατανάλωσης, μείωση των εκπομπών CO₂, αύξηση της συμμετοχής των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο) αναμένεται να επιτευχθούν. Αναλυτικότερα, η μείωση των εκπομπών αλλά και η εξοικονόμηση ενέργειας μπορεί να προέλθει από τη μείωση της συμμετοχής του τομέα των μεταφορών στις αέριες εκπομπές, την επέκταση της χρήσης του φυσικού αερίου, και τις παρεμβάσεις του ΕΓΤΑΑ για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου και αζώτου. Σε ότι αφορά την εξοικονόμηση ενέργειας, η παροχή κινήτρων μέσω καθεστώτων ενίσχυσης (ΕΤΠΑ, ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ) για την μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης θα συμβάλλει σημαντικά στην επίτευξη του στόχου. Τέλος, σε ότι αφορά τον στόχο για ποσοστό συμβολής των ΑΠΕ 20% στην μικτή κατανάλωση ενέργειας αναμένεται επίσης να επιτευχθεί με σημαντική συνδρομή του ΕΣΠΑ μέσω της παροχής κινήτρων (ΕΤΠΑ, ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ) όπως επίσης μέσω του συνδυασμού των παρεμβάσεων εκσυγχρονισμού/αναβάθμισης των Δικτύων.

Σε ότι αφορά την συνεκτικότητα του ΕΣΠΑ με τις συστάσεις του Συμβουλίου σημειώνεται ότι το ΕΣΠΑ είναι συμβατό στους τομείς εκείνους που εμπίπτουν με την αποστολή των Ταμείων και τις Επενδυτικές τους Προτεραιότητες.

Σε ότι αφορά την συμβατότητα με το ΜΣΠΟΠ11 αυτή θα πρέπει να εξετασθεί υπό ένα διττό πρίσμα που είναι:

(ι) Η συμβολή του ΕΣΠΑ στην επίτευξη των δεσμεύσεων-στόχων, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τις παρεμβάσεις των Θ.Σ. 2 και Θ.Σ. 11 για την υλοποίηση των προβλεπόμενων μεταρρυθμίσεων στην ενότητα «Κάνοντας μια Δημόσια Διοίκηση πιο αποτελεσματική και αποδοτική», των παρεμβάσεων των Θ.Σ.8, Θ.Σ.9, Θ.Σ.10 για την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων που αφορούν την «Ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας και προώθηση της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης»,

(ιι) Η ώθηση που θα δώσει στην ταχύτερη και αποτελεσματικότερη υλοποίηση των παρεμβάσεων του Θ.Σ. 3 η υλοποίηση των προβλεπόμενων μεταρρυθμίσεων στην ενότητα «Δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την οικονομική δραστηριότητα». Σημείο τομής του προγράμματος διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με το ΕΣΠΑ αποτελεί η εκπλήρωση των εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων (Εθνική Στρατηγική για την Έξυπνη Εξειδίκευση, Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση).

Το ΕΣΠΑ παρουσιάζει υψηλή συνεκτικότητα με το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο με τις παρατηρούμενες αποκλίσεις σε σχέση με τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο 7 «Δραστηριότητες Συνεργασίας» να είναι αναμενόμενες λόγω της χρονικής υστέρησης που παρουσιάζει η εκπόνηση των Προγραμμάτων της Διεθνούς Συνεργασίας.

Η ισχυρή συνάφεια του ΕΣΠΑ με τις κατευθύνσεις της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» δεν αρκεί για την αντιμετώπιση του αναπτυξιακού προβλήματος της χώρας. Προφανώς μια ενιαία (one size-fits all) πολιτική δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τις ειδικές προκλήσεις σε όλες τις χώρες και περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως σε όσες εκκινούν από δυσμενέστερη θέση λόγω των «μόνιμων δομικών προβλημάτων» τους όπως η Ελλάδα (γεωμορφολογία, απομάκρυνση από τα κέντρα της ευρωπαϊκής δραστηριότητας και αγοράς, περιορισμένα χερσαία σύνορα με Κράτη Μέλη με χαμηλότερο επίπεδο ανάπτυξης γεωγραφική θέση που την καθιστά κύρια είσοδο μεταναστών) που υφίσταται τις μόνιμες συνέπειες υπό συνθήκες οξύτατης κρίσης.

Για το λόγο αυτό, όπως έχει προαναφερθεί στο κείμενο, επιλέγονται σωστά και οι 11 Θεματικοί Στόχοι. Το γεγονός αυτό πρέπει να αξιολογηθεί υπό το πρίσμα (α) των πολύ υψηλών αναγκών σε όλους τους τομείς, και (β) της οξύτατης δημοσιονομικής κρίσης (αλλά και των απαιτήσεων του Συμφώνου Σταθερότητας και των Συστάσεων του Συμβουλίου) που μηδενίζουν τους εθνικούς πόρους που θα μπορούσαν να διατεθούν για Θεματικούς Στόχους που δεν θα επιλέγονταν στο ΕΣΠΑ.

Κατά την εκτίμηση της Αξιολόγησης, δεν είναι γενικώς βέβαιο ότι μια αυστηρότερη θεματική επικέντρωση θα ήταν και η καταλληλότερη για οικονομίες όπως η ελληνική σε συνθήκες κρίσης. Π.χ., υπερβολική επικέντρωση στους Θ.Σ. 1 και 2 και 3 πιθανότατα θα

¹¹ Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής, Έκδοση Μαρτίου 2014

μεταφραζόταν σε πρώτο στάδιο σε διόγκωση εισαγωγών εις βάρος του εμπορικού ισοζυγίου, ενώ απαραίτητη είναι και η ενεργοποίηση των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων των Θ.Σ. 4,5,6 για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της προστασίας του περιβάλλοντος που σχετίζονται άμεσα με την ανάπτυξη του τουρισμού και την αναβάθμιση και οικονομική αναζωογόνηση των αστικών κέντρων. Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης αλλά και η προσαρμογή του εργατικού δυναμικού στο νέο αναπτυξιακό μοντέλο απαιτεί την ενεργοποίηση των Θεματικών Στόχων 8,9,10. Η ολοκλήρωση των Διευρωπαϊκών Δικτύων θα συμβάλει στην αναβάθμιση των βασικών υποδομών που σε συνδυασμό με τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης αποτελούν βασικούς παράγοντες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας.

1.2.4 Αξιολόγηση των Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα από τις παρεμβάσεις του ΕΣΠΑ, ανά Θεματικό Στόχο και ανά Ταμείο αποτυπώνονται διακριτά και έχει σημειωθεί πρόοδος σε σχέση με την προηγούμενη έκδοση του ΕΣΠΑ αφού πλέον υπάρχουν ποσοτικοποιημένοι στόχοι (ΘΣ. 6, ΘΣ.7). Περαιτέρω περιορισμός των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και εστίασή τους σε πραγματικά μετρήσιμα μεγέθη διαθέσιμα από επίσημες πηγές, θα πρέπει να συμπεριληφθεί στα Ε.Π. με τρόπο που να είναι ευθέως ανάλογα με τις προβλεπόμενες παρεμβάσεις, αλλά και σύμφωνα με τους στόχους και τα πεδία παρέμβασης κάθε Ταμείου.

1.2.5 Διοικητική ικανότητα και διαδικασίες εφαρμογής

Είναι γεγονός, όπως αναφέρεται στο αντίστοιχο κεφάλαιο του ΕΣΠΑ, ότι τα προβλήματα εφαρμογής του ΕΣΠΑ 2007-2013 και η ανάγκη αντιμετώπισής τους, έχουν ήδη δημιουργήσει συνθήκες αποτελεσματικότερου συστήματος διαχείρισης για το ΕΣΠΑ 2014-2020. Παρ' όλα αυτά, είναι γεγονός ότι οι κανονιστικές διατάξεις της περιόδου 2014-2020, δημιουργούν πρόσθετες / αυξημένες απαιτήσεις για συνεκτικότερο και αποτελεσματικότερο σύστημα διοίκησης, διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2014-2020.

Προς αυτή την κατεύθυνση, κινούνται οι αναφορές στο ΕΣΠΑ 2014-2020, χωρίς όμως να έχουν οριστικοποιηθεί ορισμένα σημαντικά στοιχεία για τα οποία αναμένονται τα αποτελέσματα / συμπεράσματα και προτάσεις αντίστοιχων μελετών που έχουν ανατεθεί και εκπονούνται. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να διευκρινιστούν με σαφήνεια στο νέο Νόμο και το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) που θα διέπουν το ΕΣΠΑ 2014-2020.

Σε κάθε περίπτωση, υπάρχουν πολλά και σημαντικά θετικά στοιχεία του συστήματος διοίκησης και διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2014-2020 όπως η δημιουργία Υποεπιτροπών, η δημιουργία Δικτυώσεων σε σημαντικά θέματα (Καθεστώτα ενίσχυσης, Αξιολόγηση), η αναβάθμιση των δράσεων ενημέρωσης, ο δραστητικός περιορισμός των εκχωρήσεων, η διοικητική ενίσχυση - υποστήριξη των Δικαιούχων. Ένα επίσης θετικό σημείο που αναφέρεται το ΕΣΠΑ και στο οποίο θα πρέπει να εστιάσει το νέο ΣΔΕ είναι ο απόλυτος διαχωρισμός των επιτελικών υπηρεσιών συντονισμού των πολιτικών, από αρμοδιότητες / δικαιοδοσίες διαχείρισης, προκειμένου να μην δημιουργούνται συγχύσεις αρμοδιοτήτων με τις Διαχειριστικές Αρχές και ως εκ τούτου μεγάλες καθυστερήσεις στην υλοποίηση έργων, αλλά και ενδεχόμενη «νόθευση» της αυτοτέλειας της διαχείρισης.

Θα απαιτηθεί επίσης για την υλοποίηση των Ε.Π., αναβαθμισμένο σύστημα κριτηρίων επιλογής έργων με έμφαση στη σκοπιμότητα και τα αναμενόμενα αποτελέσματα σε σχέση με την τεχνική ωριμότητα, η οποία θα πρέπει να εξετάζεται σε δεύτερο επίπεδο. Η μετάβαση αυτή προϋποθέτει την καταβολή σημαντικής προσπάθειας για την ενημέρωση των εν δυνάμει Δικαιούχων, τόσο σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης – αυτοδιοίκησης, όσο και των οικονομικών εταίρων. Επιπρόσθετα, η αναμενόμενη μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων προμηθειών προϊόντων, υπηρεσιών, μελέτης και κατασκευής των δημοσίων έργων, η διευρυμένη εφαρμογή των συμβάσεων-πλαίσιο και των e-procurements, θα απαιτήσουν εντατικοποίηση των ενεργειών κατάρτισης των Δικαιούχων.

1.2.6 Αξιολόγηση των μέτρων προώθησης των οριζόντιων αρχών και της χωρικής ανάπτυξης

Σε ότι αφορά τις οριζόντιες αρχές η εταιρική σχέση σε όρους τήρησης προϋποθέσεων καλύπτεται (δημοσιότητα, δυνατότητα υποβολής προτάσεων, σύνθεση και αρμοδιότητες Επιτροπής Παρακολούθησης) με τήρηση των προβλεπόμενων στον κώδικα δεοντολογίας όμως εξακολουθεί να παραμένει το πρόβλημα της εξοικείωσης των κοινωνικο-οικονομικών εταίρων σε θέματα σχεδιασμού αλλά και ευρύτερα προτεραιοτήτων των Πολιτικής Συνοχής, ΚΑΠ και ΚΑΛΠ. Η δημιουργία σχετικής ικανότητας (capacity-building) εξακολουθεί να είναι απολύτως αναγκαία. Η προώθηση της ισότητας και των ίσων ευκαιριών αντιμετωπίζεται επαρκώς, ενώ σε ότι αφορά την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης εξακολουθούν να παραμένουν κενά που σχετίζονται με την κοινωνική συναίνεση στη χωροθέτηση υποδομών.

Σε ότι αφορά την ολοκληρωμένη προσέγγιση στη χωρική ανάπτυξη, ο εντοπισμός των προκλήσεων είναι ορθός, ενώ τονίζονται η έκταση και σημασία των ενδο-περιφερειακών ανισοτήτων, η συμβολή της αποβιομηχάνισης σε αυτές, οι επιπτώσεις της νησιωτικότητας και η έκταση των προβλημάτων στα αστικά κέντρα. Θα ήταν σκόπιμο να γίνει αναφορά στην ύπαρξη σημαντικού πλήθους μικρών ή / και απομακρυσμένων νησιών στις 3 Νησιωτικές Περιφέρειες (ιδιαίτερα στο Ν. Αιγαίο, αλλά και στο Βόρειο Αιγαίο) που παρουσιάζουν μόνιμα γεωγραφικά/δημογραφικά μειονεκτήματα άρα και οξύνονται οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Η περιγραφή των εργαλείων της προσέγγισης κρίνεται ικανοποιητική σε επίπεδο ΕΣΠΑ υπό την προϋπόθεση ότι περαιτέρω εξειδίκευση θα γίνει σε επίπεδο Προγραμμάτων, με βάση τις συγκεκριμένες και όχι γενικές προκλήσεις, από τους αρμοδιότερους να εκτιμήσουν τα προβλήματα και τις δυνατότητες (τοπική προσέγγιση), σε συμφωνία με τις αρχές των οποίων ο Κανονισμός απαιτεί την πλήρη και ουσιαστική συμμετοχή, και σταδιακά, κατά την πρόοδο της ωρίμανσης των παρεμβάσεων και της δημιουργίας ικανότητας σχεδιασμού και υλοποίησης.

Κατά την εκτίμηση της Αξιολόγησης θα πρέπει να αποφευχθούν: (α) η «αυτόματη» μεταφορά στην Τοπική Ανάπτυξη της σημαντικής και θετικής εμπειρίας της προσέγγισης Leader, χωρίς ειδική αποτίμηση σε κάθε Περιφέρεια και χωρικό τύπο, (β) η ενδεχόμενη επικέντρωση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στους Θ.Σ. 4, 5 και 6 χωρίς επαρκή πλαισίωση τους από στρατηγικές ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης με ισχυρή χρήση πόρων και επενδυτικών προτεραιοτήτων του ΕΚΤ. Η δυνατότητα εκτεταμένης προσφυγής σε Θ.Σ. δικαιολογείται από τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα των παρεμβάσεων, αλλά η θεματική επικέντρωση πρέπει επίσης να είναι ζητούμενο κατά την αξιολόγηση και επιλογή των τοπικών στρατηγικών στο πλαίσιο των Προγραμμάτων. Θετική είναι η πρόβλεψη για πρωτεύοντα ρόλο των Περιφερειών στον ορισμό προσκλήσεων, κριτηρίων και περιοχών. Είναι αναγκαία η υιοθέτηση εθνικών κριτηρίων για τον σαφή προσδιορισμό αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών δεδομένου ότι οι προτεινόμενοι κατά καιρούς ευρωπαϊκοί ορισμοί δεν είναι πάντα κατάλληλοι για την περίπτωση της Ελλάδας. Τέλος, θα ήταν σκόπιμο –σε επίπεδο Ε.Π.- να υπάρξει στενότερη σύνδεση της αντιμετώπισης των περιοχών ειδικών αναγκών (συγκέντρωσης ομάδων-στόχου, δημογραφικών κ.α. προκλήσεων, κ.λπ.) με τα εργαλεία της ΤΑΠΤοΚ και των ΟΧΕ.

1.2.7 Αξιολόγηση των ρυθμίσεων για την αποτελεσματική υλοποίηση (εκ των προτέρων αιρεσιμότητες, πλαίσιο επίδοσης, συντονισμός των Ταμείων και εργαλείων της Ε.Ε.)

Σε ότι αφορά τις προτεινόμενες ρυθμίσεις για το Πλαίσιο Επίδοσης εκτιμώνται ως ιδιαίτερα θετικά στοιχεία: α) Η δημιουργία Ενιαίου Συστήματος Παρακολούθησης Δεικτών της περιόδου 2014-2020, β) η αναγκαιότητα αναβάθμισης του υφιστάμενου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος για σκοπούς παρακολούθησης και αξιολόγησης, γ) ο αναβαθμισμένος ρόλος των Δικαιούχων στην παροχή στοιχείων και συνακόλουθα η ανάγκη ενδυνάμωσης της διοικητικής ικανότητας όλων των εμπλεκόμενων φορέων (Διαχειριστικές Αρχές, Φορείς Υλοποίησης, Δικαιούχοι) σε θέματα μέτρησης και παρακολούθησης δεικτών

μέσω δράσεων ενημέρωσης/κατάρτισης. Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι βασική προϋπόθεση για τη διασφάλιση της παρακολούθησης του Πλαισίου Επίδοσης αποτελεί η ευκρίνεια της λογικής της παρέμβασης (intervention logic) κατά τη φάση του σχεδιασμού των παρεμβάσεων στα Ε.Π., έτσι ώστε να προκύπτουν οι αιτιώδεις σχέσεις που οδηγούν σε μετρήσιμα αποτελέσματα. Επιπλέον, κρίσιμης σημασίας θέμα αποτελεί η συνεχής συνεργασία με τους φορείς συλλογής δεδομένων, εκτός αυτών που προκύπτουν από το ΟΠΣ, (ΕΛ.ΣΤΑΤ), φορείς παροχής διοικητικών δεδομένων, βάσεις δεδομένων φορέων και παρατηρητηρίων) για τη διασφάλιση της έγκαιρης διαθεσιμότητας στοιχείων και του περιορισμού ασυμβατοτήτων επιμέρους στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό δεικτών, καθώς και ο έλεγχος της ποιότητας τους (quality control). Θα πρέπει, επίσης, να επισημανθεί η γενικότερη έλλειψη έγκαιρα διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων από την ΕΛ. ΣΤΑΤ σε Περιφερειακό επίπεδο, ή η μη δημοσίευση ή η έλλειψη σε μικρότερο χωρικό επίπεδο.

1.2.8 Συστάσεις της αξιολόγησης

Η εκπόνηση της εκ των προτέρων αξιολόγησης αποτελεί μια αναδραστική διαδικασία συνεχούς επικοινωνίας Αξιολογητή και Ομάδας Σχεδιασμού. Στο πλαίσιο αυτό πληθώρα συστάσεων του Συμβούλου ήδη ελήφθησαν υπόψη και υπήρξαν οι σχετικές τροποποιήσεις όπως η αναμόρφωση του κεφ 1.1.1 και η εστίαση του σε μείζονα θέματα -προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα ώστε να καταστεί ευκρινέστερη η αλληλουχία του κεφαλαίου αυτού με το κεφάλαιο που περιγράφονται οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες το κείμενο των οποίων επίσης αναμορφώθηκε. Υιοθετήθηκαν επίσης και οι προτάσεις της αξιολόγησης για την αναμόρφωση του κεφαλαίου 1.3.3 Ανάλυση Θεματικών στόχων.

Η περαιτέρω ποσοτικοποίηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων (αν και δεν αποτελεί κανονιστική υποχρέωση) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου όπως και η μεγαλύτερη εξειδίκευση των προβλεπόμενων ρυθμίσεων επί του συστήματος διοίκησης και διαχείρισης του ΕΣΠΑ 2014-2020 αναμένεται να είναι απόρροια της προόδου κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και ολοκλήρωσης των σχετικών μελετών αντίστοιχα.

Τέλος εκτιμάται ότι θα βοηθούσε και η υιοθέτηση κριτηρίων προσδιορισμού των αστικών /αγροτικών/παράκτιων περιοχών για την εφαρμογή των «εργαλείων» της χωρικής διάστασης του ΕΣΠΑ. Η αξιολόγηση αναμένει να υπάρξει σαφής πρόοδος στο σημείο αυτό τόσο κατά τη διαμόρφωση των Ε.Π. όσο και κατά την υλοποίησή τους.

1.3 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2020

1.3.1 Αναπτυξιακό Όραμα

Η αξιοποίηση των αναπτυξιακών πόρων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020 θα συμβάλει, στο βαθμό που τους αναλογεί, σημαντικά στις θεσμικές και οργανωτικές αλλαγές που έχουν ξεκινήσει στην Ελλάδα για τη μετάβαση σε - ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα το οποίο αποβλέπει στη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στον παγκόσμιο χώρο με περαιτέρω αναβάθμιση και δημιουργία νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Η στροφή σ' αυτό το νέο υπόδειγμα απαιτεί ένα νέο ΕΣΠΑ, ένα νέο ξεκίνημα. Νέο ξεκίνημα σημαίνει ότι το αύριο δεν πρέπει να είναι ούτε η προέκταση του σήμερα, ούτε η επανάληψη του χθες, αυτού του χθες που, χωρίς καθόλου να μηδενίζεται, αναλυόμενο σε βάθος ανέδειξε τα θετικά αλλά και τα αρνητικά του σημεία. Οι κοινοτικοί πόροι αλλά και ο δανεισμός, ενώ επέτρεψαν την κατασκευή σημαντικών υποδομών και την ταχεία βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, με έμφαση στην κατανάλωση, δεν συνοδεύτηκαν και από τις απαραίτητες διαρθρωτικές αλλαγές και δεν οδήγησαν στην προσέλκυση παραγωγικών επενδύσεων, στη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης και στη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας και των Περιφερειών της. Οι πόροι πάντα απορροφούνταν,

αλλά η συνακόλουθη ανάπτυξη ήταν συγκυριακή και δεν συνδεόταν με διαρθρωτικές αλλαγές της οικονομίας, με προσαρμογή του παραγωγικού μοντέλου στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, με μια μόνιμη αύξηση του παραγωγικού δυναμικού και με μια μόνιμη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Βασική επιδίωξη αποτελεί το να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για μια ευημερία που θα στηρίζεται στην **ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων της χώρας, συμπεριλαμβανομένων αυτών του πρωτογενή τομέα**. Και η πρώτη επιδίωξη γι' αυτό είναι **να υπάρξει συμφιλίωση με την ιδέα του επιχειρηματικού κέρδους ως κινήτρου για την επενδυτική πρωτοβουλία, εξοστρακίζοντας από τις επιλογές μας την κρατικοδίαιτη επιχειρηματικότητα και τη λογική του εύκολου και βραχυπρόθεσμου οφέλους**. Χρειάζεται **μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας**.

Οι Ευρωπαϊκοί πόροι είναι, περισσότερο από ποτέ άλλοτε, κρίσιμοι για την Ελλάδα, καθώς σε μεγάλο βαθμό είναι και οι μοναδικοί διαθέσιμοι για παροχή κινήτρων αναπτυξιακών επενδύσεων, τουλάχιστον σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τους περιορισμούς των πόρων (οικονομικών αλλά και ανθρώπινων), καθιστά την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και την έμφαση που θα δοθεί σ' αυτές στο προκαθορισμένο χρονικό διάστημα, περισσότερο αναγκαίες από ποτέ.

Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 η Ελλάδα στοχεύει πρωτίστως στη μεταφορά των εν ανεπαρκεία επενδυτικών πόρων από μη διεθνώς εμπορεύσιμους τομείς σε εμπορεύσιμους τομείς και στην εφαρμογή ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης που δεν θα στηρίζεται πλέον στην κατανάλωση και τον δανεισμό, αλλά σε υγιείς επενδύσεις που δημιουργούν βιώσιμες θέσεις απασχόλησης.

Η νέα αναπτυξιακή στρατηγική που διέπει το **Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020** που περιγράφεται αναλυτικά στη συνέχεια, **συνάδει** απόλυτα τόσο με τις **ανάγκες και τις δυνατότητες** της χώρας, όσο και με τα διαλαμβανόμενα στο **Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο (ΚΣΠ)**, στο **Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων**, το «**Νέο Εθνικό Αναπτυξιακό Πρότυπο για την Ελλάδα 2021**» που υιοθετήθηκε και από το EUROGROUP, τις **Ειδικές Συστάσεις του Συμβουλίου** για τη χώρα, καθώς και με τους στόχους για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη της ευρωπαϊκής στρατηγικής **E2020**.

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός για την Ελλάδα του 2020 αποβλέπει **«στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης»**.

Τα μέτρα και οι μεταρρυθμίσεις που θα πραγματοποιηθούν εντός και εκτός του πλαισίου του ΕΣΠΑ 2014-2020 επιδιώκεται να οδηγήσουν σε: αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και της απασχόλησης, μείωση της ανεργίας, επαναφορά του κατά κεφαλήν εισοδήματος στα προ της κρίσης επίπεδα, αύξηση της ολικής παραγωγικότητας, μείωση της εξάρτησης της οικονομίας από την εσωτερική κατανάλωση, βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και του ισοζυγίου εμπορικών συναλλαγών, προστασία/ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και βελτίωση της ποιότητας ζωής στο δομημένο περιβάλλον, μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και χωρικών ανισοτήτων και άμεσο και ορατό εκσυγχρονισμό του κράτους με την προώθηση του συνόλου των απαραίτητων διαρθρωτικών αλλαγών σε όλους τους τομείς.

Οι παρεμβάσεις του ΕΣΠΑ 2014-2020 θα πρέπει να θεωρούνται - και είναι - συμπληρωματικές των γενικότερων παρεμβάσεων που αποβλέπουν σε αύξηση του επιπέδου των ετήσιων επενδύσεων εντός των επόμενων δέκα ετών.

Πέραν των ανωτέρω πρέπει να σημειωθεί ότι στοιχείο της στρατηγικής του νέου ΕΣΠΑ είναι και η χρονική κλιμάκωση των προτεραιοτήτων του καθώς και η όσο το δυνατόν εγκαίριότερη έναρξη των δράσεων/έργων του έτσι ώστε, σε συνδυασμό και με τη συνέχιση της υλοποίησης του ΕΣΠΑ το 2014 και 2015, να τονωθεί η οικονομική δραστηριότητα όσο το δυνατόν περισσότερο ήδη από τα πρώτα χρόνια της νέας περιόδου. Η **αντιμετώπιση του οξύτατου προβλήματος της ανεργίας και η άμβλυνση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης, η οποία οδηγεί** όλο και μεγαλύτερα τμήματα του πληθυσμού κάτω από το όριο της φτώχειας, αποτελεί βασική στρατηγική επιλογή.

Λόγω της σοβαρής οικονομικής κατάστασης που αντιμετωπίζει η χώρα, μια καθυστερημένη έναρξη των έργων/δράσεων του ΕΣΠΑ 2014-2020 θα πρέπει να αποφευχθεί με κάθε μέσο, παρά το ότι κάτι τέτοιο είναι σύνηθες φαινόμενο για την έναρξη υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο (νέες δομές, νέες διαδικασίες κλπ). Αντίθετα, θα πρέπει να επιτευχθεί μία ταχεία έναρξη της απορρόφησης, προκειμένου η χρηματοδότηση για τα έτη 2014 και 2015, μαζί με την τρέχουσα χρηματοδότηση του ΕΣΠΑ 2007-2013, να διατηρήσει την ένταση της οικονομικής δραστηριότητας σε ένα σταθερό και ει δυνατόν αυξημένο επίπεδο σε σχέση με το 2013. Η Ελλάδα για το σκοπό αυτό μπορεί να εκμεταλλευτεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό το "projects pipeline" που έχει στη διάθεση της και περιλαμβάνει έργα και δράσεις που διαθέτουν τεχνικές μελέτες, αδειοδοτήσεις, επεξεργασμένες προσκλήσεις και διαδικασίες, αξιολογημένες προτάσεις, κλπ. Τούτο θα συμβάλει στην επίτευξη του ευρωπαϊκού στόχου, που έχει τεθεί στο υψηλότερο επίπεδο, για την οικονομική ανάκαμψη, ανάπτυξη και τη στήριξη της απασχόλησης.

Οι δράσεις/έργα που είναι δυνατόν να προκαλέσουν αυξημένες οικονομικές ροές κατά τα πρώτα χρόνια υλοποίησης του νέου ΕΣΠΑ είναι κατά κύριο λόγο δράσεις που ήταν ενταγμένες στην προγραμματική περίοδο 2007-2013, των οποίων καθυστέρησε η υλοποίηση λόγω των συνεπειών της κρίσης. Οι δράσεις αυτές θα χρηματοδοτηθούν από πόρους της νέας περιόδου, υπό την ρητή προϋπόθεση ότι εναρμονίζονται με τις κοινοτικές και εθνικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ 2014-2020 και ανταποκρίνονται στις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η ένταξη ενός έργου/δράσης και μετά την έναρξη υλοποίησής του καθώς και τις προϋποθέσεις του «phasing» (για όποια από αυτά έχουν δαπάνες και προ του 2014). Υψηλή προτεραιότητα θα δοθεί επίσης στην υλοποίηση κατά τα πρώτα έτη και όσων νέων έργων και δράσεων συνδυάζουν ετοιμότητα υλοποίησης και στόχευση στις στρατηγικές επιλογές του νέου αναπτυξιακού υποδείγματος του ΕΣΠΑ όπως:

- Έργα/Δράσεις που αφορούν στην ανταγωνιστική, καινοτόμο και εξωστρεφή επιχειρηματικότητα (π.χ. ενίσχυση στοχευμένων κατηγοριών ΜΜΕ, δίδοντας κατά το δυνατόν προτεραιότητα σε επενδυτικές επιλογές που είναι απόρροια των διαδικασιών της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3), δράσεων έρευνας τεχνολογίας και καινοτομίας, κλπ)
- Έργα/Δράσεις που αφορούν σε μεταρρυθμίσεις και διαρθρωτικές αλλαγές, οι οποίες θα διευκολύνουν την επιχειρηματική δραστηριότητα.
- Έργα ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένων αυτών για ευρυζωνικές υποδομές και για την προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Έργα που θα συνδέονται με τεχνολογίες πληροφορικής, που αναβαθμίζουν την ανταγωνιστικότητα της χώρας (πχ. κτηματολόγιο), μειώνουν το κόστος λειτουργίας του Δημόσιου Τομέα και εκσυγχρονίζουν τη λειτουργία του.
- Έργα/δράσεις που ανταποκρίνονται στις κοινοτικές πολιτικές για την προστασία του περιβάλλοντος (π.χ. βιολογικοί καθαρισμοί/υδρεύσεις/αποχετεύσεις/διαχείριση απορριμμάτων).
- Έργα που συμβάλουν στην ολοκλήρωση των βασικών προτεραιοτήτων των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών.
- Έργα εξοικονόμησης Ενέργειας, όπως το «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ», μείωσης εκπομπών ρύπων / ανάπτυξης καθαρών αστικών συγκοινωνιών.
- Έργα/δράσεις που αφορούν σε θέματα απασχόλησης, κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας.

Ειδικότερα σε ότι αφορά στις σχετικές δράσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, προτεραιότητα θα δοθεί σε αυτές που θα παρουσιάζουν τα ακόλουθα κύρια χαρακτηριστικά:

- Θα είναι στοχευμένες σε ομάδες που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες πρόσβασης και παραμονής στην αγορά εργασίας (π.χ. μακροχρόνια άνεργοι, νέοι NEETs),
- Θα απαντούν στην ανάγκη σύνδεσης της επαγγελματικής εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και αναβάθμισης του θεσμού της μαθητείας,

- Θα έχουν μεγάλο κοινωνικό αντίκτυπο,
- Θα παρουσιάζουν ωριμότητα υλοποίησης, καθώς οι περισσότερες θα αφορούν σε εφαρμογή «καλών πρακτικών» που υλοποιήθηκαν και κατά την περίοδο 2007-2013.

Όλες οι παραπάνω κατηγορίες ώριμων δράσεων και έργων, που θα οδηγήσουν στην εμπροσθοβαρή υλοποίηση του νέου ΕΣΠΑ και στη δημιουργία –πρόσθετων σε σχέση με το ΕΣΠΑ 2007-2013- αναπτυξιακών και κοινωνικών αποτελεσμάτων τα έτη 2014 και 2015, για να ενταχθούν στα νέα Ε.Π. και να χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ 2014-2020 θα πρέπει να διέπονται αυστηρά από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Θα πληρούν τους κανόνες επιλεξιμότητας των νέων Κοινοτικών Κανονισμών και του εθνικού θεσμικού πλαισίου,
- Θα είναι απόλυτα συμβατές με τη διαδικασία επιλογής πράξεων (κριτήρια επιλογής) της νέας προγραμματικής περιόδου,
- Θα είναι σύμφωνες με τις στρατηγικές προτεραιότητες και τους στόχους που θέτουν τα νέα Ε.Π.

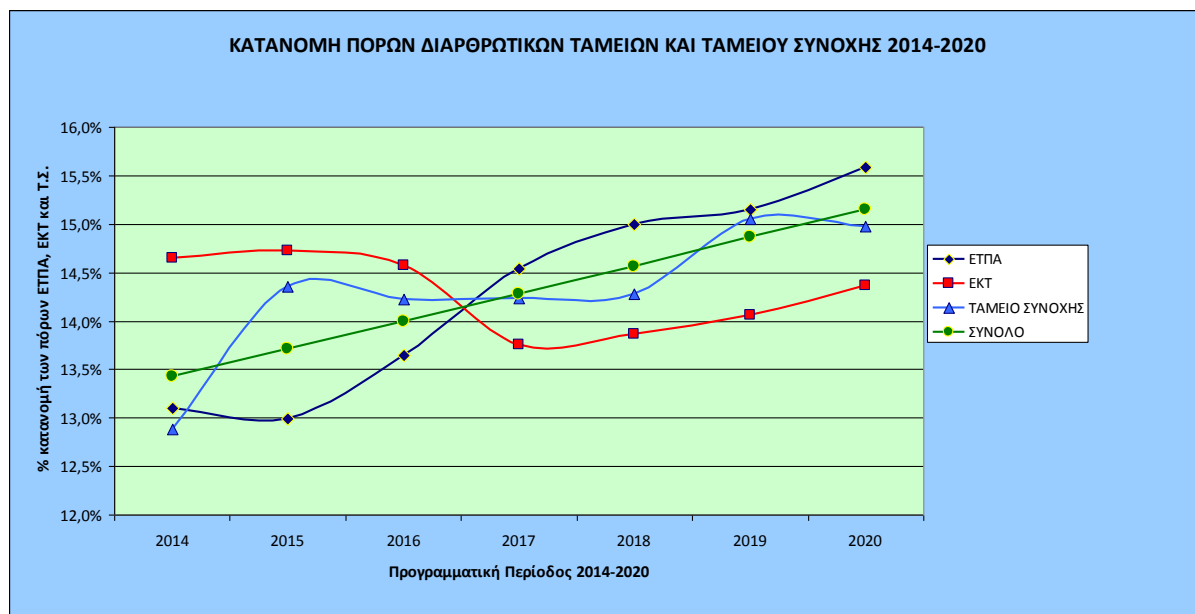
Τα άμεσα μέτρα για τη διατήρηση και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής δεν θα επισκιάσουν τη μακροχρόνια προοπτική της οικονομίας στο πεδίο της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας και της ένταξής της στον παγκοσμιοποιημένο οικονομικό χώρο. Αντίθετα αναμένεται να δημιουργήσουν την αναγκαία βάση επανεκκίνησης της οικονομίας που αποτελεί εμβληματική επιλογή της αναπτυξιακής προσπάθειας για την περίοδο 2014-2020.

Προς τούτο, ενώ στην εκκίνηση της προγραμματικής περιόδου, το ΕΣΠΑ 2014-2020 θα ενισχύσει κατά προτεραιότητα επενδύσεις σε τομείς με πιο άμεσες και διασφαλισμένες αποδόσεις, σε όρους εισοδήματος και απασχόλησης, παράλληλα θα ξεκινήσει άμεσα η έναρξη προετοιμασίας και των υπολοίπων δράσεων. Έτσι σταδιακά, οι χρηματοδοτήσεις θα αφορούν όλο και περισσότερο σε τομείς που αποδίδουν μακροχρόνια μεγαλύτερες προστιθέμενες αξίες και δύνανται να τοποθετήσουν την ελληνική οικονομία στον παγκόσμιο χάρτη ανταγωνισμού. **Έμφαση** και προτεραιότητα θα δοθεί στην ενίσχυση καινοτόμων δραστηριοτήτων σε όλους τους τομείς και ειδικότερα σε αυτούς που αποτελούν μοχλούς ανάπτυξης της οικονομίας, χωρίς να παραγνωρίζεται ωστόσο η ανάγκη στήριξης και άλλων βιώσιμων παραγωγικών δραστηριοτήτων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης, όσο και αυτοαπασχόλησης. Βασική επιδίωξη της στρατηγικής αποτελεί **σημαντικό ποσοστό** των πόρων του ΕΣΠΑ να δράσει ως **καταλύτης για την ενεργοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων** την επόμενη δεκαετία.

Σε ότι αφορά στις ετήσιες δεσμεύσεις, ο Προγραμματισμός ο οποίος προβλέπει σχετικά περισσότερο ΕΚΤ τα πρώτα χρόνια (και κατά τι λιγότερο ΕΤΠΑ και ΤΣ) ώστε να τηρείται το συνολικό προφίλ δεσμεύσεων, λαμβάνει υπόψη τη δυνατότητα απορρόφησης των επιμέρους προγραμμάτων προκειμένου να αποφευχθεί κάθε κίνδυνος αυτόματης αποδέσμευσης των πόρων.

Το ενδεικτικό διάγραμμα που ακολουθεί δίνει παραστατικά την εικόνα της προσέγγισης αυτής, για τη διαχρονική επί τοις εκατό κατανομή των κονδυλίων των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής στο ΕΣΠΑ 2014-2020.

Σχήμα 1.3.1.Σ1: Κατανομή πόρων ΔΤ και ΤΣ στο ΕΣΠΑ 2014-2020

1.3.2 Κύριες Προτεραιότητες Χρηματοδότησης

Η ανάγκη, σε πρώτη φάση, αναχαίτισης της παρατεταμένης ύφεσης και στη συνέχεια η επίτευξη σταθερής, ποιοτικής και διατηρήσιμης ανάκαμψης, το εύρος των αναγκών και δυνατοτήτων που αναδείχθηκαν στην ανάλυση, καθώς και η πολλαπλότητα των συνεργουσών και συμπληρωματικών ενεργειών που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του μέλλοντος, **οδηγούν την Ελλάδα να υιοθετήσει – με διαφορετική προφανώς ένταση – το σύνολο των Θεματικών Στόχων που προβλέπονται από τους κανονισμούς** της ΕΕ για τα προγράμματα της επόμενης προγραμματικής περιόδου. Η επιλογή αυτή είναι απόλυτα συμβατή με τις ανειλημμένες θεσμικές και οργανωτικές μεταρρυθμίσεις και τη στρατηγική επικέντρωση της αναπτυξιακής προσπάθειας σε επιλεγμένους στόχους και αντίστοιχους τομείς και δράσεις, δεδομένου ότι είναι ανάγκη να αντιμετωπιστούν ταυτόχρονα προβλήματα οικονομικά, κοινωνικά, υποδομών, ποιότητας ζωής, κλπ.

Για το σύνολο των προτεραιοτήτων λαμβάνεται μέριμνα - στο πλαίσιο μιας **αρχιτεκτονικής των προγραμμάτων που αναδεικνύει τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα** των παρεμβάσεων - να συνεργούν μεταξύ τους και να συμπληρώνονται για την επίτευξη πολλαπλασιαστικών και, κυρίως, ορατών και μετρήσιμων αποτελεσμάτων. Τα **αποτελέσματα θα παρακολουθούνται καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής** και θα αποτελέσουν το **πλαίσιο επίδοσης (performance framework)** στη βάση του οποίου όλα τα **προγράμματα θα αξιολογηθούν** στο μέσο της περιόδου, οπότε και θα κριθεί αν δύνανται να επωφεληθούν των πόρων του Αποθεματικού Επίδοσης.

Για την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος της χώρας επιλέγονται στο πλαίσιο της στρατηγικής οι ακόλουθες **πέντε χρηματοδοτικές προτεραιότητες με συγκέντρωση των πόρων σε επιλεγμένους θεματικούς στόχους** και επενδυτικές προτεραιότητες που όχι μόνο καλύπτουν τα προβλεπόμενα από τους κανονισμούς ποσοστά, αλλά και θέτουν τον πήχη υψηλότερα.

- 1) Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας**

Πρόκειται για τη βασική στρατηγική προτεραιότητα και την εμβληματικότερη αυτών, καθώς σηματοδοτεί με το περιεχόμενό της και τον **ολοκληρωμένο της χαρακτήρα**, την κύρια **στροφή στο νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα**.

Παραγωγικοί **ανταγωνιστικοί και εν δυνάμει εξωστρεφείς κλάδοι**, όπως ο τουρισμός και ο πολιτισμός, οι ΤΠΕ, η ενέργεια, η υγεία και τα φάρμακα, η γεωργία, η μεταποίηση και οι υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις, **αποκτούν κεντρικό ρόλο** και σημαντικό μερίδιο στην κατανομή πόρων και επενδύσεων στο πλαίσιο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης. Στόχος είναι η αύξηση της κλίμακας/μεγέθους των μονάδων παραγωγής, η εισαγωγή καινοτομιών και νέων προϊόντων/υπηρεσιών που αξιοποιούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ενισχύουν ή και δημιουργούν νέα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στη χώρα και στις επιμέρους περιφέρειες και ενσωματώνουν γνώση, παράγοντας προϊόντα και υπηρεσίες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και ανταγωνιστικά σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην εισαγωγή καινοτομιών συμπεριλαμβάνεται και η οικο-καινοτομία ώστε να διαφυλαχθεί το φυσικό περιβάλλον της χώρας.

Για την επίτευξη του στόχου, η πολιτική ενισχύσεων προς την επιχειρηματικότητα θα συνοδεύεται και από θεσμικά και οργανωτικά μέτρα, για τη **δημιουργία περιβάλλοντος φιλικού προς τις επιχειρήσεις που προσελκύει επενδύσεις**, όπως απλούστευση των διαδικασιών σύστασης και διακοπής λειτουργίας επιχειρήσεων, μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης για τις επιχειρήσεις, διευκόλυνση των εξαγωγών (π.χ. με τον εκσυγχρονισμό των τελωνείων σε όλα τα επίπεδα υποδομών, διαδικασιών, εξοπλισμού, ανθρωπίνων πόρων κλπ, καταπολέμηση της γραφειοκρατίας, σταθεροποίηση του φορολογικού πλαισίου κ.α), παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών από το κράτος προς τις επιχειρήσεις και τους όλους τους πολίτες χωρίς αποκλεισμούς. Στο πλαίσιο αυτό η **συμπλήρωση και ολοκλήρωση των υποδομών ευρυζωνικότητας είναι** απαραίτητη προϋπόθεση για την ενίσχυση της πρόσβασης και της χρήσης των ΤΠΕ.

Το νέο επιχειρηματικό πρότυπο απαιτεί την ανάπτυξη συμπεριφορών επιχειρηματικής συνεργασίας, την ενίσχυση της Έρευνας και Καινοτομίας μέσω της στρατηγικής της «έξυπνης εξειδίκευσης», αναβάθμιση των ανθρωπίνων πόρων και δημιουργία ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων με υψηλή προστιθέμενη αξία σε κλάδους της οικονομίας που πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις, τη στήριξη νέων και υφιστάμενων επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής οικονομίας με γνώμονα την έξοδο από την κρίση, τη διευκόλυνση της πρόσβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σε χρηματοδότηση με διαφοροποιημένες μορφές χρηματοδοτικής στήριξης ανάλογα με τις ανάγκες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις σε διαφορετικά στάδια του κύκλου ζωής τους και, τέλος, τη δημιουργία μηχανισμών υποστήριξης των επιχειρήσεων σε όλο το εύρος των αναγκών τους.

Οι ενισχύσεις θα εστιαστούν κατά κύριο λόγο σε επιλεγμένα πεδία οικονομικής δραστηριότητας, ενώ ταυτόχρονα θα υποστηριχθεί η καινοτομική επιχειρηματικότητα, παραγωγή και η αξιοποίηση της νέας επιστημονικής και τεχνολογικής γνώσης και το άνοιγμα σε νέες αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, μέσω δικτυώσεων που επιφέρουν προστιθέμενη αξία (π.χ. clusters).

Σε αυτό το πλαίσιο, θα δοθεί απόλυτη προτεραιότητα στην προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Έρευνα και Καινοτομία και στην ενίσχυση και μεταφορά γνώσης από τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα και δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς σε ιδιωτικές επιχειρήσεις **με βάση τις ανάγκες της βιομηχανίας, προσελκύοντας κεφάλαια και στήριξη από ιδιώτες επενδυτές** επωφελούμενη και από τις διασυνοριακές και διεθνείς συνεργασίες. Συγχρόνως, η διάχυση Βασικών Τεχνολογιών Γενικής Εφαρμογής (Key Enabling Technologies) σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, είτε μέσα από την ενεργό συμμετοχή στην ανάπτυξή τους στους τομείς που η χώρα διαθέτει το κατάλληλο επιχειρηματικό και ερευνητικό δυναμικό, είτε μέσα από τη «δημιουργική μίμηση» και μεταφορά τεχνολογίας, αναμένεται να αναζωογονήσουν το παραγωγικό δυναμικό και να συμβάλουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας σε όλο το φάσμα της οικονομίας. Βασικό παράγοντα θα έχει η **δημιουργία μηχανισμών στήριξης** του τεχνολογικού και καινοτομικού υποβάθρου σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο αναδυόμενων οικονομικών δραστηριοτήτων έντασης γνώσης, είτε αυτές προέρχονται από τον επιχειρηματικό κόσμο, είτε από την ακαδημαϊκή κοινότητα. Η ενίσχυση της αριστείας στα ΑΕΙ και Ερευνητικά Κέντρα και η ανάπτυξη του ανθρωπίνου ερευνητικού δυναμικού θα συμβάλει στην αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας και στην ανάσχεση του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων» (brain drain). Η Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας συμπληρώνεται και από την κατάρτιση **Οδικού Χάρτη** Ερευνητικών Υποδομών και θα εξετασθεί η δημιουργία περιορισμένου αριθμού υποδομών καινοτομίας, π.χ. ως κέντρα Ικανοτήτων και

Εξειδίκευσης (centres of competence), **κυρίως σε περιφερειακό ή δια-περιφερειακό επίπεδο.**

Η ανάσχεση της αποδιάρθρωσης του παραγωγικού ιστού και η αντιστροφή της αποβιομηχάνισης προϋποθέτει τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της **μεταποίησης** μέσα από συνολική αναβάθμισή της προς κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και τη δημιουργία προϋποθέσεων για το σχηματισμό μιας κατά το δυνατόν ολοκληρωμένης κλαδικής διάρθρωσης. Κομβικό ρόλο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων θα διαδραματίσει η περαιτέρω αξιοποίηση σύγχρονων εργαλείων και επιχειρηματικών μοντέλων που βασίζονται σε τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Επιπλέον, ενθαρρυντικές είναι οι προοπτικές για επιχειρηματική ανάπτυξη στους τομείς σχεδιασμού και ανάπτυξης λογισμικού και υπηρεσιών ΤΠΕ.

Ο **αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία – αλιεία- τρόφιμα)** συμβάλλει στην επίτευξη αυτής της προτεραιότητας μέσω της αύξησης της εγχώριας παραγωγής σε ποιοτικά και ανταγωνιστικά αγρο-διατροφικά προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, της δημιουργίας θετικού εμπορικού ισοζυγίου, κυρίως μέσω αύξησης των εξαγωγών καθώς και τη δημιουργία διατροφικής επάρκειας και ασφάλειας προάγοντας παράλληλα την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στις αγροτικές και παράκτιες αλιευτικές περιοχές. Με δεδομένη την ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών προϊόντων προάγεται η βιωσιμότητα ή/και η ανάπτυξη των ΜΜΕ του αγροδιατροφικού τομέα, οι οποίες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής περιφέρειας. Οι παρεμβάσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον αγροτικό χώρο θα έχουν ιδιαίτερη στόχευση στο συγκριτικό πλεονέκτημα κάθε Περιφέρειας το οποίο συνάγεται ως αποτέλεσμα των μελετών RIS3. Η στήριξη του αγροδιατροφικού συστήματος θα ενισχυθεί περαιτέρω με τη διευκόλυνση των επιχειρήσεων στην πρόσβασή τους σε κεφάλαια, συμβουλές και στην στοχευμένη κατάρτιση των απασχολούμενων σε αυτόν και στην προσαρμογή στα νέα δεδομένα που διαμορφώνει η Κοινή Αγροτική Πολιτική και η Κοινή Αλιευτική πολιτική.

Στην προτεραιότητα αυτή συμβάλλει η υιοθέτηση της Στρατηγικής της Γαλάζιας Ανάπτυξης με σημείο τομής την αλιεία –υδατοκαλλιέργεια, που αποτελεί συνιστώσα του αγροδιατροφικού τομέα και τον τουρισμό.

Ο **τουρισμός** αναμένεται να συμβάλλει καθοριστικά στην προσπάθεια αναγέννησης της Ελληνικής οικονομίας με ισχυρές διατομεακές συνέργειες (ειδικότερα δε με έμφαση σε καινοτομικές παρεμβάσεις στα συμπλέγματα «τουρισμού – πολιτισμού, τουρισμού αγροδιατροφής και τουρισμού – περιβάλλοντος) και συγκεκριμένες πολλαπλασιαστικές επιδόσεις σε περιφερειακή κλίμακα, ιδιαίτερα στην απασχόληση. Κατέχει εξέχουσα θέση ως μοχλός ανάπτυξης της οικονομίας, επιτυγχάνοντας την κινητοποίηση όλων των παραγωγικών δυνάμεων και διατρέχει οριζόντια τους περισσότερους κλάδους όπως ξενοδοχεία, εστίαση, μεταφορές αλλά και κλάδους όπως το λιανεμπόριο. Αποτελεί τη δραστηριότητα από την οποία είναι δυνατό να προέλθει η μεγαλύτερη αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας που δημιουργείται στη χώρα με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του, μέσω της επέκτασης σε νέες αγορές και εμπλουτισμό του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, της ανάπτυξης ποιοτικών και προσβάσιμων υποδομών, της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας με αξιοποίηση ΤΠΕ, της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών, της αναβάθμισης των γνώσεων και ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και της επίλυσης των προβλημάτων κορεσμού της φέρουσας ικανότητας. Επισημαίνεται ότι προτεραιότητα του τουρισμού είναι η ενίσχυση συνεκτικών και ολοκληρωμένων δράσεων που συμβάλλουν στο όραμα και τη στρατηγική του τουρισμού για την περίοδο 2014-2020 και όχι η υλοποίηση αποσπασματικών έργων χωρίς συνεκτικό και πολλαπλασιαστικό χαρακτήρα. Οι ανωτέρω παρεμβάσεις θα εμπερικλείουν την περιφερειακή διάσταση με στόχο την ανάδειξη του τοπικού φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος σε ένα σύνολο εμπειριών και ταυτόχρονα θα διασφαλίζουν ένα ενιαίο επίπεδο ελάχιστων ποιοτικών χαρακτηριστικών σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας.

Το πλούσιο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, το ιδιαίτερο αγροδιατροφικό προϊόν (γαστρονομία) και η πολιτιστική κληρονομιά συμβάλλουν στον εμπλουτισμό και την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος.

Ο πολιτισμός μέσω της ανάδειξης και αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, η δημιουργική βιομηχανία και ο κλάδος των **ΤΠΕ** που διαθέτει όλα τα ώριμα χαρακτηριστικά

(τεχνογνωσία, ανθρώπινο δυναμικό, γεωστρατηγική θέση) συγκεντρώνουν τα **συγκριτικά «άϋλα» πλεονεκτήματα της Ελλάδας, και πρόκειται να** αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Για την επίτευξη των στόχων της εμβληματικής προτεραιότητας για την ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα, είναι απαραίτητες οι συνέργειες και συμπληρωματικότητες με το σύνολο των υπολοίπων χρηματοδοτικών προτεραιοτήτων. Ειδικότερα, η συνέργεια και στην ουσία η υποστήριξη από την εξίσου υψηλότατης σημαντικότητας χρηματοδοτική προτεραιότητα που αφορά στο ανθρώπινο δυναμικό είναι πέρα από προφανής, αφού ανταγωνιστικότητα και καινοτομία χωρίς επένδυση στις δεξιότητες και τις γνώσεις του ανθρώπινου παράγοντα, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν. Στο ίδιο ακριβώς λογικό πλαίσιο, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί ανταγωνιστική και εξωστρεφής επιχειρηματικότητα και προσέλκυση επενδύσεων αν δεν προωθηθεί κατά προτεραιότητα ο εκσυγχρονισμός του κράτους σε όλα τα επίπεδα και τομείς. Τέλος, κρισιμότητα παράγοντα και προφανή προϋπόθεση δημιουργίας περιβάλλοντος πραγματοποίησης παραγωγικών επενδύσεων, αποτελεί η ολοκλήρωση κατά το δυνατόν των επενδύσεων στις υποδομές μεταφορών, περιβάλλοντος και ενέργειας, ενώ και οι ίδιοι οι τομείς αυτοί αποτελούν πεδίο μόχλευσης επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα και σημαντική επιχειρηματική ευκαιρία.

Ειδικότερα, η Στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης (βλέπε και σχετική ενότητα 1.3.2.3 στη συνέχεια) θα υλοποιηθεί σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο κατά κύριο λόγο μέσω του τομεακού Ε.Π. ΕΠΑΝΕΚ και των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων αντίστοιχα, με στόχο τη σύνδεση της έρευνα και της καινοτομίας με την επιχειρηματικότητα, και την ενίσχυση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της Ελλάδας και των Περιφερειών της.

Για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης θα χρησιμοποιηθούν κυρίως πόροι των Θ.Σ 1, 2 και 3, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ολοκληρωμένη προσέγγιση των παρεμβάσεων και να επιτευχθούν οι απαιτούμενες συνέργειες και συμπληρωματικότητες μεταξύ τους. Όπου απαιτείται θα χρησιμοποιηθούν επιπλέον συμπληρωματικοί πόροι από άλλους Θ.Σ. των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων.

Μέσω του Τομεακού Ε.Π. ΕΠΑΝΕΚ θα υλοποιηθούν δράσεις κυρίως εθνικής εμβέλειας που στοχεύουν στη διαφοροποίηση της χώρας σε ένα παγκόσμια μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Οι δράσεις που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων θα αξιοποιούν τα συγκριτικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα κάθε περιφέρειας, όπως προέκυψαν από τις περιφερειακές Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης, συγκεντρώνοντας το τοπικό δυναμικό και τους πόρους σε ένα κοινό στόχο για την επίτευξη της οικονομικής ανάπτυξης της περιφέρειας. Σε γενικές γραμμές, δράσεις υψηλού προϋπολογισμού θα καλυφθούν από το ΕΠΑΝΕΚ και δράσεις μικρότερου προϋπολογισμού θα καλυφθούν από τα ΠΕΠ.

Η συνεργασία μεταξύ της ΓΓΕΤ, των Περιφερειακών Αρχών και των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για τα ΕΔΕΤ, θα αναδείξει τις δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από τα διαφορετικά ΕΠ. Για την υλοποίηση των δράσεων αυτών στόχος είναι να χρησιμοποιηθούν κατά περίπτωση και κατά προτεραιότητα πόροι από όλα τα ΕΔΕΤ για την αποδοτικότερη χρήση τους και την αύξηση των συνεργειών μεταξύ εθνικών και περιφερειακών πολιτικών.

Ο συντονισμός μεταξύ των εθνικών και περιφερειακών πολιτικών Έξυπνης Εξειδίκευσης θα συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου μέσω του Δικτύου που έχει δημιουργηθεί για την Έξυπνη Εξειδίκευση (Κεφάλαιο 2.1).

2) Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση

Αποτελεί – όπως και η ανωτέρω προτεραιότητα – επίσης **υψίστης σημασίας και εμβληματική χρηματοδοτική προτεραιότητα, καθώς καλείται να αντιμετωπίσει** τις πλέον αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης και της ύφεσης - την **ανεργία** και την **φτώχεια** θέτοντας τα θεμέλια για μια βιώσιμη ανάπτυξη που δημιουργεί απασχόληση. Λόγω της έντασης των προβλημάτων θα αναζητηθούν οι μέγιστες συνέργειες των πολιτικών απασχόλησης για τη δημιουργία πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων μέσω συνδυασμού μέτρων και παρεμβάσεων που επιδιώκουν μια καλύτερη ισορροπία ανάμεσα στα αντικυκλικά και στα διαρθρωτικά μέτρα στο πλαίσιο της επανεκκίνησης της ελληνικής οικονομίας.

Η χρηματοδοτική προτεραιότητα εστιάζει στην αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων της αγοράς εργασίας, στη **βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος** και στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης με στόχο την αποτροπή της περιθωριοποίησης του ανθρώπινου κεφαλαίου λόγω της κρίσης

Στον τομέα της εκπαίδευσης προωθούνται για την επόμενη προγραμματική περίοδο τρεις στρατηγικοί Στόχοι: (α) αντιμετώπιση και μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης, (β) βελτίωση της πρόσβασης στη δια βίου μάθηση, αναβάθμιση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων (με διεύρυνση των ψηφιακών δεξιοτήτων) και σύνδεση εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, και (γ) βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και του ανοιχτού χαρακτήρα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στην ενίσχυση των δεσμών του με την καινοτομική επιχειρηματικότητα.

Για την προώθηση της απασχόλησης και την υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζόμενων η **εθνική πολιτική απασχόλησης** θέτει τους ακόλουθους **βασικούς στόχους**: διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας και της εξασφάλισης της πρώτης απασχόλησης, ιδιαίτερα για τους νέους (Εγγύηση για την Νεολαία-Youth Guarantee), προώθηση της ενεργητικής ένταξης/επανένταξης/διατήρησης συγκεκριμένων ομάδων στην αγορά εργασίας (νέοι, γυναίκες, μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενοι), σύνδεση εκπαίδευσης και απασχόλησης (μαθητεία, πρακτική άσκηση), ενίσχυση της κινητικότητας στην αγορά εργασίας, αναβάθμιση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού, ενίσχυση της ζήτησης της εργασίας, αξιοποίηση της κοινωνικής οικονομίας, αναδιοργάνωση και αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης, ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των φορέων προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας, ανάπτυξη συστήματος πρόβλεψης της επαγγελματικής διάρθρωσης της απασχόλησης και αναγνώρισης αναγκών σε δεξιότητες, ανάσχεση της αύξησης του ποσοστού της ανεργίας και διαμόρφωση των προϋποθέσεων εισόδου σε συστημικό κύκλο σταδιακής αύξησης της απασχόλησης, μείωση της ανεργίας των νέων με τη διευκόλυνση της ένταξης τους στην αγορά εργασίας.

Κομβικό σημείο στην ποιοτική και αποτελεσματική εφαρμογή της αναμορφωμένης πολιτικής για την προώθηση της απασχόλησης θα αποτελέσει ο επαναπροσδιορισμός του λειτουργικού μοντέλου του ΟΑΕΔ και η αναδιοργάνωση του, καθώς και η καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας.

Βασική πολιτική επιλογή της **Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης**, που θα διέπει την περίοδο 2014-2020, θα είναι η **διαφύλαξη και αναζωογόνηση του κοινωνικού ιστού** με την ενδυνάμωση των δημόσιων πολιτικών πρόληψης / καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των ευάλωτων και ειδικών ομάδων πληθυσμού που αντιμετωπίζουν αυξημένα προβλήματα λόγω της οικονομικής κρίσης. Οι κύριες διαστάσεις της στρατηγικής επικεντρώνονται στην ορθολογική ανάπτυξη ενός πλέγματος παρεμβάσεων που θα καλύπτουν όχι μόνο τις παραδοσιακές ομάδες-στόχους των προνοιακών πολιτικών (παιδιά, άτομα με αναπηρίες και ηλικιωμένοι με περιορισμένους πόρους), αλλά και άλλες κατηγορίες προσώπων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας παρά την ικανότητα και διαθεσιμότητά τους για άσκηση απασχόλησης (π.χ. μακροχρόνια άνεργοι, υπερχρεωμένα νοικοκυριά, απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας).

Η ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων, ιδίως στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και ένταξης θα λειτουργήσει αποτελεσματικά, τόσο ως μέσο ένταξης στην αγορά εργασίας μέσω καινοτόμων και κοινωνικά προσανατολισμένων δραστηριοτήτων, όσο και ως μέσο κάλυψης των ολοένα και αυξανόμενων κοινωνικών αναγκών.

Η βελτίωση της πρόσβασης επιμέρους ομάδων, όπως οι μετανάστες και οι Ρομά,, καθώς και τα άτομα με αναπηρίες στην εκπαίδευση επιδιώκεται ως προϋπόθεση για την κοινωνική ένταξη των ως άνω ομάδων.

Επιπλέον, άμεση προτεραιότητα θα δοθεί στον σχεδιασμό και εφαρμογή ολοκληρωμένων και βιώσιμων τοπικών στρατηγικών αντιμετώπισης της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε συνδυασμό με παρεμβάσεις αστικής αναζωογόνησης στις περιοχές των μεγάλων αστικών κέντρων όπου παρατηρείται υψηλή συγκέντρωση αστέγων, μεταναστών και πολιτών που πλήττονται από τη φτώχεια.

Για την επίτευξη των ως άνω στόχων, ως υψηλή προτεραιότητα προωθείται η εκπόνηση συστημάτων αναφοράς, παρακολούθησης, ελέγχου και αξιολόγησης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας μηχανισμών και δράσεων κοινωνικής προστασίας και μέριμνας.

Επίσης, θα προωθηθούν κατάλληλες παρεμβάσεις (ΕΤΠΑ, και ΕΚΤ) σε εθνικό αλλά και περιφερειακό επίπεδο, που θα αφορούν σε θέματα μετανάστευσης που αναδεικνύεται σε μείζον θέμα για τη χώρα.

Για τις αγροτικές περιοχές και τις περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία οι σχετικές δράσεις θα εφαρμοσθούν κυρίως μέσω της προσέγγισης Leader.

Η μεταρρύθμιση του Τομέα της **Υγείας** στην Ελλάδα προϋποθέτει την αναδιάταξη του υφιστάμενου εθνικού μοντέλου παροχής υπηρεσιών υγείας, προκειμένου να βελτιωθεί η σχέση κόστους – αποτελέσματος που χαρακτηρίζει το σημερινό σύστημα. Άμεση προτεραιότητα αποτελούν:

- Η διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος υγείας και η βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, μέσω της αναβάθμισης της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών
- Η εξασφάλιση της παροχής του ελάχιστου δυνατού επιπέδου υπηρεσιών υγείας σε όλους τους πολίτες, ώστε η υγεία τους να διατηρείται σε ικανοποιητικό επίπεδο, που θα επιτρέψει την κοινωνικο-οικονομική τους ένταξη
- Η μείωση των ανισοτήτων πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας, μέσω:
 - των επενδύσεων σε υποδομές υγείας που συμβάλλουν στην άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων
 - η διασφάλιση υψηλής ποιότητας υπηρεσιών υγείας στους κατοίκους των απομακρυσμένων αγροτικών κοινοτήτων, των αραιοκατοικημένων περιοχών, των ορεινών περιοχών και των μικρών και πολύ μικρών νησιών μέσω της αξιοποίησης της τηλεϊατρικής
 - της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κοινωνικό-οικονομικής κρίσης στην υγεία των ευπαθών κοινωνικά ομάδων, ιδιαίτερα σε όσους έχουν απωλέσει τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα και όσους διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας, όπως αντανακλάται στην πολιτική του «Health Safety Net».

Τέλος στόχος της χρηματοδοτικής προτεραιότητας αποτελεί η εφαρμογή της **αρχής της ισότητας των φύλων** μέσω της ανάδειξης της οικονομικής, αναπτυξιακής, κοινωνικής και πολιτικής διάστασης των θεμάτων ισότητας ως εργαλείου για την αντιμετώπιση της κρίσης και η άμεση σύνδεσή τους με την απασχόληση και την ευφυή, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

3) Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον

Βασική επιδίωξη για την προστασία του περιβάλλοντος είναι η μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον με αποδοτική χρήση των πόρων και χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, παράλληλα με την προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και δομημένου περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η εξοικονόμηση ενέργειας – ενεργειακή αποδοτικότητα, αποτελούν βασικές προτεραιότητες, από τις οποίες αναμένεται να προκύψει και νέα «πράσινη» επιχειρηματικότητα. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί δυνητικά για τη χώρα σημαντικό πεδίο ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Οι δράσεις στο πεδίο αυτό θα έχουν ως γνώμονα την προστασία της δημόσιας υγείας και της ζωής των πολιτών.

Οι δράσεις για τη μείωση του περιβαλλοντικού και κλιματικού αποτυπώματος της γεωργικής και κτηνοτροφικής δραστηριότητας και την ενίσχυση της δασοπροστασίας, όπως επίσης και τη μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον, αποτελούν προϋποθέσεις για την προώθηση υπηρεσιών οικοσυστήματος και τη δυνατότητα αξιοποίησης του φυσικού περιβάλλοντος ως «πόρου» για την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων όπως ο οικότουρισμός.

Για την **Αναβάθμιση της Ποιότητας Ζωής** με σεβασμό στο περιβάλλον, επιδιώκεται η **αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων** και η προώθηση της **ανακύκλωσης**, η κατά το δυνατόν αξιοποίηση των αποβλήτων ως πόρων, η προστασία και ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων και του υδάτινου περιβάλλοντος, η **ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη**, η βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας και η μείωση του θορύβου, καθώς και η προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας. Πρώτιστη προτεραιότητα –και χρονικά- αποτελεί η υλοποίηση έργων υψηλής περιβαλλοντικής σημασίας που άπτονται του κοινοτικού κεκτημένου και των υποχρεώσεων τήρησης των οδηγιών και οι οποίες δεν θα καταστεί δυνατόν να ολοκληρωθούν εντός της προγραμματικής περιόδου 2007-2013. Από τις δράσεις αυτές αναμένεται σημαντική θετική επίπτωση στην ελκυστικότητα της Ελλάδας προς νέες επενδύσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Βασικός στόχος στο πεδίο της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής είναι η, πρόληψη και η διαχείριση των κινδύνων που προέρχονται από την κλιματική αλλαγή και τις φυσικές καταστροφές, αλλά και ο μετριασμός των επιπτώσεων τους σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό μέριμνα θα δοθεί στην προστασία, διατήρηση και αειφόρο διαχείριση των οικοσυστημάτων, της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών που αυτά παρέχουν, καθώς και στην αποκατάσταση των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων και υπηρεσιών τους, με ιδιαίτερη έμφαση στα δασικά οικοσυστήματα. Επίσης στο ίδιο πλαίσιο θα ενισχυθούν παρεμβάσεις για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή στους τομείς της Γεωργίας και της Δασοκομίας, αλλά και παρεμβάσεις βελτίωσης της διοικητικής και διαχειριστικής επάρκειας των εξειδικευμένων δομών Πολιτικής Προστασίας.

Σε σχέση με την πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων και φυσικών καταστροφών (πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές, διάβρωση των ακτών, σεισμοί κ.λπ.), θα ενισχυθούν παρεμβάσεις που θα στοχεύουν στην πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων και φυσικών καταστροφών σε όλους τους τομείς. Επιπλέον, η Ελλάδα υπέβαλλε τον Ιούνιο 2012 στην Γραμματεία του UN/ISDR, την Ελληνική Εθνική Πλατφόρμα μείωσης της επικινδυνότητας των καταστροφών.

Η μετάβαση σε μία οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αποτελεί ταυτόχρονα υποχρέωση συμμόρφωσης της χώρας αλλά και σημαντική αναπτυξιακή δυνατότητα για τη δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω και της προσέλκυσης ιδιωτικών επενδύσεων για την αξιοποίηση των ΑΠΕ, την προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας σε όλους τους τομείς, την αξιοποίηση του δυναμικού συμπαραγωγής ηλεκτρισμού-θερμότητας-ψύξης και την προώθηση των ευφύων συστημάτων διανομής ενέργειας στη χαμηλή και μέση τάση. Έμφαση θα δοθεί στην εξοικονόμηση ενέργειας στα κτήρια και ιδιαίτερα στα δημόσια κτήρια. Επιπροσθέτως, θα επιδιωχθεί η υποστήριξη των φτωχών νοικοκυριών μέσω της αντιμετώπισης της ενεργειακής φτώχειας.

Για την εξυπηρέτηση των στόχων της χρηματοδοτικής προτεραιότητας σημαντικό ρόλο παίζει η προώθηση της κατάλληλης προσαρμογής των συστημάτων υποχρεωτικής εκπαίδευσης και ανάλογων δράσεων ευαισθητοποίησης σε τομείς που σχετίζονται με το περιβάλλον και την ενέργεια. Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στους τομείς αυτούς θα επιδιωχθεί σε συνδυασμό με αντίστοιχες δράσεις κατάρτισης και προσαρμογής-αναβάθμισης των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού.

4) Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη

Κεντρικός αναπτυξιακός στόχος του **τομέα μεταφορών** για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 παραμένει η περαιτέρω ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Μεταφορών και η προώθηση των συνδυασμένων Μεταφορών για την άμεση αξιοποίηση της γεωπολιτικής θέσης και την ανάδειξη της Ελλάδας σε κύρια Ευρωπαϊκή πύλη και κόμβο μεταφορών των Βαλκανίων και της Μεσογείου, επαρκώς συνδεδεμένη με τα άλλα κράτη μέλη και κυρίως με τον κεντρικό αναπτυξιακό πυρήνα της Ε.Ε.

Συνεπώς, η **πρόοδος στην ολοκλήρωση** του βασικού σιδηροδρομικού ΔΕΔ-Μ στην κατεύθυνση Βορράς – Νότος (ΠΑΘΕΠ), η εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας του άξονα αυτού και η σταδιακή προσαρμογή του στο ERTMS αποτελούν βασικές προτεραιότητες στο σιδηροδρομικό δίκτυο της χώρας. Εξίσου σημαντικές είναι και οι οι σιδηροδρομικές συνδέσεις με τα λιμάνια του βασικού ΔΕΔ-Μ και τα Εμπορευματικά Κέντρα για την

προώθηση των συνδυασμένων Μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος Εμπορευματικών Μεταφορών.

Στις οδικές Μεταφορές οι σημαντικότερες χρηματοδοτικές προτεραιότητες αφορούν την ολοκλήρωση του βασικού οδικού δικτύου ΔΕΔ-Μ καθώς και την κατά προτεραιότητα υλοποίηση αναλυτικών τμημάτων του ΔΕΔ-Μ που ενισχύουν την συνεκτικότητα του συνολικού συστήματος των Διευρωπαϊκών δικτύων Μεταφορών όλων των Περιφερειών της χώρας. Επιπρόσθετα άμεσες προτεραιότητες αποτελούν η αναβάθμιση δευτερευουσών και τριτευουσών συνδέσεων με τα ΔΕΔ-Μ της χώρας και η βελτίωση του επιπέδου της οδικής ασφάλειας συμπεριλαμβανομένης και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες, με επιλεγμένες παρεμβάσεις σε όλο το εθνικό δίκτυο, διαμέσου ολοκληρωμένων σχεδίων παρεμβάσεων ανά Περιφερειακό διαμέρισμα.

Σε ότι αφορά τις θαλάσσιες Μεταφορές, συμπεριλαμβανομένων των εμπορευματικών μεταφορών και της ακτοπλοΐας, η κατασκευή κατάλληλων υποδομών σε λιμάνια του ΔΕΔ-Μ Μεταφορών για την καλύτερη εξυπηρέτηση των επιβατών και την καλύτερη διακίνηση εμπορευμάτων σε συνδυασμό με παρεμβάσεις για την βελτίωση της ασφάλειας ναυσιπλοΐας συνιστούν άμεσες προτεραιότητες του τομέα.

Στις άμεσες προτεραιότητες περιλαμβάνεται, επίσης, η ενίσχυση της **ανάπτυξης βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών** (αστικά μέσα μεταφοράς σταθερής τροχιάς), σε συνέργεια με τη χρηματοδοτική προτεραιότητα 4 «Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς».

Μεσο-μακροπρόθεσμες προτεραιότητες αποτελούν η κατά το δυνατόν εισαγωγή και χρήση ευφυών συστημάτων στις μεταφορές, η βελτίωση της διοικητικής και οργανωτικής υποστήριξης του τομέα και η ενδυνάμωση και εκσυγχρονισμός του Συστήματος Εμπορευματικών Μεταφορών και των Logistics της χώρας, έτσι ώστε ο τομέας της εφοδιαστικής αλυσίδας να αναπτυχθεί υποστηρίζοντας την ανάπτυξη των υπόλοιπων τομέων της εθνικής οικονομίας.

Στις **ενεργειακές υποδομές**, βασικές προτεραιότητες αποτελούν ο εκσυγχρονισμός και η επέκταση των δικτύων μεταφοράς και διανομής **ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου** συμπεριλαμβανομένης και της ενίσχυσης της ασφάλειας του εφοδιασμού σε φυσικό αέριο και η **ανάπτυξη ευφυών συστημάτων στη διανομή ενέργειας**, ώστε να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στην αγορά, να βελτιωθούν και να εμπλουτιστούν οι σχετικές υπηρεσίες προς τους καταναλωτές και να αξιοποιηθούν καλύτερα οι τοπικοί ενεργειακοί πόροι.

Θα αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες που δημιουργούνται από την κατασκευή νέων και την αναβάθμιση υφιστάμενων διασυννοριακών διασυνδέσεων, για την ανάδειξη της χώρας σε ενεργειακό κόμβο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και τη διασύνδεση της περιοχής με την Κεντρική Ευρώπη.

Άμεση προτεραιότητα αποτελούν η διασύνδεση των νησιών με το ηπειρωτικό ηλεκτρικό σύστημα, η αναβάθμιση του δικτύου μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας με στόχο την βελτίωση της ευστάθειας του συστήματος αλλά και της αξιοποίησης των ΑΠΕ και η επέκταση του υφιστάμενου δικτύου μεταφοράς και αποθήκευσης φυσικού αερίου.

Οι προτεραιότητες αυτές στηρίζουν παράλληλα ως αναγκαία προϋπόθεση, την επίτευξη των στόχων της πρώτης χρηματοδοτικής προτεραιότητας για την ανταγωνιστικότητα της χώρας, ενώ δημιουργούν, ιδίως κατά την υλοποίηση, και σημαντικότερο αριθμό θέσεων εργασίας.

5) Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η μεταρρύθμιση της Δημόσιας Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού και γενικότερα του συστήματος διακυβέρνησης της χώρας, αποτελεί προϋπόθεση, αλλά και καθοριστικό παράγοντα για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την επίτευξη των στόχων της εμβληματικής προτεραιότητας για την ανταγωνιστικότητά της και την αποτελεσματική και αποδοτική υλοποίηση του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Η χρηματοδοτική προτεραιότητα δίνει έμφαση σε δύο στρατηγικούς άξονες παρέμβασης:

- Ενίσχυση της οργανωτικής, θεσμικής και επιχειρησιακής ικανότητας της κεντρικής κυβέρνησης και της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, μέσω του εκσυγχρονισμού τους, σύμφωνα με τις αρχές της αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας, διαφάνειας και λογοδοσίας και της βελτίωσης του συντονισμού του κράτους, με στόχο την καλλίτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων χωρίς αποκλεισμούς.
- Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του Δημόσιου Τομέα, μέσω της βελτίωσης της διαχείρισης του προσωπικού, της ορθολογικής κατανομής των ανθρώπινων πόρων, της ενίσχυσης του ρόλου, της σημασίας και της διαχείρισης των υψηλόβαθμων στελεχών καθώς και την παροχή αναβαθμισμένων υπηρεσιών κατάρτισης/εκπαίδευσης, με στόχο την ατομική ανάπτυξη των υπαλλήλων και την ανταπόκρισή τους στις ανάγκες των διαρθρωτικών και θεσμικών αλλαγών των μεταρρυθμίσεων.

Υψίστης σημασίας είναι οι παρεμβάσεις που σχετίζονται με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Πρόγραμμα Στήριξης στους τομείς της δημιουργίας ενός φιλικού προς τις επιχειρήσεις περιβάλλοντος, στη δημόσια υγεία και κοινωνική ασφάλιση, στη βελτίωση της οικονομικής διαχείρισης (έσοδα - δαπάνες) και στην αναβάθμιση των μηχανισμών σχεδιασμού, διαχείρισης, υλοποίησης των αναπτυξιακών προγραμμάτων σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο. Το είδος των παρεμβάσεων αφορά παράλληλα την ευρεία χρήση ΤΠΕ στο σύνολο των τομέων που παρατηρείται μειωμένη αποτελεσματικότητα, όπως η απονομή δικαιοσύνης, η διαχείριση των δημόσιων συμβάσεων, η είσπραξη φόρων και εισφορών προς τα ασφαλιστικά ταμεία, η αναβάθμιση του εξοπλισμού ΤΠΕ στη Δημόσια Διοίκηση.

Κρίσιμες προτεραιότητες είναι, επίσης, η βελτίωση της θεσμικής ικανότητας και της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα σε όλα τα επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό), η ενίσχυση των δεξιοτήτων και της τεχνογνωσίας του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης – με προσαρμογή τους στις διαρθρωτικές και θεσμικές αλλαγές - και η ανάπτυξη, προώθηση και εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις με στόχο τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης, την απλούστευση του διοικητικού και νομικού πλαισίου και τη βελτιστοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις.

Λόγω της καταλυτικής βαρύτητας που έχει η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της Δημόσιας Διοίκησης στην πορεία εξόδου της χώρας από την κρίση το σύνολο των παρεμβάσεων αποτελούν πρώτη προτεραιότητα και προϋπόθεση επιτυχίας του νέου αναπτυξιακού υποδείγματος της χώρας.

1.3.2.1 Η εστίαση των στρατηγικών επιλογών

Η εστίαση της προσπάθειας σε προτεραιότητες, είναι προϋπόθεση επιβίωσης της ελληνικής οικονομίας. Ο προσδιορισμός των προτεραιοτήτων που οδηγούν στην ανάσχεση των επιπτώσεων της κρίσης και αναδεικνύουν ένα νέο παραγωγικό δυναμισμό βάσει σύγχρονων ανταγωνιστικών υπηρεσιών, είναι σύνθετη διαδικασία που απαιτεί μεγάλο χρονικό διάστημα. Απαιτείται η εστίαση των αναπτυξιακών πολιτικών της χώρας στους πυρήνες οικονομικής δραστηριότητας στους οποίους μπορεί να δομηθούν και να διατηρηθούν, σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, με όρους έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας, ποιότητας, συνεργιών, εξωστρέφειας. Ένα από τα σημαντικότερα ζητούμενα για την επόμενη προγραμματική περίοδο είναι η ανάδειξη και θωράκιση των δυναμικών εστιών επιχειρηματικότητας που διαθέτει η χώρα.

Η παρέμβαση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων πρόκειται, με κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία, να καλύψει κενά που αφήνουν οι δεσμεύσεις για τη μείωση χρέους και ελλειμμάτων, όπως η δημιουργία καινοτόμων επιχειρήσεων, η βιομηχανική πολιτική (π.χ. ενίσχυση συστάδων επιχειρηματικότητας), η προώθηση των εξαγωγών και η χρήση εναλλακτικών μορφών ενέργειας.

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία που θα δημιουργηθούν, οι Θεματικοί Στόχοι στους οποίους θα αφορούν, οι προτεραιότητες, τα Ταμεία που θα τα χρηματοδοτήσουν, ο προϋπολογισμός τους, το κατά πόσον θα χρησιμοποιηθούν σε εθνικό επίπεδο με συνεισφορά

περιφερειακών ή/και τομεακών προγραμμάτων, κλπ, θα προσδιοριστούν σε επόμενο στάδιο και στη βάση ειδικών σχετικών αξιολογήσεων που θα εκπονηθούν προς τούτο. Η ανάλυση αυτή θα αφορά και στον καθορισμό των κατάλληλων επιλογών σε ότι αφορά σε απευθείας ενισχύσεις (grants) και χρηματοδοτικών εργαλείων.

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 θα δοθεί περισσότερη έμφαση στην οργάνωση βιομηχανικών, επιχειρηματικών και ερευνητικών υποδομών, στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων, στη μεγέθυνση και επέκταση κυρίως των καινοτομικών επιχειρήσεων, στην ποιοτική και συνδεδεμένη και με τις ανάγκες της αγοράς έρευνα και εκπαίδευση, στη στοχευμένη κατάρτιση και επανακατάρτιση εργαζομένων και εργοδοτών που θα βελτιώνει την κινητικότητα και την προσαρμοστικότητα του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες συνθήκες.

Ταυτόχρονα θα ενεργοποιηθούν τα απαραίτητα μέτρα και προγράμματα προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της στρατηγικής «ΕΥΡΩΠΗ 2020», όπως έχουν καθοριστεί για τη χώρα. Οι παρεμβάσεις του ΕΣΠΑ 2014-2020 θα πρέπει να θεωρούνται και είναι, συμπληρωματικές των γενικότερων παρεμβάσεων που αποβλέπουν σε αύξηση του επιπέδου των ετήσιων επενδύσεων εντός των επόμενων δέκα ετών.

Οι κλάδοι στους οποίους θα δοθεί προτεραιότητα και αναμένεται να έχουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην οικονομική μεγέθυνση είναι ο τουρισμός, η ενέργεια και το αγρο-διατροφικό σύστημα. Άλλοι τομείς με ανοδική πορεία, όπως οι υδατοκαλλιέργειες, οι εξειδικευμένες υπηρεσίες υγείας, η δημιουργική αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και η σύγχρονη ελληνική δημιουργία, η φαρμακευτική βιομηχανία, η πληροφορική και οι επικοινωνίες, η διαχείριση των απορριμμάτων, το εμπόριο και οι υπηρεσίες εμπορευματικών μεταφορών επιδιώκεται επίσης να συμμετέχουν διακριτά στη μεγέθυνση. Ένας τομέας με οριζόντια αλλά και "αυτογενή" συνεισφορά είναι η έρευνα και η τεχνολογική ανάπτυξη που μπορεί να τροφοδοτεί με νέες γνώσεις και δεξιότητες όλους τους προηγούμενους τομείς, συνεισφέροντας δραστικά στην ανάπτυξη με τη διάσταση της καινοτομίας, ώστε να αυξάνουν συνεχώς την παγκόσμια ανταγωνιστικότητά τους, αλλά και να παράγουν νέες απ' ευθείας εκμεταλλεύσιμες γνώσεις με παγκόσμια εμπορική αξία (π.χ. νέα υλικά με πολλαπλές εφαρμογές σε διάφορους παραδοσιακούς ή νέους παραγωγικούς κλάδους). Ομοίως, η εκπαίδευση και η διαρκής κατάρτιση αποτελούν εργαλεία μεταφοράς και διάχυσης γνώσεων και δεξιοτήτων, προσαρμογής στις απαιτήσεις του παγκόσμιου ανταγωνισμού και διαρκούς αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού. Στον τομέα της ενέργειας, η υλοποίηση δράσεων ενεργειακής αποδοτικότητας μεγάλης εμβέλειας θα συμβάλει στη μείωση του κόστους και στην ανάπτυξη κλάδων που σχετίζονται με τα υλικά και τις κατασκευές. Οι δράσεις αυτές βασισμένες στην εμπειρία που έχει αποκτηθεί από το πρόγραμμα «Εξοικονομώ κατ' Οίκον» θα αξιοποιούν σε συνέργεια με δράσεις αξιοποίησης των ΑΠΕ και ανάπτυξης της οικο-καινοτομίας.

Τέλος, μια αποτελεσματική και αποδοτική δημόσια διοίκηση, βασισμένη στις νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, θα στηρίξει σε σημαντικό βαθμό τη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα θα προβεί σε συντονισμένη χρήση των πόρων σε τομείς στους οποίους η συμπληρωματικότητα των κεφαλαίων έχει καθοριστική σημασία για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των επενδύσεων: υγεία, παιδεία, επιχειρηματικότητα, αστική ανάπτυξη, αειφορική ανάπτυξη του αγρο-διατροφικού συστήματος και μεταρρυθμίσεις της δημόσιας διοίκησης. Με την ίδια προσέγγιση η Ελλάδα θα αξιοποιήσει τις δυνατότητες συνεργιών με άλλα μέσα της ΕΕ, όπως η διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη», η πρωτοβουλία «Ορίζοντας 2020», το πρόγραμμα «COSME» για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τις ΜΜΕ, το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT), τα προγράμματα LIFE, «Erasmus για όλους» και το πρόγραμμα κοινωνικής αλλαγής και καινοτομίας.

Όσον αφορά στους στόχους για την κλιματική αλλαγή, το ποσό που θα διατεθεί από το ΕΣΠΑ 2014-2020 ανέρχεται σε περίπου τρία δισεκατομμύρια ευρώ. Το ποσό αυτό αποτελεί μια κατ' αρχήν εκτίμηση. Το τελικό ποσό θα προκύψει μετά την εξειδίκευση των ΕΠ και με βάση τη μεθοδολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

1.3.2.2 Η συμβολή στο πρόγραμμα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο υποστήριξης του προγράμματος που αποσκοπεί στη συνέχιση και την ολοκλήρωση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, αξιοποιώντας συνέργειες και συμπληρωματικότητες με την ευρύτερη στρατηγική για την οικονομική πολιτική της Ελλάδας. Μετά τη σταδιακή αποκατάσταση της δημοσιονομικής και χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στην Ελλάδα, έμφαση θα δοθεί στην μέσω του ΕΣΠΑ 2014-2020 υποστήριξη ενός ευρέος φάσματος τομέων που περιλαμβάνονται στις Ειδικές Συστάσεις του Συμβουλίου (ΕΣΣ) για τη χώρα σύμφωνα με το άρθρο 15, 1 (α) (i) του Κανονισμού 1303/2013, και οι οποίες αποτελούν ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε ένα ευρύ φάσμα φιλόδοξων διαρθρωτικών αναπτυξιακών μεταρρυθμίσεων για τον εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και προϊόντων, τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, με στόχο τη δημιουργία νέων ευκαιριών για επενδύσεις, καινοτομία και απασχόληση. Τέτοιου είδους δράσεις θα υποστηριχθούν και με πόρους Τεχνικής Βοήθειας.

Η ακολουθούμενη πολιτική περιλαμβάνει φιλόδοξες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες σε ορισμένους από τους τομείς προτεραιότητας που προσδιορίζονται και στο ΕΣΠΑ 2014-2020 και υποστηρίζονται από δράσεις όπως το κτηματολόγιο, το θεσμικό περιβάλλον για την επιχειρηματική δραστηριότητα, τη φορολογική μεταρρύθμιση και την μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος.

Το νέο ΕΣΠΑ στοχεύει με έμφαση στον τομέα της εφοδιαστικής αλυσίδας, όπου ήδη επιτελείται σημαντικό νομοθετικό έργο ακολουθώντας τις ΕΕΣ του Συμβουλίου. Οι ιδιωτικοποιήσεις αναμένεται να δημιουργήσουν ευκαιρίες για επενδύσεις που με την αναβάθμιση των υποδομών που πραγματοποιούνται με τη χρηματοδότηση των ΕΔΕΤ μπορούν να γίνουν ελκυστικότερες σε τομείς όπως ΤΠΕ, βελτίωση της διατροπικής σύνδεσης, αποδοτικότητα στα λιμάνια, τους σιδηροδρόμους και τα αεροδρόμια, κλπ.

Ορατές συνέργειες μεταξύ ΕΣΠΑ και του ακολουθούμενου προγράμματος μεταρρυθμίσεων εντοπίζονται επίσης στην ενέργεια και στον τομέα της γεωργίας όπου, εισάγονται σημαντικές αλλαγές οι οποίες αναμένεται να συμβάλλουν σε σημαντική αύξηση επενδύσεων και παραγωγικότητας (μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος, ενοποίηση της γεωργικής γης, αναθεώρηση του νομικού πλαισίου για τη λειτουργία των συνεταιρισμών κλπ).

Το ΕΣΠΑ στοχεύει στον εντοπισμό και την αξιοποίηση των πολυπληθών συνεργειών μεταξύ του ευρύτερου προγράμματος διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, το οποίο υλοποιεί η Ελλάδα, τον προσανατολισμό της πολιτικής στο πλαίσιο κάθε θεματικής προτεραιότητας και των εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020. Δεδομένου ότι πολλές από αυτές τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις επικεντρώνονται σε κανονιστικές πτυχές, το ΕΣΠΑ συμπληρώνει τις προσπάθειες αυτές με την παροχή χρηματοδότησης για τη στήριξη της υλοποίησης αυτών.

1.3.2.3 Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης

Σε εθνικό επίπεδο η στρατηγική για την Έρευνα, την Τεχνολογική Ανάπτυξη και την Καινοτομία της περιόδου 2014-2020 λαμβάνει υπόψη τις αρχές της έξυπνης εξειδίκευσης, ενώ συγχρόνως στοχεύει στην ενίσχυση της ερευνητικής αριστείας και στην αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προκλήσεων που έχουν εθνική διάσταση. Σε αυτή τη διαδικασία λαμβάνονται υπόψη οι προτεραιότητες που αναδεικνύονται στο πλαίσιο του αντίστοιχου σχεδιασμού που υλοποιούν οι Περιφέρειες και έχουν «οριζόντια» ή «πολύ-περιφερειακή» διάσταση. Η στρατηγική αυτή βασίζεται στην αναγνώριση βασικών τομέων της ελληνικής οικονομίας που έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν σημαντικά τη μελλοντική προοπτική ανάπτυξης της χώρας, αλλά και συγκεκριμένων περιφερειών, καθώς και στη διαβούλευση με την επιχειρηματική και ερευνητική κοινότητα, αρμόδια Υπουργεία¹² και Περιφέρειες, σχετικά με τη διαμόρφωση Ε&Τ προτεραιοτήτων στους παραπάνω τομείς¹².

¹² Έχει γίνει **συγκριτική ανάλυση των βασικών μελετών για την ελληνική οικονομία** και των τομέων προτεραιότητας που αναδεικνύονται μέσα από αυτές. (όπως McKinsey & Company, Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά: Προσδιορίζοντας το νέο

Η στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης διαμορφώνεται παράλληλα τόσο σε εθνικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο μέσα από διαδικασίες αλληλεπίδρασης μεταξύ των δύο επιπέδων.

Σε ό,τι αφορά στο εθνικό επίπεδο, η ακολουθούμενη διαδικασία συνίσταται:

- Στον εντοπισμό ευρύτερων θεματικών τομέων ή κλάδων με κριτήρια την **Επίδραση στην οικονομία** (πολλαπλασιαστές), τη **Βιωσιμότητα**, την **Εξαγωγική δυναμική**, την **Καινοτομία** αλλά και την υφιστάμενη επιστημονική εξειδίκευση του ερευνητικού δυναμικού της χώρας.
- Στην περαιτέρω εξειδίκευση των παραπάνω τομέων ή κλάδων και εντοπισμό με την συμμετοχή των επιχειρήσεων και της ερευνητικής κοινότητας δραστηριοτήτων οι οποίες αξιοποιώντας την Έρευνα, Τεχνολογία και Καινοτομία, μπορούν να προκαλέσουν διαρθρωτικές αλλαγές στις επιχειρήσεις του τομέα (π.χ εκσυγχρονισμό, διαφοροποίηση, μετάβαση κλπ)
- Στην ανάδειξη των κρίσιμων ερευνητικών πεδίων/τεχνολογιών (και των κατάλληλων εργαλείων πολιτικής), που πρέπει να περιληφθούν στην στρατηγική Ε&Τ&Κ, λαμβάνοντας υπόψη και τις περιφερειακές στρατηγικές που διαμορφώνονται από τις Περιφέρειες.

Σε περιφερειακό επίπεδο, οι Περιφέρειες και οι τοπικές κοινωνίες της χώρας, καλούνται να αναγνωρίσουν και να αξιοποιήσουν τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα, να υποστηρίξουν την καινοτομία και να επικεντρώσουν με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών σε όλα τα στάδια (διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης) να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος μετασχηματισμός της τοπικής οικονομίας.

- **Οι Πλατφόρμες καινοτομίας** αποτελούν τους βασικούς πυρήνες της διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο, συγκεντρώνοντας εκπροσώπους από τις επιχειρήσεις του κλάδου ή του τομέα, τα ερευνητικά κέντρα, τα Πανεπιστήμια, Υπουργεία και Περιφέρειες. Αναμένεται να συμβάλλουν στη διαδικασία εντοπισμού των κρίσιμων δραστηριοτήτων (activities) στις οποίες θα πρέπει να εστιασθεί η ερευνητική και τεχνολογική προσπάθεια στη νέα προγραμματική περίοδο και στη διαμόρφωση μιας εθνικής στρατηγικής RIS3 λαμβάνοντας υπόψη και τις περιφερειακές στρατηγικές RIS3 που διαμορφώνονται παράλληλα από τις Περιφέρειες.

Τα αποτελέσματα των διεργασιών διαβούλευσης της κάθε περιφέρειας και οι αντίστοιχες περιφερειακές στρατηγικές RIS3 που θα προκύψουν, θα διασυνδεθούν με την εθνική στρατηγική RIS3.

Ενδεικτικά αναγνωρίζονται τα εξής ζητήματα που θα ληφθούν υπόψη στην εθνική στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης:

- **Στον αγροδιατροφικό τομέα**, οι προτεραιότητες χωρίζονται σε τρεις μεγάλες ενότητες: Πρωτογενής αγροτική παραγωγή, τρόφιμα και διατροφή και τρεις οριζόντιες προτεραιότητες την αγροβιοτεχνολογία, το περιβάλλον και τις βασικές τεχνολογίες εφαρμογής (ΤΠΕ, Νανοτεχνολογία, Φωτονική, κ.λ.π.) και αφορούν σε: α) Αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας, της παραγωγής, και της αποτελεσματικότητας των πόρων, β) Καινοτομίες προς στήριξη της βιοοικονομίας, γ) Βιοποικιλότητα, υπηρεσίες οικοσυστήματος και λειτουργικότητα του εδάφους, δ) Καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες για την ολοκληρωμένη αλυσίδα εφοδιασμού, ε) Επάρκεια τροφίμων, ποιότητα τροφίμων, ασφάλεια τροφίμων και υγιεινά τρόφιμα συνδυασμένα με παραδοσιακά προϊόντα και προϊόντα πολιτισμού. Για επίτευξη των στόχων αυτών είναι θεμελιώδους σημασίας η συνεργασία όλων των ΕΔΕΤ και των χρηματοδοτικών σχημάτων και εργαλείων εφαρμογής τους.

- Στον **τομέα της Ενέργειας** ως σημαντικές προκλήσεις για το μέλλον αναδεικνύονται ιδιαίτερα η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών σχετικών με Εξοικονόμηση Ενέργειας, τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, τα Έξυπνα Δίκτυα και την Αποθήκευση Ενέργειας, ενώ θα ενισχυθούν συμπληρωματικά και άλλες περιοχές όπου ανιχνεύεται δυναμικό επιχειρηματικότητας αλλά και ερευνητικής αριστείας. Επίσης σημαντική αναδεικνύεται η οικονομική και κοινωνική έρευνα στον τομέα της Ενέργειας ειδικά για την υποβοήθηση της διάδοσης των νέων ενεργειακών τεχνολογιών.
- Στον **τομέα του Περιβάλλοντος και της Βιώσιμης ανάπτυξης**, αναγνωρίζεται ως πρόκληση η αξιοποίηση της έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών που θα επιλύσουν βασικά περιβαλλοντικά προβλήματα, μαζί με τη διατήρηση και αξιοποίηση του φυσικού κεφαλαίου της χώρας. Ως κυριότεροι τομείς εντοπίζονται η διαχείριση των αποβλήτων (στερεών και υγρών), η ανάπτυξη τεχνολογιών φιλικών **προς το περιβάλλον** με στόχο την προσαρμογή στους στόχους της κλιματικής αλλαγής που έχει θεσπίσει η ΕΕ για το 2020, ανάπτυξη διαδικασιών και προϊόντων χαμηλού αποτυπώματος άνθρακα και υψηλής ανάκτησης υλικών, καθώς επίσης και σχετικές δράσεις για τη βελτίωση και την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων. Ενδεικτικά αναφέρεται ο ρόλος της έρευνας και της ανάπτυξης στην υποστήριξη της επιχειρηματικότητας στην αξιοποίηση βιοαποβλήτων, και στην ανάπτυξη δράσεων για την ανάκτηση υλικών και την αξιοποίησή τους, σύμφωνα με τις αρχές της βιομηχανικής συμβίωσης και της κυκλικής οικονομίας, την ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών και τεχνολογιών αιχμής για τη διαχείριση αποβλήτων (στερεών και υγρών), την ανάπτυξη τεχνολογιών αιχμής για την αντιρρύπανση-απορρύπανση για επιχειρήσεις, την αειφορική οργάνωση επιχειρηματικών πάρκων και άτυπων βιομηχανικών περιοχών, τη μείωση της επίδρασης επικίνδυνων και τοξικών αποβλήτων. Επίσης σημαντική διαφαίνεται η υποστήριξη της έρευνας και ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών που σχετίζονται με την προστασία της βιοποικιλότητας, τη βελτίωση, αποκατάσταση και αξιολόγηση οικοσυστημάτων, καθώς και την πρόβλεψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών.
- Ο **τομέας των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών** κατέχει έναν ιδιαίτερο ρόλο, δεδομένου ότι αφενός αποτελεί ένα κλάδο με ιδιαίτερη δυναμική στη χώρα και αφετέρου οι εφαρμογές του επηρεάζουν πολλαπλούς κλάδους της οικονομίας. Στόχος είναι η αξιοποίηση των τεχνολογιών εκείνων που θα στηρίξουν και θα αναβαθμίσουν σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες. Ενδεικτικά, έμφαση θα δοθεί στις τεχνολογίες περιεχομένου και διαχείρισης πληροφοριών (Big Data, Ανοιχτά δεδομένα, εργαλεία ανάπτυξης δημιουργικού περιεχομένου, σημασιολογικός ιστός) με εφαρμογή σε τομείς ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για τη χώρα, όπως είναι ο Τουρισμός και η Υγεία. Επίσης έμφαση θα δοθεί στις τεχνολογίες που διαμορφώνουν το διαδίκτυο του μέλλοντος (υπολογιστικά πλέγματα και νέφη, υπηρεσίες και εφαρμογές για κινητά και υπολογιστικά συστήματα, συστήματα εντοπισμού θέσης) για την υποστήριξη δραστηριοτήτων στον Τουρισμό (πολλές τεχνολογίες συνεισφέρουν στην αναβάθμιση του τουριστικού «προϊόντος» σε συνδυασμό με την ανάδειξη του πολιτιστικού περιεχομένου), καθώς επίσης και τους τομείς των Μεταφορών και Logistics, της Αγροδιατροφής και της Ενέργειας. Σημαντική παράμετρο αποτελεί η χρήση διατομεακών τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (Internet of things, Δίκτυα αισθητήρων, ασφάλεια δικτύων και συναλλαγών) με εφαρμογή σε πολλούς κλάδους, οι οποίες αντιμετωπίζουν ταυτόχρονα και κοινωνικές προκλήσεις (έξυπνες μεταφορές και εφοδιαστικές αλυσίδες, e-health, τηλεεπιτήρηση, έξυπνα ενεργειακά δίκτυα). Τέλος έμφαση θα δοθεί σε τεχνολογίες ρομποτικής και μικροηλεκτρονικής καθώς και σε τεχνολογίες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση των βιομηχανιών του μέλλοντος.
- Στο **τομέα των Μεταφορών/Logistics** ως σημαντικές προκλήσεις αναγνωρίζονται η αξιοποίηση της έρευνας και ανάπτυξης για την ανάπτυξη ευφυών συστημάτων μεταφορών, την ελαχιστοποίηση αέριων εκπομπών, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας στις τεχνολογίες αεροναυπηγικής & αεροπορικών μεταφορών, τις ασφαλείς οδικές μεταφορές, τη διαλειτουργικότητα μεταφορικών και συγκοινωνιακών συστημάτων, τη διαχείριση συμφόρησης στο αστικό και υπεραστικό δίκτυο, την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών οδικής ασφάλειας και την

υποστήριξη ολοκληρωμένων διατροφικών αλυσίδων εφοδιαστικής, καθώς και τις ασφαλείς, λειτουργικές και ανταγωνιστικές θαλάσσιες μεταφορές.

- Στον **τομέα της Υγείας/Φαρμάκων** σημαντικότερες προκλήσεις αποτελούν: α) η βελτίωση της κατανόησης της υγείας του πληθυσμού, των ασθενειών, της γήρανσης και η μετάφραση αυτής της γνώσης σε καινοτόμα και αποτελεσματικά προϊόντα, στρατηγικές παρεμβάσεις και υπηρεσίες προς όφελος των ασθενών και όλων των πολιτών, β) η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων μέσω της στήριξης της Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας σε τομείς όπως: i) η ανάπτυξη γενοσήμων φαρμάκων, η επαναστόχευση και η ανάπτυξη νέων μεθόδων χορήγησης και η φαρμακευτική ανακάλυψη στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης νέων φαρμάκων, ii) η ανάπτυξη καινοτόμων ιατρικών, διαγνωστικών και απεικονιστικών προϊόντων και υπηρεσιών, και iii) η ανάπτυξη συνεργειών με άλλες οικονομικές δραστηριότητες όπως ο ιατρικός τουρισμός, η αγρο-διατροφή και το περιβάλλον.
- Στον **τομέα των Υλικών**, η έρευνα και ανάπτυξη καλείται να υποστηρίξει τις επιχειρήσεις ώστε αυτές να αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες στις διαδικασίες και την παραγωγή υλικών, όπως είναι ενδεικτικά: η ανάπτυξη και η παραγωγή επικαλύψεων για χρήση στον κατασκευαστικό κλάδο και την ναυπηγική, ανάπτυξη μονωτικών υλικών και επιχρισμάτων για οικοδομικές κατασκευές, η ανάπτυξη και παραγωγή υλικών και μεθόδων, φιλικών προς το περιβάλλον για την προστασία και την αποκατάσταση μνημείων και ιστορικών κατασκευών, καθώς και για τη σύγχρονη δόμηση.
- Στον **τομέα του Τουρισμού**, σημαντική πρόκληση αποτελεί η αύξηση της επιχειρηματικότητας του κλάδου του τουρισμού με δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων τουρισμού για αξιοποίηση τεχνολογιών ΤΠΕ και συνεργασία με ερευνητικούς φορείς για την ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας, η δημιουργία ή/και ενίσχυση συμπράξεων στο «τρίγωνο της γνώσης» με στόχο α) την προώθηση και ενδυνάμωση συγκεκριμένων τομέων έρευνας (σε συνέργεια με τους τομείς ΤΠΕ, Αγροδιατροφής, Ενέργειας, Περιβάλλοντος, Υγείας, Μεταφορών) σε εθνικό επίπεδο, β) την ανάπτυξη πιλοτικών υποδομών ειδικών μορφών τουρισμού σε περιφερειακό επίπεδο, και γ) η από κοινού συμμετοχή σε προγράμματα στρατηγικής προβολής ειδικών μορφών τουρισμού. Κύριες συνέργειες που θα αξιοποιηθούν σε εθνικό επίπεδο εντοπίζονται στα συμπλέγματα Τουρισμού–Πολιτισμού, Τουρισμού–Αγροδιατροφής και Τουρισμού–Περιβάλλοντος. Παράλληλα, με στόχο τη διαμόρφωση ενός βιώσιμου μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης, με σεβασμό στο περιβάλλον θα υποστηριχθούν δράσεις ανθρώπινου δυναμικού για την ενίσχυση προγραμμάτων εκπαίδευσης / κατάρτισης σε σχέση με περιβαλλοντικές / ενεργειακές παρεμβάσεις στον τομέα τουρισμού, καθώς και δράσεις κοινωνικο-οικονομικών μελετών / ερευνών που συμβάλλουν στη διαμόρφωση κοινωνικού marketing / ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας γύρω από τον τουρισμό.
- Σε ότι αφορά **στον Πολιτισμό** και στον καινοτόμο τρόπο με τον οποίο δύναται να αποτελέσει συγκριτικό πλεονέκτημα και επιχειρηματική επιλογή για τη χώρα, στόχος είναι η προώθηση δράσεων για την παραγωγή αντιγράφων, ηλεκτρονικού υλικού, παραγωγή ειδών λαϊκής τέχνης, μουσικών οργάνων, σκηνικών, κ.ά. Εξίσου σημαντική είναι η στήριξη των Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών του Σύγχρονου Πολιτισμού (κινηματογράφος, οπτικοακουστικά μέσα, εκδόσεις, design, εικαστικές τέχνες, παραστατικές τέχνες- μουσική, χορός, θέατρο κ.λπ.) μέσω της ενθάρρυνσης νέων καλλιτεχνών για την ανάληψη επαγγελματικών πρωτοβουλιών στον χώρο των τεχνών. Επίσης, θα δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη της αρχαιολογικής έρευνας και καινοτομίας, υπό την έννοια της μεταφοράς τεχνογνωσίας και της διάδοσης επιτυχημένων εφαρμογών στο διεθνές επιστημονικό δυναμικό, σε εξειδικευμένα πεδία, όπως η αποκατάσταση και συντήρηση αρχαιοτήτων με τη χρήση καινοτόμων μεθόδων υψηλής τεχνολογίας, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση ερευνητικών υποδομών εθνικής εμβέλειας.
- Η **κοινωνική και ανθρωπιστική έρευνα** θα συμβάλει, πέρα από την αντιμετώπιση ειδικότερων ζητημάτων που συνδέονται με την προώθηση των παραπάνω οικονομικών τομέων, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, και στη μελέτη και αντιμετώπιση της φτώχειας, της κοινωνικής συνοχής και της ανοχής στην πολυπολιτισμικότητα, καθώς και σε θέματα εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης.

Ορισμένοι από τους παραπάνω τομείς έχουν αναδειχθεί όχι μόνον σε εθνικό, αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο ειδικότερα δε οι τομείς της Αγροδιατροφής και του Τουρισμού, σε ό,τι αφορά συγκεκριμένες διαστάσεις τους που συνδέονται με τα χαρακτηριστικά της κάθε Περιφέρειας.

Η διαδικασία αυτή είναι συνεχής και η προτεραιοποίηση αντανακλάται και αναλύεται στο κείμενο RIS3, της οποίας η εφαρμογή θα εξειδικευτεί στα αντίστοιχα Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Σχήμα 1.3.2.3. Σ1: Διαγραμματική απεικόνιση της Στρατηγικής 2014-2020

1. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Βασικοί τομείς:

- Ενέργεια
- Αγροδιατροφικές ταμείας και γαλαξία ανάπτυξης
- ΤΠΕ
- Περιβάλλον
- Φαρμακευτικά προϊόντα
- Υγεία
- Μεταφορές & Logistics
- Πολιτισμός & τουρισμός

Εμφαση σε:

- Δημιουργία περιβάλλοντος φιλικού προς τις επιχειρήσεις που προσελκύει επενδύσεις
- Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα χώρας/περιφερειών
- Προσασαλισμός στις εξαγωγές
- Εργωριασπαγωγή προστιθέμενης αξίας
- Νέες γενιές επενδύσεων σε ΤΠΕ
- Ξεμπτη εξειδίκευση – καινοτομία – Ε&Τ
- Περιφερειακές πρωτοβουλίες και δυνάμεις
- Ενισχυτικές υποστηρικτικές δομές επιχειρηματικότητας
- Πρόσβαση σε χρηματοδότηση
- Ανάπτυξη καυλαύρας επιχειρηματικής συνεργασίας
- Επέκταση νέες αγορές και επλυσισμός προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος
- Ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς, δημιουργικής βιομηχανίας και σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας

2. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

ΥΓΕΙΑ

- Ανάδειξη του υφιστάμενου μοντέλου παροχής υπηρεσιών υγείας προκειμένου να βελτιωθεί η σχέση κόστους-αποτελέσματος
- Πρόσβαση για όλους σε υψηλής ποιότητας υγεία
- Πρωτοβάθμια φροντίδα
- Επικέντρωση σε όλους απειλούνται με αποκλεισμό

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΩΜΑΤΩΣΗ

- Στόχευμένες παρεμβάσεις για την καταπολέμηση των συνεπειών της κρίσης
- Ενδυνάμωση των δημόσιων πολιτικών πρόληψης/καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
- Παρεμβάσεις για παροδοτικές ομάδες-στόχους των προνοιακών πολιτικών, αλλά και άλλες κατηγορίες που απειλούνται με αποκλεισμό από αγορά εργασίας
- Σύνδεση με κοινωνία πολιτών
- Μετανοστήωση

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

- Διευκόλυνση εισόδου στην αγορά εργασίας και εξασφάλιση της πρώτης απασχόλησης
- Σύνδεση εκπαίδευσης και απασχόλησης - Κασυθυνάμενες από τη ζήτηση δεξιοτήτων
- Κινητικότητα και αβόθωση της απασχολημότητας
- Επιδότηση της απασχόλησης
- Δράσεις για την ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων και των μακροχρόνια ανεργών
- Μεγιστη συνέργεια με την πρωτοβουλία «εγγύηση για την νεολαία»
- Αξιοποίηση της κοινωνικής οικονομίας
- Επένδυση στο διορισμό λειτουργικού μόντελου ΟΑΕΔ και αιδιαργώνωση του
- Καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαδευτικού συστήματος
- Διαβίωση μάθηση

3. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΦΙΛΙΚΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Αποδοτική χρήση των πόρων και χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα
- Αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων (Κοινοτικό κεκτημένο) – Ανακύκλωση
- Επιχειρηματικές ευκαιρίες σε αναπτυσσόμενους κλάδους
- Εξοικονόμηση ενέργειας – Ενεργειακή αποδοτικότητα
- ΑΠΕ
- Διαχείριση και πρόληψη των κινδύνων από την κλιματική αλλαγή
- Πρόστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας και του φυσικού τοπίου
- Πρόστασία πολιτιστικού περιβάλλοντος
- Ολοκληρωμένη Αστική Ανάπτυξη – Καθαρές μεταφορές

4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

- Εκσυγχρονισμός και επέκταση των δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας
- Κατασκευή και φασακού αερίου
- Δημιουργία πρωτοπόρων ανταγωνιστικής αγοράς

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

- Ολοκλήρωση του δικτύου (βασικό ΔΕΔ-Μ)
- Ανάπτυξη δικτύων για ενεργειακή επεξεργασία
- Πρωτοβουλία συνδυασμένων μεταφορών/Καίμβαι Logistics
- Ανάπτυξη λιμένων

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

- Φιλικά προς τις επιχειρήσεις περιβάλλον
- Δικαστική
- Υγεία
- Δημοσιονομική / Φορολογική μεταρρύθμιση
- Στόχευση νέων προγράμματος στην

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ / Τομεακές παρεμβάσεις

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ / Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ / Ορίζοντες παρεμβάσεων

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ / Ορίζοντες παρεμβάσεων

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ / Ορίζοντες παρεμβάσεων

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ / Ορίζοντες παρεμβάσεων

- Εθνικά επίπεδα
- Περιφερειακά επίπεδα
- Τοπικά επίπεδα
- Ανάπτυξη δικτύων
- Υποστήριξη δικαίου

5. ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ – Η Διοίκηση ως υποδομη για την ανάπτυξη

Ξεμπτη Ανάπτυξη (Smart growth)

Χωρίς Αποκλεισμούς Ανάπτυξη (Inclusive growth)

Βιώσιμη Ανάπτυξη (Sustainable growth)

ΕΥΡΩΠΗ 2020

1.3.3 Ανάλυση Θεματικών Στόχων

1.3.3.1 ΘΣ1: Ενίσχυσης της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας

Στόχοι και προτεραιότητες

Η νέα Προγραμματική περίοδος 2014-2020 είναι η κατάλληλη αφορμή για να τεθεί η χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας σε μια νέα βάση δημιουργώντας ένα Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Έρευνα και την Καινοτομία (ΕΣΠΕΚ). Η προσπάθεια αυτή έχει ως στόχο να μοχλεύσει σημαντικές ιδιωτικές επενδύσεις μέσα από την επιλεκτική δρομολόγηση της δημόσιας χρηματοδότησης και τη στόχευση της πολιτικής έρευνας και της καινοτομίας στις σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα στην πορεία προς το 2020 και εντεύθεν.

Οι προτεραιότητες της πολιτικής έρευνας και καινοτομίας για την περίοδο 2014 - 2020 είναι:

- Η στροφή στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη βασισμένη στη γνώση και τη βιώσιμη εξειδίκευση
- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων μέσω της παραγωγής, διάδοσης και ενσωμάτωσης της νέας γνώσης και της καινοτομίας και της σύνδεσης της ακαδημαϊκής έρευνας με την οικονομία.
- Η αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων και η συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»
- Η ανάπτυξη της αριστείας στην έρευνα και η ευθυγράμμιση της προσφοράς της Έρευνας και της Καινοτομίας κυρίως με την επιχειρηματική ζήτηση καθώς και
- Η επικέντρωση των πόρων και των προσπάθειών σε επιλεγμένους κλάδους/τομείς οικονομικής δραστηριότητας και σε πεδία παρέμβασης στην Έρευνα και την Καινοτομία, οι οποίοι αναφέρονται στην ενότητα 1.3.2.3. και καλύπτουν τόσο τον ΘΣ1 όσο και τους επόμενους, με σκοπό τον εκσυγχρονισμό, τη διαφοροποίηση και την εκμετάλλευση νέων ευκαιριών στην ελληνική οικονομία.

Οι ανωτέρω προτεραιότητες υποστηρίζουν την επίτευξη του κεντρικού στόχου του τομέα Έρευνας και Καινοτομίας για το 2020, ο οποίος είναι «Ο αναπροσανατολισμός, η αναδιάρθρωση και η ενίσχυση των τομέων έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας ώστε να αποτελέσουν το βασικό πυλώνα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αναβάθμιση της επιχειρηματικότητας και της παραγωγικότητας μέσω της παραγωγής, διάδοσης και ενσωμάτωσης της νέας γνώσης και της καινοτομίας στα υπάρχοντα αλλά και σε νέα προϊόντα, υπηρεσίες παραγωγικά συστήματα και αλυσίδες αξίας, προωθώντας τις εξαγωγές, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα τις κοινωνικές και περιφερειακές ανισότητες που παράγονται από την έλλειψη πρόσβασης στη νέα τεχνολογία».

Οι προτεραιότητες πολιτικής, θα εξειδικευθούν περαιτέρω, ορίζοντας συγκεκριμένες επενδυτικές προτεραιότητες και ειδικούς στόχους σε επίπεδο Ε.Π, περιλαμβανομένων και των αρχών που θα διέπουν την επιλογή των πράξεων, όπως ορίζεται από τους κανονισμούς. Ακόμα μεγαλύτερη συγκέντρωση πόρων, μέσω της ταυτοποίησης και της προτεραιοποίησης των επενδυτικών ευκαιριών με σκοπό τον εκσυγχρονισμό, τη διαφοροποίηση και την υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, θα λαμβάνει χώρα κατά την υλοποίηση των Ε.Π., καθώς θα εξελίσσεται η διαδικασία «επιχειρηματικής ανακάλυψης» (entrepreneurial discovery) που αποτελεί δυναμική διαδικασία στο πλαίσιο της RIS3. Μια περίληψη του Σχεδίου Δράσης με ιδιαίτερη έμφαση στη συνεργασία και τη σύνδεση μεταξύ του εθνικού και των περιφερειακών επιπέδων και των αντίστοιχων διαδικασιών επιχειρηματικής ανακάλυψης περιλαμβάνεται στο παράρτημα για την αιρεσιμότητα 1.1.

Όλες οι συγχρηματοδοτούμενες από την ΕΕ επενδύσεις, στο πλαίσιο του ΘΣ1, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, θα είναι πλήρως ευθυγραμμισμένες με την RIS3, προκειμένου να δημιουργηθεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω της ανάπτυξης και αντιστοίχισης των ισχυρών σημείων της έρευνας και της καινοτομίας με τις ανάγκες των

επιχειρήσεων, για την αξιοποίηση αναδυόμενων ευκαιριών και των εξελίξεων στην αγορά με συνεκτικό τρόπο, σύμφωνα με το άρθρο 2 (3) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013. Ως εκ τούτου, η RIS3 θα προβλέπει την υποστήριξη καινοτόμων ΜΜΕ που συμβάλλουν στη δημιουργία νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων για την Ελλάδα και τις περιφέρειές της.

Ιδιαίτερη βαρύτητα, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της πολιτικής έρευνας και καινοτομίας, θα δοθεί στις συνέργειες με το Πρόγραμμα Ορίζων 2020, λαμβάνοντας υπόψη τη συμπληρωματικότητα με τις Συμπράξεις Δημοσίου (Κοινές Προγραμματικές Πρωτοβουλίες, ERA-NET, άρθρο 185 της ΣΛΕΕ) και τις Συμπράξεις Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα (άρθρο 187 της ΣΛΕΕ) και διασφαλίζοντας τη συμβατότητα των μεθόδων κοστολόγησης, για σωρευτική χρηματοδότηση με τον Ορίζοντα 2020, τη δυνατότητα χρηματοδότησης άριστων έργων που δεν περιλήφθηκαν στις ενισχύσεις του Ορίζοντα 2020 και τη διεύρυνση της διεθνούς συνεργασίας (άρθρα 70(2), 65(11), 67(5)β και 68(1)γ του CPR.

Ήδη αναφέρθηκε ότι η Ελλάδα έχει θέσει ως στόχο στο πλαίσιο του ΕΠΜ, την επίτευξη Ακαθάριστης Εγχώριας Δαπάνης για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (ΑΕΔΕΤΑ) ως προς το ΑΕΠ στο 1,2% το έτος 2020 (βλ. σχετική υποσημείωση στον πίνακα με τους στόχους Ε2020). Η στοχοθεσία αυτή θα στηριχθεί σημαντικά και στη μόχλευση ιδιωτικών πόρων ώστε η συμμετοχή των επιχειρήσεων να ξεπεράσει το 0,4% του ΑΕΠ. Σημειώνεται και πάλι ότι ο στόχος αφορά στην ευρύτερη συνολική εθνική προσπάθεια και δεν συναρτάται μόνον από τις παρεμβάσεις του ΕΣΠΑ 2014-2020, καθώς οι σχετικές δαπάνες των ΕΔΕΤ στις συνολικές αποτελούν λιγότερο από το 15% των συνολικών.

Περαιτέρω εξειδίκευση, εμβαθύνοντας στις ευρείες κατηγορίες που έχουν ήδη προσδιοριστεί στο επίπεδο του ΕΣΠΑ 2014-2020 και των περιφερειακών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς και ποσοτικοποίηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων (δείκτες αποτελέσματος) θα πραγματοποιηθεί στο επίπεδο των Ε.Π.

Η κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα

Οι δράσεις έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας (ΕΤΑΚ) καλούνται να υποστηρίξουν πρωτίστως την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, μέσω αναβάθμισης της παραγωγικότητας και των εξαγωγικών ικανοτήτων, και να απαντήσουν στις κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα, συμπεριλαμβανομένων της επαναβιομηχάνισης, της γήρανσης, της κοινωνικής και χωρικής συνοχής κλπ., όπως προκύπτουν από την εθνική και τις περιφερειακές διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης. Η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων θα υποστηριχτεί μέσω της κινητοποίησης του ιδιωτικού τομέα για επένδυση σε έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη, καινοτομία και εξωστρέφεια προς διεθνείς αγορές. Για το σκοπό αυτό θα εφαρμοστεί σειρά μέτρων, όπως είναι, ενδεικτικά, τα εξής:

- Άμεση ή και έμμεση ενίσχυση για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης στις επιχειρήσεις μέσω της ανοιχτής καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των ΜΜΕ.
- Ενίσχυση των ΜΜΕ για την αγορά συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών γνώσης / εμπειρογνωμοσύνης από φορείς καινοτομίας καθώς και για την προστασία και εκμετάλλευση της βιομηχανικής ιδιοκτησίας (διπλώματα ευρεσιτεχνίας, βιομηχανικό σχέδιο κτλ)
- Ενίσχυση της δημιουργίας συστάδων καινοτομίας, αποτελούμενων κυρίως από στενά συνδεδεμένες επιχειρήσεις και ερευνητικούς φορείς
- Ενίσχυση της δημιουργίας και της ανάπτυξης τεχνοβλαστών (spin-off) και επιχειρήσεων έντασης καινοτομίας
- Παρακίνηση και ενίσχυση της ζήτησης καινοτόμων προϊόντων / υπηρεσιών μέσω προμηθειών του Δημοσίου και ενθάρρυνσης τη ζήτησης από τις επιχειρήσεις (π.χ. δελτία (vouchers) καινοτομίας)
- Πρόσβαση στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, παραγωγικών διαδικασιών και υπηρεσιών, μέσω και της αξιοποίησης χρηματοδοτικών

εργαλείων (όπως κεφάλαια κινδύνου, επιχειρηματικά κεφάλαια συμμετοχών (venture capital) και εγγυήσεις και κατάλληλες πολιτικές)

- Συνεργασία των εργαστηρίων των δημοσίων ερευνητικών φορέων και των ΑΕΙ με τις επιχειρήσεις
- Ενίσχυση και επέκταση των συνεργασιών των ελληνικών επιχειρήσεων και εργαστηρίων στο πλαίσιο ευρωπαϊκών και διεθνών προγραμμάτων, αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που προσφέρουν τα άρθρα 70(2) και 96 (6)α και (3)δ του Κανονισμού 1303/13.

Η στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στη νέα προγραμματική περίοδο οι προτεραιότητες της πολιτικής για την έρευνα και την καινοτομία, συνδέονται άμεσα με τον εντοπισμό και την υποστήριξη εκείνων των ερευνητικών, καινοτομικών και οικονομικών δραστηριοτήτων, στις οποίες **η Ελλάδα μπορεί να δημιουργήσει νέα ή και να αναβαθμίσει υπάρχοντα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα**, και οι οποίες παρουσιάζουν σημαντικό δυναμικό για επενδύσεις και απασχόληση έντασης γνώσης. Ο προσδιορισμός αυτών των δραστηριοτήτων και προτεραιοτήτων γίνεται δια της **Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, όπως περιγράφεται στο παράρτημα για τις ex-ante αιρεσιμότητες. Οι επενδύσεις του ΕΤΠΑ στο Θ.Σ.1 και δυνητικά σε άλλους θα υποστηρίζουν τις προτεραιότητες που εντοπίζει η RIS3.**

Οι τομείς που επιλέγονται, και θα εξειδικευτούν περαιτέρω σε προτεραιότητες κατά τη διαδικασία της RIS3, αναφέρονται στην ενότητα 1.3.2.3. και περιλαμβάνουν τον Αγροβιοδιατροφικό τομέα, την Ενέργεια, τις Τεχνολογίες της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών, την Υγεία και τα Φάρμακα, τον Τουρισμό, την Πολιτιστική και Δημιουργική Βιομηχανία, την Εφοδιαστική Αλυσίδα, το Περιβάλλον, τα Υλικά και τις Κατασκευές, στους οποίους διαφαίνεται η δυνατότητα ενίσχυσης επιλεγμένων αλυσίδων αξίας που θα υποστηρίζονται από την έρευνα την τεχνολογία και την καινοτομία. Επιπλέον η Γαλάζια οικονομία και η οικο-καινοτομία αποτελούν οριζόντιους τομείς ανάπτυξης που διαπνέουν τους βασικούς τομείς της οικονομίας. Η καινοτομία και ειδικότερα η οικο-καινοτομία θα υποστηριχθούν με εργαλεία που ενθαρρύνουν τις ιδιωτικές επενδύσεις σε έρευνα και καινοτομία για την βελτίωση των λύσεων ή την ανάπτυξη νέων, στις οποίες περιλαμβάνονται η απόδειξη της λειτουργικότητας (proof of concept), οι δοκιμές και η πελατοκεντρική καινοτομία με συνεργασία επιχειρήσεων και άλλων οργανισμών. Όλες αυτές οι επενδύσεις του ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του Κανονισμού 1301/2013 άρθρο 5.1.β και .4.στ πρέπει να εφαρμόζονται σε ενέργειες πέρα από τα ισχύοντα πρότυπα.

Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης για την Ελλάδα ο τομέας της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης που θα προσεγγισθεί σε συνδυασμό με άλλους τομείς (π.χ. Τουρισμός, Περιβάλλον, Ενέργεια, Μεταποίηση τροφίμων) με στόχο την αξιοποίηση του σημαντικού δυναμικού του, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, με τρόπο που να αναδεικνύει τη συμπληρωματικότητα και τις συνέργειές τους.

Τα ισχυρά σημεία που παρουσιάζει το ελληνικό σύστημα καινοτομίας, θα υποστηριχθούν περαιτέρω στο πλαίσιο του νέου σχεδιασμού (ύπαρξη νησίδων αριστείας στα ελληνικά ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα, επιτυχημένη συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα, ύπαρξη αξιολογού αριθμού και ποιότητας διασπορά). Η υποστήριξη της ερευνητικής αριστείας η οποία αποτελεί παράγοντα επιτυχίας του ελληνικού συστήματος καινοτομίας αλλά και της προσέλκυσης επενδύσεων σε Ε&ΤΑ από επιχειρήσεις του εξωτερικού, αποτελούν σημαντικές προτεραιότητες. Έμφαση θα δοθεί στην ενίσχυση των δικτύων του ελληνικού συστήματος έρευνας με εκείνο της ελληνικής Διασποράς με στόχο τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την αντιμετώπιση και αναστροφή του φαινομένου της αποστράγγισης εγκεφάλων ("brain drain"). Η χώρα μας παρουσιάζει ήδη σημαντική συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα η οποία θα ενισχυθεί. Η ανάπτυξη του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού επικεντρώνεται στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Δημιουργία ή και υποστήριξη άριστου επιστημονικού δυναμικού στους επιλεγμένους τομείς προτεραιοτήτων έξυπνης εξειδίκευσης.
- Πρόληψη του μεταναστευτικού ρεύματος προς το εξωτερικό, επιστημόνων κυρίως νέων, δημιουργώντας συνθήκες ελκυστικής απασχόλησης στην έρευνα και την καινοτομία, ιδιαίτερα στον επιχειρηματικό τομέα

- Κίνητρα για νέους ερευνητές και καινοτόμους επιχειρηματίες προκειμένου να επιστρέψουν και να εργαστούν στην Ελλάδα
- Ενίσχυση με κεφάλαια σποράς νέων επιστημόνων με καινοτόμες ιδέες με προοπτική μετουσίωσης σε νέες τεχνολογίες και προϊόντα για την αγορά.

Στον επιχειρηματικό τομέα η σημαντική αύξηση της εισαγωγής καινοτομικών προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών σε ΜΜΕ με καλή επίδοση και μη τεχνολογικές καινοτομίες, η ανάδυση πολλών ΜΜΕ, η συνεργασία και η δικτύωση διεθνώς ανταγωνιστικών επιχειρήσεων στα πεδία της έξυπνης εξειδίκευσης μπορεί να καταστήσουν την Ελλάδα ελκυστικό κόμβο έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας με διεθνή προσανατολισμό για την οικονομική εκμετάλλευσή.

Η στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για μια **έξυπνη εξειδίκευση (RIS3)** διαμορφώνεται παράλληλα τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο μέσα από διεργασίες αλληλεπίδρασης μεταξύ των συμμετεχόντων - Εθνικών και Περιφερειακών Αρχών - (βλέπε και σχετική ενότητα 1.3.2.3), ο δε συντονισμός της –για τη διασφάλιση αποφυγής επικαλύψεων- θα εξασφαλιστεί στο πλαίσιο ειδικού Δικτύου Συντονισμού για την Έξυπνη Εξειδίκευση (βλέπε και σχετική ενότητα 2.1.1 (γ) (i) στη συνέχεια.).

Για τις ανάγκες του εθνικού σχεδιασμού σε εθνικό επίπεδο, οι Περιφέρειες έχουν ομαδοποιηθεί σε τρεις βασικές κατηγορίες: Περιφέρειες με προχωρημένες δυνατότητες Ε&ΤΑ (Αττική, Κεντρική Μακεδονία, και Κρήτη και, Δυτική Ελλάδα), Περιφέρειες με ισχυρό δυναμικό μεταποίησης και μέσου επιπέδου δυνατότητας καινοτομίας (Στερεά Ελλάδα, Δυτική Μακεδονία, Ανατολική Μακεδονία – Θράκη), Περιφέρειες βασιζόμενες σε παραδοσιακούς παραγωγικούς τομείς με δυναμικό καινοτομίας σε τοπικά προϊόντα (Ηπειρος, Θεσσαλία, Πελοπόννησος), Περιφέρειες με ισχυρό δυναμικό στον τουρισμό και πολύ χαμηλό δυναμικό στο πεδίο της τεχνολογικής καινοτομίας (Νότιο Αιγαίο, Βόρειο Αιγαίο και Ιόνια Νησιά). Η κατηγοριοποίηση αυτή θα ληφθεί υπόψη τόσο στη φάση του στρατηγικού σχεδιασμού όσο και της υλοποίησής του. Σύμφωνα με την έως σήμερα συνεργασία μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου, οι δράσεις που θα υλοποιηθούν σε περιφερειακό επίπεδο έχουν τοπική διάσταση (ή και μικρό προϋπολογισμό) και αφορούν κυρίως σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας και ανάπτυξης καινοτομίας στις επιχειρήσεις. Εξαιρέση στο τελευταίο αποτελούν οι Περιφέρειες με προχωρημένες δυνατότητες Ε&ΤΑ, οι οποίες θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν και προγράμματα έρευνας. Σε εθνικό επίπεδο, θα χρηματοδοτηθούν δράσεις οι οποίες έχουν οριζόντιο-εθνικό χαρακτήρα ή και αφορούν περισσότερες από μια Περιφέρειες. Αυτές οι δράσεις θα στοχεύουν ιδιαίτερα σε δια-τομεακές διασυνδέσεις και θα επικεντρώνονται σε ορισμένα πεδία Ε&ΤΑ όπου μπορούν να αναπτυχθούν αυθεντικοί και διακριτοί τομείς εξειδίκευσης και διαφοροποίησης της οικονομίας. Επιπλέον, οι εθνικού επιπέδου δράσεις θα είναι κυρίως προσανατολισμένες στις επενδυτικές προτεραιότητες που αφορούν Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία σε οικονομικά πεδία που έχουν ταυτοποιηθεί μέσω της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Ε&ΤΑ κι έχουν επιπλέον και εθνική και διεθνή διάσταση (σύνδεση με ΟΡΙΖΟΝΤΑ 2020, COSME κ.λ.π.).

Έρευνα και καινοτομία στον αγροτικό τομέα

Στον αγροτικό τομέα, η καινοτομία δύναται να εφαρμοσθεί σε όλες τις παρεμβάσεις στο πλαίσιο του κανονισμού για την αγροτική ανάπτυξη ενώ επιτυγχάνεται μέγιστο αποτέλεσμα όταν συνδυασθεί με συμβουλές και κατάρτιση των τελικά ωφελοούμενων. Οι δυνατότητες προώθησης συνεργασιών (δίκτυα, clusters, πιλοτικά έργα, έργα ανάπτυξης νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών, καινοτόμες βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού και τοπικές αγορές, καινοτόμες περιβαλλοντικές συνεργασίες, κοινωνική γεωργία κλπ.) με βάση τις ανάγκες του αγροδιατροφικού συστήματος και επιχειρησιακών ομάδων στο πλαίσιο της ΕΣΚ για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας, σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα των στρατηγικών ευφυούς εξειδίκευσης (RIS3), με βάση το περιφερειακό και εθνικό συγκριτικό πλεονέκτημα, σχετικά με τον αγροδιατροφικό τομέα, θα αξιοποιηθούν μέσα από το ΠΑΑ 2014-2020.

Ειδικότερα, όσον αφορά το περιβάλλον θα πραγματοποιηθεί αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας για τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική

αλλαγή, για την χρήση ΑΠΕ και συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας και ύδατος, στις πρακτικές καλλιέργειας. Κρίνεται απολύτως αναγκαία η παροχή συμβουλών, των εμπλεκόμενων στη γεωργία, σε περιβαλλοντικά θέματα.

Η ενδυνάμωση του συστήματος Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας

Τα ισχυρά σημεία και οι δυνατότητες εξέλιξης που παρουσιάζει το ελληνικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας, τόσο σε βασική όσο και σε εφαρμοσμένη έρευνα και ιδιαίτερα οι προσπάθειες καινοτομίας, θα υποστηριχθούν περαιτέρω και θα αποτελέσουν την βάση του νέου σχεδιασμού (ύπαρξη αριστείας στα ελληνικά ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα, επιτυχημένη συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα, ύπαρξη αξιόλογου όγκου και ποιότητας Διασπορά) που θα συμφωνεί με τη RIS3 της χώρας και περιλαμβάνεται στο ΕΣΠΕΚ. Η υποστήριξη της ερευνητικής αριστείας η οποία αποτελεί παράγοντα επιτυχίας του ελληνικού συστήματος καινοτομίας αλλά και της προσέλκυσης επενδύσεων σε Ε&ΤΑ από επιχειρήσεις του εξωτερικού, αποτελούν σημαντικές προτεραιότητες. Η υποστήριξη στην ερευνητική αριστεία θα ευθυγραμμίζεται με τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης και τα αποτελέσματά της θα συνεισφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών ή και της χώρας, είτε μέσω της ανάπτυξης των επιχειρήσεων είτε μέσω της εξαγωγής νέων γνώσεων, προϊόντων και υπηρεσιών.

Καθώς αντίστοιχες δράσεις κινητοποίησης του ιδιωτικού τομέα αντιμετώπισαν προβλήματα κατά το παρελθόν, η εξειδίκευσή τους (ανταπόκριση στις ανάγκες των επιχειρήσεων, χωρική διάσταση, κριτήρια επιλογής κλπ) θα γίνει σε επόμενο στάδιο, θα στηρίζεται στη RIS3 και θα βασιστεί σε βάθος ανάλυση των θεμάτων, κυρίως μέσω της αντιστοίχισης των δυνατοτήτων έρευνας και καινοτομίας με τη ζήτηση των επιχειρήσεων σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο, προσβλέποντας στη διαφοροποίηση της οικονομίας προς αγορές υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, και πριν από την όποια σχετική πρόσκληση υποβολής προτάσεων κατά τη φάση της εφαρμογής.

Παράλληλα, η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, μέσω της διαδικασίας ανακάλυψης επενδυτικών ευκαιριών για παραγωγή ή και αξιοποίηση καινοτομίας, θα εντοπίσει και θα προτείνει τις Ερευνητικές Υποδομές (συμπεριλαμβανομένων πιθανώς των ηλεκτρονικών υποδομών) ως καταλύτες στρατηγικού, μακροπρόθεσμου σχεδιασμού για την Ε&Κ στη χώρα. Ως εκ τούτου η δημιουργία Οδικού Χάρτη Ερευνητικών Υποδομών (ο οποίος θα ενημερώνεται ανά τριετία), θα συμβάλλει με μακρόπνοο σχεδιασμό στην ενίσχυση και εμβάθυνση της δικτύωσης του ερευνητικού και ακαδημαϊκού οικοσυστήματος, στη δημιουργία κρίσιμης μάζας σε επιστημονικές περιοχές στις οποίες η χώρα είτε έχει επιλέξει για να αναπτύξει/αναβαθμίσει συγκριτικό πλεονέκτημα, είτε εντοπίζει στρατηγική προτεραιότητα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, στην ενσωμάτωση της καινοτομίας και στην εξωστρέφεια της ελληνικού ερευνητικού οικοσυστήματος. Σημαντικό κριτήριο στις επιλογές θα αποτελέσει η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα αυτών των έργων. Παράλληλα, τονίζεται και η αναμενόμενη ισχυρή σύνδεσή του Εθνικού Οδικού Χάρτη με τους θεματικούς στόχους της Στρατηγικής Ε2020 ενώ συγχρόνως σημαντική αναμένεται να είναι και η συμβολή του στην κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών εγκατάστασης των κύριων ή άλλων καταναμεμένων κόμβων του και της χώρας, εν γένει. Στην περίπτωση των Μεγάλων Έργων θα εκπονείται Ανάλυση Κόστους Οφέλους κατά τα προβλεπόμενα από τον Κανονισμό. Παράλληλα θα επιδιωχθεί να δοθεί προτεραιότητα σε έργα που είτε αποτελούν μέρος-τμήμα του οδικού χάρτη του ESFRI σύμφωνα με τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης.

Όσον αφορά σε δράσεις ανάπτυξης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού, ο στόχος των παρεμβάσεων είναι η ενίσχυση της αριστείας στα ΑΕΙ και Ερευνητικά Κέντρα σε συνάφεια με τις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με την ανάπτυξη του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού, ιδιαίτερα στους τομείς προτεραιότητας, και με έμφαση στην καινοτομία και κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά στην εφαρμοσμένη έρευνα, τη συγκράτηση του ανθρώπινου δυναμικού στα ελληνικά ΑΕΙ και ερευνητικά κέντρα και την προσέλκυση ταλαντούχων και υψηλής ποιότητας ερευνητών από το εξωτερικό.

Οι παραπάνω στόχοι θα χρηματοδοτηθούν κυρίως - αλλά όχι αποκλειστικά – στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 10.

Μηχανισμός παρακολούθησης της υλοποίησης του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Έρευνα και Καινοτομία 2014 – 2020 και της εθνικής και περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Ο μηχανισμός για την παρακολούθηση της υλοποίησης του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Έρευνα και Καινοτομία 2014 – 2020 και της εθνικής και περιφερειακής διαδικασίας έξυπνης εξειδίκευσης θα υποστηρίζει την ορθολογική, αποτελεσματική και αποδοτική διάθεση και διαχείριση των διαθέσιμων πόρων με:

- τη συστηματική συγκέντρωση και επεξεργασία των πληροφοριών
- την αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής των δράσεων και
- την έγκαιρη υποβολή προτάσεων για τη λήψη διορθωτικών μέτρων βελτίωσης του σχεδιασμού

Προβλέπεται η λειτουργία ενός συστήματος παρακολούθησης και καθοδήγησης ως εξής:

1. Στο πλαίσιο του σχεδιαζόμενου νέου Νόμου για την ΕΤΑΚ συγκροτούνται Περιφερειακά Επιστημονικά Συμβούλια ως συμβουλευτικά όργανα για την υποστήριξη της περιφέρειας σε θέματα Έρευνας και Καινοτομίας. Τα Συμβούλια αυτά απαρτίζονται από τρεις εκπρόσωπους ερευνητικών και ακαδημαϊκών φορέων και τέσσερεις εκπρόσωπους παραγωγικών και κοινωνικών φορέων.
2. Στο πλαίσιο της Έξυπνης Εξειδίκευσης, οι περιφέρειες θα συμμετέχουν στις Πλατφόρμες Καινοτομίας στους τομείς που υπάρχει ενδιαφέρον από πλευράς περιφέρειας στο πλαίσιο της περιφερειακής RIS3

Σε επίπεδο συντονισμού διοίκησης, προβλέπεται η λειτουργία ενός δικτύου μεταξύ των περιφερειών, της ΓΓΕΤ και του Υπουργείου Ανάπτυξης. Το δίκτυο υποστηρίζεται και από τις πλατφόρμες καινοτομίας σε επίπεδο τομέων προτεραιότητας της έξυπνης εξειδίκευσης. Η εξέλιξη της έξυπνης εξειδίκευσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο παρακολουθείται και καθοδηγείται στο πλαίσιο του Δικτύου. Κύριος σκοπός του Δικτύου αυτού είναι η ανταλλαγή ιδεών, η διάχυση καλών πρακτικών, η επεξεργασία και ανάδειξη προτεραιοτήτων και προτάσεων, εξασφαλίζοντας συνάφειες και συμπληρωματικότητα μεταξύ του εθνικού και του περιφερειακού επιπέδου και διασφαλίζοντας την αποφυγή επικαλύψεων. Η συνεργασία μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου έχει ήδη ξεκινήσει με τη δημιουργία του Δικτύου για την Έξυπνη Εξειδίκευση. Μέσα από αυτή τη διαδικασία ολοκληρώνονται, στην παρούσα φάση, οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης.

Η παρακολούθηση θα γίνεται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο με τη δημιουργία ανάλογων μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης και την καθιέρωση συστήματος δεικτών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ο σχεδιασμός και η υποστήριξη της εφαρμογής της πολιτικής για την ΕΤΑΚ, περιλαμβάνει διαδικασίες συνεχούς μελέτης και διαβούλευσης σχετικά με τη διαμόρφωση των μέτρων και των λοιπών παρεμβάσεων, αλλά και διαδικασίες συστηματικής παρακολούθησης και αποτίμησης των αποτελεσμάτων των πολιτικών αυτών, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Ο σκοπός ενός Μηχανισμού Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των δράσεων ΕΤΑΚ είναι να προωθήσει την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων και η επίτευξη των στόχων ενός σταθερού πλαισίου παρακολούθησης, μέτρησης και αξιολόγησης της προόδου και των αποτελεσμάτων της εφαρμογής.

Το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης περιλαμβάνει επίσης δράσεις για μελέτες τεκμηρίωσης, διαδικασία διαβούλευσης με την επιχειρηματική και ερευνητική κοινότητα καθώς και μελέτες αποτίμησης των δράσεων από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες. Δεδομένου ότι βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα της νέας προγραμματικής περιόδου είναι η έμφαση στα αποτελέσματα και η παρακολούθηση της προόδου για την επίτευξη καθορισμένων στόχων και του Πλαισίου Επίδοσης κάθε Επιχειρησιακού Προγράμματος, οι δράσεις παρακολούθησης και αποτίμησης αποκτούν ιδιαίτερη σημασία.

Η παρακολούθηση (monitoring mechanism) της υλοποίησης του ΕΣΠΕΚ θα γίνει από τη ΓΓΕΤ μέσω ειδικού Τμήματος που έχει συσταθεί στο νέο οργανισμό της με τίτλο «Τμήμα

Συντονισμού, αποτίμησης Ε&Τ πολιτικής και Δεικτών». Θα χρησιμοποιηθούν γι' αυτό το σκοπό:

- Δείκτες Πλαισίου (context indicators)
- Δείκτες αποτελεσμάτων (result indicators)

Παράλληλα προς τον μηχανισμό αυτό, θα λειτουργεί μηχανισμός αποτίμησης (impact assessment) με στόχο την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των δράσεων που αναλαμβάνονται (δηλαδή τη συνεισφορά τους στις παρατηρούμενες αλλαγές, όπως μετρώνται από τους δείκτες) και την αποτίμηση των επιπτώσεών τους.

❖ **Κύρια Αποτελέσματα ΘΣ 1 ανά Ταμείο**

ΕΤΠΑ

- Ανάπτυξη συστάδων παραγωγικών δραστηριοτήτων, κοινοπραξιών, πόλων καινοτομίας, πλατφορμών ή άλλων δομών με συμμετοχή επιχειρήσεων και ερευνητικών και εκπαιδευτικών οργανισμών
- Αύξηση των εξαγωγών Προϊόντων Υψηλής τεχνολογίας (% των συνολικών εξαγωγών)
- Αύξηση της συμμετοχής των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου στα πρώτα στάδια της επένδυσης (% του ΑΕΠ)
- **Αύξηση των επενδύσεων για Έρευνα και Τεχνολογική ανάπτυξη από τις επιχειρήσεις**
 - ο Δαπάνη ΕΤΑ ως ποσοστό του ΑΕΠ από 0,67% το 2011 σε 1,2% (ως αποτέλεσμα της συνολικής εθνικής προσπάθειας)
 - ο Δαπάνη των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ από 0,18% το 2011 σε 0,4% (ως αποτέλεσμα της συνολικής εθνικής προσπάθειας)
 - ο Αύξηση του ποσοστού των επιχειρήσεων που αναπτύσσουν προϊόντα νέα στην αγορά

ΕΓΤΑΑ

- Αύξηση του αριθμού και των μορφών συνεργασίας μεταξύ των εκμεταλλεύσεων/επιχειρήσεων της γεωργίας, της δασοπονίας και των αγροτικών περιοχών και των φορέων παροχής υπηρεσιών έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, με τη μορφή αφενός επιχειρησιακών ομάδων και αφετέρου συμπλεγμάτων φορέων (clusters), δικτύων και άλλων μορφών συνεργασίας.
- Αύξηση του αριθμού των πιλοτικών έργων για τον έλεγχο της εμπορικής εφαρμοσιμότητας των καινοτόμων δράσεων
- Αύξηση του αριθμού των αγροτικών εκμεταλλεύσεων/επιχειρήσεων που παράγουν καινοτόμα προϊόντα ή/και εφαρμόζουν καινοτόμες πρακτικές, διεργασίες και τεχνολογίες.
- Αύξηση του αριθμού των δικαιούχων που ωφελούνται από τα μέτρα συμβουλευτικών υπηρεσιών και της συνεργασίας

1.3.3.2 ΘΣ 2: Βελτίωση της πρόσβασης σε ΤΠΕ, της χρήσης και της ποιότητάς τους

Το στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τον Θεματικό Στόχο 2 θέτει ως βασικούς στόχους της την αύξηση της πρόσβασης στις ψηφιακές υποδομές, τον εκσυγχρονισμό του Κράτους και της Δημόσιας Διοίκησης μέσω της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στον κλάδο των ΤΠΕ σε ανταγωνιστικά επίπεδα διεθνώς.

Προσβλέπει ακόμα στην αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ από πολίτες, συμπεριλαμβανομένων μειονεκτούντων ομάδων του πληθυσμού, από τις επιχειρήσεις και τη δημόσια διοίκηση, ενισχύοντας εξωστρεφείς πρωτοβουλίες, προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης εγχώριας ψηφιακής προστιθέμενης αξίας. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην αξιοποίηση των ΤΠΕ ώστε να αναβαθμιστεί το επίπεδο σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, στην υγεία, στον τουρισμό, στο περιβάλλον.

Το πλαίσιο στοχεύει στο να αναδείξει τον τομέα Ψηφιακής Οικονομίας (ηλεκτρονικές επικοινωνίες και ΤΠΕ) σε βασικό αναπτυξιακό πυλώνα, ο οποίος θα συνεισφέρει στην ανάπτυξη της χώρας, ενισχύοντας την καινοτομία, την εξωστρέφεια της εγχώριας ψηφιακής παραγωγής και την εισροή ξένων επενδυτικών κεφαλαίων στη χώρα, ενώ αναμένεται να αντιμετωπίσει και να καλύψει τις ανάγκες και προκλήσεις του τομέα ΤΠΕ και να συμβάλει

άμεσα στην αύξηση των ποσοστών επίδοσης στους επιμέρους στόχους που τίθενται από το Ψηφιακό Βαθμολόγιο.

Επίσης, το πλαίσιο βασίζεται σε παρεμβάσεις που εντάσσονται στο Εθνικό Πλάνο Ευρυζωνικότητας (National Broadband Plan) για τις υποδομές και υπηρεσίες δικτύων νέας γενιάς (New Generation Networks - NGN), το οποίο λαμβάνει υπόψη και περιφερειακές δράσεις, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι πρόσβασης υψηλών διαδικτυακών ταχυτήτων της ΕΕ και να αυξηθεί η διείσδυση της ευρυζωνικής πρόσβασης, ως βασικής προϋπόθεσης για την επίτευξη όλων των παραπάνω στόχων.

Η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση (e-governance) με όχημα τις ΤΠΕ στοχεύει στο ριζικό μετασχηματισμό των υφιστάμενων διαδικασιών και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, προκειμένου η Διοίκηση να καταστεί αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη, εξασφαλίζοντας την ικανοποίηση των αναγκών του κοινωνικού συνόλου και προάγοντας την ενεργή συμμετοχή των πολιτών.

Η αναγκαιότητα για έναν λιτό και αποτελεσματικό συντονισμό της πολιτικής και της εφαρμογής των δράσεων ΤΠΕ, που αποτελεί κοινή διαπίστωση των Ελληνικών Αρχών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Αξιολόγηση Δομών ΤΠΕ 9/2013, σχόλια στα σχέδια του νέου ΕΣΠΑ), αντιμετωπίζεται με τη δημιουργία ενός ενιαίου συντονιστικού κέντρου, υπό την εποπτεία του Γραφείου του Πρωθυπουργού, για την υλοποίηση της Στρατηγικής για την Ψηφιακή Ανάπτυξη και τα NGN.

Το συντονιστικό αυτό κέντρο θα έχει αρμοδιότητα να χαράσσει τη πολιτική στον τομέα των ΤΠΕ (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, δίκτυα, ψηφιακή επιχειρηματικότητα), να την αναπροσαρμόζει όταν απαιτείται, να είναι θεματοφύλακας της ευθυγράμμισης με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και ανταγωνιστικότητας, να επιλέγει τις κατευθύνσεις στρατηγικής στο πλαίσιο των εθνικών, περιφερειακών και ευρωπαϊκών πεδίων πολιτικής, να επιλύει θέματα οριζόντιας διακυβέρνησης, να αξιοποιεί συνέργειες, να αποφασίζει τις κύριες προτεραιότητες και να εποπτεύει την αξία όλου του χαρτοφυλακίου επενδύσεων σε ΤΠΕ στη χώρα.

Η υλοποίηση των έργων ΤΠΕ αντιμετωπίζει σειρά προβλημάτων που οφείλονται σε λόγους θεσμικούς, διοικητικούς, επάρκειας ανθρώπινων πόρων και τεχνογνωσίας. Για την άρση των προβλημάτων αυτών διαμορφώνεται ένα συγκεκριμένο, απλοποιημένο και εξειδικευμένο για τις ΤΠΕ, θεσμικό και νομικό πλαίσιο για την κοστολόγηση, τις μελέτες/σχεδιασμό και ωρίμανση, την επιτάχυνση των διαγωνιστικών διαδικασιών, την υλοποίηση και την επιχειρησιακή λειτουργία των δημόσιων έργων ΤΠΕ, και την ενίσχυση της επάρκειας των δικαιούχων, με τη διασφάλιση κατ' ελάχιστον της στελέχωσής τους με επιστημονικό προσωπικό ΤΠΕ, που θα επιμορφώνεται και θα υποστηρίζεται συνεχώς με στόχο την εξοικείωσή τους στο νέο περιβάλλον ανάπτυξης και διαχείρισης έργων ΤΠΕ. Βασική παράμετρο της στρατηγικής για την ψηφιακή ανάπτυξη αποτελεί η προώθηση της αλλαγής του υποδείγματος παραγωγής έργων ΤΠΕ, με την επέκταση χρήσης καινοτόμων τρόπων ανάπτυξης και λειτουργίας των συστημάτων/εφαρμογών και υποδομών, όπως συμφωνίες πλαίσιο, ΣΔΙΤ, προμήθειες λύσεων "as a service", τη δημιουργία μητρώου εταιρειών έργων ΤΠΕ και αποθετηρίου δικαιολογητικών, καθώς και η αντιμετώπιση των παρεμβάσεων με έμφαση στον ολοκληρωμένο και συνεκτικό χαρακτήρα τους (ενιαία αντίληψη αντιμετώπισης των επιχειρησιακών και τεχνολογικών προβλημάτων) και στη διατηρήσιμη επιχειρησιακή τους λειτουργία, επί τη βάση του νέου θεσμικού και νομικού πλαισίου διοίκησης έργων ΤΠΕ.

Ταυτόχρονα θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις, σύμφωνα με το περιεχόμενο και της «Ψηφιακής Ατζέντας για την Ευρώπη» ώστε να αντληθούν οφέλη από μια ενιαία ψηφιακή αγορά για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, σε ένα επαρκές ρυθμιστικό πλαίσιο (ασφαλείς ηλεκτρονικές συναλλαγές, e-invoicing, κλπ) και νομοθετικό περιβάλλον, τόσο υπό τη μορφή μεταρρυθμίσεων για τα δημόσια έργα ΤΠΕ όσο και για την προσέλκυση και τόνωση επενδύσεων απευθείας από τον ιδιωτικό τομέα.

Τα ανωτέρω θα δημιουργήσουν το κατάλληλο περιβάλλον για την ολοκλήρωση των έργων του ΕΣΠΑ 2007-2013 συμπεριλαμβανομένων και αυτών που έχουν προσδιορισθεί στο Πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αναφέρεται στις Ειδικές Συστάσεις του Συμβουλίου (ΕΣΣ) για τη χώρα, σύμφωνα με το άρθρο 15, 1 (α) (i) του Κανονισμού 1303/2013, ενώ απαντούν και στις προϋποθέσεις που έχουν τεθεί στο κεφάλαιο «ICT in Public Administration Reform».

Μέσω του 2^{ου} Θεματικού Στόχου επιδιώκεται:

- **Οι Δημόσιες υποδομές ψηφιακών υπηρεσιών (ευρυζωνικότητα και υπολογιστικές υποδομές) να αποτελέσουν βασικούς καταλύτες της μεγέθυνσης της οικονομίας.** Επιδιώκεται η συνέχιση και ολοκλήρωση των επενδύσεων σε δίκτυα επόμενης γενιάς σε όλη την επικράτεια, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών και των επενδύσεων στο “last mile” (FTTH), σύμφωνα με τις επιταγές του Ψηφιακού Θεματολογίου, καθώς και των κεντρικών δημόσιων υπολογιστικών υποδομών (government cloud), για ασφαλή, διαλειτουργική και οικονομικά αποδοτική, ενεργή διαμοίραση των ηλεκτρονικών δημόσιων πόρων, ενώ διευκολύνεται η προσβασιμότητα και ενισχύεται το αίσθημα ασφάλειας και ο σεβασμός στην αρχή «Σχεδιάζοντας για Όλους».
- **Η ανοικτή ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην άσκηση δημοσίων πολιτικών για ποιοτικές υπηρεσίες.** Επιδιώκεται ο εκσυγχρονισμός του κράτους και της διοίκησης μέσω της χρήσης ΤΠΕ με στόχο τη στήριξη της εξελισσόμενης διοικητικής μεταρρύθμισης της χώρας σύμφωνα με τις αρχές της αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας, διαφάνειας και λογοδοσίας. Στο πλαίσιο αυτό, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση θα λειτουργήσει ως μηχανισμός επανασύνδεσης του πολίτη και της επιχείρησης με το κράτος και τη διοίκηση, μέσω της ηλεκτρονικοποίησης των απλουστευμένων υπηρεσιών και την e-διάθεσή τους προς πολίτες και τις επιχειρήσεις, των επενδύσεων σε ψηφιακές τεχνολογίες για να καλυφθεί η ανάγκη ο πολίτης ή η επιχείρηση να είναι στο επίκεντρο των νέων, επανασχεδιασμένων *έξυπνων υπηρεσιών* που παράγονται και προσφέρονται από το δημόσιο μέσω πολλαπλών καναλιών, στοχεύοντας στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών προς τους πολίτες και τη βελτίωση και διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας (π.χ. μείωση διοικητικών βαρών, αδειοδοτήσεις). Επιδιώκεται, επίσης, η ανάπτυξη συστημάτων υποστήριξης των μεταρρυθμίσεων στους οριζόντιους τομείς διοίκησης, όπως η διαχείριση ανθρωπίνου δυναμικού/ η διοίκηση μέσω στόχων/ η αξιολόγηση δομών και ανθρωπίνων πόρων, η υποστήριξη της ψηφιακής εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων στους κάθετους τομείς παρέμβασης όπως στο χώρο της υγείας/ της κοινωνικής ασφάλισης/ της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης/ της φορολογικής και τελωνειακής διοίκησης/ των δημόσιων προμηθειών/ της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, η ανάπτυξη ενιαίων εσωτερικών συστημάτων διαχείρισης και η ανοικτή διάθεση της δημόσιας πληροφορίας τα οποία θα διασυνδεθούν, βάσει κοινού δεσμευτικού προτύπου και θα διαλειτουργούν, η υιοθέτηση της ψηφιακής υπογραφής για το σύνολο των στελεχών του δημόσιου τομέα, η αυθεντικοποίηση των πολιτών, η ηλεκτρονική διεκπεραίωση των εγγράφων στο Δημόσιο και η ολοκλήρωση της σύνταξης του κτηματολογίου και των δασικών χαρτών.
- **Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης.** Επιδιώκονται οι επενδύσεις σε ψηφιακές τεχνολογίες για την αναστροφή της φυγής νέων επιστημόνων από τη χώρα, την ανάπτυξη δράσεων αξιοποίησης πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης για τη δήλωση προσφοράς και ζήτησης θέσεων εργασίας, την ενίσχυση των θεσμών της πρακτικής άσκησης/μαθητείας και της κινητικότητας των σπουδαστών. Επίσης, επιδιώκονται επενδύσεις σε κατάλληλες εκπαιδευτικές ψηφιακές τεχνολογίες για την αξιοποίηση νέων μέσων και περιεχομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία, εντός και εκτός σχολικής αίθουσας, απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων (*digital skills*) του πληθυσμού της χώρας, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής κατάρτισης των στελεχών της δημόσιας διοίκησης και μείωση του ψηφιακού χάσματος μέσω της ενίσχυσης της χρήσης ΤΠΕ σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης μέσω της στοχευμένης δια βίου μάθησης και της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης σε θέματα ΤΠΕ ή μέσω ΤΠΕ, και μέσω εξειδικευμένης εκπαίδευσης σε επιλεγμένους τομείς δραστηριοτήτων, όπως και απόκτησης επαγγελματικών και γνωστικών πιστοποιήσεων που έχουν ανάγκη οι επιχειρήσεις.

Σημαντική στρατηγική επιλογή αποτελεί η επιχειρηματική καινοτομία και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με βάση τις Ψηφιακές Τεχνολογίες. Στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 2 επιδιώκεται η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και του εξωστρεφούς προσανατολισμού των ελληνικών επιχειρήσεων ΤΠΕ μέσω της ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, όπως και του ηλεκτρονικού εμπορίου. Οι επιδιώξεις αυτές θα καλυφθούν χρηματοδοτικά κατά κύριο λόγο από τους Θ.Σ.1 και Θ.Σ.3 αντίστοιχα, χωρίς

να αποκλείεται η χρήση πόρων του Θ.Σ.2, στο βαθμό που οι διατιθέμενοι πόροι επιτρέπουν κάτι τέτοιο.

Μπορούν να υποστηριχθούν πέραν των ανωτέρω –και ενδεικτικά- η στήριξη της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, η επέκταση της χρήσης ΤΠΕ στον τομέα μεταφορών, τουρισμού, εμπορίου, η υλοποίηση έξυπνων υπηρεσιών και εφαρμογών τοπικού ενδιαφέροντος, κλπ.

Για τη δημιουργία ευρυζωνικών υποδομών σε αγροτικές περιοχές (λευκές περιοχές) και την αύξηση της ταχύτητας πρόσβασης θα συνεισφέρει το ΕΓΤΑΑ. Ταυτόχρονα θα προβλεφθεί η ανάπτυξη περιορισμένου αριθμού εφαρμογών ΤΠΕ σε εθνικό επίπεδο, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες ενημέρωσης και πληροφόρησης σχετικά με την αγροτική παραγωγή, προϊόντα κλπ. Τα αποτελέσματα από την εφαρμογή ανάλογων δράσεων κατά την περίοδο 2007-2013 με τη συγχρηματοδότηση ΕΤΠΑ και ΕΓΤΑΑ (όπως το μεγάλο έργο για την ευρυζωνικότητα) θα ληφθούν υπόψη για το σχετικό σχεδιασμό της νέας προγραμματικής περιόδου και για τη συμμετοχή των Ταμείων.

❖ **Κύρια αποτελέσματα ΘΣ 2 ανά Ταμείο**

ΕΤΠΑ

- Ενίσχυση της ενσύρματης και ασύρματης ευρυζωνικής διείσδυσης και των ευρυζωνικών συνδέσεων διαφόρων ταχυτήτων
- Αύξηση αριθμού επιχειρήσεων που υποβάλλουν προσφορά ηλεκτρονικά μέσω ενός ηλεκτρονικού συστήματος δημόσιων προμηθειών (e-procurement).
- Αύξηση του αριθμού δικαιολογητικών που ανταλλάσσεται μέσω διαλειτουργίας συστημάτων
- Αύξηση στο ποσοστό έξυπνων εφαρμογών στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (πολυκαναλικές, κλπ)
- Αύξηση αριθμού συνόλων δεδομένων που είναι διαθέσιμα ανοικτά και των εφαρμογών που τα αξιοποιούν
- Αύξηση του ποσοστού και του αριθμού των υπηρεσιών που παρέχονται ηλεκτρονικά στους πολίτες και τις επιχειρήσεις

ΕΓΤΑΑ

- Αύξηση του αγροτικού πληθυσμού που επωφελείται από νέες ή βελτιωμένες υπηρεσίες/ υποδομές ΤΠΕ

1.3.3.3 ΘΣ 3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)

Ο θεματικός αυτός στόχος αφορά το μεγαλύτερο και παραγωγικότερο τμήμα της ελληνικής οικονομίας, στοχεύει αποκλειστικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και η εφαρμογή του επικεντρώνεται σε πεδία εξειδίκευσης πάνω στα οποία θα δομηθούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα με παγκόσμιο ορίζοντα και μακροχρόνια βιωσιμότητα.

Τομείς που, κατά προτεραιότητα, διαφαίνεται ότι μπορούν να συγκεντρώσουν αξιόλογο επενδυτικό ενδιαφέρον και προοπτικές ανάπτυξης είναι ο τουρισμός, η ενέργεια, η αγροδιατροφή, το περιβάλλον, η ανάπτυξη της εφοδιαστικής αλυσίδας (συμπεριλαμβανομένης της ναυτιλίας), οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, η υγεία και η φαρμακευτική βιομηχανία, οι δημιουργικές και πολιτιστικές βιομηχανίες, καθώς και τα υλικά και κατασκευές.

Η χρηματοδοτική ενίσχυση της επιχειρηματικότητας κατά την περίοδο 2014-2020 θα αποτελέσει το βασικό στοιχείο της αναπτυξιακής προσπάθειας. Προτεραιότητα θα δοθεί στην ενίσχυση είτε μέσω επιχορηγήσεων, είτε μέσω ευνοϊκών φορολογικών μέτρων (χωρίς τη στήριξη των ΕΔΕΤ), είτε μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων π.χ. venture capitals, business angels, investment funds, seed capital, early stage VC κλπ, των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους παραπάνω εννέα τομείς με αυξημένη προστιθέμενη αξία, είτε μέσω άλλων μορφών που προσιδιάζουν στις ανάγκες συγκεκριμένων κατηγοριών επιχειρήσεων. Με τη στήριξη στις ΜΜΕ, θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις επιχειρηματικές

δραστηριότητες που εναρμονίζονται με τη στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και σε άλλες στοχευμένες επενδύσεις.

Η αναγκαιότητα της χρηματοδοτικής ενίσχυσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας υπογραμμίζεται και από το γεγονός ότι παρά τη σταδιακή αποκατάσταση της ομαλής λειτουργίας του τραπεζικού τομέα, εκτιμάται ότι για τα πρώτα τουλάχιστον χρόνια της νέας περιόδου, το πρόβλημα της ρευστότητας θα παραμείνει, έστω και με μειούμενη ένταση.

Η φύση των Ταμείων που θα δημιουργηθούν, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, η ανάλυση, ο αριθμός και ο προϋπολογισμός τους, θα προσδιοριστούν σε κατάλληλο χρόνο στη βάση ειδικών αξιολογήσεων.

Σ' αυτό το πλαίσιο, σημειώνεται ότι οι Ελληνικές Αρχές έχουν αναλάβει συγκεκριμένη πρωτοβουλία και έχει ψηφιστεί σχετική νομοθετική ρύθμιση για την ίδρυση του επενδυτικού ταμείου υποστήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων «**Institution for Growth**», χρηματοδοτούμενου προς το παρόν αποκλειστικά από Εθνικούς πόρους με ποσό που ανέρχεται στα 100 εκ ευρώ, τα οποία έχουν ήδη προβλεφθεί στον προϋπολογισμό, ενώ η μέγιστη συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου ανέρχεται στα 350 εκ ευρώ.

Προκειμένου να εξασφαλισθεί η ρευστότητα για τις επιχειρήσεις, οι Ελληνικές Αρχές εξετάζουν εξάλλου και την προοπτική χρησιμοποίησης της new SME initiative της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο βαθμό που από την αποσαφήνιση των χαρακτηριστικών της προκύψει ότι δύναται επιτυχώς να αντιμετωπίσει τα ιδιαίτερα προβλήματα ρευστότητας των ΜΜΕ στην Ελλάδα.

Στο πλαίσιο του 3^{ου} Θεματικού Στόχου επιδιώκεται:

- Εστίαση της παραγωγής σε διεθνώς εμπορεύσιμα - εξαγώγιμα αγαθά και υπηρεσίες, όπως η εφοδιαστική αλυσίδα, η βιομηχανία, η μεταποίηση, η παροχή υπηρεσιών προς επιχειρήσεις, ο τουρισμός, αξιοποιώντας οικονομίες κλίμακας και τεχνογνωσία.
- Ενίσχυση οικονομικών δραστηριοτήτων με περιθώρια ανάπτυξης στο πλαίσιο ευρύτερων Παραγωγικών Αλυσίδων καθώς και διευκόλυνση της εκμετάλλευσης νέων ιδεών και στήριξη δημιουργίας νέων επιχειρήσεων.
- Παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις και ανάπτυξη ενός καλά σχεδιασμένου πλέγματος μηχανισμών υποστήριξης των επιχειρήσεων σε όλο το εύρος των αναγκών τους, όπως συστήματα βελτίωσης παραγωγικότητας, νέα σύνθετα και εξειδικευμένα εργαλεία χρηματοδότησης, υποστήριξη νεοσύστατων επιχειρήσεων.
- Εξασφάλιση ανθρώπινου δυναμικού καλά εκπαιδευμένου με εξειδικευμένες γνώσεις και οριζόντιες δεξιότητες που θα μπορεί να δημιουργήσει εστίες καινοτομίας, να υποστηρίξει αναπτυξιακούς τομείς προτεραιότητας και να υπηρετήσει ένα νέο επιχειρηματικό υπόδειγμα.

Η ύπαρξη ενός στρατηγικού σχεδίου για την εξωστρέφεια με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων φορέων, στο οποίο θα έχουν αναγνωριστεί, τεκμηριωθεί και συμφωνηθεί α) οι αγορές – στόχοι, β) τα προϊόντα – στόχοι και γ) υποστήριξη της εξαγωγικής ωριμότητας, θα βοηθήσει στην επίτευξη των παραπάνω.

Ειδικότερα, στον τομέα του τουρισμού, οι σχετικές επιλογές αφορούν στον επαναπροσδιορισμό της εθνικής στρατηγικής με κυριότερες συνιστώσες τη μετάβαση σε σύνθετο μίγμα προϊόντος με υψηλή εγχώρια προστιθέμενη αξία, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση και στην προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού (όπως φυσιολατρικός, γαστρονομικός, θρησκευτικός, συνεδριακός, τουρισμός – υγείας), την ανάπτυξη έργων υποδομής στρατηγικής σημασίας (που θα χρηματοδοτηθούν από άλλους Θ.Σ.), κρίσιμα για την εύρυθμη και ασφαλή λειτουργία της τουριστικής αγοράς (προσβάσεις, πράσινες υποδομές), την ανάπτυξη του ενδογενούς δυναμικού μέσω μικρότερου μεγέθους επενδύσεων σε εξοπλισμούς και υποδομές προς όφελος των ΜΜΕ (που δύναται να χρηματοδοτηθεί και από τον παρόντα Θ.Σ.), την ανάπτυξη του έμψυχου δυναμικού, την ανάπτυξη συνεργιών μεταξύ των τομέων του τουρισμού, του πολιτισμού, του περιβάλλοντος, της επιχειρηματικότητας και της εκπαίδευσης/ κατάρτισης. Για τους νέους τύπους θεματικού τουρισμού, στόχοι είναι η πιστοποίηση μονάδων, οι ενέργειες προώθησης σε κύριες αγορές και νέες αγορές στόχους, όπως η «silver economy», καθώς και

η εκπαίδευση και κατάρτιση. Επιπλέον, προβλέπονται πιλοτικές δράσεις επέκτασης της τουριστικής περιόδου, καθώς και ειδικές δράσεις ανάπτυξης της γαλάζιας οικονομίας.

Σε τομείς περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (π.χ ανάπτυξη ΑΠΕ, εξοικονόμηση ενέργειας, βελτίωση περιβαλλοντικών επιδόσεων επιχειρήσεων κλπ), οι επενδύσεις θα υλοποιηθούν με τη χρήση των ΣΔΙΤ (Συμπράξεων Δημόσιου – Ιδιωτικού Τομέα) και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και στη δημιουργία βιώσιμων και μακροπρόθεσμα αποδοτικών περιβαλλοντικών υποδομών προς όφελος των ΜΜΕ.

Για την αξιοποίηση της σημαντικής δυναμικής της Γαλάζιας Οικονομίας στην Ελλάδα, κρίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη των ελληνικών επιχειρήσεων ιδιαίτερα των μικρομεσαίων της ευρύτερης περιοχής του Πειραιάς ενός κέντρου ναυτιλίας, όπου θα συγκεντρώνεται το σύνολο του ναυτιλιακού πλέγματος (Maritime cluster) με σκοπό την μετατροπή του σε ανταγωνιστικό πόλο έλξης για την παγκόσμια ναυτιλία. Συνέργειες και συμπληρωματικότητες μεταξύ ΕΤΠΑ και ΕΤΘΑ θα εξασφαλιστούν, ειδικότερα για να ενισχυθεί η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που επενδύουν σε καινοτομία, μέσω της ανάπτυξης νέων ή βελτιωμένων προϊόντων, διαδικασιών, συστημάτων διαχείρισης και οργάνωσης.

Σχετικά με την ανάπτυξη του αγρο-διατροφικού συστήματος και της δασοπονίας, μέσω του ΕΓΤΑΑ, επιδιώκονται:

- Η διαμόρφωση ιδιαίτερων στρατηγικών προσεγγίσεων για συγκεκριμένες κατηγορίες και τομείς αγρο-διατροφικών προϊόντων (α) με συγκριτικό πλεονέκτημα και εξαγωγικό χαρακτήρα, (β) τοπικών επώνυμων προϊόντων, μικρής παραγωγής και με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά για την εσωτερική αγορά ή niche markets, (γ) παραδοσιακών κλάδων παραγωγής, με σημασία για την εσωτερική επάρκεια, με στόχο την παρουσία των ελληνικών αγρο-διατροφικών προϊόντων στην εγχώρια και διεθνή αγορά.
- η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των ΜΜΕ του αγρο-διατροφικού συστήματος (επιχειρήσεις εισροών φυτικής και ζωικής παραγωγής, επιχειρήσεις μεταποίησης, διακίνησης και εμπορίας κλπ) και των ΜΜΕ της δασοπονίας μέσω της επίτευξης οικονομιών κλίμακας, της αύξησης της παραγωγικότητας (σύγχρονες-καινοτόμοι μέθοδοι και διαδικασίες) και της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος (μεταποίηση, τυποποίηση, συμμετοχή σε πρότυπα ποιότητας, πιστοποίηση και ιχνηλασιμότητα), η οποία δύναται να αποτελέσει στρατηγικό πλεονέκτημα,

Τα παραπάνω θα επιτευχθούν μέσω παρεμβάσεων (πχ ολοκληρωμένων έργων και ενιαίων αιτήσεων των ενδιαφερομένων σε ομάδες μέτρων, κλπ) που στόχο έχουν την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων (ερευνητικοί φορείς, σύμβουλοι, γεωργοί, ΜΜΕ, καταναλωτές κ.α.), τη συσώρευση και την ανάπτυξη συνεργειών (θερμοκοιτίδες επιχειρηματικότητας, αγρο-τεχνολογικά/βιοτεχνικά, κτηνοτροφικά πάρκα, δικτυώσεις κλπ), την επέκταση και ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ (ψηφιακή επιχειρηματικότητα, ψηφιακή διαχείριση πόρων, κλπ), την προώθηση των τοπικών αγορών και των βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού, την ενίσχυση καινοτόμων προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, τη στήριξη των νέων γεωργών για τη δημιουργία βιώσιμων αγροτικών εκμεταλλεύσεων ή και επιχειρήσεων με διαφοροποιημένη οικονομική βάση και γενικότερα των νέων κατοίκων της υπαίθρου που επιθυμούν να ξεκινήσουν νέα επιχειρηματική δραστηριότητα ή να καταστήσουν ανταγωνιστικότερη την υφιστάμενη, την ενίσχυση δεσμών του αγροτικού τομέα με τον τουρισμό και τον πολιτισμό, με στόχο την ανάπτυξη ενιαίου τουριστικού προϊόντος το οποίο να αντανakλά την ελληνική κουλτούρα και παράδοση.

Επίσης, ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ στον τομέα της αλιείας με την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αλιευτικών προϊόντων και την ενίσχυση των υδατοκαλλιεργειών για την παραγωγή ειδών με εμπορική αξία ενσωματώνοντας ΤΠΕ, προωθώντας την καινοτομία σε όλη την αλυσίδα αξίας και ενισχύοντας τις συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων των τομέων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και φορέων παροχής υπηρεσιών έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, τη στήριξη δραστηριοτήτων φιλικών προς το περιβάλλον, με τη χρήση οικολογικών μεθόδων διαχείρισης και συστημάτων ελέγχου, καθώς και μετατροπή-ίδρυση μονάδων βιολογικής

υδατοκαλλιέργειας και στη βελτίωση της οργάνωσης των αγορών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

❖ **Κύρια αποτελέσματα ΘΣ 3 ανά Ταμείο**

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων είναι δυνατό να συνοψισθούν ως ακολούθως:

ΕΤΠΑ

- Αύξηση του αριθμού των εξαγωγικών επιχειρήσεων
- Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε επιλεγμένους εμπορεύσιμους τομείς μέσω καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών
- Αύξηση απασχόλησης στις ΜΜΕ
- Αναβάθμιση της ναυτιλιακής συστάδας του Πειραιά σε διεθνές ναυτιλιακό κέντρο και άλλης συστάδας, με κέντρο τη Θεσσαλονίκη
- Αύξηση αριθμού επιχειρήσεων με δραστηριότητες σε πεδία του θεματικού τουρισμού.

ΕΓΤΑΑ

- Αύξηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που αναδιαρθρώνονται ή/και βελτιώνουν τις συνολικές τους επιδόσεις, με έμφαση στην καινοτομία, στην προστασία του περιβάλλοντος και στην παραγωγή ανταγωνιστικότερων αγροδιατροφικών προϊόντων
- Αύξηση του φυσικού και οικονομικού μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- Αύξηση των δεικτών εξωστρέφειας των ελληνικών αγροτικών προϊόντων
- Αύξηση των νέων απασχολούμενων στις αγροτικές περιοχές
- Αύξηση του σχηματισμού παγίου κεφαλαίου στο αγροδιατροφικό σύστημα, κυρίως από «νέους επιχειρηματίες»
- Αύξηση του ποσοστού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που συμμετέχουν σε συστήματα ποιότητας
- Αύξηση του ποσοστού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που συμμετέχουν σε συνεργατικά συστήματα ομάδων παραγωγών και διεπαγγελματικών οργανώσεων

ΕΤΟΑ

- Αύξηση των επενδύσεων για βελτίωση της απόδοσης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας
- Βελτίωση της ποιότητας και της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και βελτίωση της οργάνωσης της αγοράς
- Αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που επενδύουν στην καινοτομία αναπτύσσοντας νέα ή βελτιωμένα προϊόντα, διαδικασίες & τεχνικές, συστήματα διαχείρισης & οργάνωσης

1.3.3.4 ΘΣ 4: Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

Με βάση την Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Πολιτική και τα χαρακτηριστικά του εθνικού ενεργειακού συστήματος, οι στόχοι της εθνικής ενεργειακής πολιτικής αφορούν κυρίως στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, στην παροχή ενέργειας σε τιμές που συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική συνοχή, στη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, στην αναβάθμιση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτηρίων και στην ανάδειξη του τομέα της «ενέργειας» ως πυλώνα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας και της αναβάθμισης της γεωπολιτικής της θέσης. Ο ενεργειακός τομέας της χώρας μπορεί να συνεισφέρει, μετά τον τουρισμό, το μεγαλύτερο ποσό στην αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας που δημιουργείται στη χώρα.

Σαφής προτεραιότητα στο πλαίσιο της Στρατηγικής Ανάπτυξης του Συστήματος Μεταφορών των Μητροπολιτικών Περιοχών της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης αποδίδεται στην ανάπτυξη του συστήματος δημόσιας συγκοινωνίας, με στόχο τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και λειτουργία, την αποτελεσματική αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης και

των κρίσιμων ανεπαρκειών του συστήματος, τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών, καθώς και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς του ως προς τα ιδιωτικά μεταφορικά μέσα.

Η επιλογή του Θεματικού Στόχου 4 αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των προκλήσεων και στην επίτευξη των στόχων της χώρας στο πλαίσιο της Στρατηγικής Ευρώπη 2020. Ιδιαίτερη προτεραιότητα θα δοθεί στα εξής:

- Εξοικονόμηση ενέργειας και βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης
 - Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των κτηρίων και χρήση ΑΠΕ (π.χ. θερμικά ηλιακά), με έμφαση στα δημόσια κτήρια.
 - Υλοποίηση παρεμβάσεων για εξοικονόμηση ενέργειας, ενεργειακή αποδοτικότητα και χρήση ΑΠΕ στις κατοικίες
 - Υποβοήθηση της παροχής ενεργειακών υπηρεσιών (ESCOs)
 - Προώθηση της συμπαραγωγής ηλεκτρισμού θερμότητας υψηλής απόδοσης
 - Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις ΜΜΕ, τη γεωργία και τη δασοπονία
 - Ενίσχυση των ευφύων συστημάτων διανομής ενέργειας στη χαμηλή και μέση τάση
 - Παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας στη γεωργία, τη δασοπονία και την επεξεργασία τροφίμων, με επενδύσεις σε κτίρια και εγκαταστάσεις μεγαλύτερης ενεργειακής απόδοσης.
- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
 - Ενίσχυση επιχειρήσεων παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, με ταυτόχρονη ενίσχυση των δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και την προώθηση της διασύνδεσης των νησιών
 - Ανάπτυξη φιλικής προς το περιβάλλον παραγωγής ενέργειας σε όλους τους τομείς και ειδικότερα στη γεωργία, τη δασοπονία και την επεξεργασία τροφίμων και ενθάρρυνση, σε συλλογικό επίπεδο, της χρησιμοποίησης οικονομικά αποδοτικότερων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η βιομάζα.
- Βιώσιμη αστική κινητικότητα
 - Κατασκευή – ολοκλήρωση έργων καθαρών αστικών και προαστιακών μεταφορών στα κύρια αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη), με επέκταση των δικτύων ηλεκτροκίνητων μέσων μεταφορών σταθερής τροχιάς (ΜΕΤΡΟ, ΤΡΑΜ και Προαστιακό σε συνέργεια με το Θεματικό Στόχο 7), με στόχο τη σημαντική αύξηση της χρήσης περιβαλλοντικά φιλικών Μέσων Μεταφοράς.
 - Προαγωγή της βιώσιμης αστικής κινητικότητας με τη διασύνδεση μεταξύ των μέσων μαζικής μεταφοράς και την ενίσχυση ήπιων τρόπων μεταφοράς (πεζή, ποδήλατο κλπ.)
 - Προώθηση ολοκληρωμένων πολεοδομικών/αστικών παρεμβάσεων για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και την προώθηση ευρύτερης αστικής αναζωογόνησης
 - Κατασκευή – ολοκλήρωση έργων καθαρών αστικών και προαστιακών μεταφορών στα κύρια αστικά κέντρα της χώρας με επέκταση των δικτύων ηλεκτροκίνητων μέσων μεταφορών σταθερής τροχιάς.
- Οριζόντιες και λοιπές δράσεις
 - Αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων για ενεργειακές εφαρμογές λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία της προγραμματικής περιόδου 2007-2013
 - Ενίσχυση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης σε τεχνολογίες σχετικές με ΑΠΕ, εξοικονόμηση ενέργειας κλπ.

- Βελτίωση της ικανότητας δέσμευσης διοξειδίου του άνθρακα με παρεμβάσεις αποκατάστασης και επέκτασης των δασικών πόρων. Η αποκατάσταση στο συγκεκριμένο Θ.Σ. εστιάζεται κυρίως σε δράσεις αναδάσωσης περιοχών προσβληθέντων από πυρκαγιές, ασθένειες και άλλες φυσικές καταστροφές.
- Μείωση των αερίων του θερμοκηπίου από τη γεωργία μέσω κατάλληλων γεωργοπεριβαλλοντικών δράσεων, βιολογικής γεωργίας αλλά και επενδύσεων για αυτό το σκοπό.
- Δράσεις όπως η δημιουργία μονάδων επεξεργασίας βιοαποβλήτων σε αστικές περιοχές που συμβάλλουν στη μείωση εκπομπών CO₂.

Στην ηλεκτροπαραγωγή με χρήση ΑΠΕ θα συμβάλλει και η ενίσχυση των δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και η προώθηση της διασύνδεσης των νησιών καθώς επίσης και η ανάπτυξη και εφαρμογή ευφυών ηλεκτρικών δικτύων, κυρίως στην αποκεντρωμένη ηλεκτροπαραγωγή, δεδομένου ότι τα συστήματα αυτά επιτρέπουν την αποτελεσματικότερη διαχείριση της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, αξιοποιώντας καλύτερα την ενέργεια που παράγεται από ΑΠΕ, με παράλληλη διαφύλαξη της διαθεσιμότητας της συμβατικής ηλεκτροπαραγωγής και της επάρκειας του συστήματος. Η παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας συμπεριλαμβάνεται στον τομέα των ΑΠΕ και θα εξειδικευτεί σε επίπεδο Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Πλέον των ανωτέρω, η μεταρρύθμιση του υποστηρικτικού μηχανισμού ανάπτυξης των ΑΠΕ ώστε να είναι συμβατός με την εξέλιξη των τεχνολογιών και τις πραγματικές συνθήκες της αγοράς, θα αποκαταστήσει την ομαλή λειτουργία του εν λόγω μηχανισμού και θα λειτουργήσει προωθητικά στην περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ. Η διαμόρφωση των μηχανισμών της αγοράς και των τιμών αποζημίωσης της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ, έγινε με γνώμονα την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των επενδύσεων, τόσο στο διασυνδεδεμένο σύστημα όσο και στα νησιά, και την ανάπτυξη συνθηκών ομαλοποίησης του επενδυτικού περιβάλλοντος. Παράλληλα, ο εξορθολογισμός του συστήματος πληρωμής των παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ θα συμβάλλει στην ομαλή λειτουργία της αγοράς.

Από τις σημαντικότερες συνέργειες που είναι δυνατό να αναπτυχθούν με άλλους τομείς στο πλαίσιο των ανωτέρω προτεραιοτήτων είναι αυτές με τον τομέα έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας, δεδομένης και της σημασίας που αποδίδεται στην ενέργεια ως τομέα με μεγάλες δυνατότητες επενδύσεων και ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό η συμμετοχή της Ελλάδας στο SET-Plan (European Strategic Energy Technology Plan) αποκτά ιδιαίτερη σημασία.

Από τις παραπάνω τρεις βασικές προτεραιότητες – ενεργειακή αποδοτικότητα, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και βιώσιμη αστική κινητικότητα – οι δύο πρώτες εκτιμάται ότι θα επωφεληθούν μόχλευσης ιδιωτικών πόρων, δανείων καθώς και ειδικών κινήτρων (π.χ. φορολογικών). Συνεκτιμάται συνεπώς ότι το σύνολο των πόρων για τις δύο αυτές προτεραιότητες θα υπερβαίνει τους πόρους που θα διατεθούν συνολικά για την τρίτη που αφορά στη βιώσιμη αστική κινητικότητα.

Η ισορροπημένη κατανομή των Ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών πόρων ανάμεσα στις τρεις προτεραιότητες (ΑΠΕ, ενεργειακή αποδοτικότητα, βιώσιμες αστικές μεταφορές) θα προσδιοριστεί στο επίπεδο του ΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη ειδικότερα μεταξύ των άλλων:

- την **σχέση κόστους – αποτελεσματικότητας** ως προς τη μείωση εκπομπών, μεταξύ των τριών προτεραιοτήτων
- την ενδελεχή ανάλυση της προσδοκώμενης ιδιωτικής μόχλευσης στις τρεις προτεραιότητες (προτεραιότητες οι οποίες έχουν τη δυνατότητα σημαντικής μόχλευσης ιδιωτικών πόρων απαιτούν λιγότερη δημόσια δαπάνη).

❖ **Κύρια αποτελέσματα ΘΣ 4 ανά Ταμείο**

ΕΤΠΑ ή/και Ταμείο Συνοχής

- Αύξηση της συμμετοχής των ΑΠΕ (ως ποσοστό επί της μεικτής τελικής κατανάλωσης από 13,83% το 2013 στο 20% το 2020.

- Συμβολή στη μείωση της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας κατά 2,85 Mtoe το 2020 σε σχέση με την κατανάλωση του 2005.
- Αύξηση της χρήσης συστημάτων βιώσιμης αστικής κινητικότητας και μέσων μαζικής μεταφοράς
- Αύξηση εγκατεστημένης ισχύος μονάδων ΣΗΘΥΑ
- Μείωση των ετήσιων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

ΕΓΤΑΑ

- Αύξηση των δασών και δασικών εκτάσεων και μέσω της αύξησης των μέτρων πρόληψης και αποκατάστασης από πυρκαγιές, ασθένειες και φυσικές καταστροφές των δασών και δασικών εκτάσεων
- Αύξηση της αποδοτικότερης χρήσης και εξοικονόμησης ενέργειας στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, της γεωργίας και της δασοπονίας
- Αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, υποπροϊόντων, αποβλήτων, υπολειμμάτων και λοιπών πρώτων υλών εκτός των τροφίμων στους τομείς αγροτικής ανάπτυξης
- Μείωση των εκπομπών υποξειδίου του αζώτου και μεθανίου από τη γεωργία

ΕΤΘΑ

- Αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση της εκπομπής ρύπων των αλιευτικών σκαφών
- Αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας από τις επιχειρήσεις αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και συναφούς μεταποίησης

1.3.3.5 ΘΣ 5: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων

Με βάση την ανάλυση, η Ελλάδα πρόκειται στο πλαίσιο του θεματικού στόχου, να αντιμετωπίσει μείζονες προκλήσεις όπως:

- Να ολοκληρώσει την εθνική στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- Να προωθήσει παρεμβάσεις που θα στοχεύουν στον μετριασμό και προσαρμογή των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, καθώς και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας του δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος από τις καταστροφές που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή
- Να προωθήσει κατά προτεραιότητα ολοκληρωμένες στρατηγικές, δράσεις, μέτρα, προμήθεια εξοπλισμού των αρμόδιων φορέων και των μονάδων πολιτικής προστασίας και επενδύσεις για την πρόληψη, προστασία, αποκατάσταση και διαχείριση κινδύνων και καταστροφών από φυσικές ή απρόβλεπτες αιτίες π.χ. δασικών πυρκαγιών, πλημμυρών, διάβρωσης του εδάφους/ ακτών, σεισμών κλπ.
- Να υποστηρίξει την αποτύπωση και αντιμετώπιση ειδικών περιβαλλοντικών προβλημάτων που σχετίζονται είτε με φυσικούς κινδύνους είτε με ανθρωπογενή ρύπανση, με σκοπό τη μείωση των δυσμενών επιπτώσεων στο ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον. Στον τομέα των δασών το ΕΓΤΑΑ θα παρέμβει με δράσεις πρόληψης και αποκατάστασης των δασών και δασικών εκτάσεων, με στόχο κυρίως τη δημιουργία συνθηκών για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και στην προστασία του εδάφους από τη διάβρωση, δημόσια έργα στα δάση, επενδύσεις που βελτιώνουν την ανθεκτικότητα και την περιβαλλοντική αξία των δασικών οικοσυστημάτων, με παράλληλη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σχετικά με την αξία της προστασίας του δασικού μας πλούτου και της πρόληψης δασικών πυρκαγιών.
- Να προωθήσει πρακτικές διαχείρισης των οικοτόπων του δικτύου Natura 2000, καθώς και πράσινες υποδομές που θα συμβάλλουν στην επανασύνδεση φυσικών περιοχών, διασφαλίζοντας την οικολογική συνοχή του δικτύου Natura 2000.
- Να προωθήσει στον τομέα της γεωργίας, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή με παρεμβάσεις τόσο στα καλλιεργούμενα είδη όσο και στον τρόπο καλλιέργειας των υπαρχόντων ειδών (όπως αναδιάρθρωση καλλιεργειών και κυρίως δενδρώων - αμπελώνων, επιλογή ανθεκτικών υφιστάμενων ποικιλιών ή ποικιλιών που προέρχονται από τη διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας στον τομέα αυτό, ξηρικές

καλλιέργειες, πρώιμες ή όψιμες καλλιέργειες, διατήρηση αυτόχθονων γενετικών πόρων κλπ), αλλά και με την αξιοποίηση υπολειμμάτων και υποπροϊόντων των βιομηχανικών ειδών διατροφής, των γεωργικών καλλιεργειών, των κτηνοτροφικών επιχειρήσεων και της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, ώστε παράλληλα να επιτευχθεί και μετριασμός της κλιματικής αλλαγής μέσω και της αποθήκευσης του άνθρακα στο έδαφος.

- Να προωθήσει δράσεις εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης του πληθυσμού, των εθελοντών και των στελεχών της πολιτικής προστασίας στην πρόληψη και διαχείριση του κινδύνου.

Οι ανάγκες που προκύπτουν από την Οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα και την Οδηγία για τις πλημμύρες (συμπεριλαμβανομένων των διασυνοριακών) θα αντιμετωπιστούν στο επίπεδο των Προγραμμάτων εξασφαλίζοντας όπου είναι δυνατό και τις απαραίτητες συνέργιες.

Το ενδεικτικό ποσοστό της συνολικής Ενωσιακής ενίσχυσης που παρέχεται για την υποστήριξη των στόχων για την κλιματική αλλαγή εκτιμάται ότι θα είναι υψηλότερο του 15,5% (βλ. κεφ. 1.4.2) και η Ελλάδα θα επιδιώξει να είναι κατά το δυνατόν υψηλότερο προκειμένου να συνεισφέρει στον κοινό ευρωπαϊκό στόχο για 20% των πόρων του Πολυετούς Δημοσιονομικού πλαισίου στο επίπεδο της ΕΕ.

❖ **Κύρια αποτελέσματα ΘΣ 5 ανά Ταμείο**

ΕΤΠΑ – Ταμείο Συνοχής.

- Βελτίωση της υποδομής και του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα στη διαχείριση καταστροφών
- Αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών
- Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση για την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων (π.χ. σεισμοί, πλημμύρες, κλπ.) και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- Μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, των κινδύνων και των καταστροφών από φυσικές ή απρόβλεπτες αιτίες στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον
- Βελτίωση ποιοτικά και ποσοτικά της άμεσης ανταπόκρισης στη διαχείριση κινδύνων

ΕΓΤΑΑ

- Διατήρηση, αποκατάσταση και ενίσχυση των φυσικών, δασικών και γεωργικών οικοσυστημάτων, συμπεριλαμβανομένων αυτών εντός περιοχών Natura 2000, μέσω επενδύσεων και δράσεων που βελτιώνουν την ανθεκτικότητα των γεωργικών, δασικών και φυσικών οικοσυστημάτων στις νέες συνθήκες που δημιουργούνται από την κλιματική αλλαγή
- Μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στη γεωργία, μέσω προσαρμοσμένου γενετικού δυναμικού και κατάλληλων γεωργικών πρακτικών
- Μείωση των εκτάσεων που βρίσκονται σε υψηλό κίνδυνο υποβάθμισης

1.3.3.6 ΘΣ 6: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων

Το περιβάλλον, στην προσπάθεια βιώσιμης ανάκαμψης, κατέχει κεντρική θέση, γιατί αποτελεί απόθεμα ανάπτυξης. Ιδιαίτερα λόγω της ύφεσης ο Τομέας του Περιβάλλοντος στόχο έχει να αποτελέσει πεδίο επενδύσεων και μετάβασης μεσοπρόθεσμα σε ένα σταθερότερο παραγωγικό υπόδειγμα, περισσότερο αειφόρο, συμμετοχικό, κοινωνικά δίκαιο με μικρότερης έντασης καταναλωτικά πρότυπα, προσαρμοσμένα καλύτερα στις παραγωγικές δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας.

Οι προτεραιότητες που τίθενται στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση των στερεών αποβλήτων και των υδατικών πόρων, η προστασία, διατήρηση και ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς, η ολοκλήρωση του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και η βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

Στον τομέα των στερεών αποβλήτων, για τα οποία η Ελλάδα αποτελεί μέρος του σχετικού οδικού χάρτη που βασίστηκε σε μελέτη της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος της ΕΕ,

βασική επιδίωξη είναι η μείωση των αποβλήτων που οδηγούνται προς εδαφική διάθεση, με προώθηση της διαχείρισης αποβλήτων ως πόρων με σύγχρονους και περιβαλλοντικά ορθούς τρόπους, μέσω ενός βέλτιστου συνδυασμού τεχνολογιών και μεθόδων, και με γνώμονα την κάλυψη ανελαστικών υποχρεώσεων. Στο πλαίσιο αυτό, προτεραιότητες αποτελούν, στη βάση των επικαιροποιημένων, σύμφωνα με την Οδηγία 2008/98/ΕΚ, σχεδίων διαχείρισης:

- Η εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης της παραγωγής αποβλήτων.
- Η υλοποίηση δράσεων και έργων για προώθηση της επαναχρησιμοποίησης και της χωριστής συλλογής ρευμάτων προς επίτευξη ανακύκλωσης υψηλής ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της κομποστοποίησης βιοαποβλήτων.
- Η ολοκλήρωση κατάλληλου και επαρκούς εθνικού και περιφερειακού δικτύου εγκαταστάσεων ανάκτησης και διάθεσης αστικών αποβλήτων, αποβλήτων εκσκαφών και κατεδαφίσεων, και συγκεκριμένα με συγχρηματοδότηση έργων τα οποία αποτελούν μέρος ολοκληρωμένων εγκαταστάσεων διαχείρισης, με εξαίρεση στα μικρά νησιά όπου μπορούν να χρηματοδοτηθούν μεμονωμένες εγκαταστάσεις διαχείρισης.
- Η ολοκλήρωση κατάλληλου εθνικού δικτύου εγκαταστάσεων διαχείρισης βιομηχανικών, υγειονομικών, επικινδύνων και μη, αποβλήτων καθώς και η εφαρμογή προγράμματος αποκατάστασης ρυπασμένων χώρων, προς αντιμετώπιση των σχετικών ανελαστικών υποχρεώσεων.
- Η δημιουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας ιλύος από εγκαταστάσεις επεξεργασίας αστικών λυμάτων.
- Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας κυρίως μέσω της ενδυνάμωσης της αγοράς των δευτερογενών προϊόντων από την επεξεργασία των αποβλήτων.
- Η προώθηση δράσεων ενημέρωσης του κοινού και ανάπτυξη μηχανισμών επίτευξης κοινωνικών συναινέσεων και η ενίσχυση θεσμών, διοικητικών μηχανισμών, η κατάρτιση στελεχιακού δυναμικού και η προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων

Στον τομέα των υδατικών πόρων βασικό πυλώνα ανάπτυξης των δράσεων της χώρας αποτελούν τα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών απορροής ποταμών που έχουν καταρτιστεί στο πλαίσιο της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και έχουν συμπεριλάβει και τις υποχρεώσεις των λοιπών σχετικών με τα ύδατα Οδηγιών. Επίσης, περιλαμβάνονται και οι απαιτήσεις εφαρμογής της Οδηγίας για τη Θαλάσσια Στρατηγική.

Στα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών απορροής ποταμών της χώρας καθορίζονται οι προτεραιότητες για δράσεις και έργα που αφορούν: (α) στην υλοποίηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις οδηγίες που αναφέρονται στο άρθρο 11α της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, (β) στην αποδοτική και αειφόρο χρήση των υδάτων καθώς και δράσεις ελέγχου των απολήψεων επιφανειακών και υπογείων υδάτων, (γ) στην ικανοποίηση του Άρθρου 7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, περιλαμβανομένων μέτρων για διασφάλιση της ποιότητας του νερού ώστε να μειωθεί το επίπεδο καθαρισμού του για την παραγωγή πόσιμου νερού, (ε) στον έλεγχο τεχνητού εμπλουτισμού των υπόγειων υδροφορέων, συμπεριλαμβανομένης και της σχετικής αδειοδότησης, (στ) στην αντιμετώπιση και στον έλεγχο ρύπανσης από σημειακές και διάχυτες πηγές, (ζ) στην ανάπτυξη εργαλείων για τον καθορισμό ειδικών μέτρων προστασίας των υδάτων συμπεριλαμβανομένων και έργων επαναχρησιμοποίησης υγρών αποβλήτων, (η) στην προστασία των προστατευόμενων περιοχών που καθορίζονται στα Σχέδια Διαχείρισης και ιδιαίτερα των παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων συμπεριλαμβανομένων και των δράσεων ανασύστασης, αποκατάστασης, και διατήρησης υγροτοπικών συστημάτων, (θ) σε έργα και αποκαταστάσεις υφιστάμενων υποδομών συμπεριλαμβανομένων και των αφαλατώσεων, (ι) στην ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση στοχευόμενων χρηστών ύδατος, (ια) στην εφαρμογή της αρχής ανάκτησης κόστους για τους σκοπούς του άρθρου 9 της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, (ιβ) στην παρακολούθηση εφαρμογής των μέτρων που απορρέουν από τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών, (ιγ) ειδικές δράσεις ελέγχου εκπομπής ρύπων και απολήψεων που εμφανίζουν έντονες πιέσεις συμπεριλαμβανομένης και της εισχώρησης θαλασσίων υδάτων (οριοθέτηση υφάλμυρης

ζώνης παράκτιων υπογείων υδατικών συστημάτων, αποκατάσταση υδρομορφολογικών αλλοιώσεων κλπ).

Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται:

- Υλοποίηση δράσεων για την κάλυψη των υποχρεώσεων, που απορρέουν από την οδηγία 91/271/ΕΚ, και ειδικότερα ολοκλήρωση των υπολειπόμενων δικτύων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμάτων των οικισμών Β' προτεραιότητας (Ανατολική Αττική) και υλοποίηση υποδομών δικτύων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμάτων οικισμών Γ' προτεραιότητας.
- Προστασία και διαχείριση των υδάτων σε εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και ειδικότερα εφαρμογή των προγραμμάτων μέτρων που προκύπτουν από τα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας, παρακολούθηση και καταγραφή της κατάστασης (ποιότητα, ποσότητα, πιέσεις, χρήση) των υδάτων της χώρας, προστασία υδατικών συστημάτων, αναθεώρηση Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών απορροής των υδατικών διαμερισμάτων της χώρας, δράσεις για τη βελτίωση της αποδοτικότητας κατά τη χρήση του νερού.
- Εξοικονόμηση και βελτίωση ποιότητας ύδατος (εφαρμογή της πολιτικής τιμολόγησης του νερού σε όλες τις χρήσεις, δράσεις και υποδομές για την εξασφάλιση της επάρκειας ύδατος, προώθηση επαναχρησιμοποίησης, υποστηρικτικές δράσεις κλπ).
- Δράσεις για τη μείωση απωλειών από συστήματα αποθήκευσης, υδροληψίας και διανομής ύδατος (έλεγχος διαρροών και απολήψεων νερού, αποκατάσταση, επέκταση, εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων και δικτύων ύδρευσης και άρδευσης με στόχο τον περιορισμό απωλειών)
- Ανάπτυξη και εφαρμογή μέτρων διαχείρισης των κινδύνων πλημμυρών, σύμφωνα με την Οδηγία 2007/60/ΕΚ
- Προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος / Εφαρμογή Οδηγίας Πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56/ΕΚ. Στον τομέα του θαλάσσιου περιβάλλοντος πρωταρχικό στόχο αποτελεί η στήριξη της αειφόρου εκμετάλλευσης των θαλασσίων υδάτων και των παράκτιων περιοχών με την προώθηση της ανωτέρω οδηγίας για το πλαίσιο της θαλάσσιας στρατηγικής, την ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιας ζώνης, την πρόληψη και καταπολέμηση περιστατικών ρύπανσης και το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό.
- Διασφάλιση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης (παρακολούθηση και εφαρμογή μέτρων διατήρησης καλής ποιότητας, Μητρώο Ταυτοτήτων και υποστηρικτικές δράσεις) σύμφωνα με τη νέα Οδηγία 2006/7/ΕΚ, που αντικαθιστά την Οδηγία 76/160/ΕΟΚ από το 2014.
- Ενημέρωση / ευαισθητοποίηση στην πολιτική των υδάτων, υποστήριξη και ενίσχυση τεχνογνωσίας των αρμόδιων φορέων για την υλοποίηση σχετικών δράσεων.
- Ενίσχυση διασυνοριακών και διακρατικών συνεργασιών στην πολιτική των υδάτων.

Οι ανάγκες που προκύπτουν από την Οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα και την Οδηγία για τις πλημμύρες (συμπεριλαμβανομένων των διασυνοριακών) θα αντιμετωπιστούν στο επίπεδο των Προγραμμάτων εξασφαλίζοντας όπου είναι δυνατό και τις απαραίτητες συνέργιες.

Στον τομέα της διαχείρισης του Φυσικού Περιβάλλοντος και όσον αφορά στη βιοποικιλότητα, πρωταρχικό στόχο αποτελεί η ανάσχεση της απώλειας της και της υποβάθμισης των οικοσυστημικών υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό θα ενισχυθούν παρεμβάσεις που στοχεύουν στην προστασία, διατήρηση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους, στη βιοποικιλότητα, στις περιοχές Natura 2000, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ στις περιοχές Υψηλής Φυσικής Αξίας, στην προστασία και διατήρηση του δασικού κεφαλαίου, καθώς και στην προώθηση των πράσινων υποδομών. Ειδικούς στόχους αποτελούν οι έξι ειδικοί στόχοι της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα, καθώς και οι στόχοι της αντίστοιχης Εθνικής στρατηγικής, με τις απαιτούμενες ενέργειες επίτευξής τους, όπως αυτές παρουσιάζονται στο σχετικό σχέδιο δράσης. Αναμφισβήτητα, η ολοκλήρωση του Δικτύου Natura 2000, καθώς και η ολοκλήρωση και εφαρμογή των σχεδίων διαχείρισης των προστατευόμενων αυτών περιοχών (συμπεριλαμβανομένων

μέτρων για τη διοικητική οργάνωση και στήριξη, κατάρτιση, ενημέρωση, κλπ) αποτελούν υψηλή προτεραιότητα.

Εξάλλου επιδιώκεται η υλοποίηση συγκεκριμένων στόχων για την καταπολέμηση της **ατμοσφαιρικής ρύπανσης** και του **θορύβου** με δράσεις διαχείρισης του περιβαλλοντικού θορύβου σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2002/49/ΕΚ και δράσεις διαχείρισης ατμοσφαιρικής ρύπανσης σε συμμόρφωση με τις διατάξεις των Οδηγιών 2001/81/ΕΚ, 2004/107/ΕΚ και 2008/50/ΕΚ.

Προϋπόθεση για την υλοποίηση μεγάλου μέρους των παρεμβάσεων, και των στόχων ανταγωνιστικότητας της χώρας είναι η **ολοκλήρωση και εφαρμογή του χωροταξικού και του πολεοδομικού σχεδιασμού**. Ο στόχος είναι διττός και αφορά αφενός στον εξορθολογισμό και βελτίωση της συνοχής, αποτελεσματικότητας και λειτουργικότητας του συστήματος χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, στην απλούστευση και επιτάχυνση των διαδικασιών κατάρτισης, έγκρισης και αναθεώρησης των χωροταξικών και πολεοδομικών σχεδίων και στην υποστήριξη των υπολοίπων δημοσίων πολιτικών και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για την ανάπτυξη και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Οι στρατηγικές κατευθύνσεις που θα τύχουν εφαρμογής στο άμεσο μέλλον μέσω της θεσμοθέτησης των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης στοχεύουν μεταξύ άλλων και στην γαλάζια ανάπτυξη (Blue Growth) και στη συνέργεια μεταξύ των πολυτομεακών πολιτικών του θαλάσσιου και παράκτιου χώρου.

Διευκρινίζεται επίσης ότι στις άμεσες προτεραιότητες περιλαμβάνεται αφενός η προώθηση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού σχεδιασμού για τη θαλάσσια χωροταξία και τον παράκτιο χώρο, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής πολιτικής Blue Growth και της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τη θαλάσσια χωροταξία, και αφετέρου η προώθηση ειδικού Πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού για τους ορυκτούς πόρους, ενώ προωθείται και η εθνική πολιτική για το τοπίο.

Στο πλαίσιο του ΘΣ θα επιδιωχθεί η ανάληψη δράσεων μητροπολιτικής κλίμακας για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής του πληθυσμού, την ανάπτυξη των πόλεων με βιοκλιματικά χαρακτηριστικά, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά περιοχών (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και προώθηση μέτρων περιορισμού του θορύβου. Η προστασία, ανάδειξη και προβολή της Πολιτιστικής Κληρονομιάς που αποτελεί μέρος του Θεματικού Στόχου 6, είναι ουσιώδους σημασίας για μια σειρά από παραγωγικούς κλάδους και ιδίως τον τουρισμό, με ιδιαίτερη σημασία να δίνεται στην προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση οικοσύστημα των και βιοποικιλότητας σε συνδυασμό με τον οικολογικό τουρισμό και τη «βιομηχανία της εμπειρίας» και διαρθρώνεται στην ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος, στη διευκόλυνση και βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους επισκέπτες των μνημείων και των μουσείων, τα πολιτιστικά φεστιβάλ, τις εξειδικευμένες εκδηλώσεις σε αρχαιολογικούς χώρους, κα.

Σε όλες τις παραπάνω προτεραιότητες το ΕΓΤΑΑ συμβάλλει με διακριτό αλλά ταυτόχρονα συμπληρωματικό τρόπο. Ειδικότερα το ΕΓΤΑΑ συμβάλλει στον τομέα της αποδοτικότητας της χρήσης του ύδατος με την ολοκλήρωση υφιστάμενων εγγειοβελτιωτικών έργων, καθώς και την υλοποίηση έργων (βραχυπρόθεσμων ή/και μεσοπρόθεσμων), τα οποία περιλαμβάνονται στα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής και τα οποία είναι συμβατά με τις προδιαγραφές που ορίζονται στο άρθρο 46 (Καν. 1305/2013) σχετικά με τις επενδύσεις άρδευσης, με προτεραιότητα σε περιοχές που έχουν προβλήματα που σχετίζονται με την ποσότητα και την ποιότητα των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων. Επίσης, με την παροχή κινήτρων επενδύσεων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις αλλά και ΜΜΕ του αγροδιατροφικού τομέα και εν γένει των αγροτικών περιοχών, με στόχο αποδοτικότερα συστήματα άρδευσης, αλλά και χρήσης νερού στις ΜΜΕ και τη διατήρηση των ρυθμιστικών και διηθητικών λειτουργιών των εδαφών, της παροχής συμβουλών για την επάρκεια του νερού.

Το ΕΓΤΑΑ παρεμβαίνει στη βελτίωση της βιοποικιλότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της υπό διαμόρφωση Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα, μέσω στοχευμένων γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων, δράσεων και πράσινων υποδομών και επενδύσεων σε περιοχές Natura αλλά και κινήτρων για την ενθάρρυνση της συνεχούς χρήσης των γεωργικών γαιών, τη διατήρηση των γενετικών πόρων, τη διατήρηση της υπαίθρου καθώς

και τη διατήρηση και προώθηση αειφόρων και ασφαλών για το περιβάλλον γεωργικών συστημάτων, κυρίως σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα.

Επίσης, ο τομέας της γεωργίας και δασοπονίας συμβάλλει στην εξοικονόμηση των φυσικών πόρων, κυρίως με τη βιολογική γεωργία και τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα για την ποιότητα και τη συγκράτηση του εδάφους, καθώς επίσης και την ποιότητα του ύδατος. Προτεραιότητα τέλος, αποτελεί η ανακύκλωση πόρων (νερό, απόβλητα, κλπ) και η αξιοποίηση των υπολειμμάτων (λαδιού, σαπουνιού, πριονίδι, κλπ). Σημειώνεται ότι η πρόληψη και αποκατάσταση από τις δασικές πυρκαγιές αποτελεί αντικείμενο του Θ.Σ. 4 και 5 αντίστοιχα για τον αγροτικό τομέα, όπως περιγράφεται ανωτέρω.

Με στόχο οι ανωτέρω επενδύσεις και λοιπές δράσεις να αποτελέσουν δυναμικό για ανάπτυξη και δημιουργία απασχόλησης, αυτές θα πραγματοποιηθούν σε συνέργεια με δράσεις κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού που θα τις εφαρμόσουν και στοχευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες σε αυτό.

Επίσης, μέσω του ΕΤΘΑ θα επιδιωχθεί η διασφάλιση της απρόσκοπτης και αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών με την συμμετοχή στην Κοινή Πρωτοβουλία Επιτήρησης της ΕΕ για ένα θαλάσσιο περιβάλλον (CISE).

Περαιτέρω εξειδίκευση της ανωτέρω στρατηγικής σε όρους συγκεκριμένων έργων θα γίνει κατά την κατάρτιση των Προγραμμάτων και κατά την υλοποίηση αυτών λαμβάνοντας υπόψη τους διαθέσιμους πόρους, τα κόστη των επιμέρους έργων και τα κριτήρια αξιολόγησης.

❖ **Κύρια αποτελέσματα ΘΣ 6 ανά Ταμείο**

ΕΤΠΑ – Ταμείο Συνοχής

- **Στερεά απόβλητα:** Μείωση παραγωγής αποβλήτων, Αύξηση της ανακύκλωσης υψηλής ποιότητας με χωριστή συλλογή αποβλήτων, Αύξηση επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης αποβλήτων. Τα εκτιμώμενα αποτελέσματα ως συνολική εθνική προσπάθεια είναι τα ακόλουθα :
 - Αύξηση ποσοστού αστικών αποβλήτων που εν γένει ανακτώνται από 18% (2011) σε 68% (2020)
 - Αύξηση ποσοστού ανακυκλώσιμων αποβλήτων που ανακυκλώνονται από 30% (2011) στο 54% (2020)
 - Μείωση ποσοστού αστικών αποβλήτων που οδηγούνται σε ταφή από 82% (2011) σε 32% (2020)
 - Μείωση ποσοστού βιοαποδομήσιμων αστικών αποβλήτων που οδηγούνται σε ταφή από 70% (2011) σε 35% (2020).
- **Υδατικοί Πόροι:** Προστασία και βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων, Διασφάλιση καλής ποιότητας των υδάτων κολύμβησης, Προστασία του περιβάλλοντος από τα αστικά λύματα, Αποδοτική χρήση υδατικών αποθεμάτων για τη βελτίωση της επάρκειας και της ποιότητας του νερού και Προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- Αύξηση του ποσοστού υγρών αποβλήτων που υφίστανται επεξεργασία από 87% (2010) στο 95% (2020).
- **Φυσικό Περιβάλλον - Βιοποικιλότητα – Δάση:** Ολοκλήρωση του δικτύου Natura 2000 συμπεριλαμβανομένων των θαλασσίων περιοχών και διασφάλιση της διατήρησης και χρηστής διαχείρισής του, προστασία, διατήρηση και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, η αποκατάσταση και διατήρηση των οικοσυστημάτων που εξαρτώνται από την γεωργία και τη δασοκομία καθώς και των θαλασσίων οικοσυστημάτων
- **Χωροταξικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη - Αστική Αναζωογόνηση:** Βελτίωση ποιότητας ζωής στο αστικό και περιαστικό περιβάλλον, Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας με την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων, προώθηση της θαλάσσιας χωροταξίας και ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιας ζώνης, μείωση της ατμοσφαιρικής και της θαλάσσιας ρύπανσης και μείωση του θορύβου,
- **Ανάδειξη και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς:** Προστασία και ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, Αύξηση Μουσειακών Υποδομών - Πιστοποίηση των μουσείων, Ανάδειξη της φυσιογνωμίας, της εικόνας και της ιστορίας των πόλεων στο πλαίσιο της ανάδειξης και προβολής της πολιτιστικής και άυλης κληρονομιάς

ΕΓΤΑΑ

- Αύξηση της απόδοσης χρήσης ύδατος, μέσω επιλογής κατάλληλων επενδύσεων και υποδομών σε άρδευση.
- Αύξηση του ποσοστού της αρδευόμενης γης που στρέφεται σε αποδοτικότερη χρήση νερού στη γεωργία

- Μείωση των αρνητικών συνεπειών των γεωργικών δραστηριοτήτων στην ποιότητα των υδάτων
- Αποκατάσταση και διατήρηση της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών Natura 2000, των περιοχών γεωργίας υψηλής φυσικής αξίας, του αγροτικού τοπίου
- Μείωση των αρνητικών επιδράσεων από δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα στην ποιότητα του αέρα.
- Βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων και του εδάφους

ΕΤΘΑ

- Μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον, σταδιακή εξάλειψη των απορρίψεων και εκμετάλλευση των αλιευόμενων ειδών σε επίπεδα που εξασφαλίζουν τη Μέγιστη Βιώσιμη Απόδοση
- Προστασία και αποκατάσταση της υδρόβιας ποικιλότητας και των οικοσυστημάτων συμπεριλαμβανομένων αυτών εντός περιοχών Natura 2000.
- Προώθηση της αποδοτικής ως προς τους πόρους υδατοκαλλιέργειας, με υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος, της υγείας και της καλής διαβίωσης των ζώων καθώς και της δημόσιας υγείας & ασφάλειας
- Προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος και θαλάσσιων πόρων.
- Υποστήριξη των ελληνικών ναυτιλιακών αρχών και των λειτουργιών τους για την εξασφάλιση της απρόσκοπτης και αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών και της συμμετοχής στη κοινή πρωτοβουλία επιτήρησης της ΕΕ για ένα θαλάσσιο κοινό περιβάλλον ανταλλαγής πληροφοριών [maritime Common Information Sharing Environment (CISE)] .

1.3.3.7 ΘΣ 7: Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων

Έμφαση και προτεραιότητα θα δοθεί στις παρεμβάσεις που αφορούν στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) με βάση το Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ). **Η οικονομική βιωσιμότητα (συμπεριλαμβανομένου του κόστους συντήρησης) θα αποτελέσει ουσιαστικό στοιχείο και ένα βασικό κριτήριο για την επιλογή των συγχρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων.** Οι παρεμβάσεις θα επιλέγονται διασφαλίζοντας, την τήρηση των κανόνων ανταγωνισμού και τα προβλεπόμενα στους κανονισμούς. Η επιλογή των παρεμβάσεων θα λαμβάνει επίσης υπόψη κατά περίπτωση τη Μακρο περιφερειακή Στρατηγική Αδριατικής – Ιονίου ή/και υφιστάμενες διασυνοριακές στρατηγικές.

❖ Δίκτυα Μεταφορών

Με βάση την υφιστάμενη κατάσταση και τις ανάγκες, τις αναπτυξιακές δυνατότητες που αποτυπώθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια για τον τομέα των μεταφορών, οι βασικές στρατηγικές επιλογές για τις βιώσιμες μεταφορές και την άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων αποτυπώνονται στις ακόλουθες τέσσερις κύριες ομάδες στόχων:

Α. Η πρώτη ομάδα στόχων αφορά στην περαιτέρω ανάπτυξη και αναβάθμιση των ΔΕΔ-Μ με έμφαση στην άρση των εμποδίων με επιμέρους τελικούς στόχους:

- Την προώθηση της ολοκλήρωσης του βασικού (core) σιδηροδρομικού ΔΕΔ-Μ της χώρας ως βασικού, αξιόπιστου, σύγχρονου και διαλειτουργικού δικτύου του εθνικού συστήματος μεταφορών με τις παρακάτω προτεραιότητες:
 - ο Κύρια προτεραιότητα: η ολοκλήρωση του κύριου σιδηροδρομικού άξονα της χώρας στην κατεύθυνση Βορράς – Νότος, Πάτρα – Αθήνα – Θεσσαλονίκη – Ειδομένη / Προμαχώνας (ΠΑΘΕ/Π), σε συνέργεια με τη Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» CEF, λαμβάνοντας υπόψη επιπλέον ότι ο άξονας αποτελεί τμήμα του Πολυτροπικού Διαδρόμου Μεταφορών Ανατολή/Ανατολική Μεσόγειος (Orient/East-Med Corridor Λευκωσία - Πειραιάς – Μπουργκάς/Τουρκικά σύνορα – Αμβούργο/Ροστόκ).

- Κύρια προτεραιότητα: η εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας του κύριου σιδηροδρομικού άξονα ΠΑΘΕ/Π και η σταδιακή προσαρμογή του στο ERTMS (European Rail Traffic Management System).
- Δευτερεύουσα προτεραιότητα: η αναβάθμιση του υφιστάμενου κλάδου του βασικού (core) σιδηροδρομικού άξονα στην κατεύθυνση Ανατολή – Δύση, Θεσσαλονίκη – Σέρρες - Αλεξανδρούπολη – Ορμένιο.
- Την ολοκλήρωση του βασικού (core) οδικού ΔΕΔ-Μ και την κατά προτεραιότητα υλοποίηση σημαντικών τμημάτων του αναλυτικού οδικού ΔΕΔ-Μ με τις παρακάτω προτεραιότητες:
 - Κύρια προτεραιότητα: η υλοποίηση επιλεγμένων τμημάτων του αναλυτικού οδικού ΔΕΔ-Μ που ενισχύουν τη «συνεκτικότητα» τόσο του οδικού όσο και του συνολικού συστήματος ΔΕΔ-Μ όλων των περιφερειών της χώρας, σε συνέργεια με τις παρεμβάσεις της προγραμματικής περιόδου 2007-2013.
 - Δευτερεύουσα προτεραιότητα: η αναβάθμιση του υφιστάμενου βασικού (core) διασυνοριακού οδικού άξονα σύνδεσης με τη νότια Αλβανία, από Ιωάννινα (Α/Κ Εγνατίας) έως Κακκαβιά σε αυτοκινητόδρομο/οδό ταχείας κυκλοφορίας.
- Την υλοποίηση εστιασμένων παρεμβάσεων σε λιμάνια του ΔΕΔ-Μ της χώρας που βελτιώνουν τις υφιστάμενες υποδομές και ανωδομές, σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική Λιμένων (ΕΣΛ) 2013-2018 του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου, όπως ενδεχομένως θα κριθεί αναγκαίο να προσαρμοστεί και λαμβάνοντας υπόψη κατά την εξειδίκευση των προγραμμάτων τη διαθεσιμότητα των πόρων.

Κύριες προτεραιότητες της ΕΣΛ αποτελούν:

- α) Η κατασκευή, επέκταση, βελτίωση και αναβάθμιση ή ο εκσυγχρονισμός των υποδομών και ανωδομών των λιμανιών του ΔΕΔ-Μ για την αύξηση της δυναμικότητας εξυπηρέτησης επιβατικών και εμπορευματικών μεταφορών και την παροχή υψηλού επιπέδου λιμενικών υπηρεσιών, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας.
 - β) Η υλοποίηση παρεμβάσεων για την ανάπτυξη και βελτίωση των υποδομών και ανωδομών επιλεγμένων λιμανιών κρουαζιέρας που περιλαμβάνονται στο ΔΕΔ-Μ, καθώς και για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών υψηλού επιπέδου σε πλοία και επιβάτες κρουαζιέρας. Για τέτοιες περιπτώσεις θα επιδιώκεται η, όσο το δυνατόν μεγαλύτερη προσφυγή σε ιδιωτική χρηματοδότηση ή και η χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων. Η επιλογή των θέσεων των παρεμβάσεων θα πρέπει να δικαιολογείται βάσει αποδεδειγμένης ζήτησης που θα διαπιστώνεται στο Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών, και να συνδέεται με πρόσθετη ανάπτυξη του τουρισμού σε υψηλής προστιθέμενης αξίας τουριστικές περιοχές. Επιπλέον οι παρεμβάσεις – που θα πρέπει να είναι βιώσιμες- θα πρέπει να συμβάλλουν στην ενίσχυση και άλλων συναφών τουριστικών υπηρεσιών και να έχουν επιπρόσθετες επιπτώσεις για την τοπική οικονομία..
 - γ) Η ενίσχυση της δυνατότητας των λιμανιών για την εξυπηρέτηση πολυτροπικών μεταφορών και της διαλειτουργικότητας των συστημάτων τους για το σκοπό αυτό.
 - δ) Η υλοποίηση παρεμβάσεων για την ανάπτυξη port community systems σε επιλεγμένους λιμένες του ΔΕΔ-Μ, προκειμένου να βελτιωθεί η λιμενική λειτουργία και αποδοτικότητα και να απλοποιηθούν και να επιταχυνθούν διαδικασίες που αφορούν τις επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές (π.χ. τελωνειακές διαδικασίες).
- Την υλοποίηση εστιασμένων παρεμβάσεων σε υφιστάμενα αεροδρόμια του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ σε νησιωτικές περιφέρειες της χώρας καθώς και σε αεροδρόμια του βασικού ΔΕΔ-Μ, που βελτιώνουν τη συνδεσιμότητα και ενισχύουν την τουριστική

ανάπτυξη. Η επιλογή των παρεμβάσεων θα γίνεται με αντικειμενικά τεχνικοοικονομικά και περιβαλλοντικά κριτήρια, η επιλογή δε αυτή θα πρέπει να επικυρώνεται από τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Με την προαναφερόμενη ιεράρχηση επιδιώκεται:

- Η ενίσχυση/εξασφάλιση υψηλής ποιότητας υπηρεσιών μετακίνησης προσώπων και μεταφοράς προϊόντων με έμφαση στην αξιοπιστία, την ασφάλεια, τη φιλικότητα στο περιβάλλον, τη μείωση χρόνου και την εκλογίκευση του κόστους, κατά μήκος του ΔΕΔ-Μ της χώρας, πρωτίστως του βασικού σιδηροδρομικού και οδικού δικτύου και των κύριων κόμβων του, καθώς και σημαντικών αξόνων του οδικού αναλυτικού δικτύου.
- Η περαιτέρω προσαρμογή και εναρμόνιση με την Ευρωπαϊκή Πολιτική Μεταφορών (Καν. 1315/2013), σύμφωνα με την οποία το βασικό ΔΕΔ-Μ αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το 2030 και το αναλυτικό ΔΕΔ-Μ έως το 2050.

Β. Η δεύτερη ομάδα στόχων αφορά τη λειτουργική διασύνδεση των μεταφορικών μέσων του ΔΕΔ-Μ της χώρας, την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος εμπορευματικών μεταφορών με επί μέρους τελικούς στόχους:

- Την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών (επιβατών και εμπορευμάτων), τις προαστιακές συνδέσεις με σημαντικά λιμάνια, και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος εμπορευματικών μεταφορών με την υλοποίηση ή/και αναβάθμιση των σιδηροδρομικών συνδέσεων του βασικού (core) σιδηροδρομικού άξονα ΠΑΘΕ/Π με σημαντικά λιμάνια του βασικού και του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ, καθώς και με εμπορευματικά / παραγωγικά κέντρα.
 - ο Κύρια προτεραιότητα: οι σιδηροδρομικές συνδέσεις με τα λιμάνια του βασικού ΔΕΔ-Μ και με τα εμπορευματικά κέντρα.
 - ο Δευτερεύουσα προτεραιότητα: η συμπλήρωση των σιδηροδρομικών συνδέσεων με ΒΙ.ΠΕ και λιμάνια του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ με προοπτική ανάπτυξής τους.
- Την ενίσχυση της συνδεσιμότητας όλων των μέσων του ΔΕΔ-Μ με την υλοποίηση ή/και αναβάθμιση οδικών συνδέσεων του βασικού και αναλυτικού ΔΕΔ-Μ με επιλεγμένα διευρωπαϊκά λιμάνια και αεροδρόμια, καθώς και με ΒΙ.ΠΕ., σε συνέργεια με τις παρεμβάσεις της προγραμματικής περιόδου 2007-2013.
 - ο Κύρια προτεραιότητα: οι οδικές συνδέσεις διευρωπαϊκών λιμανιών και αεροδρομίων της ηπειρωτικής και νησιωτικής χώρας.
 - ο Δευτερεύουσα προτεραιότητα: οι οδικές συνδέσεις επιλεγμένων ΒΙ.ΠΕ., με το βασικό ή και το αναλυτικό ΔΕΔ-Μ με προοπτική περαιτέρω ανάπτυξής τους.
 - ο Δευτερεύουσα προτεραιότητα: η ενίσχυση της δυνατότητας των λιμανιών για την εξυπηρέτηση πολυτροπικών μεταφορών και της διαλειτουργικότητας των συστημάτων τους για το σκοπό αυτό.

Με την προαναφερόμενη ιεράρχηση επιδιώκεται:

- η βελτίωση της συνδεσιμότητας των μέσων με εστίαση στη διατροπικότητα.
- η δημιουργία επιπλέον προϋποθέσεων για την ανάπτυξη, προώθηση και ενίσχυση/ενδυνάμωση του συστήματος εφοδιαστικής αλυσίδας (logistics) του τομέα εμπορευματικών μεταφορών.
- η δημιουργία προϋποθέσεων για την σταδιακή ανάπτυξη υπηρεσιών μεταφορών «κομβικού σημείου» μέσω των κύριων πυλών της χώρας, που θα αξιοποιεί τις

διαδρομές κατά μήκος της Μεσογείου, τις συνδέσεις με λιμενικές πύλες Βαλκανικής, καθώς και τις συνδέσεις με τη Μαύρη Θάλασσα και την Αδριατική.

- η διευκόλυνση της πρόσβασης των χωρών της Ανατολικής Μεσογείου - μέσω των κύριων πυλών της Ελλάδας - στην ΕΕ.

Γ. Η τρίτη ομάδα στόχων αφορά τη λειτουργική διασύνδεση των μεταφορικών μέσων του ΔΕΔ-Μ της χώρας με τις υπόλοιπες μεταφορικές υποδομές της χώρας με επί μέρους τελικούς στόχους:

- Τη βελτίωση της συνδεσιμότητας όλων των περιφερειών της χώρας (πρωτεύουσες Νομών, διοικητικά κέντρα, κλπ) και την ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας με την υλοποίηση ή/και αναβάθμιση των δευτερευουσών και τριτευουσών συνδέσεων με τα ΔΕΔ-Μ της χώρας.
- Την ενίσχυση της συνδεσιμότητας δυσπρόσιτων/νησιωτικών περιοχών (οδικές συνδέσεις με λιμάνια, αεροδρόμια εκτός ΔΕΔ-Μ), για την αντιμετώπιση κοινωνικών / αναπτυξιακών προβλημάτων που οφείλονται σε ανεπαρκή προσβασιμότητα.

Με την προαναφερόμενη ιεράρχηση επιδιώκεται:

- Η ενίσχυση της κινητικότητας και προσβασιμότητας όλων των περιφερειών της χώρας και η κατ' επέκταση προώθηση της ισόρροπης χωρικής ανάπτυξης.
- Η προώθηση του στόχου της εξασφάλισης ισοδύναμης μεταφορικής εξυπηρέτησης στο σύνολο των πολιτών (συμπεριλαμβανομένων και των κατοίκων ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών).

Όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο 1.1.1.12, μικρή τοπική οδοποιία δεν είναι κατά κανόνα επιλέξιμη εκτός εάν αποτελεί μέρος μιας χωρικής παρέμβασης με συγκεκριμένο αναμενόμενο αποτέλεσμα για την επίτευξη του οποίου τα έργα αυτά αποδεικνύεται ότι είναι απαραίτητα.

Δ. Η τέταρτη ομάδα στόχων αφορά τη βελτίωση της ασφάλειας μεταφορών με επί μέρους τελικούς στόχους:

- Τη βελτίωση των επιπέδων οδικής ασφάλειας και την αντίστοιχη μείωση των τροχαίων ατυχημάτων με εστιασμένες βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις υψηλής αποδοτικότητας (π.χ. τοπικές βελτιώσεις μελανών σημείων του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ και άλλων οδών του εθνικού δικτύου, μέσω ολοκληρωμένων σχεδίων παρεμβάσεων ανά Περιφερειακό Διαμέρισμα) καθώς και μέτρα ενεργητικής οδικής ασφάλειας.
- Τη βελτίωση του επιπέδου της ασφάλειας ναυσιπλοΐας με την εγκατάσταση ή βελτίωση συστημάτων διαχείρισης της θαλάσσιας κυκλοφορίας (π.χ. συστήματα VTMISS), την εγκατάσταση ή βελτίωση συστημάτων και μέσων έρευνας και διάσωσης, καθώς και της επιτήρησης του θαλάσσιου χώρου και (γ) της ασφάλειας πλοίων και λιμενικών εγκαταστάσεων με την πλήρη εφαρμογή των ευρωπαϊκών και διεθνών προτύπων (π.χ. κώδικα ISPS) στους υπόχρεους λιμένες.
- Τη βελτίωση της ασφάλειας αεροναυτιλίας με την εγκατάσταση/βελτίωση συστημάτων διαχείρισης εναέριας κυκλοφορίας, την εγκατάσταση/αναβάθμιση Η/Μ εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και αυτοματισμού συστημάτων αεροναυτιλίας, την εγκατάσταση/αναβάθμιση τεχνικών συνεργείων υποστήριξης, την ενίσχυση της ασφάλειας επιβατών, της ασφάλειας αεροδρομίων και λοιπές υποστηρικτικές δράσεις και την εναρμόνιση με αντίστοιχα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Πέραν των ανωτέρω θα εξεταστεί η δυνατότητα χρηματοδότησης της ενίσχυσης των προσπάθειών για την ίδρυση και λειτουργία υδατοδρομίων με στόχο την άρση της απομόνωσης και τη διευκόλυνση της προσπελασιμότητας των απομακρυσμένων περιοχών της επικράτειας.

Επισημαίνεται ότι οι παρεμβάσεις σε αεροδρόμια και λιμάνια θα πρέπει να ικανοποιούν τις ακόλουθες βασικές αρχές:

Α) Το Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ) θα αποτελεί τη βάση για την επιλογή των επενδυτικών προτεραιοτήτων του Τομέα των Μεταφορών.

Β) Οι επενδύσεις σε όλες τις δράσεις που υποστηρίζονται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής θα είναι συμβατές με τη χωρική αναπτυξιακή στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος και θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων των αξόνων προτεραιότητας που αφορούν. Στις επενδύσεις στα αεροδρόμια θα πρέπει να υπάρχει λεπτομερής αποτίμηση οικονομικής βιωσιμότητας και τήρηση των κανόνων ανταγωνισμού και στις περιπτώσεις που ιδιώτες χρηματοδοτούν την επένδυση. Η Μακροπεριφερειακή στρατηγική (Μακροπεριφέρεια Αδριατικής Ιονίου) και η στρατηγική χωρικής συνεργασίας που εντάσσονται στην Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ETC) θα πρέπει να ληφθούν υπόψη ώστε να εξασφαλιστεί η βέλτιστη χρήση των πόρων και να αποφευχθεί η διπλή χρηματοδότηση.

Γ) Οι προβλεπόμενες παρεμβάσεις θα πρέπει να υποστηρίζονται από την απαιτούμενη μελέτη σκοπιμότητας και ανάλυση κόστους οφέλους.

Δ) Η βιωσιμότητα των επενδύσεων θα πρέπει να διασφαλίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 3.2 (ε) του Κανονισμού ΕΤΠΑ και 2.2.(f) του Κανονισμού του Ταμείου Συνοχής.

Ε) Θα πρέπει να εκτιμηθεί εκ των προτέρων, η επίπτωση της κατανομής της κυκλοφορίας μεταξύ αεροδρομίων, ειδικά σε μακροπεριφερειακό ή διασυνοριακό επίπεδο, προκειμένου να αποτιμηθούν τα πλεονεκτήματα της επένδυσης στη συγκεκριμένη τοποθεσία, δεδομένου ότι η επένδυση σε ένα αεροδρόμιο μπορεί να οδηγήσει σε εκτροπή της κυκλοφορίας από μια περιοχή σε μία γειτονική περιοχή και - τελικά - στη μείωση της περιφερειακής οικονομικής αποτελεσματικότητας και της ευημερίας.

❖ Δίκτυα ενέργειας

Κεντρικός στόχος στον τομέα των ενεργειακών δικτύων είναι ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση υποδομών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, καθώς και η ολοκλήρωση της ένταξης της χώρας στα μεγάλα διεθνή δίκτυα ώστε να ενδυναμωθεί ο γεωστρατηγικός ρόλος στον ενεργειακό χάρτη της ευρύτερης περιοχής και της Ευρώπης, συμβάλλοντας παράλληλα στην ενδυνάμωση και ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας.

Ειδικότερα οι αναπτυξιακές προτεραιότητες στον συγκεκριμένο τομέα είναι οι εξής:

- Ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού σε φυσικό αέριο και διείσδυσή του σε όλους τους τομείς κατανάλωσης. Αφορά σε έργα που αποσκοπούν στη διαφοροποίηση των πηγών εφοδιασμού φυσικού αερίου και στην ενίσχυση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού.
- Ενίσχυση των ηλεκτρικών δικτύων. Στον τομέα αυτόν, προτεραιότητα αποτελεί η διασύνδεση του συνόλου σχεδόν των μη διασυνδεδεμένων νησιών (διασύνδεση όλων των νησιών των Κυκλάδων σε συνέχεια του έργου της διασύνδεσης των Κυκλάδων που υλοποιείται στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο, διασύνδεση Κρήτης) με το ηπειρωτικό δίκτυο, καθώς και η περαιτέρω ενίσχυση του διασυνδεδεμένου συστήματος (εκσυγχρονισμός, ανάπτυξη καλωδιακών γραμμών, κατασκευή Κέντρων Υπερυψηλής Τάσης, κλπ). Η διασύνδεση των νησιών θα συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ στις συγκεκριμένες περιοχές.
- Η ανάπτυξη ευφυών δικτύων και άλλες συναφείς παρεμβάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 5(7) του Καν. 1301/13, οι οποίες θα συμβάλλουν σημαντικά στον προγραμματισμό και το συντονισμό για την εξισορρόπηση της ζήτησης με την παραγωγή ενέργειας.
- Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης υποδομών δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

Οι σχεδιαζόμενες επενδύσεις σε φυσικό αέριο θα πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον ένα από τα παρακάτω:

- υποστήριξη της ολοκλήρωσης της παραγωγής αερίου από μη συμβατικές πηγές (όπως συνθετικό μεθάνιο και βιομεθάνιο από ΑΠΕ) στα δίκτυα φυσικού αερίου, μεταφορά και αποθήκευση αερίου
- ένταξη μονάδων παραγωγής φυσικού αερίου στα δίκτυα ηλεκτρισμού, όπως απαιτείται για την αντιστάθμιση των φορτίων αιχμής με σκοπό την περαιτέρω ολοκλήρωση των ΑΠΕ (αυξάνοντας έτσι το συνολικό μερίδιο των ΑΠΕ στο σύστημα)
- αύξηση της ευελιξίας των δικτύων φυσικού αερίου για να υποστηρίξουν τις προκλήσεις της ζήτησης και της προσφοράς, μειώνοντας τη συνολική κλιματική και περιβαλλοντική επίπτωση σε σύγκριση με την υφιστάμενη κατάσταση.

Περαιτέρω εξειδίκευση των ανωτέρω στρατηγικών σε όρους συγκεκριμένων έργων θα γίνει κατά την κατάρτιση των Προγραμμάτων και κατά την υλοποίηση αυτών λαμβάνοντας υπόψη τους διαθέσιμους πόρους, τα κόστη των επιμέρους έργων και τα κριτήρια αξιολόγησης.

❖ Κύρια αποτελέσματα ΘΣ 7 ανά Ταμείο

ΕΤΠΑ – Ταμείο Συνοχής

- Δίκτυα Μεταφορών:
 - ο Ολοκλήρωση της ανάπτυξης «βασικών» αξόνων του εθνικού συστήματος μεταφορών, βελτίωση της ποιότητας υπηρεσιών μετακίνησης προσώπων και μεταφοράς προϊόντων, βελτίωση δεικτών πολυτροπικότητας στις μεταφορές, βελτίωση της ασφάλειας σε όλα τα υποσυστήματα των Μεταφορών.
 - ο Ολοκλήρωση / κατασκευή συνολικής διπλής σιδηροδρομικής γραμμής στο τμήμα Πάτρας – Αθήνας -- Θεσσαλονίκης συνολικού μήκους 161 χιλιομέτρων (σε συνέργεια με το CEF). Στο τέλος της Περιόδου θα έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες κατασκευής διπλής σιδηροδρομικής γραμμής στον Άξονα Πάτρα – Αθήνα - Θεσσαλονίκη (μήκους 688 χιλιομέτρων).
 - Χρόνος διαδρομής Αθήνα – Θεσσαλονίκη: 3:30 ώρες.
 - Χρόνος διαδρομής Αθήνα – Πάτρα: 2:00 ώρες.
 - ο Ολοκλήρωση αυτοκινητόδρομων διπλού κλάδου συνολικού μήκους 223χλμ.
 - Μείωση Χρονοαπόστασης: Πάτρα – Πύργος από 1:15 σε 0:45, Πύργος - Καλαμάτα από 1:35 σε 0:55, Λαμία – Τρίκαλα από 1:05 σε 0:55 (από 1:50 σε 1:05 με ΕΠ-ΕΠ), Τρίκαλα – Εγνατία από 1:05 σε 0:45.
 - Βελτίωση Προσπελασιμότητας: Πάτρα – Πύργος 77,5%, Πύργος Καλαμάτα 76,5%, Λαμία – Τρίκαλα 17%, Τρίκαλα – Εγνατία 38%.
- **Δίκτυα ενέργειας:** Αύξηση της διείσδυσης φυσικού αερίου, αξιοποίηση του δυναμικού ΑΠΕ από τα διασυνδεδεμένα νησιά και μείωση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας σ' αυτά, βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης υποδομών δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, βελτίωση της ευστάθειας του συστήματος, μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

1.3.3.8 ΘΣ 8: Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

Από τα αναφερθέντα στην ενότητα 1.1.1 υπαγορεύεται η ανάγκη επιλογής χρηματοδότησης του Θεματικού Στόχου 8, ως στόχου κύριας προτεραιότητας για το ΕΚΤ, προκειμένου να αυξηθεί η απασχόληση, να μειωθεί σταδιακά η ανεργία και να δημιουργηθούν νέες βιώσιμες θέσεις εργασίας στους τομείς που η χώρα έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Αξιοποιώντας και τους σχετικούς πόρους του ΥΕΙ, αφετηρία για τα πρώτα χρόνια της υλοποίησης αποτελεί το «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ενίσχυση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας των νέων 2013-2015», το σχέδιο δράσης «Εγγύηση για τη νεολαία» και η Εθνική Στρατηγική Απασχόλησης, όπως περιγράφεται αναλυτικά στο «Σχέδιο Δράσης για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης & Στήριξης των ανέργων 2013-2015». Η ως άνω

Στρατηγική προσδιορίζεται από τους ακόλουθους δύο πυλώνες. Ο πρώτος αφορά στην άμεση ανάσχεση της αύξησης της ανεργίας, μέσω βραχυπρόθεσμων δράσεων αντιμετώπισης επειγόντων προβλημάτων της αγοράς εργασίας, προσωρινού και στοχευμένου χαρακτήρα και ο δεύτερος αφορά στη διαμόρφωση βιώσιμων συνθηκών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης του αναπτυξιακού αποθέματος της οικονομίας, μέσω μεσο/μακροπρόθεσμων δράσεων προώθησης στην απασχόληση και δράσεων μεταρρυθμιστικού χαρακτήρα .

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι πάνω από το 66% των ανέργων αναζητούν εργασία για περισσότερο από ένα χρόνο (περίπου το 30% των ανέργων έχουν συμπληρώσει πάνω από δύο χρόνια ανεργίας), καθώς και ότι η παρατεταμένη περίοδος ανεργίας δημιουργεί έντονα κοινωνικά προβλήματα, αλλά και σημαντικές πιέσεις στο σύστημα χρηματοδότησης των επιδομάτων ανεργίας, **η χώρα έχει τοποθετήσει τη μείωση του ποσοστού ανεργίας στην πρώτη θέση των προτεραιοτήτων της**. Εκτός από την αντιμετώπιση της συνολικής ανεργίας, υψηλή προτεραιότητα αποτελεί η μείωση του ποσοστού ανεργίας των νέων και των νέων εκτός εργασίας, εκπαίδευσης και κατάρτισης (NEET).

Στο πλαίσιο της **Προτεραιότητας για την Απασχόληση των Νέων** θα υλοποιηθούν στοχευμένες, τόσο ανά ηλικιακή ομάδα, όσο και ανά επίπεδο εκπαίδευσης, παρεμβάσεις και καινοτόμες πρωτοβουλίες για τη στήριξη της εκπαίδευσης, κατάρτισης και των προοπτικών απασχόλησης των νέων NEETS ηλικίας 15-29 ετών, καθώς και της ταχείας και βιώσιμης ένταξής τους στην αγορά εργασίας. Η επιχειρηματικότητα, περιλαμβανομένης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, θα αξιοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό προς αυτή την κατεύθυνση. Βάσει αυτών, η απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, η αναβάθμιση του ρόλου της μαθητείας και η ενίσχυση και πιστοποίηση των δεξιοτήτων των νέων σε κλάδους αιχμής της ελληνικής οικονομίας αποτελούν προτεραιότητες, οι οποίες θα εξειδικεύονται βάσει του Ατομικού Σχεδίου Δράσης και της προσφοράς κατάλληλου πλέγματος υπηρεσιών. Στο σχεδιασμό θα ληφθούν υπόψη και στοχευμένες παρεμβάσεις που θα αφορούν μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες (νέους ΡΟΜΑ, νέους με αναπηρία, κλπ).

Ειδικότερα, οι πόροι της Προτεραιότητας για την Απασχόληση των Νέων ύψους 171.517.029€ θα διατεθούν για την ηλικιακή ομάδα των νέων NEETS 15-24 ετών και θα αφορούν αποκλειστικά τις παρεμβάσεις του Σχεδίου Δράσης «Εγγύηση για τη Νεολαία». Σε απόλυτη συνάφεια και συμπληρωματικότητα οι αντίστοιχοι πόροι του ΕΚΤ ύψους 171.517.029€ θα απευθύνονται στην ηλικιακή ομάδα των νέων 25 έως 29 ετών και ιδίως τους NEETS. Οι παρεμβάσεις που θα χρηματοδοτηθούν, τόσο από την Προτεραιότητα για την Απασχόληση των Νέων, όσο και από το ισότιμο του ΕΚΤ θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» και με την πλήρη αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Ειδικότερα, οι προτεραιότητες για την επίτευξη του θεματικού στόχου 8 είναι οι εξής:

- ❖ **Πρόσβαση στην απασχόληση για τους αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων**

Οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης θα στοχεύουν κυρίως στις ομάδες με τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, όπως **οι νέοι, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι γυναίκες, οι άνεργοι με χαμηλά τυπικά προσόντα, τα νοικοκυριά χωρίς κανένα εργαζόμενο**. Τα προγράμματα θα εξειδικεύονται με βάση τις τομεακές και περιφερειακές ανάγκες.

Η αποτελεσματικότητα ενός μεγάλου μέρους των πολιτικών αυτών, στηρίζεται στον εκσυγχρονισμό του ΟΑΕΔ που βρίσκεται σε εξέλιξη. Η Οργανωτική, επιχειρησιακή και λειτουργική αναβάθμιση του ΟΑΕΔ για τη διεύρυνση, την ποιοτική βελτίωση και την αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών του, αποσκοπεί στην

εξασφάλιση ενός «νέου», εκσυγχρονισμένου ΟΑΕΔ, στο πλαίσιο του οποίου προβλέπεται η αποτελεσματικότερη σύζευξη μεταξύ αναζητούντων εργασία και εργοδοτών, η ενίσχυση των σχέσεων του οργανισμού με τους εργοδότες, η πληρέστερη προσφορά υπηρεσιών προς τους ανέργους και αναζητούντες εργασία, η εξειδίκευση του Συστήματος-Πλαισίου Συμπράξεων με ιδιωτικούς και άλλους φορείς για τη συστηματοποίηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της σύζευξης μεταξύ αναζητούντων εργασία και εργοδοτών.

Ο ανασχεδιασμός των δομών και διαδικασιών του Οργανισμού ενσωματώνει βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και αποβλέπει, μεταξύ άλλων, στην επανασύσταση και θεσμοθέτηση του ρόλου των εργασιακών συμβούλων στα ΚΠΑ, στη διαμόρφωση συστήματος στοχοθέτησης, αξιολόγησης και διαχείρισης της απόδοσης του Οργανισμού, στη διασύνδεση και διαλειτουργικότητα του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος του Οργανισμού με άλλα πληροφοριακά συστήματα φορέων όπως το ΙΚΑ, ο ΟΑΕΕ, η ΓΓΠΣ κ.α, καθώς και στη βελτίωση της διαδικασίας σχεδιασμού, διαβούλευσης, επικοινωνίας και αξιολόγησης των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης. Το τελευταίο αποτελεί και βασική συνιστώσα για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των οικείων πολιτικών κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Όσον αφορά την επαγγελματική κατάρτιση των ανέργων, κύριος στόχος είναι να υποστηρίξει την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Οι παρεμβάσεις θα απορρέουν από την ανάλυση των αναγκών της αγοράς εργασία και θα αφορούν κυρίως στις δεξιότητες που θα απαιτηθούν από την αλλαγή του παραγωγικού αναπτυξιακού μοντέλου της χώρας. Η επαγγελματική κατάρτιση θα βασίζεται στις ανάγκες τόσο του καταρτιζομένου όσο και της αγοράς εργασία και δύναται να περιέχει ένα μίγμα από βασικές δεξιότητες (generic skills), μεθόδους αναζήτησης εργασία κλπ, ή και **στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης εξειδικευμένων δεξιοτήτων στους τομείς ανάπτυξης με συγκριτικό πλεονέκτημα για την ελληνική οικονομία, λαμβάνοντας υπόψη και τις ανάγκες των κατοίκων των αγροτικών περιοχών**. Τα προγράμματα θα οδηγούν στην πιστοποίηση των αποκτηθεισών δεξιοτήτων στη βάση των επαγγελματικών περιγραμμάτων που έχει εκπονήσει ο ΕΟΠΠΕΠ και θα ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των εργοδοτών.

Επιπρόσθετα, είναι σημαντική η δημιουργία πλαισίου υποστήριξης της κινητικότητας μεταξύ εργασιών-επαγγελμάτων ή και κλάδων, αξιοποιώντας, μεταξύ άλλων, μεθόδους περιορισμού του κόστους προσαρμογής «επανεξιδίκευσης», διευκολύνοντας τη μετάβαση μεταξύ εκπαίδευσης/κατάρτισης και εργασία, και ενισχύοντας περαιτέρω τη γεωγραφική και διακρατική κινητικότητα (EURES).

Πιο συγκεκριμένα, μέσω πρωτοβουλιών και συνεργασιών, επιδιώκεται η αποτελεσματικότερη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασία με την ενίσχυση των αναζητούντων εργασία, ιδιαίτερα των προερχομένων από κλάδους με υψηλά ποσοστά ανεργίας, που επιθυμούν να αναζητήσουν εργασία σε χώρα του ΕΟΧ, καθώς επίσης και με την υποστήριξη των εργοδοτών που επιθυμούν να προσλάβουν Ευρωπαίους πολίτες, κυρίως στον τουριστικό κλάδο.

Επίσης, θεμελιώδη προτεραιότητα αποτελεί η πρόληψη και ο περιορισμός της αδήλωτης εργασία. Ειδικότερα, στόχος είναι η ενδυνάμωση της Επιθεώρησης Εργασία, μέσω:

- αύξησης της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της Επιθεώρησης Εργασία (πχ. εκπόνηση κατευθυντήριων οδηγιών και δημιουργία εγχειριδίου για Επιθεωρητές, παροχή φορολογικών κινήτρων, πραγματοποίηση διοικητικών μεταρρυθμίσεων απλοποίηση διαδικασιών, υλοποίηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης που θα στοχεύουν σε ευπαθείς ομάδες, ή εξειδικευμένους τομείς, κλπ)
- ενίσχυσης της συνεργασία μεταξύ λοιπών συναρμόδιων εθνικών φορέων ελέγχου (π.χ. Οικονομική Αστυνομία) για κοινές δράσεις με στόχο την θετική επίπτωση στη δημιουργία θέσεων εργασία
- χρήσης εργαλείων πολιτικής, τόσο για την πρόληψη της αδήλωτης εργασία (με την χρήση κινήτρων στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης ή εκστρατειών ενημέρωσης) όσο και για την αποτροπή αυτής (με τη χρήση μηχανισμών επιβολής μέτρων ελέγχου και κυρώσεων).

Τέλος, για την υποστήριξη της προσβασιμότητας στην απασχόληση των ομάδων με τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας (νέοι, γυναίκες, μακροχρόνια άνεργοι κλπ.) θα αξιοποιηθούν και τα προγράμματα κοινωφελούς εργασία η υλοποίηση των οποίων ξεκίνησε στην

τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Σε κάθε περίπτωση, τα εν λόγω προγράμματα αποτελούν παρέμβαση μεταβατικού χαρακτήρα και στην επόμενη περίοδο προβλέπεται να επαναληφθούν με έναν ακόμη κύκλο, μετά από κατάλληλες προσαρμογές που θα προέλθουν από την αξιολόγησή τους. Από τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα εκτιμηθεί και αν ο χαρακτήρας της παρέμβασης αποτελεί ενεργητική πολιτική απασχόλησης ή δράση προνοιακού χαρακτήρα.

❖ **Βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων, ειδικότερα για αυτούς που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης**

Η ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων με στοχευμένες και καινοτόμες ενεργητικές πολιτικές αποτελεί βασικότερη προτεραιότητα. Στη βάση του σχεδιαζόμενου Συστήματος Εγγυήσεων για τη Νεολαία (Youth Guarantee), το οποίο θα αξιοποιήσει στο μέγιστο και τους διατιθέμενους πόρους του ΥΕΙ, προτεραιότητες θα αποτελέσουν:

- Ο σχεδιασμός στοχευμένων παρεμβάσεων ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε ομάδας στόχου των νέων (μακροχρόνια άνεργοι, νέοι με χαμηλά τυπικά προσόντα, νέοι που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο, NEET, νέοι με αναπηρίες)
- Η δημιουργία περισσότερων σημείων εισόδου στην αγορά εργασίας
- Η ενίσχυση της δυνατότητας των νέων να αναπροσαρμόζουν το επαγγελματικό τους προφίλ ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας
- Η ενίσχυση της επαγγελματικής κινητικότητας των νέων και η αναχαίτιση της «διαρροής εγκεφάλων» (brain drain) δηλαδή της μετανάστευσης νέων επιστημόνων με υψηλού επιπέδου δεξιότητες στο εξωτερικό
- Η αναβάθμιση του ρόλου της πρακτικής άσκησης και της μαθητείας μέσω της θεσμικής κατοχύρωσης και της συνακόλουθης αναβάθμισης των μέσων και των μηχανισμών ενίσχυσης της πρακτικής άσκησης με άμεση διασύνδεση με τις ανάγκες των επιχειρήσεων.

Προς την κατεύθυνση της αύξησης της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης κινείται το *Εθνικό Σχέδιο Υλοποίησης και ο Οδικός Χάρτης του Θεσμού της Μαθητείας*, το οποίο σε συνέχεια της πρόσφατης θεσμικής αλλαγής (ν. 4186/2013) ενσωματώνει το σύστημα της Μαθητείας στο τυπικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης και διευκολύνει την κινητικότητα των νέων τόσο στην εκπαιδευτική όσο και στην εργασιακή τους πορεία, δημιουργώντας γέφυρες μεταξύ της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της αγοράς εργασίας. Η μαθητεία θα εφαρμόζεται σε πολυάριθμους κλάδους και επαγγέλματα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται καινοτόμοι κλάδοι με προοπτικές απασχόλησης, με προτεραιότητα σε καίριους αναπτυξιακούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, όπως είναι ο τουρισμός και τα πράσινα επαγγέλματα.

Τέλος, έμφαση για δημιουργία θέσεων εργασίας θα πρέπει να δοθεί σε τομείς που παρουσιάζουν δυναμική όπως είναι ο τουρισμός και η ναυτιλία και να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες που δημιουργούνται από τη «γαλάζια οικονομία».

❖ **Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή**

Προτεραιότητα αποτελούν παρεμβάσεις αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων και ενίσχυσης δεξιοτήτων των εργαζομένων που θα συμβάλλουν στην προσαρμογή των επιχειρήσεων στην αλλαγή. Ειδικότερα, η ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων, εργοδοτών κλπ, θα υποστηρίξει τον αναπροσανατολισμό των επιχειρήσεων προς νέες αγορές, τη βελτίωση της οργάνωσης της εργασίας και της παραγωγής με επικέντρωση σε τομείς με αναπτυξιακή προοπτική και την ποιότητα. Ειδικότερες προληπτικές παρεμβάσεις θα σχεδιαστούν για τις κατηγορίες των επαπειλούμενων εργαζομένων στις επιχειρήσεις που προβαίνουν σε ομαδικές απολύσεις. Θα ενεργοποιηθούν προγράμματα για την ανάπτυξη υποστηρικτικών-συμβουλευτικών υπηρεσιών με βάση τις ανάγκες σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο και σε τομείς που θα αναδειχτούν από τη διαδικασία έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3).

Παράλληλα, θα προωθηθούν δράσεις πρόβλεψης και βέλτιστης διοίκησης της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με στόχο το μετριασμό και τη

συγκράτηση των όποιων αρνητικών συνεπειών στους εργαζόμενους, αλλά και σε όσους συνιστούν το ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον. Στην κατεύθυνση αυτή θα ενθαρρυνθούν και εγκαθιδρυθούν συστηματικές συνεργασίες των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, των ερευνητικών ινστιτούτων και των κοινωνικών εταίρων.

❖ **Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων**

Προτεραιότητα θα αποτελέσει η στήριξη της υγιούς επιχειρηματικότητας, η πολύπλευρη ενίσχυση της κοινωνικής και αγροτικής επιχειρηματικότητας και της επιχειρηματικότητας στους αναπτυσσόμενους, ή με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα τομείς της οικονομίας.

Για το σκοπό αυτό θα προωθηθεί μόχλευση πόρων και μέσων, στο πλαίσιο χρηματοοικονομικών πόρων και εργαλείων για τη δημιουργία νέων και καινοτόμων επιχειρήσεων (start up), θα αξιοποιηθούν μηχανισμοί συμβουλευτικής υποστήριξης και καθοδήγησης νέων εν δυνάμει επιχειρηματιών και υφιστάμενων επιχειρήσεων, ενώ θα υλοποιηθούν στοχευμένες παρεμβάσεις, όπως η στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Στο πλαίσιο αυτό και με δεδομένη τη τάση επιστροφής στην ύπαιθρο, ειδικά από τους νέους, θα δοθεί έμφαση στη στήριξη και δημιουργία θέσεων απασχόλησης-αυτοαπασχόλησης και μικρών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα όσον αναφορά τη διαφοροποίηση σε τομείς συμπληρωματικούς προς τον πρωτογενή τομέα (π.χ. μεταποίηση) ή προστιθέμενης αξίας για την τοπική ανάπτυξη (π.χ. κοινωνικές υπηρεσίες, περιβαλλοντικές και τεχνικές υπηρεσίες, τοπική παράδοση κλπ).

Η υποστήριξη του παρόντος ΘΣ από το ΕΓΤΑΑ συνδέεται με την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στις αγροτικές περιοχές, νέες και υφιστάμενες επιχειρήσεις και τη δημιουργία ή/και συγκράτηση θέσεων απασχόλησης ή/και αυτό-απασχόλησης: α) στο γεωργικό τομέα και β) μέσω διαφοροποίησης της οικονομικής βάσης και δραστηριότητας (με έμφαση στα τοπικά προϊόντα, την τοπική παράδοση, τον πολύ-λειτουργικό χαρακτήρα της αγροτικής δραστηριότητας, την παροχή κοινωνικών ή άλλων κοινωφελούς χαρακτήρα υπηρεσιών, πράσινη οικονομία), λαμβάνοντας υπόψη την περιφερειακή εξειδίκευση (RIS 3), τον τοπικό σχεδιασμό ή στρατηγικές καθώς και την καινοτόμα προσέγγιση των ΜΜΕ. Η ενίσχυση της νεανικής όπως και της γυναικείας επιχειρηματικότητας (ανεξαρτήτου του κλάδου απασχόλησης) έχει κεντρική θέση και συνδέεται και με την παρατηρούμενη τάση επιστροφής νέων από τον αστικό χώρο στην ύπαιθρο.

Οι σχετικές παρεμβάσεις θα υλοποιηθούν αφενός μέσω παροχής κεφαλαίου εκκίνησης (start up) αφετέρου μέσω επιδότησης επενδυτικών σχεδίων (εκτός γεωργικού τομέα). Εκτός από την δημιουργία θέσεων απασχόλησης είναι σημαντική η μακροχρόνια βιωσιμότητα των επιχειρήσεων (και η διατηρησιμότητα των θέσεων εργασίας), κάτι το οποίο δεν μπορεί να επιτευχθεί τόσο σε όρους μεγέθους (ΜΜΕ) όσο μέσω ενίσχυσης της δικτύωσης των επιχειρήσεων, της διάχυσης της καινοτομίας και της τεχνογνωσίας, της παροχής συμβουλών, της κατάρτισης και της ενίσχυσης της ποιότητας.

Στην προτεραιότητα αυτή συμβάλλει και το ΕΤΘΑ για τη στήριξη των αλιευτικών περιοχών της χώρας και ειδικότερα στη δια βίου μάθηση και τη δικτύωση με στόχο τη διάδοση της γνώσης καθώς και με τις συμβουλευτικές υπηρεσίες που βοηθούν στη βελτίωση των συνολικών επιδόσεων και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρηματιών καθώς και την προώθηση της δυνατότητας της πολυαπασχόλησης των παράκτιων αλιέων, με την υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης για την απόκτηση νέων επαγγελματικών δεξιοτήτων σε αντίστοιχο τομέα εκτός των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

❖ **Κύρια αποτελέσματα ανά Ταμείο**

ΕΚΤ

- Μείωση της ανεργίας των NEET, μείωση της ανεργίας των γυναικών, μείωση της ανεργίας των μακροχρόνια ανέργων, μείωση της ανεργίας των ανέργων με χαμηλά τυπικά προσόντα
- Αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των ανέργων, αναζητούντων εργασία και εργαζομένων σε δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης που οδηγούν σε πιστοποίηση γνώσεων
- Μείωση της αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας

- Προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας των νέων σε επιχειρήσεις κυρίως κοινωνικού χαρακτήρα και σε οικονομικούς τομείς με συγκριτικό πλεονέκτημα και δυναμική αύξησης των θέσεων απασχόλησης
- Δράσεις αναβάθμισης της κατάρτισης σε θέματα διαχείρισης των πόρων, φυσικού περιβάλλοντος, πολιτισμού.

Προτεραιότητα για την Απασχόληση (ΥΕΙ)

- Μείωση της ανεργίας των νέων NEET 15-24 ετών
- Αύξηση του αριθμού των ανέργων NEET 15-24 ετών που παρακολουθούν προγράμματα κατάρτισης, μαθητείας, απόκτησης εργασιακής εμπειρίας

ΕΓΤΑΑ:

- Προώθηση της διαφοροποίησης και της δημιουργίας νέων μικρών επιχειρήσεων στις αγροτικές περιοχές
- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε αγροτικές περιοχές, ιδιαίτερα για τους νέους.

1.3.3.9 ΘΣ 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης

Κάτω από τις συνθήκες που περιγράφηκαν στην ανάλυση αναγκών και στο πλαίσιο της υπό επεξεργασία Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης, προβλέπεται ένα πλέγμα ολοκληρωμένων πολιτικών κοινωνικής ένταξης για την περίοδο 2014-2020 στην κατεύθυνση του νέου ρόλου των συστημάτων κοινωνικής προστασίας ως μοχλού οικονομικής ανάπτυξης με στόχο τη **διαφύλαξη και αναζωογόνηση του κοινωνικού ιστού**.

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης θα εξειδικεύεται έως τα τέλη του 2014 σε Περιφερειακά Στρατηγικά Σχέδια Κοινωνικής Ένταξης, τα οποία θα βασίζονται σε Τοπικά Σχέδια Κοινωνικής Ένταξης με έμφαση στις αγροτικές περιοχές. Τα εν λόγω Τοπικά Σχέδια θα προκύψουν από την χαρτογράφηση της εκάστοτε περιοχής αναφορικά με τα χαρακτηριστικά της φτώχειας, τις ομάδες –στόχο, τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τις ανάγκες του πληθυσμού, ώστε να είναι εφικτή η ολιστική παρέμβαση που εμπεριέχει α) το στάδιο της προστασίας, β) την ενεργοποίηση και γ) την προώθηση στην απασχόληση και την κοινωνική ένταξη. Επιπλέον, και στο πλαίσιο της μεγιστοποίησης της αποτελεσματικότητάς τους, προβλέπεται, ανάλογα με τις εντοπιζόμενες ανάγκες, η συμπερίληψη μέτρων για μεταφορά φροντίδας από το ίδρυμα στην κοινότητα.

Περαιτέρω, σχεδιάζεται η ανάπτυξη και λειτουργία Τοπικών Κοινωνικών Συμπράξεων μεταξύ νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, που υλοποιούν δράσεις κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης με σκοπό το συλλογικό σχεδιασμό, τη συνέργεια και συμπληρωματικότητα. Μέσω αυτών των συμπράξεων θα αναπτυχθούν δίκτυα συνεργασίας και θα προωθηθεί: α) η ενδυνάμωση των φορέων υλοποίησης σε θέματα διαχείρισης, τεχνογνωσίας και αναβάθμισης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους, β) η ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών, των τοπικών φορέων και των εθελοντών. Επίσης δύναται να αναπτυχθούν παρεμβάσεις πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης, τόσο των φορέων, όσο και της τοπικής κοινωνίας αλλά και να αντληθούν αξιόπιστα στοιχεία μέσω πρωτογενούς έρευνας που διεξάγεται στους Δήμους και στους φορείς της κοινωνίας των πολιτών, για τη συστηματική απεικόνιση των ατόμων που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό και την χαρτογράφηση των περιοχών. Επιπρόσθετα, το σημερινό έλλειμμα συστηματικών αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων θα καλυφθεί μέσω της συνεργασίας με την ΕΛΣΤΑΤ, καθώς από το 2015 η έρευνα της EU-SILC θα επιδιωχθεί να καλύπτει ένα αξιόπιστο δείγμα καταγραφής της φτώχειας σε όλη την επικράτεια της χώρας.

Τα Περιφερειακά Στρατηγικά Σχέδια Κοινωνικής Ένταξης επηρεάζουν την εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης και το αντίστροφο στο πλαίσιο δύο παράλληλων αλληλοδιαμορφούμενων διαδικασιών.

Η ολοκλήρωση των διαδικασιών αυτών θα επιτρέψει την ανάπτυξη ενός πλέγματος παρεμβάσεων, μέσω των οποίων θα υποστηρίζονται οι «**Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού**» και οι «**Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού**», όπως έχουν οριστεί στο **Νόμο 4019/2011, αλλά και τη διευρύνσή τους στις οποίες θα περιλαμβάνονται ομάδες, όπως νοικοκυριά χωρίς κανένα εργαζόμενο, ωφελούμενοι της πιλοτικής εφαρμογής του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, ανασφάλιστοι με χαμηλό εισόδημα κλπ. Ειδικότερα στους ωφελούμενους της πιλοτικής εφαρμογής του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος θα παρέχεται περαιτέρω**

υποστήριξη μέσω της ενίσχυσης της πρόσβασής τους σε ποιοτικές υπηρεσίες και μέτρα ενίσχυσης της απασχολησιμότητάς τους. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω ωφελούμενοι θα αποτελούν ομάδα-στόχο των παρεμβάσεων ΕΚΤ, ώστε να διασφαλιστεί για όλους η κοινωνική ένταξη και ενεργή συμμετοχή τους στην κοινότητα και ειδικότερα για τα άτομα που δύναται να εργασθούν, η πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας.

Οι παρεμβάσεις στο Θ.Σ. 9 αποτελούν συνισταμένη εθνικών στρατηγικών όπως η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης, η εθνική στρατηγική για τους Ρομά, η εθνική στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, το Στρατηγικό Σχέδιο την ανάπτυξη του τομέα της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας και η Πρωτοβουλία “Health in Action”, με κοινό χαρακτηριστικό της συνεκτικής και στοχευμένης εφαρμογής με βάση τις ανάγκες τόσο των επιμέρους ομάδων στόχου, όσο και των περιφερειακών και τοπικών συνθηκών, μόχλευσης δυνάμεων (social engineering) και συστηματικής μεταφοράς τεχνογνωσίας (capacity building). Συνέργειες θα αναζητηθούν και με τις δράσεις του Ταμείου Απόρων μεγιστοποιώντας την αποτελεσματικότητα των Περιφερειακών Στρατηγικών Κοινωνικής Ένταξης.

Υπό αυτό το πρίσμα, οι ανάγκες στο πεδίο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού θα αντιμετωπιστούν με τις ακόλουθες προτεραιότητες, οι οποίες θα ιεραρχηθούν από τις Περιφέρειες στη βάση των τοπικών ιδιαιτεροτήτων και αναπτυξιακών αναγκών και σύμφωνα με το πλαίσιο και τις κατευθύνσεις των αναφερόμενων εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών:

❖ **Ενεργές πολιτικές ένταξης με στόχο τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης**

Οι συνεκτικές πολιτικές ενεργού ένταξης ανταποκρίνονται σε μία πολυτομεακή προσέγγιση και στοχεύουν στην: α) ενίσχυση των δυνατοτήτων προώθησης στην απασχόληση των ομάδων υψηλού κινδύνου φτώχειας μέσω ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης και β) βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, μέσω ποιοτικών υπηρεσιών υποστήριξης.

Βασική προτεραιότητα θα αποτελέσει η ανάπτυξη δικτύου σε τοπικό κυρίως επίπεδο με τη συνεργασία και τη σύμπραξη φορέων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα και ιδίως των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και υπηρεσιών διευκόλυνσης της πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

❖ **Ενσωμάτωση των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων (όπως Ρομά, άστεγοι, μετανάστες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες, κλπ)**

Για την ενσωμάτωση των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων προβλέπονται ολοκληρωμένες παρεμβάσεις βάσει των τεσσάρων πυλώνων στέγασης, απασχόλησης, εκπαίδευσης και υγείας, οι οποίες αποσκοπούν: α) στη δημιουργία νέων και/ή βελτίωση ήδη υπάρχουσών υποδομών στέγασης για άτομα που αντιμετωπίζουν, ή βρίσκονται μπροστά στο φάσμα του προβλήματος έλλειψης στέγης, β) στη μείωση της σχολικής διαρροής, γ) στην παροχή υπηρεσιών υγείας, υγιεινής και πρόνοιας, δ) στην ενημέρωση και ατομική ενδυνάμωση, ε) στην επαγγελματική και επιχειρηματική συμβουλευτική και κατάρτιση και στ) στην ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της κοινωφελούς εργασίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Συγκεκριμένα, θα αναπτυχθούν ανά περιφέρεια σε τοπικό επίπεδο, δέσμες δράσεων, αλληλοσυμπληρούμενες, όπου απαιτείται από επενδυτικές προτεραιότητες των ΘΣ του ΕΚΤ και σε συνέργεια με δράσεις του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους. Οι εν λόγω δράσεις θα αποσκοπούν στην ολιστική παρέμβαση και θα περιλαμβάνουν την παροχή βασικών υπηρεσιών και αγαθών, υποστήριξης σε μαθητές ευπαθών ομάδων για την έγκαιρη σχολική εγγραφή και φοίτηση και την μετάβασή τους από μια βαθμίδα εκπαίδευσης στην άλλη και την προώθηση στην αγορά εργασίας.

Επίσης, προβλέπεται η ανάπτυξη ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε ζητήματα ομαλής ενσωμάτωσης των υπηκόων τρίτων χωρών που αιτούνται άσυλο στην Χώρα και αφορούν: τη δημιουργία νέων Δομών και την ανακατασκευή/ανακαίνιση των υφιστάμενων Δομών Φιλοξενίας καθώς και την βραχυχρόνια κάλυψη των λειτουργικών τους δαπανών, την παροχή ιατρικής, νομικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, την υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και προσωπικής ανάπτυξης ικανοτήτων των αιτούντων ασύλου, των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των ευάλωτων ομάδων υπηκόων τρίτων χωρών

καθώς και την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση των ημεδαπών σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία για τους σκοπούς της εύρυθμης λειτουργίας των ανωτέρω δομών.

Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των εθελοντών. Απαραίτητη είναι η καταπολέμηση των διακρίσεων κατά των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, μέσω στοχευμένων δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών, κυρίως μαθητών και νέων.

Ειδικότερα για τους μετανάστες, τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο, οι παρεμβάσεις θα είναι συμπληρωματικές των δράσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, Ασύλου και Μετανάστευσης.

❖ **Καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού**

Η καταπολέμηση των πάσης φύσεως διακρίσεων θα επιδιωχθεί με την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων μορφών διακρίσεων και αποκλεισμών που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, καθώς και αυτά με προβλήματα ψυχικής υγείας, με εστιασμένες παρεμβάσεις για τις γυναίκες μετανάστριες που λόγω και του φύλου τους καθώς και της φύσης της εργασίας τους απειλούνται από διακρίσεις και με στοχευμένες παρεμβάσεις για τους μετανάστες, οι οποίοι θα ενισχυθούν μέσω διαπολιτισμικών πολιτικών και πολιτικών ευαισθητοποίησης της ελληνικής κοινωνίας. Η συμβολή του Πολιτισμού δύναται να αποδειχθεί καθοριστική στο πλαίσιο αυτό, καθώς η πολιτισμική ενσωμάτωση (που ξεκινάει ήδη από το σχολικό περιβάλλον) καλείται να παίξει σημαίνοντα ρόλο στη διαδικασία κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης στο σύγχρονο πολυ-πολιτισμικό περιβάλλον που διαμορφώνεται ιδίως στα αστικά κέντρα της χώρας. Η γνωριμία και εξοικείωση με διαφορετικές κουλτούρες, σε συνδυασμό με τα μαθήματα καλλιτεχνικής παιδείας, μπορούν να συμβάλλουν σε σημαντικό βαθμό στην άρση του κοινωνικού αποκλεισμού, στη μείωση της ξενοφοβίας και των ρατσιστικών αντιλήψεων στο χώρο του σχολείου, καθώς και στην εξάλειψη φαινομένων ενδοσχολικής βίας.

❖ **Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.**

Η αντιμετώπιση των εμποδίων πρόσβασης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων σε κοινωνικές υπηρεσίες συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγείας θα προωθηθεί κυρίως μέσω της δημιουργίας κοινωνικών υπηρεσιών μιας στάσης (one stop shop), οι οποίες θα παρέχουν μία ευρεία δέσμη δράσεων που θα ανταποκρίνονται σε υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης, σε παροχή άμεσης βοήθειας για όλα τα μέλη της κοινότητας και με σύνδεση / παραπομπή σε κατάλληλες δράσεις ή αρμόδιες υπηρεσίες. Ως μέσο για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας, θα προωθηθούν παρεμβάσεις διευκόλυνσης της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες παιδικής φροντίδας. Επίσης θα προωθηθούν παρεμβάσεις ανάπτυξης νέων μοντέλων και μεθόδων παροχής επαρκών υπηρεσιών υγείας, ενίσχυσης του ρόλου του ασθενούς στη διαχείριση της υγείας του και υιοθέτησης ασθενοκεντρικού μοντέλου παροχής υπηρεσιών υγείας, σύμφωνα με τη διεθνή τάση στο χώρο της υγείας (που περιλαμβάνει την υποστήριξη της δυνατότητας των ασθενών να διαχειρίζονται με ενεργητικό τρόπο τα προβλήματα υγείας τους, να συμμετέχουν στην αξιολόγηση των υπηρεσιών που λαμβάνουν, στη διαμόρφωση νέων υπηρεσιών α' βάθμιας φροντίδας και στη συμμετοχή διαμόρφωσης σχετικής νομοθεσίας, καθώς και στην ανάπτυξη νέων μοντέλων παροχής υπηρεσιών υγείας π.χ. φροντίδα κατ' οίκον, κοινωνικά ιατρεία κλπ), ολοκλήρωσης ενός αποτελεσματικού δικτύου πρωτοβάθμιας φροντίδας βάσει του ν. 4238/14, ολοκλήρωσης των υπηρεσιών στην Ψυχική Υγεία στο πλαίσιο των υποχρεώσεων που απορρέουν από το Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Επιτρόπου Απασχόλησης και του Υπουργού Υγείας για το 2014 και το 2015, καθώς και ευαισθητοποίησης και αναβάθμισης των προσόντων του προσωπικού του τομέα υγείας.

Ειδική μέριμνα θα ληφθεί μέσω της θεσμοθέτησης και εφαρμογής ενός δικτύου ασφαλείας (Health Safety Net) για την παροχή υπηρεσιών υγείας σε πολίτες που μένουν εκτός τόσο του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, όσο και της προνοιακής κάλυψης ασθένειας (βιβλιάριο απορίας), βάσει της χαρτογράφησης των δυνητικά ωφελουμένων και της αποτύπωσης των αναγκών τους, ενέργειες που έχει πραγματοποιήσει ο τομέας Υγείας. Η

πρωτοβουλία αποβλέπει στην εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης σειράς παρεμβάσεων, σε περιφερειακό επίπεδο με σκοπό την εξασφάλιση και παροχή προς τους πολίτες του ελάχιστου δυνατού επιπέδου υπηρεσιών υγείας, ειδικά σε όσους αντιμετωπίζουν αδυναμία πρόσβασης σε αυτές, δηλ. ανασφάλιστους και άτομα που διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας. Η εξειδίκευση της στοχοθεσίας και η ακριβής ποσοτική και ποιοτική αποτύπωση των παρεχόμενων υπηρεσιών ήδη γίνεται από το Υπουργείο Υγείας και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.

Η προάσπιση της ισότιμης πρόσβασης των πολιτών στις υπηρεσίες υγείας θα υποστηριχθεί αφενός μέσω της αναβάθμισης των σχετικών υποδομών και του εκσυγχρονισμού του εξοπλισμού των δομών υγείας, αφετέρου μέσω παρεμβάσεων που αξιοποιούν τις δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ, δίδοντας έμφαση σε δράσεις που προωθούν την πρόσβαση σε προηγμένες υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας.

❖ **Πρώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων**

Στόχος κατά τη νέα προγραμματική περίοδο είναι να ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή και η κοινωνική ένταξη ευπαθών ομάδων του πληθυσμού μέσω της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας και να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής των προγραμμάτων κοινωνικής οικονομίας με την αξιοποίηση χρηματοδοτικών και άλλων εργαλείων, ώστε να αυξηθεί η απασχόληση στον εν λόγω τομέα.

Προς αυτή την κατεύθυνση και εξασφαλίζοντας την αποτελεσματική εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου που θεσπίστηκε πρόσφατα για την κοινωνική οικονομία, θα αξιοποιηθεί η εμπειρία από την ανάπτυξη τοπικών προγραμμάτων στήριξης απασχόλησης εφαρμόζοντας όσα προβλέπονται στο «Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας».

Προγραμματίζεται η υλοποίηση δράσεων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας σε τοπικό επίπεδο, οι οποίες δύνανται να προσφέρουν θέσεις εργασίας και να συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή.

Έμφαση θα δοθεί επίσης στην ενίσχυση της δικτύωσης και της διαμόρφωσης βιώσιμων συνεργατικών κοινωνικών μηχανισμών (social clustering) μεταξύ των επιχειρήσεων, των κοινωνικών εταίρων, των δημόσιων υπηρεσιών, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των τοπικών φορέων, στην ανάπτυξη θερμοκοιτίδων κοινωνικών επιχειρήσεων και στην ενίσχυσή τους με δράσεις τύπου start-up. Θα επιδιωχθεί επίσης η δημιουργία φορέων παροχής Μικροπιστώσεων, η μόχλευση εναλλακτικών/συμπληρωματικών κεφαλαίων, η δημιουργία Περιφερειακών Ταμείων ενίσχυσης της Κοινωνικής Οικονομίας, η εφαρμογή μηχανισμών συναλλακτικής διευκόλυνσης – διατακτικών πληρωμής (social vouchers), κ.α.

❖ **Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα** (Στρατηγικές Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων)

Οι παρεμβάσεις στον Θ.Σ. 9 χαρακτηρίζονται από την τοπικότητα ανάδειξης των αναγκών και εφαρμογής των αντίστοιχων δράσεων. Αν και η εμφάνιση των φαινομένων της φτώχειας και του κοινωνικού διαχωρισμού είναι περισσότερο αισθητή στα αστικά κέντρα της Χώρας, αντίστοιχες παρεμβάσεις θα σχεδιασθούν και θα εφαρμοσθούν επίσης στις περιφερειακές περιοχές, στην ύπαιθρο και τις αλιευτικές περιοχές με κινητοποίηση των τοπικών κοινωνικών και παραγωγικών δυνάμεων και αξιοποίηση πόρων και των τριών Ταμείων ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΕΓΤΑΑ αναλόγως των αναγκών και του τύπου των παρεμβάσεων. Με προσανατολισμό στη δημιουργία θέσεων εργασίας καθώς και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής (με έμφαση στις περιοχές εκείνες που αποτελούν «θύλακες» κοινωνικών αρνητικών φαινομένων και χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα παθογενή χαρακτηριστικά όπως η πληθυσμιακή ερήμωση, ο χαμηλός βαθμός τοπικής παραγωγής, η γεωγραφική απομόνωση, κλπ), οι σχετικές παρεμβάσεις θα αναδειχθούν και θα σχεδιασθούν «από τα κάτω», ως Στρατηγικές Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ - CLLDs). Πεδία στα οποία οι εν λόγω παρεμβάσεις θα αποσκοπούν, αφορούν στην προώθηση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας, την προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού, το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, την αναζωογόνηση προβληματικών περιοχών στον αστικό και περιφερειακό χώρο, την παροχή υπηρεσιών ποιότητας προς ευπαθείς ομάδες, την προώθηση

της κινητικότητας των εργαζομένων, την ανάπτυξη πρακτικών διαφοροποίησης για τους κατοίκους των περιοχών της υπαίθρου, κλπ.

Στο πλαίσιο των παραπάνω, και κυρίως σε αστικές, περιαστικές περιοχές και θύλακες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, το ΕΓΠΑ, αναμένεται να συμβάλει στα πεδία των υποδομών, επενδύσεων κλπ ενώ το ΕΚΤ θα συνδράμει στο πεδίο της υποστήριξης και αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού.

Όσον αφορά το ΕΓΤΑΑ συμβάλλει με την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές μέσω στοχευμένων και συνδυασμένων παρεμβάσεων στις αγροτικές περιοχές, τόσο ιδιωτικού χαρακτήρα (βλέπε διαφοροποίηση, μικρή επιχειρηματικότητα) όσο και δημοσίου (έργα ΟΤΑ, υποδομές κοινωνικού ή περιβαλλοντικού σκοπού). Στόχος είναι η δημιουργία επαρκούς οικονομικής βάσης έτσι ώστε να παρέχονται όλες οι απαραίτητες βασικές υπηρεσίες στους κατοίκους της υπαίθρου και επαρκείς ευκαιρίες απασχόλησης, χωρίς αποκλεισμούς (βλέπε γυναικεία επιχειρηματικότητα, κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες). Για την ανάπτυξη αυτών των παρεμβάσεων, έμφαση θα δοθεί σε δράσεις όπως η δικτύωση, η καινοτομία, τα τοπικά προϊόντα, η ανάπτυξη πολυλειτουργικού χαρακτήρα της αγροτικής δραστηριότητας, η παροχή συμβουλών και καθοδήγησης σε διάφορες μορφές και η ενδυνάμωση της τοπικής εταιρικής σχέσης.

Ειδικότερα, θα υπάρξει στοχευμένος προσδιορισμός αναγκών και αποτύπωση των ομάδων στόχου για τις αγροτικές καθώς επίσης και για τις αλιευτικές περιοχές.

Επιπλέον, θα δοθεί έμφαση στην υλοποίηση παρεμβάσεων για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, την άμβλυνση του κοινωνικού αποκλεισμού και την υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων, μέσω δράσεων του ΕΓΤΑΑ (ενδεικτικά δημιουργία υποδομών για κοινωνικές υπηρεσίες, παρεμβάσεις διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας, μέτρα δικτύωσης και προώθησης κοινωνικής καινοτομίας, διαφοροποίηση προς πολυλειτουργικές δραστηριότητες, με έμφαση στην παροχή περιβαλλοντικών και κοινωνικών αγαθών από τον πρωτογενή τομέα και τις αγροτικές περιοχές), σε συνεργασία με λοιπά ταμεία και κυρίως το ΕΚΤ.

Πεδία στα οποία οι εν λόγω παρεμβάσεις θα αποσκοπούν αφορούν την προώθηση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας, τη βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού με βάση τις ανάγκες της τοπικής αγοράς εργασίας, την προώθηση της κινητικότητας των εργαζομένων, την ανάπτυξη πρακτικών διαφοροποίησης για τους κατοίκους των εν λόγω περιοχών, κλπ.

❖ **Κύρια αποτελέσματα ανά Ταμείο**

ΕΓΠΑ

- Ολοκληρωμένη αναζωογόνηση υποβαθμισμένων περιοχών
- Δημιουργία νέων και υποστήριξη υφιστάμενων Κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο
- Ολοκλήρωση του δικτύου υποδομών, ιδιαίτερα της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, και αναβάθμιση του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού
- Μείωση των ανισοτήτων για την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας για κατοίκους ορεινών, απομακρυσμένων, νησιωτικών περιοχών

ΕΚΤ

- Μείωση του αριθμού των ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού
- Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών, ειδικών και λοιπών ομάδων πληθυσμού
- Πολιτισμική, κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων
- Δημιουργία νέων και υποστήριξη υφιστάμενων Κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο
- Αποτελεσματική λειτουργία του δικτύου πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, βάσει του ν. 4238/14
- Ανάσχεση των εμποδίων πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας - Θεσμοθέτηση και υλοποίηση ενός δικτύου ασφαλείας για την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας των Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων (health safety net), για τη διατήρηση της υγείας των πολιτών σε ικανοποιητικό επίπεδο, στοιχείο που θα επιτρέπει την ενεργό συμμετοχή τους στον παραγωγικό και κοινωνικό ιστό της χώρας
- Βελτίωση των δεικτών ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας – πρόνοιας

ΕΓΤΑΑ

- Δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε αγροτικές περιοχές
- Κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση του πληθυσμού της υπαίθρου
- Αύξηση του αγροτικού πληθυσμού που επωφελείται των βελτιωμένων υπηρεσιών / υποδομών

1.3.3.10 ΘΣ 10: Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση

Η εκπαίδευση, η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η δια βίου μάθηση αποτελούν κύριους συντελεστές ανάπτυξης της οικονομίας και της κοινωνίας. Αυτό ισχύει ακόμα περισσότερο στην περίπτωση της Ελλάδας που καλείται να αντιμετωπίσει σημαντικές προκλήσεις, προκειμένου να αναπτύξει ένα νέο παραγωγικό μοντέλο και παράλληλα να επιτύχει ένα ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο για τον πληθυσμό. Για το σκοπό αυτό στόχο υψηλής προτεραιότητας αποτελεί η αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος και του ανθρώπινου δυναμικού, σε όλες τις βαθμίδες της τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης.

Η αναβάθμιση του συστήματος της σχολικής εκπαίδευσης θα εστιάσει (α) στην ενδυνάμωση των δομών (υπηρεσιών και σχολείων) για να χειρίζονται την εισαγωγή και εμπέδωση παιδαγωγικών καινοτομιών και βελτιώσεων του εκπαιδευτικού έργου, καθώς και (β) στην ανάπτυξη των βασικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, έτσι ώστε οι μαθητές και νέοι να βελτιώσουν σημαντικά την ικανότητά τους να μαθαίνουν δια βίου, μειώνοντας τον κίνδυνο ανεργίας και περιθωριοποίησής τους. Έτσι, παράλληλα και συμπληρωματικά με τις επενδυτικές προτεραιότητες του ΘΣ10 υπηρετούνται και οι ΘΣ8 και ΘΣ9.

Επιπλέον απαιτείται, (α) η περαιτέρω αναβάθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με έμφαση στη σύνδεση τους με την οικονομία και τις επιχειρήσεις, με την εισαγωγή σχημάτων πρακτικής άσκησης και μαθητείας, έτσι ώστε να ενισχυθεί η απασχόληση (κυρίως των νέων), και να προωθηθεί η κοινωνική ένταξη και η καταπολέμηση της φτώχειας, καθώς και (β) η ενίσχυση της δια βίου μάθησης με την προσφορά προγραμμάτων που να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες της παραγωγής και της αγοράς εργασίας και με την εισαγωγή σχημάτων διασφάλισης της ποιότητας.

Η επίτευξη αυτών των προτεραιοτήτων θα δώσει στη χώρα ανθρώπινο δυναμικό καλά εκπαιδευμένο, με εξειδικευμένες γνώσεις και οριζόντιες δεξιότητες, το οποίο θα είναι σε θέση να δημιουργήσει εστίες καινοτομίας, να υποστηρίξει αναπτυξιακούς τομείς προτεραιότητας και να υπηρετήσει ένα νέο παραγωγικό και κοινωνικό υπόδειγμα.

Οι επενδύσεις στις υποδομές εκπαίδευσης και κατάρτισης (που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΓΠΑ) θα εφαρμόσουν την εθνική νομοθεσία.

❖ Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου

Ο υψηλός αριθμός νέων που εγκαταλείπουν το σχολείο, χωρίς βασικό επίπεδο προσόντων και ικανοτήτων επιβάλλει το σχεδιασμό και την εφαρμογή μιας συνεκτικής και ολοκληρωμένης πολιτικής για την καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, η οποία θα καλύπτει όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης. Στην κατεύθυνση αυτή καθίσταται σημαντική προτεραιότητα η αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης που επιδιώκεται να επιτευχθεί μέσω των ακόλουθων επιλογών:

- Υιοθέτηση συστηματικής στρατηγικής για τη μείωση του ποσοστού πρόωρης εγκατάλειψης της σχολικής εκπαίδευσης, με την υλοποίηση δέσμης στοχευμένων και ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε συγκεκριμένες περιοχές και κοινωνικές ομάδες, καθώς και με την εφαρμογή μηχανισμών διαρκούς παρακολούθησης και αξιοποίησης της πληροφορίας
- Ενίσχυση και διεύρυνση των δομών προσχολικής εκπαίδευσης με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της διεύρυνσης της πρόσβασης χωρίς διακρίσεις
- Ανάπτυξη σχεδίου δράσης για μέτρα στην προσχολική εκπαίδευση, ιδιαίτερα για τα παιδιά που προέρχονται από χαμηλότερα κοινωνικο-οικονομικά περιβάλλοντα.

- Ενίσχυση της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης των παιδιών και των οικογενειών τους με την ενεργή συμμετοχή των γονέων και φορέων υποστήριξης της τοπικής κοινωνίας.
- Αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών και των προσόντων των εκπαιδευτών, με περαιτέρω αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, καθώς και εφαρμογή προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας
- Διεύρυνση του θεσμού της αξιολόγησης των συντελεστών του εκπαιδευτικού έργου στη Α' βαθμια και Β' βαθμια εκπαίδευση
- Ενίσχυση του πολιτιστικού, αθλητικού και καλλιτεχνικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης με έμφαση στην κοινωνική ευθύνη και συνοχή.

❖ Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

- Ανάπτυξη της συνάφειας των συστημάτων τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας με παράλληλη βελτίωση της ποιότητας και της ελκυστικότητας και τον εκσυγχρονισμό της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με στόχο την προσφορά δεξιοτήτων σε «κρίσιμα» επαγγέλματα και τομείς προτεραιότητας της παραγωγικής / επιχειρηματικής βάσης και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας.
- Σχεδιασμός και αναβάθμιση προγραμμάτων με έμφαση στη μαθητεία και στην πρακτική άσκηση με στόχο την αμεσότερη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας μέσω μίας ευέλικτης και προσαρμοσμένης μαθητείας/πρακτικής άσκησης σε επιχειρήσεις.

❖ Δια Βίου Μάθηση

Η ενίσχυση της πρόσβασης στη δια βίου μάθηση αλλά και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας αυτής, η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του πληθυσμού και η σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας και τις ανάγκες των επιχειρήσεων, θα επιτευχθούν μέσω των ακόλουθων επιλογών:

- Διεύρυνση της πρόσβασης στη διά βίου μάθηση με ενίσχυση του δικτύου των Κέντρων, τη χρήση κατάλληλων μεθοδολογικών εργαλείων, καθώς και την υλοποίηση συστήματος κινήτρων για την προώθηση της συμμετοχής των ενηλίκων και ιδιαίτερα των ευάλωτων ομάδων σε προγράμματα δια βίου μάθησης
- Εισαγωγή εθνικού πλαισίου ποιότητας στη διά βίου μάθηση με παρακολούθηση-αξιοποίηση των αποτελεσμάτων διασφάλισης ποιότητας βασικών δεξιοτήτων – ικανοτήτων
- Επικέντρωση σε ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων που σχετίζονται με τομείς της οικονομίας που η χώρα παρουσιάζει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα (π.χ. τουρισμός, ενέργεια, γεωργική ανάπτυξη και υδατοκαλλιέργεια, «γαλάζια οικονομία» (blue economy) και πρωτοβουλίες (flagships) που θα καθοδηγήσουν την ανάπτυξη, καθώς και σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, προκειμένου να καλύπτονται τοπικές ανάγκης και να υποστηριχθεί η τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη μέσω της έξυπνης εξειδίκευσης.
- Υποστήριξη συστήματος αναγνώρισης πρότερων γνώσεων και δεξιοτήτων που δεν έχουν πιστοποιηθεί.
- Αναμόρφωση του συστήματος κινήτρων της συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση (π.χ. έμφαση στην αναγνώριση των αποτελεσμάτων της μη τυπικής εκπαίδευσης).

❖ Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Η σύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας καταδεικνύει ένα σημαντικό πεδίο ρύθμισης με στόχο την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας. Η ρύθμιση αυτή συνδέεται στενά με την υπέρβαση των αδυναμιών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Παράλληλα απαιτείται στήριξη της έρευνας

συμβάλλοντας στην ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής Οικονομίας. Για το σκοπό αυτό θα ενισχυθεί η έρευνα, η τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία μέσω προγραμμάτων για την ανάπτυξη μεταπτυχιακών σπουδών και επιχειρηματικών δεξιοτήτων, την κατάρτιση των ερευνητών, δράσεων δικτύωσης και συνεργασιών μεταξύ των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης, ερευνητικών και τεχνολογικών κέντρων και επιχειρήσεων. Στόχος είναι, η εκπαίδευση να είναι περισσότερο στοχευμένη στις ανάγκες και τη ζήτηση της αγοράς, δημιουργώντας και αξιοποιώντας **τους δεσμούς μεταξύ πανεπιστημίων /ερευνητικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων**.

Η βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και του ανοιχτού χαρακτήρα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα επιτευχθεί μέσω των ακόλουθων επιλογών :

- Ενίσχυση της αποτελεσματικής λειτουργίας των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (οργάνωση / διοίκηση, υλικοτεχνικές υποδομές, φοιτητική μέριμνα)
- Συστημική σύνδεση των Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με το διεθνές χώρο εκπαίδευσης, τον επιχειρηματικό κόσμο και το διεθνές επιχειρηματικό περιβάλλον
- Δημιουργία πλαισίων προσόντων και έγκυρων διαδικασιών αποτίμησης των αποτελεσμάτων όλων των μορφών εκπαίδευσης και αυτών των προσφερόμενων μέσω εργασιακής εμπειρίας
- Διεύρυνση της εφαρμογής του συστήματος διασφάλισης της ποιότητας στη Γ/θμια Εκπαίδευση με αποτελεσματικότερη αποτίμηση- αξιολόγηση του εκπαιδευτικού – ερευνητικού έργου
- Διεύρυνση της δυνατότητας κινητικότητας στο πλαίσιο του συστήματος μεταφοράς πιστωτικών μονάδων
- Προώθηση της συμμετοχής των φοιτητών σε σχήματα συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα και ενδυνάμωση της εφαρμογής της κινητικότητας μεταξύ προγραμμάτων σπουδών
- Υιοθέτηση στρατηγικών κατευθύνσεων, ώστε τα προγράμματα σπουδών, καθώς και το εκπονούμενο ερευνητικό έργο να καταστούν διεθνώς ανταγωνιστικά και να διασυνδέονται επιτυχώς αφενός με κέντρα επιστημονικής και ερευνητικής αριστείας και αφετέρου με καινοτόμες – εξωστρεφείς επιχειρήσεις
- Ενθάρρυνση της καινοτομίας και ανάπτυξη των «οριζόντιων δεξιοτήτων», συμπεριλαμβανομένης της επιχειρηματικότητας, σε προγράμματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Διαμόρφωση των προϋποθέσεων και ενίσχυση της συστηματικής συνεργασίας πολιτιστικών, επιστημονικών και ερευνητικών φορέων, με την από μέρους τους αξιοποίηση διαλειτουργικών σχημάτων δεδομένων με σκοπό τη συνεχή ανάπτυξη και ποιοτική αναβάθμιση του ελληνόφωνου περιεχομένου στο διαδίκτυο.

❖ **Κύρια αποτελέσματα ανά Ταμείο**

ΕΤΠΑ

- Δημιουργία / αναβάθμιση υποδομών τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης
- Ενίσχυση σχέσεων και μεταφορά γνώσης από τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα και δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς σε ιδιωτικές επιχειρήσεις μέσα από δράσεις δικτύωσης και συνεργασίας (ειδικά τομεακά δίκτυα /πλατφόρμες προσελκύοντας κεφάλαιο και στήριξη από ιδιώτες επενδυτές)

ΕΚΤ

- Μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου
- Υποστήριξη των νέων (15-24 ετών) στις φάσεις της μετάβασης μεταξύ εκπαιδευτικών βαθμίδων αλλά και από την εκπαίδευση στην εργασία, με έμφαση στην απασχόληση, τη συμβουλευτική και την επιχειρηματικότητα.
- Ενίσχυση της συμμετοχής και της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρία και των παιδιών από ομάδες χαμηλού εισοδήματος και ευάλωτες κοινωνικά ομάδες
- Αύξηση της συμμετοχής σε προγράμματα τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Αύξηση της συμμετοχής στη διά βίου μάθηση

- Αύξηση του αριθμού των φοιτητών που ολοκληρώνουν έγκαιρα τις σπουδές τους
- Εξειδίκευση του ερευνητικού και επιστημονικού δυναμικού, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της οικονομίας και των κοινωνικών προκλήσεων

ΕΓΤΑΑ

- Αύξηση της συμμετοχής σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης στη γεωργία, τον αγροδιατροφικό τομέα (ΜΜΕ) και τη δασοπονία στις αγροτικές περιοχές

1.3.3.11 ΘΣ 11: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών και των φορέων, καθώς και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης αποτελεί βασική προτεραιότητα της χώρας δεδομένου ότι επηρεάζει οριζόντια όλα τα επίπεδα παροχής υπηρεσιών, παραγωγής και ανάπτυξης και αποτελεί ταυτόχρονα βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίηση μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς.

Το όραμα για τη δημόσια διοίκηση στα επόμενα επτά χρόνια, είναι να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας πολιτοκεντρικές και συνεχώς αναβαθμιζόμενες υπηρεσίες αποτελώντας έτσι έναν από τους βασικούς πυλώνες για την ανάκαμψη της χώρας και υποστηρίζοντας έτσι οριζόντια το συνολικό όραμα της χώρας για την προγραμματική περίοδο 2014 - 2020.

Στο πλαίσιο αυτό, διαπιστώνονται αφενός μεταρρυθμιστικές ανάγκες οι οποίες αφορούν στο δημόσιο τομέα και συνδέονται με την επιχειρηματικότητα, την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία και εν τέλει άμεσα με την ανάπτυξη της χώρας. Αφετέρου εντοπίζονται μεταρρυθμιστικές ανάγκες που αφορούν είτε αλλαγές σε οριζόντιους τομείς που διατρέχουν το σύνολο του Δημόσιου Τομέα (αναδιοργάνωση διοικητικών δομών, εξορθολογισμός βασικών διοικητικών λειτουργιών, βέλτιστη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας) είτε αλλαγές σε κάθετους τομείς πολιτικής (υγεία, δικαιοσύνη, κοινωνική ασφάλιση κ.ά.) που δεν άπτονται άμεσα της επιχειρηματικότητας.

Αναφορικά με τη βελτίωση του Δημοσίου Τομέα σε τομείς που επηρεάζουν άμεσα την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία και εν τέλει την ανταγωνιστικότητα της χώρας βασικές προτεραιότητες αποτελούν οι ακόλουθες:

- ❖ **Η Μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης για τις επιχειρήσεις, η καταπολέμηση της γραφειοκρατίας και η απλούστευση του διοικητικού και νομικού πλαισίου για τη διασφάλιση της καλύτερης παροχής υπηρεσιών στις επιχειρήσεις**

Επιδιώκεται η δημιουργία του κατάλληλου πλαισίου για τη διαμόρφωση ενός σταθερού και συνεπούς επιχειρηματικού περιβάλλοντος που θα ευνοεί, και δεν θα αποθαρρύνει την επιχειρηματικότητα, η οποία αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της χώρας. Στο πλαίσιο της διοικητικής μεταρρύθμισης, η δημιουργία του κατάλληλου νομικού και φορολογικού πλαισίου για τη διασφάλιση συνεπών κανόνων και σταθερότητας αποτελεί μία από τις σημαντικότερες απαιτήσεις για την επιχειρηματικότητα. Στόχος είναι η μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων και η καταπολέμηση σύνθετων και γραφειοκρατικών διαδικασιών που αποτελούν τροχοπέδη για τις επιχειρήσεις και τις επενδυτικές και εξαγωγικές προσπάθειες.

Ενδεικτικές βασικές παρεμβάσεις αποτελούν η απλούστευση και η επιτάχυνση των διαδικασιών έγκρισης και αδειοδότησης επενδυτικών προτάσεων, η διευκόλυνση των εξαγωγών και του εξωτερικού εμπορίου εν γένει μέσω του εκσυγχρονισμού της τελωνειακής διοίκησης και των σχετικών διαδικασιών, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας στη διαδικασία ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων, η διασφάλιση της αλλαγής του πλαισίου τήρησης βιβλίων από τις επιχειρήσεις, η απλούστευση των διαδικασιών σύστασης επιχειρήσεων καθώς και η μείωση των διοικητικών βαρών και του σχετικού κόστους των επιχειρήσεων.

Τα παραπάνω συνεργούν στην επίτευξη των στόχων της Χρηματοδοτικής Προτεραιότητας 1 για την ανταγωνιστικότητα της χώρας και την επιχειρηματικότητα, και ως εκ τούτου θα καλυφθούν κατά κύριο λόγο από δράσεις στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία, σε αυξημένη συμπληρωματικότητα με τις δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από τον Θ.Σ.2.

Αναφορικά με τις βασικές πολιτικές στον τομέα της δημόσιας διοίκησης που δεν άπτονται άμεσα της ανταγωνιστικότητας, πρόκειται αυτές να υλοποιηθούν ταυτόχρονα σε δύο επίπεδα: **α)** στις **οριζόντιες πολιτικές** που αφορούν σε όλο το φάσμα της δημόσιας διοίκησης και στοχεύουν οριζόντια στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς της, και **β)** στις **τομεακές πολιτικές** που αφορούν, συναφείς με τη δημόσια διοίκηση, δράσεις σε συγκεκριμένους τομείς πολιτικής. Προτεραιότητα δίνεται σε τομείς που έχουν υψηλή οικονομική και κοινωνική σημασία όπως, η δικαιοσύνη, η υγεία, και η κοινωνική ασφάλιση. Οι πολιτικές αυτές σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τον Θ.Σ. 2 σε ότι αφορά σε θέματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης θα καλυφθούν κατά κύριο λόγο από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για τη Μεταρρύθμιση του Δημόσιου Τομέα.

Στη βάση αυτή, σύμφωνα με το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για το 2020, του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων και του κειμένου για τη στρατηγική της χώρας για τη διοικητική μεταρρύθμιση, οι κύριες προτεραιότητες στο πεδίο της ενίσχυσης της θεσμικής ικανότητας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης για την επίτευξη του θεματικού στόχου 11 είναι οι εξής:

❖ **Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση για την αύξηση της θεσμικής ικανότητας και αποτελεσματικότητας της κεντρικής κυβέρνησης και της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης**

Βασική προτεραιότητα αποτελεί ο σχεδιασμός και η εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης.

Κύριοι άξονες οριζόντιων πολιτικών της εν λόγω προτεραιότητας αποτελούν:

- η ολοκλήρωση της αναδιοργάνωσης της δομής και των διαδικασιών λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών και η εφαρμογή συστημάτων διοίκησης ποιότητας των υπηρεσιών
- η ενίσχυση του κυβερνητικού συντονισμού, της στρατηγικής και επιτελικής ικανότητας του Δημοσίου Τομέα καθώς και η προώθηση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, η οποία συνεπάγεται και προϋποθέτει την αποτελεσματική «διαβαθμιδική συνεργασία» Κεντρικής Διοίκησης, Περιφερειών και Δήμων
- η υποστήριξη και ανάδειξη της καινοτομίας και της αριστείας στο Δημόσιο τομέα και η βελτίωση του πλαισίου συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα
- η επένδυση στη θεσμική ικανότητα και αποτελεσματικότητα των διοικητικών δομών όλων των επιπέδων (αποκθάραση ρυθμιστικού περιβάλλοντος, απλοποίηση ρυθμίσεων, προαγωγή της πολιτικής για την καλή νομοθέτηση, ενίσχυση του κράτους δικαίου)
- η απλούστευση, ο ανασχεδιασμός διοικητικών διαδικασιών και η παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών υψηλής οικονομικής και κοινωνικής σημασίας, προσβάσιμες σε όλους τους πολίτες εφαρμόζοντας σειρά στοχευμένων παρεμβάσεων, που προωθούν τη διαφάνεια στη συναλλαγή του πολίτη με τη Δημόσια Διοίκηση, αλλά και την καταπολέμηση της γραφειοκρατίας.

Βασικές κατηγορίες παρεμβάσεων αποτελούν η ολοκλήρωση των μεταρρυθμιστικών δράσεων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου σε κεντρικό, αποκεντρωμένο, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και η συσχέτιση των δομών με τις αρμοδιότητες και το ανθρώπινο δυναμικό

Σε αυτό το πλαίσιο προβλέπονται δράσεις:

- διυπουργικού συντονισμού της Διοίκησης ώστε να μην υπάρχουν επικαλύψεις
- υιοθέτησης διαδικασιών στρατηγικού μάνατζμεντ σε κάθε Υπουργείο

- οργάνωσης και προτυποποίησης της διοικητικής δράσης με τον πιο αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο
- διασφάλισης της αποτελεσματικής διασύνδεσης και του καθορισμού διακριτών ρόλων μεταξύ των περιφερειακών και τοπικών αυτοδιοικήσεων και ανάμεσα σε αυτές και την κεντρική και αποκεντρωμένη διοίκηση απλούστευσης και εξορθολογισμού των διαδικασιών
- ανάπτυξης και εφαρμογής συστημάτων διοίκησης και αξιολόγησης των δημοσίων φορέων μέσω στόχων
- μείωσης της πολυνομίας και κακονομίας μέσω της αξιολόγησης της ρυθμιστικής ύλης και κατάργησης νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων που έχει προκριθεί και αιτιολογηθεί επαρκώς
- ενίσχυσης της συμμετοχής των πολιτών και της κοινωνίας στο σχεδιασμό και την λειτουργία της διοίκησης ενίσχυσης της διαφάνειας και της λογοδοσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της απάτης μέσω της θεσμικής και επιχειρησιακής ενίσχυσης μονάδων εσωτερικού ελέγχου, αναδιοργάνωσης και ενοποίησης των ελεγκτικών σωμάτων, χρήσης ανοικτών διασυνδεδεμένων δεδομένων, βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της πειθαρχικής διαδικασίας
- μεταφοράς στοχευμένων αρμοδιοτήτων και στόχων από την Κεντρική Διοίκηση στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση και στην Περιφερειακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση
- αποσαφήνισης του αρμόδιου διοικητικού επιπέδου λήψης αποφάσεων και άρσης επικαλύψεων αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων επιπέδων της Δημόσιας Διοίκησης (περιλαμβανομένης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης)
- παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών υψηλής οικονομικής και κοινωνικής σημασίας προσβάσιμες σε όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις
- ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή επενδυτικών προγραμμάτων.

Εκτός από τις οριζόντιες πολιτικές, απαιτείται να δοθεί έμφαση σε μεταρρυθμιστικές δράσεις συγκεκριμένων τομέων πολιτικής που έχουν ιδιαίτερα υψηλή οικονομική και κοινωνική σημασία. Ενδεικτικά αναφέρονται οι τομείς της δικαιοσύνης, της κοινωνικής ασφάλισης και της υγείας. Αναγκαίες παρεμβάσεις στους τομείς αυτούς αποτελούν ενδεικτικά: η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των διαδικασιών αστικής δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένων των γραπτών διαδικασιών, της επίλυσης των μικροδιαφορών, των διαδικασιών αφερεγγυότητας και της επιβολής των αποφάσεων, η προώθηση της ανταλλαγής συναφών βέλτιστων πρακτικών και της διαμεσολάβησης συνηγόρου και άλλων εναλλακτικών τρόπων επίλυσης διαφορών και η λογοδοσία και διαφάνεια του δικαστικού σώματος, η προεισαγωγική εκπαίδευση και η συνεχιζόμενη κατάρτιση των μελών του δικαστικού σώματος, η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς ασφαλισμένους, η καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής και εισφοροαποφυγής, ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός του συστήματος υγείας / προώθηση των e-υπηρεσιών υγείας, η αναδιάρθρωση και ενίσχυση της λειτουργίας του ΕΟΠΥΥ, η ανάπτυξη και εισαγωγή συστημάτων ποιότητας στα νοσοκομεία και στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, η διασφάλιση της βιωσιμότητας και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του συστήματος υγείας στη βάση του υλοποιούμενου μεταρρυθμιστικού προγράμματος του Τομέα.

❖ **Βελτίωση της διαχείρισης και ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού του Δημοσίου Τομέα**

Προτεραιότητα αποτελεί η βελτίωση του πλαισίου διοίκησης και διαχείρισης των ανθρωπίνων πόρων της δημόσιας διοίκησης. Βασικές παρεμβάσεις αποτελούν οι εφαρμογές των μεταρρυθμίσεων με στόχο τη λειτουργία της διοίκησης μέσω διακριτών ρόλων με σαφείς αρμοδιότητες και καθήκοντα, και μέσω σύγχρονων μεθόδων: προσλήψεων, αξιολόγησης μέσω στόχων και αποτελεσμάτων και βέλτιστης αξιοποίησης του διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού στις κατάλληλες θέσεις, και παροχής κινήτρων.

Θα ενισχυθούν οι γνώσεις και οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης ώστε να ανταποκριθεί στις διαρθρωτικές και θεσμικές αλλαγές. Έμφαση θα δοθεί στην κατάρτιση μεσαίων και υψηλόβαθμων στελεχών ενώ θα εφαρμοστούν μέθοδοι ηλεκτρονικής μάθησης.

Τονίζεται ότι όλες οι παραπάνω προτεραιότητες δεν αφορούν μόνο την Κεντρική Διοίκηση αλλά εκτείνονται σε όλο το εύρος του Δημοσίου Τομέα και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται η ολοκλήρωση της εφαρμογής του Προγράμματος «Καλλικράτης» για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, με παρεμβάσεις οι οποίες εντάσσονται στις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- Εκπόνηση προτύπων οργανισμών και μεθοδολογιών εσωτερικής λειτουργίας των Ο.Τ.Α., τουλάχιστον για τις εξής κύριες αρμοδιότητες αυτών: Προγραμματισμός, Ανάπτυξη ΤΠΕ, Οικονομική Διοίκηση, Τεχνική Υπηρεσία, Κοινωνική Πολιτική, Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού.
- Εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού για την υποστήριξη του διοικητικού εκσυγχρονισμού των Ο.Τ.Α.
- Οριζόντιες ενέργειες για την εφαρμογή του Προγράμματος «Καλλικράτης»
- Οριζόντιες ενέργειες και εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες

Οι μεταρρυθμιστικές δράσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 11 θα υποστηρίζονται, όπου απαιτείται, από συμπληρωματικές δράσεις ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 2.

❖ Υποστήριξη της υλοποίησης των δράσεων Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Με στόχο την υποστήριξη της εξειδίκευσης και της εφαρμογής των δράσεων Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014–2020 και ιδίως των δράσεων που υπηρετούν τους Θεματικούς Στόχους 11 και 2, δημιουργούνται, εφόσον ζητηθεί από τα αρμόδια Υπουργεία, Μονάδες Υποστήριξης της Διοικητικής Μεταρρύθμισης και της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Οι Μονάδες Υποστήριξης δημιουργούνται με τη συνεργασία του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Υ.Δ.Μ.Η.Δ.) και του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (Υπ.Αν.Α.), με βάση σχετική συμφωνία τους με το αρμόδιο Υπουργείο και συγκροτούνται είτε κατ' αναλογία των Επιτελικών Μονάδων ΕΣΠΑ (με μικρότερο μέγεθος) είτε ως διακριτά τμήματα των επιτελικών μονάδων.

Οι προϊστάμενοι των Μονάδων αυτών συγκροτούν Θεματικό Δίκτυο Συντονισμού της εφαρμογής των δράσεων Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Συντονιστής του Δικτύου είναι ο εκπρόσωπος του Υ.Δ.Μ.Η.Δ και αναπληρωτής του ο εκπρόσωπος του Υπ.Αν.Α.

Επίσης, δεδομένου ότι τα διευθυντικά στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης και οι επιτελικές υπηρεσίες των Υπουργείων συμβάλλουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης που αποτελεί στρατηγικό στόχο της νέας προγραμματικής περιόδου, το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας σχεδιάζουν και θα εφαρμόσουν ένα πρόγραμμα τεχνικής, διοικητικής και χρηματοδοτικής υποστήριξης των δράσεων που αφορούν στη συγκρότηση του σώματος διευθυντικών στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης και στη συγκρότηση και οργάνωση δομών άσκησης επιτελικών λειτουργιών και στον συντονισμό αυτών.

❖ Κύρια αποτελέσματα ανά Ταμείο

ΕΚΤ

- Βελτίωση του συντονισμού και της ανάληψης ευθύνης σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης
- Μείωση διοικητικών επιβαρύνσεων σε όλους τους τομείς πολιτικής και Δημιουργία σταθερού και ευνοϊκού επενδυτικού περιβάλλοντος

- Απλούστευση διαδικασιών και αναβάθμιση παρεχομένων υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις
- Αποτελεσματική και αποδοτική αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης
- Βελτίωση της ικανότητας των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού για το σχεδιασμό πολιτικών
- Αναβάθμιση των προβλεπόμενων από τον ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ θεσμών διαβούλευσης και συμμετοχής του πολίτη
- Βελτίωση της διαχείρισης εσόδων και δημόσιων δαπανών
- Μεταρρύθμιση του συστήματος δημόσιας υγείας
- Εκσυγχρονισμός τους συστήματος απονομής δικαιοσύνης

1.3.4 Αρχιτεκτονική των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020

Η αρχιτεκτονική του νέου ΕΣΠΑ, μέσω της οποίας θα υλοποιηθεί η αναπτυξιακή στρατηγική που αναπτύχθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, προβλέπει 7 τομεακά, λιγότερα από τα 11 της προηγούμενης περιόδου, και 13 περιφερειακά προγράμματα, προκειμένου να διευκολύνονται οι συνέργειες και η συμπληρωματικότητα μεταξύ των διαφόρων αναπτυξιακών τομέων. Συγκεκριμένα το νέο ΕΣΠΑ περιλαμβάνει:

A. Εθνικό Σκέλος

(i) Ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία**». Το πολυταμειακό αυτό πρόγραμμα (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται κυρίως από το ΕΤΠΑ αλλά και από το ΕΚΤ προκειμένου να εξασφαλίζεται και η συντονισμένη με τις επενδύσεις αντιμετώπιση αναγκών κατάρτισης ανθρωπίνων πόρων και διοικητικής μεταρρύθμισης. Αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση των στόχων κυρίως της Χρηματοδοτικής Προτεραιότητας 1, αλλά και των 3, 4 (υποδομές ενέργειας) και 5 (διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας). Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Σηματοδοτεί την κύρια στροφή στο νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς κλάδους, όπως ο τουρισμός, ο αγροδιατροφικός τομέας, αλλά και η μεταποίηση και οι υπηρεσίες υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας, ώστε να αυξηθούν η κλίμακα/μέγεθος των μονάδων παραγωγής, να επιταχυνθεί η εισαγωγή νέων προϊόντων/υπηρεσιών που δημιουργούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στη χώρα και τις επιμέρους περιφέρειες και ενσωματώνουν νέα γνώση, παράγοντας προϊόντα υψηλής ποιότητας και ανταγωνιστικά σε παγκόσμιο επίπεδο.

Οι ενισχύσεις θα εστιαστούν σε επιλεγμένα πεδία οικονομικής δραστηριότητας, ενώ ταυτόχρονα θα υποστηριχθεί η καινοτομική επιχειρηματικότητα, η παραγωγή και η αξιοποίηση της νέας επιστημονικής και τεχνολογικής γνώσης και το άνοιγμα σε νέες αγορές προϊόντων και υπηρεσιών.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών οι προσπάθειες θα εστιαστούν επίσης στην εξασφάλιση των προϋποθέσεων σε θεσμικό και οργανωτικό επίπεδο, για τη δημιουργία περιβάλλοντος φιλικού προς τις επιχειρήσεις και θα συνοδεύονται από αντίστοιχες δράσεις (απλούστευση των διαδικασιών σύστασης και διακοπής επιχειρήσεων, μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης για τις επιχειρήσεις, διευκόλυνση των εξαγωγών, όπως π.χ. με τον εκσυγχρονισμό των τελωνείων, καταπολέμηση της γραφειοκρατίας, σταθεροποίηση του φορολογικού πλαισίου κ.α.).

Στο νέο περιβάλλον, ενισχύονται η ανάπτυξη συμπεριφορών (κουλτούρας) επιχειρηματικής συνεργασίας, η ανάπτυξη «έξυπνης εξειδίκευσης» για την ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας, η αναβάθμιση των ανθρωπίνων πόρων και η δημιουργία ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων με υψηλή προστιθέμενη αξία σε κλάδους της οικονομίας που πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις. Προβλέπεται επίσης η διευκόλυνση της πρόσβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σε χρηματοδότηση με διαφοροποιημένες μορφές χρηματοδοτικής στήριξης ανάλογα με τις ανάγκες που

αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις σε διαφορετικά στάδια του κύκλου ζωής τους και η δημιουργία μηχανισμών υποστήριξης των επιχειρήσεων στα κρίσιμα σημεία των διαδικασιών παραγωγής και εμπορίας.

Το Πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει παρεμβάσεις στη Δημόσια Διοίκηση για τη διευκόλυνση της καινοτομικής και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας. Στόχο των παρεμβάσεων θα αποτελέσουν, μεταξύ άλλων (1) ο περιορισμός των εμποδίων στην επιχειρηματικότητα και η παροχή επαρκούς πληροφόρησης στις επιχειρήσεις για τις ευκαιρίες στις ξένες αγορές, (2) η βελτίωση της εποπτείας της αγοράς για την ενίσχυση της υγιούς ανταγωνιστικότητας, (3) η αποτελεσματική εφαρμογή των ευρωπαϊκών προτύπων, (4) η κατάρτιση του επιστημονικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού στις νέες τεχνικές και τις νέες μεθόδους οργάνωσης, (5) η παροχή υποστήριξης με όλους τους δυνατούς τρόπους για την παραγωγή νέων, καινοτόμων προϊόντων στην αγορά και (6) η δημιουργία περιβάλλοντος που ευνοεί τη συνεργασία εταιρειών για την εξαγωγή προϊόντων και υπηρεσιών σε άλλες χώρες.

(ii) Ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη**». Το πρόγραμμα θα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και Τ.Σ.) και χρηματοδοτεί μέσω των Ταμείων αυτών κυρίως τις βασικές υποδομές των μεταφορών και του περιβάλλοντος. Αποσκοπεί κυρίως στην εξυπηρέτηση των στόχων των Χρηματοδοτικών Προτεραιοτήτων 3 και 4. Ένα μέρος του προϋπολογισμού που αφορά στο περιβάλλον, και ειδικότερα του Ταμείου Συνοχής, εκχωρείται προς τα 13 ΠΕΠ, προκειμένου να τα διαχειρισθούν οι περιφέρειες για την υλοποίηση κυρίως έργων διαχείρισης υγρών αποβλήτων. Οι στόχοι του Ε.Π. «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (Ε.Π.-ΥΜΕΠΕΡΑΑ) της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 ως προς τον τομέα των μεταφορών συνίστανται στην προώθηση της ολοκλήρωσης των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων), την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος Μεταφορών, τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, καθώς και την ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς) για την ενίσχυση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Στον τομέα του περιβάλλοντος οι στόχοι συνίστανται στην προστασία και αξιοποίηση του περιβάλλοντος, ως μέσου για την υποστήριξη της μετάβασης της Χώρας σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον με ταυτόχρονη υποστήριξη της δημιουργίας ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στο σύνολο των τομέων της οικονομίας τη διευκόλυνση της προσέλκυσης επενδύσεων και την παροχή ευκαιριών άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον ίδιο τον Τομέα του Περιβάλλοντος.

Πιο συγκεκριμένα στον τομέα μεταφορών κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 θα δοθεί έμφαση στην υλοποίηση της ανάπτυξης/αναβάθμισης σημαντικών τμημάτων του βασικού σιδηροδρομικού δικτύου και των συνδέσεων με αναπτυξιακούς πόλους και κύριους λιμένες, στο δε οδικό δίκτυο θα συνεχισθούν και θα γίνουν νέες βελτιωτικές παρεμβάσεις στο αναλυτικό Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο (ΔΟΔ) για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας των περιοχών της χώρας μεταξύ τους και με τους κόμβους του βασικού ΔΕΔ-Μ με παράλληλο στόχο τη μείωση των τροχαίων ατυχημάτων. Για την ενίσχυση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας προωθούνται δράσεις ανάπτυξης και βελτίωσης των μέσων σταθερής τροχιάς (προαστιακός, μετρό, τραμ) και εκσυγχρονισμού του συστήματος αστικών συγκοινωνιών. Τέλος θα συνεχισθούν/ολοκληρωθούν παρεμβάσεις για την αναβάθμιση των υποδομών περιλαμβανομένων των υποδομών ασφαλείας λιμένων και αεροδρομίων του βασικού ΔΕΔ-Μ, καθώς και για τη βελτίωση της ασφάλειας της ναυσιπλοΐας και της αεροναυτιλίας.

Αντίστοιχα στο τομέα περιβάλλοντος θα δοθεί έμφαση στην ικανοποίηση των πολλαπλών διεθνών και ευρωπαϊκών υποχρεώσεων της Χώρας, ιδίως εκείνων που σχετίζονται με την ενσωμάτωση του ενωσιακού περιβαλλοντικού κεκτημένου σε συνεργασία και με συμπληρωματικότητα των δράσεων με αντίστοιχες παρεμβάσεις των λοιπών Προγραμμάτων. Ενδεικτικά αναφέρονται η ολοκλήρωση και συμπλήρωση των υποδομών ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων, μεταξύ των άλλων και της ολοκληρωμένης διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων σε νησιά και μικρούς απομακρυσμένους οικισμούς, μονάδες διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων (βιομηχανικών, νοσοκομειακών, κλπ), η δημιουργία «Πράσινων Σημείων» και δικτύωσή τους, καθώς και μονάδες επεξεργασίας (κομποστοποίησης) βιοαποβλήτων, η στοχευμένη εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής της Χώρας, δράσεις για τη βελτίωση του αστικού

περιβάλλοντος, την ανάπτυξη και την αναζωογόνηση των πόλεων και ολοκληρωμένες πολεοδομικές / αστικές παρεμβάσεις για την προώθηση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, σε συνδυασμό με πιλοτικές παρεμβάσεις διαχείρισης παρακτίων ζωνών. Επίσης στοχευμένες δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης πλημμυρών και φυσικών καταστροφών, η ολοκλήρωση του δικτύου Natura 2000 και η διασφάλιση της διατήρησης και χρηστής διαχείρισής του, καθώς και δράσεις αναβάθμισης της λειτουργίας και οργάνωσης της διαχείρισης των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (ΕΖΔ) και των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ).

(iii) Ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**». Το πρόγραμμα θα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (ΕΚΤ) και αποσκοπεί κυρίως στην εξυπηρέτηση των στόχων της Χρηματοδοτικής Προτεραιότητας 2. Το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» αποτελεί το κύριο υποστηρικτικό «εργαλείο» της Χώρας που σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα άλλα Ε.Π. θα συμβάλει στην οικονομική ανάκαμψη, καθώς περιλαμβάνει ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας, με βασικό στόχο τον περιορισμό η/και την εξάλειψη των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, ή/και την ελαχιστοποίηση του κόστους που προκαλείται από την υψηλή ανεργία.

Σημειώνεται ότι οι δράσεις του Θ.Σ.9 που αφορούν στον κοινωνικό αποκλεισμό θα χρηματοδοτηθούν σχεδόν αποκλειστικά από τα ΠΕΠ, ενώ μικρό τμήμα του Θ.Σ. για την «Κοινωνική Οικονομία» θα συμπεριληφθεί στο Τομεακό Ε.Π.

(iv) Ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα**» που περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν στην εισαγωγή μεταρρυθμίσεων μέσω και νέων τεχνολογιών και πληροφορικής στον Δημόσιο Τομέα. Το πρόγραμμα θα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) και στοχεύει κυρίως στην εξυπηρέτηση των στόχων των Χρηματοδοτικών Προτεραιοτήτων 2 και 5.

Η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης αποτελεί βασική προτεραιότητα της χώρας δεδομένου ότι επηρεάζει οριζόντια όλα τα επίπεδα λειτουργίας, παραγωγής και ανάπτυξης και αποτελεί ταυτόχρονα βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίηση μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς. Το Ε.Π. θα συμβάλει στην εθνική προσπάθεια προκειμένου *στα επόμενα χρόνια, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας πολιτοκεντρικές και συνεχώς αναβαθμιζόμενες υπηρεσίες αποτελώντας έτσι έναν από τους βασικούς πυλώνες για την ανάκαμψη της χώρας.*

Σημειώνεται ότι δράσεις και έργα που στοχεύουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας και των επιχειρήσεών της και αφορούν σε μεταρρυθμίσεις και εκσυγχρονισμό του Κράτους, θα καλυφθούν χρηματοδοτικά από τους Θ.Σ. 2 (ΕΤΠΑ) και Θ.Σ.11 (ΕΚΤ) του ΕΠΑνΕΚ.

(v) Ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Τεχνική Βοήθεια**». Το πρόγραμμα θα είναι πολυταμειακό (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και Τ.Σ.) και στοχεύει στην υποστήριξη της λειτουργίας και της εφαρμογής όλων των Ε.Π. που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Μεταφορά πόρων της Τεχνικής Βοήθειας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Ειδικότερα όσον αφορά στο Άρθρο 25 του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (ΕΕ) 1303/2013, εκτιμάται ότι θα χρειαστεί να μεταφερθεί το ποσό των 15.000.000 ΕΥΡΩ από την κατανομή του έτους 2014 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Τεχνική Βοήθεια» (συνεισφορά από ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΤΣ) προς την Τεχνική Βοήθεια με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (βλέπε Πίνακα 8 στην Ενότητα 1.9), προκειμένου να υλοποιηθούν δράσεις που ενδιαφέρουν την χώρα και αφορούν αφενός τον εκσυγχρονισμό της διοίκησης και την βελτίωση της απόδοσής της, και αφετέρου την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που αναμένεται να υποβοηθήσουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και την αγορά εργασίας. Ειδικότερα το ποσό αυτό της Τεχνικής Βοήθειας προβλέπεται να χρησιμοποιηθεί στους τομείς επιχειρηματικού περιβάλλοντος, αποτελεσματικότερης οργάνωσης απονομής δικαιοσύνης, κοινωνικής προστασίας και διοικητικής μεταρρύθμισης.

Σχετικά αιτήματα των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργείων, έχουν ήδη διαβιβαστεί στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού, που είναι επιφορτισμένη με τον συντονισμό των δράσεων αυτών, η οποία και έχει διαβιβάσει στον Υπουργό Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας το συνολικό αίτημα προκειμένου αυτό να ενσωματωθεί στο περιεχόμενο του ΕΣΠΑ.

Τα ποσά που μεταφέρονται θα αξιοποιηθούν σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας που θεσπίζεται με κοινή συμφωνία μεταξύ της Επιτροπής και των ελληνικών αρχών και σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοσιονομικού Κανονισμού. Οι δεσμεύσεις θα γίνονται με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σύμφωνα με το καταρτισθέν πρόγραμμα εργασίας, και τόσο η Επιτροπή όσο και οι Ελληνική αρχές θα καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να διασφαλιστεί η πλήρης απορρόφηση των πόρων.

Σε περίπτωση που η Ε. Επιτροπή διαπιστώσει ότι, για οποιονδήποτε λόγο, μέρος ή το σύνολο του ποσού αυτού, ή επόμενου ετήσιου ποσού, κινδυνεύει να μην αναλωθεί εντός των κανονιστικών προθεσμιών που προκύπτουν από την εφαρμογή του Κοινοτικού/Εθνικού δικαίου, ενημερώνει εγκαίρως τις Ελληνικές Αρχές. Στη συνέχεια, συνεργάζεται μαζί τους, προκειμένου να εξευρεθεί λύση που θα εξασφαλίσει ότι οι πόροι αυτοί θα αξιοποιηθούν πλήρως προς όφελος της Ελλάδας, έστω και χρησιμοποιούμενοι για την κάλυψη άλλων αναγκών τεχνικής βοήθειας μη συμπεριλαμβανομένων στην αρχική πρόταση, ή και αναγκών τεχνικής βοήθειας που προσομοιάζουν με αυτές που υλοποιούνται μέσω του Προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας 2014-2020 ή των άλλων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων δοθέντος ότι οι ανάγκες αυτές θα μπορούν να συμπεριληφθούν στην απόφαση χρηματοδότησης σύμφωνα με τον Δημοσιονομικό Κανονισμό.

(vi) Ένα Πρόγραμμα «**Αγροτική Ανάπτυξη**» σε Εθνικό επίπεδο. Σημειώνεται ότι το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης δεν είναι Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Ωστόσο, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ είναι δυνατό να ονομάζεται ως τέτοιο περιστασιακά όταν γίνεται αναφορά σε ομάδα προγραμμάτων. Το πρόγραμμα θα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (ΕΓΤΑΑ) και στοχεύει κυρίως στην εξυπηρέτηση των στόχων των Χρηματοδοτικών Προτεραιοτήτων 1,2 και 3. Το ΠΑΑ στοχεύει στην επίτευξη της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου μέσω της μετάβασης σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγρο-διατροφικό σύστημα και της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών. Στο πλαίσιο του προγράμματος δεν θα δημιουργηθούν θεματικά υποπρογράμματα καθώς δεν προέκυψε τέτοια ανάγκη από την SWOT ανάλυση. Οι χωρικές, θεματικές ή τομεακές ιδιαιτερότητες που έχουν ανακύψει θα προσεγγιστούν μέσα από ειδικά σχεδιασμένες ομάδες μέτρων με κοινή προκήρυξή τους ή/και ιδιαίτερη βαθμολογία των δικαιούχων. Η αποκεντρωμένη εφαρμογή του ΠΑΑ 2014-2020 σε περιφερειακό επίπεδο θα πραγματοποιηθεί κυρίως με γνώμονα τα αποτελέσματα των RIS3 των Περιφερειών αλλά και το αν οι πολιτικές που εξυπηρετούν έχουν οριζόντιο ή χωρικό χαρακτήρα.

Ειδικότερα, όσον αφορά στη συνεισφορά του ΕΓΤΑΑ κατά 30% για μέτρα και δράσεις που αφορούν στο περιβάλλον και στο κλίμα, σύμφωνα με το Άρθρο 59§6 του Καν. 1305/2013, σημειώνεται ότι το σύνολο των πόρων του ΕΓΤΑΑ για τους ΘΣ4, ΘΣ5, ΘΣ6 είναι περίπου 43,3% των συνολικών πόρων του ΕΓΤΑΑ. Το ποσοστό αυτό, με τη συνεισφορά κυρίως του ΘΣ6 ανταποκρίνεται στη σχετική απαίτηση του Κανονισμού. Επιπλέον, όσον αφορά στις περιοχές εστίασης 4α, 4β, 4γ για την αγροτική ανάπτυξη, οι οποίες μπορούν να συνεισφέρουν στο ΘΣ5 και στο ΘΣ6, σημειώνεται ότι η περιοχή εστίασης 4α επιλέγεται να συνεισφέρει κατ' αποκλειστικότητα στο ΘΣ6, η 4β κατά κύριο λόγο στο ΘΣ6, ενώ η 4γ κατ' αποκλειστικότητα στο ΘΣ5.

Όσον αφορά στο ΘΣ9 περιλαμβάνονται δράσεις που αφορούν στην προώθηση της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές, όπου περιλαμβάνονται και οι ΤΑΠΤΟΚ, οι πόροι των οποίων υπερβαίνουν το 5% του συνόλου των πόρων του ΕΓΤΑΑ που προβλέπεται στο άρθρο 59§5 του Καν.1305/2013 για δράσεις LEADER.

(vii) Ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Αλιείας και Θάλασσας**». Το πρόγραμμα, οι πόροι του οποίου δεν έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί, θα είναι μονοταμειακό (ΕΤΘΑ) και στοχεύει κυρίως στην εξυπηρέτηση των στόχων των Χρηματοδοτικών Προτεραιοτήτων 3 και 6.

Οι τομείς της Υγείας, του Πολιτισμού, του Τουρισμού, της Ναυτιλίας, της Προστασίας του Πολίτη, της Δικαιοσύνης, των Εσωτερικών, των Δημόσιων Οικονομικών, κλπ αποτελούν επίσης σημαντικές και διακριτές προτεραιότητες στο πλαίσιο και της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής και παρά το ότι δεν θα καλυφθούν και σε αυτή την περίοδο από διακριτό Ε.Π,

οι δράσεις και τα έργα τους δύνανται –στο πλαίσιο της συνεργασίας της Επιτελικής Δομής που θα λειτουργήσει στο αρμόδιο υπουργείο με τις Δ.Α. των Ε.Π.- να εξασφαλίσουν ικανούς πόρους (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) τόσο από όλα τα ΠΕΠ, όσο και από τα Τομεακά ΕΠ.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο Τομέας της Υγείας για τον οποίο οι δράσεις και τα έργα που προδιαγράφονται στην Εθνική Στρατηγική για την Υγεία, αναμένεται να χρηματοδοτηθούν και από όλα τα ΠΕΠ και από κεντρικής διαχείρισης ΕΠ, όπως ενδεικτικά τα ΕΠ Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα.

Β. Περιφερειακό Σκέλος

Δεκατρία πολυτομεακά και πολυταμειακά Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μια από τις ελληνικές Περιφέρειες, τα οποία περιλαμβάνουν δράσεις και έργα περιφερειακής κλίμακας και χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ. Στοχεύουν κυρίως στην εξυπηρέτηση των στόχων των Χρηματοδοτικών Προτεραιοτήτων 1, 3 και 4 καθώς και της 2 για τον κοινωνικό αποκλεισμό. Για την αντιμετώπιση αναγκών (κυρίως κατάρτισης σε συνέργεια με δράσεις επιχειρηματικότητας στις Περιφέρειες) που καλύπτονται από τον Θ.Σ.8, πόροι αυτού του στόχου κατανέμονται και στα ΠΕΠ με ισόποση κατανομή πόρων του Θ.Σ.9 στο Τομεακό Ε.Π. Επιπλέον, στα ΠΕΠ θα εκχωρηθεί η διαχείριση σημαντικών πόρων του Τ.Σ. για το Περιβάλλον και κυρίως πόρων που θα κατευθυνθούν στην κάλυψη των υποχρεώσεων της χώρας και των Περιφερειών που αφορούν στα υγρά απόβλητα. Τελικό αποτέλεσμα είναι οι περιφέρειες να διαχειρίζονται το 35% του αθροίσματος των πόρων του ΕΤΠΑ, του ΕΚΤ και του ΤΣ.

Παράλληλα στις 13 περιφέρειες εκχωρείται από το Τομεακό Πρόγραμμα της Αγροτικής Ανάπτυξης η διαχείριση περίπου 30% των πόρων του Αγροτικού Ταμείου.

Η αποκέντρωση της διαχείρισης τμήματος των πόρων του νέου ΕΣΠΑ, γίνεται προκειμένου να χρηματοδοτηθούν δράσεις ορισμένων κατηγοριών, των οποίων η αποκεντρωμένη διαχείριση και υλοποίηση κρίνεται ότι θα είναι επ' ωφελεία της ανάπτυξης και ότι συνάδει με την πολιτική επιλογή της αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων προς τις αιρετές περιφερειακές διοικήσεις. Εξυπακούεται βεβαίως ότι η διαχείριση των ανωτέρω πόρων από τις περιφέρειες, ως εντασσόμενη στην συνολική στρατηγική του ΕΣΠΑ, είναι εναρμονισμένη με την εθνική στρατηγική, συνολικά και ανά τομέα, και ασκείται στο πλαίσιο της υλοποίησης των επιμέρους τομεακών πολιτικών της χώρας.

Στην ενότητα 1.6 παρατίθεται Πίνακας 5 «Ετήσια κατανομή πόρων ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα», στον οποίο παρουσιάζονται τα ενδεικτικά ποσά της Ενωσιακής ενίσχυσης (περιλαμβανομένου του αποθεματικού επίδοσης) ανά ΕΔΕΤ (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ περιλαμβανομένης της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων, Ταμείο Συνοχής πλην του ποσού που θα διατεθεί για τη Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη, ΕΓΤΑΑ -ένα Πρόγραμμα και ΕΤΘΑ - ένα Ε.Π.), καθώς και η ενδεικτική ετήσια κατανομή τους.

Γ. Εκχώρηση Διαχείρισης Πράξεων Αγροτικής Ανάπτυξης Περιόδου 2014-2020, σε Περιφερειακό Επίπεδο

Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 η εκχώρηση διαχείρισης μέτρων και δράσεων του ΠΑΑ 2014-2020, στις Αυτοδιοικητικές Περιφέρειες, θα ακολουθήσει ένα μοντέλο εκχώρησης, με στόχο να επιμεριστούν ισόρροπα αρμοδιότητες σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο για τη διασφάλιση των διαδικασιών, την αμεσότερη επικοινωνία, την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση προβλημάτων καθώς και την ασφαλέστερη επίτευξη του στόχου της απορρόφησης των πόρων.

Τα κριτήρια στα οποία θα βασιστεί η διαδικασία εκχώρησης αφορούν κυρίως στο εάν:

- τα μέτρα αφορούν μεν οριζόντιες πολιτικές και στρατηγικές, των οποίων η εφαρμογή δεν περιορίζεται απαραίτητα στα γεωγραφικά όρια των Περιφερειών, αλλά έχει πραγματοποιηθεί περιφερειακή εξειδίκευση της εφαρμογής (πχ για τα Διαχειριστικά σχέδια απορροής λεκανών δύναται να εκχωρηθεί η διαχείριση στις Περιφέρειες)
- τα μέτρα αφορούν σε περιφερειακές ιδιαιτερότητες και χωρικές ανάγκες, που αναγνωρίζονται και εξειδικεύονται μέσα από τις μελέτες για την έξυπνη εξειδίκευση των περιφερειών (RIS3) και τις δράσεις συμπληρωματικότητας προς αυτές,

- το επίπεδο υποδομών υποστήριξης, αλλά και η ύπαρξη στελεχιακού δυναμικού των Περιφερειών δύναται να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις ανάγκες του απαιτητικού πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης των σχετικών μέτρων και δράσεων,
- για τα σχετικά μέτρα σχεδιάζεται η εφαρμογή ολοκληρωμένων έργων, που απαιτεί προκήρυξη προκαθορισμένης ομάδας μέτρων/δράσεων και κατάθεση ενιαίας αίτησης, βάσει επιχειρηματικού σχεδίου που θα απαντά σε δεδομένες ανάγκες των εν δυνάμει δικαιούχων χωρικές ή τομεακές.
- επιτυγχάνεται για τους δικαιούχους αλλά και την διοίκηση, μείωση διοικητικού βάρους (εγγύτητα αποφάσεων, επιτάχυνση διαδικασιών, παροχή δυνατότητας στους δικαιούχους να υποβάλλουν ολοκληρωμένα επενδυτικά σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, κ.λπ.).

Εξειδικεύοντας το προαναφερόμενο μοντέλο εκχώρησης θα προβλέπονται κατ' αρχάς τα ακόλουθα:

Το θεσμικό πλαίσιο και οι βασικοί όροι και κριτήρια των εκχωρούμενων μέτρων/δράσεων διαμορφώνονται κεντρικά έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις επιλεγμένες στρατηγικές επιλογές του ΥΠΑΑΤ. Σε περιφερειακό επίπεδο κάθε Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης (ΕΦΔ) δύναται να προβεί σε εξειδικευμένα, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε Περιφέρειας, πρόσκληση, υποδοχή των αιτήσεων των εν δυνάμει δικαιούχων, κατάταξη των εν δυνάμει δικαιούχων/πράξεων ανάλογα με τα τεθέντα κριτήρια επιλογής, ένταξη των δικαιούχων/πράξεων και τέλος υλοποίηση.

Η Διαχειριστική Αρχή του ΥΠΑΑΤ έχει την ευθύνη για το συντονισμό και την εποπτεία των φορέων. Αναλυτικότερα η ΔΑ εκτελεί ελέγχους εποπτείας καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης και παράλληλα σε περιφερειακό επίπεδο κάθε ΕΦΔ υποχρεούται για την αποστολή των στοιχείων όπως αυτά οριστούν στο Σύστημα Διαχείρισης & Ελέγχου ΠΑΑ 2014-2020 και στην απόφαση της εκχώρησης των πόρων. Σε περίπτωση που ορισμένοι ΕΦΔ αδυνατούν να επιτύχουν τους στόχους που έχουν τεθεί, για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή του ΠΑΑ 2014-2020, θα περιγραφεί ρήτρα με την οποία δύναται να ανακαλείται η σχετική εκχώρηση.

Τα μέτρα/δράσεις για τα οποία πρόκειται να εκχωρηθεί για το σύνολο ή μέρος του προϋπολογισμού η διαχείριση των πόρων και αρμοδιοτήτων είναι κατ' αρχάς τα ακόλουθα:

- Τουλάχιστον το 30% των πόρων του ΕΓΤΑΑ που αφορά σε δράσεις του άρθρου 17§1 που αφορούν σε επενδύσεις που βελτιώνουν τις συνολικές επιδόσεις και τη βιωσιμότητα της γεωργικής εκμετάλλευσης, στοχευμένα σε προϊόντα και ανάγκες που αναδεικνύονται από τις περιφερειακές μελέτες RIS3 για τον αγροδιατροφικό τομέα.
- Τουλάχιστον το 25% των πόρων του ΕΓΤΑΑ που αφορά σε δράσεις του άρθρου 17§2 που αφορούν την μεταποίηση, εμπορία ή/και ανάπτυξη των γεωργικών προϊόντων. Η περιφερειακή στόχευση θα είναι σε προϊόντα και ανάγκες που αναδεικνύονται από τις περιφερειακές μελέτες RIS3 για τον αγροδιατροφικό τομέα, σεβόμενοι τη στρατηγική και τις προτεραιότητες του ΠΑΑ 2014-2020. Οι επενδύσεις θα αφορούν σε συνολικούς προϋπολογισμούς μέχρι 1 εκ. €
- Τουλάχιστον το 70% του προϋπολογισμού δράσεων για την ενίσχυση εκκίνησης επιχείρησης για νέους αγρότες, ανάλογα με τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες,
- Το 100% του προϋπολογισμού δράσεων για την ενίσχυση εκκίνησης επιχειρήσεων αφενός μεν για μη γεωργικές δραστηριότητες σε αγροτικές περιοχές, σε συνέργεια με δράσεις των ΠΕΠ (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ), αφετέρου για την ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων,
- Το 100% του προϋπολογισμού των μικρών εγγειοβελτιωτικών έργων (άρθρου 20 καν. 1305/2013) και το 30% του προϋπολογισμού των μεσαίων εγγειοβελτιωτικών έργων μέχρι 2,2 εκ. € (άρθρου 17§3 καν. 1305/2013)
- Το 100% του προϋπολογισμού των δράσεων αναδασμών, αγροτικού εξηλεκτρισμού, δασικής οδοποιίας,

- Το 100% του προϋπολογισμού της περιβαλλοντικής δράσης που αφορά στην αναχλόαση των βοσκοτόπων (άρθρου 28 καν. 1305/2013).
- Το 100% των δράσεων, όπως αυτές περιγράφονται στη στρατηγική της Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD).

Θα εξεταστεί επίσης η εκχώρηση μέρους του προϋπολογισμού των ακόλουθων μέτρων/δράσεων:

- Μεγάλων εγγειοβελτιωτικών έργων (άρθρου 17§3 καν. 1305/2013), με προϋπολογισμό ανώτερο των 2,2 εκ. €,
- Που αφορούν σε συνεργασίες, οι οποίες στοχεύουν στη διάδοση των αποτελεσμάτων της εφαρμοσμένης γεωργικής έρευνας και την προώθηση της καινοτομίας σε όλο το φάσμα της αγροτικής ανάπτυξης (άρθρου 35§ α, β, γ δ, ε, θ του καν. 1305/2013).

Τα ανωτέρω θα εξειδικευθούν και θα οριστικοποιηθούν περαιτέρω στο πλαίσιο του ΠΑΑ 2014-2020 τηρώντας σε κάθε περίπτωση το προβλεπόμενο ποσοστό εκχώρησης (περίπου 30% των συνολικών πόρων του ΠΑΑ).

Δ. Ειδικά θέματα αρχιτεκτονικής

Δ.1. Όπως αναφέρθηκε ήδη, από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομών Μεταφορών, Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης», πρόκειται να εκχωρηθούν προς διαχείριση στις Δ.Α. των ΠΕΠ, πόροι του Ταμείου Συνοχής για το Περιβάλλον. Ενδεικτική κατανομή παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 1.3.4. Π1: Εκχώρηση πόρων Ταμείου Συνοχής στις Περιφέρειες

Εκχώρηση πόρων ΤΣ στο ΘΣ 6 των ΠΕΠ	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Εκχώρηση ΤΣ στο ΘΣ 6 του ΠΕΠ (€)
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	59.821.244,65
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	186.907.944,75
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	74.387.741,63
ΗΠΕΙΡΟΥ	24.775.823,67
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	38.256.917,69
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	18.679.863,04
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	69.346.782,10
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	63.794.238,54
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	15.001.880,83
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	11.415.545,71
ΚΡΗΤΗΣ	5.243.640,78
ΑΤΤΙΚΗΣ	192.278.291,15
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	23.519.765,27
ΣΥΝΟΛΟ	783.429.680,00

Δ.2. Κατά την εξειδίκευση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, θα ληφθεί μέριμνα, υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, ως Εθνικής Αρχής Συντονισμού, προκειμένου συγκεκριμένες κατηγορίες δράσεων και σημαντικοί πόροι να έχουν ως δικαιούχους τους δήμους της χώρας.

Πίνακας 1.3.4. Π2: Θεματική συγκέντρωση ΕΤΠΑ ανά κατηγορία Περιφερειών

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΕΤΠΑ	ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ (€)	ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ (€)	ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ (€)	ΣΥΝΟΛΟ (€)
Κατανομή πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων βάσει του ΠΔΠ, μετά τις εσωτερικές μεταφορές πόρων μεταξύ των Κατηγοριών Περιφερειών	6.823.187.013	2.592.990.540	2.452.308.361	11.868.485.914
Πόροι ΕΤΠΑ	4.699.128.896	1.785.792.585	1.688.904.768	8.173.826.249
Πόροι ΕΤΠΑ μετά τη αφαίρεση της Τεχνικής Βοήθειας	4.511.163.740	1.714.360.882	1.621.348.577	7.846.873.199
Θεματική Συγκέντρωση που απαιτείται κατ' ελάχιστον για τους Θεματικούς Στόχους 1, 2, 3 και 4 (αθροιστικά) σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΤΠΑ (ΕΕ) 1301/2013 (άρθ. 4)	2.787.215.322	1.363.465.534	-	4.150.680.855
Πραγματική Θεματική Συγκέντρωση που επιτυγχάνεται για τους Θεματικούς Στόχους 1, 2, 3 και 4 (αθροιστικά) σύμφωνα με τον παρόντα σχεδιασμό ΕΣΠΑ 2014-2020	2.934.523.095	1.419.988.385	-	4.354.511.480
Θεματική Συγκέντρωση που απαιτείται κατ' ελάχιστον για το Θεματικό Στόχο 4 σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΤΠΑ (ΕΕ) 1301/2013 (άρθ. 4)	668.931.677	340.866.383	-	1.009.798.061
Πραγματική Θεματική Συγκέντρωση που επιτυγχάνεται το Θεματικό Στόχο 4 σύμφωνα με τον παρόντα σχεδιασμό ΕΣΠΑ 2014-2020	877.665.928	427.382.391	-	1.305.048.319

1.4 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

1.4.1 Πίνακας: Ενδεικτική κατανομή της Ενωσιακής ενίσχυσης ανά Θεματικό Στόχο σε εθνικό επίπεδο για κάθε Ταμείο [ΕΥΡΩ]

Πίνακας 1: Ενδεικτική κατανομή της Ενωσιακής ενίσχυσης ανά Θεματικό Στόχο σε εθνικό επίπεδο για κάθε ΕΔΕΤ, περιλαμβανομένου του αποθεματικού επίδοσης [ΕΥΡΩ]

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	Τ.Σ.	ΕΓΤΑΑ	ΕΤΘΑ	ΣΥΝΟΛΟ
1. Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας	935.875.471,68	0,00	0,00	350.818.236,00		1.286.693.707,68
2. Βελτίωση της πρόσβασης σε ΤΠΕ, της χρήσης και της ποιότητάς τους	785.171.770,56	0,00	0,00	41.567.686,00		826.739.456,56
3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)	1.328.415.918,72	0,00	0,00	1.092.551.884,00		2.420.967.802,72
4. Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	1.305.048.318,72	0,00	0,00	309.798.040,00		1.614.846.358,72
5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων	326.277.564,48	0,00	0,00	450.325.334,00		776.602.898,48
6. Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων	818.607.026,88	0,00	1.838.108.636,16	1.058.079.179,00		3.714.794.842,04

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	Τ.Σ.	ΕΓΤΑΑ	ΕΤΘΑ	ΣΥΝΟΛΟ
7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων	1.920.609.631,68	0,00	1.282.125.816,00	0,00		3.202.735.447,68
8. Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	0,00	1.525.759.069,44	0,00	400.440.511,00		1.926.199.580,44
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης	213.433.748,16	789.185.725,44	0,00	300.717.256,00		1.303.336.729,60
10. Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση	213.433.748,16	950.802.413,76	0,00	139.939.412,00		1.304.175.573,92
11. Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών και των φορέων, καθώς και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης	0,00	281.126.069,76	0,00	0,00		281.126.069,76
Τεχνική Βοήθεια	318.843.414,25	144.120.741,77	126.785.049,38	79.723.255,00		669.472.460,40
ΣΥΝΟΛΟ	8.165.716.613,29	3.690.994.020,17	3.247.019.501,54	4.223.960.793,00	0,00	19.327.690.928,00

1.4.2 Πίνακας: Πόροι της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) που έχει προγραμματισθεί στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 8 «Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων»

Πίνακας 2: Πόροι της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) που έχει προγραμματισθεί στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 8 «Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων»

Ειδική κατανομή για την ΠΑΝ	(EUR) 171.517.029
Ισότιμη χρηματοδοτική συνεισφορά ΕΚΤ	(EUR) 171.517.029
Σύνολο πόρων ΠΑΝ	(EUR) 343.034.058
Πόροι της ΠΑΝ για τους νέους που κατοικούν εκτός των επιλέξιμων περιφερειών (άρθρο 16 Κανονισμού ΕΚΤ)	(EUR) -

1.4.3 Πίνακας: Μερίδιο του ΕΚΤ στα Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ)

Πίνακας 3: Μερίδιο του ΕΚΤ στα Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ)

Ποσοστό συμμετοχής του ΕΚΤ από τους πόρους των Διαρθρωτικών Ταμείων (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) στα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Στόχων «Σύγκλισης» και «Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας και Απασχόλησης» κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013	26,43%
Ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής του ΕΚΤ (βάσει του Παραρτήματος ΙΧ του ΚΚΔ)	28,10%
Ποσοστό συμμετοχής του ΕΚΤ από τους πόρους των Διαρθρωτικών Ταμείων (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020	31,13%

1.4.4 Πίνακας: Κατανομή Τεχνικής Βοήθειας ανά Ταμείο και Κατηγορία Περιφέρειας (μετά τις μεταφορές πόρων μεταξύ κατηγοριών περιφέρειας)

Πίνακας 4: Κατανομή Τεχνικής Βοήθειας ανά Ταμείο και Κατηγορία Περιφέρειας (μετά τις μεταφορές πόρων μεταξύ κατηγοριών περιφέρειας)

ΤΑΜΕΙΟ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (€)	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ
ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	182.738.652,89	4,00%
	Μετάβασης	70.264.379,90	4,00%
	Περισσότερο Ανεπτυγμένες	65.840.381,46	4,00%
ΕΚΤ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	82.702.877,38	4,00%
	Μετάβασης	31.525.697,16	4,00%
	Περισσότερο Ανεπτυγμένες	29.892.167,23	4,00%
Τ.Σ.	Μ.Ε.	126.785.049,38	4,00%

1.4.5 Συνολικό ενδεικτικό ποσό της Ενωσιακής ενίσχυσης που παρέχεται για την υποστήριξη των στόχων για την κλιματική αλλαγή, περιλαμβανομένου του αποθεματικού επίδοσης [ΕΥΡΩ]

3.000.000.000,00 €

Αυτή η ενότητα θα ολοκληρωθεί αργότερα, στη βάση του σχεδιασμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2014-2020.

ENOTHTA 1B

1.5 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

1.5.1 Εταιρικήτητα

Αρμόδια αρχή για το συντονισμό της προετοιμασίας του νέου ΕΣΠΑ είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων-ΕΣΠΑ). Οι φορείς που συμμετείχαν στην έως τώρα κεντρική διαβούλευση περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι. Οι αρμόδιοι για τη χάραξη τομεακής και περιφερειακής πολιτικής (υπουργεία και περιφέρειες) διαβουλευτήκαν επίσης σε όλα τα στάδια που περιγράφονται στη συνέχεια με τους εταίρους που αφορούν ειδικότερα στους δικούς τους τομείς και χωρική εμβέλεια. Τα κυριότερα ορόσημα στο πλαίσιο της διαβούλευσης είναι τα εξής:

- Με την 1η Εγκύκλιο του Υπουργείου (Απρίλιος 2012) ενημερώθηκαν οι αρμόδιοι φορείς για το πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και ζητήθηκε η διατύπωση αρχικών προτάσεων στρατηγικής σε εθνικό, τομεακό και περιφερειακό επίπεδο. Έχοντας λάβει υπόψη του τα κείμενα που απέστειλαν οι φορείς, το Υπουργείο Ανάπτυξης επεξεργάστηκε τις συνοπτικές **Κατευθύνσεις Εθνικής Αναπτυξιακής Πολιτικής** της Χώρας για την περίοδο 2014-2020.
- Με βάση τις κατευθύνσεις αυτές κλήθηκαν οι φορείς χάραξης τομεακής και περιφερειακής πολιτικής να διαμορφώσουν τις προτάσεις τους στο πλαίσιο της 2ης εγκυκλίου (Μάρτιος 2013). **Οι προτάσεις αυτές αξιοποιήθηκαν ως εισροές για τη διαμόρφωση ενοτήτων του νέου ΕΣΠΑ όπως η ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών, θεματικών προτεραιοτήτων και χωρικών προκλήσεων και η εφαρμογή οριζόντιων αρχών.**
- Το Νοέμβριο του 2012 απεστάλη το κείμενο θέσεων της Ε. Επιτροπής που θέτει ένα πλαίσιο διαλόγου μεταξύ Ελλάδας και υπηρεσιών της Ε. Επιτροπής.
- Κατά τον Απρίλιο και Μάιο του 2013 διοργανώθηκε το **1ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο, 13 Περιφερειακά Συνέδρια και ημερίδες για τις Περιφερειακές Στρατηγικές Καινοτομίας (RIS3) και Έξυπνης Εξειδίκευσης σε κάθε Περιφέρεια, καθώς και τα αναπτυξιακά συνέδρια Υπουργείων.**
- Ανατέθηκαν **εμπειρογνωμοσύνες** για μία αρχική προσέγγιση των θεματικών στόχων του νέου ΕΣΠΑ.
- Ζητήθηκε από τα Υπουργεία και τις Περιφέρειες η συνεισφορά στα θέματα **Ολοκληρωμένης προσέγγισης στη Χωρική Ανάπτυξη** (με τη μορφή ερωτηματολογίου), ενώ διενεργήθηκαν συσκέψεις συντονισμού και ζητήθηκαν έγγραφες εισηγήσεις των αρμοδίων υπουργείων για την εκτίμηση κάλυψης των εκ των προτέρων **αιρεσιμοτήτων** και τον εντοπισμό των εμπλεκόμενων φορέων. Καθ' όλη τη διάρκεια του σχεδιασμού η αρμόδια Γενική Γραμματεία και οι υπηρεσίες βρίσκονται σε συνεχή επαφή (διμερείς επαφές, συσκέψεις κλπ) με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, προκειμένου να ενσωματωθούν στο νέο ΕΣΠΑ σχετικές προτάσεις και θέσεις.
- Τον Ιανουάριο του 2014 απεστάλη στα υπουργεία και περιφέρειες η 3η Εγκύκλιος με την οποία δίνονται οι βασικές αρχές που θα διέπουν τη δομή και το περιεχόμενο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 για τα Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΤΣ), προκειμένου οι φορείς σχεδιασμού των Υπουργείων και των Περιφερειών να έχουν την κατάλληλη υποστήριξη και καθοδήγηση κατά τη διαδικασία εκπόνησής τους.
- Τον Φεβρουάριο του 2014 διοργανώθηκε από την Εθνική Αρχή Συντονισμού τεχνική συνάντηση συντονισμού μεταξύ Υπουργείων και Περιφερειών με στόχο την εξειδίκευση του περιεχομένου των νέων Προγραμμάτων, την περιφερειακή τους διάσταση και την αποσαφήνιση των παρεμβάσεων που θα χρηματοδοτηθούν από τα περιφερειακά και τομεακά ΕΠ.

Πέραν του καταλόγου των φορέων που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Ι, σημειώνεται ότι η **διαβούλευση διεξήχθη παράλληλα από τα αρμόδια Υπουργεία και τις Περιφέρειες σε ένα πολύ ευρύτερο αριθμό φορέων που περιλαμβάνουν εποπτευόμενους φορείς Υπουργείων και Περιφερειών (ΝΠΙΔ, ΝΠΔΔ), ΜΚΟ, τοπικούς αναπτυξιακούς φορείς,**

περιβαλλοντικούς φορείς, κοινωνικούς εταίρους, εκπαιδευτικά ιδρύματα, **εκπροσώπους του επιχειρηματικού τομέα**, συνδέσμους-ενώσεις φορέων, ερευνητικούς φορείς κλπ). Η διαβούλευση στο επίπεδο αυτό (πχ με διακίνηση ερωτηματολογίων, διαμόρφωση ειδικών ιστοσελίδων ενημέρωσης και διαβούλευσης, θεματικές συναντήσεις, σύσταση ομάδων σχεδιασμού, ενημερωτικές ημερίδες κλπ) είχε ως τελικό προϊόν τις προτάσεις που απεστάλησαν στο πλαίσιο της 1ης και 2ης εγκυκλίου σχεδιασμού του νέου ΕΣΠΑ στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας από τα Υπουργεία και τις Περιφέρειες.

Εκτός των Υπουργείων και Περιφερειών, οι φορείς που απέστειλαν γραπτές προτάσεις στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας αναφορικά με το ΕΣΠΑ 2014-2020 είναι οι εξής:

- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πειραιώς
- Ένωση Περιφερειών Ελλάδος
- Πανελλήνια Ομοσπονδία Γεωτεχνικών Δημοσίων Υπαλλήλων
- Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος
- Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών
- Κτηματολόγιο ΑΕ
- Σύλλογος Ιδιωτικών Μεγάλων και Μικρών παιδικών σταθμών Ελλάδος
- Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσ/νίκης/ Σχολή Τεχν. Γεωπονίας Τεχν. Τροφίμων και Διατροφής
- Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (ΕΔΕΥΑ)
- Ελληνικό Δίκτυο Μικρών Νησιών
- Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
- Σύνδεσμος παραγωγών και εμπόρων λιπασμάτων
- Κοινή τοποθέτηση ενώσεων καινοτομικών και εξωστρεφών επιχειρήσεων (HAMAC-Hellenic SIA-ΕΔΙΔΙΤΕ-Hbio-Hellenic Startup Assosiation)
- Ελληνικό Δίκτυο LEADER+
- Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος
- Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου
- WWF
- Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος
- Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία
- Δήμοι (πχ Ρεθύμνης, Πειραιά, Ηρακλείου Κρήτης)
- Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.)
- Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας
- Ένωση Καταναλωτών 'η Ποιότητα Ζωής'
- Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος
- Πανελλήνιος Σύλλογος Ιδιοκτητών Διατηρητέων Κτιρίων και Μνημείων
- Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ)
- Ομοσπονδία Ελληνικών Συνδέσμων Νέων Επιχειρηματιών
- Ελληνική Ένωση Αναπτυξιακών Εταιρειών (HEL.A.D.A.)

Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα παραδείγματα διαβούλευσης και ενσωμάτωσης προτάσεων φορέων:

Α) Σε περιφερειακό επίπεδο, στο πλαίσιο της στρατηγικής έρευνας και καινοτομίας για την έξυπνη εξειδίκευση, οι περιφέρειες και οι τοπικές κοινωνίες της χώρας καλούνται να αναγνωρίσουν, να δομήσουν και να αξιοποιήσουν τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα, να υποστηρίξουν την καινοτομία και να επικεντρώσουν τις επενδύσεις, ώστε με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών σε όλα τα στάδια, να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος μετασχηματισμός της τοπικής οικονομίας. Στο πεδίο αυτό διαπιστώνεται μια ολοένα και πιο γρήγορη κατανόηση για τους τρόπους εφαρμογής της μεθοδολογίας και συμμετοχής. Οι Περιφερειακές Αρχές έχουν ήδη ξεκινήσει τις **δράσεις διαβούλευσης προκειμένου να καταρτίσουν τις περιφερειακές στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3)**, έχοντας ακολουθήσει η κάθε μια διαδικασίες διαβούλευσης με το τοπικό επιχειρηματικό περιβάλλον (πχ με τη διοργάνωση θεματικών εργαστηρίων με τοπικές επιχειρήσεις, τοπικούς παράγοντες και φορείς κλπ).

Η ΓΓΕΤ με διαφόρους κύκλους διαβουλεύσεων, με τη δημιουργία ειδικού δικτυακού τόπου για τις περιφέρειες, με την διαμόρφωση έντυπου σχετικά με τις υπηρεσίες που μπορούν να προσφέρουν σε περιφερειακό επίπεδο οι εποπτευόμενοι από τη ΓΓΕΤ ερευνητικοί οργανισμοί στάθηκε αρωγός της προσπάθειας των περιφερειών. Τα αποτελέσματα των διεργασιών διαβούλευσης των περιφερειακών στρατηγικών RIS3, παρακολουθούνται στενά από τη ΓΓΕΤ ώστε να τα λάβει υπόψη στην αντίστοιχη εθνική στρατηγική¹³.

Βασικό εργαλείο στην προσπάθεια διαμόρφωσης στρατηγικής για την Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία αποτελούν οι Πλατφόρμες Καινοτομίας που συγκροτούνται από τη ΓΓΕΤ. Οι Πλατφόρμες καινοτομίας συγκεντρώνουν εκπροσώπους από τις επιχειρήσεις του κλάδου ή του τομέα, τα ερευνητικά κέντρα, τα Πανεπιστήμια, Υπουργεία και Περιφέρειες καθώς και μη κυβερνητικές οργανώσεις και υλοποιούν τη διαδικασία της «επιχειρηματικής ανακάλυψης» (“entrepreneurial discovery”). Απώτερος στόχος των Πλατφορμών αυτών είναι:

- η περαιτέρω εξειδίκευση των τομέων προτεραιότητας και η αναγνώριση δραστηριοτήτων (activities) οι οποίες αξιοποιώντας την Έρευνα, την Τεχνολογία και την Καινοτομία μπορούν να προκαλέσουν διαθρωτικές αλλαγές στις επιχειρήσεις του τομέα και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους, καθώς και
- ο προσδιορισμός των κατάλληλων εργαλείων για την ενίσχυση των ανωτέρω δραστηριοτήτων (clusters, πόλοι καινοτομίας, κοινοπραξίες κλπ). Θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη Συνεργασιών Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) κατά το πρότυπο των Public Private Partnerships (PPPs) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι Πλατφόρμες θα αξιοποιηθούν επίσης για μια δυναμική συμμετοχή σε ευρωπαϊκές συνεργασίες στο πλαίσιο του Ορίζοντα 2020.

Β) Το παράδειγμα των προτάσεων του **ΣΕΒ**, οι οποίες συνοψίζονται ως εξής: εστίαση επενδύσεων σε οικονομικές δραστηριότητες με περιθώρια ανάπτυξης, σύσταση κοινοπραξιών καινοτομίας για επιλεγμένες ομάδες τεχνολογιών αιχμής που αντικρίζουν συγκεκριμένες αναδυόμενες αγορές, επιχειρηματικότητα νέων επιστημόνων, αποτελεσματικό πλέγμα μηχανισμών υποστήριξης των επιχειρήσεων, μετατόπιση του βάρους από την παραγωγή επαγγελματικής κατάρτισης στη στήριξη επιχειρήσεων και σχεδίων που εκπονούν για προσαρμογή στην κρίση και στις τεχνολογικές προκλήσεις, μειωμένο ενεργειακό αποτύπωμα, ανάπτυξη εξαγωγικής ανταγωνιστικότητας, ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική για την εφοδιαστική αλυσίδα, e-επιχειρηματικότητα και e-διακυβέρνηση. Κυρίως στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 3 ενδεικτικά αναφέρεται ότι ενσωματώθηκαν επιμέρους προτάσεις του φορέα που αφορούν στην εστίαση των επενδύσεων σε τομείς και κλάδους με προοπτικές ανάπτυξης καθώς και:

¹³ Η ΓΓΕΤ σε περιφερειακό επίπεδο λειτουργεί συμβουλευτικά προς τις Περιφέρειες και ενισχύει τη διασύνδεση μεταξύ της προσφοράς της ερευνητικής δραστηριότητας με τις κατά τόπους εξειδικευμένες περιφερειακές ανάγκες :Συμμετοχή της ΓΓΕΤ στα αναπτυξιακά συνέδρια και στις προσυνεδριακές εργασίες (RIS3) που οργανώνονται από τις Περιφέρειες. Συμμετοχή στελεχών ΓΓΕΤ σε δίκτυα RIS3 που οργανώνονται από τις Περιφέρειες (π.χ. Δίκτυο RIS3 ΠΙΝ) καθώς και τα Περιφερειακά Συμβούλια Καινοτομίας, παροχή τεχνογνωσίας σε διάφορα ζητήματα, τηλεδιασκέψεις κλπ. Ιδίως τονίζεται η σημασία των Ερευνητικών Κέντρων ως πόλων καινοτομίας στις Περιφέρειες στο πλαίσιο ενός νέου αποκεντρωμένου αναπτυξιακού μοντέλου.

- Παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις και ανάπτυξη ενός καλά σχεδιασμένου πλέγματος μηχανισμών υποστήριξης των επιχειρήσεων σε όλο το εύρος των αναγκών τους όπως συστήματα βελτίωσης παραγωγικότητας, νέα σύνθετα και εξειδικευμένα εργαλεία χρηματοδότησης, υποστήριξη νεοσύστατων επιχειρήσεων.

- Σχεδιασμός και υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για την Εφοδιαστική Αλυσίδα η οποία να ανταποκρίνεται στις νέες συνθήκες διεθνών μεταφορικών ροών αλλά και των εθνικών αναπτυξιακών αναγκών, να συνδέει τις επενδυτικές προτεραιότητες του ιδιωτικού τομέα με τις δημόσιες επενδύσεις σε εθνικές υποδομές που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη του κλάδου, να οριοθετεί τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων και να κατευθύνει αποτελεσματικά τους πόρους.

Γ) Η πρόβλεψη του ΕΣΠΑ (βλ. κεφ. 1.5.1) για ενεργό συμμετοχή της **Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑΜΕΑ)** στην εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού των αρχών που έχουν την ευθύνη διαχείρισης των ΕΔΕΤ (π.χ. Διαχειριστικές Αρχές, επιλεγμένοι μεγάλοι Δικαιούχοι ή ΕΦΔ) , ιδιαίτερα στους τομείς της εφαρμοστέας Κοινοτικής και διεθνούς νομοθεσίας και πολιτικής για την αναπηρία και της προσβασιμότητας των ΑμεΑ, και της πρακτικής εφαρμογής τους στις παρεμβάσεις του ΕΣΠΑ, στο πλαίσιο των υποχρεώσεων που συνδέονται με τη σχετική αιρεσιμότητα. Παράλληλα, η ΕΣΑΜΕΑ προβλέπεται να συμμετέχει στις Επιτροπές Παρακολούθησης των ΕΠ, στην συμμετοχή διαμόρφωσης εξειδικευμένων κριτηρίων επιλογής πράξεων που συνδέονται με την προσβασιμότητα και μη διάκριση, όπως για παράδειγμα η διαμόρφωση σειράς ολοκληρωμένων υποδομών προσβασιμότητας σε όλο το εύρος εγκαταστάσεων τουριστικού ενδιαφέροντος.

Δ) Αναφορικά με τη χρήση των CLLD, σημειώνεται ότι υπό το συντονισμό του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης συστήθηκαν (2012) θεματικές ομάδες στρατηγικού σχεδιασμού, (ΘΟΣΣ) μία εκ των οποίων αφορούσε στα θέματα Leader-Τοπικής Ανάπτυξης. Συμμετέχοντες ήταν μεταξύ άλλων Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές Περιφερειών, Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, η Ελληνική Ένωση Αναπτυξιακών Εταιριών και το Ελληνικό Δίκτυο Leader. Η διαβούλευση στο πλαίσιο αυτό επηρέασε το σχεδιασμό των εργαλείων Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων κυρίως ως προς την πολυταμειακότητα.

Ε) Οι προτάσεις του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (συμπεριλαμβανομένων της Κεντρικής υπηρεσίας ασύλου, Αρχής προσφύγων, ΕΛΑΣ, ΕΥΠ, Πυροσβεστικού Σώματος) υπεβλήθησαν γραπτά στο πλαίσιο των σχετικών εγκυκλίων σχεδιασμού του ΥΠΑΑΝ. Ως ενδεικτικό παράδειγμα ενσωμάτωσης προτάσεων του αναφέρεται η προτεραιότητα η ανάπτυξης ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε ζητήματα ομαλής ενσωμάτωσης των υπηκόων τρίτων χωρών που αιτούνται άσυλο στην Χώρα (δημιουργία νέων Δομών και ανακατασκευή/ανακαίνιση των υφιστάμενων Δομών Φιλοξενίας, βραχυχρόνια κάλυψη των λειτουργικών τους δαπανών, παροχή ιατρικής, νομικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και προσωπικής ανάπτυξης ικανοτήτων των αιτούντων ασύλου, των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των ευάλωτων ομάδων υπηκόων τρίτων χωρών κλπ). Η προτεραιότητα ενσωματώθηκε στο Θεματικό Στόχο 9, με την αξιοποίηση πόρων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης.

Στόχος στο νέο ΕΣΠΑ είναι η ενίσχυση των διαδικασιών διαβούλευσης και της ενεργού συμμετοχής των εταίρων κατά την προετοιμασία και υλοποίηση των Προγραμμάτων, ειδικά των περιβαλλοντικών και κοινωνικών εταίρων.

Η συγκρότηση της εταιρικής σχέσης, που περιλαμβάνει τις αρμόδιες δημόσιες αρχές, οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους, φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών, γίνεται με **βασικό κριτήριο την πλήρη κάλυψη του εύρους των θεματικών στόχων και των οριζόντιων πολιτικών του νέου ΕΣΠΑ**. Κατά τη φάση εφαρμογής του ΕΣΠΑ η ευρεία αυτή διαβούλευση θα λάβει **μόνιμη μορφή** στο πλαίσιο των μηχανισμών της Διάσκεψης των Προέδρων Επιτροπών Παρακολούθησης, των Επιτροπών Παρακολούθησης των ΕΠ και της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του Υπουργείου Ανάπτυξης και

Ανταγωνιστικότητας (λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 42 Κανονισμού Κοινών Διατάξεων).

Οι οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων, και ιδίως αυτών που υπογράφουν την Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΓΣΕΕ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ, ΣΕΒ, ΣΕΤΕ), αποτελούν εταίρους, κατά το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, του Εταιρικού Συμφώνου και των Τομεακών και Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και η ενεργός συμμετοχή τους στην αναπτυξιακή διακυβέρνηση είναι προϋπόθεση για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η χώρα.

Οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν ήδη θεσμικά, στην εκπόνηση των σημαντικότερων εθνικών προγραμμάτων για την ανάπτυξη, την απασχόληση και τις μεταρρυθμίσεις, γεγονός που τους δίνει τη δυνατότητα ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για την εκπόνηση πολιτικών που θα βγάλουν τη χώρα από την κρίση. Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013, υλοποίησαν πλήθος δράσεων για την προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης και δημιούργησαν σημαντικούς μηχανισμούς για την υποστήριξη της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, οι κοινωνικοί εταίροι αναμένεται να έχουν αυξημένες ευθύνες για την εκπόνηση και υλοποίηση δράσεων των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων με στόχο την προώθηση του νέου αναπτυξιακού υποδείγματος που στηρίζει την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή. Ειδικότερα οι κοινωνικοί εταίροι θα κληθούν από τις αρχές διαχείρισης των Προγραμμάτων να αναλάβουν-όταν κρίνεται απαραίτητο για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της χαραχθείσας στρατηγικής- την εκπόνηση προτάσεων και την υλοποίηση δράσεων με κύρια χαρακτηριστικά την ανάπτυξη του κοινωνικού διαλόγου σε όλα τα επίπεδα, την προώθηση πολιτικών για σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά θέματα συστημικού χαρακτήρα καθώς και την προώθηση των συνεργασιών και των δικτυώσεων οικονομικών και κοινωνικών φορέων.

Στο πλαίσιο αυτό και κατ' εφαρμογή των προβλεπόμενων στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, για την ενθάρρυνση της επαρκούς συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στην υλοποίηση δράσεων που στηρίζονται από το ΕΚΤ, με στόχο την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των κοινωνικών εταίρων για την παραγωγή πολιτικών, οι διαχειριστικές αρχές των Τομεακών και Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων θα μεριμνήσουν ανάλογα με τις ανάγκες, για τη χρήση από τους εταίρους κατάλληλου ποσού από τους πόρους του Ταμείου. Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην υλοποίηση δράσεων των σχετικών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων θα αφορά κυρίως: α) στην προώθηση της απασχόλησης και την υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων, β) στην προώθηση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές, γ) στη βελτίωση των δεξιοτήτων του ενεργού πληθυσμού και στην προώθηση της δια βίου μάθησης, δ) στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας, ε) στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής και στ) στην ενίσχυση της θεσμικής τους ικανότητας, της ποιότητας του κοινωνικού διαλόγου και της δικτύωσής τους με διεθνείς οργανισμούς.

Όλα τα βασικά υποστηρικτικά έγγραφα του αναπτυξιακού σχεδιασμού αναρτώνται στο διαδίκτυο και δίνεται η δυνατότητα σχολιασμού και υποβολής ερωτήσεων και προτάσεων. Στην ηλεκτρονική πύλη <http://www.espa.gr>, αλλά και στους διαδικτυακούς τόπους άλλων Υπουργείων και Περιφερειών, έχει δημιουργηθεί ειδικός χώρος, ο οποίος αφορά στην περίοδο 2014-2020.

Επιπλέον, με σκοπό τη βέλτιστη οργάνωση, την έγκαιρη πληροφόρηση, τη διαφάνεια και την αποτελεσματική επικοινωνία, στο πλαίσιο της διαβούλευσης μεταξύ των Υπηρεσιών διαμορφώθηκε ειδικός ηλεκτρονικός χώρος εργασίας στο πλαίσιο του Intranet και λειτουργεί με την ονομασία «ΔΙΑΥΛΟΣ» (μέρος της διαδικτυακής πύλης του ΕΣΠΑ). Σε κάθε υπηρεσία υπουργείου και περιφέρειας, η οποία εμπλέκεται στο σχεδιασμό διατίθεται ειδικός ηλεκτρονικός χώρος εργασίας, ώστε να αναρτώνται έγγραφα που αφορούν στη διαβούλευση του σχεδιασμού του νέου ΕΣΠΑ και των νέων ΕΠ. Παράλληλα, στο χώρο αυτό, διατίθενται σειρά άλλων δυνατοτήτων όπως πρόσβαση στα κείμενα διαβούλευσης στο πλαίσιο της Ομάδας Διαρθρωτικών Δράσεων του Συμβουλίου, τελικά κείμενα Επιτροπής για το Συντονισμό των Ταμείων (COCOF) και Υποεπιτροπής Χωρικής Συνοχής και Αστικών

Θεμάτων (TCUM), ημερολόγιο για ενημέρωση επικείμενων συσκέψεων, συνεδρίων, καταληκτικές ημερομηνίες για διαδικασίες καθώς και βιβλιοθήκη με όλα τα χρήσιμα κείμενα για τη διαβούλευση.

Στο επίπεδο της στρατηγικής παρακολούθησης σημειώνεται ότι η **συνεισφορά των εταίρων στην προετοιμασία της Έκθεσης Προόδου του άρθρου 52 Καν. ΕΚ 1303/2013** θα περιλαμβάνει: εισροές των Υπουργείων και Περιφερειών στην Εθνική Αρχή Συντονισμού με βάση την πρόοδο υλοποίησης των σχετικών ΕΠ/ΠΕΠ, πρόσθετες κατά περίπτωση εισροές μελών φορέων (πχ περιβαλλοντικοί και κοινωνικοί εταίροι) που συγκροτούν την εταιρική σχέση σε ειδικά θέματα (ισότητα και μη διάκριση, αειφόρος ανάπτυξη κλπ), και τέλος ενημέρωση και διαβούλευση με όλους τους εταίρους επί του σχεδίου της έκθεσης προόδου του ΕΣΠΑ στο πλαίσιο της Επιτροπής Παρακολούθησης. Σύμφωνα και με τις διατάξεις του άρθρου 14 του Ευρωπαϊκού κώδικα δεοντολογίας για την Εταιρική Σχέση, ιδιαίτερη ανάλυση θα γίνεται όσον αφορά την αξιολόγηση του ρόλου των εταίρων στην εφαρμογή του ΕΣΠΑ και την επισκόπηση των απόψεων που διατύπωσαν κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης, συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της περιγραφής του τρόπου συνεκτίμησης των απόψεων των εταίρων.

Η συμμετοχή των εταίρων στις διαδικασίες κατάρτισης των ΕΠ, στις Επιτροπές Παρακολούθησης, στην παρακολούθηση και κατάρτιση των ετήσιων εκθέσεων προόδου και στην αξιολόγηση των ΕΠ θα βασίζεται στις σχετικές διατάξεις του Ευρωπαϊκού κώδικα δεοντολογίας για την Εταιρική Σχέση.

1.5.2 Ισότητα των Φύλων, Μη-Διάκριση, Προσβασιμότητα

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Καν. (ΕΚ) 1303/2013 τα Κ-Μ και η Επιτροπή διασφαλίζουν την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου κατά τα στάδια της προετοιμασίας, της υλοποίησης, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης των προγραμμάτων. Επίσης, λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου να αποτρέψουν κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνικής καταγωγής, της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της ύπαρξης αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού κατά την εκπόνηση και υλοποίηση των προγραμμάτων. Στο πλαίσιο αυτό θα υλοποιηθούν οριζόντιες ενέργειες και δράσεις εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.

Οι κύριοι στόχοι για την προώθηση της ισότητας των φύλων καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς:

- (α) ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας
- (β) συμμετοχή των γυναικών σε δραστηριότητες υπαίθρου με στόχο την τοπική ανάπτυξη
- (γ) προώθηση της κοινωνικής ένταξης των γυναικών, πρόληψη και καταπολέμηση της γυναικείας φτώχειας και όλων των μορφών βίας λόγω φύλου
- (δ) ένταξη της διάστασης του φύλου σε ζητήματα κοινωνικής προστασίας και προστασίας της υγείας
- (ε) στήριξη της οικογένειας, και της εναρμόνισης επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής
- (στ) ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στη δημόσια ζωή και στις διαδικασίες λήψης πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών αποφάσεων
- (ζ) καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου και των έμφυλων στερεοτύπων
- (η) ένταξη της ισότητας των φύλων στις δημόσιες πολιτικές, παρακολούθηση και αξιολόγησή τους.

Αντίστοιχα, στο πεδίο της αποτροπής της μη διάκρισης και την ενίσχυση της προσβασιμότητας, οι κύριοι στόχοι καλύπτουν:

- α) Ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας
- β) Ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση
- γ) Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας

- δ) Καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Τα μέτρα που προβλέπονται για την προώθηση της ισότητας των φύλων και την αποτροπή διακρίσεων στα διάφορα στάδια προετοιμασίας και υλοποίησης του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων περιλαμβάνουν:

- i. Την ενεργό συμμετοχή - δημόσια διαβούλευση, περιφερειακές και τομεακές αναπτυξιακές ημερίδες, εθνικά συνέδρια- στη διαδικασία σχεδιασμού αρμόδιων δημόσιων φορέων (π.χ. Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων,) και κοινωνικών οργανώσεων (π.χ. Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία)
- ii. Την ισόρροπη, κατά το δυνατόν, συμμετοχή ανδρών και γυναικών στην επιτροπή παρακολούθησης των ΕΠ και την εκπροσώπηση σε αυτή δημόσιων αρχών που είναι αρμόδιες για θέματα ισότητας, καθώς και κοινωνικών οργανώσεων ειδικών πληθυσμιακών ομάδων (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, Δίκτυο ROM κλπ)
- iii. Τη λήψη κατάλληλων μέτρων για τη δημοσιοποίηση του προγράμματος και των ειδικότερων δράσεων που περιλαμβάνονται σε αυτό, με μορφές προσβάσιμες σε όλους, ώστε να διασφαλίζεται η κατά το δυνατό ευρύτερη δυνατότητα πρόσβασης στην κοινοτική συγχρηματοδότηση. Στα μέτρα αυτά συμπεριλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η αποστολή των προκηρύξεων σε όλα τα μέλη της επιτροπής παρακολούθησης των ΕΠ αλλά και σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, οι οποίοι μπορούν να εξασφαλίσουν ευρεία διάδοση, τόσο των ευκαιριών χρηματοδότησης, όσο και των ειδικών όρων και προϋποθέσεων για τη λήψη της
- iv. Την παρακολούθηση και τη σχετική ενημέρωση της επιτροπής παρακολούθησης των ΕΠ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέσω της ετήσιας έκθεσης, όσον αφορά τα μέτρα που έχουν ληφθεί σε σχέση με την παροχή ίσων ευκαιριών στο πλαίσιο των ΕΠ, την αποτελεσματικότητα τους και τις διορθωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της μη διάκρισης
- v. Τη χρήση εξειδικευμένων κριτηρίων για την τήρηση της αρχής της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και της μη διάκρισης, καθώς και για την ενίσχυση της προσβασιμότητας, κατά τη διαδικασία επιλογής, υλοποίησης και αξιολόγησης πράξεων για συγχρηματοδότηση (όπου είναι εφικτό).

Για περαιτέρω εξειδίκευση των ανωτέρω κατά τη φάση προετοιμασίας και υλοποίησης των ΕΠ, δημιουργούνται Ομάδες Εργασίας με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων (π.χ. Ομάδα Εργασίας για προσβασιμότητα με συμμετοχή ΕΣΑΜΕΑ).

1.5.3 Βιώσιμη Ανάπτυξη

Στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής και του ΕΣΠΑ 2014-2020, η βιώσιμη ανάπτυξη διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» προωθώντας δράσεις που στοχεύουν στην αποτελεσματική χρήση των ενεργειακών πόρων, με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και στη δημιουργία μιας φιλικής προς το περιβάλλον, ανταγωνιστικής οικονομίας.

Στόχος των δράσεων αυτών σε εθνικό επίπεδο, είναι να προωθηθεί η αναδιάρθρωση της παραγωγικής βάσης της χώρας ανάγοντας το φυσικό περιβάλλον σε μοχλό ανάπτυξης, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ορθολογική χρήση και προστασία του. Παράλληλα, κατευθύνονται οι επενδύσεις και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, έτσι ώστε να «οικολογικοποιηθούν» (πρασινίσουν) και να αναβαθμιστούν ποιοτικά, τομείς που αποτελούν το μέλλον της χώρας, όπως ο ποιοτικός τουρισμός, τα γεωργικά προϊόντα, η καθαρή ενέργεια, οι νέες τεχνολογίες, ο πολιτισμός, οι μεταφορές.

Στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (2013), η μεταστροφή προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αποτελεί Άξονα Προτεραιότητας με χρονικό ορίζοντα το 2020. Επίσης, η επίτευξη των εθνικών στόχων για την ενέργεια, η περιβαλλοντική προστασία και η βέλτιστη αξιοποίηση των εγχώριων φυσικών πόρων τίθενται σε προτεραιότητα, δεδομένου ότι θα συνεισφέρουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, τη διατήρηση των θέσεων εργασίας και την προστασία των καταναλωτών.

Αναγνωρίζοντας ότι η κλιματική αλλαγή αποτελεί παγκόσμια απειλή αλλά και το ότι η χώρα μας είναι ιδιαίτερα ευάλωτη απέναντί της, έχει τεθεί ως προτεραιότητα η συμβολή στην αντιμετώπιση του προβλήματος και ο σχεδιασμός πολιτικών μετριασμού και προσαρμογής στις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Ειδικότερα, για το μετριασμό των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή, η χώρα αναπτύσσει και εφαρμόζει ενέργειες που αποσκοπούν στη μείωση των εκπομπών και υλοποιεί δράσεις που ενισχύουν την ενεργειακή ασφάλεια και την ενεργειακή απόδοση, συνεισφέρουν στην οικοδόμηση μιας οικονομίας φιλικής στο κλίμα και συντελούν στην αύξηση θέσεων εργασίας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ε.Ε.

Η προσαρμογή είναι μια μακρόχρονη και συνεχής διαδικασία, η οποία αναπτύσσεται σε όλα τα επίπεδα της οικονομίας και της κοινωνίας και απαιτεί στενή συνεργασία και συντονισμό μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων.

Στο πλαίσιο αυτό, η «Εθνική Στρατηγική Προσαρμογής για την κλιματική αλλαγή» που πρόκειται να εκπονηθεί θα αποτελέσει βασικό εργαλείο για τη χάραξη στρατηγικής μείωσης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Για την υποστήριξη των στόχων της κλιματικής αλλαγής κατά την κατάρτιση και υλοποίηση των Προγραμμάτων, θα εφαρμοστεί η προτεινόμενη μεθοδολογία του άρθρου 8 του Κανονισμού 1303/2013 και του σχετικού εκτελεστικού Κανονισμού όπου με την διαμόρφωση προσχεδίων των Προγραμμάτων, θα προσδιοριστούν οι κατηγορίες παρέμβασης με το σχετικό τους προϋπολογισμό. Παράλληλα για την αποφυγή πιθανών αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων στον τομέα της κλιματικής αλλαγής, οι δράσεις θα υποβάλλονται σε εξέταση «κλιματικής συμβατότητας» (climate proofing), όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο και υπάρχει συσχέτιση.

Η προσπάθεια για την στήριξη της μετάβασης της χώρας σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα έχει ως επιστέγασμα το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (άρθρο 4 της Οδηγίας 2009/30/ΕΚ) δύο σχετικά κύρια νομοθετήματα (Ν. 3851/2010 και Ν.4062/2012) για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αλλά και όλες τις ισχύουσες διατάξεις που αφορούν στην εξοικονόμηση ενεργειακών πόρων (θέσπιση ΚΕΝΑΚ, ν.3855/2010, Ν. 4122/2013) και στην Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Ν.3734/2009 και συνοδευτικές διατάξεις και αποφάσεις της διοίκησης). Στην εθνική στρατηγική προβλέπονται συγκεκριμένοι στόχοι μέχρι το 2020 για την αύξηση της συμμετοχής των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα.

Όσον αφορά τις επενδύσεις στον τομέα των μεταφορών, η Στρατηγική της χώρας για τις Μεταφορές συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της ελαχιστοποίησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και του θορύβου) από τις μεταφορές και τη βελτίωση των παρεχόμενων αντίστοιχων υπηρεσιών, υποστηρίζοντας τις εξής προτεραιότητες:

- Προώθηση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον (περιλαμβανομένων των συστημάτων χαμηλού θορύβου) με έμφαση στη χρήση μέσων σταθερής τροχιάς (σιδηροδρομικά έργα, έργα ΜΕΤΡΟ, Προαστιακός, Τραμ).
- Προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών (συνδέσεις σιδηροδρομικού δικτύου με κύριους λιμένες και αεροδρόμια της χώρας).
- Ολοκλήρωση της προσβασιμότητας του βασικού (core) Διευρωπαϊκού Οδικού Δικτύου, υλοποίηση έργων σημαντικών παρακάμψεων των κύριων αστικών κέντρων, βελτίωση κρίσιμων σημείων συμφόρησης καθώς και αντιμετώπιση των ελλειπουσών συνδέσεων του υφιστάμενου αναλυτικού οδικού δικτύου, με στόχο την περαιτέρω μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης.
- Βελτίωση των λιμενικών υποδομών.
- Υλοποίηση έργων / σχεδίων πρόληψης και αντιμετώπισης θαλάσσιων περιβαλλοντικών ατυχημάτων.

Η συνολική προσέγγιση στοχεύει σε ένα σύγχρονο και διαλειτουργικό δίκτυο μεταφορών που θα εξασφαλίζει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες μεταφορών για επιβάτες και εμπορεύματα με έμφαση στην αξιοπιστία, την ασφάλεια, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, την εξοικονόμηση χρόνου και την εκλογίκευση του κόστους, σε πλήρη εναρμόνιση με την Ευρωπαϊκή Πολιτική των Μεταφορών.

Με δεδομένο ότι η ορθολογική διαχείριση των πόρων, αποτελεί δυναμικό για την ανάπτυξη και τη δημιουργία απασχόλησης στην Ελλάδα, η αποδοτική χρήση των πόρων συνιστά κύρια στρατηγική επιλογή που διατρέχει το ΕΣΠΑ 2014-2020 στο σύνολό του. Στην κατεύθυνση αυτή, η διαχείριση των στερεών αποβλήτων κατά την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020 προσεγγίζεται υπό το πρίσμα της ολοκληρωμένης αντιμετώπισης της διαχείρισης τους (πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση, διάθεση) και με γνώμονα την μετατροπή των αποβλήτων σε πόρο. Σε αυτό το πλαίσιο, σημαντικό βήμα αποτελεί η Οδηγία - πλαίσιο 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα, που ενσωματώθηκε με το Ν.4042/2012 στο εθνικό δίκαιο όπου διευκρινίζονται έννοιες και εισάγονται νέες αρχές στα θέματα σχεδιασμού και διαχείρισης των αποβλήτων, διατηρώντας, ταυτόχρονα, τις βασικές υποχρεώσεις που απορρέουν από ισχύουσες ειδικότερες οδηγίες.

Σε σχέση με το φυσικό κεφάλαιο, με το Ν.3937/2011 για την προστασία της βιοποικιλότητας, την ενσωμάτωση μέσω του Ν.3983/2011 της Οδηγίας πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική 2008/56/ΕΚ καθώς και με τη θεσμοθέτηση του δικτύου NATURA και των προστατευόμενων περιοχών με την πρόσφατη τροποποίηση (Ν.3937/2011) του ν. 1650/86, υφίσταται ένα ισχυρό και απλοποιημένο νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας, των οικοτόπων αλλά και του γενετικού/ βιολογικού αποθέματος στην ελληνική επικράτεια. Με την περαιτέρω εξειδίκευση του ανωτέρω πλαισίου, θα διασαφηνισθούν θέματα πλήρους συμμόρφωσης με την ευρωπαϊκή νομοθεσία κυρίως σε ότι αφορά την προστασία ορισμένων ειδών (π.χ. πουλιά). Οι προτεραιότητες χρηματοδότησης θα βασιστούν στην Εθνική Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα η οποία βρίσκεται στο τελικό στάδιο της πολιτικής αποδοχής και αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2014. Παράλληλα, έχει προωθηθεί και υλοποιείται η επεξεργασία ενός πλαισίου δράσεων προτεραιότητας (PAF) η εκπόνηση του οποίου θα ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2014, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμπληρωματικότητα και η συνέργεια των δράσεων που αφορούν τη βιοποικιλότητα κατά την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020.

Σε σχέση με την πρόληψη και καταπολέμηση καταστροφών και την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων, η Ελλάδα υπέβαλε την 1η Ιουνίου 2012 στην Γραμματεία του UN/ISDR την Ελληνική Εθνική Πλατφόρμα Μείωσης της Επικινδυνότητας των Καταστροφών. Η Ελληνική Εθνική Πλατφόρμα Μείωσης της Επικινδυνότητας των Καταστροφών υιοθετεί τους στρατηγικούς άξονες δράσεων που έχουν χαράξει τα Ηνωμένα Έθνη στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης του Hyogo (Hyogo Framework for Action 2005-2015) και αποτελεί το πρώτο βήμα στην κατεύθυνση της συγκρότησης ενός θεσμικού πλαισίου για την άσκηση πολιτικής στον συγκεκριμένο τομέα. Συντονιστής και εθνικό σημείο επαφής της Εθνικής Πλατφόρμας είναι η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ) του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Στο πλαίσιο αυτό, έχει ολοκληρωθεί η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης των εργαλείων που χρησιμοποιούνται για τη μείωση του κινδύνου. Το εθνικό θεσμικό πλαίσιο για την πρόληψη και τη διαχείριση καταστροφών προγραμματίζεται να εξασφαλίζει συμβατότητα με σχετικές πρωτοβουλίες, όπως η οδηγία INSPIRE και ο κανονισμός GMES, και συμπληρωματικότητα με άλλες σχετικές νομοθετικές πράξεις της ΕΕ, όπως η Οδηγία 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας και η οδηγία για τις ευρωπαϊκές υποδομές ζωτικής σημασίας.

Σε ότι αφορά τις δασικές πυρκαγιές σημαντικό ρόλο στον τομέα έχει η Ειδική Γραμματεία Δασών του ΥΠΕΚΑ, η οποία έχει συμβάλει στη σύνταξη Αντιτυρικών Σχεδίων Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών με παράλληλη εκπόνηση χαρτών απειλής εκδήλωσης πυρκαγιών. Η Οδηγία 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας ενσωματώθηκε με την ΚΥΑ Η.Π. 31822/1542/Ε103 (ΦΕΚ Β' 1108/2010) και η Ειδική Γραμματεία Υδάτων έχει δρομολογήσει την υλοποίηση εφαρμογής της με την κατάρτιση Ζωνών Δυσνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας, Χαρτών Επικινδυνότητας και Χαρτών Κινδύνων Πλημμύρας. Τέλος, η θεσμοθέτηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Καταπολέμηση της ερημοποίησης με στόχο την αντιμετώπιση της σφράγισης - διάβρωσης του εδάφους και της ερημοποίησης θα συνδυαστεί με την εθνική στρατηγική για την αγροτική ανάπτυξη.

Για τη συστηματικότερη εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες συνθήκες που θα εξασφαλίσουν την επαρκή αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού κόστους. Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» έχει ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο κυρίως με το Π.Δ. 148/2009.

Με το Ν. 4014/2011 για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων και με τις Υπουργικές αποφάσεις οι οποίες ακολούθησαν τίθενται οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή της αρχής της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας με διαφάνεια και δικαιοσύνη αφού πλέον γίνεται πιο εύκολη η μέτρηση της περιβαλλοντικής επίπτωσης μίας δραστηριότητας και η ακόλουθη κοστολόγηση των μέτρων αποκατάστασης του περιβάλλοντος.

Στο πλαίσιο της διαχείρισης των αποβλήτων μέσω του Ν. 4042/2012 (Ποινική προστασία του περιβάλλοντος – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/99/ΕΚ – Πλαίσιο παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/98/ΕΚ – Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής), δίνεται μεγαλύτερη έμφαση και επεκτείνεται η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» με στόχο να επιτευχθούν οι προκαθορισμένοι στόχοι μείωσης των παραγόμενων αποβλήτων θέτοντας αυστηρότερες απαιτήσεις. Έτσι, τα συγκεκριμένα ποσά που καταβάλλονται από την Ελληνική Δημοκρατία ως χρηματικά πρόστιμα λόγω παραβιάσεων της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τα απόβλητα και την επεξεργασία των αστικών λυμάτων και που απορρέουν από πράξεις ή παραλείψεις φυσικών ή νομικών προσώπων, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ή νομικών προσώπων των ΟΤΑ για τη διαχείριση των αποβλήτων και την επεξεργασία των αστικών λυμάτων, επιβάλλονται ως χρηματικά πρόστιμα στα πρόσωπα αυτά (αρθ. 44, «Συνέπειες μη συμμόρφωσης με την ευρωπαϊκή νομοθεσία»).

Μέσω, της σχετικής νομοθεσίας για τα νερά και της θεσμοθέτησης των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών επιδιώκεται να ισχυροποιηθούν οι μηχανισμοί παρακολούθησης και ελέγχου της ποιότητας (χημικής, βιολογικής και οικολογικής) των υδάτων με άμεσο αποτέλεσμα την μέτρηση και εντοπισμό των πηγών ρύπανσης και επακόλουθα τον καθορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και μέτρων αποκατάστασης.

Τέλος, η Ελλάδα συμμετέχει στο μηχανισμό της εμπορίας ρύπων που προβλέπεται από το Πρωτόκολλο του Κυότο μέσω του οποίου η χώρα δύναται να επιτύχει μείωση των εκπομπών της. Στο μηχανισμό συμμετέχουν μεγάλες βιομηχανικές εγκαταστάσεις μεταξύ των οποίων και εργοστάσια παραγωγής ενέργειας στα οποία λήφθηκαν σημαντικά μέτρα μείωσης των εκπομπών που παράγονται, ως αποτέλεσμα του περιορισμού μείωσης των εκπομπών μέσω των δραστηριοτήτων βιομηχανικής διεργασίας για την αποτελεσματική προστασία του κλιματικού συστήματος.

Όσον αφορά στην αποτελεσματική Εκτίμηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων έργων και δραστηριοτήτων (ΕΠΕ) και τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ) σχεδίων και προγραμμάτων, η Εθνική Νομοθεσία έχει προσαρμοστεί, πλήρως στο σχετικό Κοινοτικό Δίκαιο και επομένως υπάρχουν σε ισχύ οι απαραίτητες ρυθμίσεις και εφαρμόζεται αποτελεσματικά η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δεδομένου ότι η ενσωμάτωση των αρχών της αειφορίας στην κατάρτιση των Προγραμμάτων αποτελεί επιταγή, θα εφαρμοστεί η Οδηγία 2001/42 σχετικά με την Εκτίμηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ορισμένων Σχεδίων και Προγραμμάτων, όπως έχει εναρμονιστεί στο εθνικό δίκαιο καθώς αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην κατάρτιση και την υλοποίηση των Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020 και στην αναζήτηση αειφόρων λύσεων.

Για την απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό της συλλογής, διαχείρισης και ανταλλαγής δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή αλλά και την εύκολη πρόσβαση του πολίτη στην περιβαλλοντική πληροφορία ενσωματώθηκε η Οδηγία INSPIRE στο εθνικό δίκαιο και διεξάγονται παράλληλες δράσεις για την αναζήτηση και μεταφόρτωση στατιστικής και γεωχωρικής πληροφορίας.

Στο Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής έχει συσταθεί Γραφείο Πράσινων Συμβάσεων και Περιβαλλοντικών Προτύπων, με σκοπό την ανάπτυξη και προώθηση της χρήσης περιβαλλοντικών κριτηρίων στις Δημόσιες Συμβάσεις. Για την αποτελεσματική εφαρμογή των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων σχεδιάζεται η εκπόνηση ενός Εθνικού Σχεδίου Δράσης, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες προμηθειών του δημοσίου, την ετοιμότητα της ελληνικής αγοράς και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

1.5.4 Στόχοι Οριζόντιων Πολιτικών

❖ Αντιμετώπιση της δημογραφικής αλλαγής

Οι προκλήσεις που σχετίζονται με δημογραφικές αλλαγές έχουν ευρείες οικονομικές, κοινωνικές και χωρικές προεκτάσεις με επιπτώσεις στην περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική συνοχή.

Η Ελλάδα είναι χώρα υποδοχής μεταναστών, με τον αριθμό να αυξάνει σημαντικά από τους μη καταγραφέντες. Ο μέσος όρος ζωής των κατοίκων είναι υψηλός - 78,5 στους άνδρες και 83,1 στις γυναίκες και η γονιμότητα χαμηλή, κοντά στο μέσο ευρωπαϊκό όρο (1,42 παιδιά ανά γυναίκα το 2011). Η γήρανση του πληθυσμού είναι αυξανόμενη, ενώ οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον δεν φαίνεται να ανατρέπουν την τάση αυτή τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω αντιστοιχούν στο 19,7% του συνολικού πληθυσμού, ενώ τα άτομα κάτω των 15 ετών αντιστοιχούν στο 14,4%. Ο δείκτης εξάρτησης των ηλικιωμένων φτάνει στο 29,9% το 2012, διαμορφώνοντας δυσμενή αναλογία ηλικιωμένων (65 ετών και άνω) προς τα άτομα που ανήκουν στα παραγωγικά ηλικιακά κλιμάκια (15-64 ετών).

Ταυτόχρονα, η εξέλιξη των οικογενειακών δομών υπονομεύει προοδευτικά τις αντικειμενικές συνθήκες για ύπαρξη αλληλεγγύης των γενεών στην οικογένεια. Η τάση προς μικρότερα νοικοκυριά, με περισσότερα άτομα όλων των ηλικιών να ζουν μόνα συνεχίζεται αμείωτη. Παρατηρείται επίσης αύξηση του αριθμού των παιδιών που ζουν με έναν μόνο ενήλικα, αλλά και μείωση του αριθμού των ζευγαριών με παιδιά. Στις περισσότερες μονογονεϊκές οικογένειες, ο αρχηγός είναι γυναίκα.

Στην περίοδο οικονομικής κρίσης που διανύει η Ελλάδα, με τις συνθήκες στην αγορά εργασίας να επιδεινώνονται (υψηλή ανεργία, χαμηλό επίπεδο απασχόλησης), ο αριθμός των ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού αυξάνεται. Ευάλωτες ομάδες πληθυσμού αποτελούν, μεταξύ άλλων, οι ηλικιωμένοι (τα άτομα άνω των 65 ετών παρουσιάζουν ποσοστό φτώχειας 23,6%), οι νέοι (η ανεργία των νέων έως 25 ετών είναι 61,7%, ενώ ο κίνδυνος φτώχειας των νέων μεταξύ 18 και 24 ετών φτάνει το 26,9%) και οι μετανάστες.

Επομένως οι απαιτήσεις, τόσο σε εθνικό επίπεδο (αύξηση αναγκών για την υγεία, την κοινωνική ασφάλιση και την εκπαίδευση), όσο και σε περιφερειακό (υποβάθμιση περιοχών σε όρους οικονομικούς, κοινωνικούς και χωρικούς) γίνονται οξύτερες.

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η αντιμετώπιση των προκλήσεων της υπογεννητικότητας, της ανεργίας των νέων και της ενεργού και υγιούς γήρανσης μέσα από τα ακόλουθα εργαλεία παρέμβασης χωρίς περιορισμούς σε ό,τι αφορά τη χωρική διάσταση συμπεριλαμβανομένων δηλαδή τόσο του αστικού όσο και του υπαίθρου χώρου:

- Ειδικές, στοχευμένες επενδυτικές προτεραιότητες στο πλαίσιο του θεματικού στόχου 3:
 - «Ενίσχυση επιχειρηματικότητας ειδικών ηλικιακών ομάδων (νέων, άνω των 50 ετών, κλπ) στην κατεύθυνση της προώθησης της ανταγωνιστικότητας»
 - «Ενίσχυση επιχειρηματικότητας ειδικών κοινωνικών ομάδων (άνεργοι, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με αναπηρίες κλπ) στην κατεύθυνση της προώθησης της ανταγωνιστικότητας»
- Ειδικές, στοχευμένες επενδυτικές προτεραιότητες στο πλαίσιο του θεματικού στόχου 8:
 - «Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής», με σκοπό τη στήριξη των οικογενειών με εξαρτώμενα μέλη και την ενίσχυση της γυναικείας απασχόλησης και επιχειρηματικότητας με τη χρήση, μεταξύ άλλων, καινοτόμων τρόπων οργάνωσης της εργασίας.
 - «Βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων, ειδικότερα για αυτούς που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης», στοχεύοντας στη συγκράτηση των νέων στην Ελλάδα και την υποστήριξη της βιώσιμης ένταξής τους στην αγορά εργασίας,
 - «Ενεργός και υγιής γήρανση», με στόχο την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των ατόμων με ηλικία μεγαλύτερη των 50 ετών και τη διασφάλιση εισοδήματος για κάθε άνεργο άνω των 50 ετών,

- Ειδικές, στοχευμένες επενδυτικές προτεραιότητες στο πλαίσιο του θεματικού στόχου 9:
- «Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας», με στόχο την αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας και τη βελτίωση της πρόσβασης όλων στα αγαθά της υγείας και της κοινωνικής φροντίδας,
- Δράσεις ευρύτερης εμβέλειας, που διατρέχουν τις πολιτικές και καλύπτουν επιπτώσεις του δημογραφικού προβλήματος: «αυτο-απασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων», Βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων, ειδικότερα για αυτούς που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης», ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, αξιοποιώντας τις συνέργιες που μπορούν να αναπτυχθούν μεταξύ των επενδυτικών προτεραιοτήτων (π.χ. καινοτομία και κοινωνική οικονομία).
- Δράσεις χωρικού χαρακτήρα με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των γεωγραφικών περιοχών που πλήττονται περισσότερο από τη φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό στη βάση των διαφορετικών χαρακτηριστικών της κάθε περιοχής και των ειδικών αναγκών της εκάστοτε ομάδας πληθυσμού. Θα αντιμετωπιστούν θέματα που αφορούν την κοινωνική ένταξη, την πρόσβαση στις υπηρεσίες, την ένταξη στην αγορά εργασίας, τη δικτύωση τοπικών ομάδων για την υποστήριξη των δράσεων.
- Δράσεις χωρικού χαρακτήρα που αφορούν στην ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη και την ενδογενή τοπική ανάπτυξη, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των Περιφερειών, των πόλεων και των περιοχών με γεωγραφικές ιδιαιτερότητες. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπονται ενέργειες για την αντιμετώπιση των οικονομικών, περιβαλλοντικών, δημογραφικών και κοινωνικών προκλήσεων, που επηρεάζουν οι περιοχές αυτές δημιουργώντας ανισότητες, που εκδηλώνονται ισχυρότερα λόγω της κρίσης (περιθωριοποιημένες ομάδες, έλλειψη δυνατότητας πρόσβασης σε υπηρεσίες, γειτονίες με ανυπαρξία κοινωνικών υποδομών).
- Επιπλέον, στο υπό διαμόρφωση, από το Υπουργείο Εργασίας, Σχέδιο Δράσης για την ενεργό και υγιή γήρανση θα περιλαμβάνονται προτάσεις για έγκαιρη παρέμβαση και ενεργοποίηση προκειμένου να δημιουργούνται περισσότερες ευκαιρίες παράτασης του επαγγελματικού βίου των μεγαλύτερων σε ηλικία εργαζομένων

Στόχος είναι η σύνδεση της οικονομικής, αναπτυξιακής και κοινωνικής διάστασης των δημογραφικών προκλήσεων της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απασχόληση και την ευφυή, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, καθώς και τις εθνικές πολιτικές προτεραιότητες για την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή.

1.6 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ετήσια κατανομή των πόρων των ΕΠ του ΕΣΠΑ ανά Ταμείο:

Πίνακας 5: Ετήσια κατανομή πόρων ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

#	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	3.646.378.290,48	448.728.189,17	456.258.836,33	502.278.558,26	529.482.221,91	553.470.336,19	561.780.215,58	594.379.933,04
	ΕΤΠΑ	2.970.871.632,77	345.229.606,35	356.986.198,51	403.528.550,41	435.368.519,04	462.161.722,18	468.851.658,92	498.745.377,36
	ΕΚΤ	675.506.657,71	103.498.582,82	99.272.637,82	98.750.007,85	94.113.702,87	91.308.614,01	92.928.556,66	95.634.555,68
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	4.333.917.413,04	562.665.922,30	604.970.895,71	599.888.292,61	628.671.337,97	631.659.525,53	655.514.110,33	650.547.328,59
	ΕΤΠΑ	1.155.178.564,90	140.699.002,07	170.247.909,76	154.487.063,69	173.406.510,20	167.225.732,78	181.372.254,03	167.740.092,37
	ΕΚΤ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΤΣ	3.178.738.848,14	421.966.920,23	434.722.985,95	445.401.228,92	455.264.827,77	464.433.792,75	474.141.856,30	482.807.236,22
3	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	1.933.409.508,56	276.449.521,46	291.731.298,46	285.741.167,65	270.137.306,01	270.090.657,62	268.910.789,73	270.348.767,63
	ΕΤΠΑ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΕΚΤ	1.933.409.508,56	276.449.521,46	291.731.298,46	285.741.167,65	270.137.306,01	270.090.657,62	268.910.789,73	270.348.767,63
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ για την ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ των ΝΕΩΝ	171.517.029,00	96.357.882,00	75.159.147,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	377.228.417,18	21.245.163,61	32.031.596,42	43.001.282,50	53.891.034,01	64.804.029,50	75.689.971,64	86.565.339,50
	ΕΤΠΑ	176.750.388,88	12.542.759,78	16.777.704,80	21.014.230,35	25.251.127,00	29.486.103,03	33.717.663,83	37.960.800,09
	ΕΚΤ	200.478.028,30	8.702.403,83	15.253.891,62	21.987.052,15	28.639.907,01	35.317.926,47	41.972.307,81	48.604.539,41
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	406.191.468,60	59.952.237,09	57.422.646,59	57.253.048,06	57.293.789,91	58.053.224,27	57.913.929,91	58.302.592,77
	ΕΤΠΑ	352.936.804,28	50.645.514,15	49.098.262,31	49.292.982,34	50.383.533,71	51.138.749,35	50.996.211,81	51.381.550,61
	ΕΚΤ	53.254.664,32	9.306.722,94	8.324.384,28	7.960.065,72	6.910.256,20	6.914.474,92	6.917.718,10	6.921.042,16
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	771.891.345,99	116.834.688,11	111.407.410,05	110.502.837,53	108.455.489,20	108.880.469,31	108.155.827,52	107.654.624,27
	ΕΤΠΑ	640.647.291,24	93.889.534,51	90.885.133,02	90.880.231,63	91.426.747,35	91.844.516,85	91.113.321,69	90.607.806,19
	ΕΚΤ	131.244.054,75	22.945.153,60	20.522.277,03	19.622.605,90	17.028.741,85	17.035.952,46	17.042.505,83	17.046.818,08
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	320.904.543,39	48.817.533,31	46.508.943,20	46.083.813,80	45.053.615,89	45.144.502,05	44.804.485,57	44.491.649,57
	ΕΤΠΑ	263.809.882,37	38.834.978,09	37.580.574,99	37.546.987,17	37.645.775,51	37.733.805,80	37.391.065,33	37.076.695,48
	ΕΚΤ	57.094.661,02	9.982.555,22	8.928.368,21	8.536.826,63	7.407.840,38	7.410.696,25	7.413.420,24	7.414.954,09
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	ΗΠΕΙΡΟΥ	260.677.513,65	38.474.959,03	36.851.568,55	36.742.726,94	36.768.873,43	37.256.248,17	37.166.854,60	37.416.282,93
	ΕΤΠΑ	226.500.790,20	32.502.274,75	31.509.310,12	31.634.273,66	32.334.146,11	32.818.813,43	32.727.338,52	32.974.633,61
	ΕΚΤ	34.176.723,45	5.972.684,28	5.342.258,43	5.108.453,28	4.434.727,32	4.437.434,74	4.439.516,08	4.441.649,32
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	392.788.583,98	59.427.330,28	56.671.076,49	56.215.933,12	55.192.945,34	55.418.229,26	55.053.561,75	54.809.507,74
	ΕΤΠΑ	326.269.401,51	47.797.985,84	46.269.715,44	46.270.541,50	46.562.158,11	46.783.759,30	46.415.757,59	46.169.483,73
	ΕΚΤ	66.519.182,47	11.629.344,44	10.401.361,05	9.945.391,62	8.630.787,23	8.634.469,96	8.637.804,16	8.640.024,01
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	264.590.187,49	37.647.143,37	37.141.732,97	37.220.134,07	37.558.768,29	38.059.003,99	38.307.567,86	38.655.836,94
	ΕΤΠΑ	245.794.494,49	34.364.267,36	34.204.069,87	34.410.806,57	35.119.552,36	35.618.291,85	35.865.267,46	36.212.239,02
	ΕΚΤ	18.795.693,00	3.282.876,01	2.937.663,10	2.809.327,50	2.439.215,93	2.440.712,14	2.442.300,40	2.443.597,92
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	95.026.212,05	14.293.350,95	13.561.572,77	13.486.298,46	13.301.647,23	13.477.253,57	13.424.688,27	13.481.400,80
	ΕΤΠΑ	74.278.999,27	10.666.515,91	10.318.004,58	10.384.806,32	10.609.925,33	10.783.896,38	10.730.147,87	10.785.702,88
	ΕΚΤ	20.747.212,78	3.626.835,04	3.243.568,19	3.101.492,14	2.691.721,90	2.693.357,19	2.694.540,40	2.695.697,92
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	216.273.871,58	32.250.351,10	31.594.113,49	31.255.093,65	30.167.680,45	30.187.990,86	30.435.578,76	30.383.063,27
	ΕΤΠΑ	160.803.272,47	22.554.820,01	22.918.536,20	22.960.168,36	22.971.483,00	22.989.212,05	23.231.902,96	23.177.149,89
	ΕΚΤ	55.470.599,11	9.695.531,09	8.675.577,29	8.294.925,29	7.196.197,45	7.198.778,81	7.203.675,80	7.205.913,38
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	181.539.759,53	24.450.242,30	25.857.140,42	25.770.010,01	25.601.675,06	25.756.855,76	26.777.866,74	27.325.969,24
	ΕΤΠΑ	155.534.239,77	19.911.728,78	21.791.636,26	21.882.441,14	22.227.244,99	22.380.851,32	23.397.422,55	23.942.914,73
	ΕΚΤ	26.005.519,76	4.538.513,52	4.065.504,16	3.887.568,87	3.374.430,07	3.376.004,44	3.380.444,19	3.383.054,51
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	241.335.599,84	33.254.530,21	34.158.736,18	34.124.657,20	34.133.652,41	34.445.295,64	35.330.600,00	35.888.128,20
	ΕΤΠΑ	214.491.238,72	28.568.084,00	29.962.534,68	30.111.963,16	30.650.172,57	30.959.974,97	31.841.662,68	32.396.846,66
	ΕΚΤ	26.844.361,12	4.686.446,21	4.196.201,50	4.012.694,04	3.483.479,84	3.485.320,67	3.488.937,32	3.491.281,54
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15	ΚΡΗΤΗΣ	347.906.498,45	48.621.251,03	49.584.735,90	49.382.746,57	48.946.217,12	49.354.989,16	50.618.911,86	51.397.646,81
	ΕΤΠΑ	289.648.876,11	38.448.625,62	40.477.087,23	40.673.816,84	41.387.173,16	41.792.075,02	43.048.186,83	43.821.911,41
	ΕΚΤ	58.257.622,34	10.172.625,41	9.107.648,67	8.708.929,73	7.559.043,96	7.562.914,14	7.570.725,03	7.575.735,40
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16	ΑΤΤΙΚΗΣ	911.973.576,96	136.812.685,27	131.495.185,63	130.681.963,39	127.420.247,21	128.067.194,60	128.168.233,42	129.328.067,44
	ΕΤΠΑ	678.314.113,31	95.968.213,43	94.959.103,46	95.746.399,74	97.106.626,21	97.740.053,21	97.824.911,09	98.968.806,17
	ΕΚΤ	233.659.463,65	40.844.471,84	36.536.082,17	34.935.563,65	30.313.621,00	30.327.141,39	30.343.322,33	30.359.261,27
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	84.085.281,06	12.779.100,81	12.072.172,54	11.970.462,61	11.720.354,42	11.865.869,39	11.819.877,57	11.857.443,72
	ΕΤΠΑ	62.172.081,03	8.947.808,32	8.645.971,32	8.694.490,43	8.877.597,37	9.021.432,52	8.974.188,49	9.010.592,58
	ΕΚΤ	21.913.200,03	3.831.292,49	3.426.201,22	3.275.972,18	2.842.757,05	2.844.436,87	2.845.689,08	2.846.851,14
	ΤΣ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
18	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΕΓΤΑΑ)	4.223.960.793,00	605.051.830,00	604.533.693,00	604.004.906,00	603.465.245,00	602.915.722,00	602.337.071,00	601.652.326,00
19	ΑΛΙΕΙΑ & ΘΑΛΑΣΣΑ (ΕΓΘΑ)								
20	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	317.612.062,97	42.653.455,52	43.546.467,30	44.453.725,54	45.359.234,14	46.264.678,13	47.206.313,81	48.128.188,53
	ΕΤΠΑ	171.714.541,77	22.480.309,42	22.302.898,77	23.416.242,48	24.965.401,86	25.764.497,18	26.019.970,56	26.765.221,50
	ΕΚΤ	77.616.867,80	11.382.400,79	11.436.161,48	11.317.390,98	10.675.124,05	10.909.536,70	10.909.493,55	11.140.760,25
	ΤΣ	68.280.653,40	8.790.745,31	9.807.407,05	9.720.092,08	9.718.708,23	9.744.644,25	10.276.849,70	10.222.206,78
	ΣΥΝΟΛΟ	19.499.207.956,80	2.716.767.366,92	2.752.558.969,00	2.720.057.657,97	2.762.621.335,00	2.805.172.075,00	2.849.416.455,92	2.892.614.096,99

* Οι πόροι του ΕΤΘΑ δεν έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί

** Στο Ε.Π. «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» συμπεριλαμβάνονται και οι πόροι ύψους 783. 429.680,00 € που εκχωρούνται στις Περιφέρειες όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 1.3.4.

1.7 ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΠΟΡΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΘΡΩΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Ακολουθώντας παρουσιάζεται πίνακας σχετικά με τις μεταφορές πόρων μεταξύ των κατηγοριών περιφερειών.

Πίνακας 6: Μεταφορές πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων μεταξύ των Κατηγοριών Περιφερειών

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΑΣΕΙ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΕΕ (€)	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΕ	ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΟ ΠΟΣΟ (€)	ΜΕΡΙΔΙΟ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΣΦΕΡΟΥΣΑΣ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ (€)
ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ	7.034.213.415,00	ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	211.026.402,00	3,00%	6.823.187.013,00
		ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ			
ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	2.306.119.550,00	ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ		3,00%	2.592.990.540,00
		ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ			
ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ	2.528.152.949,00	ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ		3,00%	2.452.308.361,00
		ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	75.844.588,00		

1.8 ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΠΟΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΟΧΟ Ε.Ε.Σ. ΣΤΟ ΣΤΟΧΟ Ε.Α.Α. ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Πίνακας 7: Μεταφορά Πόρων από το Στόχο «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία στο Στόχο «Επενδύσεις στην Ανάπτυξη και Απασχόληση» ανά Κατηγορία Περιφέρειας

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ	ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΟ ΠΟΣΟ (EUR)
Λιγότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες	-
Μεταβατικές Περιφέρειες	-
Περισσότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες	-

1.9 ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΠΟΡΩΝ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αναφορικά με το Άρθρο 25 του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (ΕΕ) 1303/2013, εκτιμάται ότι θα χρειαστεί να μεταφερθεί το ποσό των 15.000.000 ΕΥΡΩ από την κατανομή του έτους 2014 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Τεχνική Βοήθεια» (συνεισφορά από ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΤΣ) προς την Τεχνική Βοήθεια με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΤΑΜΕΙΟ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	5.226.502,94						
	Μεταβατικές	1.167.323,50						
	Περισσότερο Ανεπτυγμένες	1.715.809,27						
ΕΚΤ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	2.259.447,31						
	Μεταβατικές	762.221,04						
	Περισσότερο Ανεπτυγμένες	643.976,48						
ΤΣ		3.224.719,46						
ΣΥΝΟΛΟ		15.000.000,00						

1.10 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΑΝΑ ΕΔΕΤ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Ακολουθεί πίνακας με πληροφορίες σχετικά με την κατανομή του Αποθεματικού Επίδοσης αναλυμένο ανά ΕΔΕΤ και Κατηγορία Περιφερειών (όπου εφαρμόζεται), εξαιρουμένων των ποσών που αποκλείονται από τον υπολογισμό του Αποθεματικού Επίδοσης (Άρθρο 15 (1) (α) (vii) του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (ΕΕ) 1303/2013).

Πίνακας 9: Κατανομή Αποθεματικού Επίδοσης ανά ΕΔΕΤ και Κατηγορία Περιφερειών

ΤΑΜΕΙΟ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΩΣΙΑΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ (€)	ΠΟΣΑ ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗΣ		ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΗ ΣΤΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ (€)	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ (€)
			ΙΣΟΤΙΜΟ ΕΚΤ ΓΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΝΕΩΝ (€)	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΠ (€)		
ΕΤΠΑ	ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ	4.693.902.392,93			4.693.902.392,93	281.634.143,5
	ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ	1.784.625.261,40			1.784.625.261,40	107.077.515,6
	ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ	1.687.188.958,96			1.687.188.958,96	101.231.337,5
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΠΑ				8.165.716.613,29	489.942.996,8
ΕΚΤ	ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ	2.121.798.669,82	98.605.059,93		2.023.193.609,89	121.391.616,5
	ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ	806.435.734,06	37.472.516,45		768.963.217,61	46.137.793,0
	ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ	762.759.616,29	35.439.452,62		727.320.163,67	43.639.209,8
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤ				3.519.476.991,17	211.168.619,4
ΕΙΓΤΑΑ		4.223.960.793,00		0,00	4.223.960.793,00	253.437.647,5
ΤΣ		3.247.019.501,54			3.247.019.501,54	194.821.170,0
ΕΤΘΑ						
ΣΥΝΟΛΟ (ΟΛΑ ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ)					19.156.173.899,00	1.149.370.433,9

2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

2.1 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΔΕΤ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΤΕΠ

2.1.1. Διασφάλιση ισχυρού και συνεκτικού κεντρικού συντονισμού των ΕΔΕΤ

α) Δημιουργία Εθνικής Αρχής Συντονισμού - Ρόλος και αρμοδιότητες

Στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων – ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας δημιουργείται η Εθνική Αρχή Συντονισμού (ΕΑΣ), η οποία είναι αρμόδια για τον συντονισμό του προγραμματισμού και της εφαρμογής των προγραμμάτων του νέου ΕΣΠΑ και την καθοδήγηση των διαχειριστικών αρχών για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας και νομιμότητας της διαχείρισης και εφαρμογής των Προγραμμάτων. Η ΕΑΣ περιορίζεται στο ρόλο του συντονιστή και δεν έχει λειτουργίες διαχείρισης, όπως κατά την περίοδο 2007-2013.

Τα κύρια καθήκοντα της Εθνικής Αρχής Συντονισμού είναι τα ακόλουθα:

- Παρακολουθεί και συντονίζει τον προγραμματισμό και την εφαρμογή του ΕΣΠΑ 2014-2020 και των Προγραμμάτων του, τόσο ως προς τις συνέργειες μεταξύ των Ταμείων και των Προγραμμάτων τους όσο και ως προς τη συμβατότητά τους με τις εθνικές πολιτικές και τις πολιτικές και προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Παρακολουθεί και συντονίζει τη συγκέντρωση των πόρων για ειδικές κατηγορίες παρεμβάσεων που προβλέπονται από τους Κανονισμούς (π.χ. θεματική συγκέντρωση Διαρθρωτικών Ταμείων, την κατανομή των πόρων ανά κατηγορία περιφέρειας, παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αστικής και χωρικής ανάπτυξης, καταπολέμησης της φτώχειας κλπ).
- Έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου όλων των Ε.Π., σε σχέση με τις αντίστοιχες απαιτήσεις κάθε Ταμείου και την παρακολούθηση της ορθής και ενιαίας εφαρμογής των σχετικών κανόνων και διαδικασιών.
- Παρακολουθεί την εφαρμογή των προγραμμάτων, ιδίως ως προς την επίτευξη των στόχων τους και αυτών που ορίζονται στο πλαίσιο επίδοσης (performance framework) και μεριμνά για την κατανομή του αποθεματικού επίδοσης στους άξονες προτεραιότητας και στα προγράμματα όλων των ΕΔΕΤ που επιτυγχάνουν τους στόχους τους, σε συνεργασία με τις Δ.Α., και την Ε.Ε. και στη βάση των σχετικών οδηγιών της που αφορούν σε όλα τα Κράτη-Μέλη.
- Παρέχει κατευθύνσεις στις Δ.Α. για την αξιολόγηση των Ε.Π., επεξεργάζεται τα πορίσματα των αξιολογήσεων και παρέχει κατευθύνσεις σχετικά με την τροποποίηση των Ε.Π.
- Ενημερώνει τις Δ.Α. σχετικά με το κοινοτικό και εθνικό δίκαιο και ενημερώνεται για τις ενέργειες των Δ.Α. για τη διασφάλιση της συμβατότητας των παρεμβάσεων με το κοινοτικό και εθνικό δίκαιο.
- Εξασφαλίζει τη δημιουργία και λειτουργία μηχανισμού για την εξέταση καταγγελιών σε σχέση με τα συγχρηματοδοτούμενα έργα του ΕΣΠΑ 2014-2020
- Αναπτύσσει και προσαρμόζει τη λειτουργία του Ολοκληρωμένου Πληροφορικού Συστήματος στις απαιτήσεις των κανονισμών της περιόδου 2014-2020, προκειμένου να αποτελεί εργαλείο διαχείρισης, παρακολούθησης, ελέγχου και αξιολόγησης των Ε.Π.. Στο πλαίσιο αυτό θα υπάρξει «διεπαφή» του ΟΠΣ των Διαρθρωτικών Ταμείων με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Αγροτικής Ανάπτυξης Αλιείας (ΟΠΣΑΑΑ). Το ΟΠΣ θα σχεδιασθεί κατάλληλα, ώστε να επιτρέπει την παρακολούθηση των δεσμεύσεων για τα θέματα για τα οποία υπάρχει

κανονιστική απαίτηση, όπως κατηγορία περιφέρειας, θεματική συγκέντρωση κλπ. Παράλληλα θα απαγορεύει την υπέρβαση των εκάστοτε επιτρεπτών επιπέδων υπερδέσμευσης, που θα ορίζονται στο ΣΔΕ και θα εξειδικεύονται από την ΕΑΣ, μέσω ελέγχων του συστήματος, αυτόματων ειδοποιήσεων καθώς και συγκεντρωτικών αναφορών. Παρακολουθεί την εκπλήρωση των εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων, την τήρηση των μακροοικονομικών όρων και την τήρηση των δεσμεύσεων για την προσθετικότητα

- Είναι ο κύριος συνομιλητής της χώρας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα άλλα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι αρμόδια για το ΕΣΠΑ 2014-2020 και τα προγράμματά του.

Η κατανομή των αρμοδιοτήτων της ΕΑΣ μεταξύ των Ειδικών Υπηρεσιών θα προσδιορισθεί στο νέο Νόμο για τη διαχείριση, υλοποίηση και τον έλεγχο των Ε.Π. για τον καλύτερο συντονισμό των ΕΠ και την αποτελεσματική υποστήριξη των εμπλεκόμενων φορέων.

Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ (ΕΥΣΕΚΤ) εξακολουθεί να συντονίζει το σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των παρεμβάσεων του ΕΚΤ στα Τομεακά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020. Με απώτερο στόχο την ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) και τη μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων, εντάσσεται στην Εθνική Αρχή Συντονισμού.

β) Όργανα παρακολούθησης

Για την αποτελεσματική εφαρμογή των προγραμμάτων και το συντονισμό όλων των ΕΔΕΤ καθώς και των εμπλεκόμενων φορέων στον προγραμματισμό, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των προγραμμάτων συγκροτούνται:

- **Επιτροπή Παρακολούθησης (Επ. Παρ.) του ΕΣΠΑ 2014-2020**, στο πλαίσιο λειτουργίας της οποίας εξασφαλίζεται και ο συντονισμός των ΕΔΕΤ, ενώ εξετάζονται σε συνεχή βάση οι συνέργειες και συμπληρωματικότητες μεταξύ τους, για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΠΑ και των Προγραμμάτων του καθώς και των στόχων του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου σε επίπεδο ΕΕ. Η Επ.Παρ. παρακολουθεί, μεταξύ άλλων, την πρόοδο υλοποίησης των Προγραμμάτων από πλευράς εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων, πληρωμών, προόδου φυσικού αντικειμένου και επίτευξης των τεθέντων στόχων, καθώς και την τήρηση των αιρεσιμοτήτων. Στη βάση της παρακολούθησης αυτής, λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις για την αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή του ΕΣΠΑ και των Προγραμμάτων του. Οι αποφάσεις της Επ. Παρ. του ΕΣΠΑ 2014-2020 είναι εκτελεστές από τα όργανα διοίκησης και διαχείρισης όλων των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020. Η Επ. Παρ. συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα, καθώς και εκτάκτως όποτε κρίνεται αναγκαίο, η δε σύνθεσή της είναι σύμφωνη με τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό για αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση των εταίρων. Η ΕΑΣ έχει την ευθύνη για τη λειτουργία της Επ.Παρ. και την εφαρμογή των αποφάσεών της.
- **Υποεπιτροπές Ανθρώπινων Πόρων και Αγροτικής Ανάπτυξης-Αλιείας & Θάλασσας**, οι οποίες λειτουργούν στο πλαίσιο της Επ. Παρ. του ΕΣΠΑ 2014-2020. Οι Υποεπιτροπές συνεδριάζουν σε τακτά χρονικά διαστήματα και συμμετέχουν σε αυτές εκπρόσωποι των δεκατριών Περιφερειών, των συναφών Προγραμμάτων, καθώς και των κοινωνικοοικονομικών εταίρων. Οι δύο Υποεπιτροπές λαμβάνουν αποφάσεις σε θέματα των τομέων παρέμβασής τους, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Επ.Παρ. του ΕΣΠΑ 2014 -2020 και εισηγούνται σχετικά σε αυτή.

Με συμφωνία των δύο μερών (Ελληνικές Αρχές και Ευρωπαϊκή Επιτροπή) δύναται να συγκροτούνται και άλλες Υποεπιτροπές της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΣΠΑ. Με την απόφαση συγκρότησής τους ορίζεται το αντικείμενό τους και ειδικότερα θέματα που αφορούν τη λειτουργία τους.

γ) Όργανα συντονισμού ειδικών θεμάτων

Η Εθνική Αρχή Συντονισμού εξασφαλίζει την οργάνωση και συντονίζει τη λειτουργία Θεματικών Δικτύων τα οποία θα δημιουργηθούν και θα λειτουργήσουν καθ' όλη την περίοδο 2014-2020. Στα **Θεματικά Δίκτυα** μετέχουν εκπρόσωποι των Δ.Α. με στόχο τη δημιουργία κοινής αντίληψης μεταξύ των στελεχών επί συναφών θεμάτων, την ανταλλαγή

απόψεων σε θέματα εφαρμογής, τη βελτίωση και εναρμόνιση της εφαρμογής, τη διάχυση εμπειρίας, γνώσεων και καλών πρακτικών. Τα Θεματικά Δίκτυα, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, επεξεργάζονται και εισηγούνται στην ΕΑΣ τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της πολιτικής στον τομέα ενδιαφέροντός τους. Ειδικότερα, σε πρώτη φάση κρίνεται απαραίτητη η λειτουργία των ακόλουθων θεματικών δικτύων:

(i) Δίκτυο Συντονισμού για την Έξυπνη Εξειδίκευση (συμμετέχουν η ΓΓΕΤ, εκπρόσωποι των Ταμείων ΕΚΤ, ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ και οι Περιφέρειες):

Προβλέπεται η λειτουργία ενός συστήματος παρακολούθησης και καθοδήγησης της υλοποίησης της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης. Το δίκτυο υποστηρίζεται από τις πλατφόρμες καινοτομίας σε επίπεδο τομέων προτεραιότητας της έξυπνης εξειδίκευσης. Η εξέλιξη της έξυπνης εξειδίκευσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο παρακολουθείται και καθοδηγείται στο πλαίσιο του Δικτύου. Κύριος σκοπός του Δικτύου αυτού είναι η ανταλλαγή ιδεών, η διάχυση καλών πρακτικών, η επεξεργασία και ανάδειξη προτεραιοτήτων και προτάσεων, εξασφαλίζοντας συνάφειες και συμπληρωματικότητα μεταξύ του εθνικού και του περιφερειακού επιπέδου και διασφαλίζοντας την αποφυγή επικαλύψεων.

Η συνεργασία μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου έχει ήδη ξεκινήσει με τη δημιουργία του Δικτύου για την Έξυπνη Εξειδίκευση. Μέσα από αυτή τη διαδικασία ολοκληρώνονται, στην παρούσα φάση, οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης, οι οποίες θα τροφοδοτήσουν το σχεδιασμό των προγραμμάτων.

(ii) Δίκτυο Συντονισμού Κρατικών Ενισχύσεων - Χρηματοδοτικών Εργαλείων με στόχο τον καθορισμό των κατηγοριών ενισχυόμενων επενδύσεων και της εξειδίκευσης των κανόνων επιλεξιμότητας ανά Ταμείο, τη δημιουργία κοινών χρηματοδοτικών εργαλείων για το σύνολο των Ταμείων, τον προγραμματισμό των προκηρύξεων κλπ, για να αποφευχθεί το φαινόμενο των «ανταγωνιστικών προσκλήσεων υποβολής», καθώς και να επιτευχθεί η μεγιστοποίηση των συνεργειών τομεακά αλλά και χωρικά.

(iii) Δίκτυο Αξιολόγησης με στόχο το συντονισμό της διαδικασίας αξιολόγησης προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από διαφορετικά Ταμεία και την ομογενοποίηση της παρακολούθησης του συστήματος δεικτών. Για τη λειτουργία του Δικτύου θα αξιοποιηθεί η εμπειρία και οι καλές πρακτικές αντίστοιχων Δικτύων που λειτούργησαν υπό την ευθύνη των αντίστοιχων Γενικών Διευθύνσεων της Ε.Ε.

(iv) Δίκτυο οριζόντιων θεσμικών θεμάτων με στόχο την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και συνεχούς ενημέρωσης σε θέματα που άπτονται του θεσμικού και νομικού πλαισίου υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων έργων και των απαιτήσεων του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, όπως ενιαίο περιεχόμενο προκηρύξεων, αντιμετώπιση ζητημάτων που ανακύπτουν κατά τη διαγωνιστική διαδικασία, απλοποίηση διαδικασιών για τους δικαιούχους, κ.ά.

(v) Δίκτυο Πληροφόρησης – Δημοσιότητας με στόχο το συντονισμό των δράσεων, τον προσδιορισμό κοινών οδηγιών δημοσιότητας – πληροφόρησης, την ανταλλαγή καλών πρακτικών κλπ.

Στο ΥΠΕΚΑ θα λειτουργεί Εθνικό Περιβαλλοντικό Δίκτυο με στόχο τη συλλογή και διάχυση της πληροφορίας για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής με τα έργα και τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους στη χώρα.

Ο αριθμός των Θεματικών Δικτύων μπορεί να διευρυνθεί ανάλογα με τις ανάγκες εφαρμογής που θα προκύψουν κατά τη διάρκεια υλοποίησης των Προγραμμάτων, καλύπτοντας και άλλους τομείς όπως συντονισμός σε θέματα εργαλείων χωρικής ανάπτυξης κλπ.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) – CLLD, και ειδικότερα για την προετοιμασία των προσκλήσεων καθώς και για την επιλογή των τοπικών αναπτυξιακών στρατηγικών και τοπικών εταιρικών σχημάτων, συγκροτούνται Ομάδες Εργασίας και Επιτροπές Αξιολόγησης στις οποίες μετέχουν αρμόδιοι εκπρόσωποι με γνώση και εμπειρία της στρατηγικής και των στόχων/ προτεραιοτήτων από όλα τα συμμετέχοντα ΕΔΕΤ καθώς και από την Εθνική Αρχή Συντονισμού.

Αντίστοιχη προσέγγιση ακολουθείται για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις και τις παρεμβάσεις Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Για την ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων, δημιουργείται στις Δ.Α. Γραφείο Ενημέρωσης Κοινού που θα παρέχει πληροφόρηση για το πρόγραμμα και στην περίπτωση των ΠΕΠ και για δράσεις Τομεακών ΕΠ που λαμβάνουν χώρα στην Περιφέρεια. Παράλληλα, θα βελτιωθεί περαιτέρω η λειτουργία της κεντρικής Δικτυακής Πύλης του ΕΣΠΑ καθώς και η κεντρικά παρεχόμενη ενημέρωση προς τους ενδιαφερόμενους δικαιούχους ή/και το ευρύ κοινό.

Για το συντονισμό μεταξύ των προγραμμάτων του στόχου «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» και των προγραμμάτων του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» θα διευρυνθεί η λειτουργία της υφιστάμενης Κοινής Επιτροπής Συντονισμού, με τη συμμετοχή των αρμόδιων υπηρεσιών συμπεριλαμβανομένου και του Εθνικού Σημείου Επαφής για τη Μακρο –περιφέρεια Αδριατικής - Ιονίου. Επιπλέον, η ένταξη στην ίδια διοικητική οντότητα (Υπουργείο Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας) της Εθνικής Αρχής Συντονισμού των ΕΔΕΤ της Δ.Α. για τα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ) αλλά και των Δ.Α. των τομεακών προγραμμάτων διασφαλίζει απόλυτα τον συντονισμό/ συνεργασία μεταξύ τους. Στο πλαίσιο αυτό, θα διασφαλιστεί και η ενεργός συμμετοχή και συντονισμός των Περιφερειακών Αρχών που εντάσσονται χωρικά στη Μακρο –περιφέρεια Αδριατικής - Ιονίου αλλά και των συναρμοδίων φορέων άσκησης πολιτικής και διαχείρισης Ε.Π.

2.1.2 Συμπληρωματικότητα και συνέργεια των παρεμβάσεων των ΕΔΕΤ, με Εθνικές πολιτικές, άλλες Κοινοτικές Χρηματοδοτικές και Επενδυτικές Πρωτοβουλίες, και την ΕΤΕπ.

Ο συντονισμός μεταξύ των ΕΔΕΤ και άλλων ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων θα διασφαλισθεί τόσο κατά τον προγραμματισμό όσο και κατά την υλοποίηση.

Ειδικότερα, στη φάση του σχεδιασμού μπορούν να εντοπιστούν συνέργειες μεταξύ άλλων στα ακόλουθα:

- Συνέργειες μεταξύ του HORIZON 2020 και δράσεων προαγωγής αριστείας, αναβάθμισης ερευνητικών υποδομών, ενίσχυση ερευνητικού δυναμικού, κα. Ο συντονισμός μεταξύ των παρεμβάσεων του θεματικού στόχου 1 και του HORIZON 2020 διασφαλίζεται από τη ΓΓΕΤ σε συνεργασία με την ΕΑΣ.
- Συνέργειες μεταξύ του προγράμματος LIFE και δράσεων περιβάλλοντος. Ο συντονισμός των παρεμβάσεων διασφαλίζεται από την αρμόδια υπηρεσία του Υπ. Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής σε συνεργασία με την αρμόδια κατά περίπτωση Δ.Α. και την ΕΑΣ.
- Συνέργειες με τους διατιθέμενους πόρους του CEF που εξυπηρετούν την ανάπτυξη του TEN-T δικτύου. Θα διασφαλιστεί η συμπληρωματικότητα με τα αντίστοιχα έργα που υλοποιούνται στη χώρα από τα ΕΔΕΤ από το αρμόδιο Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.
- Συνέργειες με τα προγράμματα του Χρηματοδοτικού Μέσου Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) 2009 – 2014 στους τομείς του περιβάλλοντος, κλιματικής αλλαγής και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κοινωνίας των πολιτών, ανθρώπινης και κοινωνικής ανάπτυξης και ακαδημαϊκής έρευνας δεδομένου ότι το Υπ. Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας αποτελεί και το σημείο επαφής για τα προγράμματα αυτά.
- Συνέργειες με τις δράσεις του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους (Τ.Ε.Β.Α), το οποίο αποτελεί σημαντικό συμπληρωματικό εργαλείο για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Αρμόδιο για το συντονισμό με τα ΕΔΕΤ θα είναι το Υπ. Εργασίας. Οι δράσεις του Τ.Ε.Β.Α, τόσο όσον αφορά στην παροχή βασικών αγαθών, όσο και στην παροχή συνοδευτικών μέτρων θα συνεργούν με δράσεις των Π.Ε.Π του ΘΣ9 «Πρωώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας» του ΕΚΤ, αλλά και με παρεμφερείς δράσεις που υλοποιούνται από δημόσιους φορείς και φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

Επιπρόσθετα συνέργειες θα επιτευχθούν μεταξύ των προαναφερόμενων Ταμείων και των παρεμβάσεων του «Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης»

- Συνέργειες θα επιτευχθούν μεταξύ δράσεων ΕΚΤ και δράσεων του «Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής για την Παγκοσμιοποίηση» για την προώθηση στην απασχόληση απολυμένων ατόμων που έχουν πληγεί από την παγκοσμιοποίηση και την χρηματο-οικονομική κρίση και των νέων NEET. Επιπρόσθετα θα επιτευχθούν συνέργειες μεταξύ δράσεων ΕΚΤ (ΘΣ 8 & 9) και δράσεων του προγράμματος «Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία» (EaSI) στους τομείς προώθησης της απασχόλησης / επιχειρηματικότητας και κοινωνικής ένταξης.

Σε ότι αφορά στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, θα επιδιωχθεί και κατά τη νέα προγραμματική περίοδο η μεγαλύτερη δυνατή συνέργεια με το ΕΣΠΑ, δεδομένων των δυνατοτήτων χρηματοδότησης που παρέχονται από αυτήν, όπως δανειοδότηση μεμονωμένων έργων, συνολικά δάνεια για την κάλυψη μέρους της εθνικής δαπάνης που απαιτείται για την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων υποδομής, συνολικά δάνεια προς Τράπεζες για χρηματοδότηση των ΜΜΕ, συμμετοχή σε χρηματοδοτικά εργαλεία ή στη διαχείρισή τους για τη βελτίωση της ρευστότητας προς τις επιχειρήσεις ή/και την παροχή εγγυήσεων, κλπ.

Οι ελληνικές αρχές εξετάζουν την πρόταση δημιουργίας «νέας πρωτοβουλίας στήριξης των ΜΜΕ», προκειμένου να εκτιμήσουν τα οφέλη που μπορεί η πρόταση αυτή να εμπεριέχει για την ελληνική οικονομία σε σχέση και με άλλα εργαλεία.

Στο πλαίσιο συντονισμού των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους δύο πυλώνες της ΚΑΠ, έχει αρχίσει από τα πρώτα στάδια του σχεδιασμού της αγροτικής πολιτικής, μετά το 2013 η προσπάθεια συντονισμού των δράσεων των δύο Πυλώνων με τη δημιουργία Θεματικής Ομάδας Στρατηγικού Σχεδιασμού, η οποία ασχολήθηκε με τις συνέργειες και τη συμπληρωματικότητά τους. Ο συντονισμός συνεχίζεται κατά τη διαμόρφωση του ΠΑΑ 2014-2020 με την ευρεία συμμετοχή των στελεχών που ασχολούνται με τον Πυλώνα Ι στα βασικά όργανα σχεδιασμού του (Ομάδα Σχεδιασμού Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΟΣΠΑΑ) καθώς επίσης και στις επιμέρους ομάδες εργασίας που λειτουργούν στο πλαίσιο αυτής. Οι βασικότερες περιοχές στις οποίες θα διασφαλισθούν η συμπληρωματικότητα και οι συνέργειες μέσω της εφαρμογής των αγροπεριβαλλοντικών μέτρων του ΠΑΑ σε σχέση με το «πρασίνισμα-greening», της εφαρμογής των μέτρων των Νέων Γεωργών, των μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των συστημάτων γεωργικών συμβουλών, οι οποίες θα εξειδικευτούν κατά την κατάρτιση του Προγράμματος. Δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμα ληφθεί οι οριστικές αποφάσεις για τη λειτουργία των άμεσων ενισχύσεων του Πυλώνα Ι δεν έχει καταλήξει και ο σχεδιασμός δράσεων «ανακούφισης» των περιοχών ή/και των τομέων οι οποίοι θα πληγούν περισσότερο από το νέο σχεδιασμό των δικαιωμάτων. Τα επιλεγμένα μέτρα του ΠΑΑ 2014-2020, με τη συνεργασία των υπεύθυνων για τον Πυλώνα Ι, σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μεγιστοποιούνται οι ωφέλειες δράσεων που προβλέπονται στις Κοινές Οργανώσεις Αγοράς (ΚΟΑ) με αυτές του ΠΑΑ και να υπάρχει σαφής διαχωρισμός τους. Επιπλέον, προβλέπεται αναλυτική ενημέρωση για τις χρηματοδοτήσεις που παρέχονται μέσω του Πυλώνα Ι ανά κατηγορία (ΚΟΑ, άμεση ενίσχυση, Νέοι Γεωργοί κλπ) στις συνεδριάσεις της Υποεπιτροπής Αγροτικής Ανάπτυξης της Επ. Παρ. του ΕΣΠΑ. Ο συντονισμός και η παρακολούθηση των δράσεων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Πυλώνας Ι και Πυλώνας ΙΙ) θα πραγματοποιείται αφενός μεν μέσα από το βελτιωμένο «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΟΠΣΑΑ)», το οποίο θα βρίσκεται σε διασύνδεση με το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΟΣΔΕ) της ενιαίας ενίσχυσης, αφετέρου δε από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλίζεται η συγκέντρωση των δεδομένων και από τους δύο Πυλώνες της ΚΑΠ και θα εξετάζεται η συμπληρωματικότητα των δράσεων και πολιτικών των δύο Πυλών καθώς επίσης και η παρακολούθηση και αξιολόγηση της συνολικής εφαρμογής της ΚΑΠ στην Ελλάδα.

Ως προς το συντονισμό των χρηματοδοτήσεων με τις Εθνικές πολιτικές έχει προχωρήσει η αναμόρφωση του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, ο οποίος θα βελτιωθεί περαιτέρω ώστε να υπάρξει πλήρης συντονισμός με τα Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα.

2.2 ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η αρχή της προσθετικότητας επιβεβαιώνεται για την περίοδο 2014-2020 για την Ελλάδα σε περιφερειακό επίπεδο και αφορά στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, σύμφωνα με το άρθρο 95 και το Παράρτημα Χ του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων.

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο Λόγος των Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες σε ετήσια βάση για την περίοδο 2014-2020. Η Ελλάδα οφείλει να παρουσιάσει το Λόγο αυτό σε περιφερειακό επίπεδο, καθότι οι λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες καλύπτουν περισσότερο του 15% και λιγότερο του 65% του πληθυσμού της χώρας. Στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες περιλαμβάνονται: η Ανατολική Μακεδονία –Θράκη, η Κεντρική Μακεδονία, η Θεσσαλία, η Ήπειρος και η Δυτική Ελλάδα.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	0,85%	0,86%	0,82%	0,78%	0,74%	0,74%	0,74%

Στο Παράρτημα II παρουσιάζεται η μεθοδολογία, οι πίνακες και όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την εκ των προτέρων επιβεβαίωση της αρχής της προσθετικότητας της περιόδου 2014-2020.

2.3 ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΙΡΕΣΙΜΟΤΗΤΕΣ

Για την αποτελεσματική εφαρμογή των διαρθρωτικών μέσων στο πλαίσιο του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης απαιτείται να υπάρχει διαμορφωμένο στη χώρα το αναγκαίο πλαίσιο ρυθμίσεων και συνθηκών για την ουσιαστική υποστήριξη από τα Ταμεία. Στην κατεύθυνση αυτή, **37 εκ των προτέρων αιρεσιμότητες (7 γενικές και 30 θεματικές) έχουν εφαρμογή στην υλοποίηση των Προγραμμάτων** σύμφωνα με τους Κανονισμούς 1303/2013 περί καθορισμού των κοινών διατάξεων και 1305/2013 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

Οι αιρεσιμότητες 6.4 «Άλλα σχετικά εθνικά πρότυπα: τα σχετικά υποχρεωτικά εθνικά πρότυπα ορίζονται για τους σκοπούς του άρθρου 28 κεφάλαιο I του τίτλου III του κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013» του Κανονισμού 1305/2013 και 8.4 «Ενεργός και υγιής γήρανση: Σχεδιάζοντας πολιτικές ενεργού γήρανσης σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση» δεν έχουν εφαρμογή, δεδομένου ότι δεν έχουν τεθεί ειδικοί στόχοι στο επίπεδο του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 και των Προγραμμάτων του που να συνδέονται με αυτές.

Ακολουθεί περίληψη της αξιολόγησης της εκπλήρωσης των εκ των προτέρων αιρεσιμότητων που εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με το Άρθρο 19 και το Παράρτημα XI του Κανονισμού 1303/2013 περί καθορισμού των κοινών διατάξεων και το άρθρο 9 και το Παράρτημα V του Κανονισμού 1305/2013 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

Τα στοιχεία της **αυτοαξιολόγησης των εκ των προτέρων αιρεσιμότητων** αποτυπώνονται λεπτομερώς στους Πίνακες III1, III2 και III3 που παρατίθενται στο Παράρτημα III.

Ειδικότερα:

- Πίνακας III1: Συνοπτική αποτύπωση του επιπέδου εκπλήρωσης (ΝΑΙ/ΟΧΙ/ΜΕΡΙΚΩΣ) του συνόλου των αιρεσιμοτήτων (γενικών και θεματικών), καθώς και της εκπλήρωσης ή μη (ΝΑΙ/ΟΧΙ) των επιμέρους κριτηρίων που συνδέονται με αυτές.
- Πίνακας III2: Απεικόνιση της εκπλήρωσης των γενικών αιρεσιμοτήτων που δεν εκπληρώνονται ή εκπληρώνονται μερικώς με αποτύπωση των απαιτούμενων ενεργειών (action plans) για την εκπλήρωσή τους, του σχετικού χρονοδιαγράμματος και της αρμόδιας Υπηρεσίας.
- Πίνακας III3: Απεικόνιση της εκπλήρωσης των θεματικών αιρεσιμοτήτων που δεν εκπληρώνονται ή εκπληρώνονται μερικώς με αποτύπωση των απαιτούμενων ενεργειών (action plans) για την εκπλήρωσή τους, του σχετικού χρονοδιαγράμματος και της αρμόδιας Υπηρεσίας.

❖ Διαδικασία αυτοαξιολόγησης

Για την αυτοαξιολόγηση των εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων λήφθηκαν υπόψη τα κριτήρια εκπλήρωσης των αιρεσιμοτήτων όπως περιγράφονται στο Παράρτημα XI του Κανονισμού 1303/2013 περί καθορισμού των κοινών διατάξεων, το Παράρτημα V του Κανονισμού 1305/2013 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) καθώς και οι κατευθύνσεις που δίνονται στον σχετικό Οδηγό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Guidance on Ex Ante Conditionalities for the European Structural and Investment Funds (ESI), Φεβρουάριος 2014).

Αρχικά προσδιορίστηκαν οι Υπηρεσίες που έχουν την αρμοδιότητα για την επίτευξη των αιρεσιμοτήτων καθώς και οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες, δεδομένου ότι η εκπλήρωση της πλειοψηφίας των αιρεσιμοτήτων σχετίζεται με πολιτικές οι οποίες ασκούνται από Υπηρεσίες που διοικητικά ανήκουν σε διαφορετικούς τομείς πολιτικής – Υπουργεία. Στη συνέχεια, για την αποτύπωση της εκπλήρωσης των αιρεσιμοτήτων υπήρξε συστηματική συνεργασία και διαβούλευση με τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες με γνώμονα τα κριτήρια εκπλήρωσης και την εξειδίκευσή τους όπως περιγράφονται στους Κανονισμούς και το σχετικό Guidance της Ε.Ε.

❖ Συνολική αποτύπωση της αυτοαξιολόγησης

Στο πλαίσιο της αυτοαξιολόγησης διαπιστώθηκε, ότι την ευθύνη εκπλήρωσης του συνόλου των αιρεσιμοτήτων έχει η κεντρική Διοίκηση. Υπάρχουν ωστόσο, αιρεσιμότητες που έχουν και περιφερειακή διάσταση δεδομένου, ότι η επίτευξή τους συνδέεται και με αντίστοιχη υποχρέωση σε περιφερειακό επίπεδο (π.χ. 1.1, 6.2).

Επίσης, διαπιστώθηκε ότι η πλειοψηφία των αιρεσιμοτήτων εστιάζει στην κατάρτιση, και σε κάποιες περιπτώσεις στην υιοθέτηση στρατηγικών που στο πλαίσιο ενός θεματικού τομέα (π.χ. τομέας υδάτινων πόρων, αιρεσιμότητες ΕΚΤ) ενδέχεται να αφορούν την κατάρτιση περισσότερων του ενός στρατηγικών κειμένων.

Τα σχετικά στρατηγικά κείμενα (ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά) που σχετίζονται με την εκπλήρωση των αιρεσιμοτήτων είναι:

1. Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Έρευνας και Καινοτομίας για την περίοδο 2014-2020
2. Περιφερειακές στρατηγικές για την Έξυπνη Εξειδίκευση
3. Πλαίσιο στρατηγικής για την Ψηφιακή Ανάπτυξη
4. Εθνικό σχέδιο για Υποδομές Ψηφιακής Πρόσβασης Νέας Γενιάς
5. Σχέδιο (εθνικό ή περιφερειακό) για την εκτίμηση της επικινδυνότητας για την διαχείριση φυσικών καταστροφών
6. Σχέδια Διαχείρισης για τα Υδατικά Διαμερίσματα
7. Εθνικό σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων
8. Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ)
9. Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων
10. Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ)

11. Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για τη μείωση της φτώχειας
12. Εθνική στρατηγική για τους ΡΟΜΑ
13. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη μείωση της πρώιμης σχολικής διαρροής
14. Εθνική Στρατηγική για την Υγεία

Τα συγκεντρωτικά στοιχεία της αυτοαξιολόγησης των εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων, σύμφωνα με το άρθρο 19 και το Παράρτημα ΧΙ του Κανονισμού 1303/2013 και το άρθρο 9 και το Παράρτημα V του Κανονισμού 1305/2013 έχουν ως εξής¹⁴:

- **37** εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτες (30 θεματικές και 7 γενικές) που περιγράφονται στον Κανονισμό 1303/2013 και τον Κανονισμό 1305/2013 για τη έχουν εφαρμογή στην υλοποίηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020
- **8 θεματικές** εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτες **εκπληρώνονται πλήρως**
- **15 θεματικές** εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτες **εκπληρώνονται μερικώς**
- **7 θεματικές** εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτες **δεν εκπληρώνονται**
- **3 γενικές** εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτες **εκπληρώνονται πλήρως**
- **3 γενικές** εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων **εκπληρώνονται μερικώς**
- **1 γενική** εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων **δεν εκπληρώνεται**

Όσον αφορά στις εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτες 5.2 και 6.3 που προβλέπονται στον Κανονισμό 1305/2013 και έχουν εφαρμογή στο Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη», σημειώνεται ότι θα γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες για τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που αφορούν την περίοδο μετά το 2015, όπως περιγράφονται στα σχέδια δράσης των Πινάκων III1 και III3 του Παραρτήματος III.

Η εφαρμογή των **θεματικών αιρεσιμοτήτων** των Κανονισμών 1303/2013 και 1305/2013 σε επίπεδο Προγράμματος αποτυπώνεται ως εξής:

Πίνακας 2.3.Π1: Θεματικές εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτες ανά ΕΠ

α/α	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτες
1.	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 4.1, 4.2, 4.3, 7.4, 8.2, 8.5, 10.2, 10.3, 10.4, 11
2.	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2, 7.3,
3.	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	1.1, 1.2, 8.1, 8.2, 8.3, 8.5, 8.6, 10.1, 10.2, 10.3, 10.4,
4.	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	2.1, 2.2, 11
5.	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, 6.3
6.	ΑΛΙΕΙΑ & ΘΑΛΑΣΣΑ	1.1, 1.2, 3.1
7.	13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2, 7.3, 9.1, 9.2, 9.3, 10.1, 10.2, 11

¹⁴ Στο πλαίσιο της αυτοαξιολόγησης των θεματικών αιρεσιμοτήτων 1.2, 5.2, 6.1, 6.3, 7.1, 7.2 και 7.3 και της γενικής αιρεσιμότητας 7, οι υποχρεώσεις που συνδέονται με συγκεκριμένα κριτήρια δεν ικανοποιούνται πλήρως αλλά έχουν ολοκληρωθεί επιμέρους στάδια και έχουν δρομολογηθεί οι απαραίτητες ενέργειες για την εκπλήρωσή τους. Κατά συνέπεια, θεωρείται ότι οι αιρεσιμοτήτες αυτές εκπληρώνονται μερικώς.

Όσον αφορά στο Πρόγραμμα της Τεχνικής Βοήθειας, εφαρμογή έχουν κυρίως οι Γενικές Αιρεσιμότητες 4 «Η ύπαρξη ρυθμίσεων για την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης περί δημόσιων συμβάσεων στο πεδίο των ΕΔΕΤ» και 7 «Η ύπαρξη μιας αναγκαίας στατιστικής βάσης για τις αξιολογήσεις εκτίμησης της αποτελεσματικότητας και της επίπτωσης των προγραμμάτων».

2.4 ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ

❖ Εισαγωγή

Το Πλαίσιο Επίδοσης αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο, το οποίο σχετίζεται με την αποτίμηση της αποδοτικής εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ). Στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014 - 2020, καθορίζεται ένα Πλαίσιο Επίδοσης (Π.Ε.) για κάθε Πρόγραμμα ώστε να παρακολουθείται η πρόοδος επίτευξης των στόχων, συμπεριλαμβανομένων των ποσοτικών, που έχουν τεθεί για αυτό.

❖ Βασικές κατευθύνσεις διαμόρφωσης Πλαισίου Επίδοσης

Για τη διαμόρφωση του Πλαισίου Επίδοσης στο πλαίσιο της κατάρτισης των Ε.Π., προσδιορίζονται ορόσημα (milestones) επίτευξης δεικτών στο μέσο της προγραμματικής περιόδου, το 2018, και συγκεκριμένοι στόχοι (targets) για το τέλος της προγραμματικής περιόδου, το 2023. Τα κράτη μέλη οφείλουν να παρακολουθούν την πορεία επίτευξης των στόχων που περιλαμβάνονται στο Π.Ε. και να παρουσιάζουν τα σχετικά στοιχεία στις Ετήσιες Εκθέσεις Εφαρμογής των Προγραμμάτων ξεκινώντας από την Ετήσια Έκθεση του 2017.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το 2019, (με βάση τα στοιχεία του 2018) με τη συνεργασία των κρατών μελών εξετάζει τις επιδόσεις των Ε.Π. στη βάση του Πλαισίου Επίδοσης που έχει τεθεί σε κάθε Πρόγραμμα. Στις περιπτώσεις που έχουν επιτευχθεί τα ορόσημα ως προς τις επιδόσεις, προβλέπεται ένα Αποθεματικό Επίδοσης το οποίο κατανέμεται στη συνέχεια στα Προγράμματα. Ο έλεγχος επίτευξης των στόχων της προγραμματικής περιόδου θα γίνει το 2025 με βάση τα στοιχεία του 2023, όπως αυτά αναλύονται στην τελευταία Ετήσια Έκθεση Εφαρμογής του Προγράμματος.

Η διαμόρφωση του Πλαισίου Επίδοσης βασίζεται σε μια σειρά διαφορετικών «τύπων» δεικτών που τίθενται στο επίπεδο των Αξόνων Προτεραιότητας των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Συνοχής (Τ.Σ.) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), ή Προτεραιότητας Ε.Ε. για το Ευρωπαϊκό Αγροτικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας Αλιείας (ΕΤΘΑ), η πρόοδος των οποίων αξιολογείται στις συγκεκριμένες χρονικές στιγμές που αναφέρθηκαν ανωτέρω. Οι «τύποι» δεικτών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι δείκτες εκροών (Output Indicators), οικονομικοί δείκτες (financial Indicators), δείκτες αποτελεσμάτων (Results Indicators) και βασικά στάδια εφαρμογής (Key Implementation steps)

Σημείο αναφοράς για την επιλογή των δεικτών του Π.Ε., αποτελεί το σύνολο των **κοινών δεικτών** που περιέχονται στα παραρτήματα των ειδικών κανονισμών των Ταμείων και χρησιμοποιούνται για τη συγκέντρωση πληροφοριών σε επίπεδο ΕΕ.

Για τη διαμόρφωση του Π.Ε. των Προγραμμάτων, που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το Τ.Σ. χρησιμοποιούνται δείκτες εκροών, οικονομικοί δείκτες και δείκτες που αφορούν τα βασικά στάδια εφαρμογής. Κατάλληλοι δείκτες αποτελέσματος μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην περίπτωση που κριθεί ότι πρέπει να ενσωματωθούν στα Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Για τη διαμόρφωση του Π.Ε. των Προγραμμάτων, που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, χρησιμοποιούνται δείκτες εκροών και οικονομικοί δείκτες. Παράλληλα, άμεσοι δείκτες αποτελέσματος μπορούν να χρησιμοποιηθούν, στην περίπτωση που αποτυπώνουν

αποτελέσματα στενά συνδεδεμένα με τους ωφελούμενους ή τους φορείς και υπάρχει η δυνατότητα άμεσης διάθεσης των δεδομένων και των στατιστικών στοιχείων.

Για τη διαμόρφωση του Π.Ε. των Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ, χρησιμοποιούνται δείκτες εκροών που επιλέγονται από το σύνολο των κοινών δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης καθώς και οικονομικοί δείκτες. Επίσης, χρησιμοποιούνται τα σταθερά ποσοστά για τα ορόσημα, όπως αυτά ορίζονται στις προτεραιότητες Ε.Ε. για την αγροτική ανάπτυξη. Οι ανωτέρω δείκτες καθορίζονται στο κοινό σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης του ΕΓΤΑΑ. Η χρήση των δεικτών αποτελέσματος εξαιρείται στα Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ.

Αντίστοιχα, για τη διαμόρφωση του Π.Ε. του Προγράμματος που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΘΑ, χρησιμοποιούνται δείκτες εκροών, βασικά βήματα εφαρμογής και οικονομικοί δείκτες. Οι δείκτες εκροών προκύπτουν από ένα ευρύτερο σύνολο κοινών δεικτών και συνδέονται με τα Μέτρα που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα. Κατάλληλοι δείκτες αποτελέσματος μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην περίπτωση που κριθεί ότι πρέπει να ενσωματωθούν στο Ε.Π.

Τα Προγράμματα ΕΕΣ δεν συμμετέχουν στην κατανομή του αποθεματικού επίδοσης, αλλά συμμετέχουν στο Π.Ε.

❖ Συντονισμός του σχεδιασμού και της παρακολούθησης του Π.Ε.

Η Εθνική Αρχή Συντονισμού (ΕΑΣ) στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας είναι η αρμόδια αρχή για το συνολικό κεντρικό συντονισμό των ΕΔΕΤ. Η ανάπτυξη του μηχανισμού για το συντονισμό του Πλαισίου Επίδοσης αποτελεί τυπική αρμοδιότητα της ΕΑΣ, η οποία μεριμνά για την ανάπτυξη και παρακολούθηση του Π.Ε. όπως και για την κατανομή του Αποθεματικού Επίδοσης στους Άξονες Προτεραιότητας/Προτεραιότητες και στα Ε.Π. που επιτυγχάνουν τους στόχους τους σε συνεργασία με την Ε.Ε.

Το σύστημα των δεικτών που θα περιληφθούν στο Π.Ε. θα αποτελέσει ένα από τα υποσυστήματα δεικτών του **Ενιαίου Συστήματος Παρακολούθησης Δεικτών της Περιόδου 2014-2020**. Το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών του ΕΣΠΑ 2014-2020 αντιμετωπίζει με ολοκληρωμένο τρόπο σε εθνικό επίπεδο τα θέματα που αφορούν στο πλέγμα των δεικτών που εισάγεται στα Ε.Π. ή το Πληροφοριακό Σύστημα, αλλά και μια σειρά από στοιχεία που αφορούν διαδικασίες, μεθοδολογίες και εργαλεία. Στο Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών καλύπτονται ζητήματα που αφορούν το σχεδιασμό, αλλά και την παρακολούθηση των δεικτών, ενώ η κατάρτισή του χαρακτηρίζεται από δυναμικό χαρακτήρα και συνεχή επικαιροποίηση.

Κατά τη διαδικασία σχεδιασμού των Προγραμμάτων, η ΕΑΣ σε συνεργασία με τις Διαχειριστικές Αρχές των Ε.Π. διαμορφώνουν το σύστημα δεικτών του Π.Ε. που συμπεριλαμβάνεται στα Προγράμματα που θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το Τ.Σ και το ΕΤΘΑ, ενώ για τα Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ, οι δείκτες προκύπτουν από το προτεινόμενο σύστημα δεικτών της Ε.Ε. Τα ανωτέρω θα υποστηριχθούν και από τους εκ των προτέρων αξιολογητές των Ε.Π.

Η συνοχή στην επιλογή των δεικτών, οροσμήων και στόχων, που αφορούν Προγράμματα και Άξονες Προτεραιότητας με ανάλογους τύπους δράσεων διασφαλίζεται με την συνεργασία της ΕΑΣ και των Διαχειριστικών Αρχών για τη διαμόρφωση των δεικτών του Πλαισίου. Ειδικά, για τα Βασικά Βήματα Εφαρμογής (Key Implementation Steps) θα δοθούν οδηγίες για τη διαμόρφωσή τους με στόχο την διασφάλιση συνεκτικής προσέγγισης στα Προγράμματα και τους Άξονες Προτεραιότητας. Παράλληλα, στο πλαίσιο της **γενικής εκ των προτέρων αιρεσιμότητας** «Στατιστικά συστήματα και δείκτες αποτελεσμάτων», η ΕΑΣ με τη συνεργασία των Διαχειριστικών Αρχών και των Αξιολογητών θα εξασφαλίσει τον ενιαίο και οριζόντιο χαρακτήρα προσδιορισμού των κατάλληλων δεικτών και μεριμνά ώστε να εφαρμόζονται ρυθμίσεις για την έγκαιρη συλλογή και συγκέντρωση των στατιστικών δεδομένων δεικτών για κάθε Πρόγραμμα.

Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της προόδου του Π.Ε. αποτελεί κύριο έργο της ΕΑΣ, αλλά και ένα από τα κύρια καθήκοντα των αντίστοιχων Επιτροπών Παρακολούθησης των Ε.Π.

Δύο φορές κατ' έτος οι Διαχειριστικές Αρχές των Προγραμμάτων συλλέγουν τα δεδομένα και παρέχουν πληροφόρηση στην ΕΑΣ σχετικά με την πρόοδο ως προς τα ορόσημα και τους στόχους του Π.Ε. σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας/προτεραιότητα Ε.Ε. Η πληροφόρηση αυτή θα είναι διαθέσιμη ταυτόχρονα και στα μέλη των Επιτροπών Παρακολούθησης των Ε.Π. και θα κοινοποιείται στους αρμόδιους φορείς πολιτικής, προκειμένου να προωθηθούν οι απαραίτητες ενέργειες και δράσεις για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί. Η πληροφόρηση αυτή θα αποτελέσει εισροή για τη διαδικασία παρακολούθησης του Π.Ε. και θα διασφαλίσει την παρακολούθηση και αξιολόγηση της επίτευξης των οροσήμων και των στόχων σε επίπεδο Ε.Π. του νέου ΕΣΠΑ. Λεπτομερής ανάλυση για τους χειρισμούς σχετικά με τους μηχανισμούς έγκαιρης προειδοποίησης (αρμοδιότητες, ρυθμίσεις, χρονοδιάγραμμα, κλπ.) θα υπάρξει στο Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών της περιόδου 2014-2020 στο πλαίσιο της παρακολούθησης του υποσυστήματος των δεικτών που αφορούν το Π.Ε. Η πρόοδος των οροσήμων και στόχων του Π.Ε. θα αποτελέσει αντικείμενο αξιολογήσεων η οποίες θα γίνουν εντός του 2018 και του 2023 και θα προβλέπονται στο Σχέδιο Αξιολόγησης (Evaluation Plan) του Ε.Π.

Η ΕΑΣ μεριμνά για την πρόταση στην Ε.Ε. σχετικά με την ανακατανομή των πόρων του Α.Ε. στους Άξονες Προτεραιότητας /Προτεραιότητας που έχουν επιτύχει τα ορόσημά τους λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις της Επιτροπής Παρακολούθησης του κάθε Ε.Π.

Το Π.Ε. αποτελεί συνάρτηση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ), στο οποίο θα ληφθεί μέριμνα για την έγκαιρη διάγνωση πιθανών ζητημάτων που αφορούν τις επιδόσεις καθώς και την παρακολούθηση της θεραπείας των ζητημάτων αυτών. Η συλλογή των στοιχείων σε επίπεδο έργου, η εισαγωγή και η αναγωγή τους σε επίπεδο Προγράμματος συνεπάγεται αλλαγές στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα. Συνεπώς, θα υπάρξει μέριμνα για παραμετροποίηση στο ΟΠΣ σχετικά με τους ορισμούς των δεικτών, της οδηγίες συμπλήρωσης πεδίων, τη σύνθεση του «πυρήνα» του ΟΠΣ κλπ. Τέλος, θα ληφθούν οι κατάλληλες πρόνοιες ώστε το Σύστημα Δεικτών να είναι συμβατό με την SFC2014 και τις απαιτήσεις της ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων.

Η ΕΑΣ εκδίδει οδηγίες σχετικές με την παρακολούθηση της προόδου του Π.Ε. και προτείνει τη λήψη κατάλληλων μέτρων στην αρμόδια Διαχειριστική Αρχή εάν ανακύψουν προβλήματα και δυσκολίες κατά την υλοποίηση που οδηγούν στη μη επίτευξη των οροσήμων και των στόχων που έχουν τεθεί. Σημαντικός εδώ είναι και ο ρόλος της Επιτροπής Παρακολούθησης, η οποία μεριμνά για τον έλεγχο της λήψης των σχετικών μέτρων θεραπείας από τη Διαχειριστική Αρχή του Ε.Π.

❖ Σύστημα παρακολούθησης δεικτών και συλλογή στοιχείων

Το σύστημα παρακολούθησης του Π.Ε. έχει σαν στόχο την άμεση τροφοδότηση με τα αναγκαία δεδομένα για την παρακολούθηση της προόδου επίτευξης των επιμέρους στόχων, όπως αυτοί αποτυπώνονται στο σύστημα δεικτών των Ε.Π.

Βασικές προϋποθέσεις για την παρακολούθηση του Π.Ε. αποτελούν η ύπαρξη των κατάλληλων και αξιόπιστων στοιχείων με έμφαση στη συστηματική συλλογή στοιχείων σε επίπεδο έργου/Προγράμματος, η άμεση τροφοδότηση με τα αναγκαία δεδομένα για την παρακολούθηση και αξιολόγηση, όπως επίσης και η βελτίωση των γνώσεων και των ικανοτήτων του προσωπικού των εμπλεκόμενων φορέων.

Το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών του ΕΣΠΑ 2014-2020 εντός του οποίου περιλαμβάνεται το υποσύστημα των δεικτών του Π.Ε., αποτελεί το κύριο εργαλείο στο πλαίσιο του οποίου θα γίνεται η συλλογή των κατάλληλων πληροφοριών και δεδομένων και η παρακολούθηση των δεικτών. Το Ενιαίο Σύστημα θα καλύπτει όλους τους δείκτες των ΕΠ/ΠΕΠ και των Ταμείων που εισάγονται στην SFC2014 συμπεριλαμβανομένων των δεικτών του Π.Ε. Στο Ενιαίο Σύστημα Δεικτών θα προσδιορίζεται μεταξύ άλλων αν η τιμή - στόχος προκύπτει από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) και τα δεδομένα που εισάγονται σε αυτό από τους Δικαιούχους των πράξεων, από συλλογή δεδομένων με έρευνες πεδίου, από λοιπές στατιστικές πηγές (ΕΛ.ΣΤΑΤ. - διοικητικά δεδομένα), από αξιολογήσεις επιχειρησιακής ή στρατηγικής φύσης, από υπάρχουσες βάσεις δεδομένων φορέων και παρατηρητηρίων που λειτουργούν στη χώρα, ή από συνδυασμό των ανωτέρω.

Ο ρόλος των Δικαιούχων για την παροχή στοιχείων είναι ιδιαίτερα κρίσιμος, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αποτελούν λήπτες ενισχύσεων, και δίνεται μεγάλη έμφαση στην κατάρτισή τους στα θέματα αυτά.

Η ΕΑΣ μεριμνά για την έκδοση αναλυτικών οδηγιών για τον τρόπο μέτρησης και παρακολούθησης των δεικτών καθώς και τη διενέργεια σεμιναρίων κατάρτισης του προσωπικού των Διαχειριστικών Αρχών, των Φορέων Υλοποίησης και των Δικαιούχων.

Σχετικά με την κατανομή του Αποθεματικού Επίδοσης ανά Ταμείο και κατηγορία Περιφέρειας γίνεται αναφορά στην Ενότητα 1.10 στον Πίνακα 9.

2.5 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Κρίσιμο παράγοντα για την επιτυχή εφαρμογή στην πράξη της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2014-2020 αποτελούν, εκτός από την αρχιτεκτονική του νέου ΕΣΠΑ που αναλύθηκε συνοπτικά στο κεφάλαιο 1.6, το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των προγραμμάτων καθώς και η ικανότητα των τελικών δικαιούχων να υλοποιήσουν τα έργα.

A. Διαχείριση

Η μέχρι σήμερα εμπειρία αποδεικνύει ότι η διαχείριση των προγραμμάτων λειτουργεί σε γενικές γραμμές ικανοποιητικά, παρότι ορισμένες βελτιώσεις είναι αναγκαίες.

Τα κυριότερα προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά τη διαχείριση των Ε.Π. της τρέχουσας περιόδου, όπως έχουν κωδικοποιηθεί από την αρχή της εφαρμογής τους μέχρι σήμερα, επικεντρώνονται :

- Στο μεγάλο αριθμό εκχωρήσεων ανάθεσης διαχείρισης μέρους των Ε.Π. σε ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης (ΕΦΔ) και
- Στις πολύπλοκες διαδικασίες και τα χρονοβόρα βήματα στο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου.

Βασικές βελτιώσεις στη διαχείριση των Ε.Π. της νέας προγραμματικής περιόδου αποτελούν:

- Ο περιορισμός του αριθμού των εκχωρήσεων και των ΕΦΔ, που αποτελεί βασική παραδοχή της αρχιτεκτονικής του νέου ΕΣΠΑ, κυρίως στις περιπτώσεις εκείνες που προκύπτουν ως ανάγκη λόγω κανονιστικών διατάξεων (εκχώρηση μέρους του Ταμείου Συνοχής στις Δ.Α. των Περιφερειών, εκχώρηση μέρους του ΠΑΑ στις Δ.Α. των Περιφερειών ή σε διακριτό τμήμα αυτών, εκχώρηση για δράσεις χωρικής διάστασης) καθώς και στις περιπτώσεις δράσεων Κρατικών Ενισχύσεων.
- Η ενσωμάτωση στο νέο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) των μέχρι σήμερα απλοποιήσεων, οι οποίες με τη συμβολή της Task Force, πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου : «Απλοποίηση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) και ενέργειες επιτάχυνσης για την υλοποίηση των έργων του ΕΣΠΑ 2007-2013». Επιπρόσθετα, θα εξεταστούν προτάσεις απλούστευσης, οι οποίες καταγράφηκαν από τις ομάδες εργασίας που λειτούργησαν στο πλαίσιο της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού για τη διαχειριστική προετοιμασία της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Η ολοκλήρωση της απλοποίησης των διαδικασιών διαχείρισης ενόψει του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 θα γίνει με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων – ΕΣΠΑ και με τη βοήθεια εξωτερικών συμβούλων. Τα αποτελέσματα αυτής της δουλειάς θα αποτυπωθούν στο νέο νομοθετικό πλαίσιο υιοθέτησης του ΣΔΕ.

B. Υλοποίηση

Προβλήματα εντοπίζονται και στο επίπεδο της υλοποίησης των έργων, εξαιτίας οργανωτικών αδυναμιών και περιορισμένης επιχειρησιακής επάρκειας των φορέων υλοποίησης, καθώς και του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την υλοποίηση των έργων.

Βελτιώσεις ως προς αυτό αποτελούν:

- Η βελτίωση της επιχειρησιακής ικανότητας των φορέων υλοποίησης των έργων, κυρίως μέσω της επέκτασης των αρμοδιοτήτων της ΜΟΔ για τη στελέχυσή τους ή/και την παροχή τεχνογνωσίας, αλλά και μέσω άλλων δράσεων τεχνικής βοήθειας που θα αναλαμβάνονται από τις Δ.Α. ή από τη ΜΟΔ.
- Η θέσπιση και η παρακολούθηση χρονοδιαγραμμάτων με δεσμευτικές προθεσμίες για κάθε στάδιο υλοποίησης των έργων και η συστηματική τους επικαιροποίηση μέσω των Ολοκληρωμένων Πληροφοριακών Συστημάτων.
- Η περαιτέρω βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την υλοποίηση των έργων, σε συνέχεια των 32 διαφορετικών νομοθετικών ρυθμίσεων σε τομείς που εντοπίστηκε σημαντικός όγκος εμπλοκών.

Το νέο ΣΔΕ, ενιαίο για τα Ε.Π. του νέου ΕΣΠΑ, θεσμοθετείται με Νόμο, ο οποίος θεσπίζει, σε πλήρη αντιστοιχία με τους Καν. (ΕΕ) 1303/2013, 1305/2013 και 1306/2013, τους φορείς (συντονισμού, διαχείρισης, πιστοποίησης, ελέγχου, πληρωμών, κλπ), τις αρμοδιότητές τους και τις μεταξύ τους σχέσεις.

Ο Νόμος για τη διαχείριση, υλοποίηση και τον έλεγχο των Ε.Π. επιδιώκεται να έχει συνταχθεί έως την έγκριση των Ε.Π.

Ειδικότερα για τη σύνταξη του ΣΔΕ του ΠΑΑ θα ληφθεί υπόψη το κανονιστικό πλαίσιο, η επιτυχημένη εφαρμογή του υφιστάμενου ΣΔΕ (όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει), καθώς και η εμπειρία ειδικότερα σε προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν κατά την έως τώρα διαχείριση προγραμμάτων. Προβλέπεται ότι η θέσπιση κριτηρίων για τις περιπτώσεις εκχώρησης θα συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην βελτίωση της ορθής υλοποίησης του προγράμματος. Στο νέο ΣΔΕ θα προβλέπονται τα κάτωθι:

- Διαχειριστική Αρχή του ΠΑΑ: είναι η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΥΠΑΑΤ που θα ασκεί τις αρμοδιότητες του άρθρου 66 του Καν (ΕΕ) 1305/2013.
- Οργανισμός Πληρωμών: είναι ο Οργανισμός Πληρωμών & Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού & Εγγυήσεων που θα ασκεί τις αρμοδιότητες του άρθρου 7 του Καν (ΕΕ) 1306/2013.

Οργανισμός Πιστοποίησης: είναι ιδιωτικός οργανισμός ελέγχου ο οποίος θα επιλεγεί μέσω δημόσιας διαδικασίας υποβολής προσφορών που θα ασκεί τις αρμοδιότητες του άρθρου 9 του Καν (ΕΕ) 1306/2013.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας (και η τεχνική βοήθεια των υπολοίπων ΕΠ) θα χρησιμοποιηθεί για ενέργειες ενίσχυσης των Διαχειριστικών Αρχών και των Δικαιούχων για να διαχειριστούν τους πόρους των ΕΔΕΤ, ενώ οι παρεμβάσεις από το Θεματικό Στόχο 11 θα εστιαστούν στη θεσμική ικανότητα των Δημοσίων Υπηρεσιών και στην παροχή ποιοτικών δημοσίων υπηρεσιών στους πολίτες.

2.5.1 Δομές και Διαδικασίες Διαχείρισης και Ελέγχου των Προγραμμάτων

Ο καθορισμός των δομών και των διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου γίνεται με βάση τις κανονιστικές απαιτήσεις, την αρχιτεκτονική του νέου αναπτυξιακού σχεδιασμού, αλλά και τις βελτιώσεις που έχουν ήδη γίνει ή κρίνονται αναγκαίες με βάση την εμπειρία της τρέχουσας περιόδου, όπως ο σημαντικός περιορισμός των εκχωρήσεων και των ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες του κάθε Προγράμματος, καθώς και η κατάργηση των διαδικαστικών βημάτων περιορισμένης προστιθέμενης αξίας. Τέλος λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη επιτυχούς ολοκλήρωσης της τρέχουσας περιόδου και ομαλής μετάβασης από τη μία περίοδο στην άλλη.

Οι βασικές αρχές που θα διέπουν το σύστημα διαχείρισης των Ε.Π. στην νέα περίοδο είναι συνοπτικά οι εξής:

- Λειτουργική αυτοτέλεια των Αρχών Διαχείρισης σε σχέση με το επίπεδο σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων για κάθε επί μέρους τομέα πολιτικής.
- Σαφής διάκριση ρόλων και αρμοδιοτήτων μεταξύ του πολιτικού και διοικητικού επιπέδου. Η διάκριση αυτή θα περιγραφεί στο νέο νόμο για τη διαχείριση,

υλοποίηση και τον έλεγχο των Ε.Π., με σαφή προσδιορισμό του ρόλου και των αρμοδιοτήτων κάθε επιπέδου σε όλο το φάσμα των διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου. Σε αυτό το πλαίσιο οι υπηρεσιακές δομές των Δ.Α. θα αναλάβουν ευρύτερη δικαιοδοσία ως προς τα καθήκοντα διαχείρισης του προγράμματός τους. Ειδικότερα, στο διοικητικό επίπεδο, οι Δ.Α. θα ελέγχουν την επιλεξιμότητα των έργων σύμφωνα με τους Κοινοτικούς Κανονισμούς, την ωριμότητά τους καθώς και τη δυνατότητα χρηματοδότησής τους με βάση τους προϋπολογισμούς των επιμέρους ΕΠ. Θα έχουν, δηλαδή, την ευθύνη για το σύνολο των διαδικασιών Διαχείρισης, από την αξιολόγηση των προτάσεων των έργων και την έκδοση της απόφασης ένταξης μιας πράξης μέχρι την ολοκλήρωσή της. Στο πολιτικό επίπεδο η ευθύνη αφορά στην εξειδίκευση των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων κατά την ενεργοποίηση του ΕΠ, με την έκδοση των προσκλήσεων, οι οποίες από το περιεχόμενό τους αποτελούν δέσμευση εφαρμογής των πολιτικών του ΕΠ και διάθεσης των αντίστοιχων πόρων για την υλοποίηση των έργων. Ο διαχωρισμός αυτός θα δημιουργήσει ένα σαφές περιβάλλον μέσα στο οποίο οι φορείς διαχείρισης θα πρέπει να «λογοδοτούν» σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τις κανονιστικές απαιτήσεις.

- Σαφής καθορισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων με τη Διαχείριση και τον Έλεγχο φορέων, καθώς και των μεταξύ τους σχέσεων. Απλοποιημένο και αποτελεσματικό ΣΔΕ, συνδεδεμένο με τα Ολοκληρωμένα Πληροφοριακά Συστήματα.
- Συστηματική οριζόντια υποστήριξη των ΔΑ (νομική υποστήριξη, helpdesk, τηλεκατασκευές, επί τόπου υποστήριξη κλπ).

2.5.1.1 Οι δομές

Για κάθε Πρόγραμμα (τομεακό και περιφερειακό) ορίζεται μία Δ.Α. Για τα Ε.Π. του στόχου «Επενδύσεις στην Ανάπτυξη και στην Απασχόληση», του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» και «Αλιεία & Θάλασσα» ορίζεται μία Αρχή Πιστοποίησης και μία Αρχή Ελέγχου. Για το ΠΑΑ ορίζονται Διαπιστευμένος Οργανισμός Πληρωμών και Οργανισμός Πιστοποίησης.

Οι Δ.Α. των τομεακών Ε.Π. θα υπάγονται στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται ο διαχωρισμός του σχεδιασμού και της υλοποίησης της τομεακής πολιτικής, που ασκούν τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία, από τη διαχείριση των Ε.Π. Οι ΔΑ του ΠΑΑ και του ΕΠΑΛΘ υπάγονται στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Οι Δ.Α. των ΠΕΠ συγκροτούνται σε κάθε περιφέρεια και υπάγονται στον αντίστοιχο αιρετό περιφερειάρχη.

Οι Δ.Α. των ΠΕΠ ή διακριτό τμήμα αυτών δύνανται να ασκούν και καθήκοντα διαχείρισης επί των εκχωρήσεων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, οι οποίες δεν εντάσσονται στα 13 ΠΕΠ.

Οι ΔΑ του ΠΑΑ και του ΕΠΑΛΘ υπάγονται στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Η ΔΑ των Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας υπάγεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και είναι αρμόδιο συνολικά για δώδεκα (12) προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας.

Ο σχεδιασμός – κατάρτιση όλων των Προγραμμάτων των ΕΔΕΤ γίνεται υπό την εποπτεία της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του ΕΣΠΑ και με βάση τις οδηγίες της. Για κάθε πρόγραμμα τον συντονισμό της κατάρτισης έχει αντίστοιχη Ομάδα Σχεδιασμού. Για την κατάρτιση των προγραμμάτων, λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, οι προτάσεις των κοινωνικών εταίρων και, κατά περίπτωση, οι κατευθύνσεις των εθνικών, τομεακών και περιφερειακών πολιτικών.

Την αρμοδιότητα διαμόρφωσης της κάθε τομεακής πολιτικής και των προτεραιοτήτων που θα προταθούν προς συγχρηματοδότηση στα αντίστοιχα Ε.Π. έχουν τα αρμόδια Υπουργεία, τα οποία έχουν επίσης την ευθύνη επιλογής, ωρίμανσης και πρότασης των προς συγχρηματοδότηση έργων.

Προκειμένου να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα των Υπουργείων, ως προς την εξειδίκευση του σχεδιασμού των πολιτικών και την υλοποίηση των έργων, δύνανται να δημιουργηθούν, εφόσον ζητηθεί από τα αρμόδια Υπουργεία, Επιτελικές Δομές ΕΣΠΑ, οι οποίες θα στελεχωθούν κατ' αναλογία των Δ.Α.. Οι Επιτελικές Δομές ΕΣΠΑ είναι αρμόδιες για την αποτύπωση και την ιεράρχηση των πολιτικών και των έργων/δράσεων αρμοδιότητας του Υπουργείου, για τον συντονισμό των υπηρεσιών και εποπτευόμενων φορέων του Υπουργείου κατά τον προγραμματισμό των δράσεών τους, και την υποστήριξη των δικαιούχων ως προς την ωρίμανση και την υλοποίηση των έργων. Κάθε Επιτελική Δομή, θα συνεργάζεται με τις Δ.Α. των Ε.Π. (τομεακών ή περιφερειακών) που θα χρηματοδοτούν τα έργα του εκάστοτε τομέα πολιτικής. Οι Δομές αυτές θα επιλαμβάνονται επίσης της υποστήριξης αδύναμων φορέων υλοποίησης των Υπουργείων τους, και σε περίπτωση ανάγκης, θα μπορούν να τους υποκαθιστούν στον ρόλο τους ως τελικών δικαιούχων.

Παράλληλα, για την αποτελεσματική υλοποίηση δράσεων αυξημένης σημασίας στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ, μπορούν να δημιουργηθούν, κατά το πρότυπο των Επιτελικών Δομών ή εντός τους, ομάδες εργασίας ή άλλης μορφής διοικητικές δομές. Παραδείγματα τέτοιων δράσεων είναι η προώθηση της καινοτομίας και της εξωστρέφειας στις επιχειρήσεις, η εφαρμογή της διοικητικής μεταρρύθμισης, η προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, κ.α.

Για το ΠΑΑ 2014-2020, βασική επιλογή είναι η δημιουργία ενός συστήματος Διαχείρισης & Ελέγχου, το οποίο να έχει σαφώς λιγότερα επίπεδα ευθύνης και λογοδοσίας με σαφείς και διακριτές αρμοδιότητες. Από τα αρχικά στάδια σχεδιασμού έχει δημιουργηθεί ομάδα εργασίας «Παρακολούθηση – Αξιολόγηση και Έλεγχος – Διαχείριση του ΠΑΑ 2014-2020», η οποία λειτούργησε μέχρι τα μέσα του 2013 και βάσει των αποτελεσμάτων αυτής έχουν κληθεί να εργαστούν οι ομάδες εργασίας στο πλαίσιο της ΟΣΠΑΑ, οι οποίες και θα προτείνουν, για διακριτές ομάδες μέτρων απλοποιημένο, αποδοτικότερο και αποτελεσματικότερο Σύστημα Διαχείρισης & Ελέγχου. Τις προτάσεις αυτές θα επεξεργαστεί συνολικά η ομάδα εργασίας «Παρακολούθηση – Αξιολόγηση και Έλεγχος – Διαχείριση του ΠΑΑ 2014-2020».

Η Δ.Α. του Ε.Π. Αλιεία & Θάλασσα πρόκειται να εμπλουτιστεί, εφόσον απαιτηθεί, και με προσωπικό που να δύναται να καλύψει και το αντικείμενο της θαλάσσιας πολιτικής.

Οι ακριβείς δράσεις και το σχετικό χρονοδιάγραμμα για την οργάνωση της μετάβασης στη νέα αρχιτεκτονική θα προσδιοριστούν στο πλαίσιο σχετικών μελετών («Μελέτη αξιολόγησης της δομής της ΜΟΔ αε και προσαρμογής της εταιρείας στις απαιτήσεις της προγραμματικής περιόδου 2014-2020» και «Επισκόπηση και Προσαρμογή των Δομών Διαχείρισης στη νέα Προγραμματική Περίοδο 2014-2020»), οι οποίες βρίσκονται σε εξέλιξη. Σε κάθε περίπτωση, οι όποιες αλλαγές απαιτηθούν για τη μετάβαση στο νέο σύστημα, θα διασφαλίζουν επαρκή στελέχωση όλων των αρχών, συμπεριλαμβανομένης της ΕΔΕΛ (Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου), ελεγκτικής Αρχής για τα Ταμεία ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ταμείο Συνοχής και ΕΤΘΑ, για την επίτευξη των στόχων τους και την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Αν διαπιστωθεί ανάγκη, οι ελληνικές αρχές θα προσφύγουν στη χρήση εξωτερικών ελεγκτικών υπηρεσιών. Σε κάθε περίπτωση θα διασφαλιστεί η πλήρης αξιοποίηση της αποκτημένης τεχνογνωσίας και εμπειρίας των στελεχών και η διασφάλιση της συνέχειας και ομαλής λειτουργίας των υπηρεσιών.

2.5.1.2 Οι διαδικασίες

α) Απλοποίηση

Με βάση την μέχρι σήμερα εμπειρία οι Ελληνικές Αρχές θεωρούν ότι το υφιστάμενο ΣΔΕ είναι αξιόπιστο και ότι οι διαδικασίες που προβλέπει διασφαλίζουν την χρηστή αξιοποίηση των πόρων. Εντούτοις, κρίθηκε σκόπιμο, ταυτόχρονα με την προσαρμογή του στο νέο κανονιστικό πλαίσιο, να απλουστευθεί όσο είναι δυνατόν, προκειμένου να διευκολυνθεί η διαδικασία παραγωγής των έργων / δράσεων και ως εκ τούτου να επιταχυνθεί η υλοποίηση των Ε.Π.

Οδηγό στην προσπάθεια απλοποίησης θα αποτελέσει η ύπαρξη κοινών κανόνων, στη διαχείριση και παρακολούθηση των Ε.Π., ώστε να υπάρχει καλύτερος έλεγχος ενδεχόμενων αποκλίσεων στην εφαρμογή τους και εφαρμογής διορθωτικών ενεργειών. Ωστόσο θα υπάρξουν κατάλληλες προσαρμογές που θα υπαγορεύονται από τη φύση και τις ιδιαιτερότητες των δράσεων που θα υλοποιηθούν. Βοηθητικό εργαλείο στην απλοποίηση των διαδικασιών θα αποτελέσει και η χρησιμοποίηση των δυνατοτήτων διαχείρισης και

υλοποίησης έργων που προβλέπονται στο νέο κανονιστικό πλαίσιο όπως π.χ. η ευρεία χρήση των επιλογών απλοποιημένου κόστους.

Περισσότερες λεπτομέρειες για την προωθούμενη απλοποίηση των διαδικασιών αναφέρονται στο σημείο 2.6 κατωτέρω.

β) Κρατικές ενισχύσεις

Δεδομένης της αυξανόμενης σημασίας των δράσεων Κρατικών Ενισχύσεων και με στόχο τη βέλτιστη οργάνωση των δομών και των διαδικασιών σχετικών με τέτοιες δράσεις, οι ελληνικές αρχές προτίθενται να χρησιμοποιήσουν βέλτιστες πρακτικές, συνεργαζόμενες προς τούτο με αντίστοιχες δομές του εξωτερικού. Για το σκοπό αυτό θα υπάρξει συνεργασία των Ελληνικών Αρχών με την TFGR.

Η πρόθεση είναι να δημιουργηθεί ένας νέος μηχανισμός χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, οι βασικές λειτουργίες του οποίου θα υιοθετηθούν από το σύνολο των φορέων που λαμβάνουν μέρος κατά τη συνολική διάρκεια ζωής τέτοιων έργων. Τα βασικά χαρακτηριστικά του μηχανισμού αυτού θα είναι τέτοια, ώστε να υποστηρίζεται η στόχευση των δράσεων, ενώ θα διασφαλίζουν την αποδοτικότητα της διαδικασίας αλλά και την αποτελεσματικότητα των χορηγούμενων ενισχύσεων. Τέλος, ο μηχανισμός αυτός θα περιλαμβάνει στοιχεία που θα εξασφαλίζουν τη διαφάνεια και την πρόληψη της απάτης καθ' όλη τη διάρκεια των σχετικών διαδικασιών.

γ) Εθνική Στρατηγική κατά της Απάτης

Επιπρόσθετα στο νέο ΣΔΕ θα καλυφθούν οι απαιτήσεις για την πρόληψη της απάτης που θέτει ο νέος Γενικός Κανονισμός. Η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας έχει προβεί, μέσω των Υπηρεσιών της, στη διαμόρφωση Εθνικής Στρατηγικής κατά της Απάτης στα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής.

Σκοπός της Στρατηγικής είναι η Αναχαίτιση και Καταπολέμηση της Απάτης στις Διαρθρωτικές Δράσεις, μέσω ενός συστήματος διαχείρισης, το οποίο:

- ✓ βασίζεται στις αρχές της πρόληψης και συνεχούς βελτίωσης
- ✓ συνάδει με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής και μπορεί να λειτουργήσει υποστηρικτικά προς τις κανονιστικές ρυθμίσεις
- ✓ επιτρέπει την αξιοποίηση των σχετικών πληροφορικών εργαλείων που προτείνει η Επιτροπή
- ✓ θέτει το πλαίσιο για ένα συνεκτικό σύνολο διαδικασιών, αρμοδιοτήτων και δράσεων για την αντιμετώπιση της απάτης, που μπορεί να διατρέξει όλες τις λειτουργίες του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου.

Για την εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής κατά της Απάτης, έχουν τεθεί οι ακόλουθοι στόχοι:

- Προώθηση και καθιέρωση Ηθικής Κουλτούρας
- Αποτελεσματική Συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων Εθνικών Αρχών
- Αποτελεσματική Συνεργασία με τους αρμόδιους εξωτερικούς φορείς
- Ενίσχυση της Διαφάνειας
- Προσαρμογή ή/και εισαγωγή Δομών και Διαδικασιών στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου της ΠΠ 2014-2020, ώστε να επιτυγχάνεται η πρόληψη, η ανίχνευση και η σωστή και έγκαιρη απόκριση σε θέματα απάτης.

Για την υλοποίηση των στόχων, η Εθνική Στρατηγική περιλαμβάνει Σχέδιο Δράσης με συγκεκριμένες ενέργειες, υπευθυνότητες και χρονοδιαγράμματα.

Προϋπόθεση για την εφαρμογή της Στρατηγικής αποτελεί η συνεργασία μεταξύ όλων των αρμόδιων εθνικών Αρχών που εμπλέκονται σε θέματα απάτης και διαφθοράς. Για το σκοπό αυτό, με πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων-ΕΣΠΑ, τον Ιανουάριο του 2014, δημιουργήθηκε Δίκτυο Συνεργασίας μεταξύ της ΓΓΔΕ-ΕΣΠΑ, του Εθνικού Συντονιστή κατά της Διαφθοράς, του ΣΔΟΕ, της ΕΔΕΛ, της Δ/νσης Δ41 Δημοσιονομικών Σχέσεων με ΕΕ & Διεθνείς Οργανισμούς και του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης. Η συστηματική ανταλλαγή πληροφοριών και η μεταφορά τεχνογνωσίας μεταξύ των εμπλεκόμενων, θα συμβάλει εποικοδομητικά στην εφαρμογή της Στρατηγικής καταπολέμησης της απάτης στις Διαρθρωτικές Δράσεις.

2.5.1.3 Ο ρόλος του ανθρώπινου δυναμικού

Η επιτυχής λειτουργία των δομών, αλλά και η αποτελεσματική εφαρμογή των διαδικασιών συναρτάται άμεσα με την ποιότητα, την επάρκεια αλλά και την οργάνωση του ανθρώπινου δυναμικού που στελεχώνει τις δομές και επιτελεί τις λειτουργίες.

Οι βασικές αρχές της νέας οργάνωσης, όπως προκύπτουν από την ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι δυσλειτουργίες του υπάρχοντος συστήματος, είναι οι εξής:

- Η διασφάλιση ενιαίου συστήματος διοίκησης, εντάσσοντας σε κοινό πλαίσιο τόσο τα στελέχη της ΜΟΔ όσο και τους Δημοσίους Υπαλλήλους, με την ενσωμάτωση στη ΜΟΔ των Δημοσίων Υπαλλήλων που υπηρετούν στους φορείς του ΕΣΠΑ 2007-2013 μέσω εσωτερικού διαγωνισμού
- Η εξασφάλιση ανεξαρτησίας του προσωπικού από πολιτικές παρεμβάσεις, ώστε να παραδίδεται έργο υψηλών τεχνοκρατικών προδιαγραφών, στη βάση περιγεγραμμένων διαδικασιών
- Η απλοποίηση των διοικητικών πράξεων που απαιτούνται για στελέχωση όλων των δομών του ΕΣΠΑ, με τη νομοθετική κατοχύρωση της διατήρησής τους εκτός των οργανωτικών δομών των υπουργείων και Περιφερειών.

Η ΜΟΔ στην αναβαθμισμένη της μορφή θα αποτελέσει, λοιπόν, τον αποκλειστικό φορέα στελέχωσης των ΔΑ, των ΕΦΔ και των επιτελικών ή άλλων δομών που θα δημιουργηθούν για τις ανάγκες του ΕΣΠΑ, όπως περιγράφηκαν στο κεφάλαιο 2.5.1.1.

Οι δομές του ΕΣΠΑ θα είναι υπηρεσιακές μονάδες της ΜΟΔ, οι οποίες θα τίθενται στη διάθεση των Πολιτικών Προϊσταμένων τους (Υπουργοί, Γενικοί Γραμματείς, Ειδικοί Γραμματείς, Περιφερειάρχες) στους οποίους και θα αναφέρονται, ως προς την ουσία του έργου τους. Από την ΜΟΔ θα εξαρτώνται μόνο διοικητικά (επιλογή, τοποθέτηση, αξιολόγηση, εξέλιξη, εκπαίδευση, αμοιβή).

Βασικά στοιχεία του νέου ολοκληρωμένου συστήματος ανθρώπινου δυναμικού στη νέα περίοδο είναι:

- Η διάγνωση των αναγκών κάθε δομής του ΕΣΠΑ (ΔΑ ή άλλης Ειδικής Υπηρεσίας) σε ανθρώπινο δυναμικό και υλικοτεχνική υποδομή, στη βάση της υπάρχουσας μεθοδολογίας, εργαλείων και εμπειρίας της ΜΟΔ αε. Ιδιαίτερη μέριμνα θα υπάρξει για τη διάγνωση αναγκών σε στελέχη εξειδικευμένα σε χρηματο-οικονομικά θέματα (πχ χρηματοδοτικά εργαλεία).
- Η διάθεση στους πολιτικούς προϊσταμένους των δομών αυτών συγκροτημένων ομάδων, αποτελούμενων από προσωπικό υψηλών προσόντων, γνώσεων και δεξιοτήτων.
- Η απλοποίηση του συστήματος εσωτερικών μετακινήσεων, για την ευελιξία στη χρησιμοποίηση των στελεχών των δομών ανάλογα με τον εκάστοτε όγκο και είδος των υποχρεώσεων, μέσω εισαγωγής ευέλικτων μεθόδων και πρακτικών διοίκησης και λειτουργίας της ΜΟΔ αε.
- Σταθερή διοίκηση και στελέχωση για ενίσχυση της συνέχειας στη διοίκηση, με τη θέσπιση θέσεων προϊσταμένων των Ειδικών Υπηρεσιών με πενταετή ή επταετή θητεία, οι οποίοι θα επιλέγονται ύστερα από ανοιχτή πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.
- Εξασφάλιση της ανανέωσης του προσωπικού της ΜΟΔ, σε πεδία όπου έχει διαγνωστεί σχετική ανάγκη, μέσω της επιλογής με διαγωνισμούς, που θα διενεργούνται από τη ΜΟΔ υπό την αιγίδα του ΑΣΕΠ, νέων στελεχών μεταξύ των αποφοίτων της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και των αριστούχων αποφοίτων Πανεπιστημιακών σχολών συναφών με το αντικείμενο του ΕΣΠΑ.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή σύγχρονου ενιαίου συστήματος επιλογής/ τοποθέτησης/ διοίκησης/ αξιολόγησης/ εξέλιξης και ανταμοιβής του προσωπικού. Το σύστημα

αυτό θα αξιοποιεί και θα ενσωματώνει τις βέλτιστες ευρωπαϊκές πρακτικές, αντλώντας εμπειρία από την Γενική Διεύθυνση Ανθρωπίνων Πόρων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και το EPSO.

- Βελτιστοποίηση των χρόνων διεκπεραίωσης των διαδικασιών του ΣΔΕ με την παρακολούθηση, μέσω του ΟΠΣ, των ροών εργασίας.
- Κατάρτιση και ενεργοποίηση σχεδίου ανάπτυξης και εκπαίδευσης των στελεχών των δομών του ΕΣΠΑ από τη ΜΟΔ αε και οργάνωση επιμορφωτικών προγραμμάτων με υποχρεωτική παρακολούθηση για όλα τα στελέχη, με ετήσια περιοδικότητα. Θα προβλεφθούν ειδικά προγράμματα για στελέχη που αναλαμβάνουν θέσεις ευθύνης.
- Δημιουργία στη ΓΓ ΔΕ – ΕΣΠΑ γραφείου εσωτερικού ελέγχου με αρμοδιότητα στο σύνολο των δομών του ΕΣΠΑ.
- Ενίσχυση του κύρους της ΜΟΔ ως «βέλτιστης πρακτικής», μέσω της επιχειρησιακής της σύνδεσης / συνεργασίας με διεθνείς φορείς ή/και της συμμετοχής της σε εθνικά, διμερή ή διεθνή νομικά πρόσωπα, στα οποία μπορούν να συμμετέχουν και άλλοι φορείς / θεσμοί της χώρας, ή οποιασδήποτε άλλης χώρας ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σκοπός αυτής της σύνδεσης / συνεργασίας θα είναι η εξαγωγή και η εισαγωγή τεχνογνωσίας για θέματα τεχνικής βοήθειας, όσον αφορά στη διαχείριση και εφαρμογή αναπτυξιακών προγραμμάτων (δημιουργία, οργάνωση και αναδιοργάνωση δομών, διαδικασίες διαχείρισης, επιλογή/εκπαίδευση και διοίκηση προσωπικού κλπ), η ανταλλαγή στελεχών, συμπεριλαμβανομένων αυτών που συμμετέχουν στη διοίκηση, καθώς και η από κοινού οργάνωση της εποπτείας και της διαρκούς αξιολόγησης των δραστηριοτήτων τους.

2.5.2 Δικαιούχοι Έργων / Δράσεων

Σε ότι αφορά στην ικανότητα των δικαιούχων να υλοποιούν τα συγχρηματοδοτούμενα έργα/δράσεις, η εμπειρία των τελευταίων ετών έχει δείξει ότι υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις που πρέπει να αντιμετωπισθούν. Η μέχρι τώρα μελέτη του θέματος, που γίνεται ενόψει της νέας περιόδου, δείχνει ότι η κατάσταση των δικαιούχων ως προς το θέμα αυτό ποικίλει σε σημαντικό βαθμό. Ως εκ τούτου, ο τρόπος βελτίωσης της απόδοσής τους ποικίλει και αυτός ανάλογα με την κατηγορία των φορέων, το είδος, το μέγεθος και το πλήθος των έργων που εκτιμάται ότι θα υλοποιήσουν, και τελικώς, ανάλογα με τον προϋπολογισμό που πρόκειται να διαχειρισθούν στη νέα προγραμματική περίοδο.

Σε ότι αφορά τους κύριους δικαιούχους της περιόδου 2014-2020, βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη συνεργασία με την ΤFGR σχετικά με τη μελέτη αξιολόγησης της διοικητικής και επιχειρησιακής ικανότητάς τους, με στόχο τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και έγκαιρης παράδοσης των συγχρηματοδοτούμενων έργων που θα κληθούν να υλοποιήσουν. Οι προδιαγραφές και η μέθοδος αυτών των αξιολογήσεων προετοιμάζονται και θα συμφωνηθούν με την ΕΕ εκ των προτέρων, τα δε μέτρα που θα προταθούν για την ενίσχυση της διοικητικής/επιχειρησιακής ικανότητας των εν λόγω δικαιούχων, ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης, θα έχουν υλοποιηθεί μέχρι τον Οκτώβριο του 2014.

Σε κάθε περίπτωση η αξιολόγηση της διαχειριστικής ικανότητας ενός δικαιούχου θα είναι ουσιαστική προκειμένου να διασφαλίζει, μεταξύ άλλων, την καταλληλότητα της οργανωτικής του δομής, την ποσοτική και ποιοτική επάρκεια της στελέχωσης, σε σχέση με το πλήθος και την ειδικότερη κατηγορία των έργων που αναλαμβάνει, την επάρκεια των εσωτερικών διαδικασιών και ποιοτικού ελέγχου.

Ως αποτέλεσμα της ανωτέρω διαδικασίας αναμένεται η περαιτέρω μείωση του αριθμού των δικαιούχων στη νέα προγραμματική περίοδο, δεδομένου ότι σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να προκριθεί η υποκατάσταση αδύναμων στην εκτέλεση των έργων τους δικαιούχων από άλλους, επαρκείς δικαιούχους, ή η δημιουργία κοινών φορέων υλοποίησης για ομοειδή έργα συναφών φορέων, επιλογή που θα οδηγήσει και στη βελτίωση της υλοποίησης των έργων, και σε οικονομίες κλίμακας, και σε καλύτερη αξιοποίηση της υφιστάμενης τεχνογνωσίας.

Σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να προκύψει ως προσφορότερη λύση η ad hoc ή η σε μονιμότερη βάση υποστήριξη δικαιούχων από την ΜΟΔ αε, με την παροχή τεχνογνωσίας και με την συνδρομή των στελεχών της.

Με βάση την χαρτογράφηση των φορέων υλοποίησης έργων / δράσεων που ήδη έχει ολοκληρωθεί από την ΜΟΔ αε διακρίνουμε τις ακόλουθες κατηγορίες φορέων, κάθε μία από τις οποίες χρήζει διαφορετικής μεταχείρισης:

- Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει 10 περίπου φορείς (ΑΕ, Οργανισμοί ή Δημόσιες Υπηρεσίες), οι οποίοι υλοποιούν έργα / δράσεις μεγάλου προϋπολογισμού. Για τους φορείς αυτούς οι Ελληνικές Αρχές θα προχωρήσουν, με τη βοήθεια και της TFGR, στην προβλεπόμενη από τους νέους κανονισμούς αξιολόγηση, αξιοποιώντας και την εμπειρία της πρόσφατης εμπειρογνωμοσύνης της Γ.Δ. Regio για τον τομέα της πληροφορικής..
- Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τις 13 περιφέρειες, ως φορείς υλοποίησης έργων / δράσεων, τους 325 Δήμους, πολλοί από τους οποίους έχουν σημαντικές και γνωστές αδυναμίες, οργανωτικές και στελέχωσης, καθώς και λοιπούς φορείς. Ο τρόπος αναβάθμισης των ικανοτήτων τους, προκειμένου να ανταποκριθούν στον ρόλο τους ως δικαιούχων, θα προκύψει από ειδική μελέτη εναλλακτικών προτάσεων που θα ανατεθεί με την υποστήριξη της TFGR.

Την υποστήριξη αδύναμων δικαιούχων στην προετοιμασία του έργου τους ενδέχεται να αναλαμβάνουν οι επιτελικές δομές ή τμήμα των διαχειριστικών αρχών, στη βάση των αποτελεσμάτων των ανωτέρω μελετών.

Ο βασικός στόχος της προσπάθειας αναβάθμισης της ικανότητας των δικαιούχων είναι να εξασφαλιστεί ο αρτιότερος σχεδιασμός των έργων / δράσεων, η σύντμηση και τήρηση των εκτιμώμενων χρόνων υλοποίησής τους, ο ακριβέστερος προϋπολογισμός του κόστους και η μη υπέρβασή του, καθώς και η εξασφάλιση της ποιότητας του παραγόμενου έργου.

Τέλος, ειδική μέριμνα θα υπάρξει ώστε οι φορείς, που αναλαμβάνουν να διαχειρίζονται τις χορηγούμενες σε επιχειρήσεις κρατικές ενισχύσεις, να διαθέτουν την αναγκαία επιχειρησιακή ικανότητα (καταλληλότητα της οργανωτικής τους δομής / ποσοτική και ποιοτική επάρκεια της στελέχωσης και της διοίκησής τους / μηχανισμοί εξασφάλισης διαφάνειας).

2.6 ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ

Η εμπειρία από την παρακολούθηση της εφαρμογής του ΣΔΕ των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων της Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013, έχει οδηγήσει στην διαπίστωση της ανάγκης μείωσης του διοικητικού φόρτου για τους δικαιούχους και στον εντοπισμό των αναγκών μέτρων διευκόλυνσης της υλοποίησης των πράξεων. Τα μέτρα που ελήφθησαν ήδη και συνέβαλαν στην απλοποίηση ορισμένων διαδικασιών του συστήματος, αφορούν στα εξής:

- Υποχρεωτική ηλεκτρονική υποβολή των αιτήσεων χρηματοδότησης πράξεων και των δηλώσεων δαπανών του δικαιούχου, καθώς και υποχρεωτική ηλεκτρονική εφαρμογή της διαδικασίας του προληπτικού ελέγχου των τευχών δημοπράτησης προμηθειών και υπηρεσιών (έχει ήδη αρχίσει να εφαρμόζεται).
- Χρηματοδότηση των έργων μέσω του Κεντρικού Λογαριασμού ΕΣΠΑ σε συνδυασμό με την ηλεκτρονική διασύνδεση των Πληροφοριακών Συστημάτων ΟΠΣ - ΠΔΕ και Τράπεζας της Ελλάδος.
- Εφαρμογή του απλοποιημένου κόστους σε ειδικές κατηγορίες πράξεων του ΕΚΤ.
- Περιορισμό της συναρμοδιότητας Υπουργών για έκδοση Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων, με αποτέλεσμα την επίσπευση του διοικητικού έργου και τη μείωση του χρόνου έκδοσης υπουργικών αποφάσεων, οι οποίες απαιτούνται για την υλοποίηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Παράλληλα, και για την περαιτέρω απλοποίηση των διαδικασιών υλοποίησης των έργων (πράξεων) που ακολουθούν οι δικαιούχοι, όπως αυτές προσδιορίζονται στο εθνικό δίκαιο ή και στο δίκαιο που διέπει τη λειτουργία τους, αναλήφθηκαν μέτρα νομοθετικού περιεχομένου, όπως:

- Ρύθμιση για την επιτάχυνση της διαδικασίας έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των συγχρηματοδοτούμενων έργων, βελτιώσεις στη νομοθεσία των απαλλοτριώσεων και των αρχαιολογικών αδειοδοτήσεων και απλοποιήσεις σταδίων στη διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων.
- Ρυθμίσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας χρηματοδότησης των πράξεων (δυνατότητα στους φορείς χρηματοδότησης να ανακατανέμουν χωρίς την υπογραφή του Υπουργού Ανάπτυξης τα όρια των πιστώσεων στις συλλογικές τους αποφάσεις).
- Ρύθμιση για την απλοποίηση σχετικά με τις προκαταβολές και τις εγγυοδοσίες των αναδόχων δημοσίων έργων για τη διευκόλυνση της ρευστότητας (υποχρεωτική πρόβλεψη προκαταβολής στα δημόσια έργα και δυνατότητα κάλυψης της εγγυήσής της από ισόποση εγγύηση καλής εκτέλεσης).
- Ρυθμίσεις για την εξαίρεση των συμβάσεων που αφορούν σε προμήθειες από το Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών
- Περιορισμός των συμβάσεων για τις οποίες εφαρμόζεται η διαδικασία του προληπτικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Από την εφαρμογή των ανωτέρω απλοποιήσεων έχουν ήδη μειωθεί σημαντικά οι καθυστερήσεις και εμπλοκές στην υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων όπως η μείωση του χρόνου λήψης απόφασης από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο πάνω από 50%, η μείωση των απαιτούμενων υπογραφών κατά περισσότερο από 60% στο σύστημα διαχείρισης πιστώσεων του ΠΔΕ, η μείωση του χρόνου επιλογής αναδόχων με το σημαντικό περιορισμό των προσφυγών/ενστάσεων, η διευκόλυνση της ρευστότητας κλπ. Με τον τρόπο αυτό έχει ήδη επιταχυνθεί η απορρόφηση των πόρων των επιχειρησιακών προγραμμάτων με άμεσο αποτέλεσμα στην επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί για το 2013.

Ο σχεδιασμός του ΣΔΕ των Ε.Π της περιόδου 2014-2020 θα στοχεύσει σε εφαρμογή διαδικασιών τέτοιων, που θα:

- Διασφαλίζουν οριζόντια τις βασικές απαιτήσεις των κανονισμών
- Διαθέτουν την απαιτούμενη ευελιξία λαμβάνοντας υπόψη παραμέτρους, όπως τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σχεδιασμού και υλοποίησης των πράξεων των Ε.Π. (πχ ορισμένες δράσεις του ΕΚΤ, ΤΑΠΤΟΚ, ΟΧΕ, κλπ.), και κατ' αναλογία των δικαιούχων που θα τις υλοποιήσουν.
- Προωθούν και θα εξασφαλίζουν την επίτευξη των στόχων και του αποτελέσματος, σε όλο το φάσμα των διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου, από την αξιολόγηση και επιλογή των πράξεων, την παρακολούθηση της υλοποίησης έως και την ολοκλήρωσή τους.
- Στηρίζονται σε ένα απλοποιημένο και σαφές πλαίσιο εθνικών κανόνων σχετικά με τις υποχρεώσεις των δικαιούχων.

Κατά τον σχεδιασμό του ΣΔΕ θα ενσωματωθούν όλες εκείνες οι ρυθμίσεις και τα μέτρα, που θα ληφθούν στο πλαίσιο της Διοικητικής Μεταρρύθμισης που συντελείται στη χώρα μας, και σχετίζονται με θέματα διαχείρισης, υλοποίησης, και ελέγχου των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων.

Η ηλεκτρονική υπογραφή καθώς και η διαλειτουργικότητα των συστημάτων για την αυτοματοποιημένη ηλεκτρονική επικοινωνία του ΟΠΣ με τα πληροφοριακά συστήματα της Γενικής Κυβέρνησης, των Δικαιούχων και των Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης και οποιαδήποτε άλλη ρύθμιση που θα στοχεύει στη μείωση της γραφειοκρατίας και στην αποτελεσματικότερη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, θα ενσωματωθούν στις διαδικασίες εφαρμογής των Ε.Π., καθώς απλοποιούν τα βήματα των διαδικασιών διαχείρισης, υλοποίησης και ελέγχου των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων και μειώνουν το διοικητικό φόρτο. Η χρήση της ηλεκτρονικής υπογραφής θα υποστηρίζεται αρχικά για τα παραγόμενα έγγραφα του ΟΠΣ, ενώ από την αρχή του 2016 θα επεκταθεί η χρήση

ηλεκτρονικής υπογραφής στο σύνολο των παραγόμενων και διακινούμενων εγγράφων. Σε αυτό το πλαίσιο, προβλέπεται η καθολική ηλεκτρονική διαχείριση των διαδικασιών και εγγράφων του ΣΔΕ και η παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων βάσει χρονοδιαγράμματος, μέσω του ΟΠΣ, το οποίο θα συνεχίσει να λειτουργεί, τόσο ως εργαλείο διαχείρισης, όσο και ως μέσο ανταλλαγής ηλεκτρονικών δεδομένων μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων (Δ.Α., ΕΦΔ, Δικαιούχοι, Αρχή Πιστοποίησης, Αρχή Ελέγχου, Ε.Ε.). Για το σκοπό αυτό θα πραγματοποιηθούν δράσεις για την αναβάθμιση του πληροφοριακού συστήματος και την κατάρτιση των δικαιούχων. Σε συνέχεια των ρυθμίσεων, που έχουν θεσμοθετηθεί κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο για την απλοποίηση των διαδικασιών υλοποίησης των πράξεων στο επίπεδο των δικαιούχων, προγραμματίζονται περαιτέρω ρυθμίσεις που θα συμβάλουν στη μείωση του διοικητικού βάρους. Η πλήρης εφαρμογή της ηλεκτρονικής διαχείρισης όλων των διαδικασιών και εγγράφων του ΣΔΕ καθώς και η ηλεκτρονική επικοινωνία των εμπλεκόμενων θα παρέχεται από την αρχή του 2016.

Οι ρυθμίσεις αυτές αφορούν σε απλοποίηση των διαδικασιών χρηματοδότησης και πληρωμών των έργων (ηλεκτρονικές πληρωμές, υποκατάσταση της λειτουργίας της διαδικασίας φυσικών προσώπων – υπολόγων κ.α.), ενοποίηση της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων και θέσπιση πρότυπων τευχών για τις διακηρύξεις δημόσιων συμβάσεων με στόχο την απλοποίηση των διαδικασιών ανάθεσης των δημόσιων συμβάσεων, λήψη μέτρων για την απλοποίηση και τη μεγαλύτερη σταθερότητα στο νομικό και θεσμικό περιβάλλον δεδομένου ότι οι μεταβολές του πλαισίου και των διαδικασιών υλοποίησης των έργων που προκύπτουν από τις αλλαγές στο νομικό και θεσμικό πλαίσιο αποτελούν σημαντικό παράγοντα που συμβάλλει στο διοικητικό βάρος των δικαιούχων. Οι ηλεκτρονικές πληρωμές και η υποκατάσταση της λειτουργίας της διαδικασίας φυσικών προσώπων – υπολόγων θα έχει ολοκληρωθεί εντός του 2014. Οι ρυθμίσεις που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις θα έχουν ολοκληρωθεί εντός του 1^{ου} τριμήνου του 2015.

Επιπρόσθετα, για την υλοποίηση των έργων και για τη βελτίωση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, σε συνέχεια των απλοποιήσεων στην υφιστάμενη νομοθεσία που έχουν ήδη αναληφθεί, έχει ξεκινήσει η χαρτογράφηση της «διαδρομής υλοποίησης» κατηγοριών έργων, προκειμένου να απλοποιηθούν οι εφαρμοζόμενες διαδικασίες με την κατάργηση περιττών βημάτων, όπου είναι εφικτό και με τη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και να τεθούν εύλογες προθεσμίες υλοποίησης και ολοκλήρωσης έργων. Με τη συνεργασία ΥΠΑΑΝ και ΜΟΔ ΑΕ επικαιροποιήθηκαν οι οδηγοί ωρίμανσης για τρεις βασικές κατηγορίες έργων (οδικά, λύματα, απορρίμματα) και θα ακολουθηθεί η ίδια διαδικασία και για άλλες σημαντικές κατηγορίες έργων που θα περιλαμβάνονται στα ΕΠ της νέας περιόδου. Με τη συνεργασία των συναρμόδιων υπουργείων, επισημαίνονται τα σημεία βελτίωσης της υφιστάμενης νομοθεσίας προκειμένου να προωθηθούν οι αναγκαίες προσαρμογές, ώστε να απλοποιηθεί όσο το δυνατό η διαδρομή υλοποίησης των βασικών κατηγοριών έργων. Επίσης επιχειρείται να γίνει πιο σαφής η αποτύπωση των αρμοδιοτήτων ανά εμπλεκόμενο φορέα («ποιος κάνει τι»). Τα αποτελέσματα των παραπάνω παρεμβάσεων θα εφαρμοστούν στις διαδικασίες υλοποίησης των έργων της περιόδου 2014 -2020.

Κατά την εξέλιξη του σχεδιασμού των παρεμβάσεων, θα επιδιωχθεί η εκμετάλλευση των προβλεπόμενων από το κανονιστικό πλαίσιο δυνατοτήτων για την όσο το δυνατόν ευρύτερη εφαρμογή και χρήση επιλογών απλοποιημένης διαχείρισης (απλοποιημένα κόστη) καθώς και των δυνατοτήτων χρήσης κοινών ρυθμίσεων με άλλα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ, όπως το HORIZON 2020. Οι επιλογές απλοποιημένης διαχείρισης που έχουν εγκριθεί και ήδη εφαρμόζονται σε συγχρηματοδοτούμενες πράξεις της περιόδου 2007-2013, τυχόν σχετικές ρυθμίσεις που εφαρμόζονται σε έργα με αμιγώς εθνική χρηματοδότηση, καθώς και επιλογές απλοποιημένης διαχείρισης που προβλέπονται από το κανονιστικό πλαίσιο, και η εφαρμογή τους δεν προϋποθέτει μελέτη προσδιορισμού θα αξιοποιηθούν άμεσα από την έναρξη υλοποίησης των προγραμμάτων. Η άμεση ενεργοποίηση των σχετικών δυνατοτήτων θα διασφαλιστεί μέσω επαρκούς και σε βάθος ενημέρωσης και εκπαίδευσης των αρμόδιων φορέων διαχείρισης και ειδικότερα αυτών που δεν διαθέτουν σχετική εμπειρία από την τρέχουσα περίοδο.

3 ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής και με οδηγό τον κεντρικό στόχο του αναπτυξιακού σχεδίου για την Ελλάδα του 2020, η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη, καλείται να συμπληρώσει και να μεγιστοποιήσει τα οφέλη από την άσκηση των τομεακών πολιτικών και των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης.

Η διαπίστωση του σύγχρονου «περιφερειακού προβλήματος» (με τις ενδείξεις περιορισμού των δια-περιφερειακών ανισοτήτων και έντασης των ενδοπεριφερειακών, γεωγραφικών και ανισοτήτων ειδικών ομάδων πληθυσμού, την εκτεταμένη αποβιομηχάνιση και την αποδιάρθρωση τοπικών και περιφερειακών παραγωγικών συστημάτων¹⁵), **και του «ελληνικού αστικού παράδοξου»** (άνισο αστικό ιεραρχικό σύστημα και μονοκεντρικότητα¹⁶, αστική διάχυση και εγκατάλειψη των κέντρων των πόλεων, υποβάθμιση του φυσικού και δομημένου αστικού περιβάλλοντος) αλλά και η «γεωγραφία» της χώρας όσον αφορά στη θέση της στην Ευρώπη και τον κόσμο, **καθορίζουν την αντίληψη και τις κύριες χωρικές αναπτυξιακές επιλογές των επόμενων χρόνων.**

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τις ειδικές χωρικές αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες ανάπτυξης του συνόλου της χώρας καθώς και την νέα αναπτυξιακή στρατηγική που διέπει το **Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης**, η νέα προσέγγιση για την **Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στο πλαίσιο του Ε.Σ.Π.Α. 2014-2020**, ορίζει ως στρατηγικούς στόχους την επίτευξη της απασχόλησης, της κοινωνικής συνοχής και της διατήρησης των πόρων, εστιάζοντας στη φέρουσα δυνατότητα και τις ιδιαίτερες ανάγκες των επιμέρους χωρικών ενοτήτων και χρησιμοποιώντας ως κινητήρες της, την ανταγωνιστικότητα και την τοπική επιχειρηματικότητα.

Η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη, έχοντας ως εργαλεία εφαρμογής της, την *“Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων”*, την *“Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση”* και την *“Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη”*, επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στο ορισμένο χωρικό επίπεδο, εκεί δηλαδή όπου εκδηλώνονται οι ανισότητες, δρουν οι μακροπρόθεσμοι παράγοντες δημιουργίας τους και υπάρχει το ενδογενές δυναμικό για την αντιστροφή τους.

Επιπλέον στοχεύει στην εξασφάλιση των απαραίτητων συνεργιών για την παραγωγική ανασυγκρότηση, την απόκτηση ανταγωνιστικότητας, και την καταπολέμηση της ανεργίας, με συνδυασμό όλων των αναπτυξιακών παρεμβάσεων που αναφέρονται στην ίδια χωρική ενότητα και συνευθύνη των εμπλεκόμενων φορέων. Ικανή και αναγκαία συνθήκη για την εκπλήρωση των απώτερων στόχων της προσέγγισης για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη, αποτελεί ο σεβασμός στα φυσικά διαθέσιμα του τόπου και η επικέντρωση των αναπτυξιακών επενδύσεων σε εκείνο το χωρικό επίπεδο όπου θα εξασφαλίζεται ότι δεν θα αναλώνονται σπάνιοι πόροι (σύμφωνα με την θεμελιώδη αρχή της αειφόρου προσέγγισης). Η υιοθέτηση πρακτικών προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (με την προώθηση έργων πράσινων υποδομών-green infrastructure, ιδιαίτερα στους δημόσιους χώρους), πρακτικών διαχείρισης των οικοτόπων του δικτύου Natura 2000, και μέτρων πρόληψης κινδύνων θα συμβάλλουν στην επανασύνδεση των φυσικών περιοχών και στην οικολογική συνοχή, αλλά και στην ενίσχυση των αστικών-περιαστικών και υπαιθρων συνδέσεων. Τέλος, ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας (ολιστική προσέγγιση), και η αποφυγή αποσπασματικών παρεμβάσεων, η οικολογία, ο σεβασμός στην πολυκεντρικότητα και την ισορροπία στον ελλαδικό χώρο¹⁷, ως βασικά στοιχεία συμπληρωμένα με την περιφερειακή προσέγγιση της «έξυπνης εξειδίκευσης» στην κατεύθυνση της καινοτομικής αξιοποίησης του τοπικού δυναμικού, είναι απαραίτητο να διακρίνουν από τη μια πλευρά τα προγραμματικά σχήματα

¹⁵ Σύμφωνα με την ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών, ανισοτήτων και δυνατοτήτων που περιγράφονται στο πρώτο κεφάλαιο

¹⁶ Συγκέντρωση του αστικού πληθυσμού της χώρας στην Αττική και δευτερευόντως στη Θεσσαλονίκη

¹⁷ Σύμφωνα με το χάρτη και τις επιλογές του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδιασμού

και εργαλεία και από την άλλη πλευρά τις ειδικότερες στρατηγικές επιλογές στις ομοιογενείς χωρικές ενότητες που επισημάνθηκαν κατά την ανάλυση της κατάστασης (αστικές, ύπαιθρος και ορεινές, παράκτιες και νησιωτικές, διασυνοριακές περιοχές).

Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, ο σχεδιασμός της Ολοκληρωμένης Προσέγγισης γίνεται με επικέντρωση στις επενδυτικές προτεραιότητες ανά Διαρθρωτικό Ταμείο που εξυπηρετούν θεματικούς στόχους, όπου είχε σημειωθεί υστέρηση σε προηγούμενες περιόδους, με σύνδεση των παρεμβάσεων στις λουπές επενδυτικές προτεραιότητες με αυτούς τους θεματικούς στόχους, με δόμηση των προαναφερθέντων εργαλείων ώστε να επιτυγχάνεται μόχλευση πόρων, ενώ ο γενικότερος σχεδιασμός τους θα πρέπει να συμβάλει απαραίτητα στην τόνωση της απασχόλησης και στην αντιμετώπιση της κρίσης. Στόχος είναι η χρηματοδότηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης από τα ταμεία ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ, ΕΚΤ και ΕΤΠΑ καθώς και η σταδιακή εφαρμογή των εργαλείων της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης σε κάθε χωρική ενότητα, ξεκινώντας με πιλοτικά σχέδια και προχωρώντας στις παρεμβάσεις σύμφωνα με τις προβλέψεις της συγκεκριμένης χωρικής στρατηγικής.

3.1 ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη καλείται (α) να αντιμετωπίσει συγκροτημένα (και όχι μερικώς κατά Προτεραιότητα Χρηματοδότησης και Θεματικό Στόχο) τις ιδιαίτερες προκλήσεις στο χωρικό επίπεδο όπου εμφανίζονται, (β) να μεγιστοποιήσει τα οφέλη από το ΕΣΠΑ σε χωρικό επίπεδο οργανώνοντας κατάλληλες συνέργιες Θ.Σ., ΕΔΕΤ και Προγραμμάτων αλλά και παράλληλων πολιτικών και πηγών χρηματοδότησης, (γ) να προωθήσει την αποδοτική εφαρμογή των νέων εργαλείων που αφορούν στην *Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων*, στη *Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη* και στην *Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση*.

Στο πλαίσιο αυτό, η **Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη** δομείται ως εξής:

1. Οι Περιφέρειες ορίζουν, στο πλαίσιο των στόχων, κατευθύνσεων και κριτηρίων που θέτει το ΕΣΠΑ και οι εξειδικευμένες οδηγίες/κατευθύνσεις της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, τις συγκεκριμένες στρατηγικές τους με βάση τα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Περιφέρειες και τους συγκεκριμένους τύπους χωρικών ενότητων στο εσωτερικό τους ή ακόμη και Δια-περιφερειακές ενότητες (ευρύτερες ενότητες με ενιαία χωρική στρατηγική στην διεπαφή όμορων περιφερειών).
2. Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα επιλέγουν τα εργαλεία με τα οποία θα υλοποιήσουν τη στρατηγική τους σε ό,τι αφορά στους πόρους ΕΤΠΑ και ΕΚΤ (*Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων*, *Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη*, *Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση*) και ορίζουν αντιστοίχως τους τύπους χωρικών ενότητων, τα κριτήρια επιλογής τους, το αναγκαίο ελάχιστο περιεχόμενο των τοπικών σχεδίων και τα κριτήρια αξιολόγησης τους, τους Θεματικούς Στόχους, Επενδυτικές Προτεραιότητες και τύπους δράσεων που θα καλύπτονται από τη στρατηγική ανά εργαλείο, τη χρηματοδότηση της στρατηγικής συνολικά και ανά εργαλείο, τις στρατηγικές, σχεδιαστικές, εφαρμοστικές και χρηματοδοτικές συνέργιες με τα άλλα Προγράμματα.
3. Τα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα ορίζουν τους ειδικούς στόχους, τους τύπους δράσεων και τις Επενδυτικές Προτεραιότητες κατά Θεματικό Στόχο στους Άξονες Προτεραιότητας τους καθώς και τους πόρους των Διαρθρωτικών Ταμείων που στηρίζουν, ενιαία, την Ολοκληρωμένη Προσέγγιση στις Περιφέρειες, συνεργώντας με τα, ενιαία, εργαλεία που ορίζονται στα ΠΕΠ, στις χωρικές ενότητες που επιλέγονται.
4. Ως ολοκληρωμένη, η προσέγγιση στη χωρική ανάπτυξη, αν και πρέπει να διαθέτει θεματική επικέντρωση για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερη αποδοτικότητα στη χρήση των πόρων, είναι δυνατόν, κατά περίπτωση, να επεκτείνεται σε περισσότερους Θεματικούς Στόχους και Επενδυτικές Προτεραιότητες, ώστε να καλύπτουν εκείνους τους τύπους δράσεων που η συγκεκριμένη στρατηγική ανά εργαλείο και χωρική ενότητα τεκμηριωμένα υποδεικνύει ως αναγκαίους και κατάλληλους.

5. Τα ΕΔΕΤ υποστηρίζουν χρηματοδοτικά τα εργαλεία της Ολοκληρωμένης Προσέγγισης στις περιοχές που επιλέγονται, κατ' αναλογία των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων, Περιοχών Εστίασης, Θεματικών Στόχων και Θεματικών Πεδίων που τους αντιστοιχούν, δια των ΠΕΠ και δια των τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Η συνεργασία των ΕΔΕΤ είναι απαραίτητη και η εξασφάλιση αρμονικής διακυβέρνησης (όλων των εμπλεκόμενων επιπέδων) απόλυτα αναγκαίος όρος.
6. Σε Προγράμματα όπου η αναγνώριση των προκλήσεων και ο σχεδιασμός της κατάλληλης στρατηγικής για την αντιμετώπιση τους διαθέτουν την αναγκαία ωριμότητα (στη βάση πάντα των ανάλογων κεντρικών κατευθύνσεων), ορίζονται οι συγκεκριμένες χωρικές ενότητες για την εφαρμογή των εργαλείων και οι απαιτήσεις περιεχομένου, Επενδυτικών Προτεραιοτήτων και τύπων δράσεων, φορέα υλοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης, χρηματοδότησης από το Πρόγραμμα και μόχλευσης πόρων. Στα λοιπά Προγράμματα, ορίζεται σταδιακή, χρονικά προσδιορισμένη, διαδικασία εφαρμογής των εργαλείων.

3.1.1 Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ)

❖ Προκλήσεις που θα αντιμετωπιστούν με τη χρήση ΤΑΠΤΟΚ

Οι κύριες **προκλήσεις** και οι στόχοι για την *Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων* διακρίνονται ως προς το χώρο εφαρμογής, έχοντας ως κοινό τόπο την προώθηση κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση της τοπικής ευθύνης, συμμετοχής και πρωτοβουλίας.

Στον **αγροτικό** χώρο και στις **περιοχές που στηρίζονται στις αλιευτικές δραστηριότητες**, ως προκλήσεις αναδεικνύονται, η παραγωγική ανασυγκρότηση, η βελτίωση του αγροτικού χώρου για καλύτερη ποιότητα ζωής και η ενίσχυση των τάσεων επιστροφής στην ύπαιθρο, η ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων σε συνδυασμό με την καταπολέμηση συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, η διαφοροποίηση της αγροτικής και της αλιευτικής οικονομίας σε κατεύθυνση όπως η διασύνδεση με τις υπηρεσίες τουρισμού και πολιτισμού, και η αναβάθμιση του τοπικού ανθρώπινου κεφαλαίου. Ως μέσα προκρίνονται η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με καινοτομικές προσεγγίσεις, η στήριξη των συνεργασιών και της δικτύωσης, και η ολοκλήρωση των απαραίτητων βασικών υποδομών και ΤΠΕ για να αυξηθούν η ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια.

Στον **αστικό** χώρο οι προκλήσεις αφορούν στην άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, στην καταπολέμηση των ανισοτήτων, της αστικής φτώχειας και του αποκλεισμού και στην αντιστροφή της πολύπλευρης υποβάθμισης των αστικών περιοχών, μέσα από τη στοχευμένη αποκατάσταση του οικονομικού ιστού, την ανάπτυξη του αστικού περιβάλλοντος και τη διευκόλυνση της μετάβασης σε οικονομία και κοινωνία αποδοτικής χρήσης των πόρων. Στις περιαστικές περιοχές, ιδιαίτερη πρόκληση αποτελεί η προώθηση της αρχής της «συμπαγούς πόλης», ενώ στον ενδιάμεσο χώρο, στη διεπαφή αστικού χώρου / αγροτικών και περιοχών αλιείας, συνδυάζονται οι προκλήσεις που αναφέρονται παραπάνω για τις αγροτικές-αλιευτικές και αστικές περιοχές με έμφαση στην πολύπλευρη στήριξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων. Στόχοι και προτεραιότητες για τα ΤΑΠΤΟΚ (Θεματικοί Στόχοι και ομάδες αποδεκτών).

Ως **Θεματικοί Στόχοι** που αφορούν στην εφαρμογή της Τ.Α.Π.ΤΟ.Κ. στον **αγροτικό** χώρο, ορίζονται κατά σειρά προτεραιότητας, οι ακόλουθοι:

(ΘΣ9) Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας.

(ΘΣ8) Προώθηση της απασχόλησης & υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού

(ΘΣ6) Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση αποδοτικής χρήσης πόρων

(ΘΣ3) Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ).

και, συνοδευτικά και όχι αποκλειστικά, κατά σειρά προτεραιότητας, οι: (ΘΣ4) υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς, (ΘΣ7) προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων, (ΘΣ5) προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων, (ΘΣ10) Επένδυση στην εκπαίδευση, απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση, (ΘΣ2) βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

Ως θεματικοί στόχοι που αφορούν στην εφαρμογή των Τ.Α.Π.ΤΟ.Κ. στον αστικό χώρο, ορίζονται οι ακόλουθοι:

(ΘΣ8) προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας της εργασίας·

(ΘΣ9) προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας·

(ΘΣ6) προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων·

και, συνοδευτικά και όχι αποκλειστικά, κατά σειρά προτεραιότητας, οι: (ΘΣ3) βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ), (ΘΣ4) υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς, (ΘΣ7) προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων, και (ΘΣ10) επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη δια βίου μάθηση.

❖ Χωρικοί τύποι εφαρμογής ΤΑΠΤΟΚ

Με βάση την υφιστάμενη κατάσταση, τις τάσεις χωρικής ανάπτυξης στη χώρα μας και σύμφωνα με τις επιλογές της ορισθείσας, ανά περίπτωση, στρατηγικής ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης, εξετάζεται κατά κύριο λόγο, η εφαρμογή Τ.Α.Π.ΤΟ.Κ. σε τρεις **κατηγορίες χωρικών τύπων**:

- Υπο-περιφερειακές, ή και διαπεριφερειακές κατεχοχίν αγροτικές/ αλιευτικές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις,
- Αστικές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις,
- Περιοχές όπου η σύνδεση αστικού κέντρου και περιμετρικού αγροτικού χώρου είναι ιδιαίτερα σημαντική ή προβληματική,

Οι κατηγορίες ορίζονται με δικαιοδοτικά κριτήρια (jurisdictional), ενώ είναι δυνατή και η επιλογή λειτουργικών περιοχών (functional areas).

Ως **κριτήρια** για τον εντοπισμό των λειτουργικών περιοχών τίθενται:

- Στις αστικές και περιαστικές περιοχές, η ύπαρξη συγκέντρωσης ανεργίας, φτώχειας και ομάδων-στόχου, περιβαλλοντικών, δημογραφικών και φυσικών προκλήσεων, σαφώς διακριτής ζώνης παραγωγικής αποδιάθρωσης ή ασύμβατων χρήσεων
- Στις αγροτικές περιοχές, τα κριτήρια όπως αυτά θα εξειδικευθούν στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020.
- Στις αλιευτικές περιοχές, τα κριτήρια όπως αυτά θα εξειδικευθούν στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας & Θάλασσας 2014-2020.

❖ Αποκλίσεις από τους εδαφικούς περιορισμούς για τις περιοχές εφαρμογής ΤΑΠΤΟΚ

Κεντρικό σημείο στο πλαίσιο του αναπτυξιακού σχεδίου για την Ελλάδα του 2020 αποτελεί η ιδιαίτερη μέριμνα για τις περιοχές με μόνιμα γεωγραφικά και δημογραφικά μειονεκτήματα δηλαδή, των νησιών (μικρά και πολύ μικρά κατοικημένα νησιά, νησιά στο νοτιο-ανατολικό άκρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης), των ορεινών, των δύσκολα προσβάσιμων και των αραιοκατοικημένων περιοχών.

Ειδικότερα, και εξαιτίας της γεωγραφικής κατανομής της νησιωτικότητας στην Ελλάδα (πολυ-νησιωτικότητα, διπλή νησιωτικότητα, συγκεκριμένα νησιά που παρουσιάζουν έντονη αναπτυξιακή υστέρηση), καθώς και στις άλλες γεωγραφικά μειονεκτικές περιοχές που

εντοπίζονται σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, απαιτείται η μείωση του κατώτατου πληθυσμιακού ορίου των 10.000 κατοίκων που προβλέπεται από τον Κανονισμό.

❖ Πολυταμειακότητα και Τ.Α.Π.Τ.Ο.Κ.

Θα επιδιωχθεί η χρήση ενός ή περισσότερων Ταμείων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ), ανά χωρική ενότητα εφαρμογής, με χρηματοδοτική βαρύτητα κάθε Ταμείου ανάλογη του περιεχομένου, της περιοχής παρέμβασης και των Θεματικών Στόχων/Προτεραιοτήτων σε κάθε ενιαίο σχέδιο Τ.Α.Π.Τ.Ο.Κ. Περαιτέρω εξειδίκευση θα γίνει σε επίπεδο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Στις παρεμβάσεις Τ.Α.Π.Τ.Ο.Κ. στις αγροτικές περιοχές προγραμματίζεται κατ' ελάχιστον 5% των πόρων του ΕΓΤΑΑ, με δυνατότητα παρέμβασης και άλλων Ταμείων.

Η χρηματοδότηση θα γίνει προς ενιαίες **Στρατηγικές Τοπικής Ανάπτυξης** που θα υποβάλουν ενιαίες **Τοπικές Ομάδες Δράσης**. Η επιλογή, έγκριση και χρηματοδότηση των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης και των τοπικών ομάδων δράσης θα γίνει στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας, με κριτήρια που θα αφορούν ενδεικτικά στην καταλληλότητα της τοπικής στρατηγικής, στη συμβολή στην επίτευξη των αποτελεσμάτων του Προγράμματος, και στη διαχειριστική επάρκεια, του φορέα.

❖ Συντονισμός και διαχειριστική οργάνωση των ΤΑΠΤΟΚ – Ρόλος των Ομάδων Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ).

Η ΟΤΔ, ως ο βασικός συντελεστής σχεδιασμού της στρατηγικής και υποβολής της σχετικής πρότασης και ακολούθως ως ο φορέας διαχείρισης και υλοποίησης του ενιαίου σχεδίου Τ.Α.Π.Τ.Ο.Κ, οφείλει να καλύπτει τις ανάγκες της περιοχής στην οποία θα υλοποιηθεί το σχέδιο αποτελούμενη από θεσμοθετημένους φορείς της εν λόγω κοινωνίας. Συμμετοχή στην Ομάδα Τοπικής Δράσης, σύμφωνα με τις προβλέψεις (ποσοστό συμμετοχής δημόσιου τομέα και ιδιωτικών φορέων) του σχετικού κανονιστικού άρθρου, θα έχει η τοπική αυτοδιοίκηση (Δήμοι, Περιφέρειες, ανάλογα με την εμβέλεια και τους στόχους της στρατηγικής) συνεργαζόμενη με τους φορείς τόσο του ιδιωτικού τομέα, όσο και των λοιπών οργανώσεων, συνεταιρισμών και ομάδων της περιοχής.

Είναι σημαντικό να αξιοποιηθεί η πολύχρονη εμπειρία των Ομάδων Τοπικής Δράσης LEADER, είτε για τη δημιουργία νέων σχημάτων είτε για τη βελτίωση των υφιστάμενων δομών.

❖ Περιπτώσεις ορισμού επικεφαλής Ταμείου

Το επικεφαλής Ταμείο που θα αναλάβει την υποστήριξη των λειτουργικών εξόδων και των εξόδων συντονισμού θα ορισθεί με κριτήρια προϋπολογισμού (ποσοστό συμμετοχής του Ταμείου) ή/και άλλα χαρακτηριστικά όπως κατηγορία περιοχής.

3.1.2 Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)

Κύριοι στόχοι για την προώθηση των *Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων* είναι η δημιουργία κινητήρων ανάπτυξης των Περιφερειών ή κινητήρων αξιοποίησης κοινών δυνατοτήτων και αντιμετώπισης κοινών προκλήσεων πολυτομεακού χαρακτήρα σε δια-περιφερειακή κλίμακα, η αξιοποίηση τους για τη μέγιστη δυνατή μόχλευση πόρων και τη μέγιστη δυνατή αποδοτικότητα των διαθέσιμων δημόσιων πόρων σε χωρικό επίπεδο, και η σύνδεση σε ενιαίο στρατηγικό ορίζοντα, των παρεμβάσεων που είναι τοπικά αναγκαίες για την αντιμετώπιση των οξύτερων εκδηλώσεων της κρίσης και αυτών που είναι αναγκαίες για την καταπολέμηση των παραγόντων που δημιουργούν τις μακροπρόθεσμες στενώσεις.

Ως κύριες προκλήσεις για τις *Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις* ορίζονται οι ακόλουθες:

- Προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας με τελικό στόχο την επίτευξη απασχόλησης, κοινωνικής συνοχής και διατήρησης των πόρων

- Παραγωγική ανασύνταξη στις ζώνες εκτεταμένης αποδιάρθρωσης των τοπικών ή περιφερειακών παραγωγικών συστημάτων.
- Εξισορρόπηση των ενδο-περιφερειακών ανισοτήτων και της μονοκεντρικότητας του ελληνικού οικονομικού και κοινωνικού χώρου, καταπολέμηση της ανοργάνωτης αστικής διάχυσης και των παραδοσιακών ανισοτήτων που σχετίζονται με τα ειδικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά/ μειονεκτήματα, αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων και των ειδικών προκλήσεων σε ειδικές ομάδες πληθυσμού, ανάσχεση στην καταλληλότερη κλίμακα των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής..

Ως **Θεματικοί Στόχοι** που αφορούν στην εφαρμογή των "*Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων*" εκτός της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, ορίζονται κατά σειρά προτεραιότητας για την τελική επιλογή τους, οι ακόλουθοι:

(ΘΣ3) βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ).

(ΘΣ6) προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.

(ΘΣ7) προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων.

(ΘΣ8) προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας της εργασίας,

και συνοδευτικά, κατά σειρά προτεραιότητας, οι: (ΘΣ1) ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας, (ΘΣ4) υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς, (ΘΣ2) βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών, (ΘΣ5) προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων.

Οι "*Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις*" είναι δυνατόν να επεκτείνονται σε μεγαλύτερο αριθμό Θεματικών Στόχων και Επενδυτικών Προτεραιοτήτων ώστε να καλύπτουν εκείνους τους τύπους δράσεων που η συγκεκριμένη στρατηγική τεκμηριωμένα θα υποδεικνύει ως αναγκαίους και κατάλληλους.

Προκρίνεται κατ' αρχάς η εφαρμογή των "*Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων*" σε τρεις κατηγορίες χωρικών τύπων:

- Υποπεριφερειακές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις, όπου την πρωτοβουλία του σχεδιασμού αναλαμβάνει η Περιφέρεια,
- Δια-περιφερειακές περιοχές με ομοιογενή χαρακτηριστικά και κοινές προκλήσεις, αλλά και προβλήματα που απαντώνται στις μειονεκτικές γεωγραφικές περιοχές του ελληνικού χώρου, όπου το σχεδιασμό αναλαμβάνει κεντρικός φορέας ή διαπεριφερειακό συντονιστικό όργανο,
- Περιοχές επιρροής τομεακών παρεμβάσεων και δράσεων που όμως εντάσσονται σε ολοκληρωμένη τοπική στρατηγική/ σχέδιο, όπου το σχεδιασμό αναλαμβάνει κεντρικός φορέας,

ιδιαίτερα αν αυτές ορίζονται συγκεκριμένα στα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης ή σε τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Οι "*Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις*" θα χρηματοδοτηθούν μέσω των ΠΕΠ και μέσω πόρων που θα διαθέσουν στις Περιφέρειες –ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά- τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία». Η επιλογή, έγκριση και χρηματοδότηση των στρατηγικών θα γίνει στο πλαίσιο διαβούλευσης περιφερειακών και εθνικών αρχών, με κριτήρια που θα αφορούν στην καταλληλότητα της στρατηγικής για κάθε "*Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση*", στη συμβολή τους στην βέλτιστη επίτευξη των αποτελεσμάτων του Προγράμματος, στη διαχειριστική επάρκεια την τεχνική ετοιμότητα και την ικανότητα μόχλευσης πόρων του φορέα. Θα τελούν υπό τη διαχειριστική ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΠ, με την κατάλληλη συμμετοχή αρχών του τομεακών προγραμμάτων (στην ως άνω περίπτωση συγχρηματοδότησης) και θα τηρείται χρηματοδοτικός πίνακας, διακριτός κατά ΕΔΕΤ.

3.1.3 Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη

Ως κύριες **προκλήσεις** για τη *Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη* εντοπίζονται:

- Η ολοκληρωμένη και στοχευμένη αναπτυξιακή παρέμβαση στα αστικά κέντρα με στόχο την αποκατάσταση του οικονομικού τους ιστού και τη λειτουργία τους ως κινητήριες δυνάμεις στην ευρύτερη περιοχή επιρροής τους.
- Η αντιστροφή της κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης των αστικών περιοχών, ιδίως των περιοχών συγκέντρωσης μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων, των υποβαθμισμένων εμπορικών κέντρων των μεγάλων πόλεων (ιδίως στα μητροπολιτικά κέντρα Αθήνας και Θεσσαλονίκης) και των εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών/βιοτεχνικών/επαγγελματικών ζωνών
- Η άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, με την αναζωογόνηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης και την ανασυγκρότηση των κοινωνικών υποδομών.
- Η προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον, με αιχμή την στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης.
- Η αντιστροφή της αστικής διάχυσης μέσω της προώθησης της αρχής της «συμπαγούς πόλης» και παράλληλα η ένταξη του κεντρικού πυρήνα, της περιαστικής ζώνης, των περιμετρικών περιοχών και της άμεσα επηρεαζόμενης υπαίθρου σε ενιαίες τοπικές στρατηγικές ανάκαμψης, αναβάθμισης και ανάπτυξης.
- Η ανάκτηση του δημόσιου χώρου και η ανάπτυξη δομών κοινωνικής οικονομίας και στέγασης με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών.

Ως **Θεματικοί Στόχοι** που αφορούν στην εφαρμογή της "*Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης*", ορίζονται κατ' αρχάς κατά σειρά προτεραιότητας για την τελική επιλογή των προτεινόμενων στρατηγικών από τις Διαχειριστικές Αρχές, οι ακόλουθοι:

(ΘΣ3) βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ).

(ΘΣ9) προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας·

(ΘΣ8) προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας της εργασίας·

(ΘΣ7) προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων·

(ΘΣ6) προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων·

(ΘΣ2) βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

Η "*Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη*" είναι δυνατόν, κατά περίπτωση, να επεκτείνεται σε μεγαλύτερο αριθμό Θεματικών Στόχων και Επενδυτικών Προτεραιοτήτων, που καλύπτουν εκείνους τους τύπους δράσεων που η εκάστοτε στρατηγική τεκμηριωμένα θα υποδεικνύει ως αναγκαίους και κατάλληλους.

Για την επιλογή των **περιοχών εφαρμογής**, προκρίνονται οι παρακάτω κατηγορίες περιοχών:

- Περιοχές εφαρμογής Ρυθμιστικού Σχεδίου ή περιοχές που έχουν προσδιοριστεί ως περιοχές παρεμβάσεων αστικής ανασυγκρότησης στα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, στα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια ή σε Σχέδια Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης, κατά την κείμενη ελληνική νομοθεσία.
- Ορίζονται με βάση τα όρια Δημοτικής Ενότητας ή όρια Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ή

Ρυθμιστικού Σχεδίου και ο πληθυσμός τους ξεπερνά τους 10.000 κατοίκους¹⁸.

- Αντιμετωπίζουν έντονες προκλήσεις: οικονομικές/ περιβαλλοντικές/ κλιματικής αλλαγής/ δημογραφικές/ λειτουργικής οργάνωσης της πόλης.
- Περιλαμβάνουν ζώνες αποβιομηχάνισης, περιοχές που περισσότερο δοκιμάζονται από την οικονομική κρίση με τα συνακόλουθα φαινόμενα αστικής φτώχειας και υψηλών ποσοστών ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού, ή περιοχές αλλαγών χρήσεων γης και αυθαίρετης δόμησης.

Στις περιοχές αυτές η προσέγγιση της *"Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης"* θα εφαρμοστεί μέσω του εργαλείου της **Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης**. Για περιοχές μικρότερης κλίμακας (υποβαθμισμένες κεντρικές περιοχές, ζώνες αλλαγών χρήσεων και αστικής διάχυσης, ζώνες άναρχης αστικής δόμησης, θύλακες φτώχειας και συγκέντρωσης ομάδων που εκτίθενται σε υψηλό κίνδυνο διακρίσεων και αποκλεισμού, ζώνες με ιδιαίτερα οξυμένα προβλήματα εκπομπών διοξειδίου άνθρακα και ανάγκη προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή κλπ) η *"Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη"* δύναται να εφαρμοστεί και στο πλαίσιο της **Τοπικής Ανάπτυξης με πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων** (ΤΑΠΤΟΚ).

Η *"Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη"* θα **χρηματοδοτηθεί** μέσω των ΠΕΠ με τη συμπλήρωση πόρων που θα διαθέσουν στις Περιφέρειες, ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά- τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία». Η χρηματοδότηση θα γίνει προς ενιαίες **Ολοκληρωμένες Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης**. Η επιλογή, έγκριση και χρηματοδότηση των στρατηγικών βιώσιμης αστικής ανάπτυξης θα γίνει στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας, με κριτήρια που θα αφορούν στην καταλληλότητα της στρατηγικής, στη συμβολή τους στην επίτευξη των αποτελεσμάτων του Προγράμματος, και στη διαχειριστική επάρκεια, την τεχνική ετοιμότητα και την ικανότητα μόχλευσης πόρων του φορέα. Θα είναι υπό τη διαχειριστική ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΠ, με την κατάλληλη συμμετοχή αρχών του τομεακών προγραμμάτων που θα συγχρηματοδοτήσουν και θα τηρείται χρηματοδοτικός πίνακας διακριτός κατά ΕΔΕΤ.

Οι τοπικές αρχές θα υποβάλλουν τις προτεινόμενες στρατηγικές *"Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης"* και θα είναι αρμόδιες για την επιλογή των επιμέρους δράσεων/ έργων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα και από τον Κανονισμό.

Προτεραιότητα θα δοθεί σε στρατηγικές που προωθούν ολοκληρωμένο μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό της πόλης και της ευρύτερης περιοχής, σύμφωνα με την αρχή της «συμπαγούς πόλης» και προωθούν την ολοκληρωμένη ένταξη της σε ενιαίο σχεδιασμό (μικτών) χρήσεων γης και μετακινήσεων, την ενεργοποίηση του οικιστικού δυναμικού για παραγωγικές δραστηριότητες ή κατοικία και την εξοικονόμηση ενέργειας, τη μείωση των εκπομπών ατμοσφαιρικής ρύπανσης και θορύβου, τη στοχευμένη καταπολέμηση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής και τις κοινωνικές λειτουργίες και εξυπηρετήσεις. Η αύξηση του αστικού πρασίνου και των ανοιχτών χώρων συγκέντρωσης, η διάσωση του οικιστικού αποθέματος και η αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής στο σχεδιασμό αποτελούν επιπλέον ενδεικτικές δράσεις.

Η ανάπτυξη πράσινων υποδομών (green infrastructure) με την ένταξη περιβαλλοντικών στοιχείων στο αστικό περιβάλλον, καθώς και η προώθηση σχεδίων βιώσιμης αστικής κινητικότητας, συνιστούν επιπρόσθετες σημαντικές επιλογές οικονομικής αστικής ανάπτυξης, ιδίως μέσω της λειτουργίας μικρών-μεσαίων επιχειρήσεων οικολογικής καινοτομίας.

Σε κάθε Περιφέρεια, το **πλήθος των στρατηγικών ΒΑΑ** θα οριστεί ανάλογα με τη βαρύτητα του αστικού πληθυσμού και τη συμμετοχή των αστικών δραστηριοτήτων στο ΑΕΠ της και στη συνολική απασχόληση. Μέχρι της εκδόσεως ειδικών οδηγιών και κατευθύνσεων της ΕΑΣ, θα εξετασθεί ενδεικτικά: (α) η κάλυψη με στρατηγικές ΒΑΑ των αστικών κέντρων που έχουν λειτουργική περιοχή με πληθυσμό άνω των 70.000 κατοίκων, (β) η επιλογή έως δύο μόνον στρατηγικών ΒΑΑ σε εκείνες τις Περιφέρειες των οποίων ο αστικός πληθυσμός δεν ξεπερνά το 50% του συνολικού τους πληθυσμού.

¹⁸ Στο πλαίσιο της εξειδίκευσης των περιοχών παρέμβασης θα εξεταστεί το ενδεχόμενο χρήσης της ευχέρειας που δίνει ο κανονισμός για κατά παρέκκλιση παρέμβαση και σε περιοχές με πληθυσμό μικρότερο των 10.000 κατοίκων

Στη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, η οποία θα εφαρμοστεί κατά κύριο λόγο μέσω ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων και εφόσον κριθεί σκόπιμο μέσω ΤΑΠΤΟΚ, αναμένεται να αποδοθούν ενδεικτικά 6 % των πόρων των ΕΤΠΑ και ΕΚΤ. Από τους πόρους αυτούς, τουλάχιστον - και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τους κανονισμούς - το 5% των πόρων του ΕΤΠΑ θα επενδυθεί στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Αστικής Ανάπτυξης. Ως γενική κατεύθυνση προκρίνεται η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή του ΕΚΤ ιδιαίτερα στις περισσότερες ανεπτυγμένες και στις μεταβατικές Περιφέρειες. Ενδεικτικά αναμένεται 8% των πόρων του ΕΚΤ να αποτελέσει τμήμα ολοκληρωμένων δράσεων αστικής ανάπτυξης.

3.1.4 Κύριες Περιοχές Προτεραιότητας για Συνεργασία

Η ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, συνιστά μία εκ των βασικών επιλογών της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης για την προγραμματική περίοδο 2014-20 αποδίδοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στη δικτύωση και στην ανάπτυξη συνεργιών.

Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο Κρατών Μελών της ΕΕ υλοποιείται μέσω προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας, με σκοπό την επίτευξη μεγαλύτερου βαθμού εδαφικής ολοκλήρωσης και ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής για τη συνοχή. Τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

Επιπρόσθετα η συνέργια των διαρθρωτικών ταμείων (ΕΤΠΑ) με τα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας που χρηματοδοτούνται από διαφορετικά μέσα χρηματοδότησης (Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας II (IPA II) και Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτνίασης - ENI) και εφαρμόζονται από κοινού με τα Κράτη Μέλη και σε γειτονικές περιοχές εκτός της ΕΕ είναι παράγοντας, ιδιαίτερα σημαντικός, για τον προσδιορισμό του πλαισίου και κατά συνέπεια την εξεύρεση στρατηγικών επιλογών, που σε συνδυασμό με τις διμερείς εξωτερικές σχέσεις των κρατών που μετέχουν καθορίζουν το γενικό πλαίσιο της «γεωπολιτικής» στρατηγικής της χώρας.

Στην σημερινή συγκυρία η στρατηγική αυτή καθορίζεται, μεταξύ άλλων, και από τους στόχους των μέσων που είναι:

- Η συνέχιση, εμβάθυνση και περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας με τα Κράτη Μέλη της ΕΕ που γειτνιάζουν με την Ελλάδα, μέσω των Διασυνοριακών Προγραμμάτων ΕΕΣ, που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, «Ελλάδα – Βουλγαρία», «Ελλάδα – Ιταλία» και «Ελλάδα – Κύπρος».
- Η προετοιμασία των υποψήφιων κρατών μελών για την ένταξη τους και την προσαρμογή στο ευρωπαϊκό κεκτημένο, για τα προγράμματα του IPA II (3 διακρατικά Προγράμματα IPA II «Ελλάδα-Αλβανία», «Ελλάδα – πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» και «Ελλάδα – Τουρκία»).
- Η Προώθηση της συνεργασίας, η διαφύλαξη των συνόρων και της ειρήνης στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, για τα προγράμματα του ENI (2 Πολυμερή διασυνοριακά – MED ENI CBC και Black Sea Basin ENI CBC).

Τα προγράμματα ΕΕΣ στα οποία θα συμμετέχει η Ελλάδα θα είναι εστιασμένα στις επενδύσεις που δημιουργούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για τη μελλοντική ανάπτυξη.

Αυξημένη επίσης προσοχή θα δοθεί στις στρατηγικές μακροπεριφερειών με στόχο να διαδραματίσει η Ελλάδα λειτουργικό ρόλο σε μια μακροπεριφέρεια στη λεκάνη της Μεσογείου. Καθώς η Ευρωπαϊκή Πολιτική της Γαλάζιας Ανάπτυξης (Blue Growth) στοχεύει στην «οικονομική διάσταση» της θάλασσας για την επίτευξη αειφόρου οικονομικής ανάπτυξης και εξασφάλιση θέσεων εργασίας και προωθείται δυναμικά από την Επιτροπή, η Ελλάδα θα προχωρήσει στην εξειδίκευσή της με την ανάληψη του πυλώνα των θαλασσίων υποθέσεων στο πλαίσιο της μακρο-περιφερειακής στρατηγικής Αδριατικής-Ιονίου.

Όσον αφορά στο κομμάτι της διαπεριφερειακής συνεργασίας του στόχου της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας, το μελλοντικό πρόγραμμα INTERREG EUROPE μπορεί να φέρει σημαντικά αποτελέσματα και να συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Η ισχυρή παρουσία της χώρας μας στα ειδικά διαπεριφερειακά δίκτυα, τόσο στο δίκτυο ανταλλαγής καλών πρακτικών για την αειφόρο αστική ανάπτυξη (URBACT), όσο και στο πρόγραμμα εκπόνησης μελετών Ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος για τη χωροταξία (ESPON) πρόκειται να ενδυναμωθεί περισσότερο με την ενεργό συμμετοχή περισσότερων ελληνικών πόλεων και της ευρύτερης ακαδημαϊκής κοινότητας, αντίστοιχα.

Με βάση τα προαναφερθέντα, η στρατηγική της χώρα για την Εδαφική Συνεργασία συνοψίζεται στη συμβολή των προγραμμάτων αυτών στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας και στην ένταξή της στο νέο ευρωπαϊκό και διεθνές οικονομικό περιβάλλον, στην κοινωνική και χωρική συνοχή με την ανάπτυξη συνεργασιών σε όμορες περιοχές που αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις και προβλήματα και μπορούν να εφαρμόσουν από κοινού λύσεις για την προώθηση και ανάδειξη του αναπτυξιακού δυναμικού τους συμβάλλοντας στην εδαφική, οικονομική και κοινωνική ολοκλήρωση. Επιμέρους στόχοι είναι η ενδυνάμωση της κοινωνίας της γνώσης και η ανάδειξη των ανθρωπίνων πόρων, καθώς και η μετάβαση σε οικονομία και κοινωνία χαμηλών ρύπων, περιβαλλοντικής προστασίας και αποδοτικής χρήσης των φυσικών πόρων με την παράλληλη υποστήριξη των στόχων της πολιτικής διεθνών σχέσεων της χώρας, ειδικότερα με τις γείτονες χώρες της Βαλκανικής, της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας.

❖ **Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας της Προγραμματικής Περιόδου 2014-20**

Σύμφωνα με τους στόχους των Προγραμμάτων ΕΕΣ και τις γενικές στρατηγικές κατευθύνσεις συνδιαμορφώνονται, σε συνεργασία με τις άλλες χώρες, τα πολυμερή προγράμματα εδαφικής συνεργασίας ως κάτωθι, ανά Πρόγραμμα ΕΕΣ:

ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ – ΙΟΝΙΟΥ (Διακρατικό)

Το αντίστοιχο Πρόγραμμα θα καθοριστεί από την υπό διαμόρφωση Μακροπεριφερειακή Στρατηγική για την περιοχή της Αδριατικής – Ιονίου με στόχο την προώθηση βιώσιμης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης βελτιώνοντας την ανταγωνιστικότητα και προωθώντας την προστασία του περιβάλλοντος και των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων. Οι θεματικοί πυλώνες αυτής διαμορφώνονται γύρω από τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων της μπλε οικονομίας, τη διασύνδεση των περιοχών (κυρίως μεταφορών και ενέργειας), την προστασία και βελτίωση της ποιότητας της βιοποικιλότητας και των περιφερειακών περιβαλλοντικών οικοσυστημάτων και την ενδυνάμωση της βιώσιμης περιφερειακής πολιτιστικής και τουριστικής ανάπτυξης. Η έρευνα και η καινοτομία για την ανάπτυξη των ΜΜΕ και η οικοδόμηση θεσμικής διοικητικής και διαχειριστικής ικανότητας των περιφερειακών, δημόσιων και κοινωνικών φορέων θα διατρέχουν οριζόντια τους πυλώνες της σχετικής Μακροπεριφερειακής στρατηγικής.

MED (Διακρατικό)

Οι κοινές ανάγκες, προβλήματα, και προοπτικές στον ευρωμεσογειακό χώρο, τεκμηριώνουν τη σκοπιμότητα συνεργασίας σε όλα σχεδόν τα πεδία παρέμβασης της πολιτικής συνοχής. Στον τομέα της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας το κύριο ζητούμενο είναι η ενίσχυση της μπλε οικονομίας, ενώ και ο τουρισμός, και η ναυτιλία και τα μεσογειακά προϊόντα (κυρίως διατροφής) αποτελούν κοινό τόπο για ανάπτυξη συνεργασιών. Η προστασία του ευαίσθητου θαλάσσιου περιβάλλοντος σε συνδυασμό με την πρόληψη των κινδύνων της Κλιματικής Αλλαγής (ερμηνοποίησης, διαχείριση υδάτων, πρόληψη και αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών) είναι τα κύρια προβλήματα στα οποία αναμένεται να εστιαστεί το πρόγραμμα, συμβάλλοντας στην προστασία του περιβάλλοντος.

MED ENI CBC (διασυνοριακό)

Η ενίσχυση του πολιτιστικού διαλόγου και της προσέγγισης με στόχο την ειρήνη και την ασφάλεια στην περιοχή της Μεσογείου αποτελεί τον κύριο σκοπό του ENI και κατά συνέπεια βασικό θεματικό στόχο του διασυνοριακού προγράμματος «Μεσογειακή Λεκάνη ENI». Για την Ελλάδα, κύρια οφέλη μπορούν να προκύψουν σε θέματα συνεργασίας για την ανάπτυξη της κινητικότητας στην Ανατολική Μεσόγειο, άλλα και μέσα από τη συνεργασία στους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού. Για την επίτευξη των στόχων του ENI ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στη διαχείριση των υδάτων και την καταπολέμηση

της ερημοποίησης καθώς αποτελούν τομείς γεωπολιτικής σημασίας και μπορεί να αποτελέσουν πηγή εντάσεων στην περιοχή μεσοπρόθεσμα.

BLACK SEA BASIN ENI -CBC(διασυνοριακό)

Οι στρατηγικές ελληνικές επιδιώξεις στο πρόγραμμα αφορούν στην κινητικότητα και στη δικτύωση επιχειρήσεων, καθώς και στην προώθηση των βιώσιμων μεταφορών σε τομείς όπως οι οδικές μεταφορές και η ενέργεια (αγωγοί αερίου). Η εκπαίδευση, η έρευνα, η τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία, η προώθηση της τοπικής κουλτούρας και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, η προώθηση της κοινωνικής ένταξης και η καταπολέμηση της φτώχειας, χωρίς να εξαιρούνται τα ζητήματα που σχετίζονται με την ασφάλεια αποτελούν τις βασικές θεματικές προτεραιότητες του Προγράμματος.

INTERREG EUROPE (διαπεριφερειακό)

Το πρόγραμμα INTERREG EUROPE προβλέπεται να υλοποιήσει παρεμβάσεις στους τομείς της καινοτομίας, της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, της μεταστροφής προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σε όλους τους τομείς και της προστασίας περιβάλλοντος ώστε να συμβάλει αποτελεσματικά στην ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής οικονομίας.

BALKAN MEDITERRANEAN (διακρατικό)

Το νέο Πρόγραμμα BALKAN MEDITERRANEAN έρχεται να ενισχύσει τους ήδη υπάρχοντες δεσμούς συνεργασίας μεταξύ των περιφερειών της περιοχής και να προωθήσει την οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική και θεσμική συνοχή μέσω της βελτίωσης της κοινωνικο-οικονομικής ανταγωνιστικότητας και τις θεσμικής επάρκειας στην ευρύτερη περιοχή. Οι άξονες γύρω από τους οποίους θα κινηθεί είναι η προσβασιμότητα, η επιχειρηματικότητα και το περιβάλλον, με έμφαση στη διαχείριση υδάτινων πόρων. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν τα κράτη μέλη Ελλάδα, Βουλγαρία και Κύπρος και οι χώρες προενταξιακού καθεστώτος Αλβανία και πΓΔΜ.

ΔΙΜΕΡΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΕΣ

Στόχος για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 είναι η συνέχιση της συνεργασίας της χώρας, τόσο με τα Κράτη Μέλη της ΕΕ που γειτνιάζουν με την Ελλάδα μέσω των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, «Ελλάδα – Βουλγαρία», «Ελλάδα – Ιταλία» και «Ελλάδα – Κύπρος», όσο και η εμβάθυνση της συνεργασίας με τις γείτονες, προς ένταξη στην ΕΕ, χώρες μέσω των Προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το «Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας II – IPA II», «Ελλάδα – Αλβανία IPA CBC» και «Ελλάδα – πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας IPA CBC».

Τα διμερή διασυνοριακά προγράμματα ΕΕΣ τόσο του ΕΤΠΑ όσο και του IPA αποτελούν σημαντικό μοχλό ανάπτυξης των επιλέξιμων περιοχών και από τις δύο πλευρές των συνόρων για τη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού χώρου συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, αλλά και των δυτικών και νοτίων συνόρων της χώρας, που θα συντελέσει στην περαιτέρω προώθηση της υφιστάμενης συνεργασίας μεταξύ των Κρατών Μελών της ΕΕ και στην εμβάθυνση των σχέσεων με τις προς ένταξη χώρες στην ΕΕ.

Οι στρατηγικοί τομείς συνεργασίας που αναδείχθηκαν παραπάνω διαμορφώνονται ανά Πρόγραμμα ως κάτωθι:

Ελλάδα-Βουλγαρία

- Προστασία, διαχείριση & προώθηση περιβαλλοντικών πόρων
- Συνεργασία και δικτύωση σε ζητήματα υγείας και κοινωνικής πρόνοιας
- Υποστήριξη και ανάδειξη του ανθρώπινου δυναμικού - Υποστήριξη προπαρασκευαστικών δράσεων εν όψει της ανοικτής αγοράς εργασίας
- Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας & δράσεις για την αναδιάρθρωση της οικονομίας

Ελλάδα-Κύπρος

- Ενέργεια

- Μεταφορές – Ναυτιλία
- Ασφάλεια

Ελλάδα-Ιταλία

- Ενίσχυση της διάδρασης μεταξύ ερευνητικών/ καινοτομικών ινστιτούτων, ΜΜΕ και δημοσίων αρχών
- Βελτίωση των δικτύων και υπηρεσιών μεταφορών, πληροφοριών και επικοινωνίας
- Αξιοποίηση και βελτίωση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης φυσικών πόρων και πρόληψη φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων με έμφαση στο θαλάσσιο και παράκτιο χώρο.

Ελλάδα-Αλβανία IPA II CBC

- Υποδομές για διασυνοριακή προσβασιμότητα,
- Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και του Τουρισμού
- Εξοικονόμηση Ενέργειας και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

Ελλάδα – πΓΔΜ IPA II CBC

- Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης
- Προστασία του Περιβάλλοντος με στόχευση στους υδατικούς πόρους και την εξοικονόμηση ενέργειας καθώς και την προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.

Ελλάδα – Τουρκία (IPA CBC)

Η Ελλάδα επιθυμεί και τη δημιουργία ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος Εδαφικής Συνεργασίας με την Τουρκία. Οι λεπτομέρειες για τη στόχευση και το περιεχόμενο θα είναι δυνατό να συμφωνηθούν σε επόμενο στάδιο.

- ❖ **Βασικές περιοχές Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας – Συμπληρωματικότητα πόρων προγραμμάτων ΕΕΣ και του Στόχου Επενδύσεων για Ανάπτυξη και Απασχόληση**

Κύριο μοχλό σύνδεσης των βέλτιστων πρακτικών των Προγραμμάτων ΕΕΣ με πόρους από τον Στόχο Επενδύσεων για Ανάπτυξη και Απασχόληση μπορεί να αποτελέσει το Διαπεριφερειακό Πρόγραμμα INTERREG EUROPE, στο οποίο προβλέπεται ρητά ότι οι στρατηγικές επιδιώξεις του δύνανται να εξειδικευτούν περιφερειακά, ανάλογα με την ομοιότητα και συμπληρωματικότητα των αναγκών και των επιδιώξεων της κάθε περιφέρειας.

Δύνανται, επίσης, να αναπτυχθούν Ολοκληρωμένες Εδαφικές Επενδύσεις σε διασυνοριακές περιοχές που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, εφόσον γίνει αντίστοιχη επιλογή από τα Προγράμματα ΕΕΣ σε Προγραμματικό επίπεδο. Επίσης δύνανται να προωθηθεί ανάπτυξη συνεργασιών αξιοποιώντας το θεσμικό πλαίσιο που διαμορφώνεται για τους Ευρωπαϊκούς Ομίλους Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ) καθώς και σύναψη συμφώνων συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων Περιφερειών.

Επιπρόσθετα για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας είναι αναγκαία η διασφάλιση της συνέργειάς τους με τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) και τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Η συνέργεια των προγραμμάτων των δύο διακριτών στόχων της πολιτικής συνοχής της ΕΕ δύναται να επιτευχθεί καλύτερα μέσω πιο στοχευμένου περιφερειακού συντονισμού για την αξιοποίηση των πόρων ανά Περιφέρεια και ανά Πρόγραμμα. Η συνέργεια των προγραμμάτων του Στόχου Επενδύσεων για Ανάπτυξη και Απασχόληση με τα προγράμματα του στόχου ΕΕΣ δύναται να συμβάλλει στην ανάδειξη της αποτελεσματικότητας και της προστιθέμενης αξίας των Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής συνεργασίας, αλλά και στον αναγκαίο εξωστρεφή προσανατολισμό των Ελληνικών Περιφερειών και φορέων προς τον Ευρωπαϊκό χώρο για δικτύωση και ανάπτυξη δράσεων συνεργασίας με στόχο την βιώσιμη ανάπτυξή τους.

❖ **Μακρο-περιφερειακές στρατηγικές και στρατηγικές θαλάσσιων λεκανών για το στρατηγικό προγραμματισμό και συνέργιες για τη συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων**

Χαρακτηριστικό της νέας προγραμματικής περιόδου όσον αφορά στην Εδαφική Συνεργασία είναι η δημιουργία και προώθηση των μακρο-περιφερειακών στρατηγικών. Σε συνέχεια της υιοθέτησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της «θαλάσσιας στρατηγικής για τις θάλασσες Αδριατικής-Ιονίου» στις 30.11.2012 με όραμα τη διαμόρφωση αυτής της θαλάσσιας περιοχής σε κεντρικό χώρο καινοτομίας, οικονομικών ευκαιριών και ευημερίας για όλες τις χώρες που την περικλείουν, οι εν λόγω χώρες προχωρούν στη διαμόρφωση της μακροπεριφερειακής τους στρατηγικής για την από κοινού ανάπτυξη της περιοχής και των αντίστοιχων περιφερειών που συνδέονται με κοινά στοιχεία και προκλήσεις.

Στη μακρο-περιφερειακή στρατηγική Αδριατικής-Ιονίου συμμετέχουν τα κράτη-μέλη Ιταλία, Σλοβενία, Ελλάδα και Κροατία και οι γείτονες χώρες Αλβανία, Σερβία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη και Μαυροβούνιο. Η στρατηγική, ορίζει τέσσερις πυλώνες για την ανάπτυξη του θαλάσσιου χώρου: θαλάσσιες υποθέσεις και προώθηση της γαλάζιας οικονομίας, διασύνδεση της περιοχής, προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και ενίσχυση της ελκυστικότητας της περιοχής. Η Ελλάδα σε συνεργασία με το Μαυροβούνιο έχει αναλάβει τον πυλώνα των θαλασσιών υποθέσεων στοχεύοντας στη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων της γαλάζιας οικονομίας: ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή και ειδικότερα στα παράκτια μέρη, προστασία και επέκταση των υδατοκαλλιεργειών, αξιοποίηση του αλιευτικού πλούτου της περιοχής με ισόρροπη ανάπτυξη και σεβασμό στο περιβάλλον, ενίσχυση των τοπικών οικονομιών που στηρίζονται στην αλιεία και διεύρυνση του πεδίου δραστηριοτήτων τους με ενίσχυση των μεταποιητικών επιχειρήσεων, αλλά και των εμπορικών διασυνδέσεων τους, προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας για τα ιχθυοτροφεία, τις υδατοκαλλιέργειες και την προστασία του αλιευτικού δυναμικού της περιοχής, διασφαλίζοντας τη βιοποικιλότητα και περιορίζοντας τη ρύπανση του θαλάσσιου και παράκτιου χώρου.

Η συμμετοχή της χώρας μας σε όλους τους πυλώνες της Στρατηγικής Αδριατικής και Ιονίου συνδέεται άμεσα με τους Θεματικούς στόχους που περιλαμβάνονται στα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα των περιφερειών, αλλά και με τις πέντε εθνικές στρατηγικές προτεραιότητες για την περίοδο 2014-2020. Σημαίνοντα ρόλο θα αναλάβει το ΕΤΠΑ στη χρηματοδότηση της στρατηγικής της μακρο-περιφέρειας λόγω αντικειμένου και άμεσου ενδιαφέροντος των δράσεων που θα υλοποιηθούν στην περιοχή. Θα ληφθεί μέριμνα ώστε τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της χώρας να καλύψουν κατά το δυνατόν δράσεις που στοχεύουν στην υλοποίηση των στόχων της εν λόγω μακρο-περιφερειακής στρατηγικής.

❖ **Αξιοποίηση των δυνατοτήτων συνεργασίας των προγραμμάτων του στόχου Επενδύσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (πχ. διμερής συνεργασία εκτός προγραμμάτων ΕΕΣ)**

Στο πεδίο αυτό περιλαμβάνονται περιπτώσεις διμερών ή πολυμερών συνεργασιών εκτός της γεωγραφικής εμβέλειας των προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας της χώρας μας που δύναται να χρηματοδοτηθούν από εργαλεία όπως το Χρηματοδοτικό Μέσο Αναπτυξιακής Συνεργασίας (Development Cooperation Instrument –DCI), το Χρηματοδοτικό Μέσο Εταιρικής Σχέσης (Partnership Instrument - PI) και ο Ενιαίος Οικονομικός Χώρος (European Economic Area) για τα οποία δεν έχει οριστικοποιηθεί το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο και δεν έχει γίνει η σχετική κατανομή πόρων έτσι ώστε να υπάρξει σαφής σχετική περιγραφή. Το Χρηματοδοτικό Μέσο Αναπτυξιακής Συνεργασίας δραστηριοποιείται εκτός της γεωγραφικής εμβέλειας των Χρηματοδοτικών μέσων Ευρωπαϊκής Γειτνίασης (ENI) και Μέσου Προενταξιακής Βοήθειας II (IPA II) και αφορούν στις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον Αραβικό κόσμο, την Αφρική, την Ασία και τη Λατινική Αμερική. Αντίστοιχα το Μέσο Εταιρικής Σχέσης προωθεί την αντιμετώπιση των προκλήσεων σε διεθνές επίπεδο και τη υλοποίηση της διεθνικής διάστασης των στόχων της στρατηγικής Ε2020.

3.1.5 Περιοχές που πλήττονται από τη Φτώχεια, ή/και κατοικούνται από Ευπαθείς-Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες

Οι γεωγραφικές περιοχές που πλήττονται από τη φτώχεια και οι οποίες εκτιμάται ότι παρουσιάζουν την αναγκαιότητα για το σχεδιασμό και υλοποίηση παρεμβάσεων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης, είναι αυτές οι οποίες διέπονται από τα εξής χαρακτηριστικά:

- Παρουσιάζουν ιδιαίτερα αυξημένα αρνητικά μεγέθη όσον αφορά στην απασχόληση και την ανεργία
- Χαρακτηρίζονται από την αυξανόμενη (πάνω του εθνικού μ.ο.) γήρανση του πληθυσμού τους
- Είναι ως επί το πλείστον αραιοκατοικημένες (κάτω των 100 κατοίκων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο και με πληθυσμό κάτω των 50.000 κατοίκων, χωρίς να γειτνιάζουν με πυκνοκατοικημένη περιοχή)
- Αποτελούν απομονωμένες περιοχές (νησιωτικές ή ηπειρωτικές), γνώρισμα το οποίο, σε συνδυασμό με ένα ή περισσότερα από τα προαναφερόμενα χαρακτηριστικά επιδεινώνουν την θέση τους
- Υποβαθμισμένες αστικές περιοχές με μεγάλη συγκέντρωση ομάδων που πλήττονται από τη φτώχεια και ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Επίσης, στην κατηγορία των περιοχών αυτών υπάγονται και όσες χαρακτηρίζονται από φτώχεια μακράς διάρκειας¹⁹.

Ο προσδιορισμός των περιοχών αυτών θα εξειδικευθεί στο πλαίσιο των ΠΕΠ μέσω της αξιοποίησης, τόσο υφιστάμενων διοικητικών δεδομένων και στοιχείων, όσο και από την επιτόπια διερεύνηση και αποτύπωση της κατάστασης σε επίπεδο ΟΤΑ, με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου. Με την ίδια μεθοδολογία θα γίνει εφικτός και ο προσδιορισμός των ομάδων στόχου με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, καθώς και η προσαρμογή των κατάλληλων στρατηγικών παρέμβασης. Επιπρόσθετα, με την υποστήριξη της έρευνας της EU-SILC που διενεργεί η ΕΛΣΤΑΤ, θα διευρυνθεί το δείγμα της, έτσι ώστε μετά το 2015, να υπάρχουν αξιόπιστα στοιχεία, όσον αφορά τη φτώχεια και για τις 13 περιφέρειες της χώρας.

Όσον αφορά στις Ευπαθείς – Ευάλωτες Κοινωνικά Ομάδες, σημειώνεται ότι σε τέτοιες ομάδες, με υψηλή επικινδυνότητα διακρίσεων ή κοινωνικού αποκλεισμού προσδιορίζονται τα άνεργα και μακροχρόνια άνεργα άτομα, οι φτωχοί εργαζόμενοι, οι ανασφάλιστοι, οι άστεγοι, οι μετανάστες, τα άτομα με αναπηρίες, τα άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες (Ρομά, Πομάκοι, Θρησκευτικές μειονότητες, κλπ), οι φυλακισμένοι / αποφυλακισμένοι, οι φορείς νοσημάτων, τα μονογονεϊκά νοικοκυριά, τα άτομα με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, κλπ.

Όσον αφορά τις παρεμβάσεις, ένα πεδίο για τον σχεδιασμό και υλοποίηση αυτών μπορεί να είναι η πραγματοποίηση «πράσινων» και περιβαλλοντικά φιλικών δράσεων (π.χ. επενδύσεις και υποδομές βασισμένες στην πράσινη ανάπτυξη όπως οικότουρισμός σε αγροτικές περιοχές), αλλά και άλλων δράσεων, όπως η προώθηση επιχειρηματικότητας, η αναβάθμιση περιοχών, η ανάδειξη τοπικών προϊόντων και δυνατοτήτων, κλπ, με προσανατολισμό στην προώθηση στην απασχόληση των προαναφερόμενων ομάδων στόχου, με συμμετοχή των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων ανάλογα με την ειδική στόχευση και χαρακτήρα αυτών.

19 «Επίμονη φτώχεια», όπου ένα άτομο με βάση το εισόδημά του είναι φτωχό τώρα και τουλάχιστον για δύο από τα τρία προηγούμενα έτη

3.1.6 Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε περιοχές με δημογραφικές προκλήσεις ή ιδιαίτερα γεωγραφικά χαρακτηριστικά

Νησιωτικές Περιοχές: Κεντρικός στόχος είναι η βελτίωση της ελκυστικότητας των νησιών ώστε να γίνουν τόποι κατοικίας και παραγωγής για 365 ημέρες το χρόνο με βάση την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους δηλαδή το μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό τους περιβάλλον (ιδιαίτερη χωρική ταυτότητα) ώστε να αποκτήσουν ανταγωνιστικές δραστηριότητες και υψηλό επίπεδο ποιότητας ζωής εξασφαλίζοντας τις ζωτικές υπηρεσίες.

Οι κύριες αναπτυξιακές επιλογές-στρατηγική ώστε να αντιμετωπιστούν οι ιδιαιτερότητες του ελληνικού νησιωτικού χώρου στην πορεία για μια βιώσιμη ανάπτυξη είναι τα ποιοτικά, πράσινα και ίσων ευκαιριών νησιά. Βασίζονται στην ανάγκη της εναρμόνισης με τους στόχους (θεματικές ενότητες) της στρατηγικής Ευρώπη 2020, προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες αλλά και στην αναγκαιότητα αλλαγής του αναπτυξιακού υποδείγματος των νησιών, δίνοντας έμφαση στην έξυπνη εξειδίκευση που αποτελεί προϋπόθεση για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Η δημιουργία τοπικής ταυτότητας που θα συνδυάζει και θα αναδεικνύει τοπικά χαρακτηριστικά, πόρους και δεξιότητες αξιοποιώντας τα νέα εργαλεία της τεχνολογίας και της γνώσης, αποτελεί στόχο που θα διαπνέει τη δράση των φορέων. Η ολοκληρωμένη (πολυτομεακή) χωρική προσέγγιση θα αξιοποιήσει τη δυνατότητα για πολυταμειακές δράσεις που εμπλέκουν περισσότερους από έναν Θεματικό Στόχο, έστω και αν κάποιος από αυτούς ιεραρχείται ως σημαντικότερος.

Με βάση αυτές τις επιλογές οι Θεματικοί Άξονες μιας νησιωτικής στρατηγικής ιεραρχούνται ως εξής:

ΠΡΩΤΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των νησιών στους τομείς του τουρισμού, της γεωργίας και στο χώρο των μικρομεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων μέσω της ενίσχυσης της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών (νησιωτική ποιότητα) μέσα από την ανάδειξη της ταυτότητας τους (Θεματικός Στόχος 3).

Ο όρος «ποιότητα» για τα νησιά συνδέεται με την αξιοποίηση των ιδιαίτερων τοπικών αναπτυξιακών δυνατοτήτων κάθε νησιού και με τη διασύνδεση του τουρισμού, της γεωργίας αλλά και της μικρής μεταποίησης με βάση τις τοπικές πρώτες ύλες, με το τοπικό φυσικό περιβάλλον αλλά και τη τεχνογνωσία και το πολιτισμικό κεφάλαιο (αρχαίο αλλά και σύγχρονο, υλικό αλλά και άυλο), συνδυάζοντάς το με τη σύγχρονη πολιτιστική αλλά και την επιστημονική δημιουργία. Η ανάδειξη της ταυτότητας του κάθε νησιού με βάση το μύθο του, τα ιστορικά, φυσικά, πολιτιστικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά και παραγωγικά του χαρακτηριστικά μέσα στο παγκόσμιο μοναδικό νησιωτικό σύμπλεγμα, τμήμα της παγκόσμιας φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί ακρογωνιαίό λίθο της προωθούμενης στρατηγικής.

Επιδιωκόμενα κύρια αποτελέσματα είναι (α) η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων και η ανάπτυξη νέων σε καινοτόμους τομείς με επίπτωση την αύξηση του ΑΕΠ, (β) η βελτίωση των δεξιοτήτων του πληθυσμού και η αύξηση της απασχόλησης με επίπτωση στη μείωση της ανεργίας, στην αύξηση του ενεργού πληθυσμού και στη βελτίωση της πληθυσμιακής σύνθεσης και (γ) η καλύτερη διαχείριση των περιορισμένων πόρων, συμπεριλαμβανομένης και της ενέργειας, με στόχο τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και τη βιωσιμότητα των νησιών

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων με ταυτόχρονη βελτίωση του οικολογικού αποτυπώματος (Θεματικός Στόχος 6).

Ο όρος «πράσινα νησιά» συνδέεται με την προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος και με τη βελτίωση της αποδοτικότητας των περιορισμένων φυσικών πόρων των νησιών με στόχο την εκπλήρωση των ευρωπαϊκών υποχρεώσεων της χώρας αλλά και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής

Τα επιδιωκόμενα κύρια αποτελέσματα αφορούν (α) στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και της ελκυστικότητας των νησιών με στόχο τη βελτίωση της πληθυσμιακής τους

σύνθεσης και (β) τη μείωση της χρήσης των πόρων με στόχο την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης των νησιών

ΤΡΙΤΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ. Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της νησιωτικότητας που ενισχύουν τον οικονομικό και κοινωνικό αποκλεισμό (Θεματικοί Στόχοι 8, 9, 10, 2, 11, 7, 1)

Κύριος στόχος είναι η βελτίωση της ελκυστικότητας των νησιών μέσα από τη παροχή ΥΓΟΣ στα νησιά σε επίπεδο ανάλογο με εκείνο της ηπειρωτικής Ελλάδας και Ευρώπης ώστε να βελτιωθεί η ελκυστικότητα τους ως τόπων κατοικίας και επαγγελματικής δραστηριοποίησης. Οι τομείς στους οποίους η βελτίωση θεωρείται αναγκαία υφίστανται άμεσα ή έμμεσα τις συνέπειες της νησιωτικότητας και είναι η εξωτερική προσπελασιμότητα των νησιών (υποδομές και υπηρεσίες με ένα δίκτυο συνδυασμένων μεταφορών), η υγεία με έμφαση στην πρωτοβάθμια υγεία των μικρών νησιών, η βελτίωση των δεξιοτήτων των νησιωτών μέσα από τη βελτίωση των υπηρεσιών βασικής εκπαίδευσης, δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης, η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών ειδικά στις περισσότερες ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (ηλικιωμένοι, αλλοδαποί, γυναίκες, νέοι, άτομα με αναπηρίες).

Τα επιδιωκόμενα κύρια αποτελέσματα είναι (α) η αύξηση της απασχόλησης και του ενεργού πληθυσμού με αναμενόμενη επίπτωση στη βελτίωση των δημογραφικών και άλλων χαρακτηριστικών του πληθυσμού και η συνολική ευημερία, (β) η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με επίπτωση στην αύξηση της παραγωγής και των εισοδημάτων.

4 ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020 ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

4.1 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΟΠΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ

Το ΟΠΣ-ΕΣΠΑ, παρέχει στους Δικαιούχους του ΕΣΠΑ, μέσω του Συστήματος «Ηλεκτρονική Υποβολή», εκτεταμένες δυνατότητες ηλεκτρονικής αποστολής δεδομένων και εγγράφων.

Η υποβολή των δεδομένων γίνεται υπό μορφή δελτίων: Προτεινόμενο Τεχνικό Δελτίο Πράξης, Αίτημα Προέγκρισης, Τεχνικό Δελτίο Υποέργου, Δελτίο Παρακολούθησης Προόδου Πράξης/Υποέργου, Δελτίο Δήλωσης Δαπανών.

Για τους Δικαιούχους υλοποίησης Πράξεων υποστηρίζεται η προσυμπλήρωση στοιχείων, συστημικοί έλεγχοι ορθότητας δεδομένων, ασφάλεια πρόσβασης, εξαγωγή δεδομένων υπό μορφή αρχείων, εισαγωγή δεδομένων υπό μορφή αρχείων καθώς και η εισαγωγή εγγράφων στο σύστημα (αρχειοθέτηση). Επιπλέον υποστηρίζεται η προ της ένταξης της πράξης, ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων, μεταξύ των Δικαιούχων και των Φορέων Διαχείρισης.

Για τους Φορείς Διαχείρισης και Ελέγχου υποστηρίζεται η επεξεργασία και αποδοχή / απόρριψη δελτίων, η έκδοση και ηλεκτρονική υπογραφή εγγράφων για συγκεκριμένες διαδικασίες, η χρήση υπηρεσιών αυτοματοποιημένης επικοινωνίας (Web services), η πρόσβαση σε σύστημα επιχειρηματικής ευφυΐας, η οργάνωση της διενέργειας ελέγχων, η επικοινωνία με την SFC κ.α.

Για το σύστημα της Ηλεκτρονικής Υποβολής, εφαρμόζεται από την Υπηρεσία ΟΠΣ πιστοποιημένη πολιτική ασφάλειας πληροφοριακών συστημάτων.

Για την επόμενη προγραμματική περίοδο προβλέπεται από την ΥΟΠΣ σημαντική αναβάθμιση των ηλεκτρονικών συστημάτων του ΟΠΣ, τόσο από πλευράς τεχνολογικής δυνατότητας όσο και λειτουργικής επάρκειας.

Πιο συγκεκριμένα, η μεθοδολογική προσέγγιση προβλέπει αρχικά τη διενέργεια μελέτης για την επιλογή βέλτιστων τεχνολογιών και πρακτικών ώστε αφενός να πληρείται η αναγκαιότητα λειτουργικής κάλυψης των νέων Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου, αφετέρου να υπάρχει πλήρης κάλυψη των απαιτήσεων του e-Cohesion. Επίσης προβλέπεται η καταγραφή και μοντελοποίηση των διαδικασιών του Ε.Σ.Π.Α. 2014-2020, ώστε να επικαιροποιούνται σε ελάχιστο χρόνο και να εκτελούνται με βέλτιστο τρόπο.

Με στόχο την σταδιακή αυτοματοποίηση όλων των απαιτούμενων διαδικασιών, προβλέπεται μεταξύ άλλων, επιπλέον της ήδη παρεχόμενης λειτουργικότητας του ΟΠΣ για το ΕΣΠΑ, η ολοκλήρωση συστήματος ροών εργασιών και διαχείρισης εγγράφων, η υποστήριξη ηλεκτρονικών υπογραφών για το σύνολο των διαδικασιών του ΕΣΠΑ 2014-2020, η τεχνολογική ενοποίηση των υποσυστημάτων του ΟΠΣ, η πλήρης εξωστρέφεια και διαλειτουργικότητα των υπηρεσιών του ΕΣΠΑ 2014-2020, η αξιοποίηση των προσφερόμενων υπηρεσιών διασύνδεσης από φορείς της Δημόσιας Διοίκησης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η SFC, καθώς και η αποτελεσματική οργάνωση των διαδικασιών του ΕΣΠΑ. 2014-2020 που υλοποιούνται στο ΟΠΣ.

Στο πλαίσιο της άρσης των αποκλεισμών και μείωσης της γραφειοκρατίας, προβλέπεται η επέκταση της λειτουργικότητας των παρεχομένων υπηρεσιών, ώστε να καταγράφονται τα κρίσιμα δεδομένα για τους αποδέκτες κρατικών ενισχύσεων. Με τον τρόπο αυτό, θα υποστηριχθεί με πληρότητα η δυνατότητα αναφορών και η στατιστική επεξεργασία και αποτύπωσης τους.

Το πλάνο ενεργειών περιλαμβάνει:

1. Εκπόνηση Τεχνολογικής Μελέτης: 2^ο τρίμηνο του 2014

2. Καταγραφή και μοντελοποίηση διαδικασιών του ΕΣΠΑ 2014-2020: 2^ο τρίμηνο του 2014
3. Μεταβατικό σύστημα για την εκπλήρωση των ελάχιστων απαιτήσεων των ΣΔΕ της επόμενης ΠΠ : 3^ο -4^ο τρίμηνο του 2014
4. Συμβασιοποίηση έργου υλοποίησης ΟΠΣ ΕΣΠΑ: 4^ο τρίμηνο του 2014
5. Υλοποίηση ΟΠΣ ΕΣΠΑ (πιλοτική λειτουργία): 4^ο τρίμηνο του 2015
6. Υλοποίηση ΟΠΣ ΕΣΠΑ (παραγωγική λειτουργία): 1^ο τρίμηνο του 2016

Σημειώνεται ότι μέχρι την υλοποίηση του νέου ΟΠΣ οι πρώτες επιχειρησιακές – λειτουργικές απαιτήσεις θα καλυφθούν από την προσαρμογή του υφιστάμενου συστήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (CPR)

[Ο κατάλογος αντιστοιχεί στους φορείς-αποδέκτες της 2^{ης} Εγκυκλίου Σχεδιασμού και Κατάρτισης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της περιόδου 2014-2020 καθώς και σε πρόσθετους λοιπούς προσκεκλημένους φορείς του 1^{ου} Εθνικού Αναπτυξιακού Συνεδρίου. Σημειώνονται ενδεχόμενες διαφοροποιήσεις/μετονομασίες στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης Υπουργείων κατά τον Ιούνιο του 2013, όπως η ίδρυση Υπ. Μεταφορών-Υποδομών και Δικτύων, και Υπ. Πολιτισμού και Αθλητισμού]

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

- Υπουργείο Εσωτερικών (Γενική Γραμματεία, Γενική Γραμματεία Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής, Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων)
- Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Γενική Γραμματεία)
- Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (Γενική Γραμματεία Εμπορίου, Γενική Γραμματεία Στρατηγικών & Ιδιωτικών Επενδύσεων, Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας,)
- Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων, Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων, Γενική Γραμματεία Μεταφορών)
- Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού & Αθλητισμού (Γενική Γραμματεία, Γενική Γραμματεία Πολιτισμού, Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Πόρων)
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Γεν. Γραμ. Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Γεν. Γραμμ. Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Γεν. Γραμμ. Χωροταξίας & Αστικού Περιβάλλοντος, Ειδική Γραμματεία Υδάτων)
- Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (Γενική Γραμματεία, Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών & Άλλων Πόρων)
- Υπουργείο Υγείας (Γενική Γραμματεία)
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Γενική Γραμματεία, Ειδική Γραμματεία Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών)
- Υπουργείο Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας)
- Υπουργείο Τουρισμού (Γενική Γραμματεία , Γενική Γραμματεία Τουριστικών Υποδομών και Επενδύσεων)
- Υπουργείο Ναυτιλίας & Αιγαίου (Γενική Γραμματεία , Γενική Γραμματεία Λιμένων & Λιμενικής Πολιτικής Γενική Γραμματεία Αιγαίου & Νησιωτικής Πολιτικής)
- Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας - Θράκης
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
- Περιφέρεια Ηπείρου
- Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

- Περιφέρεια Θεσσαλίας
- Περιφέρεια Ιονίων Νήσων
- Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- Περιφέρεια Πελοποννήσου
- Περιφέρεια Αττικής
- Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
- Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου
- Περιφέρεια Κρήτης

Κοινοποίηση για Ενημέρωση

- Γραφεία ΥΠΟΥΡΓΩΝ, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΚΑΙ ΥΦΥΠΟΥΡΓΩΝ (Επικρατείας, Εξωτερικών, Οικονομικών, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Υπουργείο Εσωτερικών, Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Παιδείας, Θρησκευμάτων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Υγείας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Τουρισμού, Ναυτιλίας και Αιγαίου, Μακεδονίας και Θράκης, Υφυπουργού στον Πρωθυπουργό, Γενικό Γραμματέα Κυβέρνησης)
- Γραφείο Πρωθυπουργού (ΓΓ Συντονισμού, ΓΓ Ενημέρωσης & Επικοινωνίας, ΓΓ Μέσων Ενημέρωσης)
- Υπουργείο Εξωτερικών (Υπηρεσιακό Γενικό Γραμματέα, ΓΓ Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων & Αναπτυξιακής Συνεργασίας, ΓΓ Ευρωπαϊκών Υποθέσεων)
- Υπουργείο Οικονομικών (Γενική Γραμματεία Υπουργείου & Δημοσιονομικής Πολιτικής, ΓΓ Δημοσίων Εσόδων και Πληροφοριακών Συστημάτων, Πρόεδρο Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομόνων, Πρόεδρο Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου)
- Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (Ειδική Γραμματεία Υπουργείου)
- Υπουργείο Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Γενικό Γραμματέα)
- Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας
- Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων
- Πρόεδρος ΜΟΔ ΑΕ,
- Ειδικό Γραμματέα Συμπράξεων Δημοσίου & Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)
- Task Force Greece, Γραφείο Ελλάδας

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ - ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ

- Πρόεδρος Ένωσης Περιφερειών
- Πρόεδρος Δ.Σ. Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας
- Πρόεδρος της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ)
- Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελλήνων Βιομηχάνων (ΣΕΒ)
- Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων (ΚΕΕ)
- Πρόεδρο της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ)
- Πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών (ΕΕΤ)
- Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ)

- Πρόεδρος του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΓΕΩΤΕΕ)
- Πρόεδρος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος
- Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου (ΕΣΕΕ)
- Πρόεδρος της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ)
- Πρόεδρος της Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)
- Πρόεδρος της Πανελλήνιας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών Ελλάδας (ΠΑΣΕΓΕΣ)
- Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία
- Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Εθελοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

ΕΙΔΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΜΕΣΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Ψηφιακή Σύγκλιση
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας
- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Μεταφορών
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Ε.Π. του στόχου Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων του ΥΠΕΚΑ
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού & Εφαρμογής των Δράσεων του ΥΠΕΚΑ στους τομείς της ενέργειας, του φυσικού πλούτου & κλιματικής αλλαγής
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
- Ειδική Υπηρεσία Τομέα Πολιτισμού
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού & Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ)
- Ειδική Υπηρεσία τομέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Ειδική Υπηρεσία Τουρισμού
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Αλιεία
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Διαχείρισης και Εφαρμογής του ΥΠΕΣ
- Υπουργείο Ναυτιλίας & Αιγαίου/ Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Εφαρμογής Συγχρηματοδοτούμενων Δράσεων
- ΕΔΑ Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας - Θράκης
- ΕΔΑ Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας
- ΕΔΑ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
- ΕΔΑ Περιφέρειας Ηπείρου
- ΕΔΑ Περιφέρειας Θεσσαλίας
- ΕΔΑ Περιφέρειας Ιονίων Νήσων
- ΕΔΑ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
- ΕΔΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

- ΕΔΑ Περιφέρειας Αττικής
- ΕΔΑ Περιφέρειας Πελοποννήσου
- ΕΔΑ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου
- ΕΔΑ Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου
- ΕΔΑ Περιφέρειας Κρήτης

ΛΟΙΠΟΙ ΦΟΡΕΙΣ-ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΣΤΟ 1ο ΕΘΝΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ της ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2014-2020

- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ)
- Ομοσπονδία Ελληνικών Συνδέσμων Νέων Επιχειρηματιών (Ο.Ε.ΣΥ.Ν.Ε)
- Σύνδεσμος Επιχειρηματιών Γυναικών Ελλάδος (Σ.Ε.Γ.Ε.)
- Σωματείο Επιχειρηματικότητας Νέων
- Πανελλήνια Ένωση Πλοιοκτητών Παράκτιων Επαγγελματικών Αλιευτικών Σκαφών
- Πανελλήνια Ένωση Πλοιοκτητών Μέσης Αλιείας (Π.Ε.Π.Μ.Α.)
- Σύνδεσμος Ελληνικών Θαλασσοκαλλιέργειών (Σ.Ε.Θ.)
- Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.)
- Ινστιτούτο Αλιευτικής Έρευνας (ΙΝ.ΑΛ.Ε.)
- Πανελλήνια Ένωση Μικρομεσαίων Ιχθυοκαλλιεργητών (ΠΑΝ.Ε.Μ.Μ.Ι.)
- ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ»
- Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε. (ΟΠΕ)
- Εθνικό Κέντρο Έρευνας & Τεχνολογίας Ανάπτυξης - Ινστιτούτο Αγροβιοτεχνολογίας (ΕΚΕΤΑ –ΙΝΑ)
- Ελληνική Ένωση Αναπτυξιακών Εταιρειών (HELLADA)
- Ελληνικού Δικτύου LEADER
- Γενική Συνομοσπονδία Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδας (ΓΕΣΑΣΕ)
- Πανελλήνια Ένωση Νέων Αγροτών (ΠΕΝΑ)
- Δικτύου Βιολογικών Προϊόντων
- Οργανισμός Ελέγχου & Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων
- Σύνδεσμος Ελληνικής Κτηνοτροφίας (ΣΕΚ)
- Πανελλήνια Ένωση Κτηνοτρόφων (ΠΕΚ)
- Ομοσπονδία Μελισσοκομικών Συλλόγων Ελλάδος
- Κεντρική Κλαδική Συνεταιριστική Ένωση Πτηνοτροφικών Προϊόντων (ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ)
- Σύνδεσμος Ελλήνων Εξαγωγέων ΕΣ.Ε.Ε.
- Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)
- Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας & Ανθρώπινου Δυναμικού
- Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ)
- Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού
- Ελληνικός Σύνδεσμος Εταιρειών Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΛΣΕΚΕΚ)
- Εθνικό Κέντρο Βιώσιμης και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΒΑΑ)
- Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων (ΠΑΝΔΟΙΚΟ)
- Παγκόσμιο Ταμείο για την Φύση (WWF)

- Διαβαλκανικό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης – ΑΔΕΔΥ
- Κοινωνικό Πολυκέντρο – ΑΔΕΔΥ
- Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Κ.ΑΝ.Ε.Π. / Γ.Σ.Ε.Ε.)
- Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων Γενικής ΣυνΟμοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)
- Σύμβουλος Ανώνυμης Εταιρείας Αναπτυξιακών Δράσεων Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας
- Hellenic BioCluster
- Σύνδεσμος Εταιρειών Φωτοβολταϊκών
- Ελληνικής Ένωσης Βιομηχανιών Ηλιακής Ενέργειας (ΕΒΗΕ)
- Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων
- Σύνδεσμος Εταιρειών Συμβούλων Μάνατζμεντ Ελλάδος
- Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιριών (ΣΑΤΕ)
- Πανελλήνια Ένωσης Συνδέσμων Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε.)
- Ελληνικού Σύνδεσμος Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Ενέργειας Ε.Σ.Σ.Η.Θ
- Σύνδεσμος των Ελληνικών Εταιρειών-Γραφείων Μελετών (ΣΕΓΜ)
- Σύνδεσμος Εταιρειών Κινητών Εφαρμογών Ελλάδας (ΣΕΚΕΕ)
- Ινστιτούτο Εργασίας Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος ΙΝ.Ε / Γ.Σ.Ε.Ε
- Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Ελλήνων ΡΟΜ Π.Ο.Σ.Ε.Ρ
- ΑΜΚΕ της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών ΑΠΟΣΤΟΛΗ
- Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (ΕΔΕΥΑ)
- Σύλλογος Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών
- Εταιρεία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας ΜΟΜ
- Συλλόγου για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας ΑΡΧΕΛΩΝ
- Ελληνικής Ένωσης Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος ΗΕΛΜΕΡΑ
- Ελληνικός Σύνδεσμος Βιομηχανιών Επωνύμων Προϊόντων
- Ελληνικός Σύνδεσμος Ηλεκτροπαραγωγών από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΕΣΗΑΠΕ)
- Ελληνικός Σύνδεσμος Ηλεκτρονικού Εμπορίου
- Ελληνικής Ένωσης Εταιρειών Επιχειρηματικών Κεφαλαίων
- Σύνδεσμος των Νέων Επιχειρηματιών (ΣΝΕΕ) YoungLeaders
- Σύνδεσμος Βιομηχανιών Β. Ελλάδος (ΣΒΒΕ)
- Σύνδεσμος Εξαγωγών Β. Ελλάδος (ΣΕΒΕ)
- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών
- Εθνικό Ίδρυμα Κοινωνικών Ερευνών
- Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας ΚΑΠΕ
- Ενδιάμεσος φορέας Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητας & Επιχειρηματικότητας
- Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας
- Σύνοδος Πρυτάνεων των Ελληνικών Πανεπιστημίων
- Ελληνικό Δίκτυο Μικρών Νησιών
- ΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ MEDECINS DU MONDE - GREEK DELEGATION (ΓτΚ)

- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΒΕΡΟΙΑΣ "ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ"
- Το Χαμόγελο του Παιδιού
- Hellenic Start-up Association
- Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΣΕΤ)
- Εθνικό Συμβούλιο Νεολαίας – ΕΣΥΝ
- ΕΤΕΑΝ
- Enterprise Europe Network – Hellas
- Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης
- Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας / Δίκτυο ΠΡΑΞΗ
- Ένωση των Επιστημονικών και Τεχνολογικών Πάρκων (ΕΝΕΤΕΠ)
- ΝΑΥΤΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ
- ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΦΟΠΛΙΣΤΩΝ
- Ένωση Ελλήνων Ερευνητών
- Σύλλογος Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων (ΣΕΣ)
- Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Για την εκ των προτέρων επιβεβαίωση της αρχής της προσθετικότητας της περιόδου 2014-2020, έχουν υιοθετηθεί οι παρακάτω βασικές παραδοχές :

- Η Προσθετικότητα θα επιβεβαιωθεί σε περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με το άρθρο 95 και το Παράρτημα Χ του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων.
- Η Προσθετικότητα θα επιβεβαιωθεί στο επίπεδο των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών, σύμφωνα με το άρθρο 95 και το Παράρτημα Χ του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων. Στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες περιλαμβάνονται: η Ανατολική Μακεδονία–Θράκη, η Κεντρική Μακεδονία, η Θεσσαλία, η Ήπειρος και η Δυτική Ελλάδα.
- Υιοθετείται ως «υποκατάστατο (proxy)» του Ακαθάριστου Σχηματισμού Παγίου Κεφαλαίου (Α.Σ.Π.Κ.) της Γενικής Κυβέρνησης σε περιφερειακό επίπεδο, ο Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου της Δημοσίας Διοίκησης και Άμυνας, Υποχρεωτικής Ασφάλισης κ.ά., ο οποίος είναι διαθέσιμος σε περιφερειακό επίπεδο²⁰. Τα παραπάνω στοιχεία είναι διαθέσιμα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή για τα έτη 2007-2010, από τα οποία εκείνα των ετών 2008-2010 είναι προσωρινά. Αξιοποιώντας τα στοιχεία αυτά υπολογίζεται το συνολικό ποσό του Α.Σ.Π.Κ. της Δημόσιας Διοίκησης κ.ά. για τις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες και συγκρίνεται με το ποσό του Α.Σ.Π.Κ. της Δημόσιας Διοίκησης κ.ά. για το Σύνολο της Χώρας, έτσι ώστε να προσδιοριστεί το μερίδιο των λιγότερο ανεπτυγμένων Περιφερειών στο Σύνολο της Χώρας (βλ. Πίνακα II.1 κατωτέρω).
- Για τον υπολογισμό των ετήσιων ποσών του Α.Σ.Π.Κ. της Δημόσιας Διοίκησης κ.ά. για τις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες και το Σύνολο της Χώρας των ετών 2011, 2012 και 2013 υιοθετείται ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των Δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Για τον υπολογισμό του ετήσιου ρυθμού μεταβολής χρησιμοποιούνται τα απόλυτα ποσά των δαπανών ΠΔΕ, όπως αυτά περιλαμβάνονται στο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Στρατηγικής (Οκτώβριος 2012), την Αναθεώρησή του (Φεβρουάριος 2013) και τον Προϋπολογισμό του 2013. Χρησιμοποιώντας τα παραπάνω στοιχεία υπολογίζεται το μερίδιο των λιγότερο ανεπτυγμένων Περιφερειών στο Σύνολο της Χώρας για την υπόλοιπη περίοδο (βλ. Πίνακες II.1 και II.2 κατωτέρω).
- Για τον υπολογισμό των ετήσιων ποσών του Α.Σ.Π.Κ. της Δημόσιας Διοίκησης κ.ά. για τις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες και το Σύνολο της Χώρας της περιόδου 2007-2013 σε σταθερές τιμές 2013, υιοθετείται ο εθνικός αποπληθωριστής του ΑΕΠ, ο οποίος είναι διαθέσιμος από την Διεύθυνση Μακροοικονομικής Πολιτικής και Προβλέψεων του Υπουργείου Οικονομικών και περιλαμβάνεται στην Έκθεση της Ε.Ε. για το Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Στρατηγικής του Μαΐου 2013 (βλ. Πίνακα II.1 κατωτέρω).
- Για τον υπολογισμό του μεριδίου των λιγότερο ανεπτυγμένων Περιφερειών στο Σύνολο της Χώρας του Α.Σ.Π.Κ. της Δημόσιας Διοίκησης κ.ά. των ετών 2014-2020 λαμβάνεται

²⁰ Η επιλογή του υποκατάστατου έγινε ως του πλέον κατάλληλου στο πλαίσιο της κάλυψης της απαίτησης για χρήση του Ακαθάριστου Σχηματισμού Παγίου Κεφαλαίου της Γενικής Κυβέρνησης σε περιφερειακό επίπεδο για την επιβεβαίωση της Προσθετικότητας στην Ελλάδα, όπως σημειώνεται στο τεχνικό έγγραφο «Reform of the verification of the additivity 2014-2020. Technical Paper for the Structural Actions Working Party, based on questions submitted by Member States (5 August 2012)». Σημειώνεται ότι τα στοιχεία αυτά περιλαμβάνονται στον Πίνακα Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου κατά Γεωγραφική Ζώνη (Nuts I και II) και Κλάδο και είναι διαθέσιμα σε ετήσια βάση από τη Δ/ση Εθνικών Λογαριασμών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

υπόψη το αντίστοιχο μερίδιο των ετών της περιόδου 2010-2013, το οποίο αποτυπώνεται στον Πίνακα II.1 κατωτέρω.

- Στον Πίνακα II.3 κατωτέρω παρουσιάζονται τα ετήσια ποσά του Α.Σ.Π.Κ. της Γενικής Κυβέρνησης και του ΑΕΠ για την περίοδο 2014-2020. Χρησιμοποιώντας τα στοιχεία αυτά, υπολογίζεται ο Λόγος Ακαθάριστου Σχηματισμού Παγίου Κεφαλαίου (Α.Σ.Π.Κ.) της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστού (%) του ΑΕΠ σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2014-2020. Στον ίδιο Πίνακα παρουσιάζονται τα ετήσια ποσά του Α.Σ.Π.Κ. της Γενικής Κυβέρνησης, του ΑΕΠ και του Λόγου του Ακαθάριστου Σχηματισμού Παγίου Κεφαλαίου (Α.Σ.Π.Κ.) της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστού (%) του ΑΕΠ για την περίοδο 2014-2020 σε σταθερές τιμές 2013. Τα στοιχεία είναι διαθέσιμα από την Διεύθυνση Μακροοικονομικής Πολιτικής και Προβλέψεων του Υπουργείου Οικονομικών και περιλαμβάνονται στην Έκθεση της Ε.Ε. για το Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Στρατηγικής του Μαΐου 2013.
- Χρησιμοποιώντας το μερίδιο των λιγότερο ανεπτυγμένων Περιφερειών στο Σύνολο της Χώρας (βλ. Πίνακα II.1 κατωτέρω) και το Λόγο του Ακαθάριστου Σχηματισμού Παγίου Κεφαλαίου (Α.Σ.Π.Κ.) της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστού (%) του ΑΕΠ σε εθνικό επίπεδο (βλ. Πίνακα II.3 κατωτέρω), υπολογίζεται ο Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου Γενικής Κυβέρνησης στις Λιγότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ για τα έτη 2014-2020, ο οποίος παρουσιάζεται στον Πίνακα II.4 κατωτέρω.

Πίνακας II.1

Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου (Δημόσια Διοίκηση, κ.ά.)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Αν. Μακεδονία -Θράκη	420,0	612,5	155,6	316,9	-	-	-
Κεντρική Μακεδονία	1.024,9	855,1	608,2	604,8	-	-	-
Θεσσαλία	347,7	525,9	744,6	348,2	-	-	-
Ήπειρος	244,7	398,8	139,5	224,3	-	-	-
Δυτική Ελλάδα	288,0	575,4	978,8	570,9	-	-	-
Σύνολο Λιγότερο Ανεπτυγμένων Περιφερειών [τρέχουσες τιμές, Μ€]	2.325,3	2.967,7	2.626,7	2.065,1	1.614,2	1.673,3	1.673,3
Σύνολο Χώρας [τρέχουσες τιμές, Μ€]	5.834	6.618	6.532	5.559	4.345	4.504	4.504
Αποπληθωριστής ΑΕΠ [2013 = 100]	0,930	0,975	0,997	1,008	1,019	1,011	1,000
Σύνολο Λιγότερο Ανεπτυγμένων Περιφερειών [σταθερές τιμές, Μ€]	2.500,3	3.043,8	2.634,6	2.048,7	1.584,1	1.655,1	1.673,3
Σύνολο Χώρας [σταθερές τιμές, Μ€]	6.273,1	6.787,7	6.551,7	5.514,9	4.264,1	4.455,3	4.504,3
Ποσοστό Λιγότερο Ανεπτυγμένων Περιφερειών στο Σύνολο Χώρας	0,40	0,45	0,40	0,37	0,37	0,37	0,37

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή για τα έτη 2007-2010, υπολογισμοί της Ομάδας Σύνταξης του ΕΣΠΑ 2014-2020, Διεύθυνση Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Προβλέψεων Υπουργείου Οικονομικών

Πίνακας II.2

Δαπάνες Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων [Μ €]		2010	2011	2012	2013
Απόλυτα ποσά		8.454	6.608	6.850	6.850
Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής			-0,218	0,037	0,000

Πηγή: Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, υπολογισμοί της Ομάδας Σύνταξης του ΕΣΠΑ 2014-2020

Πίνακας II.3

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου Γενικής Κυβέρνησης [τρέχουσες τιμές, Μ€]	4.000	4.200	4.402	4.402	4.402	4.380	4.577	4.783
ΑΕΠ [τρέχουσες τιμές, Μ€]	183.480	184.031	190.288	199.499	209.166	218.997	228.852	239.150
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ	2,2	2,3	2,3	2,2	2,1	2,0	2,0	2,0
Αποπληθωριστής ΑΕΠ [2013 = 100]	1,000	0,997	1,002	1,013	1,026	1,041	1,056	1,072
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου Γενικής Κυβέρνησης [σταθερές τιμές, Μ€]	4.000	4.213	4.393	4.346	4.290	4.207	4.334	4.462
ΑΕΠ [σταθερές τιμές, Μ€]	183.480	184.585	189.908	196.939	203.865	210.372	216.716	223.088
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ	2,2	2,3	2,3	2,2	2,1	2,0	2,0	2,0

Πηγή: Διεύθυνση Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Προβλέψεων Υπουργείου Οικονομικών, υπολογισμοί της Ομάδας Σύνταξης του ΕΣΠΑ 2014-2020

Πίνακας II.4

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου Γενικής Κυβέρνησης στις Λιγότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ	0,85%	0,86%	0,82%	0,78%	0,74%	0,74%	0,74%

Πηγή: Υπολογισμοί της Ομάδας Σύνταξης του ΕΣΠΑ 2014-2020

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΙΡΕΣΙΜΟΤΗΤΩΝ

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ1: ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΙΡΕΣΙΜΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ
ΕΠΙΠΕΔΟ**